

Varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenija

LETNO POROČILO 2023

Poročilo pripravile: **Marica Uršič Zupan, Katja Karlin Musulin in Mirjana Bijelić**

Jezikovni pregled: **Ime Priimek**

Ljubljana, **april 2024**

KAZALO

1	UVOD	6
2	ODZIVI: ŠTEVILO, TRENDI IN POSEBNOSTI	8
	2.1 Odzivi v letu 2023	9
	2.2 Kaj je odziv, koliko je obravnavanih in koliko zavrženih?	10
	2.3 Način oddaje odziva.....	11
	2.4 Vsebina odziva (pritožbe, kritike, vprašanja, pobude, pohvale, mnenja)	12
3	KRONOLOŠKI PREGLED LETA 2023	13
4	PREGLED PO ENOTAH	20
	4.1 PPE TV SLOVENIJA.....	21
	4.1.1 INFORMATIVNI PROGRAM	23
	4.1.1.1 Odzivi na posebne oddaje in prenose.....	24
	4.1.1.2 Preveč, premalo, spregled dogodka	27
	4.1.1.3 Izбира žanra: Intervju z dr. Sano Dobnik Čoderl.....	29
	4.1.1.4 Nepristranskost, uravnoteženost: o odpovedi, nutrijah, zastavicah, molitvi.....	33
	4.1.1.5 Izbor gostov, razpon mnenj, uravnoteženost: Arena o hrani, kmetih, SZO, RTV	38
	4.1.1.6 Izbor gostov, razpon mnenj: očitki o enakomislečih gostih v Odmevih in Tarči	44
	4.1.1.7 Intervju: izbor gosta, izjave gosta	48
	4.1.1.8 Verodostojnost	55
	4.1.1.9 Poročanje po nasilnih dogodkih.....	59
	4.1.1.10 Napake, nenatančnost navedb	60
	4.1.1.11 Neprimerno obnašanje voditeljev	62
	4.1.2 KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM	63
	4.1.2.1 Protesti zaradi podaljšanja prenosa proslave ob kulturnem prazniku	65
	4.1.2.2 Pripombe o neprimerni vsebini: oddaja za otroke in film o proticepilstvu.....	66
	4.1.2.3 Verski program: pripomba na pristranskost oddaje Sveto in svet	68
	4.1.2.4 Pohvale	69
	4.1.3 ŠPORTNI PROGRAM	70
	4.1.3.1 Prenosi pomembnih športnih tekmovanj, ki jih na TV Slovenija ni bilo	71
	4.1.3.2 Pripombe na komentiranje	74
	4.1.3.3 Prekinjanje prenosov z oglasi, oglasi namesto himne.....	74
	4.1.3.4 Vrstni red prispevkov	75
	4.1.3.5 (Ne)cenzuriranje izjav Mateja Mohoriča.....	76
	4.1.4 RAZVEDRILNI PROGRAM	77
	4.1.4.1 Neprimerni komentarji med prenosom Pesmi Evrovizije	78
	4.1.4.2 Kršenje varstva osebnih podatkov	80
	4.1.4.3 Pobude za ohranitev oddaje V petek zvečer.....	81
	4.1.4.4 Pohvale	82
	4.1.4.5 Kritike in pohvale oddaji Na silvestrovo 2022	83
	4.1.5 TV KOPER IN TV MARIBOR	83
	4.1.5.1 Zakaj ni prenosa prireditve Bob leta	84
	4.1.5.2 Program na TV Koper/Capodistria v italijanščini in slovenščini.....	84
	4.1.5.3 Pobuda oddaji O živalih in ljudeh za redno rubriko o živalih iz zavetišč.....	85

4.1.6 TELEVIZIJA SPLOŠNO	85
4.1.6.1 Razvrščanje različnih vsebin v program	87
4.1.6.2 Okrnjen TV-program v poletnem času	89
4.1.6.3 Nenadna sprememba programske sheme.....	90
4.1.6.4 Zamujanje in prekrivanje oddaj	90
4.1.6.5 Poseg v oddajo pred njenim zaključkom.....	91
4.2 PPE RADIO SLOVENIJA	92
4.2.1 PRVI	94
4.2.1.1 Sprememba programske sheme: premik Svetovalnega servisa.....	95
4.2.1.2 Zasnova oddaj, izbira žanra in gostov: S. Makarovič v Prvaki tedna, D. Muck o HPV	97
4.2.1.3 Preverjanje dejstev, natančnost: netočno ime Letališča Jožeta Pučnika	101
4.2.1.4 Sprememba zvočnih označevalcev: pripomba na krajšo kukavico	103
4.2.1.5 Glasbeni izbor: želje za jutranji program, nedeljske večere, Veliko noč	103
4.2.2 VAL 202.....	106
4.2.2.1 Obseg mnenj, izbor gostov: Vroči mikrofoni o pomoči pri končanju življenja ...	107
4.2.2.2 Spoštovanje poklicnih meril: nepristranskost, neodvisnost, pravičnost	108
4.2.2.3 Izražanje mnenj v oddajah, ki niso komentar	114
4.2.3 ARS	115
4.2.3.1 Spoštovanje načela pravičnosti, omogočiti odgovor napadenim	115
4.2.3.2 Jubilej programa Ars	116
4.2.4 RADIO KOPER	116
4.2.5 RADIO MARIBOR	117
4.2.6 RADIO SI.....	117
4.2.7 RADIO SPLOŠNO.....	118
4.2.7.1 Pobuda za podkaste in mnenja o radijskih oddajah.....	118
4.3 PPE MMC	119
4.3.1 NOVINARSKÉ VSEBINE	122
4.3.1.1 Vsebinska zasnova: Kakšne vrste oddaja je STOPkast.....	122
4.3.1.2 Razpon tem: o (ne)spregledanih odbojkaricah, nič o hitri železnici v Avstriji ...	124
4.3.1.3 Obseg mnenj: objava stereotipov o moških	125
4.3.1.4 Poklicna merila: hitrost poročanja, preverjanje dejstev in številk	126
4.3.1.5 Natančnost: napake v člankih	128
4.3.1.6 Pristransko navajanje virov	131
4.3.1.7 Podpisovanje fotografij.....	132
4.3.2 UPORABNIŠKE VSEBINE	133
4.3.2.1 Neobjava komentarjev: ironija, velike črke, neprimerne besede	135
4.3.2.2 Neprimerni komentarji drugih uporabnikov	137
4.3.2.3 Kako zajezi sovražni govor v komentarjih	138
4.3.2.4 Merila zapiranja komentarjev pod občutljivimi vsebinami	140
4.3.2.5 Komentiranje v predmoderirani novici in spoštljivo komuniciranje	144
4.3.2.6 Nadzor nad komentiranjem in avtomatizirano obvestilo o uvedbi nadzora.....	145
4.3.2.7 »Kreiranje« javnega mnenja z dodajanjem zvezdic komentarjem?	148

4.3.2.8	Ukinjanje komentiranja.....	148
4.3.3	STORITVE	150
4.3.3.1	Iskanje in dostop do vsebin na spletu	150
4.3.3.2	Dostopanje do vsebin RTV Slovenija v tujini	152
4.3.3.3	Filmoteka ZKP RTV SLO	153
4.4	RTV PROGRAMI ZA NARODNI SKUPNOSTI	154
4.4.1.1	Pobuda za podnaslavljanje TV-programov s slovenskimi podnapisi	154
4.4.1.2	Premalo, preveč	154
4.4.1.3	Moderiranje komentiranja na družbenih omrežjih uredništev RTV Slovenija ..	156
4.5	RTV SLOVENIJA	157
4.5.1	JEZIKOVNA IN GOVORNA KULTURA	160
4.5.1.1	Uporaba tujega jezika v Sloveniji	160
4.5.1.2	Ohranjanje pristnih slovenskih besed	162
4.5.1.3	O pomenu besed oziroma besednih zvez	163
4.5.1.4	Živost, razvoj jezika: sredin ali sredni večer?	168
4.5.1.5	Uporaba krajšave pr. n. št. in pr. Kr.	169
4.5.1.6	Naslavljanje gostov	169
4.5.1.7	Jezikovna in govorna kultura na Televiziji Slovenija	170
4.5.1.8	Napačna izgovorjava besed: Gepide, QR koda	172
4.5.2	DOSTOPNOST	174
4.5.2.1	Podnapisi za gluhe in naglušne: zakaj jih ni v Panorami in Tedniku?	175
4.5.2.2	Podnapisi za gluhe in naglušne: napake pri nadaljevanki o inšpektorju Vrenku	177
4.5.2.3	Samodejno podnaslavljanje za gluhe in naglušne med poplavami	177
4.5.2.4	Neposredni prenosi mednarodnih športnih tekem: gluhi so bili prikrajšani.....	179
4.5.2.5	Zvočni podnapisi: praznični program za slepe in slabovidne	180
4.5.2.6	Zvočni podnapisi informativnih oddaj.....	182
4.5.2.7	Zvočni podnapisi: pohvale in kritika, zamik pri dokumentarcu o Amazoniji	183
4.5.2.8	Opisi fotografij za osebe z okvaro vida na portalu Dostopno.si	185
4.5.2.9	Čestitka portalu Dostopno.si, ki je bil nagrajen kot primer odlične prakse	186
4.5.3	TEHNIČNE ZADEVE	187
4.5.3.1	Kakovost zvoka in slike v TV-oddajah.....	187
4.5.3.2	Težave pri branju podnapisov	191
4.5.3.3	Preglasna glasbena podlaga.....	191
4.5.3.4	Odsotnost prenosa bogoslužja 15. in 29. oktobra	191
4.5.3.5	Pohvala za izboljšavo signala DAB+ omrežja	194
4.5.4	OGLAŠEVANJE IN FINANCIRANJE RTV SLOVENIJA	194
4.5.4.1	Moteči oglasi med informativnimi oddajami	195
4.5.4.2	Moteča TV-prodaja; primer tujega oglasa s slovenskimi podnapisi.....	196
4.5.4.3	Termin predvajanja oglasov z vsebino, namenjeno starejšim gledalcem	198
4.5.4.4	Financiranje RTV Slovenija: Namesto oglasov višji RTV-prispevek.....	200
4.5.4.5	RTV-prispevek: Posebnost stavkovnega dne	200
4.5.5	RTV SPLOŠNO: TO IN ONO O JAVNEM MEDIJU.....	202
4.5.5.1	O morebitnih ukinitvah nekaterih enot RTV Slovenija	204

4.5.5.2	O skromnejšem PPN za leto 2024.....	205
4.5.5.3	Okrnjen TV-program v poletnih mesecih.....	208
4.5.5.4	(Ne)poročanje o shodu upokojencev.....	209
4.5.5.5	Premalo poročanja o srečanju mladih in o rekordu.....	213
4.5.5.6	Odzivnost RTV ustvarjalcev programskih vsebin v času izrednih razmer.....	214
4.5.5.7	Mnenja o stavki na RTV Slovenija	215
4.5.5.8	Novinarji v (lažnih) promocijskih profilih na družbenih omrežjih	215
4.5.5.9	Pobuda.....	216
4.5.5.10	Pohvala	217
5	PREGLED PO VSEBINI.....	218
5.1	Kako se je leto 2023 zrcalilo v odzivih občinstva?.....	218
5.2	PPE TV Slovenija	218
5.3	PPE Radio Slovenija	220
5.3	MMC	220
5.4	Programi za narodni skupnosti	221
5.5	RTV Slovenija.....	221
6	VODNIK PO PRIPOROČILIH.....	222
6.1	Priporočila varuhinje vodstvu in uredništvom RTV Slovenija.....	222
6.2	Predlogi Programskemu svetu/Svetu RTV Slovenija	226
6.3	Priporočila Varuhinje pravic gledalcev in poslušalcev za PPN za leto 2024	227
7	DELOVANJE VARUHINJE	231
7.1	Glavni izziv leta 2023: obvladovanje množice odzivov	231
7.1.1	Pisarna Varuhinje, delovni pogoji	232
7.2	Stiki z občinstvom: dostopnost, zaupnost in javnost delovanja.....	232
7.3	Sodelovanje s strokovnimi javnostmi.....	233
7.4	Sodelovanje s programskimi ustvarjalci.....	235
7.5	Sodelovanje s Programskim svetom/Svetom, njegovimi komisijami in odbori. 237	
8	ZAKLJUČEK IN POGLED NAPREJ.....	238

1 UVOD

Pred vami je moje drugo letno poročilo in 16. letno poročilo Varuha pravic gledalcev, poslušalcev, bralcev in uporabnikov vsebin RTV Slovenija. Kot četrta Varuhinja poskušam nadaljevati in nadgrajevati delo predhodnikov, zato tudi to letno poročilo sledi zasnovi letnih poročil, vzpostavljenih ob ustanovitvi Varuha. Tak način omogoča primerjavo odzivov skozi daljše obdobje in s tem vpogled v glavne številčne in vsebinske trende in odmike v posameznih letih in v daljšem obdobju. V letu 2023 je bila pri Varuhinji na novo vzpostavljena elektronsko dostopna podatkovna baza vseh dosedanjih odzivov z mehanizmom za njeno sprotno dopolnjevanje in obdelavo, kar bo še olajšalo in izboljšalo dostopnost, primerljivost in obdelavo odzivov.

Z naraščanjem števila odzivov in razvojem Varuha pravic gledalcev se tudi letna poročila dopolnjujejo in nadgrajujejo. **Poročilo za leto 2023 tako vsebuje hiter spletni dostop do vseh mesečnih poročil**, v katerih je bil določen odziv obravnavan, **prvič pa tudi spletni dostop do mnogih oddaj ali prispevkov, na katere se odziv nanaša**. To omogoča celovitejšo sliko o povodu za odziv in odgovoru nanj in je povedno ne samo za tistega, ki je odziv poslal, temveč za vsakogar, ki ga določena problematika zanima. Seveda velja to samo za elektronsko različico letnega poročila, ki je objavljeno na spletni strani Varuhinje ali poslano vsem uporabnikom, ki za to izrazijo željo; vendar večina uporabnikov dostopa do letnega poročila prav v tej obliki.

Za razliko od prvih let, ko so poročila zajela večino odzivov, zadnja leta to ni več smiselno, saj bi se zaradi prevelika števila in obsega odzivov izgubili glavni poudarki leta in preglednost. **Letno poročilo 2023 zato povzema le najpomembnejše in najbolj tipične odzive, zlasti tiste, ki:**

- so vzorčni ali tipični primeri določene težave, kršitve ali odmika od standardov,
- imajo širšo družbeno težo ali dolgoročneje posledice,
- so zanimivi ali pomembni za večje število ljudi,
- so prinesli sistemske spremembe v delovanju RTV Slovenija.

Tudi vsi odzivi, ki so uvrščeni v Letno poročilo, zaradi zgoščenega prikaza niso objavljeni v celoti. V primerih, ko je bilo odzivov na eno vsebino več, je v Letnem poročilu predstavljen samo en (redko dva ali več) in najbolj tipičen primer odziva, v primeru daljših odzivov pa samo njihovi bistveni deli. Enako velja za dolge in zelo podrobne odgovore programskih ustvarjalcev ter odgovore in mnenja Varuhinje, tudi pri teh Letno poročilo navaja samo bistvene dele. V vseh primerih pa je priložena neposredna povezava do mesečnega poročila, v katerem so objavljeni vsi odzivi in odgovori nanje v celoti.

Odzivi pri Varuhinji niso javnomnenjska raziskava, niti prikaz mnenja slovenske javnosti. So pa prikaz mnenj, pripomb, pritožb, pričakovanj in razočaranj angažiranega občinstva RTV Slovenija, ki mu je mar za to, kako največji slovenski medij in kulturna ustanova opravlja svoje javno poslanstvo.

V uvodu je nemogoče verodostojno strniti vsa njihova sporočila, vsaj za ilustracijo in prvi vtis pa lahko naštejemo naslednje **poudarke iz odzivov občinstva leta 2023:**

- Preveč oglasov, še posebej TV-prodaje
- Velika občutljivost za izbiro sogovornikov v intervjujih, polemičnih in mnenjskih oddajah, še posebej, ko odpirajo teme, ki delijo družbo
- Velika občutljivost za celovitost oddaj in (ne)pristranskost novinarjev
- Deljena mnenja o prenosih javnih shodov in o poročanju s shodov
- Pričakovanja, da RTV Slovenija prenaša vsa pomembna športna tekmovanja
- Preveč ponovitev in premalo premiernega programa na TV Slovenija v poletnih mesecih
- Visoka pričakovanja glede jezikovne in govorne kulture
- Pričakovanja, da javna RTV hitreje izboljšuje dostopnost vsebin ljudem z oviranostmi
- Pohvale mnogim dokumentarnim in izobraževalnim oddajam o slovenski kulturni dediščini in osebnostih, oddajam za starostnike
- Pohvale in kritike mnogim informativnim oddajam, neredko oboje na isto oddajo
- Pohvale in kritike voditeljem in avtorjem oddaj in prispevkov
- Več odzivov na MMC, manj na televizijo (ki pa ostaja prva po številu odzivov), skromno odzivanje na radijske vsebine

V letu 2023 se je pri Varuhinji nabralo **3473 odzivov**, kar je manj kot v rekordnem letu 2022, ko jih je bilo kar 4757, vendar je tudi leto 2023 **preseгло dvakratnik povprečnega letnega odzivanja občinstva**.

Tako množičnega odzivanja sem zelo vesela, saj pomeni, da občinstvo prepoznava Varuhinjo kot sogovornico, pri katerem je slišano. In pogosto tudi uslišano, čeprav Varuhinja formalno nima veliko vzvodov in moči. Zasluga za to gre predvsem razumevanju **programskih ustvarjalcev**, ki institut Varuha večinoma sprejema kot posrednika, ki jim nastavlja ogledalo občinstva in spoštovanja programskih in poklicnih standardov. V pričujočem poročilu o tem priča nemalo zadev, ki so se po opozorilu občinstva rešile, izboljšale, odpravile, tako na posamični kot na sistemski ravni. Ob tem pa je v poročilu tudi veliko zapisov, ki potrjujejo pomen mediatorske in pojasnjevalne vloge Varuhinje.

Vsaka uspešno rešena težava in vsako pojasnilo, ki odpravi dvom ali nejasnost, mi daje zagon za nadaljnje delo, zato se skupaj z obema sodelavkama, ki mi pomagata in se jima tu za vse zahvaljujem, že veselim vseh novih odzivov.

Marica Uršič Zupan

Varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenija

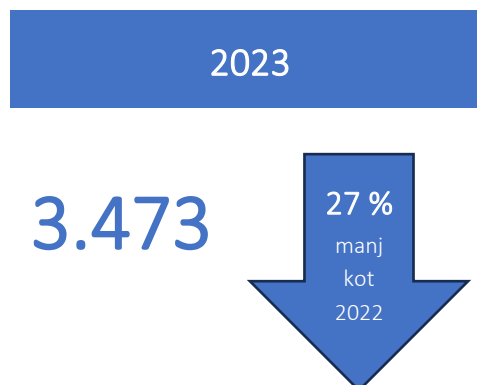
2 ODZIVI: ŠTEVILO, TRENDI IN POSEBNOSTI

Leta 2023 je Varuhinja prejela **3473** odzivov gledalcev, poslušalcev, bralcev in uporabnikov vsebin RTV Slovenija, kar je drugo najvišje število od ustanovitve instituta Varuha leta 2008. Več odzivov je bilo samo v izjemno rekordnem letu 2022, ko jih je bilo kar 4757. Leto 2023 je torej prineslo za 27 % manj odzivov kot leto prej, vendar še vedno za 50 % več kot dve leti prej in 39 % več kot tri leta prej.

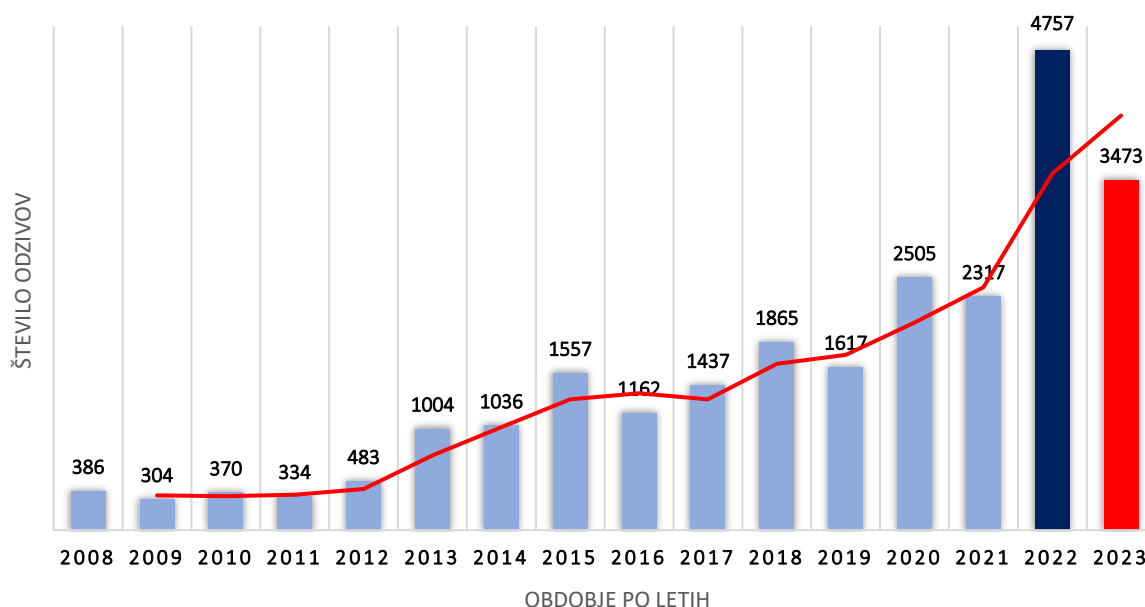
Pregled števila odzivov po letih zelo jasno izrisuje trend naraščanja števila odzivov, kar kaže na to, da občinstvo priznava institutu Varuha težo in pomen, čeprav nima velikih formalnih pristojnosti. Vmesni skoki so večinoma pogojeni z zunanjimi dejavniki – volitvami in covidom, v letu 2022 pa tudi z dogajanjem na RTV Slovenija.

Spodnja tabela in graf prikazujeta število odzivov javnosti po letih od ustanovitve Varuha pravic gledalcev in poslušalcev.

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
386	304	370	334	483	1004	1036	1557	1162	1437	1865	1617	2505	2317	4757	3473

2008 - 2023: ŠTEVILO ODZIVOV

Iz tabele in grafa je razvidno, da so v 15 letih delovanja (2008 – 2022) gledalci, poslušalci, bralci in uporabniki vsebin RTV Slovenija poslali Varuhu skupaj 24.607 odzivov, kar je v povprečju 1538 na leto.

Meja dva tisoč odzivov na leto je bila presežena v zadnjih štirih letih, izrazit porast pa je zadnji dve leti, ki sta bili rekordni in krepko nad večletnim povprečjem.

ODZIVI: 2008 - 2023

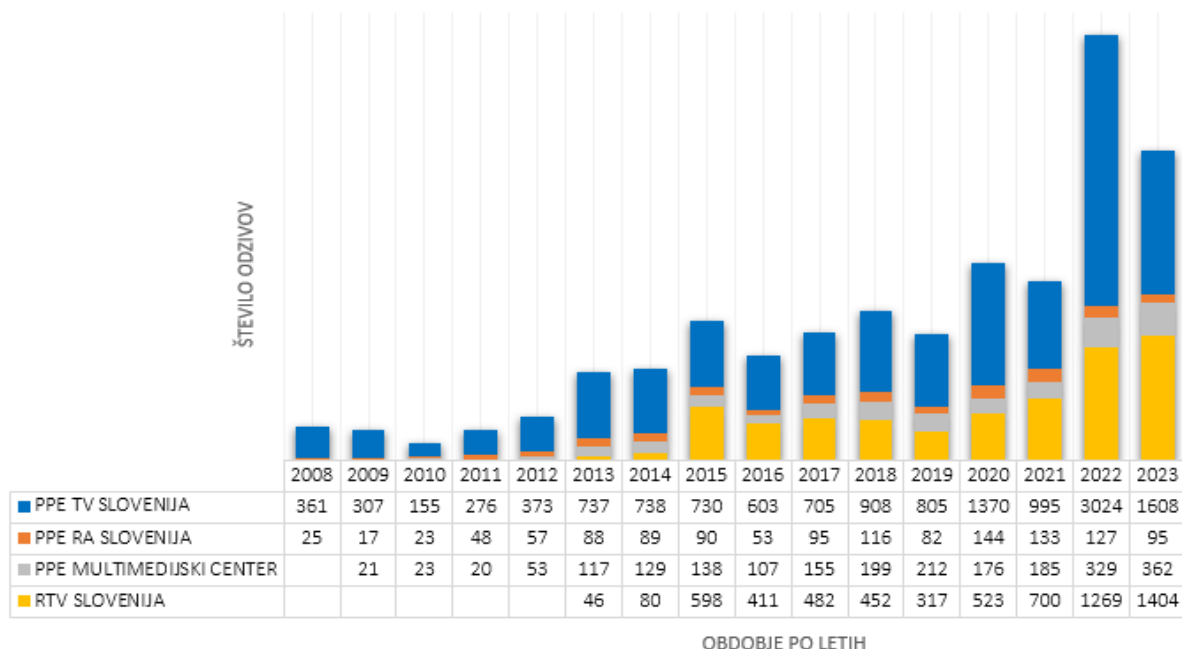
24.607 VSEH ODZIVOV

1538 LETNO POVPREČJE

2.1 Odzivi v letu 2023

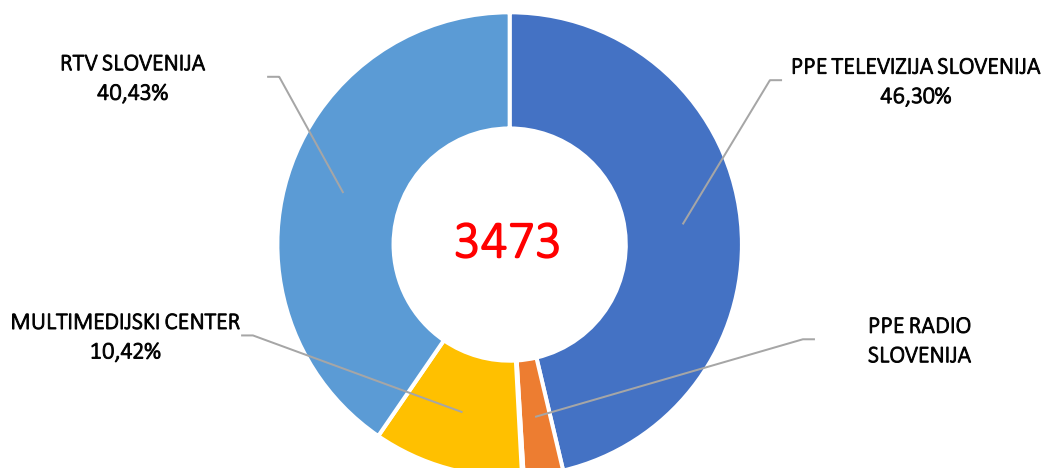
Leta 2023 je k visoki številki največ prispevalo 535 odzivov na oddajo Utrip, ki jo je na TV Slovenija 4. marca pripravil Igor Pirkovič. To je v vseh letih delovanja Varuha tudi absolutno rekordno število odzivov na eno oddajo (na ukinjanje oddaje Studio City je v letu 2022 skupaj sicer prišlo še več odzivov, vendar v treh sklopih in več mesecih). Število odzivov sta v letu 2023 dvignila še ena oddaja in eno dogajanje: oddaja Intervju s psihologinjo dr. Sano Dobnik Čoderl septembra na TV Slovenija, ki je sprožila 168 odzivov, in medijske objave o morebitni ukinitvi nekaterih enot RTV Slovenija, ki so novembra in decembra spodbudile 219 odzivov.

2008 - 2023: ODZIVI PO ENOTAH

Odzivi na posamezne enote so se v letu 2023 precej spremenili. Za razliko od leta 2022 in 2020, ko sta se skoraj dve tretjini vseh odzivov nanašali na TV Slovenija, so bili leta 2023 odzivi zelo razpršeni med več enot. Število odzivov na TV Slovenija se je skoraj prepolovilo, na 1608 odzivov, kar predstavlja 46,3 % vseh. Kljub temu, da je bila številka druga največja doslej, je bil delež manjši kot v preteklih letih.

LETO 2023: ODZIVI PO ENOTAH

Glavni razlog za to je povečanje števila odzivov na »RTV Slovenija splošno«, kamor Varuhinja uvršča odzive, ki se nanašajo na ves zavod RTV Slovenija, na dve ali več enot skupaj, pa tudi na oglaševanje, tehnične zadeve, jezikovno in govorno kulturo, dostopnost vsebin za ljudi z invalidnostjo in zavržene odzive. V letu 2023 je bilo teh odzivov **1404** oziroma **40,43 %** vseh.

Tretji po številu (**362**) in deležu (**10,42 %**) so bili odzivi na MMC. To je največje število odzivov na MMC doslej, tudi delež postopoma raste, kar za razvijajoči se spletni medij seveda ne preseneča.

Nekoliko pa preseneča zmanjševanje števila (**95**) in deleža (**2,6 %**) odzivov na radio, saj vsi radijski programi ohranjajo stabilno poslušnost. Ali je padec števila odzivov posledica tega, da radijski programi večinoma izpolnjujejo pričakovanja občinstva, brez podrobne analize ne moremo trditi.

Število odzivov na programe za italijansko in madžarsko narodno skupnost ostaja skromno (**4**) in manjše kot leto prej (**6**).

Število odzivov na vsebine, ki jih pripravljata regionalna programa, se je povečalo na **14** (leto prej **8**), vendar lahko vsebinsko sem prištejemo še **45** odzivov v podporo regionalnega radijskega in TV-programa v Kopru in Mariboru, ki so prispeli v novembru in decembru v sklopu odzivov na medijske zapise o morebitnem ukinjanju nekaterih enot RTV Slovenija. Ker so se nanašali na več enot, jih, skladno z večletno metodologijo, beležimo v poglavju RTV splošno.

2.2 Kaj je odziv, koliko je obravnavanih in koliko zavrženih?

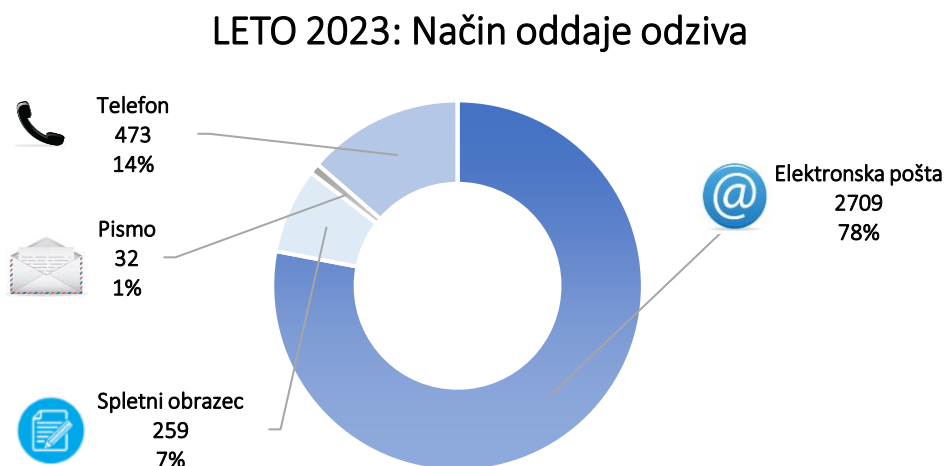
Za odziv Varuhinja šteje vsako posamično pismo, e-sporočilo ali klic v novi zadevi, ne pa tudi dopolnitve odziva, odgovora na odgovor ali nadaljnjega dopisovanja v isti zadevi. Prav tako odziv, v katerem je Varuhinji predstavljenih več pripomb ali mnenj na več različnih področjih, šteje kot en odziv in se vsebinsko zabeleži v tisto področje ali enoto, na katero se nanaša glavna vsebina.

Varuhinja je v letu 2023 obravnavala **3473** odzivov. To pomeni, da jih je prebrala ali poslušala, jih po potrebi posredovala v pojasnilo ali odziv pristojnemu uredniku, vodji, službi, avtorju ali drugi osebi znotraj RTV Slovenija, poiskala podatke ali pojasnila v hišnem naboru podatkov in gradiv, si ogledala ali poslušala oddajo, prebrala besedilo ali komentar na spletnem mestu rtslo.si, preverila spoštovanje Zakona o RTV Slovenija, Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija ter pripravila odgovor. Manjše število odzivov je bilo Varuhinji poslano v vednost obenem s pošiljanjem pristojnemu uredniku ali drugemu naslovniku. Takšne odzive je statistično zabeležila kot odzive, ki so ji bili posredovani v vednost, vsebinsko zanimive odgovore pa je vključila v mesečno poročilo.

Pošiljatelje je v primerih, ko ni bilo jasno, kaj je predmet odziva, prosila za dopolnitev, opozarjala jih je tudi, da anonimnih, žaljivih, nerazumljivih ali ponavljajočih se pritožb ne more obravnavati. Takšnih odzivov je bilo **671** ali **19 %** vseh prejetih odzivov. Delež zavrženih odzivov je bil nekoliko višji kot v preteklih letih, ko se je gibal od 12,4 do 15 %. Glavni razlog za povečanje deleža zavrženih odzivov so žalitve posameznikov ali ustanov. Varuhinja je vse, ki so se nanjo obračali na neprimeren način, opozarjala, da je vsakršna kritika dobrodošla, vendar mora biti zapisana ali izrečena na spoštljiv način.

2.3 Način oddaje odziva

Med **3473** odzivi so prevladovali pisni, poslani prek elektronske pošte (**78 %**) ali spletnega obrazca (**7 %**), s klasično pošto jih je prispelo 32 ali **1 %**. Telefonskih klicev je bilo **10 %**, kar je 4 % več kot leto prej.

Zakaj se je povečal delež telefonskih odzivov, je brez podrobne analize težko nedvoumno odgovoriti. Lahko pa zapišem, da so med klicatelji prevladovali starejši, tako ženske kot moški, ki so manj vešči ali sploh nimajo elektronske pošte ali dostopa do spletnega obrazca. Mnogi so pustili sporočila na telefonskem odzivniku. Še več pa jih je klicalo zato, ker so želeli takoj dobiti odgovor neposredno od Varuhinje ali ji osebno sporočiti mnenje, pohvalo ali pritožbo. Najpomembnejše in najzanimivejše je Varuhinja objavila v mesečnih poročilih.

2.4 Vsebina odziva (pritožbe, kritike, vprašanja, pobude, pohvale, mnenja)

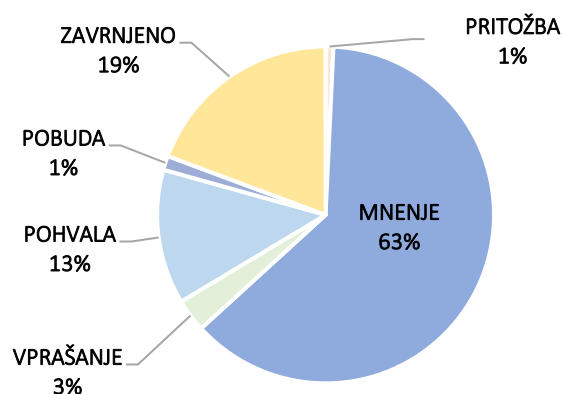
Vsak odziv se uvrsti v eno od šestih kategorij.

Pritožbe so odzivi, ki se nanašajo na konkretno programsko vsebino ali storitev, v katerih pritožnik nedvoumno navede, nad čim se pritožuje ali kakšno kršitev ji očita. V teh primerih Varuhinja pridobi odziv odgovornega za vsebino ali storitev, opravi presojo, napiše mnenje in v primeru kršitve ali odstopanja od programskih standardov ali poklicnih meril napiše priporočilo uredništvu ali drugi odgovorni osebi.

Z mnenji občinstvo izraža kritike in splošna opažanja o programskih vsebinah, programski shemi in drugih zadevah. Ko je Varuhinja v mnenjih zaznala nejasnosti ali opažanja o programskih zdsih, je odgovorila s pojasnilom ali mnenjem, večinoma pa jih je posredovala ustvarjalcem, saj so jim lahko koristen napotek pri nadaljnjem delu.

Podobno je storila s pobudami, praviloma je nanje prejela tudi odgovor programskih ustvarjalcev in ga posredovala pošiljatelju. Na vprašanja je odgovorila bodisi sama bodisi s pomočjo programskih ustvarjalcev in drugih pristojnih.

LETO 2023: Vrsta odzivov

Odzivi 2023 po vsebini

PRITOŽBA	26
MNENJE	2170
VPRAŠANJE	110
POHVALA	449
POBUDA	47
ZAVRNJENO	671

V letu 2023 so med odzivi prevladovala mnenja o določeni oddaji, vsebini, voditelju, uredniku ali dogajanju. Takih je bilo kar **63 %** vseh odzivov, kar je toliko kot leto prej. Občutno pa se je zmanjšal delež pritožb – z 12 % (560 odzivov) v letu 2022 je padel na samo **1 %** (26 odzivov) v letu 2023. Padel je tudi delež vprašanj, s 6 % na **3 %**. Malo, skupaj 47, je bilo tudi pobud. To je sicer več kot leto prej (21), a manj kot prejšnja leta. Zanimivo je povečanje pohval s 4 % na **13 %**, saj se občinstvo z njimi obrača tudi neposredno na ustvarjalce, k Varuhinji pa redkeje. Pogosteje se namreč nanjo obračajo s kritikami, ker jih Varuhinja anonimizira. Povečalo se je tudi število pobud - v letu 2022 jih je bilo 21 in so bile med vsemi odzivi komaj zaznavne, v letu 2023 pa je bilo pobud 47 in so znašale **1 %** vseh odzivov.

3 KRONOLOŠKI PREGLED LETA 2023

IZSTOPAJOČI MESECI

MAREC: 535 odzivov na oddajo Utrip, ki jo je pripravil Igor Pirkovič

SEPTEMBER: 168 odzivov na oddajo Intervju s psihologinjo dr. Sano Dobnik Čoderl

NOVEMBER: 173 odzivov na novice o morebitnem ukinjanju nekaterih enot RTV Slovenija

Odzivanje občinstva je iz meseca v mesec precej nihalo. K visokemu mesečnemu povprečju, 289 odzivov, so največ prispevali trije zelo izstopajoči meseci. Najbolj marec, ko se je v nabiralniku Varuhinje nabralo kar **787** odzivov. Levji delež k tej visoki številki je prispevala oddaja Utrip avtorja Igorja Pirkoviča, ki je sprožila kar 535 odzivov, večinoma pohval.

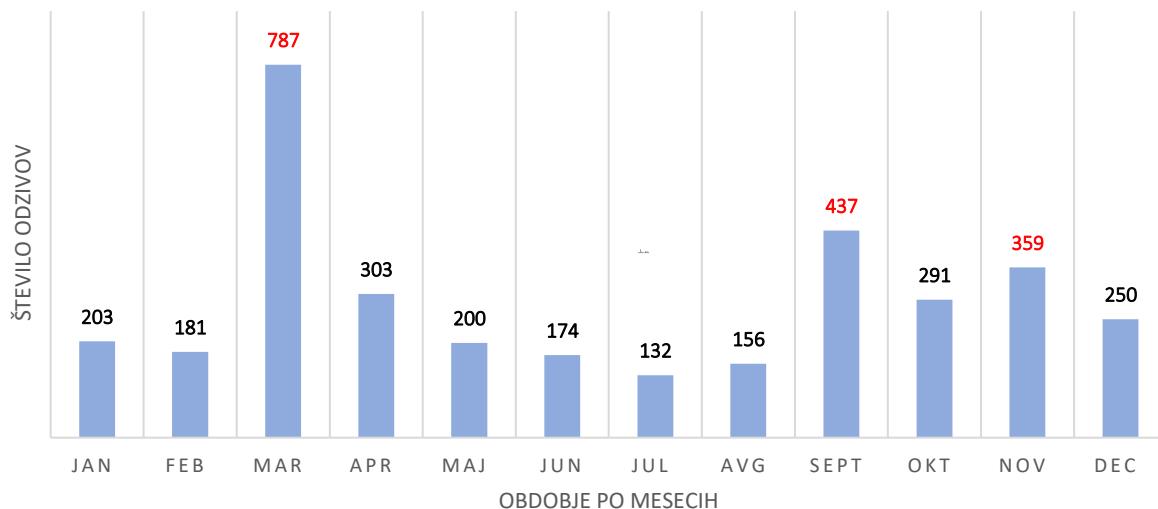
Drugi po številu odzivov je bil september s **437** odzivi, tudi k tej številki so veliko prispevali množični odzivi na eno oddajo. To je bil Intervju s klinično psihologinjo o zakonskem urejanju psihoterapije, ki je spodbudil 168 odzivov.

Tretji po številu je bil november s **359** odzivi. K visoki številki je prispevalo množično (173 odzivov) odzivanje občinstva na informacije o morebitnih ukinitvi Glasbene produkcije, Radia Si, regionalnih radijskih in TV-programov v Kopru in Mariboru, Mediateke in ZKP.

Preostali meseci so bili po številu odzivov običajni, vključno s skromnejšimi odzivi v poletnih mesecih.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPT	OKT	NOV	DEC
203	181	787	303	200	174	132	156	437	291	359	250

ŠTEVILO ODZIVOV PO MESECIH

JANUAR

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPT	OKT	NOV	DEC
203	181	787	303	200	174	132	156	437	291	359	250

Začetek leta je bil po številu odzivov umirjen. Vsebinsko jim je dal pečat novinar Jože Možina, najprej z oddajo Utrip, ki je sledila proslavi v Dražgošah, nato še z oddajo Intervju z direktorjem in komentatorjem na Novi24 TV Borisom Tomašičem. V obeh primerih so bili odzivi mešani – na eni strani pohvale in na drugi kritike. Na pritožbo o izbiri gosta Intervjuja je Varuhinja opravila presojo oddaje. Mešani odzivi so bili na silvestrski program, kritični pa na ponovitve koncerta Prifarcev in kviza Vem! Kritike na velik delež ponovitev so sicer stalnica januarskih odzivov, ker

je takrat na sporedu TV Slovenija manj premiernih oddaj kot sicer. Med odzivi na Kulturni in umetniški program sta izstopali pohvali komentarki novoletnega koncerta z Dunaja, na Športni program pa vprašanje uredništvu o merilih za razvrščanje prispevkov v športnih poročilih. Odzivi na radio so bili skromni, med 25 odzivi na MMC se jih je večina nanašala na umik komentarjev. Zanimivi so bili jezikovni odzivi: o »izginotju« črke e iz besede dež in o (ne)rabi dvojine v oglasu.

JANUAR 2023

[UTRIP PO PROSLAVI V DRAŽGOŠAH](#)

[INTERVJU Z BORISOM TOMAŠIČEM](#)

[PREVEČ PONOVIČEV ODDAJ](#)

[POHVALA KOMENTATORKI KONCERTA Z DUNAJA](#)

[PREVEČ OGLAŠEVANJA](#)

FEBRUAR

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPT	OKT	NOV	DEC
203	181	787	303	200	174	132	156	437	291	359	250

Februarja se je število odzivov ustavilo na običajnih 181. V Informativnem programu je največ odzivov sprožila oddaja Arena o tem, ali naj Slovenija izstopi iz Svetovne zdravstvene organizacije. Varuhinja je o oddaji pripravila podrobno poročilo. V središču sta bila tudi podaljšanje prenosa proslave ob slovenskem kulturnem prazniku 7. februarja na TV SLO 1 z nastopom Svetlane Makarovič po končani proslavi in gostovanje iste umetnice 6. februarja v oddaji Prvaki tedna na Prvem programu Radia Slovenija. Nekaj odzivov je bilo tudi na prenos

FEBRUAR 2023

[ARENA O IZSTOPU SLOVENIJE IZ SZO](#)

[PRENOS PROSLAVE OB KULTURNEM PRAZNIKU](#)

[POGOVOR S SVRETLANO MAKAROVIČ NA PRVEM](#)

[POBUDA ZA PODNASLAVLJANJE NEKATERIH ODDAJ TV CAPODISTRIA ZA TV SLO 1](#)

[POHVALE TELEVIZIJSKIM VSEBINAM](#)

shoda upokojencev in komentiranje skokov. Prišla je tudi pobuda za podnaslavljanje nekaterih oddaj TV Capodistria, namenjenih italijanski narodni skupnosti, v slovenščini. Pohvale so prejeli oddaja Intervju, dokumentarni film Jelene Aščić »Sarajevo, 1425 dni groze«, dokumentarni film »Zven stoletij« po scenariju Andreja Dobleharja in v režiji Aljaža Bastiča, oddaja Ugriznimo znanost, program TV Maribor in TV Koper-Capodistria.

MAREC

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPT	OKT	NOV	DEC
203	181	787	303	200	174	132	156	437	291	359	250

Marec je prinesel tretje največje mesečno število odzivov od nastanka instituta Varuha. Med 787 jih je bilo kar 535 na oddajo Utrip, ki jo je 4. marca pripravil Igor Pirkovič. Pet je bilo kritik, 530 pa pohval avtorju. Po teži je izstopala pritožba Aktiva novinarjev Informativnega programa TV Slovenija na poročanje Valentina Areha iz Ukrajine. Varuhinja je o štirih oddajah opravila

MAREC 2023

[535 ODZIVOV NA UTRIP IGORJA PIRKOVIČA](#)

[PRITOŽBA AKTIVA NOVINARJEV IP TV SLO NA POROČANJE VALENTINA AREHA IZ UKRAJINE](#)

[NEPRENAŠANJE PRIREDITVE BOB LETA](#)

[PRISPEVEK NATAŠE ŠTEFE NA VALU 202](#)

[POHVALA ODDAJI AH, TA LETA!](#)

[POGLOBLJENI ODGOVORI LEKTORJEV](#)

podrobno presojo. Več gledalcev se je kritično odzvalo na dva prenosa shoda upokojencev, na odločitev vodstva, da ne prenaša prireditve Bob leta, na oddajo Tarča o usodi reform in na več oddaj Arena. Dve pritožbi sta se nanašali na prispevek Nataše Štefe na Valu 202. Dve pohvali je prejela oddaja Ah, ta leta! na TV Slovenija, kritike pa TV-prodaja zaradi uporabe hrvaškega jezika (s slovenskimi podnapisi). Lektorji so pojasnili rabo izrazov enakost in enakopravnost spolov, pridevniške oblike ženskih priimkov, tikanje gostov in izgovorjavo poljskih priimkov.

APRIL

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPT	OKT	NOV	DEC
203	181	787	303	200	174	132	156	437	291	359	250

Med 303 aprilskimi odzivi so po številu izstopali odzivi na novinarsko stavko, ki je potekala na RTV Slovenija 4. aprila. Odzivi so bili mešani. Kritičen odziv je prispel na radijsko oddajo Ars Humana na programu Ars. Slovenska polpretekla zgodovina je vznemirila tako gledalce kot

APRIL 2023

[NOVINARSKA STAVKA, 4. APRIL](#)

[ODDAJA ARS HUMANA NA PROGRAMU ARS](#)

[ODZIVI NA SLOVENSKO POLPRETEKLO ZGODOVINO: ODMEVI Z J. MOŽINO, INTERVJU Z A.PUHAR, RADIO GA-GA](#)

[POHVALE ODDAJAM: KJE SO TISTE STEZICE, SPOMINI](#)

poslušalce RTV-vsebin: gostovanje dr. Jožeta Možine v Odmevih 26. 4. in publicistke Alenke Puhar v oddaji Intervju ter oddaja Radio GA GA, ki je bila na sporedu 21. aprila. Pohval so bili deležni voditelji Informativnega programa TV Slovenija, dokumentarna oddaja Kje so tiste stezice o slovenskih pevskih zborih v zamejstvu in oddaja Spomini.

MAJ

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPT	OKT	NOV	DEC
203	181	787	303	200	174	132	156	437	291	359	250

Med 200 majskimi odzivi jih je največ sprožilo komentiranje prenosa Pesmi Evrovizije. Gledalci in gledalke so izrazili ogorčenje nad neprimernimi komentarji Andreja Hoferja. Nina Kojima pa je za reportažo pred pesmijo Evrovizije prejela pohvalo. Drugi večji odziv sta prinesla dva neposredna prenosa shodov: najprej prenos shoda upokoјencev in nato še prenos shoda pred ljubljansko Mestno hišo. Poslušalce Prvega radijskega programa je zmotil premik oddaje

MAJ 2023

[KOMENTIRANJE PRENOSA PESMI EVROVIZIJE](#)

[PRENOS SHODOV UPOKOЈENCEV IN PRED LJUBLJANSKO MESTNO HIŠO](#)

[PREMIK SVETOVALNEGA SERVISA NA KASNEJŠO URO](#)

[JEZIKOVNA KULTURA IN POJASNILA LEKTORJEV](#)

Svetovalni servis na kasnejšo uro. (Neutemeljenih) očitkov so bili deležni oddaja Arena o spremenjenih pogojih kmetovanja na delu območij Natura 2000, oddaja Tarča o medvrstniškem nasilju v šolah in dopisnik z Balkana Boštjan Anžin. Pohvale pa je prejela oddaja Spomini z Angeliko Hribar. Bralci so spraševali, zakaj vlak ne iztiri, temveč se iztiri, zakaj je primerno reči človeku reči tudi oseba.

JUNIJ

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPT	OKT	NOV	DEC
203	181	787	303	200	174	132	156	437	291	359	250

Junija se je občinstvo odzvalo tudi na začetek dela novega Sveta RTV Slovenija. Neposredne prenose sej Sveta na TV Slovenija so nekateri pohvalili, drugi pa so se pritožili, ker zaradi njih

JUNIJ 2023

[NEPOSREDNI PRENOS SEJ SVETA RTV SLOVENIJA IN SPREMENJENA PROGRAMSKA SHEMA](#)

[POHVALE ODDAJAM ARENA, INTERVJU, SVETO IN SVET, 65 LET TV SLOVENIJA](#)

[PRITOŽBE NA IZBOR GOSTOV V ODMEVIH](#)

[KRITIKE ŠPORTNEMU PROGRAMU TV SLOVENIJA: NAPISI V ANGLEŠKEM JEZIKU MED PRENOSOM DIRKE PO SLOVENIJI](#)

niso mogli gledati predvidenega programa. Pohvale je TV Slovenija prejela še za oddaje Arena, Intervju, Sveto in svet, niz oddaj ob 65-letnici TV Slovenija, pritožbe pa na izbor gostov v Odmevih, na poročanje o izredni odpovedi urednici oddaj o kulturi, na prispevek o Paradi ponosa in na napise v angleškem jeziku med prenosom Dirke po Sloveniji. Poslušalci Radia Slovenija so bili kritični do poročanja o shodu upokoјencev, do poročanja o prvi obletnici vlade in še vedno na premik termina Svetovalnega servisa na Prvem.

JULIJ

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPT	OKT	NOV	DEC
203	181	787	303	200	174	132	156	437	291	359	250

Med poletno običajnim skromnim številom odzivov (132) so prevladovale pritožbe gledalcev TV Slovenija, da so zaradi premalo sveže posnetih oddaj na sporedu večinoma ponovitve. Med odmevnimi odzivi je izstopal intervju z dr. Matjažem Gamsom na TV Slovenija 1, ki je najprej razburil javnost zaradi domnevnega opravičevanja Hitlerja, zato ga je TV Slovenija začasno umaknila iz arhiva. To pa je razburilo drugi del občinstva, ki je v tem zaznal cenzuro. A se je

JULIJ 2023

[MALO PREMIERNIH TV ODDAJ IN VELIKO PONOVIČEV](#)

[INTERVJU Z DR. MATJAŽEM GAMSOM](#)

[DOMNEVNA CENZURA IZJAVE M. MOHORIČA NA TV SLO IN MMC](#)

[ODMEVI O NUTRIJAH](#)

[STUDIO OB 17.00 O OMEJEVANJU TUJERODNIH INVAZIVNIH VRST](#)

izkazalo, da so bile izjave dr. Gamsa iztrgane iz konteksta in da intervju ni kršil programskih standardov, zato je bil intervju hitro spet dostopen javnosti. Tudi pri pripombah o domnevni cenzuri Boga v izjavi kolesarja M. Mohoriča na Dirki po Franciji se je izkazalo, da sta TV Slovenija in MMC izjavo objavila v celoti. Po mnenju Varuhinje programski standardi niso bili kršeni niti v Odmevih na temo odlova nutrij niti v oddaji Studio ob 17.00 na Prvem o omejevanju tujerodnih invazivnih vrst.

AVGUST

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPT	OKT	NOV	DEC
203	181	787	303	200	174	132	156	437	291	359	250

Avgusta so gledalke in gledalce zmotile številne tehnične in človeške napake v več oddajah, med drugim neprimeren smeh voditelja ob koncu Slovenske kronike in izpad napovedanega pogovora z dvema ministroma v Odmevih. Na Odmeve so imeli še pripombo zaradi sestave gostov, oddaji Utrip Igorja Pirkoviča so očitali, da se je premalo posvetila dogajanju preteklega tedna, pogrešali so dopoldanska poročila na TV Slovenija. Občinstvo je budno spremljalo, ali so

AVGUST 2023

[NEPRIMEREN SMEH VODITELJA DNEVNIKA, IZPAD POGOVORA V ODMEVIH](#)

[UTRIP PREMALO O TEDENSKEM DOGAJANJU](#)

[ODSOTNOST DOPOLDANSKIH POROČIL NA TV SLOVENIJA](#)

[POBUDA ZA PODNAPISE ODDAJ TV KOPER-CAPODISTRIA V SLOVENŠČINI ZA PREDVAJANJE NA TV SLO](#)

se TV, Radio in MMC hitro in primerno odzvali na poplave, kako je RTV Slovenija poročala o donaciji Janje Garnbret in kako o Dnevu spomina na žrtve totalitarnih sistemov na Prvem. Poslušalca Radia Koper je zanimalo, ali glasbo za oddajo Glasba po željah še vedno izbirajo poslušalci, bralca komentarjev na MMC pa, ali lahko komentatorji sami dodajajo in odvezemajo zvezdice komentarjem. Prišla je še ena pobuda za podnapise oddaj TV Koper-Capodistria v slovenskem jeziku.

SEPTEMBER

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPT	OKT	NOV	DEC
203	181	787	303	200	174	132	156	437	291	359	250

September je prinesel drugo največje mesečno število odzivov občinstva v letu 2023, kar 437. Velik odmev in odziv javnosti je imela oddaja Intervju s klinično psihologinjo dr. Sano Dobnik Čoderl. Najprej so se nanj odzvali številni psihoterapevti, ki so oddaji očitali pristranskost, nato še psihologi. Vsi pa so izrazili željo po širši in celoviti javni razpravi o skrbi za duševno zdravje. Zato je TV Slovenija 21. septembra na to temo pripravila oddajo Tarča. Gledalci so tudi avgusta

SEPTEMBER 2023

[ODDAJA INTERVJU S KLINIČNO PSIHOLOGINJO DR. SANO DOBNIK ČODERL](#)

[GOVORNA KULTURA NA TV SLOVENIJA](#)

[IZBOLJŠAN RADIJSKI SIGNAL NA OBMOČJU IZOLE](#)

[JEZIKOVNO PODROČJE: BESEDA PREBEŽNIK IN STARO IME MESTA MÜNCHEN \(MONAKOVO\)](#)

opozarjali na moteče tehnične in človeške napake: na končanje oddaje Tednik, 4. septembra, minuto pred zaključkom, na začetek oddaje Odmevi, 8. septembra, brez predvidene vesti o smrti Saše Hribarja, na slabo govorno kulturo na TV Slovenija. Veliko odzivov so sprožile tudi kadrovske in programske spremembe na TV Slovenija. Poslušalka oddaje Blazno resno o HPV pa je bila kritična, ker je v njej o varnosti cepljenja prepričevala tudi pisateljica Desa Muck.

OKTOBER

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPT	OKT	NOV	DEC
203	181	787	303	200	174	132	156	437	291	359	250

Oktober so v odzivih prevladovali verske vsebine: tradicionalni Pohod za življenje, akcija postavljanja zastavic nekaj dni prej, prva javna molitev v Ljubljani. Zaradi tehničnih težav je dvakrat (15. in 29. oktobra) odpadel TV-prenos nedeljskega bogoslužja. Na MMC-ju je pozornost bralca vzbudil intervju Ane Jurc s pisateljico Ireno Svetek. Nadaljevali so se pozitivni

OKTOBER 2023

[DVAKRAT IZPAD PRENOSA BOGOSLUŽJA](#)

[POROČANJE O PODIRANJU ZASTAVIC PRED POHODOM ZA ŽIVLENJE](#)

[NEZADOVOLJSTVO, KER TV SLO NI PRENAŠALA KVALIFIKACIJSKE TEKME ZA EP V NOGOMETU](#)

[POZNO PREDVAJANJE DOKUMENTARCA MELANIA](#)

[POHVALE KARMEN W. ŠVEGL ZA POROČANJE IZ IZRAELA, RADIJSKIM ODDAJAM, FESTIVALU SLOVENSKEGA ŠANSONA 2023](#)

in kritični odzivi na kadrovske in vsebinske spremembe na TV Slovenija. Razočaranje so izražali gledalci, ker TV Slovenija ni prenašala kvalifikacijske tekme za evropsko prvenstvo v nogometu, gledalec pa nad zelo pozno predvajanjem slovenskega dokumentarca Melania. Pohvale so prejeli Karmen W. Švegl za poročanje iz Izraela, Val 202, oddaje Prvaki tedna, Svetovalni servis in Studio ob 17.00 na Prvem ter Festival slovenskega šansona 2023, ki sta ga skupaj pripravila TV in Radio Slovenija.

NOVEMBER

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPT	OKT	NOV	DEC
203	181	787	303	200	174	132	156	437	291	359	250

Kar 173 novembrskih odzivov je izražalo podporo nadaljnjemu delovanju Glasbene produkcije, Radia Si, regionalnih radijskih in TV-programov v Kopru in Mariboru, Mediateke in ZKP, potem ko so v jasnosti zaokrožile navedbe, da je njihov obstoj morda ogrožen. Občinstvo je navajalo

NOVEMBER 2023

[MNOŽIČNA PODPORA OHRANITVI GLASBENE PRODUKCIJE, REGIONALNIH RTV-CENTROV, RADIA SI, MEDIATEKE IN ZKP](#)

[KRITIKA ODDAJI ARENA, POGLED NAPREJ, DA JE BILA PREMALO PLURALNA](#)

[NAPOVED PRENEHANJA ODDAJE V PETEK ZVEČER](#)

[ZAKAJ TEDNIK NIMA PODNAPISOV ZA GLUHE IN NAGLUŠNE](#)

[ŠIBKO JEZIKOVNO IZOBRAŽEVANJE NA TV SLO](#)

mnoge pomene njihovega delovanja. Podobno so navajali tudi gledalci oddaje V petek zvečer na TV Slovenija, ko so izvedeli, da je v letu 2024 ne bo več. Oddaji Arena, pogled naprej o stanju na RTV Slovenija eno leto po referendumu na TV Slovenija pa so očitali premalo pluralnosti. Na Prvem je poslušalec pogrešal (še) več slovenske glasbe različnih zvrsti v jutranjem programu, gledalec Tednika pa podnapise za gluhe in naglušne. Mentorji za govor so opozorili na težave pri govornem izobraževanju na TV Slovenija.

DECEMBER

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPT	OKT	NOV	DEC
203	181	787	303	200	174	132	156	437	291	359	250

Tudi decembra so se nadaljevali odzivi na morebitno ukinitvev nekaterih enot RTV Slovenija in na ukinitvev oddaje V petek zvečer. Ob koncu meseca se je veliko kulturnih ustanov, organizacij in posameznikov odzvalo na Programsko-produkcijski načrt (PPN) za leto 2024, zlasti na napovedano krčenje kulturnih in umetniških vsebin. Varuhinja je prejela vrsto verižnih pobud in zahtev za oddajo Tarča s točno določeno gostjo. Vsem je odgovorila, da uredništva samostojno odločajo, koga vabijo v oddaje. Gledalci TV Slovenija so se odzvali na izbor slovenske predstavnice za Pesem Evrovizije, na prekinitvev prenosa moškega smuka in nepredvajanje

DECEMBER 2023

[ODZIVI NA NAPOVEDANO KRČENJE KULTURNIH VSEBIN V LETU 2024](#)

[IZBOR SLOVENSKE PREDSTAVNICE ZA PESEM EVROVIZIJE](#)

[PREGLASNA GLASBA, KI PREGLASI GOVOR](#)

himne pred rokometno tekmo z Angolo. Več gledalcev in poslušalcev je zmotila glasbena podlaga v TV in radijskih oddajah, ki preglasi govor, radijskega poslušalca izgovorjava priimka Musorgski, drugega pa premalo glasbe za godbe in pihalne orkestre, ki imajo na Slovenskem dolgo tradicijo in bogato delovanje. Nekaj kritik je bilo tudi na podnapise za gluhe in naglušne ter na zvočne podnapise za slepe na TV Slovenija.

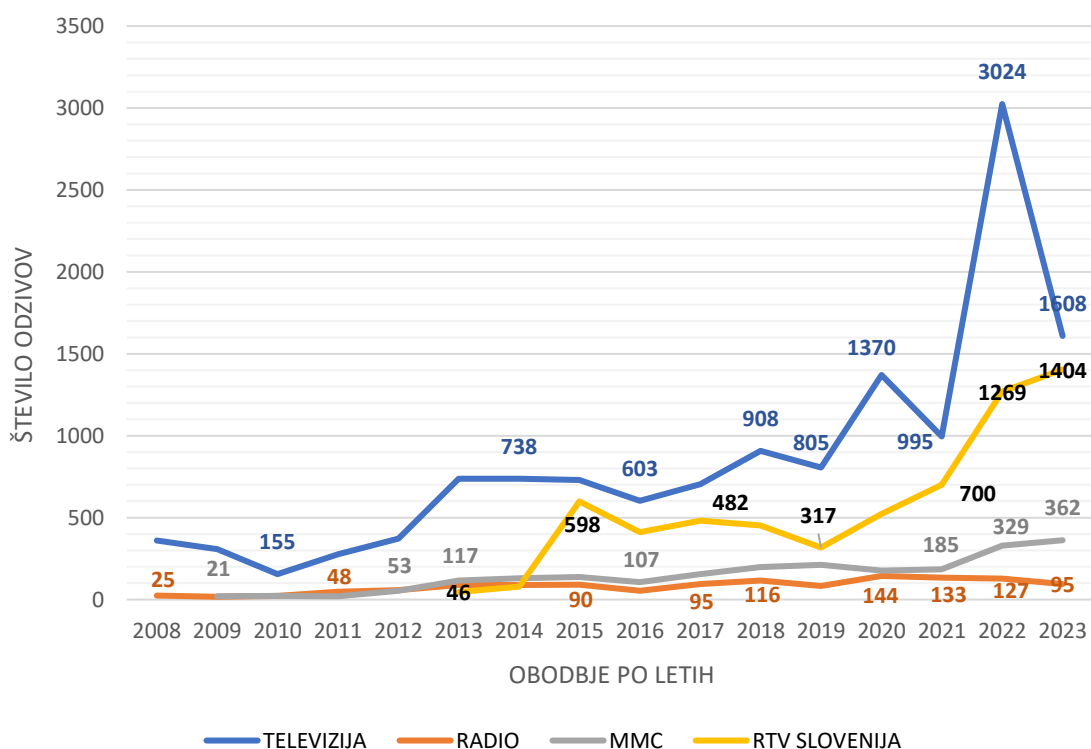
4 PREGLED PO ENOTAH

LETO 2023 V ENOTAH

MANJ ODZIVOV NA TV
VEČ ODZIVOV NA MMC
MANJ ODZIVOV NA RADIO
VELIKO ZAVRNJENIH
ODZIVOV

Število odzivov na posamezne enote RTV Slovenija se z leti spreminja, na daljše obdobje pa je pri vseh izrazil trend rasti. Edina izjema je Radio, ki ostaja na nizki številki okrog sto odzivov na leto, v letu 2023 je padel na 95. Televizija je v letu 2023 zabeležila največji padec, vendar je ohranila prvo mesto in trend rasti. Med 1608 odzivi so bili v ospredju odzivi na Informativni program, na spremembe programske sheme in splošna mnenja o TV Slovenija. Tik za petami so ji bili v letu 2023 odzivi, ki se nanašajo na celoten RTV ali na več enot skupaj (1404) – tudi zaradi velikega števila zavrženih odzivov, ki se vsi beležijo v tej

skupini. Vanjo spadajo tudi odzivi na tehnične zadeve, jezikovne dileme, dostopnost vsebin za osebe z invalidnostmi, oglaševanje in RTV-prispevek. Izrazil trend naraščanja beleži tudi MMC, v letu 2023 je zabeležil 362 odzivov, kar je dvakrat več kot dve leti prej. Najpogosteje se nanj odzivajo pisci komentarjev na spletni strani rtslo.si.

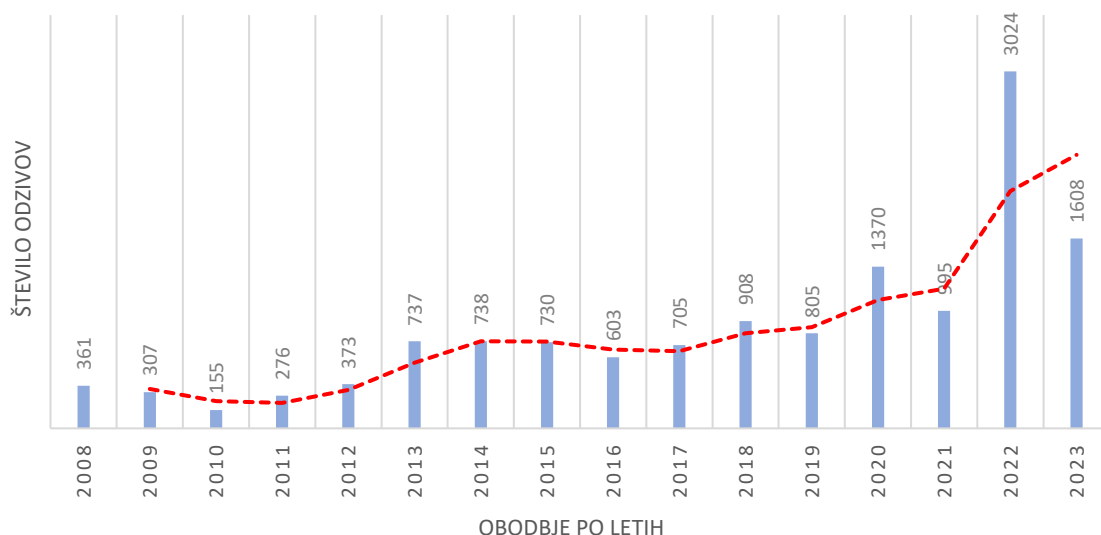

Podobno kot število odzivov se gibljejo tudi deleži odzivov na posamezne enote. TV Slovenija se je po izjemnem porastu deleža v letu 2022 (63,68 % vseh odzivov) v letu 2023 »vrnila« na delež pod polovico - **46,3 %**, največ na račun povečanega deleža splošnih odzivov na RTV, ki je v letu 2023 znašal rekordnih **40,43 %** (leto prej 26,72 %, dve leti prej 35 %). Povečal se je tudi delež odzivov na MMC, na **10,42 %** (leto prej 6,93 %, dve leti prej 9 %), delež odzivov na Radio je ostal na skromnih **2,74 %**.

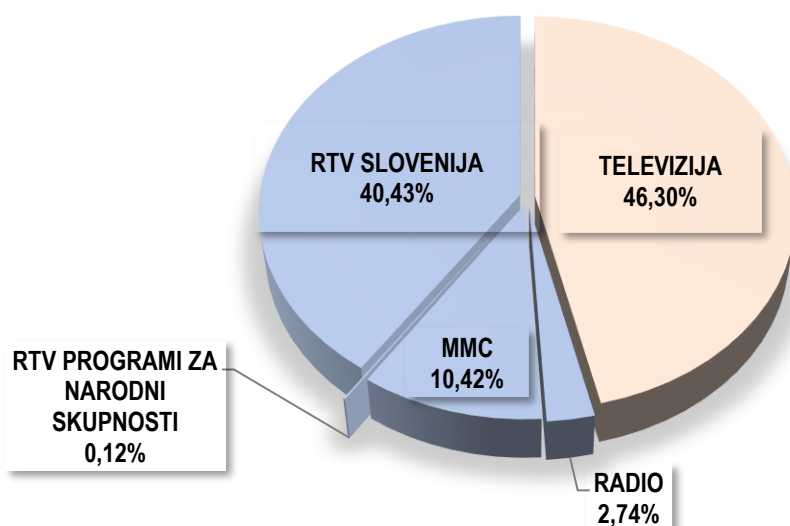
4.1 PPE TV SLOVENIJA

PPE TV Slovenija vse od ustanovitve instituta Varuha (2008) beleži trend rasti odzivov gledalcev. V letu 2023 jih je bilo **1608**, kar je sicer le dobra polovica število odzivov v rekordnem letu 2022, vendar kar 61 % več kot leta 2021 in tudi več kot v letu 2020, ko je prvič od delovanja Varuha presešlo število tisoč.

2008 - 2023: PPE TV SLOVENIJA

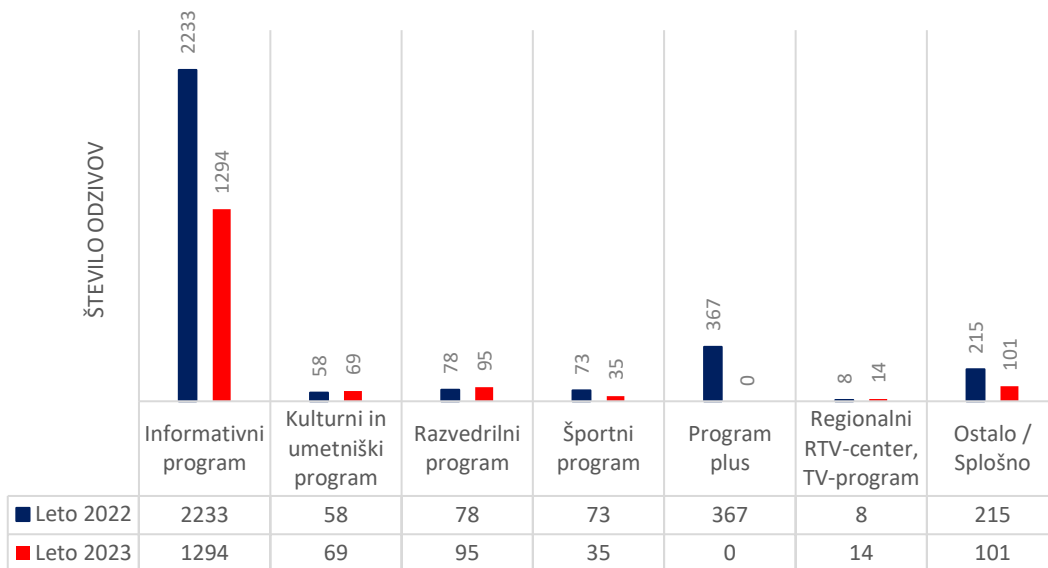
Delež odzivov na TV Slovenija je leta 2023 spet padel na običajne odstotke. Znašal je 46,3 % vseh odzivov (leta 2022 rekordnih 63,68 %, leta 2021 49 %, v koronskem letu 2020 pa 54,69 %).

Število odzivov na posamezne programe TV Slovenije večinoma sledi povprečnemu padcu vseh odzivov na TV Slovenija v letu 2023 glede na predhodno leto. Tako je bilo pri Informativnem programu, na katerega se je odzvalo **1294** gledalcev (leto prej 2233), prav tako pri splošnih odzivih na TV Slovenija, ki jih je bilo **101** (leto prej 215). Prepolovilo se je tudi število odzivov na

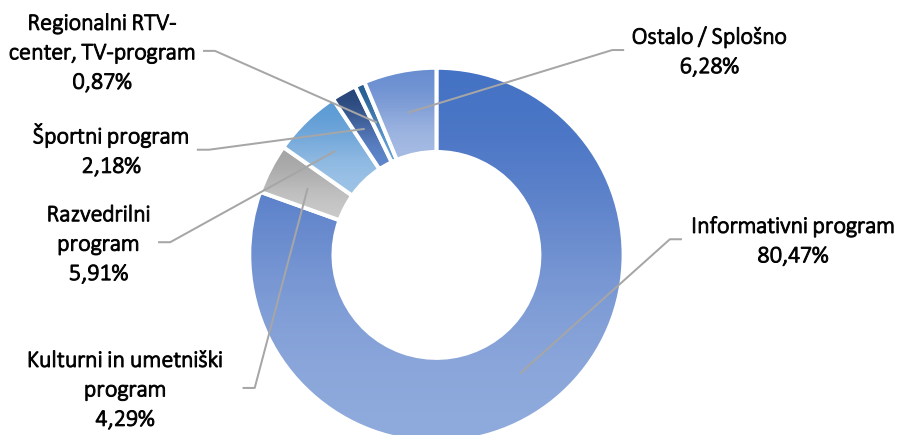
Športni program, na **35** (s 73 v letu 2022). Povečalo pa se je število odzivov na Kulturni in umetniški program, na **95** (leto prej jih je bilo 78) in na regionalne vsebine Regionalnih RTV-centrov, na **14** (leto prej 8). Povečalo se je tudi število odzivov na Razvedrilni program, na **95** (leto prej 78), pri čemer pa je treba dodati, da so od sredine leta 2022 v njem tudi oddaje nekdanjega Programa Plus (Dobro jutro in nekatere druge oddaje).

2022 - 2023: PPE TV SLOVENIJA

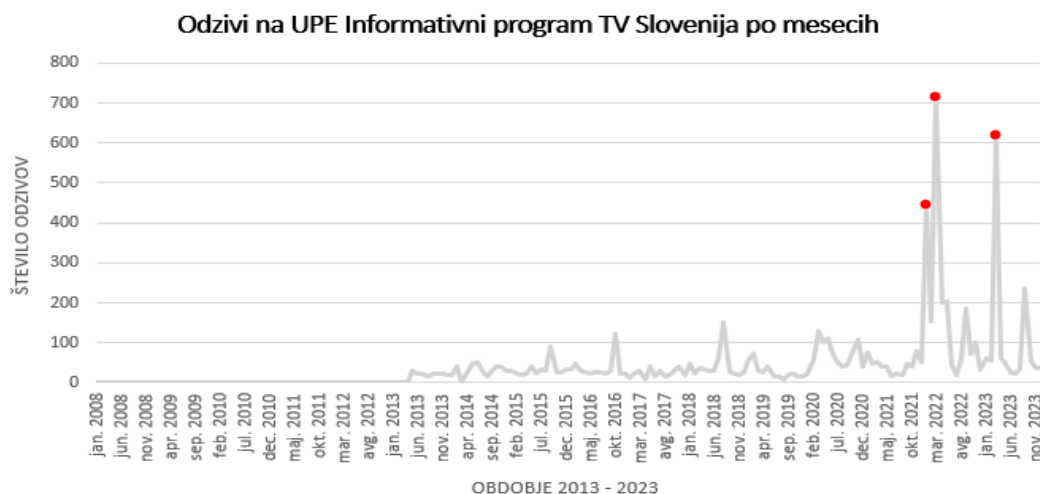
Te spremembe so nekoliko spremenile deleže odzivov na posamezne programe TV Slovenija. Največji ostaja delež Informativnega programa, ki se je še povečal na **80,47 %** (s 73,65 % v letu 2022), drugi deleži so ostali pod desetimi odstotki: odzivov na TV-splošno (programske sheme, ponovitve oddaj) je bilo **6,28 %** (leto prej 7,09 %), na Razvedrilni program **5,91 %** (leto prej 2,75 %), na Kulturni in umetniški program **4,29 %** (leto prej 1,91 %), na Športni program **2,18 %** (leto prej 2,41 %), na regionalne vsebine TV Koper in TV Maribor pa **0,87 %** (leto prej 0,26 %).

LETO 2023: PPE TV Slovenija

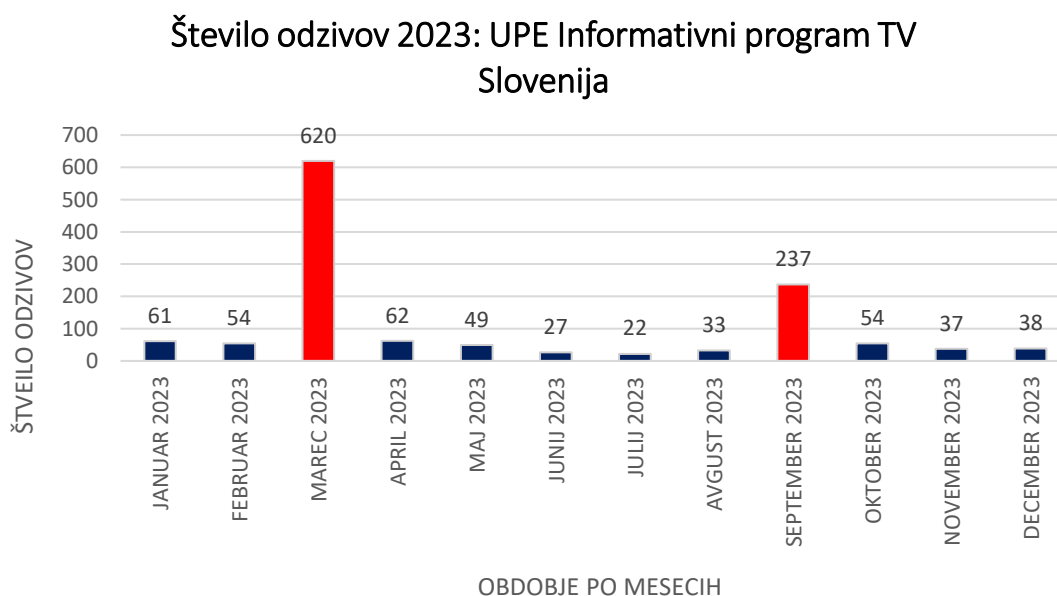

4.1.1 INFORMATIVNI PROGRAM

Na Informativni program TV Slovenija je leta 2023 Varuhinja prejela **1294** odzivov. To je za skoraj polovico manj kot v rekordnem letu 2022, ko jih je prejela 2233, vendar še vedno dvakrat toliko kot leta 2021, ko jih je bilo 531.

Iz grafa, ki prikazuje mesečno število odzivov na Informativni program TV Slovenija od leta 2013, je razvidno izrazito povečanje v letih 2022 in 2023, zlasti zaradi treh izstopajočih mesecev: [januarja 2022](#) (čez 300 odzivov na oddajo Utrip Jožeta Možine), [marca 2022](#) (čez 400 odzivov na Studio City) in [marca 2023](#) (535 odzivov na Utrip Igorja Pirkoviča).

Odzivi na omenjeni intervju so pokazali na pomen izbire pravega žanra za vsebino, ki razdvaja javnost. Za takšne vsebine so primerne daljše polemične in analitične oddaje, pa tudi več oddaj na isto temo v nizu, ki v določenem obdobju predstavijo vse plati tematike. Tudi v letu 2023 je v odzivih gledalk in gledalcev moč razbrati izjemno občutljivost za uravnoteženo in celovito

predstavitev vsebin, o katerih ima javnost (ali stroka) različna stališča. To se je pokazalo v številnih odzivih na sestavo gostov v oddajah Odmevi, Tarča, Arena in Arena, pogled naprej.

Druga izrazita občutljivost občinstva se je nanašala na neporočanje ali skromno poročanje o nekaterih dogodkih, zlasti množičnih shodih. Občinstvo je najbolj občutljivo, če o dogodkih ne poroča TV Slovenija, nekoliko manj je pozorno na radio in MMC. Tudi teh skupnih odzivov je bilo v letu 2023 precej; ker se nanašajo na vse tri medije, so objavljeni v poglavju RTV splošno.

Tretji sklop odzivov na Informativni program TV Slovenija se je nanašal na dosledno spoštovanje poklicnih standardov – od verodostojnosti pri poročanju in primerne obnašanja pred gledalci do natančnosti pri navajanju podatkov.

4.1.1.1 Odzivi na posebne oddaje in prenose

MAJ, str. 12: Odzivi na neposredna prenosa shodov

»Ostro protestiram proti včerajšnjemu prenosu s Trga republike in proti sovražnemu govoru Rugarja, ki smo mu bili priča! /.../« (M. T.)

»Protestiram, da se predvaja na javni TV shod, kot je ta današnji. A pomemben dogodek, kot je "Giro D'Italia", kjer je Roglič zmagal, pa niste predvajali. Denar za razne shode imate, za pomembne dogodke pa ne. Ko pa predvajate, gledamo več reklam kot pa drugo.« (M. M.)

Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija Jadranka Rebernik (del odgovora)

V februarju 2023 so se v Sloveniji pričeli organizirati različni protesti, protestirale so medicinske sestre, gasilci so imeli izjemno odmeven protest, napovedovali so se novi shodi različnih skupin, zato smo v dogovoru z vodstvom sprejeli odločitev, da shode, ki bodo uredniško ocenjeni kot pomembne za javnost in bodo v javnem interesu, prenašamo na eni od platform (na enem od programov ali na MMC). Razloge in pravila za prenose smo podrobneje razložili v dokumentu :

[Pravila za prenose protestov in shodov - RTV SLO.](#)

Glede na to, da imamo v Sloveniji zanimivo in pestro zgodovino protestov in shodov, ki so vplivali na družbeno in politično dogajanje pri nas, se mi zdi pomembno, da smo se odločili za prenose, torej – da prenesemo sliko dogajanja in osrednji del protestov z govori do naših gledalcev nefiltrirano - brez uredniških ali novinarskih rezov, komentarjev ali kakšnim drugim posegom, ki bi lahko spremenil oziroma ponaredili razumevanje dogajanja. Za RTV Slovenija ni pomembnejšega poslanstva kot je to, da prinaša gledalcem in gledalkam resnične, nepotvorjene informacije o dogodkih. Prehodili smo dolgo pot od konca 80ih, ko RTV Slovenija tako rekoč ni poročala o dogajanju v zvezi s procesom JBTZ, protestih pred sodiščem v času sojenja oziroma so bili ti dogodki odpravljani z nekaj stavki, ki jih je prebral spiker, do letošnje pomladi, ko smo se odločili za prenose shodov, ki so po naši avtonomni uredniški presoji tako pomembni, da je nujno, da pridejo do gledalcev na eni od naših platform.

Pomembno se mi zdi tudi, da smo določili pravila, na podlagi katerih vsakič znova presojamo prošnje za prenos različnih organizatorjev. Delno najdemo pravila oziroma priporočila tudi v Poklicnih merilih:

5.9.1 Protesti in demonstracije /... / (dokument je dostopen [tukaj](#), op.a.)

Tako smo od marca naprej poleg omenjenih shodov prenašali tudi Shod za podnebno pravičnost, pa tudi feministični protest "Patriarhat ubija!", z veliko sporočilno vrednostjo proti femicidu. Ravno tako smo prenašali protestni shod, ki ga je organiziral Glas ljudstva v podporo javnemu zdravstvu. Gre za različne teme protestov, vse pa so pomembne. Pri odločanju za prenos so pomembni različni dejavniki – čemu in komu je protest namenjen; ocena številčnosti; tehnične kapacitete; programska shema – vse to upoštevamo pri odločanju za prenos in uvrščanju v program oziroma na MMC.

V zadnjih letih je RTV Slovenija redno spremljala na primer petkove proteste, proteste zoper covid ukrepe – ne sicer z neposrednim prenosom, pač pa z vklopi v vse dnevno informativne oddaje na TV in radiu, spremljanjem dela protesta v živo oziroma spremljanjem dogajanja na protestih iz minute v minuto na MMC-ju.

Nasprotovanje prenosom dogajanja na protestih kaže, v kateri razvojni fazi demokracije smo – posameznike je prenos motil, ker jim ni všeč nekdo od govorcev oziroma se z njim politično ne strinjajo, namesto da bi prisluhnili različnim in tudi drugačnim mnenjem. S strpnostjo do drugače mislečih bomo pričeli dvigati tudi politično kulturo in kulturo dialoga, kar je v družbi, v kateri se v zadnjem času veliko govori o sovražnem govoru, naredi pa bolj malo v smislu edukacije (saj se vse vrti okoli groženje kakšne in kako visoke naj bodo kazni), zelo pomembno. Izobraževanje in osveščanje na tem področju je izjemnega pomena – in tu pride do izraza vloga RTV Slovenija kot osrednje medijske institucije, pa naj bo to prek različnih pogovornih oddaj ali pa s prenosi pomembnega dogajanja v živo.

ODGOVOR VARUJINJE Z MNENJEM IN PRIPOROČILOM

Pri presoji primernosti prenosov shodov in protestov, ki jih je RTV Slovenija neposredno prenašala v letu 2023, sem naletela na kopico anahronizmov, ki nakazujejo, da potrebuje RTV Slovenija glede neposrednih prenosov temeljito notranjo razpravo na več ravneh ter posledično prilagoditev pravil družbenim in medijskim razmeram v letu 2023.

Prvi anahronizem je povezan s ključno odločitvijo: **ali shode sploh prenašati**. Po Zakonu o RTV Slovenija je TV Slovenija zavezana samo k neposrednemu prenosu sej Državnega zbora Republike Slovenije in njegovih delovnih teles, Državnega sveta ter posvetovalnih teles obeh organov. Neposredne prenose zagotavlja tudi za mnoge športne dogodke, državne proslave, verska bogoslužja in nekatere druge pomembne in/ali za javnost zanimive dogodke. Slednji so zelo redki, drugih zakonskih obveznosti glede neposrednih prenosov RTV Slovenija nima.

Kljub temu je v zadnjih letih na spletnem portalu rtslo.si neposredno prenašala tudi nekatere shode, proteste in druge dogodke, bodisi v lastni produkciji bodisi je za neposredni prenos le ponudila svoj kanal drugemu izvajalcu, najpogosteje STA (npr. [24. januarja 2018](#) protestni shod pred poslopjem vlade, 26. 9. 2022 shod v podporo stavkajočim na RTV Slovenija). To že nakazuje drugo dilemo: **kje prenašati**. Med prenosom na spletnem portalu rtslo.si in prenosom na TV SLO 1, TV SLO 2 ali TV SLO 3 je namreč z vidika občinstva velika razlika: **na televiziji neposredni prenos nadomesti oziroma onemogoči drugo vsebino, ki bi sicer bila tedaj na sporedu, zato je ob vsakem neposrednem prenosu na televiziji nujno temeljito pretehtati, ali je neposredni prenos pomembnejši od vsebine, ki jo zamenja**. To kažejo tudi upravičene pritožbe občinstva,

ki zaradi prenosa protestov niso mogli spremljati predvidenega programa. **Na spletnem portalu neposredni prenos ne »povozi« druge vsebine**, temveč ji le stoji ob strani ali jo, v najslabšem primeru, potisne na manj opazno stran. Edini pomislek, ki negira argumente v prid prenosom na spletni strani, so gledalke in gledalci, ki nimajo dostopa do spleta.

Pri iskanju odgovorov na vprašanje, ali shode neposredno prenašati ali ne, je nujno upoštevati tudi spreminjajočo se družbeno in medijsko stvarnost. Z naraščanjem števila neposrednih prenosov različnih dogodkov (tudi shodov) na družbenih omrežjih, spletnih mestih in zasebnih televizijah in s krepitvijo video vsebin celo pri tiskanih medijih lahko RTV Slovenija izgubi toliko občinstva, da to močno ošibi njen doseg in s tem javni interes. **Ne glede na to, da iskanje velike gledanosti ali spremljanosti ni poglaviti cilj RTV Slovenija, javnosti tudi ne sme zlahka prepustiti drugim medijem in družbenim omrežjem, saj s tem izgublja svoje javno poslanstvo. Smiselno pa je razmisliti, s katerimi lastnimi mediji se boriti za katero ciljno občinstvo.** RTV Slovenija ima na voljo več kanalov, od televizijskih in radijskih programov do spletne strani in več družbenih omrežij. Zlasti produkcijsko zahtevnejše in dražje mora uporabljati zelo premišljeno.

Drugi sklop anahronizmov, ki se je pokazal pri presoji neposrednih prenosov shodov, je povezan z veljavnimi Poklicnimi merili in načeli novinarske etike v programih RTV Slovenija. Prvi anahronizem oziroma **pomanjkljivost poklicnih meril je, da sploh ne določajo meril ali pravil za neposredne prenose protestov, demonstracij in podobnih dogodkov.** Tega podrobneje ne določa niti Zakon o RTV Slovenija (določa le obveznosti RTV Slovenija glede neposrednih prenosov sej Državnega zbora in njegovih delovnih teles), niti Zakon o medijih. Tako so tudi mnogi neposredni prenosi, ki so se razmahnili z razvojem videoprenosov, prepuščeni bolj ali manj uredniški presoji, opori na smiselne člene Zakona o avdiovizualnih medijskih storitvah, druge pravne podlage in novinarski kodeks. S tega vidika je bila dobrodošla odločitev vodstva TV Slovenija, da vnaprej določi Pravila za prenose protestov in shodov. Ta pravila so sicer določila uredniško avtonomijo pri odločanju o prenosu protesta ali shoda in se deloma naslonila tudi na Poklicna merila, sicer pa so bila zelo skopa. **Zato neposredni prenosi v februarju, marcu in maju niso uspeli ovreči očitkov, da so bile odločitve zanje arbitrarne.**

Druga težava pri neposrednih prenosih je **nepredvidljivost dogajanja, ki lahko vsebuje tudi elemente sovražnega govora.** Do teh težav prihaja tudi pri neposrednih javljanjih z dogodkov, kjer pa imajo novinarji, snemalci in drugi ustvarjalci več možnosti za nadzor. Pri neposrednem prenosu shoda ali protesta so te možnosti zelo majhne ali jih sploh ni.

Tretja težava uporabe Poklicnih meril za neposredne prenose je, **da je pri neposrednih prenosih neizvedljivo spoštovanje pravila iz točke 5.9.1 a, ki določa, da »o spremljanju demonstracij ne obvešča nikogar zunaj RTV Slovenija, saj napoved poročanja lahko vpliva na obisk in namere organizatorjev«.** Ker so vsi neposredni prenosi vnaprej najavljeni, to pravilo ni izvedljivo.

Zato uredništvu IP TV SLO, vodstvu RTV in Svetu RTV priporočam razmisliti o prenovi Poklicnih meril in načel novinarske etike tudi v smeri, da bodo v njih jasneje določena pravila o neposrednih prenosih shodov, protestov in drugih javnih dogodkov, vključno z merili, kakšni prenosi so, če sploh kateri, v javnem interesu.

4.1.1.2 Preveč, premalo, spregled dogodka

V številnih odzivih so gledalci izražali nezadovoljstvo s količino poročanja o posamezni vsebini ali da o nečem TV Slovenija sploh ni poročala. Največkrat so bili nezadovoljni s poročanjem o shodih upokojencev. Tu navajamo samo odzive, ki so se nanašali le na TV Slovenija; tiste, ki so se nanašali na TV, radio in MMC hkrati, pa objavljamo v poglavju RTV splošno, na str. 202.

FEBRUAR, str. 4: Dnevnik, 1. 2.: Umestitev in dolžina prispevka o shodu upokojencev v Ljubljani

»RTV je pri Dnevniku 1. 2. 23 poročala o dveh protestih upokojencev. Najprej v Ljubljani le na hitro - z levo roko - nato v Londonu zelo podrobno, celo z dopisnikom. Prosim za odgovor, kaj je za Slovence in plačnike pomembnejše: dogodki v Sloveniji ali v Združenem kraljestvu?« (M. P. K.)

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Ogledala sem si Dnevnik 1. 2. 2023 in ugotovila:

- prispevek o shodu upokojencev v Ljubljani je bil avtorski, pripravil ga je Gašper Petovar, vključeval je več izjav, skupaj z napovednikom je trajal 1.46 minute;
- prispevek o protestih v Londonu (stavkalo je pol milijona ljudi, o tem so govorili tudi v britanskem parlamentu) je povzel novinar iz Ljubljane, TV Slovenija ni poslala dopisnika v London. Skupaj z napovednikom je prispevek trajal 1.53 minute.

Prispevka sta bila torej skoraj enako dolga. V Ljubljani se je shoda udeležil novinar in z njega podrobno poročal, prispevek o shodu v Ljubljani je bil v Dnevnik tudi uvrščen višje (prej) kot prispevek iz Londona, s čimer je dalo uredništvo temu protestu večjo težo. **Umestitev je zato primerna, prav tako dolžina obeh prispevkov.** Dodajam še, da je TV Slovenija o shodu v Ljubljani pripravila isti dan še nekoliko daljši prispevek tudi v Odmevih, o protestih v Londonu pa v Odmevih ni več poročala. **Zato menim, da je TV Slovenija svoje delo opravila primerno.**

DECEMBER, str. 5: Dnevnik, 1. 12.: Je novica o protestnikih res »popolnoma izostala«?

»/.../ zakaj je v petkovem TV Dnevniku (1. 12.) popolnoma izostala novica o približno 10.000 protestnikih na Trgu Republike, je pa bil 5-minutni prispevek o Jankovičevem prižiganju prazničnih lučk na Prešernovem trgu samo dve uri kasneje. Ali se Vam zdi tako rangiranje novic pravilno oziroma smiselno? /.../« (A. C.)

V. d. odgovorne urednice Informativnega programa TV Slovenija Polona Fijavž

Na dan shoda upokojencev, dne 1. 12. 2023, smo skladno z uredniško presojo dogodkov tistega dne o tem poročali v oddaji Dnevnik z vestjo in izjavo Tine Bregant.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Vaša navedba v prvem delu ne drži. **O shodu upokojencev je bila v Dnevniku objavljena 42 sekund dolga vest z izjavo Tine Bregant,** o prižigu lučk pa prispevek, vključno z napovedjo dolg 2 minuti in 7 sekund, torej ne 5 minut. Dnevnik si lahko ponovno ogledate [tukaj](#). Vest z izjavo o shodu upokojencev se začne na 16.08, reportaža o prižigu svečk na 20.44, kot zadnji prispevek v oddaji. **Umestitev obeh prispevkov je bila primerna, vest o shodu upokojencev je bila prva v**

zadnjem sklopu novic in prispevkov iz Slovenije, ki je sledil pregledu mednarodnega dogajanja. Dolžine poročanja s shoda in s prižiga lučk ni možno kar avtomatično primerjati. Upoštevati je potrebno širše uredniške zasnove Dnevnika, ki ob koncu praviloma ponudi pozitivno vsebino v obliki poročila ali reportaže. V sklopu novic iz Slovenije pa se je zvrstilo več primerljivih vesti.

AVGUST, str. 8: Utrip, 12. 8.: Preveč o dogodkih, ki niso zaznamovali tedna

»Igor Pirkovič je v svojem komentarju dogodkov tedna kot vselej izkazal svoje /.../ vrednotenje dogodkov. /.../« (V. V.)

»/.../ Utrip avtorja g. Pirkoviča, ki tudi v teh časih izrednih razmer poroča o poplavah tako pristransko, neprofesionalno. Utrip tedna je, kolikor vem, aktualno dogajanje pregleda tedna - zakaj g. Pirkovič v oddaji prikazuje koronske posnetke - to nima nobene veze. /.../« (M. K.)

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Glede oddaje Utrip je najprej nujno pojasniti, da **gre za oddajo, ki je po žanru komentar, kar dopušča izražanje osebnih stališč in mnenj, vsebinska zasnova pa daje avtorjem zelo proste roke pri izbiri vsebin, poudarkov, načinu komentiranja ...** V opisu oddaje piše: »Utrip je odmevna komentatorska tedenska oddaja informativnega programa. /.../ V oddajo so si utirala pot alternativna politična razmišljanja, informacije in slikovna gradiva, ki v drugih oddajah niso dobili prostora. Utrip je postopno postal izrazito avtorska oddaja s subjektivnim pogledom na najpomembnejše dogodke minulega tedna v Sloveniji./.../« To pomeni, da lahko avtorji v oddaji subjektivno, po lastni presoji izberejo dogodke, ki jih osvetlijo, **vendar to ne pomeni, da lahko spregledajo pomembno značilnost oddaje – da je »pogled na najpomembnejše dogodke minulega tedna v Sloveniji«.**

Seveda za primerjavo avtor lahko vključi tudi kratek insert starejšega dogodka, vendar mora biti ta v kontekstu aktualnega tedenskega dogajanja. Dogodek izpred dveh let na Kredarici neposredne zveze z dogodki preteklega tedna ni imel, 40 sekund dolg posnetek o tem je bil mnogo predolg. Tudi komentar predsednice Društva novinarjev Slovenije na družbenem omrežju ni sodil med pomembne dogodke tedna, prav tako ne nagovor predsednika največje opozicijske stranke in hvale njegovemu delu ob poplavah.

Umestitev dogodkov, ki jih ne moremo označiti kot »najpomembnejši dogodki tedna« v tedensko oddajo je obenem vzela čas in prostor nekaterim res pomembnim dogodkom, zato oddaja ni sledila vsebinski zasnovi, ki daje poudarek tedenskemu dogajanju.

Avtor Utripa se na očitke ni odzval.

SEPTEMBER, str. 16: Vreme ob 18.55 na TV SLO 1: Preskopa in prekratka napoved

»Imam pripombo glede napovedovanja vremena pred začetkom Dnevnika ob 18:55. /.../ Navajen sem, da že pred Dnevnikom izvem za predvideno vreme 4 dni naprej.« (J. A.)

V. d. odgovorne urednice Informativnega programa TV Slovenija Polona Fijavž

Že nekaj mesecev se pripravlja prenova podobe Vremena – tako grafična kot vsebinska in bodo nekatere stvari zastavljene na novo. Pripombe gledalcev so upravičene, se potrudim, da jih bomo upoštevali v čim večji meri.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Sedaj je Vreme pred Dnevnikom res zelo skopo, občinstvo pa je navajeno, da pred osrednjim Dnevnikom prejme vse pomembne informacije o vremenu. Naj ob tem dodam, da sem lani prejela kar nekaj pripomb na vremenske napovedi in dala tudi priporočilo za PPN, da se vremenska rubrika posodobi in tematizira (s podrobnejšimi podatki o morju poleti, snegu pozimi ipd.). Nekaj sprememb je bilo narejenih, ARSO je osvežil ekipo napovedovalcev in vsebino napovedi pred Poročili ob petih. Glede na odgovor v. d. odgovorne urednice pa se obetajo dodatne vsebinske in grafične spremembe.

[DECEMBER, str. 9: Tukaj smo: Slovenija v letu 2023, 26. 12.](#)

»/.../Pravkar sem si ogledala oddajo Tukaj smo: Slovenija v letu 2023 in razočarana spoznala, da niste zmogli najti niti enega dosežka slovenskih športnic. In to v času, ko so te izredno uspešne in ko se v javnem prostoru nenehno poudarja pomen enakosti spolov.« (R. J.)

V. d. urednika Uredništva dnevnoinformativnih oddaj TV Slovenija Dejan Ladika

Verjamem, da je kolega iz športnega uredništva pripravil relevanten izbor lanskih uspehov naših športnikov, tudi sicer menim, da v športnem uredništvu že sproti podrobno spremljajo uspehe naših športnic. Vseh dosežkov pa, žal, ni mogoče vključiti v takšen hiter pregled ob koncu leta. Bomo pa seveda pazili naprej, Nika Prevc je, denimo, že izjemna to zimo. Hvala še enkrat, ker ste spremljali oddajo Tukaj smo, Slovenija v letu 2023.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Zahvaljujem se vam za poslane pripombe in mnenja na oddajo Tukaj smo: Slovenija v letu 2023. Menim, da je v. d. urednika uredništva primerno pojasnil uredniški izbor, pa tudi, da je razumel in bo upošteval vaše sporočilo. Res je tudi, da ima šport precej svojih oddaj (tudi izbor športnikov in športnic leta) in je zato v informativnih oddajah manj zastopan kot področja, ki nimajo toliko svojih oddaj.

[4.1.1.3 Izbira žanra: Intervju z dr. Sano Dobnik Čoderl](#)

[SEPTEMBER, str. 9: Odzivi na oddajo Intervju, 3. 9.: dr. Sana Dobnik Čoderl](#)

Avtorica Ksenija Horvat je 3. septembra v oddaji [Intervju](#) gostila dr. Sano Dobnik Čoderl, predsednico Zbornice kliničnih psihologov Slovenije in članico delovne skupine za normativno ureditev psihoterapije na Ministrstvu za zdravje. V dneh po oddaji je Varuhinja prejela 168 pisnih odzivov. Najprej so se s kritičnimi pripombami, da je bila oddaja pristranska, odzvali številni psihoterapevti, ki so končali izobraževanja na Univerzi Sigmunda Freuda, Teološki

fakulteti ali Fakulteti za uporabne družbene študije v Novi Gorici, člani Društva za sistemsko psihoterapijo in drugi. Sledili so poglobljeni odzivi psihologov in psihiatrov in so večinoma izražali pohvalo oddaji in podporo stališčem, ki jih je v oddaji izrekla gostja. Veliko kritičnih odzivov pa je vsebovalo predvsem željo in pobudo, da bi TV Slovenija pripravila daljšo oddajo, v kateri bi celovito in z več vidikov predstavila neurejeno področje psihoterapije. Iz odzivov:

Primer kritike

»/.../ Sem psihoterapevtka in me presenečajo nekatere podane informacije, ki niso skladne s sodobnimi raziskavami, ki so znane na področju psihoterapije. Pogrešala sem tudi razmejevanje poklicev psihiatra, psihologa in psihoterapevta ter realen prikaz, kakšno je izobraževanje psihoterapevta na npr. Univerzi Sigmunda Freuda. Ta je precej drugačen kot vikend tečajji in v intervjuju izobraževanje žal ni bilo celostno prikazano. /.../ Glede na to, da gre za oddajo na nacionalni televiziji, se mi zdi izjemnega pomena, da imajo ljudje dostop do celostnega pogleda, ne le do enega zornega kota. K temu naj bi si nacionalna televizija prizadevala, mar ne? Upam, da boste ponudili možnost drugim stališčem ter dovolili, da so slišani tudi tisti, ki se zavzemajo za psihoterapijo kot samostojen poklic.« (E. D. H.)

Primer pohvale

»Kot psihologinja, zaposlena v zdravstvu, in kot edukantka sistemske in družinske psihoterapije, se vam iskreno zahvaljujem za objavo ter odlično in izzivalno zastavljen intervju s predsednico Zbornice kliničnih psihologov Slovenije, dr. Sano Čoderl Dobnik. V intervjuju ste osvetlili pomembne vidike, pomisleke in dileme, na katere je potrebno misliti, ko na sistemski ravni urejamo področje psihoterapevtske dejavnosti ter skušamo pri tem ves čas prioritarno razmišljati o človeku, ki bo psihoterapevtsko obravnavo zaradi duševnih stisk iskal. /.../ Dr. Čoderl Dobnik je spoštljivo ter argumentirano predstavila stališča Zbornice, za katere verjamem, da bodo slišana tudi pri odločevalcih!« (N. A.)

Primer pobude

»V nedeljo je bila oddaja Intervju s Sano Dobnik Čoderl, ki je izpostavila svoja stališča glede zakonske ureditve psihoterapije pri nas, glede poklicnih psihoterapevtov, psihoterapevtskega izobraževanja in še marsičesa, kar poskuša ohranjati privilegiran položaj omejene skupine psihiatrov in kliničnih psihologov nad psihoterapijo v Sloveniji. Ker sem tudi sam član Delovne skupine za pripravo zakona o psihoterapiji pri Ministrstvu za zdravje, Vas prosim za možnost, da bi na nacionalki lahko predstavili tudi stališča tistih, ki se zavzemamo za ureditev psihoterapije kot samostojnega poklica in avtonomne znanstvene vede. Ta ureditev je širša, bolj vključujoča in v skladu s sodobnimi razvojnimi trendi psihoterapije po svetu. S tem bi javnosti omogočili bolj uravnotežen in širši pogled na problematiko ureditve psihoterapije v naši državi.« (M. M.)

Avtorica oddaje Intervju, 3. 9., Ksenija Horvat

Tema rešitve statusa psihoterapije je čez poletje postala kar razgreta, po pismih bralcev se oglašajo številni vpleteni v to javno razpravo.

Na Televiziji Slovenija smo doslej predstavili stališča dr. Mirana Možine, direktorja Univerze Sigmunda Freuda v Ljubljani, ter stališča vodje delovne skupine na Ministrstvu za zdravje, dr.

Mojce Zvezdane Dernovšek. Oddaja Na tretjem je bila tudi del javne razprave in odzivov bralcev. Prilagam povezavo do oddaje: <https://365.rtv slo.si/arhiv/na-tretjem/174981652>. Intervju z Dobnik Čoderl je bil nadaljevanje te razprave, tokrat s stališči, kot ga zagovarjajo klinični psihologi, ki branijo svoje strokovne pozicije. Naj dodam, da je bil doslej to prvi intervju s predstavnico klinične psihologije. Ravno en teden pred nastopom dr. Dobnik Čoderl pa je v oddaji Intervju gostoval eden najbolj prepoznavnih psihoterapevtov v Sloveniji, Zoran Milivojević.

V pogovor sem kot izzive sogovornici vključila številne argumente, ki sta jih predstavila dr. Možina in dr. Dernovšek. Njeni odgovori so tako dobro dopolnilo k razpravi in so prav tako pomembni za poznavanje problematike, saj smo na TV Slovenija tako imeli zagovornika profesionalizacije psihoterapije in psihoterapevtov, predstavnico vladne skupine, ki je pripravila osnutek zakona o psihoterapiji, ter stališča klinične psihologije, ki psihoterapijo izvaja kot metodo.

Imenitno bi bilo, če bi njihova stališča lahko soočili v kaki skupni oddaji in dodali še kakšno strokovno mnenje, morda kako izkušnjo iz tujine. Mogoče bi takšna oddaja premostila kak prepad, ki se pojavlja v razpravi o vprašanju, ki se mu naša družba že predolgo izogiba.

Urednik oddaje Intervju Jože Možina

Na zadnji Intervju je prišlo zelo veliko kritičnih sporočil in protestov, pa tudi pohval in strinjanj. Če bi ostalo zgolj pri tej interpretaciji aktualne problematike, bi imel javni RTV resne težave s pluralnostjo in nazorsko uravnoteženostjo, ki ju moramo po zakonu zagotoviti. Zato sem odgovorni urednici že predlagal, da v naših informativnih oddajah soočimo mnenja, pritegnemo še druge poglede in omogočimo svoboden pretok idej.

Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija Jadranka Rebernik

Strinjam se s predlogi za poglobljeno oddajo. Dogovorjena sem že za Arenu, v katero se povabi različne strani. Za intervju v tem trenutku ni potrebe. Govorila bom še s Tarčo, v DIO oddajah pa bomo tudi naredili debato.

PRIPOROČILO VARUHNJE UREDNIŠTVU

Hvala avtorici oddaje za razjasnitev nekaterih okoliščin in predlog, da bi TV Slovenija pripravila še kakšno oddajo na to temo. Tudi pobude gledalk in gledalcev, ki izražajo željo, da RTV Slovenija predstavi čim več argumentov o tej pereči tematiki, poudarjajo željo, da to stori na način, ki bo šel v smeri konstruktivnega zblíževanja stališč in iskanja skupnih rešitev.

Uredništvu IP predlagam razmislek v smeri novih/nadaljnjih oddaj na to temo, kot sta tudi že predlagala avtorica in urednik oddaje.

Ni prvič, da sem se v vlogi Varuhinje pravic gledalcev soočila z velikim številom spodbujenih odzivov na eno oddajo. Vsakič sem to tudi zapisala, saj je treba od primera do primera število in vsebino odzivov kontekstualizirati. Iz odzivov na omenjeni intervju, ki jih je zelo veliko in so tudi zelo obsežni (tako obsežnih posamičnih odzivov v verižnem odzivanju doslej še nisem

zasledila), je razbrati, da pisci bolj kot presojo oddaje pričakujejo nadaljevanje razprave oziroma oddaj na to temo.

Ker je zanimanje za te teme v javnosti zelo veliko, priporočam še, da uredništvo IP z razpravo in odločitvijo o tem pohiti, saj je namen javnega medija tudi v tem, da doseže čim večji krog občinstva, tega pa dosega, ko je zanimanje za določeno temo veliko.

Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija **Jadranka Rebernik**

Strinjam se. Moje mnenje je, da število odzivov sicer pokaže zanimanje, ki ga določene interesne skupine imajo, niso pa informacija, kar zadeva kakovost oddaje ali morebitne kršitve profesionalnih standardov.

Ker so v naslednjih dneh pripombe in pohvale kar deževale, je bilo vidno, da so bili dopisi organizirani. Ne glede na to lahko rečem, da je bilo v dopisih veliko zanimivih in pomembnih argumentov, iz njih izhaja, da je tema za strokovno javnost pomembna, saj zakon, ki bi področje psihoterapije uredil, čaka že dolgo. S perečo temo smo nadaljevali – sredi septembra so jo obravnavali v oddaji Tarča, dogovorjeni smo bili, da bi jo kasneje obdelali še v oddaji Arena, vendar se to ni zgodilo, ker je novo vodstvo IP spremenilo zasnovo oddaje. Vsekakor se mi zdi pomembno, da damo prednost razpravi in soočenju različnih mnenj. Menim, da lahko tako največ pripomoremo k dialogu o tej in drugih pomembnih temah.

21. septembra je bila na sporedu oddaja Tarča z naslovom Kdo vse izvaja psihoterapijo, v kateri so sodelovali dr. Andreja Mikuž iz Zbornice kliničnih psihologov, dr. Mirjana Radovanović iz Združenja psihiatrov pri Slovenskem zdravniškem društvu, Katja Knez Steinbuch, družinska terapevtka in ustanoviteljica inštituta Vita bona, Miran Možina, direktor ljubljanske podružnice Univerze Sigmunda Freuda na Dunaju, in Anita Ogulin, predsednica Zveze prijateljev mladine Ljubljana Moste-Polje.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

V primeru oddaje Intervju 3. 9. 2023 se je pokazalo, kako pomembno je, da javni medij na daljši rok in celovito spremlja pereče družbeno dogajanje, se nanj ustrezno odzove in omogoči široko in celovito razpravo, pa tudi, da velik del javnosti dojema RTV Slovenija kot zelo pomemben in vpliven prostor javne razprave. V času usihanja pomena klasičnih medijev v družbi in padanja zaupanja vanje je to izjemno pomembno, saj klasični mediji zaradi zavezanosti poklicnim standardom omogočajo kakovostno, nepristransko in celovito javno soočenje različnih mnenj. V primeru razprave o urejanju področja psihoterapije je TV Slovenija to nalogo opravila primerno, kljub temu, da izbor žanra intervju pri tem ni bil optimalen. Je pa po drugi strani prav z izborom žanra sprožila večji odziv strokovne javnosti, kot bi ga sicer, s tem postavila to izjemno pereče in neurejeno področje v ospredje ter povečala tudi zanimanje širše javnosti in odločevalcev zanj.

TV Slovenija se je na odzive hitro in ustrezno odzvala s celovito predstavitvijo teme v oddaji Tarča, v kateri je sodeloval širok krog kompetentnih gostov.

4.1.1.4 Nepristranskost, uravnoteženost: o odpovedi, nutrijah, zastavicah, molitvi

Veliko odzivov se je nanašalo na pristranskost ali neuravnoteženost poročanja. V nekaterih primerih so se očitki izkazali kot upravičeni, v nekaterih ne.

Primeri upravičenih očitkov:

JUNIJ, str. 4: Poročila ob petih, 22. 6.: prispevek o izredni odpovedi Zemiri A. Pečovnik

»V informativni oddaji Poročila ob petih je bil objavljen izrazito enostranski prispevek o izredni odpovedi Zemiri A. Pečovnik in s tem so bili kršeni profesionalni standardi novinarskega poročanja. Objavljene so bile informacije zgolj ene strani v sporu:

- mnenje "zaposlenih" (žal vam res ne verjamem, da je objavljeno mnenje več kot 2000 zaposlenih) - manjkala je informacija, mnenje katerih "zaposlenih" je to,
- informacija o tem, da je celotno uredništvo stopilo v bran odpuščeni,
- informacija o tem, da bo sindikat omogočil odpuščeni vso pravno pomoč,
- informacija o tem, da se je oglasil tudi predsednik Sveta RTV-ja Goran Forbici, ki od vodstva zahteva poročilo.

Pri vseh teh podatkih pa je manjkala osnovna informacija - kaj sploh je bil razlog izredne odpovedi! Tako tudi niste predstavili nobene informacije o tem, kakšno je mnenje vodstva RTV-ja oziroma osebe, ki je izredno odpoved izrekla. Da ne omenjam informacij, ki jih je moč najti v drugih, očitno bolj profesionalnih medijih od javne RTV, da naj bi odpuščena celo goljufala pri potnih nalogih in stroških za službene poti. Če mislijo novinarji javne RTV svoje "profesionalno" novinarsko delo opravljati na tako površen in /.../ način, potem je bolje, da ga sploh ne in da to prepustijo drugim, ki to od njih bolj obvladajo.« (J. A.)

Urednica Poročil ob petih, 22. 6., Brigita Jeretina

V vesti o izredni odpovedi urednice oddaj o kulturi Zemire A. Pečovnik so povzeti odzivi, ki smo jih zbrali do začetka predvajanja oddaje, torej do 17. ure. Odziva vodstva RTV Slovenija do takrat še nismo imeli in smo ga potem objavili v Dnevniku. Informacije, objavljene v vesti, so verodostojne.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Menim, da je vaša kritika poročanja v Poročilih ob petih večinoma upravičena. Utemeljena je sicer navedba urednice, da še niso imeli odziva vodstva in ga zato niso mogli objaviti. Kot izhaja iz prispevka, pa so v uredništvu oziroma organizatorji tiskovne konference o odpovedi imeli informacijo o odpovedi – torej o osrednji vsebini dogodka. Ta vedno vsebuje tudi razlog odpovedi in bi avtor prispevka (ki ni bil naveden) moral to navesti, saj je bila odpoved povod za odzive nanjo.

K takšnemu, čim bolj celovitemu poročanju, novinarje RTV Slovenija zavezuje točka 1.8. Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija, ki govori o pravičnosti in navaja:

»Nobeno poročilo ali programska vsebina nista poštena, če:

- a. ne vsebujeta vseh poglobljenih dejstev;

- b. vsebujeta nepomembne podatke na račun najpomembnejših dejstev;
- c. nevede ali vede zavajata gledalce in poslušalce;
- d. poročevalec uporablja besede ali prijeme, ki kažejo na njegovo pristranskost.«

Poleg tega so dolžni novinarji spoštovati tudi točko 1.4 teh pravil, ki govori o verodostojnosti:

»Novinarji in drugi ustvarjalci radijskih in televizijskih programov RTV Slovenija morajo biti pri svojem delu neodvisni in ohranjati avtonomijo novinarskega poklica in drugih poklicev, ki bistveno prispevajo k vsebini in podobi radijskih in televizijskih programov.

Poročila morajo poslušalcem in gledalcem ponuditi dovolj vsestranskih informacij o nekem dogodku ali temi, da bodo lahko oblikovali svoj pogled na določeno zadevo.«

Ker se je prispevek nanašal na novinarsko kolegico, bi morali avtorji (še posebej) paziti še na spoštovanje točke 1.7, ki govori o neodvisnosti, in pravi:

»Novinarji RTV Slovenija morajo v svojem poročanju dosledno spoštovati avtonomnost in neodvisnost programov RTV Slovenija, ki temeljijo na programskih izhodiščih, sprejetih na Svetu RTV Slovenija. Zato pri poslušalcih in gledalcih v ničemer ne smejo ustvarjati občutka, da so pristranski oziroma da je njihova profesionalna integriteta okrnjena.«

V Dnevniku, 22. 6. 2023 – dostopen je [tukaj](#) - so ob prispevku (od 11.31 do 13.36) objavili tudi odziv vodstva (od 13.37 do 14.22), vendar ne na vse očitke iz prispevka.

Primeri, ko očitki o neuravnoteženosti vsebin niso bili upravičeni ali so bili le delno upravičeni:

JULIJ, str. 4: Odmevi, 31. 7.: Enostranska predstavitev stališč do odlova nutrij

»Tema današnjih Odmevov je bila odločitev o pomorih nutrij. Pri predstavitvi stališč sta sodelovala dva gosta, ki pa sta oba pomore zagovarjala. Televizija naj bi predstavljala obe strani, ne zgolj eno.« (M. V. Č.)

Urednik Odmevov, 31. 7., Aleš Malerič

Ne obstaja le delitev na »mnenja za« in »mnenja proti«, ki jih v Odmevih vsekakor predstavljamo in soočamo. Ločujemo tudi med relevantnimi mnenji in nerelevantnimi mnenji, kjer nekdo enostavno nima dovolj znanja, da bi lahko nekaj ocenjeval, sodil in se soočal. Ne glede na poskuse relativizacije in sesuvanja tako rekoč vseh avtoritet v družbi, te še vedno obstajajo in so v družbi potrebne. Če nekoga boli zob, tudi ne gre h konjedercu ali k vedeževalki, še k splošnemu zdravniku ne, ampak k čim boljšem zobozdravniku, ker ima samo ta dovolj znanja in usposobljenosti, da problem reši. In nekaj podobnega je tudi pri odvzemu nutrij. Biološka stroka, se pravi tisti, ki nekaj o živalih, biotskem ravnovesju v naravi, prehrabnih verigah, etc. vedo, so glede odvzema enotni. To sicer ne pomeni, da to mnenje ne more biti zmotno, je pa ta možnost zelo majhna in stališče stroke lahko soočamo le s stališči, ki morajo imeti vsaj minimalno potrebno stopnjo poznavanja, znanja, vedenja o problematiki.

O zbiranju podpisov proti odvzemu nutrij smo v naših prejšnjih oddajah poročali, tudi argumente za takšno stališče smo predstavili, nismo torej tega zamolčali, po slišnem in videnem pa je bilo očitno, da »mnenja proti«, v tem konkretnem primeru odvzema nutrij iz narave, v največji možni meri temeljijo na čustvih, empatiji, usmiljenju, kar sicer razumemo, ne pa na poznavanju, znanju, stroki. S tem stališčem nikakor ne želimo podcenjevati druge strani,

je pa vendarle treba biti realist, kaj kdo ve in zna. Namen teme v Odmevih 31. 7. je bilo še enkrat obrazložiti, zakaj je odvzem potreben, zakaj je tak način odvzema najbolj primeren in podobno. Izrecno smo povedali, da sta oba sogovornika podpornika odvzema nutrij. Voditelj je v pogovoru prevzel vlogo druge strani in gosta soočal s pomisleki tistih proti. S tem, mislim, da smo standardom RTV in novinarstva zadostili.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Menim, da je urednik primerno in temeljito pojasnil izbor gostov in uredniško zasnovo Odmevov 31. 7. 2023, vključno z vlogo voditelja, ki je gosta spraševal tako, da je navedel večino očitkov »druge strani«, torej nasprotnikov odlova nutrij.

Poklicna merila in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija v točki 2.3 res določajo uravnoteženost: *»Programi RTV Slovenija, ki obravnavajo vprašanja javnega interesa, o katerih obstajajo v javnosti različna stališča, morajo zagotoviti enakovredno in enakomerno predstavitev najširšega možnega izbora stališč o določeni zadevi.«*

Toda v nadaljevanju ta točka pravi tudi:

»Enakovrednost in enakomernost v tem kontekstu pomenita nepristranskost in razumen obseg, upoštevajoč težo posameznih stališč ali mnenj, njihovo pomembnost ali možno pomembnost.«

Ko se glede strokovne vsebine o vprašanju javnega interesa soočajo strokovnjaki in laična javnost, je javni zavod sicer dolžan dati besedo obema stranema, vendar imajo stališča in mnenja stroke seveda večjo težo in pomembnost kot stališča in mnenja laične javnosti.

Točka 2.3.1 pa nadalje pravi: *»V posamezni oddaji, ki obravnava za večino sporno temo, je treba predstaviti najširši možen obseg stališč in mnenj o tej temi. Z nepristransko držo novinarja/voditelja je treba poslušalcem in gledalcem omogočiti, da si o zadevi sami oblikujejo sodbo, ki bo temeljila na predstavljenih dejstvih.«* V oddaji Odmevi, ki ji oporekate, je voditelj, kot je navedel že urednik, namenoma navajal pomisleke nasprotnikov odlova, torej je prevzel vlogo »druge strani« in s tem izravnal odsotnost nasprotnikov odlova oziroma razširil obseg izraženih stališč.

Urednik je primerno navedel tudi, da so v informativnih oddajah TV Slovenija pred temi Odmevi že poročali o pomislekih nasprotnikov odlova nutrij, med drugim tudi o vložitvi podpisov proti odlovu. Zato **lahko te Odmeve uvrstimo v del poročanja v nizu. V vseh informativnih oddajah, ki so poročale o nutrijah, ni bilo obeh strani, se je pa zelo širok razpon mnenj in stališč o tej temi izkazal v nizu več zaporednih oddaj.**

Menim torej, da je TV Slovenija poročanje o izlovu nutrij opravila skladno z vsemi poklicnimi merili in načeli novinarske etike v programih RTV Slovenija.

[OKTOBER, str. 10: Utrip, 7. 10.: »Pristransko o Pohodu za življenjek«](#)

»Želela bi se pritožiti nad izjemno pristranskim poročanjem Vite Vlašič o Shodu za življenje. Sploh ni predstavila njihovega razmišljanja. Ker RTV plačujemo vsi in ne samo levi aktivisti/ke, ste dolžni poročati objektivno, nepristransko in predstaviti argumente obeh strani.« (S. P. M.)

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Oddaja Utrip žanrsko ni poročevalska oddaja, temveč komentatorska. Zato v njej avtorji in avtorice lahko izbirajo poudarke tedna po lastni presoji in z lastnimi poudarki; izpostavijo tisto, kar se jim zdi pomembno, tudi glede na njihova osebna mnenja in stališča. Mnenje lahko v komentatorski oddaji tudi objavijo – bodisi neposredno, z besedami, bodisi posredno, s sliko, pa tudi z izbiro ali neizbiro določenih vsebin.

Ker pa mora RTV Slovenija, skladno s Programskimi standardi ter s Poklicnimi merili in načeli novinarske etike v programih RTV Slovenija, zagotavljati mnenjsko širino, pluralnost in uravnoteženost sporočanja, mora pri komentatorskih žanrih to dosegati s širokim naborem avtorjev komentarjev. V Poklicnih merilih piše: *»Ker subjektivna mnenja temeljijo na določenih, velikokrat tudi parcialnih dejstvih, morajo uredniki zagotoviti, da bodo zasnove in vsebine komentarjev čim bolj pluralne. V določenem obdobju morajo biti komentarji uravnoteženi, to pomeni, da morajo biti zajeta vsa relevantna stališča.«*

Glede poročanja o stališčih predstavnic Pohoda za življenje pa samo dodajam, da je bilo tega v Utripu sicer res zelo malo, nekaj pa vendarle.

Tako je na času 1.18 izsek izjave Urše Cankar Soares, koordinatorice Pohoda za življenje: *»Naša temeljna pravica je, da izrazimo svoje mnenje.«* Izjava traja le tri sekunde in je brez slike U. Cankar Soares, zato ste jo zlahka spregledali. Zatem je avtorica Utripa tudi pojasnila namen zastavic: *»Zastavice na Kongresnem trgu, ki so po besedah iniciative Pohod za življenje predstavljale umrle Slovence v postopkih splava ...«*

Zagovornice in zagovorniki pravice do splava so imeli v oddaji veliko več časa kot predstavniki Pohoda za življenje. Toda kot sem zapisala uvodoma, je Utrip komentatorska oddaja, zato je v njej to skladno s poklicnimi merili.

OKTOBER, str. 7: Odmevi, 13. 10.: »Želimo si TV, ki bo predstavljala različne poglede«

»Imam pritožbo zaradi neuravnoteženega, enostranskega informiranja v oddaji Odmevi, 13. 10., na TVS1. Prispevek o javni molitvi. /.../ Nikomur izmed uradnih predstavnikov RKC ali na primer profesorju s teološke fakultete ni bilo omogočeno, da predstavi pogled teh, ki to molitev soorganizirajo ali podpirajo./.../« (K. E.)

»Oddaja Odmevi, dne 13. 10., voditeljica ga. Starič, Normalno je, če se določen dogodek komentira, da se to stori "pro in kontra, ne pa izključno enostransko s profesorjem iz FDV-ja /.../ udeležencev ali voditeljev molitve pa ni, da predstavijo svoj argument. /.../« (V. Š.)

Urednica Odmevov, 13. 10., Vesna Pfeifer

Ustava varuje izpovedovanje vere v javnem prostoru, tako individualno kot kolektivno. Ob prvi javni molitvi rožnega venca pa se je v javnosti pojavilo več vprašanj, med drugim, ali je trg v središču prestolnice primeren prostor za molitev, ki jo lahko razumemo kot zelo intimno dejanje, oziroma, kje je meja med svobodo izražanja verske pripadnosti in posegom v svobodno izbiro verovanja drugih. V dneh pred dogodkom je bilo zaznati različne poglede tudi znotraj katoliške skupnosti, nekateri katoličani namreč menijo, da je lahko tovrstno javno izražanje religije in javna uporaba religije za družbeno angažirano delovanje dvorezen meč ter je lahko

slabo tudi za samo cerkev kot občestvo vernikov. Zato v studio nismo vabili gostov, ki bi podajali zgolj svoja menja, temveč smo dali besedo strokovnjaku religiologu, profesorju dr. Alešu Črničju.

V. d. odgovorne urednice Informativnega programa TV Slovenija Polona Fijavž

Poslane pripombe so neupravičene, saj so bili petkovi Odmevi pripravljene v skladu s Poklicnimi merili in načeli. Bistvo delovanja javnega medija je, da celovito poroča o javno pomembnih in javno zanimivih dogodkih, kamor lahko uvrstimo tudi izvajanje religiozne prakse v posvetnem prostoru, v povezavi z nasprotovanjem človekovim pravicam in svoboščinam, zapisanim v ustavi. Celovitost v tem primeru pomeni, da so bili gledalci in gledalke seznanjeni s potekom dogodka, o stališčih sodelujočih ter razlago širšega družbenega konteksta. S tem so izpolnjena določila programskih standardov, ki nas napotujejo k spoštovanju ustavnih pravic slovenskih državljanov, spoštovanju človekovega dostojanstva in posredovanju raznolikih pogledov v družbi, ne da bi poglobljali družbena nesoglasja. Hkrati so bila v celoti spoštovana določila poklicnih meril o uravnoveženosti, ki nas zavezujejo k temeljito predstavljenim dejstvom in takšni predstavitvi stališč, da si javnost o zadevi lahko sama oblikuje sodbo. Sogovorniki so bili premišljeno in dobro izbrani, kar pa ne izključuje, da bi v morebitnih drugih in nadaljnjih poročanjih, k besedi ne povabili tudi drugih sogovornikov.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Pogovor o javni molitvi v Odmevih moramo presoati skupaj z novinarskim prispevkom pred njim, saj se razpon mnenj o eni temi presoja v celotni oddaji in ne samo v njenem delu.

Napoved prispevka in prispevek sta bila skladna s Poklicnimi merili in načeli novinarske etike v programih RTV Slovenija. Avtorici prispevka sta navedli vsa pomembna dejstva o dogodku, predvajali izjavo organizatorja, da ne dajejo izjav medijem, dve izjavi udeleženk ter dve mnenji: sociologinje, ki je dogodek videla kot korak v smeri retradicionalizacije družbe, in pravnik, ki je pojasnil, da v ustavi zapisana svoboda veroizpovedi pomeni tudi pravico do javnega izražanja vere v obliki skupinske molitve. Prispevek je bil tudi slikovno primerno opremljen z vsemi pomembnimi posnetki.

Gost pogovora v studiu, prof. dr. Aleš Črnič, pa je poudaril, da gre za dogodek, ki ga organizira del rimskokatoliške cerkve, da gre za organizirane procese retradicionalizacije družbe, da pa je bilo ob tem dogodku znotraj slovenske katoliške skupnosti zaznati tudi pomisleke o takšni javni obliki izražanja religije.

Pogovor je osvetlil marsikateri družbeni vidik dogodka in ga umestil v širši evropski in svetovni kontekst, je pa umanjkal vidik »od znotraj«, iz katoliških, teoloških ali sorodnih vrst. Ne zaradi »matematičnega uravnoveževanja mnenj«, saj tega RTV Slovenija ne predpisuje noben zakon ali pravilnik, temveč zaradi spoštovanja več točk Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija, zlasti pa:

- točke 2.2, ki govori o razponu tem, med drugim: *»Predstavitve različnih stališč in mnenj morajo biti poglobljene, zajemati morajo vse njihove razsežnosti in odtenke. Programi RTV Slovenija morajo biti zato celoviti.«*, in

- točke 2.3, ki govori o uravnoteženosti sporočanja in med drugim določa: *»Če je le mogoče, mora novinar za določen prispevek ali oddajo najti predstavnike vseh vpletenih (prizadetih) strani ali nazorov.«*

Glede na zaznana različna stališča znotraj katoliške skupnosti o možni dvoreznosti javnega izražanje religije in njene uporabe za družbeno angažirano delovanje bi pričakovali kot sogovornika tudi nekoga iz katoliških vrst, da bi zadostili zahtevam točke 2.3. Poleg tega bi še en sogovornik zagotovo prinesel v oddajo dodatne razsežnosti in odtenke, kot jih predvideva točka 2.2.

Kljub temu pa **pogovora in prispevka pred njim, ki ju moramo šteti kot celoto, nikakor ne moremo oceniti kot neuravnotežena ali enostranska, temveč lahko, glede na vse sogovornike in vse povedano v oddaji, ta manko ocenimo le kot manjši odmik od potrebne celovitosti.**

4.1.1.5 Izbor gostov, razpon mnenj, uravnoteženost: Arena o hrani, kmetih, SZO, RTV

[FEBRUAR, str. 5: Arena. 30. 1.: Podnebni cilji na krožniku](#)

»/.../ Oddaja je bila izjemno pristranska; sklepam, da je razlog v stališču voditeljice in izbiri gostov. Razen dr. Eržena so bili vsi ostali zelo goreči nasprotniki predloga o zmanjšani porabi mesa. Nikjer nisem zasledila, da bi predsednik vlade poskušal doseči, da prenehamo jesti meso. Spodbuja nas le k manjši porabi mesa. /.../« (A. K.)

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Prizadevanja za zmanjšanje podnebne krize tudi s pomočjo spremembe prehranskih navad so zelo pomembna tema, ki ji javna RTV mora posvečati primerno pozornost in jo osvetljevati s čim več zornih kotov ter tako prispevati k javni razpravi na to temo. Pred oddajo Arena so na podobno temo spregovorili tudi 26. 1. v oddaji Tarča z naslovom Manj mesa. Tej temi je bilo posvečenih tudi več krajših prispevkov v dnevnoinformativnih oddajah, med drugim v oddaji Odmevi na dan, ko je premier Golob o tem spregovoril v Bruslju in je novinarka iz celotnega govora za večerni prispevek izpostavila prav ta premierjev poudarek.

Pomembno je, da se v javni razpravi in v oddajah javne RTV sliši čim širši krog mnenj in stališč, tudi v polemičnih oddajah, kakršni sta Tarča in Arena. Zato morajo takšne oddaje, skladno s Poklicnimi merili in načeli novinarske etike v programih RTV Slovenija, zagotoviti širok krog povabljenih. V oddaji Arena je bilo to razmeroma dobro zagotovljeno, saj so bili gostje prof. dr. Nada Rotovnik Kozjek, dr. medicine, vodja oddelka za klinično prehrano na Onkološkem inštitutu UKC Ljubljana (in tudi predsednica slovenskega ter članica evropskega in ameriškega združenja za klinično prehrano ter svetovalka za prehrano vrhunskih športnikov, torej ne samo bolnih in onkoloških bolnikov), prof. dr. Ivan Eržen, podpredsednik Strateškega sveta za prehrano in strokovni direktor Nacionalnega inštituta za javno zdravje, prof. dr. Samo Zver, dr. medicine, specialist interne medicine in hematologije, in Roman Žveglič, predsednik Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije.

Glede na vsebinsko zasnovo oddaje je bila po strokovnih kompetencah sestava gostov dovolj široka in primerna. Oddaja je res bolj izpostavila pomisleke glede drastičnega zmanjševanja mesa v prehrani, vendar je potrebno analitične oddaje presojati tudi v nizu oddaj, skupaj z že

omenjeno Tarčo in ostalimi oddajami. Pri pobudi za manjšo porabo mesa v prehrani gre namreč za zelo široko paleto podtem, za katere je prav in v javnem interesu, da jih javna RTV Slovenija predstavi poglobljeno, z več zornih kotov in s širokim krogom kompetentnih sogovornikov. V eni oddaji namreč pri tako obširni temi vsega ni mogoče zajeti dovolj podrobno, tako zaradi obsežnosti podtem kot tudi zaradi omejenega števila sogovornikov, ki lahko pridejo do besede in dovolj poglobljeno povedo svoja stališča v dobrih 50 minutah, kolikor traja oddaja. Tako vsebinske poudarke kot sestavo gostov in mnenjsko širino je zato primerno presojati samo v nizu oddaj. V daljšem časovnem obdobju pa mora v programu dobiti prostor čim širša paleta strokovnjakov in drugih sodelujočih, v primeru prehrane seveda tudi dietetiki.

FEBRUAR, str. 6: Arena, 20. 2.: Ali naj Slovenija izstopi iz Svetovne zdravstvene organizacije?

Na oddajo Arena »Ali naj Slovenija izstopi iz Svetovne zdravstvene organizacije«, ki je bila na sporedu 20. 2. na TV SLO 1, je Varuhinja prejela **16** odzivov: **9** kritičnih mnenj, med njimi Zdravniške zbornice Slovenije, in **7** pohval. Gledalke in gledalci so se odzvali predvsem na izbor gostov, vsebinsko zasnovo oddaje in neustrezno pripravljenost voditeljice.

Del odziva Zdravniške zbornice Slovenije:

»/.../Gledalcem, ki pričakujejo resnične in strokovne informacije, je nekritično posredovala mnenja, na težavnost katerih sta večkrat opozorila tako medicinska kot druga stroka. Posledice tovrstne priprave vsebin presegajo krhanje ugleda medija in odgovornih, ki so v njihovi pripravi sodelovali. Komunikator znanosti dr. Sašo Dolenc je v odzivu na oddajo zapisal: "Že dolgo nismo bili priča tako neodgovorni izbiri gostov in tako lahkotnemu širjenju dezinformacij o življenjsko pomembnih vprašanjih."(vir). Poklicna merila in načela novinarske etike RTV Slovenija zelo podrobno opredeljujejo in utemeljujejo pomen natančnosti, verodostojnosti, odgovornosti in preverjanja dejstev. Prosimo vas za stališče, kako ocenjujete konkretne vsebine v kontekstu etike zaposlenih in poslanstva vaše medijske hiše./.../«

Primer pohvale oddaji:

»Oddaja je po mojem mnenju izjemno dobrodošla, saj ponuja kritičen pogled na dogodke, ki smo jim bili priča v zvezi z epidemijo Covid-19 in prikazuje, kaj se dogaja v okviru WHO. Tovrstne oddaje so prava redkost na RTV, gledalci pa pogrešamo nove obraze, ki imajo individualen, razmišljujoč pristop in ne govorijo le tisto, kar jim narekujejo stanovske organizacije.« (T. M.)

Odgovor avtorice in voditeljice oddaje Vide Petrovčič na odziv Zdravniške zbornice

V oddaji Arena: Ali naj Slovenija izstopi iz Svetovne zdravstvene organizacije, ki je bila objavljena 20. 2. 2023 na prvem programu TV Slovenija, je bilo v celoti zadoščeno Poklicnim merilom in načelom novinarske etike RTV Slovenija, ki zelo podrobno opredeljujejo in utemeljujejo pomen natančnosti, verodostojnosti, odgovornosti in preverjanja dejstev. Kot javni medij je RTV Slovenija zavezana, da objavi vsa verodostojna dejstva. K poslanstvu naše medijske hiše in k etiki zaposlenih sodi, da ne zamolčimo pomembnih družbenih dejstev in dogodkov. Ta so naslednja:

1. V javnosti poteka gibanje za izstop Slovenije iz Svetovne zdravstvene organizacije. Peticijo s to pobudo je podpisalo že 23.362 državljanov. V oddaji smo spregovorili o glavnih očitkih zoper novo pogodbo in pravilnik Svetovne zdravstvene organizacije, ki sta v nastajanju. Razložila jih je zdravnica in psihiatrinja dr. Biserka Ilin. Na očitke pa je odgovarjala predsednica izvršnega odbora te organizacije Vesna Kerstin Petrič. To je pobuda, ki je javna televizija ne more in ne sme zamolčati.
2. Oddaja je govorila o tožbah, ki jih na slovenska sodišča vlagajo oškodovanci, ki so utrpeli negativne posledice ali pa celo smrt bližnjih po cepljenju proti covidu 19. To je tema, o kateri bodo poročali tudi drugi mediji. Predstavili smo dva primera, ki ju zastopa odvetnik Domen Gorenšek, ki je zato sodeloval v oddaji. V oddaji smo razložili, kakšne odškodnine lahko pričakujejo in v katerem primeru. Odgovarjal je v. d. direktorja Direktorata za javno zdravje dr. Branko Bregar.
3. Pojasnili smo, s čim so bili seznanjeni in kaj so podpisali posamezniki, ki so bili cepljeni in ali so pisno odobrili cepljenje proti covidu 19. Pojasnila je podala predsednica Zdravniške zbornice Slovenije dr. Bojana Beović. Pogovor je bil posnet prek aplikacije zoom.
4. Govorili smo o tem, ali bo cepljenje v prihodnje obvezno ali ne, tudi v primeru epidemij, kot je bil covid 19. Odgovarjala je sekretarka na Direktoratu za javno zdravje mag. Maja Jurjevec.
5. Zdravnica in ginekologinja Sabina Senčar je komentirala podatke iz javno objavljene publikacije NIJZ o smrtih v celjski bolnišnici v času covidu 19.
6. Dr. Bojana Beović je komentirala dejstvo, da o cepivih dvomijo tudi nekateri zdravniki in zdravstveno osebje.
7. K sodelovanju v živi oddaji sta bila vabljeni tudi dr. Bojana Beović in dr. Alojz Ihan, a sta sodelovanje v živi oddaji zavrnila.
8. Za sogovornika smo prosili NIJZ, a nam ga niso zagotovili, prav tako nam niso, kljub prošnjam, posredovali nobenih podatkov, da bi jih pripravili in v oddaji komentirali.
9. Tudi na Javni agenciji za zdravila in zdravstvene pripomočke nam niso zagotovili sogovornika v oddaji.

Epidemija in pandemija covidu 19 sta se končali z napadom Rusije na Ukrajino, torej natančno pred enim letom. Eno leto po koncu pa je čas za javno oceno tako političnih kot zdravstvenih ukrepov. Tudi dr. Antony Fauci, ki je bil v ZDA na čelu boja proti pandemiji novega koronavirusa, je 11. januarja 2023 v strokovni reviji Cell Press skupaj s soavtorji izjavil, da je bil znanstveni in javnozdravstveni spodrselj od cepiv proti covidu 19 pričakovati, da bodo pandemijo spravila pod nadzor, kar smo objavili tudi v oddaji Arena.

K uspešnemu komuniciranju znanosti, ki mu je zavezana tudi RTV Slovenija, sodi tudi taka ocena za Slovenijo. Šele na podlagi celovitih in poštenih podatkov bo javnost zaupala znanosti, boj proti dezinformacijam in teorijam zarot so informacije.

Oddaja Arena ni ogrozila zdravja ljudi, ker epidemije že eno leto ni več. Kljub temu smo na koncu oddaje objavili opozorilo z naslednjo vsebino: »Če ste na podlagi povedanega v tokratni oddaji sprejeli kakršnokoli odločitev, povezano s svojim zdravjem, se posvetujte še z zdravnikom«.

Zato oddaja Arena: »Ali naj Slovenija izstopi iz Svetovne zdravstvene organizacije« v nobenem primeru ne odstopa od etičnih in novinarskih meril in standardov RTV Slovenija.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Oddaja je bila sestavljena iz treh delov.

V prvem delu je obravnavala takrat zelo aktualno temo: spremembe pravilnika oziroma nastajajoči instrument Svetovne zdravstvene organizacije, ki naj bi pripomogel, da bodo države morebitno naslednjo pandemijo pričakale bolj pripravljene. Osnutek je sprožil veliko nasprotovanja med delom civilne družbe, v Ljubljani se je nekaj dni pred oddajo zbralo 500 oseb, na dan oddaje sta imela na to temo tiskovno konferenco minister za zdravje Danijel Bešič Loredan in predstavnica Republike Slovenije v SZO mag. Vesna Kerstin Petrič. **Tema prvega dela oddaje (ki je trajala dobrih 27 minut od skupno 50 minut oddaje) je bila nedvomno aktualna in v javnem interesu, zato je bila uredniška odločitev zanjo pravilna. Ustrezen je bil tudi žanr, okrogla miza, ki omogoča sprotno izmenjavo informacij in stališč ter osvetlitev teme z več zornih kotov. Primerna je bila tudi vsebinska zasnova in izvedba oddaje, kljub temu, da izbira gostov ni bila ustrezna.** Predstavnica ministrstva in SZO je bila edina, ki je razlagala potrebo po spremembah pri SZO, z nasprotnimi stališči so nastopali kar trije gostje: zdravnica in psihiatrinja Biserka Ilin, odvetnik Domen Gorenšek in zdravnica, specialistka ginekologije Sabina Senčar. Zadnja dva sta dobila v tem delu oddaje sicer zelo malo časa, V. Kerstin Petrič pa dovolj, da je uspela odgovoriti na večino pomislekov ostalih gostov in mnoge očitke kot neutemeljene tudi ovrgla. **Vsebinsko in časovno je bil zato ta del oddaje uravnotežen, gledalcem je ponudil širok razpon mnenj, predstavnica SZO in ministrstva je sproti pojasnjevala navedbe ostalih treh gostov, mnoge je tudi demantirala.**

Problematična z vidika spoštovanja Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija sta bila drugi in tretji del oddaje. Drugi del (dolg 11 minut), je bil namenjen domnevno škodljivim posledicam cepljenja in odškodninam. /.../ Tretji del oddaje (dolg približno 11 minut) je bil namenjen cepljenju, vendar sestava gostov v oddaji ni ustrezala vsebinski zasnovi. Zdravnica Sabina Senčar je predstavila kratek izsek podatkov NIJZ za trimesečno obdobje smrti zaradi covida v celjski bolnišnici in jih posplošila za celotno populacijo, čeprav za kar polovico smrti ni bilo podatka o cepljenju. Med gosti ni bilo nikogar, ki bi ji lahko strokovno oporekal, tega ni storila niti voditeljica, čeprav bi morala opozoriti, da na podlagi tako skromnih podatkov ne moremo delati sklepov niti za konkretno bolnišnico, kaj šele za celotno populacijo. Enako se je zgodilo z navedbami odvetnika o tem, da večkratno cepljenje z novimi cepivi povečuje možnosti, da cepljeni zbolijo za boleznijo, proti kateri je bil cepljen. Brez sogovornika so ostali tudi na hitro prikazani grafi ga. Ilin o povečanih tveganjih za stranske učinke. Nova gostja v tem delu oddaje, sekretarka na Direktoratu za javno zdravje mag. Maja Jurjevec, za ta vsebinska področja ni bila pristojna, lahko je komentirala le manjši del vsebine, in sicer o tem, ali bo cepljenje v Sloveniji obvezno. Gosta, ki bi lahko strokovno in znanstveno utemeljeno pritrdil ali oporekal navedbam odvetnika in ga. Ilin, v oddaji ni bilo. Uvodni insert predsednice Zdravniške zbornice Slovenije o tem, zakaj se med epidemijo precej zdravstvenega osebja ni cepilo, ni prispeval k uravnoteženosti oddaje, temveč jo je celo še bolj nagnil na stran nasprotnikov cepljenja.

Zato druga polovica oddaje (zadnja dva dela) ni spoštovala Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija v več točkah: 1.1 natančnosti, saj v tem delu oddaja ni postregla s preverjenimi in relevantnimi podatki, 1.2 nepristranskosti, saj je bila izrazito nagnjena proti

obvladovanju epidemije s cepljenjem, 1.3 preverjanje dejstev (omogočila je objavo večjega števila informacij brez jasne navedbe virov in preverjanja, v studiu pa ni bilo nikogar), 1.4. verodostojnosti (oddaja ni ponudila gledalcem dovolj vsestranskih informacij o temi, da bi si lahko oblikovali svoj pogled nanjo), 1.5. odgovornosti (prav in odgovorno za javni medij je, da je odprla tudi temo odškodnin zaradi posledic cepljenja in temo o korelaciji med cepljenjem in smrtnostjo, vendar tega ni storila odgovorno, saj pri tem ni spoštovala točke 1.8 o pravičnosti, ki med drugim pravi: *»Nobeno poročilo ali programska vsebina nista poštena, če: ne vsebujeta vseh poglobitvenih dejstev; vsebujeta nepomembne podatke na račun najpomembnejših dejstev; nevede ali vede zavajata gledalce in poslušalce; poročevalec uporablja besede ali prijeme, ki kažejo na njegovo pristranskost.«*

Voditeljica je v oddaji sicer primerno navedla, da se gostje, ki bi zagotovili manjkajoče podatke in vsebine, vabilu niso odzvali, niti niso posredovali podatkov. Ko je bilo to znano, bi lahko spremenila koncept oddaje ali napovedala nadaljevanje teme v eni od naslednjih oddaj, saj Pravilnik o poklicnih merilih dopušča zagotavljanje celovitosti poročanja tudi v nizu oddaj. Vendar tudi tega ni bilo. Zato menim, da je bilo v drugem delu oddaje kršenih več (zgoraj navedenih) točk Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija.

SKLEPNO MNENJE VARUHNJE (POUDAREK)

Poslanstvo javne RTV hiše je odpirati širok razpon tem, v času po epidemiji tudi o negativnih izkušnjah in posledicah epidemije in cepljenja s hitro izdelanimi cepivi ter seveda o vseh izkušnjah epidemije, ki lahko pomagajo, da se družba bolje pripravi na morebitno naslednjo epidemijo. Teme oddaje Arena 20. 2. 2023 so bile torej z vidika poslanstva javne RTV prave, vsebinska zasnova in žanr oddaje prav tako. Niso pa bile vse teme izpeljane skladno s Poklicnimi merili in načeli novinarske etike v programih RTV Slovenija. Za dve od treh tem, ki sta zavzeli nekaj manj kot polovico oddaje, avtorica ni zagotovila primernih sogovornikov, zato je bilo občinstvo v tem delu izpostavljeno mnogim parcialnim in nepreverjenim informacijam, strokovno napačno posplošenim, ni pa dobilo dovolj natančnih, preverjenih, verodostojnih, nepristranskih in celovitih informacij, kot jih od javnega medija upravičeno pričakuje.

PRIPOROČILO VARUHNJE UREDNIŠTVU (POUDAREK)

Uredništvu priporočam razpravo o skrbnejšem načrtovanju pogovornih oddaj na način, da bodo samostojno ali v nizu oddaj, ki so časovno dovolj blizu, zagotovile verodostojno, celovito in odgovorno obveščanje javnosti.

[MAJ, str. 6: Arena, 8. 5.: Polje, kdo bo tebe ljubil?](#)

»Pravkar sledim oddaji Arena na temo protestov kmetov zaradi nature 2000 in novega zakona o živalih. Vlagam pritožbo na delo Vide Petrovčič. Kot voditeljica javne televizije bi morala enakovredno predstaviti obe strani problematike. Njen izbor gostov, v večini predstavnikov kmetov, kakor tudi jasno izraženo njeno osebno stališče proti Naturi, izbor sogovornikov in njihov način razmišljanja proti Naturi. Veliko nas je v tej državi, ki podpiramo in želimo ubraniti naturo, okolje, ptice in metulje. Voditeljica ni predstavila upada vrst in števila, ni opozorila na škodljivost

živinoreje, na pregnojenost zemlje. Mi vsi bomo žrtve tega, zaradi ozkih in spolitiziranih stališč voditeljice in kmetov.« (M. V. Č.)

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Glede oddaje **menim, da je bila skladna s Poklicnimi merili in načeli novinarske etike v programih RTV Slovenija**. Tema oddaje ni bila Natura 2000, temveč spremenjeni ukrepi za kmete na delu območij Nature 2000 v Sloveniji. Tema je bila takrat aktualna in zato primerna za javni medij. Primeren je bil tudi izbor gostov: dva predstavnika kmetov, ministrica za kmetijstvo, ki je predlagala ukrepe, ki jim kmetje nasprotujejo, ter strokovnjak za področje agrometeorologije, urejanje kmetijskega prostora ter ekonomiko in razvoj podeželja. Poleg tega so v oddaji (v prej posnetih pogovorih) sodelovali še nekdanji minister za okolje Janez Kopač, ki je sodeloval pri določanju slovenskih območij Nature 2000, in Andrej Bibič, vodja sektorja za biotsko raznovrstnost na Direktoratu za naravo, ki deluje v okviru ministrstva za naravne vire in prostor. Sestava sodelujočih je bila torej za izbrano vsebinsko zasnovo dovolj široka, zastopana so bila tako stališča kmetov kot stališča zagovornikov Nature 2000.

Voditeljica je opozorila, da je Evropska komisija opozorila Slovenijo na upad števila vrst na območjih Nature 2000, da se stanje poslabšuje in da je to razlog za predlog zaostritve ukrepov na območju Planinskega polja in Ljubljanskega barja.

Pregnojenost zemlje, o kateri govorite, ne more biti tema te oddaje, saj je gnojenje zemlje na območjih Nature 2000 zelo natančno določeno in zato do pregnojenosti ne bi smelo prihajati. Prav tako je natančno določena obtežba površin z živalmi (vse preračunano v enote GVŽ). Kmetje, ki uveljavljajo podpore na območju Nature 2000, nikakor ne smejo presegati teh mej, saj jih sicer doletita odvzem subvencije in kazni.

Ohranjanje rastlinske in živalske raznovrstnosti ter ekosistemov na območjih Nature 2000 je zelo kompleksno in še zdaleč ni odvisno samo od kmetovanja, temveč tudi od turizma, industrije, prometa, novih naprav za obnovljive vire energije, ki jih marsikje želijo postaviti tudi na območja Nature 2000 in mnogih drugih posegov v prostor, pa tudi od podnebnih sprememb (ki so posledica delovanja vseh nas), ki prinašajo tujerodne vrste in bolezni, poslabšujejo pogoje naravnih habitatov in s tem tudi mnogih vrst rastlin in živali.

Strinjam pa se z vami, da nas je v Sloveniji veliko, ki želimo ubraniti naturo, okolje, ptice in metulje. Zato upam, da bo TV Slovenija pripravila še več oddaj, ki bodo predstavile kompleksnost ohranjanja vseh teh naravnih dragocenosti.

NOVEMBER, str. 6: Arena, pogled naprej: RTV SMO – Eno leto po referendumu

»Celotno oddajo so voditelja in - kot kaže zelo izbrani - gosti zelo kritizirali in obtoževali prejšnje vodstvo in prejšnje svetnike RTV. Pa me zanima, zakaj ni bilo v oddaji niti enega člana prejšnjega vodstva, ki so bili tako zelo obtoževani. Saj to je javna RTV in mi gledalci imamo pravico slišati tudi drugo mnenje in si ustvariti svoj pogled na dogajanje na RTV. Ne pa da nam dva /.../ novinarja vsiljujeta svojo resnico /.../. Celotno oddajo so samo napeljevali, kako je RTV-prispevek prenizek in ga je potrebno povečati, nič o številu zaposlenih na RTV. Samo tako naprej, pa bo še manj gledalcev /.../.« (I. J.)

V. d. urednika Uredništva dnevnoinformativnih oddaj TV Slovenija Dejan Ladika

Oddajo Arena, pogled naprej o RTV Slovenija leto dni po referendumu smo pripravili izjemno skrbno z orisom resnega stanja, v katerem se je znašel javni zavod – le tako je mogoče verodostojno pogledati tudi naprej. In prihodnosti RTV-ja smo potem dali v oddaji tudi največji poudarek. V studiu smo gostili predsednika Sveta RTV-ja Gorana Forbicija ter izjemno kritična strokovnjaka in poznavalca medijskega področja – nekdanjega predsednika Programskega sveta RTV-ja Mirana Zupaniča in profesorja Marka Milosavljevića s FDV-ja. Naš cilj je bila strokovna, relevantna, argumentirana, kritična razprava o prihodnosti – tudi finančni – javnega zavoda posebnega kulturnega in nacionalnega pomena ter kako mu po številnih letih (in vladah) negotovosti zagotoviti stabilno financiranje. Prav tako ni manjkalo tudi samokritike oziroma kaj mora RTV tudi sam narediti, da bo postal še boljši, sodoben javni servis.

ODGOVOR VARUHINJE Z MNENJEM

Tema oddaje je bil prerez stanja RTV Slovenija letno dni po referendumu in pogled naprej, glavni fokus pa akutne finančne težave zavoda, razlogi in rešitve zanje, s poudarkom na izpolnjevanju javne službe osrednjega medijskega in kulturnega servisa, zavezanega javnosti. Pretežni del oddaje se je torej ukvarjal s sedanostjo in prihodnostjo RTV Slovenija. Izbira predsednika Sveta RTV je bila logična, tudi zaradi še svežega razburjenja javnosti zaradi sklepa RTV Slovenija o preveritvi finančnih in kadrovskega učinkov morebitne ukinitve nekaterih enot.

Oddaja ni bila namenjena soočenju različnih političnih pogledov na prihodnost RTV Slovenija, temveč na strokovno osvetlitev njene vloge, zagotavljanju finančne in programske neodvisnosti. Zato je bila primerna tudi izbira drugih dveh gostov, strokovnjaka za medije dr. Marka Milosavljevića in nekdanjega predsednika Programskega sveta RTV Slovenija Mirana Zupaniča. Oba sta nastopila kot neodvisna poznavalca medijev in njihovega pomena za delovanje sodobne demokratične družbe. V odgovorih sta nanizala precej kritik na aktualno vladajočo politiko, ki bi morala zagotoviti sistemsko stabilno financiranje javne RTV; krivdo za to, da tega predpogoja za neodvisno delovanje RTV ni, pa pripisala vsem političnim garnituram zadnjih 15 let. Zato je neutemeljen očitek o »isto mislečih« gostih z enega političnega pola.

4.1.1.6 Izbor gostov, razpon mnenj: očitki o enakomislečih gostih v Odmevih in Tarči

AVGUST, str. 6: [Odmevi](#), 17. 8.: Neprimerna izbira gostov

»Nestrokovno in pristransko pripravljene Odmevi. Izbira gostov je bila neprimerna, vabljeni so bili z ene ideološke strani. Ena sama samopromocija desnice in RKC. Propagandni stroj, podoben tistemu v Nemčiji pred drugo vojno. Želim, da se kaj takega več ne bo dogajalo. /.../« (V. Š.)

ODGOVOR VARUHINJE Z MNENJEM

Strinjam se z vami, Odmevi, 17. 8. 2023, niso zadostili vsem zahtevam Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija. Tema o pomoči ljudem po poplavah in težavah, ki se ob tem pojavljajo, je bila sicer aktualna, pomembna in primerna. Izbira gostov v studiu pa je bila zelo ozka. Sogovorniki so bili skavtinja Nastja Perovnik, predstavnik Karitasa Danilo Jesenik Jelenc, predstavnik Malteške pomoči Roman Vučajnik in nekdanji predsednik Borut Pahor kot

prostovoljec. Čeprav deluje v Sloveniji zelo veliko prostovoljskih organizacij, tudi laičnih, so vse tri, katerih predstavniki so sodelovali v Odmevih, bolj ali manj povezane s katoliškimi krogi in vrednotami. To ni v skladu z nekaterimi točkami Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenije, ki pravijo:

V točki 1.2:

»Izogniti se je treba vsemu, kar lahko spodbudi upravičeno domnevo, da je novinar ali javni zavod pristranski ali pod vplivom neke skupine za pritisk, ne glede na to, ali je ta ideološka, politična, finančna, socialna, verska ali kulturniška.«

V točki 2.2:

»Programi RTV Slovenija morajo biti politično nevtralni, kar pomeni, da novinarji in uredniki ne smejo dajati prednosti določenim političnim in ideološkim stališčem.«

V točki 2.3.:

»Če je le mogoče, mora novinar za določen prispevek ali oddajo najti predstavnike vseh vpletenih (prizadetih) strani ali nazorov. Če tega ne more, mora to poslušalcem in gledalcem sporočiti na preprost in neposreden način.«

Odstopanje od poklicnih meril in načel je bilo še toliko bolj izrazito, ker sta tudi v prispevku pred pogovorom v studiu sodelovala še dva predstavnika Karitasa. Ob njiju sta v prispevku nastopila le še predstavnica Slovenske filantropije in predstavnik Civilne zaščite, drugih prostovoljskih organizacij, ki bi vsaj nekoliko razširili krog sodelujočih, ni bilo.

Poleg tega je v prvem delu oddaje kot gost na temo poplavnih ukrepov sodeloval član opozicijske Nove Slovenije Jernej Vrtovec. Res so v prispevku pred njim ukrepe in stališča vlade predstavili trije ministri – Luka Mesec, Sanja Ajanović Hovnik in Matjaž Han, vendar je bila izbira člana opozicijske stranke na temo poplavnih ukrepov nenavadna, poleg tega je še dodatno zmanjšala mnenjsko širino oddaje in pri občinstvu vzbudila vtis, da gre za samopromocijo desnice in krščanskih krogov.

Urednik oddaje se na očitke ni odzval.

OKTOBER, str. 5: Odmevi, 5. 10.: »Enakomisleči gostje v Odmevih«

»Voditelj Igor Bergant je v zvezi z akcijo "Pohoda za Življenje" in podiranjem zastavic v Lj. v studio povabil dva enakomisleča gosta, skupaj z njim so bili uigran trio, ki so tulili (sicer prefinjeno) v isti rog. Vsekakor bi deloval profesionalno - bilo bi tudi pošteno, če bi bili v studio prisotni tudi akterji "Pohoda za življenje". Kje je tu obljuba, da bo TVS depolitizirana, če imajo pravico do nastopa le enakomisleči? Kako lahko debatiraš o nekom, ki ga ne povabiš zraven?« (M. D.)

Urednik Odmevov, 5. 10., Aleš Malerič

Če grem po vrsti ...

- gostov v oddajo ne vabi voditelj, vabimo jih uredniki, zato izpostavljanje voditelja tukaj ni na mestu;
- pogledi akterjev dogajanja (iz vrst Gibanja za življenje in iz vrst tistih, ki jim nasprotujejo) so bili predstavljeni v prispevku pred pogovorom; njihove poglede smo tako slišali oziroma je bila njihova pravica povedati svoje mnenje spoštovana;

- gosta nista bila enako misleča, njuni mnenji niti približno nista povsem skladni; povabili smo strokovnjaka s pravnega in s sociološkega področja, da bi bolje razjasnili problematiko s pravnega in sociološkega vidika;

- o težko priborjenih ustavno zavarovanih pravicah (svobodno odločanje o rojstvih otrok iz 55. člena URS, ki dopušča, da se starši odločijo, ali da se otrok rodi ali da se ne in to na način, da se hkrati spoštuje tudi 17. člen URS, ki govori o nedotakljivosti človeškega življenja) načeloma ne soočamo gostov; Ustava je najvišja pravna norma v državi in rezultat nekega splošnega družbenega konsenza, o čemer priča tudi v Ustavi zahtevana 2/3 absolutna večina za spremembo ustavnih členov (zahteva se 60 glasov poslancev Državnega zbora); izjema od tega načelnega stališča bi bila lahko le v primeru, ko bi meritve javnega mnenja kazale, da se je polarizacija mnenja v družbi glede določene ustavno zavarovane pravice tako okrepila oziroma razdelila, da bi bili blizu zahtevane ustavno-revizijske večine in bi o tem morali začeti govoriti – temu v tem primeru ob dolžnem spoštovanju različnih mnenj ni tako; v nasprotnem bi lahko v temah soočali mnenja tudi glede drugih ustavno zavarovanih pravic, na primer o pravici do svobode veroizpovedi, o prepovedi mučenja, o prepovedi spodbujanja k nasilju in vojni, pravicah manjšin, etc.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM IN PRIPOROČILOM UREDNIŠTVU (POUDAREK)

Kot Varuhinja pravic gledalcev menim, da je urednik Odmevov primerno pojasnil nekaj stvari, ne pa vseh. Res je, da o gostih Odmevov odloča urednik oddaje in zato voditelju ne moremo pripisati odgovornosti za izbor gostov. Svojo vlogo moderatorja pogovora pa je voditelj opravil primerno in nepristransko.

Glede ustavnih pravic so Programski standardi RTV Slovenija (dostopni so [tukaj](#)) zelo nedvoumni. Kot prvo v nizu zavez javnosti imajo zapisano: *»V interesu javnosti RTV Slovenija deluje tako, da - spoštuje ustavne pravice slovenskih državljanov; ...«*

Tema Odmevov, 5. 10., povsem pravilno in primerno, ni bila problematiziranje ene od ustavnih pravic, pač pa, kot je povedal voditelj Odmevov, osvetliti razmerja med različnimi ustavno varovanimi pravicami oziroma »trk« ustavne pravice do svobode izražanja in ustavne pravice do svobodnega odločanja o rojstvu svojih otrok.

Izhodišče za pogovor v Odmevih je bilo »razburjenje v javnosti«, ki ga je sprožilo podiranje zastavic na dogodku civilne iniciative Pohod za življenje. Kot je v uvodu pogovora še pojasnil voditelj, je predsednica države dogodek obsodila kot neprimerno dejanje in iz Mladinskega posvetovalnega odbora izključila aktivistko Saro Štiglic.

Dogajanje je vsekakor zelo polariziralo slovensko javnost, zato je bila potrebna v novinarskih in uredniških pristopih ob tej problematiki še posebna skrbnost. Člen 2.3 Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija namreč določa:

»Programi RTV Slovenija, ki obravnavajo vprašanja javnega interesa, o katerih obstajajo v javnosti različna stališča, morajo zagotoviti enakovredno in enakomerno predstavitev najširšega možnega izbora stališč o določeni zadevi. Enakovrednost in enakomernost v tem kontekstu pomenita nepristranskost in razumen obseg, upoštevajoč težo posameznih stališč ali mnenj, njihovo pomembnost ali možno pomembnost.

Če je le mogoče, mora novinar za določen prispevek ali oddajo najti predstavnike vseh vpletenih (prizadetih) strani ali nazorov. Če tega ne more, mora to poslušalcem in gledalcem sporočiti na preprost in neposreden način.»

Ustvarjalci Odmevov, 5. 10., tega niso izpeljali dovolj dosledno.

V prispevku pred pogovorom v studiu je novinarka povedala, da je predsednica države prekinila sodelovanje s članico njenega Mladinskega posvetovalnega odbora Saro Štiglic, ker je skupina deklet odstranila zastavice, ki so jih člani civilne iniciative Pohod za življenje postavili v opomin na izgubljena življenja otrok zaradi splavov. Predsednica je njeno dejanje označila kot »nedostojno in z vidika kulture dialoga neprimerno«. V prispevku sta dobili besedo aktivistka Sara Štiglic in sociologinja dr. Vesna Leskošek, ki je dejanje aktivistke podprla, novinarka je omenila tudi podporo predsednika vlade Sani Štiglic in navedla, da se ustavni pravniki do teme ne opredeljujejo. Ni pa navedla, da bi poskušala pridobiti **izjave predstavnikov civilne iniciative Pohoda za življenje ali njim sorodnih mnenj**. Tako je ta mnenjski pol v prispevku umanjkal.

Ker se celovitost poročanja meri v celotni oddaji, bi ta manko lahko nadomestil pogovor v studiu, vendar se to ni zgodilo. Medtem ko je gost dr. Miro Cerar strokovno in vrednotno nevtralnno pojasnjeval razmerja med ustavnimi pravicami ter podrobno pravico do svobodnega odločanja o rojstvu svojih otrok, je gostja dr. Metka Mencin Čeplak zagovarjala ravnanje aktivistke Sare Štiglic, pravico do abortusa, njeno krhkost in nujnost nenehne skrbi zanjo.

Poleg tega se je pri sestavi gostov zgodil še en zdrs – **javnost je ostala brez pojasnila, ali je gostja dr. Metka Mencin Čeplak v sorodu z Vidom Čeplakom Mencin, ki je v znak solidarnosti s Saro Štiglic izstopil iz Mladinskega posvetovalnega odbora. To senco dvoma o morebitni, iz tega izhajajoči pristranskosti gostje, bi morali v Odmevih jasno ovreči.** Točka 9.3. Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija namreč med drugim jasno določa: *»Poslušalcem in gledalcem je treba predstaviti vse pomembne podatke o komentatorju, da bodo lahko oblikovali svoje mnenje o njegovih stališčih in mnenjih.»*

Če povzamem:

Ne drži očitek, da je voditelj Igor Bergant v zvezi z akcijo "Pohoda za življenje" in podiranjem zastavic v Ljubljani v Odmeve, 5. 10, povabil dva enakomisleča gosta, niti ne drži, da bi bili skupaj z njim »uigran trio«, ki bi »tulil (sicer prefinjeno) v isti rog«. **Voditelj je svoje delo opravil korektno, nepristransko in skladno s poklicnimi merili, gosta nista bila enakomisleča.**

Je pa bilo celotno poročanje o tej temi v Odmevih (prispevek pred pogovorom v studiu in pogovor) po sestavi sogovornikov in zajetih vsebinah preozko in zato neskladno z že omenjeno točko 2.3.

Uredništvu zato **priporočam notranjo razpravo o tem, kako zlasti pri vprašanjih, ki zelo razdvajajo javnost, zagotoviti res najširši obseg mnenj**, tako kot to določa točka 2.3 Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija.

NOVEMBER, str. 5: Tarča, 9. 11.: Očitek izboru gostov

Gledalec K. E. se je "pritožil" nad izborom gostov v oddaji [Tarča: Prosti tek](#), ki je bila na sporedu 9. novembra:

»Imam pritožbo, vezano na oddajo Tarča, TVS1, 9. 11. Tema vlada. Gostje vsi z levega političnega pola. Vsi! Kot češnja na torti novinar Cirman, ki je mož direktorice Urada za komuniciranje vlade, torej glavne vladne piarovke. Cirman je bil tudi zadnji lastnik zasebnega podjetja Vesne Vuković, danes generalne sekretarke Gibanja Svobode. Tistega podjetja, kamor je Golob Vukovičevi nakazal najmanj 103 tisoč evrov, kar ogromno pove o stanju novinarstva na depolitizirani javni TVS! Prav bi bilo, da voditeljica Erika Žnidaršič gledalcem pove, kdo je Cirman in pojasni, zakaj je prav njega povabila, da komentira uspešnost delovanja vlade. Se vam ne zdi? /.../ Si gledalci res ne zaslužimo več kvalitete in spoštovanja?«

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Hvala za poslano mnenje o oddaji Tarča, 9. 11. Vaša navedba, **da so bili vsi gostje oddaje z levega političnega pola, ne drži**. Gospod Ivan Simič je bil direktor FURS v času prejšnje desnosredinske vlade, prof. Verčič je bil v oddajo vabljen kot strokovnjak in je tako tudi nastopal.

Glede Primoža Cirmana je voditeljica jasno povedala vse, kar je bilo skladno s Poklicnimi merili in načeli novinarske etike v programih RTV Slovenija potrebno povedati: da je soprog direktorice Urada vlade za komuniciranje in tudi dolgoletni sodelavec generalne sekretarke Gibanja Svoboda Vesne Vuković.

V zadnjem delu oddaje pa je voditeljica tudi vprašala Cirmana o nakazilu 100.000 evrov družbe Gen-I njegovi dolgoletni kolegici Vesni Vuković.

Oddajo si lahko ogledate [tukaj](#), s klikom na zaslonu desno spodaj tudi s prepisom.

4.1.1.7 Intervju: izbor gosta, izjave gosta

JANUAR, str.11: Intervju, 22. 1.: izbor gosta Borisa Tomašiča

»Nezaslišano in sramota, da kaj takšnega, ob dejstvu, za kakšnega človeka gre, dovoli odgovorno vodstvo TV Slovenije. Gre namreč za človeka, in to prav gotovo v vodstvu TV Slovenija vedo, ki je v oddaji Kdo vam laže, v torek, 28. 6. 2022, ob 22.20, na Nova24TV gledalce javno spodbujal k nasilju. /.../ (A. Š.)

»Oddaja polna neresnic, laži, zavajanja, političnega hujskaštva, primitivizma- nesprejemljivo!« (M. S.)

Avtor in urednik oddaje Intervju Jože Možina

V omenjenem intervjuju ni bilo nobenih kršitev programskih standardov.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Oddajo sem si večkrat podrobno ogledala in v njej **nisem ugotovila odmikov od Programskih standardov ter Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija**. Tako Zakon o RTV Slovenija kot tudi omenjeni standardi in poklicna merila ne samo dovoljujejo, temveč javni RTV Slovenija tudi nalagajo, da v svojih programih zagotavlja celovito, torej čim širše obveščanje o dogajanju doma in po svetu, vsestranskost in uravnoteženost sporočanja ter najširši možni nabor stališč in mnenj. To med drugim pomeni, da morajo uredništva, tudi uredništvo oddaje Intervju, skrbeti za čim širši krog intervjuvancev.

V skladu z Ustavo Republike Slovenije, ki zagotavlja pravico do svobodnega in neodvisnega obveščanja, točka 14.3 Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija določa, da je *»kakršna koli oblika cenzure protizakonita in neetična. Uredniki in novinarji RTV Slovenija zato ne bodo podlegali nikakršnim posrednim ali neposrednim pritiskom, naj cenzurirajo svoje prispevke in oddaje. Novinarji RTV Slovenija se prav tako ne bodo zatekali k raznim oblikam konformistične samocenzure, saj je konformizem tuj neodvisnemu in avtonomnemu novinarstvu.«* **V programih RTV Slovenija torej ne sme biti prepovedanih gostov in tem, niti zavestnega samoomejevanja urednikov pri izbiri gostov in tem oddaj.**

Utemeljitev za izbiro Borisa Tomašiča kot intervjuvanca je urednik in voditelj oddaje Jože Možina podal v oddaji, ko je rekel: *»Da povem tudi glede vašega vabila. Glejte, v tem studiu smo gostovali - ne vse mogoče, ampak vrsto različnih ljudi v celem spektru in v enem delu tega spektra, mogoče na nekem robu ste tudi vi. In bi bilo krivično, končno, če smo imeli tukaj urednike drugih medijskih hiš, zakaj ne bi imeli tudi vas; seveda pod pogojem, da se spoštljivo obnašate in mislim, da se.«*

Gledalke in gledalci, ki ste se pritožili nad izbiro Borisa Tomašiča za gosta nedeljske oddaje Intervju, ste **največkrat navajali, da je bila izbira gosta sporna zato, ker je v letu 2022 v svoji oddaji na Nova24 spodbujal gledalce k uporabi oziroma nasilju.** Sporna dejanja sama po sebi še niso ovira, da nekdo ne bi smel nastopati v programih RTV Slovenija, to smejo celo obsojeni na prestajanju kazni, če je njihov nastop programsko upravičen in če je občinstvu jasno razviden vsebinski razlog za povabilo, če je pogovor celovit in če ni namenjen olepševanju ali relativiziranju spornih dejanj. V primeru Borisa Tomašiča ni šlo za pravnomočno obsojeno osebo, je pa **13. 10. 2022 Agencija za komunikacijska omrežja in storitve RS (AKOS) v inšpekcijskem nadzoru na podlagi Zakona o avdiovizualnih medijskih storitvah izdala Tomašiču kot zastopniku izdajatelja TV-programa Nova24TV odločbo, po kateri mora prenehati predvajati dva dela oddaje »Kdo vam laže?«, ki je bila predvajana 28. 6. 2022.**

Nepriemerno za javni medij bi bilo, če bi v oddaji to dejstvo prikryli. S tem bi voditelj in urednik kršil tudi Poklicna merila in načela novinarske etike, točko 1.8., ki govori o pravičnosti in med drugim navaja: *»Nobeno poročilo ali programska vsebina nista poštena, če ne vsebujeta vseh poglobitnih dejstev.«* Voditelj tega dejstva ni zamolčal, niti dejanja ni poskušal opravičevati, kar bi bilo tudi sporno. Že kmalu po začetku oddaje, kjer je gosta primerno predstavil kot »predavatelj na Fakulteti za medije, bolj znan kot direktor, voditelj in politični komentator na Novi24«, je na minuti 1.40 dejal: *»Vendar, glejte – pri vašem delu so se zgodile tudi napake. AKOS vas je lansko leto nekako obtožil, obdolžil, prepoznal je spodbujanje sovraštva in nasilja v eni od oddaj Kdo vam laže, šlo je za gledalca, ki je nekako govoril v tem smislu, da se je treba pripraviti na boj, se oborožiti. To - mislim, da je bila oddaja v živo, vi pa ste takrat izjavili: »Jaz sem že pred časom rekel: prišli so s krvjo na oblast, očitno bodo z oblasti samo na silo šli.« -zakaj ste to rekli?«* Tomašič je odgovoril: *»Zato, ker je to res.«* Voditelj Jože Možina mu je oporekal: *»Vendar Golobova oblast ni prišla s silo na oblast.«* Tomašič je na to odgovoril: *»Kdo pa je rekel, da sem govoril o Golobovi oblasti? Govoril sem o tistih, ki so nastavili Goloba na oblast. Ampak tukaj moram razložiti zadevo bolj podrobno. Zadeva je problematična in to bomo dokazali na sodišču, če ne prej, na Evropskem sodišču za človekove pravice. Nedopustno je v demokratični*

državi /... / Ampak kaj je gledalec v resnici rekel? Rekel je: oborožite se, ker prihajajo časi, ko bo treba spet braniti Slovenijo. Braniti, ni pozival, oborožite se in napadajte. Jaz sem pa rekel: s krvjo so prišli in očitno bodo na silo tudi šli ...»

O izjavah gosta Intervjuja imajo gledalke in gledalci zagotovo različna mnenja, saj namen oddaje ni ugajati vsem, temveč širiti informacijsko in mnenjsko polje javnosti. V opisu oddaje Intervju je zapisano, da je namenjena pogovorom z zanimivimi osebnostmi iz najrazličnejših področij. Zato je potrebno tudi izbor gostov ocenjevati v daljšem časovnem obdobju, saj se raznolikost področij, iz katerih prihajajo gostje, lahko pokaže samo pri večjem številu oddaj.

JULIJ, str. 6: Intervju, 16. 7: Gost prof. dr. Matjaž Gams

Na oddajo Intervju, ki je bila 16. julija na TV SLO 1, je Varuhinja prejela 5 odzivov gledalcev (eno kritiko, eno mnenje, eno pohvalo in dva odziva zaradi umika oddaje iz arhiva RTV SLO) ter pobudo Vanje Vardjana, v. d. direktorja TV Slovenija po pooblastilu, za presojo oddaje. Najprej povzemamo pobudo, v nadaljevanju pa še ostale odzive.

Pobuda v. d. direktorja TV Slovenija po pooblastilu Vanja Vardjan

V ogled vam posredujem oddajo Intervju, ki je bila na sporedu v nedeljo, 16. 7. 2023, na TVS1. Oddajo je vodila Vida Petrovčič, gost pa je bil profesor dr. Matjaž Gams, vodja Odseka za inteligentne sisteme na Institutu Jožef Stefan (IJS). Pri umetni inteligenci gre za aktualno tematiko, vredno uvrstitve v programsko ponudbo TV Slovenija. Ob ogledu oddaje sem opazil, da je dr. Gams v enem delu intervjuja izjavil, da je po njegovo »tudi Hitler želel dobro človeški civilizaciji, ampak da pa je bil efekt zelo negativen«. Ta izjava je spodbudila veliko negativnih odzivov v javnosti in tudi sam menim, da je bila sporna z vidika izpolnjevanja programskih standardov. Prosim, da v okviru svojih pristojnosti preverite, ali oddaja Intervju z dr. Matjažem Gamsom izpolnjuje programske standarde RTV Slovenija. Do prejetja vašega odgovora na to vprašanje sporočam vodji MMC RTV Slovenija, da se ta intervju začasno umakne s spletne strani našega javnega zavoda, eventualne ponovitve te oddaje na TV Slovenija pa se nadomestijo z drugo oddajo Intervju.

»Spoštovani, ogorčen sem nad promocijo nacizma, opravičevanjem trpljenja z dobrimi nameni. To je nedostojno za javno RTV. (J. Š.)

»Najbolj vnete čistilce (častilce) javnega komuniciranja, ki se zdaj v hordah spravljajo nad gospoda Matjaža Gamsa, ki v intervjuju pri gospe Vidi Petrovčič absolutno ni izrekel nič sovražnega, opozarjam /.../ Bodimo pravični in natančni in ne delajmo krivic o zaslugah zla tistim, ki so za to najbolj zaslužni.« (V. K.)

»Zelo bi pohvalil Vido Petrovčič za izbor sogovornika in zelo zanimiv intervju na TVS1, v nedeljo, 16. 7., ob 21h. Super, res!« (K. E.)

Odziva glede umika oddaje iz arhiva

»Zelo nas čudi, da v arhivu oddaj Intervju ne moremo najti zadnje oddaje z ga. Vido Petrovčič in prof. dr. Matjažem Gamsom. Upamo, da ni vzrok kakršnakoli cenzura, ker - kakor beremo na spletu - neka ideološka struja ne razume konteksta nagovora spoštovanega gosta.« (N. in D. Ž.)

»V času med 19. in 20. julijem je več uporabnikov portala RTV365 opazilo, da intervju z dr. Matjažem Gamsom ni na voljo. V zvezi s tem me kot gledalca, ki večkrat kakšno živo oddajo prihrani za kasneje, zanima:

1) Ali RTV365 redno objavlja vse oddaje nekega niza (npr. Dnevnik, Odmevi, Intervjuje, Tarče) ali pa gre v vsakem primeru posebej za uredniško odločitev, kaj se objavi tudi v arhivu in kaj ne?

2) Kakšni pravilniki, pravila ali kodeksi obstajajo glede objave, umika objave, preklica umika ipd. Kdo je za taka dejanja pooblaščen in kdo ima tehnične možnosti, da jih izvede? Prosim za kopijo teh pravilnikov.

3) Kdo, kdaj in na čigav ukaz je umaknil, pa potem spet vrnil intervju z dr. Gamsom. V skladu s katerimi pisanimi ali nepisanimi pravili se je to zgodilo? V skladu s kakšnimi pooblastili?

4) Ali so bile osebam, ki so o umiku odločali, znana stališča visoke politike in visoke civilne družbe o tem intervjuju?

5) Ali je nekdo na RTV intervju umaknil po tem, ko se je o njem kritično izrekla ministrica za kulturo, ali ko se je o njem kritično izrazil Inštitut osmi marec, ali pa se je umik zgodil že pred tem? /.../« (Ž. T.)

Avtorica oddaje Vida Petrovčič

Izjava dr. Matjaža Gamsa v omenjeni oddaji Intervju, kot se zdaj pojavlja v medijih in celo kritikah vlade ter dveh ministric, je iztrgana iz konteksta povedanega. Dr. Matjaž Gams je, ko je govoril o sodobnikih, kot so Soroš in ostali, opozoril, da si je, po njegovem mnenju, tudi Hitler v svoji glavi mislil, da je to, kar dela, dobro, čeprav objektivno ni bilo. Menim, da je nedopustno, da je oddaja Intervju z dr. Matjažem Gamsom umaknjena iz javno dostopnega arhiva RTV 365, saj si zdaj gledalke in gledalci ne morejo ustvariti svoje objektivne slike o tem, kaj je bilo v oddaji zares povedano, ampak so prepuščeni izkrivljenim političnim komentarjem, žaljivkam in blatenju gosta oddaje. Proti taki cenzuri kot avtorica oddaje Intervju odločno protestiram.

Urednik oddaje Intervju Jože Možina

Ogledal sem si oddajo Vide Petrovčič in citat, ki se problematizira. /.../ V tej zgodbi ni ničesar, kar bi terjalo kakršnokoli reakcijo voditeljice ali programskih delavcev RTV, zato ne razumem, zakaj, celo brez vednosti urednikov, /.../ umik intervjuja s spleta? To je dejansko cenzorski poseg. /.../

Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija Jadranka Rebernik

Dr. Gams je eden najbolj znanih in uglednih analitikov družbenega dogajanja v Sloveniji in svetu, s svojimi izjavami občasno sproži tudi razpravo, kar je bistvo demokratičnega procesa. Tudi tokratni Intervju z njim je bil poln zanimivih in izzivalnih premislekov o družbenih fenomenih, postregel je z lastno realno analizo aktualnih zadev, kot sta »woke« in »cancel« kultura in

predvsem – izrazil je lastno mnenje o trendih in pojavih v družbi. V pogovoru je, tako kot vsi sogovorniki pred njim, izrazil svoje mnenje, ki mu ga v svobodni družbi nihče nima pravice vzeti. Lahko se z njim strinjamo ali ne, vendar imamo vsi pravico do mnenja in svobode misli in govora. Menim, da zaradi nekaterih negativnih komentarjev posameznih politikov levega pola, ki so izjavo dr. Gamsa vzeli iz konteksta in ji zlonamerno pripisali nek drug pomen, kot jo ima, oddaje ne moremo in ne smemo umakniti iz predvajanja na TV programih in iz arhiva MMC-ja. S konkretno izjavo dr. Gams gotovo ni hvalil ali povečeval nacističnega voditelja Hitlerja. S primerjavo Hitlerja in Sorosa je zelo jasno povedal, da je zgodovina polna posameznikov, ki so nekaj naredili v prepričanju, da delajo dobro, v resnici pa so naredili veliko slabega. Oddaja Intervju je pogovorna oddaja, v kateri gostje izražajo svoja mnenja, razmisleke in analize. Voditeljici in voditelj imajo pri izbiri sogovornikov veliko svobodo in samostojnost. To je osnovni pogoj za dobre pogovore in svoboden dialog v družbi.

Odziv **prof. dr. Matjaža Gamsa**, naslovljen na odgovorno urednico IP TV SLO Jadranko Rebernik:

»Dovolite, da pojasnim samo eno komponento dogajanja v zvezi z oddajo Intervju to nedeljo in trditvami, da hvalim Hitlerja.

Sem upravičeno jezen in užaljen, ker je kar nekaj mojih sorodnikov umrlo pod okupatorskim orožjem pod Hitlerjevim vodstvom. Kdo normalen pa hvali Hitlerja? Hitler je povzročil največje trpljenje za Evropo in za svet, 35 milijonov mrtvih v Evropi, 60 milijonov skupaj, nekajkrat več ranjenih in poškodovanih! Dokazljivo povedano nekaj stokrat z moje strani.

Trdim:

- 1. da nikoli nisem govoril o Hitlerju pozitivno, ampak več 100x v življenju kot o največjem hudobcu*
- 2. trditi, da hvalim Hitlerja, je eklatantna in nesramna in žaljiva laž*
- 3. v Sloveniji so se že obmetavali s Hitlerji, pa je sodišče dosodilo, da je to svoboda govora.*

Pripravljam odgovor v medijih.

Sicer je pa vzorec že jasen: ko eno uro govoriš o strokovnih zadevah, stopiš na prste ideologom ene ali druge barve in iz ene ure govora potegnejo en stavek - tokrat, da hvalim Hitlerja; prejšnjič, da silim ženske nazaj za šporget - kar pa je oboje dokazljivo neres in se da oboje pokazati iz mojih prejšnjih objav vsaj nekaj 100-krat.

Sem se pa že zdavnaj odločil, da je zame pomembnejše usmeriti človeško civilizacijo proti boljšemu življenju (in preživetju), skladno z znanstvenimi spoznanji, čeprav bom imel zaradi tega težave. Tudi tisti, ki so opozarjali na nevarnost kajenja ali osvinčenega bencina, so doživeli obilo napadov in kritik ter malo pohval./.../

P.S.: Ta dopis služi temu, da pokaže moj odnos do Hitlerja. Da bi lahko najpomembnejši ljudje dobili informacijo iz prve roke.«

IZ ODGOVORA VARUHI NJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Po pregledu oddaje in po prebranih odzivih ugotavljam:

Intervju s prof. dr. Matjažem Gamsom je skladen s programsko zasnovo oddaje. V opisu oddaje namreč piše: »Pogovori z zanimivimi osebnostmi iz najrazličnejših področij. Voditeljci: Ksenija

Horvat, Jože Možina, Vida Petrovčič.« Oddaja je bila na sporedu po ustaljenem ritmu menjavanja voditeljev, pregled gostov v daljšem časovnem obdobju potrjuje, da prihajajo **gostje z zelo različnih področij, praviloma pa avtorji izbirajo goste, katerih področje dela je povezano z aktualno družbeno temo. Temu je z izbiro gosta sledil tudi intervju s prof. dr. Matjažem Gamsom: umetna inteligenca je v zadnjih mesecih zelo prisotna tema, zanimanje javnosti zanjo je veliko, vprašanj o njej še več.**

Izbira gosta je bila prava, saj je prof. dr. Matjaž Gams kot dolgoletni raziskovalec tega področja in vodja oddelka za umetno inteligenco na Inštitutu Jožef Štefan kompetenten sogovornik. Voditeljica je v uvodu oddaje temo in gosta tudi primerno predstavila gledalkam in gledalcem: »Ne mine dan, da ne bi brali, poslušali in se pogovarjali o umetni inteligenci. Velikokrat z občudovanjem, kaj zmore, zadnje čase pa tudi s strahom pred vsem, kar nam prinaša. Bo inteligentni sistem ChatGPT, ki je prosto dostopen na spletu, tudi v slovenščini, izrinil ljudi iz mnogih poklicev? Nas umetna inteligenca ogroža ali je samo koristno orodje v rokah ljudi? O tem se v tokratni oddaji Intervju pogovarjamo **z enim od pionirjev računalništva in umetne inteligence v Sloveniji.** Z nami je dr. Matjaž Gams. Gospod dr. Matjaž Gams, lepo pozdravljeni. Povejva še, vi ste **vodja oddelka za inteligentne sisteme na Inštitutu Jožef Štefan v Ljubljani**«.

Vsebina oddaje je bila tudi primerna za žanr intervju, saj je bila izbrana tema dovolj aktualna, široka in zanimiva za najširši krog občinstva. Intervju je bil primerno strukturiran, postopoma je odpiral posamezne pod teme. Voditeljica je sogovorniku postavila veliko vprašanj, ki zanimajo gledalke in gledalce, med pogovorom je izkazala veliko mere empatije in postavila sogovorniku več podvprašanj, kar vse je skladno s pravili žanra intervju.

Čeprav oddaja Intervju, ki je na sporedu TV SLO 1 ob nedeljah, ni polemična, je voditeljica v oddaji sogovornika večkrat izzvala s polemičnimi vprašanji. **Primerno je opozorila tudi na sogovornikovo delovanje v preteklosti (posvet), ki je sprožil v javnosti in delu znanstvene srenje negativne odzive.**

Glede izjave sogovornika o Hitlerju, ki je sprožila v javnosti burne odzive, podrobno poslušanje oddaje pokaže, da je bila vzeta iz konteksta. Utemeljiti mnenje o oddaji, njenemu gostu ali izjavi samo na eni izjavi, vzeti iz konteksta, je napačno. Za pravilno razumevanje te izjave je nujno poslušati ne samo stavek pred njo ali stavek za njo, temveč vsaj deset minut pogovora, saj je sogovornik utemeljeval in s primeri ponazoril svoja stališča zelo kompleksno in v daljših odsekih intervjuja. To so v odzivih primerno pojasnili tako avtor izjave kot tudi vsi programski ustvarjalci. /.../ Celotna oddaja je na voljo [tukaj](#).

Zato **menim, da je bila oddaja Intervju skladna z vsemi programskimi standardi**, tako s točko 5.6 Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija, ki podrobneje opredeljuje žanr intervju, kot tudi s točkami iz poglavij 1 in 2 teh pravil, ki so pomembne pri zasnovi in izvedbi pogovornih oddaj.

Na podlagi zapisanega menim, da je umik oddaje iz arhiva nepotreben.

Glede umika in postopka umika oddaje iz arhiva pojasnujem, da **Poklicna merila** in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija o posegih v program in zahtevah za neobjavo že posnetih vsebin govorijo **v 14. členu. Iz teh pravil ne izhaja potreba po umiku oddaje Intervju iz arhiva.**

Poleg Poklicnih meril pristojnosti na tem področju jasno ureja [Zakon o medijih](#). Ta v 6. členu, ki govori o svobodi izražanja, določa odprtost medijev za različne vsebine in uredniško avtonomijo pri določanju vsebin in izbire gostov: *»Dejavnost medijev temelji na svobodi izražanja, nedotakljivosti in varstvu človekove osebnosti in dostojanstva, na svobodnem pretoku informacij in odprtosti medijev za različna mnenja, prepričanja in za raznolike vsebine, na avtonomnosti urednikov, novinarjev in drugih avtorjev pri ustvarjanju programskih vsebin v skladu s programskimi zasnovami in profesionalnimi kodeksi, ter na osebni odgovornosti novinarjev oziroma drugih avtorjev prispevkov in urednikov za posledice njihovega dela.«* 18. člen pa izrecno določa, da je za objavljene vsebine odgovoren odgovorni urednik: *»(3) Odgovorni urednik odgovarja za vsako objavljeno informacijo, če ta zakon ne določa drugače«*.

Odločitev o umiku oddaje iz arhiva ali o umiku ponovitev oddaje s sporeda je torej prvenstveno v pristojnosti odgovornega urednika uredništva, v katerem je oddaja nastala. Ker gre pri takšnih odločitvah tudi za poseg v programsko shemo (pri ponovitvah) in v pristojnost uredništva MMC (katerega status je formalno sicer jasen, na daljši rok, kar je pri arhivu potrebno upoštevati, pa naj bi bil samostojno uredništvo), pa **bi bilo smiselno pri odločanju o umiku doseči soglasje vseh pristojnih urednikov in drugih pristojnih.** V primeru oddaje Intervju je v. d. direktorja TV po pooblastilu oddajo umaknil še pred soglasjem pristojne odgovorne urednice.

Ker je bila po krajšem umiku oddaja Intervju z dr. Matjažem Gamsom po nekaj dneh že vrnjena v arhiv rtvslo.si in je tam spet dostopna javnosti, tudi z ustreznimi podnapisi za gluhe in naglušne, **menim, da je šlo pri umiku za odločevalski zdrs, deloma tudi za poseg v uredniško avtonomijo.** S hitro komunikacijo med več programskimi ustvarjalci pa je bila napaka hitro sanirana v prid javnemu interesu. V skladu s programsko shemo sta bili (še pred umikom) predvajani tudi prvi dve ponovitvi oddaje – v ponedeljek, 17. 7., ob 12.05 na TV SLO 1 in ob 21.00 na TV SLO 3.

Previdnostno načelo se je tokrat izkazalo za pretirano, vendar pa je prav previdnostno načelo tisto, ki ga javna RTV mora vzeti v obzir vsakič, ko tehta med svobodo izražanja in škodo zaradi objave morebiti sporne vsebine, saj je slednja težje popravljiva kot škoda zaradi začasnega umika vsebine iz arhiva.

V. d. direktorja TV Slovenija po pooblastilu Vanja Vardjan

Glede na utemeljitev Varuhinje pravic gledalcev, poslušalcev, bralcev in uporabnikov programskih vsebin RTV Slovenija, ki je ugotovila, da je bila oddaja Intervju s prof. dr. Matjažem Gamsom skladna s programskimi standardi, sporočam, da naj se posnetek oddaje vrne na portal MMC RTV Slovenija in postane spet dostopen uporabnikom tega portala. Enako velja za eventualne ponovitve te oddaje. Varuhinji se zahvaljujem za strokovno delo in hiter odziv. V pojasnilo. Kot pooblaščenec v. d. direktorja TVS Uroša Urbanije sem se za tak začasni in kratkotrajni ukrep odločil, da bi zaščitil tako TV Slovenija kot ustvarjalce te oddaje in urednike, saj so napadi nanje v javnosti takoj po sprejetju začasnega ukrepa prenehali. Varuhinja je ugotovila, citiram, *»S hitro komunikacijo med več programskimi ustvarjalci pa je bila napaka hitro sanirana v prid javnemu interesu. V skladu s programsko shemo sta bili (še pred umikom) predvajani tudi prvi dve ponovitvi oddaje – v ponedeljek, 17. 7., ob 12.05 na TV SLO 1 in ob*

21.00 na TV SLO 3.« Tako da gledalci in uporabniki z začasnim umikom niso bili oškodovani, prav tako pa se je prekinila polemika v javnosti o tej oddaji, s čimer je bil zaščiten ugled »naše hiše«, kar je tudi ena od nalog vodstva TV Slovenija. Sam sem torej izhajal iz previdnostnega načela in, kot je ugotovila Varuhinja, citiram, »Previdnostno načelo se je tokrat izkazalo za pretirano, vendar pa je prav previdnostno načelo tisto, ki ga javna RTV mora vzeti v obzir vsakič, ko tehta med svobodo izražanja in škodo zaradi objave morebiti sporne vsebine, saj je slednja težje popravljiva kot škoda zaradi začasnega umika vsebine iz arhiva.« Prav slednje me je torej vodilo k sprejetju tega začasnega ukrepa. Vsem vpletenim se zahvaljujem za profesionalen odziv.

4.1.1.8 Verodostojnost

MAREC, str. 5: Pritožba Aktiva novinarjev IP TV SLO glede poročanja Valentina Areha iz Ukrajine

27. marca je Aktiv novinarjev Informativnega programa TV Slovenija na Varuhinjo naslovil pritožbo zaradi manipulativnega poročanja Valentina Areha iz Ukrajine v informativnih oddajah TV SLO. Ker je poročilo o tem dolgo kar 10 strani, tu objavljamo samo nekaj poudarkov iz očitkov, odgovora in presoje Varuhinje, ki so v celoti objavljeni v poročilu za [marec](#).

Iz očitkov Izvršnega odbora Aktiva novinarjev Informativnega programa TV Slovenija:

»/.../Valentin Areh je - očitno z vednostjo v. d. urednikov v Informativnem programu TV Slovenija in njihovih pooblaščenecv - v svojem poročanju iz Ukrajine zavajajoče uporabljal arhivsko gradivo iz Dokumentacije TV Slovenija (material tujih pogodbenih partnerjev) ter v kombinaciji kratkih slikovnih raportov, ki jih je prek telefona oziroma interneta pošiljal iz Ukrajine, ustvarjal vtis, da o prikazanih dogodkih poroča sam.

Dejstvo je, da to niso bili posnetki TV Slovenija ter da tudi časovno in krajevno niso ustrezali navedbam avtorja.

Valentin Areh je večino omenjenih prispevkov pripravil (oziroma dal pripraviti) na RTV Slovenija že pred odhodom v Ukrajino. Odgovorni uredniki oziroma njihovi pooblaščeneci so bili o tem obveščeni. Odzivi odgovornih in opozorila kolektiva o nesprejemljivosti tovrstne prakse so bili sprva sprenevedavi, odzvali so se šele po šestih dneh takega poročanja, pri čemer so del odgovornosti prenesli na dnevne urednike in urednice informativnih oddaj, ki so sami opozarjali avtorja in nadrejene o neverodostojnosti takšnega poročanja.

Iz navedenega sledi, da je šlo pri tem za vnaprej pripravljeno, dogovorjeno in zavestno manipulacijo gledalk in gledalcev naših osrednjih informativnih oddaj, s katerimi je poročevalec želel ustvariti vtis aktivnosti, angažiranosti in verodostojnosti ob opravljanju odgovorne in nevarne poročevalske vloge v vojni v Ukrajini, ki je že več kot eno leto glavna svetovna novinarska tema. Doseženo je prav nasprotno: zavajajoče metode mečejo slabo luč na celotno poročanje RTV Slovenija o dogajanju v Ukrajini ter tako postavljajo pod vprašaj verodostojnost naše institucije kot zanesljivega vira informacij.

Od varuhinje pravic RTV Slovenija zahtevamo, da primer temeljito razišče in predstavi svoje ugotovitve. /.../«

Odziv Valentina Areha (samo del odgovora)

/.../ Vodstvo televizije me je zaprosilo, naj se odpravim v Ukrajino. Prošnjo sem sprejel. Na sestanku redakcije zunanjepolitične redakcije Informativnega programa TV Slovenija so nekateri člani izvršilnega odbora Aktiva zato odkrito izrazili negodovanje. /.../

Že ob objavi mojega prvega prispevka za Dnevnik (o vojni v Ukrajini) mi je urednica Dnevnika, sicer vidna članica Aktiva, cenzurirala prispevek. Prispevek je govoril o žrtvah ruskih raketnih napadov na Ukrajino. Urednica me je pozvala, naj napišem napoved in predam prispevek. To sem storil. Brez moje vednosti in brez mojega privoljenja je, v nasprotju z vsemi pravilniki, normativi in standardi javne televizije izbrisala napoved in močno skrajšala prispevek ter ga povsem spremenila. Tako skrajšan prispevek je vseboval zgolj tri moje stavke in kot tak ni bil primeren za objavo. Kljub temu je bil objavljen in ob tem je urednica mene navedla za avtorja takšnega prispevka. Urednica kot vidna članica Aktiva je s tem brez moje vednosti grobo posegla v mojo novinarsko avtonomijo, kršila pravila in standarde javne televizije. Na moje vprašanje, kaj je bil vzrok njeni odločitvi, je priznala, da prispevek res ni najbolje izpadel, da pa se je za to odločila, ker sem govoril o mestu Lviv in ne Lvov, kot je ona zahtevala. Naj spomnim, da sem tudi v drugih oddajah tako kot Karmen W. Švegl omenjal ime Lviv. Gre za ukrajinsko ime mesta in to obliko uporabljajo tudi druge javne televizije, kot so ORF, ZDF ali BBC. Vse so nekoč, pred osamosvojitvijo Ukrajine, uporabljale rusko ime Lvov. Vztrajanje urednice, da se uporablja zgolj ruska imena ukrajinskih mest, v nasprotnem pa se me cenzurira, je nesprejemljivo. Urednica je s svojim posegom krnila pravico javnosti do obveščeniosti. Novinarski Aktiv te poteze svoje članice ni označil kot neprimerne, zato sem se o tem dogodku odločil obvestiti nadrejene.

Že naslednji dan je sledil odgovor nekaterih članov izvršnega odbora Aktiva. Obtožili so me manipulativnega poročanja in zahtevali, da se mojih prispevkov ne objavlja več, ker naj bi z njimi zavajal slovensko javnost. Zaradi pritiskov sindikata uredniki niso objavili moje reportaže, ki sem jo z bojišča poslal v Ljubljano. Zato sem moral ob vrnitvi iz Ukrajine sam sestaviti reportaže, ki so bile nato v začetku aprila objavljene. /.../

Navedbe in trditve so neresnične, s ciljem, da se diskreditira novinarja, ki o trpljenju Ukrajincev poroča iz Ukrajine. Njihova glavna obtožba je, da sem *»ustvarjal vtis, da o prikazanih dogodkih poročam sam«*. Takšna obtožba je povsem neresna, saj Aktiv trdi, da je obstajala možnost, da bi gledalci moje prispevke LAHKO razumeli kot avtorske reportaže. Ne sklicujejo se na to, da so gledalci moje prispevke razumeli kot zavajanje gledalcev ali kot reportaže (to tudi niso mogli), ampak poudarjajo, da bi se to lahko zgodilo.

Ni res, da sem prispevke, objavljene od 19. do 22. marca, predstavljal kot svoje reportaže, ker to niso bile. Bili so prispevki o stanju v Ukrajini, ki sem jih naredil pred odhodom, v dogovoru z nadrejenimi uredniki. Namen teh prispevkov je bil, da objavimo nekaj prispevkov o stanju v Ukrajini, dokler ne prispem na vzhodno fronto v Ukrajini, od koder bom lahko začel pošiljati sliko za reportaže. Zaradi silovitih protestov vodilnih predstavnikov Aktiva si uredniki niso upali objavljati niti tistih ekskluzivnih posnetkov, ki sem jih pošiljal s fronte, s čimer so grobo posegli v novinarsko in uredniško avtonomijo ter kršili pravico javnosti do obveščeniosti. Tako sem prve ekskluzivne posnetke in reportaže lahko objavil šele od 2. aprila 2023, potem ko sem se vrnil iz

Ukrajine. Te reportaže so bile jasno označene in predstavljene kot ekskluzivni posnetki s terena in lastne reportaže. /.../

Dodatni odziv **Valentina Areha** o označevanju arhivskih posnetkov in posnetkov tujih agencij

Pri mojih tematskih prispevkih (in ne dnevnih prispevkih), v katerih sem pojasnjeval dogajanje v Ukrajini v zadnjih mesecih, preden sem po 2. aprilu objavil tudi prve reportaže s fronte, nisem arhivskih posnetkov označil kot arhiv. Glede doslednega označevanja arhivskega materiala, ki ga v dnevnoinformativni oddaji uporabi novinar, sem ravnal v skladu s splošno uporabljeno prakso. Opozorim naj, da v skladu z veljavnima pogodbama z agencijama Reuters in AP, RTV Slovenija ni potrebno v dnevnoinformativnih oddajah označevati, katera slika je iz katere agencije.

V dnevnoinformativnih oddajah TV Slovenija se vsak kader, ki je arhivski, ne označi. Kot dokaz bi lahko navedel na stotine prispevkov zunanjepolitične redakcije, ki so bili objavljeni v Dnevniku, Odmevih ali Poročilih. /.../

ODGOVOR VARUJINJE Z MNENJEM (POUDAREK)

/.../ Glede vsebine in umestitve prispevkov o vojni v Ukrajini uvodoma ugotavljam, da je, glede na velik vpliv vojne v Ukrajini na Slovenijo, primerno, da je TV Slovenija napotila novinarja v Ukrajino in prispevkom o tamkajšnji vojni namenila dovolj časa in prostora v osrednjih dnevnoinformativnih oddajah, Dnevniku in Odmevih. **Pri načrtovanju poti in objavljanju vnaprej pripravljenih prispevkov, poročil, reportaž in drugih oblik javljanj iz Ukrajine pa so se zgodile nedoslednosti in tudi kršitve Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija.** Po pregledu v pritožbi navedenih prispevkov sem ugotovila kršitve točk 9.4, 9.6, 9.8 in 9.10.2 omenjenih Poklicnih meril ter dodatno kršitev točk 1.8 in 9.5., nisem pa ugotovila kršitev točk 1.1 in 1.5 teh Poklicnih meril, niti 4. člena Zakona o RTV Slovenija in 5. člena Zakona o RTV Slovenija. O kršitvah zakona bi lahko govorili le posredno, zaradi kršitve Poklicnih meril, ki podrobneje urejajo izvajanje zakonskih določb, vendar bi bila takšna posplošitev preostra – pomenila bi namreč, da je vsaka kršitev Poklicnih meril obenem že tudi kršitev zakona. Kršitve točke 9.10.1 nisem potrdila, ker je ta vsebinsko zajeta že v točki 9.6.

Točka 9.4 govori o montaži prispevkov, ki »*mora čim bolj ohraniti verodostojnost tistega, kar se je zgodilo*« in »*dejanski rezultat izbire posnetkov in montaže je zgostitev realnosti, izrez iz realnega sveta, ki pa ne sme popačiti dejstev, bistva sporočila in videnega in slišane na kraju dogodka*«. Sporni sta zlasti montaži raportov in agencijskih reportaž, torej delov, ki so bili posneti 4 mesece narazen, zmontirani v prispevek pa tako, kot da bi bili posneti istočasno (Dnevnik, 22. 3., Odmevi, 20. 3.).

Točka 9.6, ki določa pravila uporabe gradiva iz dokumentacije, je bila kršena v najmanj dveh primerih. Del »*poslušalci in gledalci morajo biti primerno obveščeni, kadar je bilo zvočno ali slikovno gradivo posneto bistveno prej, preden je bilo predvajano*«, je bil kršen v Odmevih, 20.marca, saj je bila ta dan objavljena reportaža posneta že decembra, kar ni bilo označeno. Del točke, ki določa »*z novo uporabo intervjuja ali dela intervjuja je treba ravnati tako, da ne bodo popačene okoliščine izvirnega intervjuja*«, je bil kršen v Dnevniku 19. 3., saj je bil datum

nastanka intervjuja z županom Kijeva sicer pravilno izpisan, vendar je bilo iz sobesedila možno razumeti, kot da komentira aktualno stanje. Okoliščine ob nastanku intervjuja so bile drugačne kot ob njegovi objavi.

V Odmevih, 20. 3., je prišlo tudi do kršitve točke 9.10.2, ki govori o zlorabi arhivskega gradiva: *»Arhivsko gradivo mora biti jasno identificirano, kadar iz konteksta ni popolnoma razvidno, da ne gre za sveže posnetke«*, saj reportaža, izdelana decembra 2022, ni bila datirana.

Točka 9.8 govori o oblikovanju slikovnih sporočil: *»Primarna prvina televizijskega sporočanja je slika kot upodobitev časovnih in prostorskih razmerij dogodka ali dogajanja.«* Ta točka je bila kršena v Dnevniku, 19. 3. (raport iz Kijeva), Dnevniku, 22. 3. (raport iz okolice Bahmuta) in v Odmevih (raport s pokopališča v Poltavi). V vseh treh primerih slika pripelje gledalca na nek kraj dogodka v Ukrajini in s tem vzpostavi krajevno in časovno razmerje do nadaljevanja prispevka: z raportom pričakujemo, da bo vsebina, ki mu sledi, posneta v tem kraju ali njegovi bližini ter v istem času ali največ kak dan prej. Vendar prispevki, ki so sledili, niso imeli teh značilnosti, bili so iz drugih krajev in stari tudi štiri mesece. Zato so bili prav omenjeni raporti zavajajoči.

Posledično lahko to štejeemo tudi kot kršitev točke 1.8, ki pravi, da *»nobeno poročilo ali programska vsebina nista poštena, če /.../ nevede ali vede zavajata gledalce in poslušalce«*.

Pri presoji sem ugotovila še delno kršitev točke 9.5 Poklicnih meril, ki govori o montaži intervjujev: *»odgovorov na vprašanja v enem kontekstu ne smemo zmontirati v drugem kontekstu«*. Glavnino prispevka v Dnevniku, 19. 3., je predstavljal intervju z županom Kijeva. Bistvo intervjuja (vztrajanje Ukrajincev kljub napadom) je sicer ostalo, vendar so bili odgovori posneti na začetku zime, 18. 12., in torej namenjeni, med drugim, pripravi prestolnice na zimo, objavljeni pa sredi marca. Zato niso pravi odgovori na iztočnico novinarja *»v mrzli zimi Rusija poizkuša zlomiti voljo Ukrajincev do odpora; župan Kijeva trdi, da se to ne bo zgodilo«*, temveč so bili odgovor na druga, že decembra postavljena vprašanja. Tudi v tem primeru lahko posredno ugotavljamo kršitev točke 1.8.

Avtor za vse štiri prispevke navaja, da je šlo za *»klasične prispevke«*, sestavljene iz agencijskih posnetkov in novinarskih besedil, kakršne dela večina novinarjev zunanjepolitične redakcije in pogosto tudi dopisniki iz tujine. Toda v obeh primerih obstajajo bistvene razlike. Raporti dopisnikov so praviloma kombinirani s svežimi, dnevnimi agencijskimi posnetki, kar je ustaljena praksa mnogih televizijskih hiš. Prispevki novinarjev, narejeni v Ljubljani, pa ne vključujejo raportov, zato pri gledalcih ne ustvarjajo vtisa, da je novinar prisoten na terenu. Pri treh pregledanih prispevkih pa se je zgodilo prav to.

PRIPOROČILO VARUHNJE UREDNIŠTVU (POUDAREK)

Glede na ugotovljene kršitve priporočam uredništvu Informativnega programa TV Slovenija pogovor z avtorjem glede doslednega spoštovanja Poklicnih meril in načel novinarske etike, zlasti v delih, ki podrobneje opredeljujejo križanje aktualnih posnetkov in javljanj s terena (raportov) ter uporabe starejšega gradiva iz dokumentacije.

[SEPTEMBER](#), str. 5: Dnevnik, 5. in 6. 9., ter Odmevi, 5. 9.: Posnetki nasilja v domu starejših občanov

»Hudo me je pretreslo zavržno nasilje dijakinje nad dvema onemoglima osebama v Domu starejših občanov Trebnje. /.../ Zanima me, ali novinarji morajo tak posnetek predvajati na TV? Ali ni dovolj, da javnost na TV samo seznanijo z dejstvi? S tem, ko se nasilje javno predvaja, so žrtve še dodatno osramočene in ponižane. Zato menim, da je bilo predvajanje posnetka na TV nepotrebno in neprimerno. /.../« (V. P.)

Urednik Dnevnika, 5. 9., Boris Lenarčič

Dogajanje v domu starejših Trebnje je globoko pretreslo slovensko javnost. Nanj so se takoj odzvale vse pristojne ustanove, številne organizacije in posamezniki, ki so dejanje označili za zavržno in povsem nesprejemljivo. Objava posnetkov je zagotovo v interesu javnosti, kajti le tako smo ji lahko nazorno predstavili, kaj se je sploh zgodilo. Zgolj opis dogajanja namreč vedno omogoča dvom o tem, kaj se je zgodilo in ali se je sploh zgodilo. Seveda pa je treba posnetke objaviti z vso skrbnostjo in to smo tudi storili. Zakrili smo tako obraz žrtve kot storilke in ju na objavljenih posnetkih ni mogoče prepoznati. Še več, storilka je posnetke objavila na omrežju Tik tok in na njih je videti njen uporabniški račun. Zakrili smo tudi to.

Urednik Odmevov, 5. 9., Aleš Malerič

Javni interes je v tem konkretnem primeru pretehtal, dostojanstvo žrtev pa smo hkrati zaščitili s skrbno objavo posnetkov, ki je vključevala zameglitev njihovih obrazov in uporabniškega Tik tok računa storilke. V Odmevih smo sicer uporabili zgolj en posnetek, s katerim smo slikovno podprli vsebino izjave sogovornice, bil pa je še dodatno zamegljen. Naj dodam še, da je žal treba v časih, ko se verodostojnost tako rekoč vsake objave MSM medijev na alternativnih spletnih platformah postavlja pod vprašaj, informacije tudi ustrezno slikovno podpreti - ob hkratnem nujnem pretehtanem izboru posnetkov in načina njihove objave, da bi zaščitili druge pravno zavarovane institucije, kot je dostojanstvo ljudi na posnetkih. Brez vsaj minimalne objave posnetkov ne bi dosegli zelenega učinka, da ustrezno opozorimo na nek problem v družbi (nasilje nad starejšimi) in tudi preventivnega, da se tovrstna zavržna dejanja ne bi ponavljala, ne. Oboje pa je v zelo velikem javnem interesu!

Urednica Dnevnika, 6. 9., Tadeja Anžlovar

V Dnevniku, 6. 9. 2023, smo objavili 4-sekunden kader na začetku prispevka, ker sem menila, da se dan po dogodku temu ne moremo izogniti. Menim, da je bilo poročanje obzirno in s pravo mero. O tem smo se tudi precej pogovarjali že čez dan.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Menim, da so uredniki oddaj podrobno pojasnili, da so se za objavo odločili po skrbnem premisleku. Iz odgovorov lahko razberemo tudi, da se zavedajo občutljivosti in možnih

negativnih učinkov takšnih objav, hkrati pa tudi dolžnosti javnega medija pri opozarjanju na neprimerne pojave v družbi.

Pri tehtanju o objavi prizorov nasilja je novinarjem in urednikom v pomoč **Zakon o avdiovizualnih medijskih storitvah**, ki je dostopen [tukaj](#) in v 9. členu določa, da je prepovedano »*prizadeti spoštovanje človekovega dostojanstva*«, v členu 14 pa med drugim objavo občutljivih vsebin v informativnih oddajah. /.../ Kaj so nasilni prizori, neprimerni za določene starosti otrok, podrobneje določa **Splošni akt o zaščiti otrok v avdiovizualnih medijskih storitvah**, ki je dostopen [tukaj](#). /.../ Tudi glede na te smernice **menim, da so uredniki v primeru objave, o kateri ste mi pisali, ravnali primerno.** /.../

4.1.1.10 Napake, nenatančnost navedb

Gledalke in gledalci so se pogosto odzvali na domnevno napačne navedbe v prispevkih in oddajah. Nekateri očitki so se izkazali za neupravičene, mnogi pa so bili upravičeni:

[JANUAR, str. 5: Dnevnik, 16. 1.: Izpostavljene napake v Dnevniku](#)

»Oprostite, ali mi lahko pojasnite podnapis RAVOJ SLOVENSKE SVOJSKE?« (G. H.)

»Zadnje čase delate res velike kikse. Podgorica, bivši Titograd, je še vedno v Črni gori.« (U.)

Urednik Dnevnika, 16. 1., Jaka Elikan

1. Do slovničnih napak v grafičnem elementu pri napovedi prispevka o Slovenski vojski je prišlo zaradi tehničnih težav pri lektoriranju. Lektorici je »zamrznil« program Inews oziroma računalnik, medtem ko je lektorirala omenjeni telop. Ker je ostala v dotični zgodbi (storyju), nihče drug ni mogel vstopiti v to zgodbo in popraviti telopa. Žal je bil takšen telop tudi predvajan. Ker v režiji med oddajo nisem bil o tem primeru obveščen, nisem mogel realizatorki naročiti, da izpusti predvajanje dotičnega telopa.

2. Pri vodilnem napisu (headlinu) pred prispevkom o obisku zunanje ministrice Tanje Fajon na Kosovu je prišlo do vsebinske napake, in sicer je bilo zapisano, da se je ministrica s premierjem Kurtijem srečala v Podgorici, pravilno bi bilo v Prištini. Napako je zakrivil bodisi starejši dežurni novinar bodisi turnusni urednik.

Za napake se vsem, še zlasti pa gledalcem, opravičujem.

MNENJE IN DODATNO POJASNILO VARUHNJE

Menim, da je urednik primerno pojasnil nastanek za napake in se zanje opravičil. Pri programu I-news prihaja do težav z »zmrzovanjem« tudi zaradi starosti programa, ki terja posodobitve, za

kar so potrebna tudi finančna sredstva. Vsekakor pa se mora javna RTV truditi, da je takšnih napak res čim manj.

[MAJ, str. 4: Prvi dnevnik, 5. 5.: Nenamerna napaka v prispevku novinarke Neže Kampjut](#)

»Prispevek novinarke Neže Kampjut me je podžgal, da Vam pišem. V Prvem dnevniku je namreč v prispevku o britanskem kralju Karlu III. tega označila kot velikega ljubitelja ameriškega dramatika Shakespeara. Ker gre za pripravljen prispevek, ne gre za lapsus./.../« (M. R.)

Avtorica prispevka Neža Kampjut

Gledalki in vsem ostalim se opravičujem za napako, bil je lapsus. Bom v prihodnje bolj natančna.

Urednica Prvega dnevnika, 5. 5., Vesna Pfeiffer

Nedopustna napaka, verjamem, da je šlo za lapsus, ki je ušel nadzoru vseh, ki sodelujemo v verigi. Svoj del odgovornosti za "ameriškega dramatika" vsekakor jemljem nase.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Menim, da sta se tako avtorica kot urednica Prvega dnevnika primerno odzvali, se za napako opravičili in se zavezali za še večjo pozornost v prihodnje. Da bodo v prihodnje še natančnejši pri pripravi prispevkov in njihovem pregledu, je odgovorila tudi v. d. urednice Uredništva dnevnoinformativnih oddaj TV Slovenija **Ksenija Koren**.

Gledalke in gledalci imate vsekakor pravico do korektno in profesionalno pripravljenih oddaj in prispevkov, RTV Slovenija je k temu zavezana, to je njeno glavno poslanstvo. Dejstvo pa je, da **se pri velikem obsegu dela**, ki ga opravijo ustvarjalci TV-vsebin, **napake lahko zgodijo kljub skrbnemu delu**. Zato je pomembno, da **vsak prispevek in celotno oddajo pregleda več oseb, da se morebitne napake zazna in odpravi, še preden pridejo do občinstva**.

[SEPTEMBER, str. 8: Odmevi, 8. 9.: Zakaj prispevek o smrti Saša Hribarja ni bil objavljen na začetku oddaje?](#)

»Zanima me, kdo je odgovoren za objavo informacije o smrti g. Hribarja: da ob izgubi take osebnosti to ni bila prva in najpomembnejša novica Dnevnika (op. a.: Odmevov), da smo morali prej nenormalno dolgo poslušati in gledati Janšo! /.../« (S. T.)

Urednik Odmevov, 8. 9., Martin Nahtigal

Ob večerni potrditvi informacije, ki je prišla po zaključku Dnevnika, smo se v uredništvu odločili, da oddajo gotovo pričnemo s to novico. Dokumentaciji je bilo naročeno, da nam pošlje arhivske posnetke. Kmalu po tem pa se je javila ekipa televizijskih in radijskih kolegov, da bodo pripravili celovit prispevek - kolikor je to mogoče v dobri uri in pol pred začetkom oddaje. Seveda sem idejo z veseljem sprejel in uvrstil prispevek v začetek oddaje.

Ker je nekaj minut pred začetkom oddaje kazalo, da prispevek še ne bo pravočasno pripravljen, sem se z voditeljem dogovoril, da bomo s tem vseeno začeli: da bo prebral samo krajšo vest ter napovedal prispevek za konec oddaje. Pripravljen pa je bil tudi ustrezen rezervni slikovni material. Na ta način novinarji pridobijo dolžino oddaje časa, da dokončajo prispevek.

Ob začetku oddaje v živo prispevka še ni bilo. Tako smo se v režiji pripravili, da izvedemo načrtovani plan B, medtem ko se je oddaja v živo praktično že začela. Ob premeščanju vrstnega reda prispevkov in vnašanju popravkov besedila prve vesti, ki naj bi bila o Sašu Hribarju, je nekdo zunaj režije posegel v vrstni red in premaknil napoved prispevka na konec oddaje, k »in memoriam« prispevku. Kombinacija napovedi in prispevka je sicer res običajen vrstni red. Dobronamerna samovoljnost v prvih sekundah žive oddaje pa je rezultirala v tem, da sta bila voditelj, ki je bil pripravljen na vest o Hribarju, in celotna režija, pripravljena z ustreznim slikovnim materialom, soočena s tem, da so slikovni sistem, boben itd. »preskočili« na naslednji del oddaje, dnevno-politični pogovor z Janezom Janšo - vnaprej posnet sklop, ki se je odvrtel do konca.

Kljub nekajsekundnemu šoku, živčnosti ter ugotavljanju, kaj se je zgodilo, sem se med oddajo odločil, da zaključek oddaje, ki bi se moral po prvotnem načrtu končati z lahkotnejšim prispevkom iz Črne Gore, spremenimo: da se odpravimo prvotno načrtovanemu prispevku ter umestimo napoved in prispevek »in memoriam« o Sašu Hribarju na konec. Temu primerno sem voditelju med oddajo spisal zaključno misel oziroma odpoved.

Tako je oddaja na koncu izgledala, kot je. Seveda bi bilo neprimerno bolje, da bi imeli spominski prispevek na začetku. Ekipa je v danih razmerah naredila maksimalno možno. In hvaležen sem vsem, s katerimi sem imel čast soustvarjati oddajo, v kateri smo se hitro odzvali na žalostno vest in se poklonili velikanu slovenske satire.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Menim, da je dnevni urednik oddaje primerno pojasnil, da je do nenačrtovane umestitve prispevka na konec oddaje prišlo zaradi izjemno kratkega časa, ki so ga imeli sodelavci za pripravo spominskega prispevka o Aleksandru Sašu Hribarju, a so ocenili, da je vseeno bolje uvrstiti ga na konec oddaje kot objaviti v oddaji samo krajšo vest. Da je napoved nekdo (v računalniku) preselil z začetka oddaje k prispevku, pa je bila nenamerna napaka oziroma celo dobronamerna gesta (nekoga, ki je predvideval, da je urednik »pozabil« preseliti k prispevku še napoved). Žal se je izkazala kot napačna in v nasprotju z načrtom urednika.

4.1.1.11 Neprimerno obnašanje voditeljev

[AVGUST](#), str. 4: Slovenska kronika, 7. 8.: Očitki voditelju zaradi (neprimerne) smehe v času poplav in tragedij

»Novinar, ki vodi dnevnik ob 19h, se smeji zraven ob takšni katastrofi. Sramota!« (D.)

Voditelj Slovenske kronike, 7. 8., Saša Krajnc

Iskreno se opravičujem, če sem Vas s svojim vedenjem užalil. Dovolite mi, da Vam dogodek pojasnim. Posnetek /.../ je verjetno del zadnje napovedi v Slovenski kroniki, sledil je prispevku o turističnem obisku v Istri. Ob zadnji napovedi v Slovenski kroniki se voditelju Dnevnika pridružita voditelj Odmevov in voditelj Športa (takrat je čas za napovedi oddaj in sproščen klepet z voditeljema). Tokrat sta to bila Rosvita Pesek in Saša Jerkovič. Ob njenem prihodu v studio smo se pogovarjali, vsi trije smo Štajerci in pogovarjali smo se po "domače". To je pri

vseh treh vzbudilo smeh in to je smeh, ki ste ga verjetno Vi videli na ekranu, ko nas je konec zadnjega prispevka presenetil. /.../

Vesel sem, da nas spremljate in upam, da boste ostali z nami tudi v prihodnje.

Še enkrat se iskreno opravičujem.

Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija **Jadranka Rebernik**

Vsekakor je razumljivo, da nekatere gledalce določeno obnašanje moti, če ni primerno situaciji. Trenutna situacija je zaradi poplav v velikem delu Slovenije izredno težka, tako je povečana občutljivost razumljiva.

Iz odziva **Saše Krajnc**a na odgovor **Jadranke Rebernik**

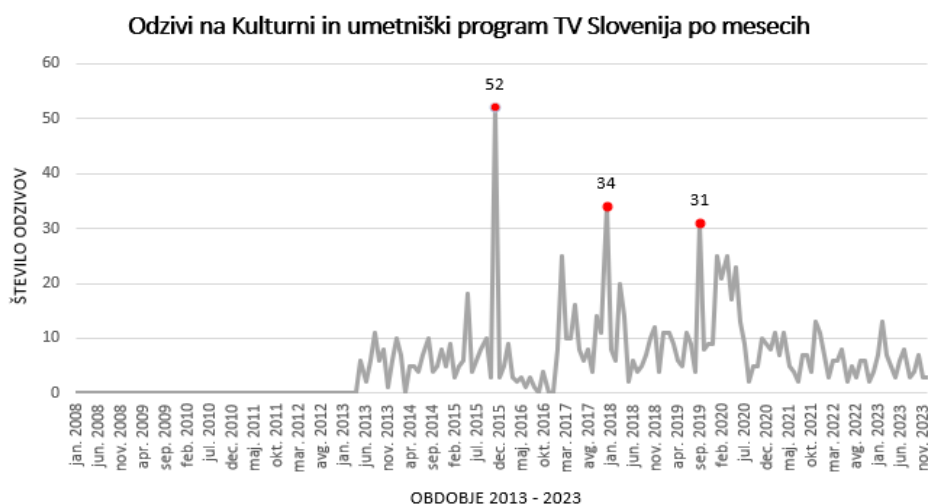
/.../ Mnenja gledalcev bodo vedno različna, s tem ni nič narobe. Prebral jih bom, jim prisluhnil, o njih razmišljal. Lahko zatrdim, da svoje delo opravljam odgovorno. Ob prispevkih, ki govorijo o katastrofalni povodnji se ne smejim. Nasmejim se pa gotovo ob koncih oddaj, ko jim namenim prijazne, tople besede. Še posebej v takih razmerah je naloga voditelja tudi, da gledalce s svojim nastopom pomiri.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

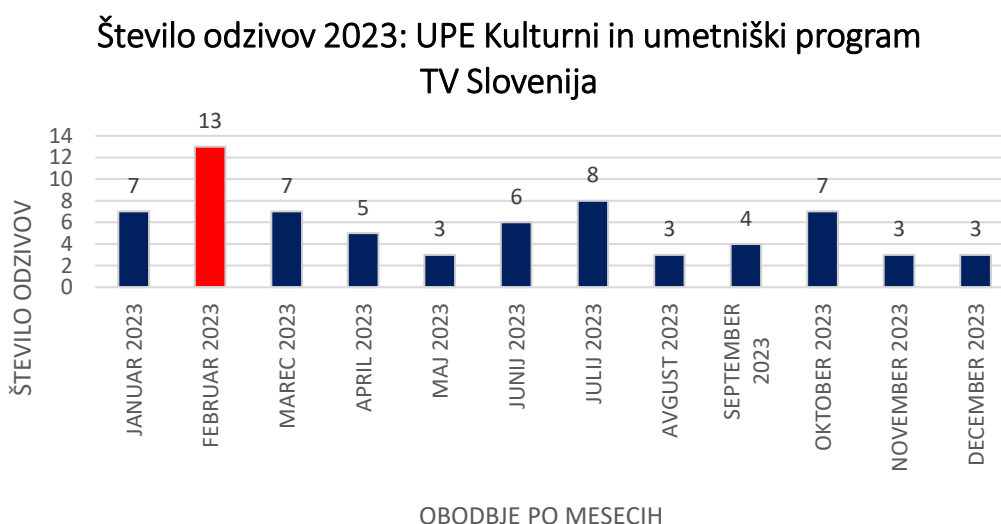
Menim, da je voditelj podrobno pojasnil okoliščine, ki so privedle do neljubega dogodka, in se zanj tudi primerno opravičil. Pri oddajah v živo se lahko vsako sekundo pripeti kaj nepredvidljivega in ker TV Slovenija vsak dan predvaja na tisoče sekund programa, se neljubim napakam kljub prizadevanjem ni mogoče povsem izogniti. Seveda pa se morajo ustvarjalci truditi, da je takšnih neljubih dogodkov čim manj.

4.1.2 KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM

Na Kulturni in umetniški program TV Slovenija je v letu 2023 prišlo **69** odzivov, kar je nekoliko več kot leto prej (58), a precej manj kot leta 2021 (90) in leta 2020 (164). Ker število vseh odzivov z leti narašča, se delež odzivov na ta program z leti znižuje. V letu 2023 je znašal **4,29 %** vseh odzivov na TV Slovenija, kar je sicer več kot leto prej (1,91 %), vendar bistveno manj kot v letih pred tem (9 % leta 2021, 12 % leta 2020, 15 % leta 2019). Opazen je torej trend padanja števila odzivov na ta program v zadnjih letih, kar kaže tudi graf.

K visokim številkam v preteklosti so največ prispevali množični odzivi na eno temo: 52 odzivov [novembra 2015](#) proti krčenju informativne oddaje za otroke Infodrom, 34 odzivov [decembra 2017](#) na PPN 2018 in spremembo termina Kulture in Športa po Odmevih ter 31 odzivov na prenos papeževega obiska pri Pedru Opeki.

Leta 2023 takšnih števil ni dosegel noben mesec. Največ odzivov, 13, je bilo februarja, ko je 5 gledalcev izrazilo »protest« zaradi podaljšanja prenosa proslave ob slovenskem kulturnem prazniku, 7. 2., na TV SLO 1. Moteč se jim je zdel prenos nastopa Svetlane Makarovič po končani proslavi, ki je potekala v Cankarjevem domu. Drugi po številu odzivov je bil julij, med osmimi odzivi sta bili dve kritični mnenji o predvajanju filma Proticepilna zarota. Med kritikami na izbor vsebin je bila tudi na oddajo za mlade GG in na septembrsko oddajo Sveto in svet o evtanaziji. Junjska oddaja ob 60. obletnici škofa Antona Vovka pa je prejela pohvalo. Sicer je Kulturni in umetniški program tudi v letu 2023 ostal program z največjim deležem pohval. Poleg omenjene sta več pohval prejeli tudi oddaji Spomini in Pričevalci, oddaja Ah, ta leta! ter lastna dokumentarna filma Zven stoletij in Kje so tiste stezice. Več pohval so gledalci izrazili tudi izboru tujih dokumentarnih filmov.

Vsebinsko bi sem lahko spadali mnogi odzivi v podporo delovanju Glasbene produkcije, saj soustvarjajo mnoge vsebine tega programa, prav tako odzivi na premik oddaje Kultura z osrednjega večernega termina v čas po odmevih, ker pa se ti odzivi nanašajo na več enot, so zabeleženi v poglavju RTV splošno.

4.1.2.1 Protesti zaradi podaljšanja prenosa proslave ob kulturnem prazniku

FEBRUAR, str. 15: Protest gledalcev ob podaljšanju prenosa proslave ob 8. februarju.

»Izražam oster protest zaradi podaljšanja TV-prenosa torkove večerne proslave ob dnevu kulture iz Cankarjevega doma. Zanima me tudi, kdo je odobril to podaljšanje, kdo je bil "ta režija", kateri se je zahvalil Jaša Jenull?« (V. S.)

Iz Poročila v. d. direktorja TV Slovenija Uroša Urbanije za Programski svet RTV Slovenija

Iz poročil je razvidno, da je bil dogodek (nastop Svetlane Makarovič) vnaprej pripravljen in načrtovan s strani izvajalca proslave, ne pa tudi koordinacijskega odbora. Urednica uredništva oddaj o kulturi je v poročilu jasno zapisala, da se je ona osebno odločila za prenos tega dogodka. Zapisala je še, da je bila seznanjena, da bo organizator prireditve Svetlani Makarovič ob njenem nastopu ponudil mikrofona. Na podlagi te informacije je režiserju odredila, da mora dogodek posneti in predvajati, kar je tudi naredil. V nasprotju s poročilom omenjene urednice je režiser dogodka v svojem poročilu zapisal, da o nastopu Svetlane Makarovič ni vedel ničesar. Njegova odločitev za prenos pa je bila hipna in nenačrtovana. Odgovorni urednik Kulturnega in umetniškega programa je bil v tem času bolniško odsoten, nadomeščal ga je urednik uredništva verskih oddaj. Ta je v zvezi s tem dogodkom zapisal, da se urednica uredništva oddaj o kulturi glede te odločitve z njim ni posvetovala in o tem ni bil obveščen. V. d. direktorja Televizije Slovenija je opravil pogovor z urednico in režiserjem. Oba vztrajata pri svojem poročilu, ki sta sicer kontradiktorna, glede na hierarhijo odgovornosti pa je ta v celoti na strani urednice. Ta bi morala za predvajanje dogodkov, ki niso bili v scenariju, in so se zgodili po koncu proslave, pridobiti soglasje tako nadrejenega kot tudi v. d. direktorja Televizije Slovenija. Tega ni storila, posledično se je predvsem informativnemu programu storila škoda, saj bi moral biti ekskluzivni posnetek nastopa Svetlane Makarovič predvajan v informativnih oddajah Televizije Slovenija, tako pa je bil predvajan v živo in je izgubil celotno vrednost ekskluzivnosti.

Urednica je v pogovoru z v. d. direktorja Televizije Slovenija priznala, da bi se morala o tem, ali prenašati dogodek ali ne, posvetovati z nadrejenim, žal pa tisti dan na to ni niti pomislila. Olajševalna okoliščina v zvezi s tem je, da je bil odgovorni urednik Kulturnega in umetniškega programa bolniško odsoten. V. d. direktorja Televizije Slovenija ji je zato izrekel ustno opozorilo, da se mora v prihodnje v zvezi s tovrstnimi dvomi, ki jih ima vsak urednik, obvezno posvetovati najmanj z odgovornim urednikom oz. s sodelavcem, ki ga nadomešča.

MAREC, str. 29: O primernosti oddaje GG

»V soboto dopoldne, 11. 3. 2023, je RTV uvrstila v otroški program popolnoma neprimerno oddajo z naslovom GG-Good game. Že naslov ni v skladu s slovensko zakonodajo - je v tujem jeziku. Vsebina oddaje v otroškem terminu propagira nasilne računalniške igre: "streljačine".

Povezava (gost Nipke): <https://www.rtv slo.si/rtv365/arhiv/174941900?s=tv>. Napovednik na spletni strani na MMC: <https://www.rtv slo.si/kultura/o-svetu-videoiger-v-novi-seriji-oddaj-gg-prvic-na-tv-slo-1-v-soboto-11-marca-ob-10-45/660344>.

V napovedniku pojasnjuje izraz v naslovu oddaje: »O svetu videoiger v novi seriji oddaj GG – prvič na TV SLO 1 v soboto, 11. marca, ob 10.45«

»GG« ali »Good game« je izraz, s katerim si igralci spoštljivo izrekajo zahvalo za pošteno in prijetno igro, prav tak pa je tudi naslov nove slovenske serije oddaj o svetu videoiger.

Res je v oddaji predstavljena "poštena in prijetna igra" - posejana s trupli.«

Urednica Uredništva otroškega in mladinskega programa TV Slovenija Martina Peštaj

Najlepše hvala za vprašanje in delitev pomislekov o oddaji GG.

Oddaja GG ni otroška oddaja ali oglaševalska platforma za videoigre, ampak ponuja prostor za pogovor o videoigrah, o razlogih za igranje in o slabostih. Tistim, ki igre igrajo, teh je vsak dan več, tudi mladostnikov, pa ponuja nasvete za uravnoteženo igranje. V seriji igralci in neigralci skupaj preizkušajo in preizprašujejo različne igre.

Oddaja je uvrščena v dopoldanski sobotni termin, deli si ga z oddajo Osvežilna fronta, ki je oddaja za starejše mladostnike, srednješolce. Tudi oddaja GG je namenjena starejšim mladostnikom, kar piše tudi v sporedu (poučna oddaja za mlade), torej ni namenjena otrokom. Oddaje za mlajše otroke se začnejo ob 7h zjutraj, program za osnovnošolce se zaključi ob 10.45, potem pa so na vrsti srednješolci, ki jim je posvečena manjšina programa za mlade, si pa želimo, da prav tako imajo vsebine, ki jih zanimajo.

V oddaji, ki jo omenjate, odrasli osebi igrata igro Valorant. Pravilno ugotavljate, da gre za strelsko igro ali streljačino, kakor jo žargonsko imenujejo igričarji. Vse to v uvodu pove tudi voditelj, ki prav tako poudari, da je igra Valorant namenjena osebam, ki so starejše od 16 let. Igro voditelj tudi opiše, tako gledalci in njihovi starši lahko vedo, za kakšno vsebino gre. Strokovnjaki namreč opozarjajo, da večina staršev iger sploh ne pozna in ne ve, kaj igrajo njihovi otroci in mladi. Torej gre tudi za ozaveščanje o tem pomembnem segmentu vzgoje v digitalnem okolju. Če vsebine poznamo, se z otroki in mladostniki lažje pogovarjamo o njihovi (ne)primernosti, ciljih, vrednotah. V prihodnje bomo pred oddajo dodali še dodatno opozorilo, da gre za oddajo, ki je namenjena starejšim.

Tako kot knjižni ali filmski svet, pozna tudi svet videoiger različne žanre, igra pa je dobra/prijetna (GG) takrat, ko je primerna naši starosti, je igrana skladno s pravili, so soigralci znotraj igre uvidevni in spoštujejo eden drugega, ko ne gre za prekomerno igranje. Vse to celotna serija poudarja in to je bil tudi razlog, da smo se odločili za predvajanje.

Skozi oddajo se igralca (Nuša Klepec je psihologinja, tudi sodelavka centra Logout; Nipke je znan slovenski glasbenik) pogovarjata, kaj v mladostništvu osebo pritegne v igranje, poudarita

pomen ekipnega dela, izpostavitva napačno razumevanje profesionalnega igranja (mladi imajo pogosto napačne predstave, da bodo z igranjem v noč postali profesionalni igralci). Na koncu je posebno opozorilo o nevarnostih prekomernega igranja, ki je lahko posledica igranja tovrstnega žanra. Namen oddaje je ozaveščati. Vse to skozi celotno oddajo s poudarki počne tudi voditelj Rok Gumzej, ki je tudi sam sodelavec centra Logout, centra pomoči pri prekomerni rabi interneta.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Oddaje v spletnem arhivu ni več, ker je na voljo le teden dni po predvajanju na televiziji. Sama si je nisem ogledala, zato konkretnega mnenja o njej ne morem dati. Na splošno pa menim, da TV Slovenija ne more dobro izpolnjevati svoje zakonske naloge posvečanja posebne pozornosti problematiki in zahtevam otrok in družin samo na način, da se izogiba nasilnim in neprimernim vsebinam. Primerno se mora odzivati na vse, s čimer se ukvarjajo mladi, tudi na tisto, kar jih ogroža. Tu je meja med promocijo in osveščanjem lahko zelo tanka, zato je zelo pomembno, da so vsebine res predstavljene tako, da opozarjajo na vse pasti takšnih udejstvolvanj. Sodelovanje s snovalci projekta Logout, ki imajo na tem področju že dolgoletne izkušnje, k temu zagotovo pripomore.

Glede na mnoge negativne pojave v družbi, ki smo jim priča zadnje čase, pa je to vsekakor področje, ki mu mora TV Slovenija posvetiti v prihodnje še več pozornosti na primeren način.

JULIJ, str. 13: Dokumentarni film Proticepilna zarota, 23. 7.

»V čigavem interesu deluje naša RTV? Pravkar končani dokumentarec Proticepilna zarota (23. julij) napada proticepilce in jih obtožuje pridobitništva in zavajanja, nič pa ne pove o pridobitništvu in zavajanju farmacevtskega kompleksa. Je to uravnotežen prispevek k razjasnitvi problematike kovida? Ali splošno znane ugotovitve, da cepivo ne preprečuje okužb niti prenosa, nič ne pomenijo? Da množica stranskih učinkov povzroča prekomerne smrti? RTV mora delati v splošnem javnem interesu, ne pa služiti kot oglasna deska določenim interesom.« (P. S.)

Urednica Uredništva tujih oddaj TV Slovenija Neli Vozelj Aberšek

Dokumentarni film Proticepilna zarota je predvajalo veliko televizij v mednarodnem prostoru, kupili smo ga, ko je bila pandemija na vrhuncu in tokrat ponovili.

Narejen je bil s preverjeni podatki, znanstveno in strokovno utemeljen. Strinjamo pa se, da obstajajo številni vidiki in dileme, ki v dokumentarcu niso bili predstavljeni, pa so vendarle vredni obravnave – o mnogih od njih smo v oddajah RTV Slovenija že govorili. Verjamemo pa, da bo s časovno distanco še več tega tudi v kakovostni dokumentarni produkciji, ki ji sledimo.

ODGOVOR VARUHNJE

Odgovoru urednice dodajam, da je TV Slovenija predvajala precej oddaj, v katerih je bilo govora tudi o stranskih učinkih cepiv, vključno s prekomerno smrtnostjo. Med drugim je bila tej temi 20. 2. 2023 namenjena oddaja Arena, v začetku septembra so v dnevnoinformativnih oddajah poročali tudi o smrti dveh Slovenk, ki sta bili posledica cepljenja. Odgovor urednice pa nakazuje,

da bodo, ko bo na voljo tudi kak kakovosten dokumentarni film na to temo, tak film odkupili in predvajali na TV Slovenija.

4.1.2.3 Verski program: pripomba na pristranskost oddaje *Sveto in svet*

SEPTEMBER, str. 18: *Sveto in svet*, 20. 9.: *Moje življenje, moja smrt, moja odločitev - pomisleki o evtanaziji*

»Jaz bi rad protestiral zaradi sredine oddaje Sveto in svet, ker je bil razgovor neuravnotežen, pristranski. Bil je g. Pribac in štirje proti njemu. Voditelj je bil pristranski. /.../« (J. U.)

Urednik in voditelj oddaje *Sveto in svet* Peter Perše

Očitke v celoti zavračam. Kot sem izpostavil v začetku oddaje, to ni bila razprava o predlogu Zakona o pomoči pri prostovoljnem končanju življenja. V oddaji smo želeli z različnimi gosti, ki se tako ali drugače soočajo z obravnavano tematiko, osvetliti različne poglede na ta zapletena etična vprašanja. V celoti zavračam očitek, da je bil pogovor voden pristransko, saj se držim pri vodenju in pripravi oddaje poklicnih meril in načel novinarske etike. Prav tako ocenjujem, da je imel dr. Pribac, kot podpornik evtanazije, več časa za pojasnilo svojih stališč kot ostali gostje. Pri tem ga nihče ni prekinjal oziroma mu skakal v besedo. Žal o tako pereči temi skoraj ni odzivov, ki bi ne bili zgolj črno beli.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

52 minut dolga oddaja *Sveto in svet*, ki nastaja v Uredništvu verskih oddaj, je bila 20. septembra posvečena etičnim izzivom evtanazije. Gostje oddaje so bili filozof dr. Igor Pribac, moralni teolog dr. Roman Globokar, zdravnik pediater in član komisije za medicinsko etiko dr. Urh Grošelj in vodja Hiše Ljubhospic Tatjana Fink.

Tema oddaje je bila aktualna in primerna, saj že nekaj časa v javnosti poteka razprava o različnih oblikah predčasnega končanja življenja. Spodbudil jo je tudi predlog zakona o pomoči pri prostovoljnem končanju življenja, ki ga je v zakonodajni postopek vložilo društvo Srebrna nit. Urednik in voditelj oddaje pa je uvodoma poudaril, da namen oddaje ni razprava o predlogu zakona, ki bi terjala med gosti enakomerno sestavo zagovornikov in nasprotnikov zakona, temveč, da iz različnih zornih kotov osvetlijo številna filozofska, sociološka, pravna, medicinska, etična in verska vprašanja, ki kličejo po širšem dialogu v družbi.

Glede na vsebinsko zasnovo oddaje je bila izbira gostov primerna, saj so prihajali z zelo širokega spektra področij dela, vsi pa so bili kompetentni za razpravo o vsebini oddaje.

Voditelj v vodenju oddaje in postavljanju vprašanj ni deloval pristransko. Vprašanja so bila odprta, v ničemer sugestivna, postavljal jih je tako, da so gostje lahko pojasnjevali svoja stališča. Niti z mimiko ni v ničemer nakazoval naklonjenosti enim mnenjem ali nenaklonjenost drugim. Zato menim, da je bila oddaja skladna s Poklicnimi merili in načeli novinarske etike v programih RTV Slovenija.

JANUAR, str. 24: Novoletni koncert z Dunaja, 1. 1.: pohvali komentatorki

»Danes sem si na vaši TV ogledala za nazaj oddajo *Novoletni koncert z Dunaja*. Skozi oddajo nas je umirjeno in prijetno vodila ga. Maja Šumej. /.../« (L. A.)

»Izrekam vso pohvalo letošnji komentatorki *novoletnega koncerta z Dunaja*, ga. Maji Šumej. Vsebinsko, tehnično in glasovno brezhibno. Pri komentiranju glasbenih dogodkov je zelo pomembno, da komentator pusti vsaj en vdih med svojim komentarjem in prvo noto. Zato mora poznati svoj glas in imeti več scenarijev s primernim tekstom, kaj lahko pove v strogo odmerjenem času. Zahtevno delo. /.../« (H. J.)

MAREC, str. 30: Pohvali oddaji Ah, ta leta! in njenim ustvarjalcem; NOVEMBER, str. 10: Ah, ta leta!, 17. 11.: Pohvala in prošnja uredništvu oddaj

»V imenu Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje, mreže 55 lokalnih UTŽO po vsej Sloveniji z več kot 16.000 starejšimi študenti, bi radi povedali, kako pomembna je za nas ta oddaja in pohvalili vašo oddajo "Ah, ta leta!". Starejši predstavljamo tretjino slovenskega prebivalstva in to je edina oddaja, namenjena nam. Ker smo ljudje po upokojitvi povsod socialno izključeni in čas po upokojitvi traja danes, v dolgoživi družbi, 30 do 40 let, bi radi ta velik, "socialno zamrznjen" človeški kapital integrirali v vključujočo družbo, kar bi prispevalo k boljši kvaliteti življenja in dela vseh treh generacij. Vaša oddaja "Ah, ta leta!" pomaga uresničevati našete sodobne družbene premike. Stalno spremljamo vašo oddajo in se čudimo globokemu razumevanju opisanih družbenih tokov urednice Neve Novljan in ekipe novinark ob njej. Poudarjamo, da so oddaje zelo kvalitetne, obravnavajo življenje starejših v praksi in z dobrimi primeri iz prakse, posredujejo animacijo za spremembe./.../« (A. K.)

»/.../ Ah, ta leta! /.../ Gledala sem današnji pogovor o osteoporozi. Čestitke avtorici in gostji, gospe Duši Hlade Zore, pa še gospe iz filmčka o nujnosti gibanja. Ker sem predsednica enega od društev bolnikov z osteoporozo Slovenije, sem bila posebej navdušena nad jasnostjo, razumljivimi odgovori in napotki za preprečevanje te bolezni kosti in napotili o prvi pomoči pri zlomih. Moje vprašanje pa je: Ali bi lahko prišli do posnetka, ki bi ga bilo mogoče uporabiti za predvajanje v društvu, ob občnem zboru npr.? Me lahko napotite na naslov v zvezi s tem?« (M. J.)

APRIL, str. 18: Oddaja Kje so tiste stezice na TV SLO 2: »Še si želim takšnih oddaj.«

»Pretekli teden sem si ogledala oddajo *Kje so tiste stezice*, o zborih zamejskih Slovencev. Oddaja me je zelo pritegnila, navdušil me je način prikaza tematike, še najbolj pa kvaliteta celotne izvedbe, posnetki, tekoča in čista grafika, res oddaja, ki sem jo od začetka do konca pogledala z užitkom. Še si želim takšnih oddaj«. (K. G.)

Hvala za lep odziv na našo oddajo Kje so tiste stezice, ki smo jo zaradi dobrih odzivov ponovili tudi še v maju. Trudili smo se, da v oddaji pomen slovenskega jezika naših zamejskih Slovencev predstavimo širšemu krogu gledalcev. To je bil tudi razlog, da smo se odločili, da oddajo uvrstimo v 'prime time' termin Televizije Slovenija (19. 4. ob 19.55 na TVS2). S tam namenom smo posneli tudi televizijsko privlačne razglednice zborov v vseh štirih državah (Avstrija, Hrvaška, Italija, Madžarska)./.../

[JUNIJ, str. 12: Pohvali oddaji Sveto in svet, 21. 6.](#)

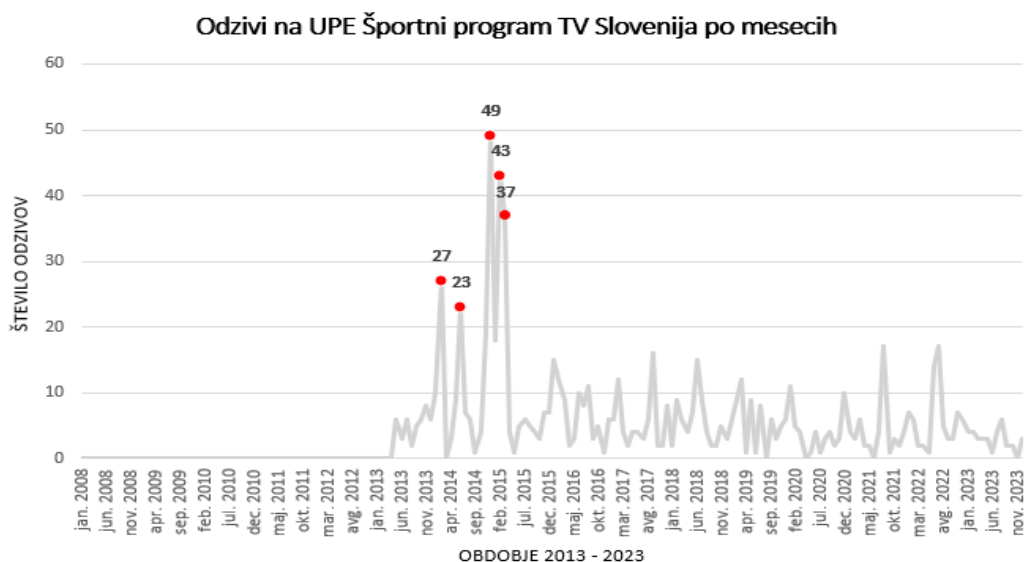
»Zadnja oddaja Sveto in svet ob 60. obletnici smrti škofa Antona Vovka, 21. 6. 2023, je bila res odlično pripravljena. Povabljeni gostje so bili kompetentni in so zato pristno pričevali in zares razkrili trpljenje v tistih časih, ko so se vrednote obrnile na glavo. To je bila zame in še za nekaj znancev najboljša oddaja Sveto in svet, ogromno ste nas naučili.« (Z. V.)

[JUNIJ, str. 11: Velika pohvala dokumentarcu Temna stran pametnih telefonov](#)

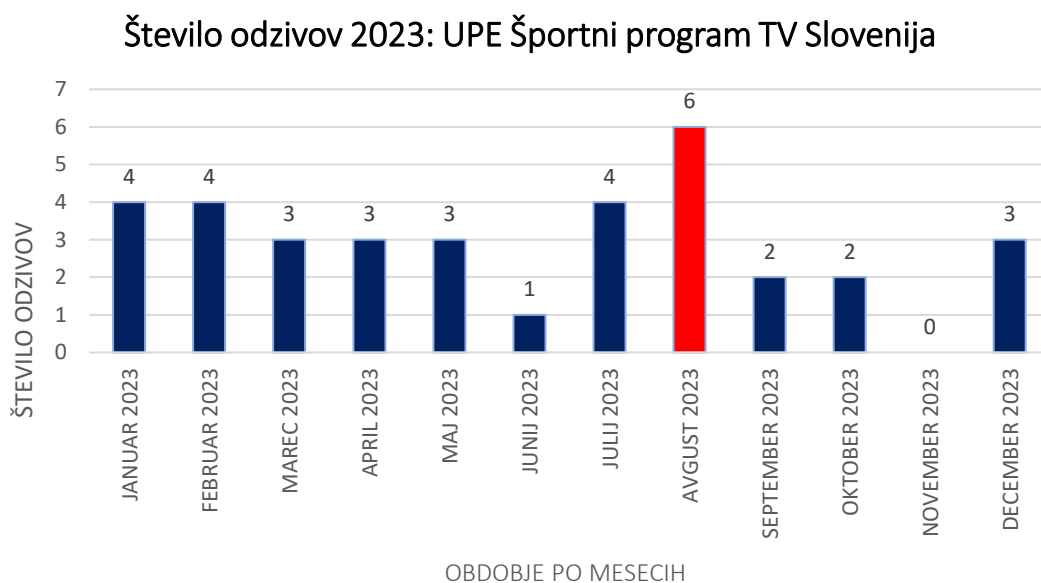
»Velika pohvala RTV Slovenija za sinočnje predvajanje izvrstnega(!) dokumentarca angleškega BBC-ja [Temna stran pametnih telefonov!](#) /.../ Stremite k temu, da poleg staršev in šole (vsak v svojem delu) izobražujete kot nacionalna, osrednja kulturna ustanova, tudi odrasle, ki so /.../ zgled svojim otrokom, ki bodo pojutrišnjem, ko postanejo sami odrasli (kar se zgodi »čez noč«, tako hitro mineva čas), odločali o vseh pomembnih družbenih primerih./.../« (M. B.)

4.1.3 ŠPORTNI PROGRAM

Leta 2023 je bilo na Športni program **35 odzivov**, kar je 52 % manj kot leta 2022 (73 odzivov) in najmanj v zadnjih 10 letih (pred letom 2013 se podatki niso zbirali ločeno po programih). Kot kaže graf, je bilo največ odzivov v letih 2014 in 2015, ki sta imeli tudi največ izstopajočih mesečnih števil: 27 [februarja 2014](#) (večina na športne komentatorje OI v Sočiju), 23 [junija 2014](#) (največ na studijsko oddajo in športne komentatorje SP v nogometu v Braziliji), 49 [decembra 2014](#), 43 [februarja 2015](#) (največ na komentiranje ženskega alpskega smučanja) in 37 [marca 2015](#) (največ zaradi nepredvajane slovenske himne ob prenosu smučarskih poletov v Planici).

V letu 2023 je največ odzivov prišlo avgusta (6), novembra pa ni bilo niti enega.

Tudi leta 2023 so bile najodmevnejše kritike, ker TV Slovenija ni prenašala tekem slovenskih reprezentanc (v odbojki, Svetovnega prvenstva v košarki, kvalifikacijske tekme slovenske reprezentance za evropsko prvenstvo v nogometu in nekaterih tekem v hokeju na ledu). Kritike so se nanašale tudi na komentiranje prenosov in opazke komentatorjev, na prekinjanje športnih prenosov z oglasi, ki so bili decembra predvajani celo namesto himne pred rokometno tekmo z Angolo. Odzvali so se tudi na vrstni red prispevkov v dnevnoinformativnih oddajah in domnevno cenzuriranje izjave zmagovalca etapne Dirke po Franciji Mateja Mohoriča.

4.1.3.1 Prenosi pomembnih športnih tekmovanj, ki jih na TV Slovenija ni bilo

[MAJ, str. 27: Kdo odloča o prenosu prvenstev v hokeju na ledu](#)

»Zanima me, kdo odloča, katere tekme bodo v živo predvajane na TV SLO2? Včeraj vrhunska slovanska tekma med Slovaško in Češko. Seveda vi ste predvajali ZDA in Finska. Malo preglejte statistiko, koliko naših hokejistov igra na Slovaškem in na Češkem in koliko na Finskem in v ZDA? Danes ponovno prenos Finska : Nemčija. Spet ne Slovaška, ki igra v naši skupini. Vprašajte se, koliko pri nas živi Slovakov in Čehov. Mnogo več kot Fincev in Nemcev.« (K. R.)

Odgovorni urednik Športnega programa TV Slovenija Gregor Peternel

Tekme izbira odgovorni urednik v sodelovanju z reporterji in novinarji, ki pokrivajo hokej na ledu. Tekem res ne izbiramo za Slovake in Čehe, dasiravno močno spoštujemo njihov hokej in hokejiste. Oporekati prenosu tekme med Finsko in ZDA? Ljubitelji hokeja v Sloveniji si želijo gledati najboljše reprezentance na svetu, svetovni in olimpijski prvaki so Finci, mi pa jim želimo ponuditi najboljše prenose. Tekma ČEŠ - SVK je bila žal v istem terminu kot FIN - ZDA, na kar pa žal ne moremo vplivati. V nadaljevanju SP si boste ČEH in SVK lahko ogledali na tekmah proti SLO; ČEH smo prenašali tudi včeraj proti KAZ in jih bomo tudi na tekmah proti ŠVI in KAN.

JUNIJ, str. 16: Zakaj RTV SLO ne predvaja tekem slovenskih reprezentanc?

»Zakaj TV SLO ne predvaja prenosov tekem slovenskih reprezentanc (npr. prenosov tekem Lige narodov - slovenske moške odbojarske reprezentance)? Gre za reprezentance države, TV pa je nacionalna televizija. Zdaj me je zmotila odbojka, ker trenutno poteka pomembno tekmovanje (in so naši odlični!), prenosov pa ne moremo gledati, razen na plačljivih programih. /.../ se mi zdi, da je nekako dolžnost nacionalne TV, da prenaša nastope državne reprezentance v tujini, državna tekmovanja v SLO, čim več športov (tudi individualnih, ne le kolektivnih). Konec koncev predstavljajo državo, TV je močan medij, TV SLO pa nacionalna TV.« (M. K.)

Odgovorni urednik Športnega programa TV Slovenija Gregor Peternel

Za omenjeno tekmovanje nimamo televizijskih pravic, ker jih je pridobila druga televizija. TV Slovenija bo avgusta in septembra prenašala evropsko prvenstvo v odbojki tako za dekleta kot za fante.

POJASNILO VARUHINJE

Glede prenosov nacionalnih reprezentanc sem se odzvala že lani poleti, ko je bilo kar nekaj odzivov občinstva, ker TV Slovenija ni prenašala dveh tekem slovenske košarkarske reprezentance. Na seji Programskega sveta RTV Slovenija 7. julija 2022 sem podala mnenje in predlog: /.../ Nesprejemljivo je, da gledalci TV Slovenija, ki so dolžni plačevati RTV-prispevek, obenem pa tudi kot davkoplačevalci sofinancirajo nacionalni šport, na nacionalni televiziji ne morejo gledati prenosov tekem nacionalne reprezentance. Zato Programskemu svetu predlagam, da sprejme naslednji sklep: »Programski svet nalaga vodstvu RTV Slovenija, da pripravi analizo glede pridobivanja pravic za prenose državne reprezentance in predloge za izboljšanje dostopa javnosti do pomembnih športnih dogodkov.« /.../

RTV Slovenija je 18. julija 2022 na AKOS naslovila pobudo za uvedbo inšpekcijskega nadzora zaradi možnih kršitev zakona o avdiovizualnih medijskih storitvah v zvezi s predvajanjem tekem košarkarske reprezentance na programu Sport Klub 1 (ker je imelo do prenosa dostop le cca 30

% prebivalcev Slovenije). Zatem je Vlada RS sprejela sklep o določitvi tekem, ki jih mora prenašati TV, ki ima najmanj 75 % pokritost prebivalstva Slovenija. /.../

V dodatno pojasnilo, katera tekmovanja bo v letu 2023 prenašala TV Slovenija, pa povzemam del Programsko-produkcijskega načrta (dostopen je [tukaj](#)) za drugo polovico leta 2023: /.../

AVGUST, str. 14: TV Slovenija spet ni prenašala Svetovnega prvenstva v košarki

Dve gledalki sta v telefonskih klicih izrazili nezadovoljstvo, ker na TV Slovenija nista mogli spremljati Svetovnega prvenstva v košarki, ki je potekalo od 25. avgusta do 10. septembra in ga je prvič prirejalo več držav hkrati. Na njem so nastopili tudi naši košarkarji.

Varuhinja je gledalkama pojasnila, da RTV Slovenija žal ni uspela pridobiti TV-pravic in da je to težava, na katero je opozorila že lani. RTV Slovenija se je lani tudi pritožila na pristojne, a neuspešno, ker je ponudnik TV-prenosa registriran izven Slovenije. Varuhinja je o tem spregovorila tudi na srečanju z direktorjem Agencije za komunikacijske storitve (AKOS).

OKTOBER, str. 18: Prenos kvalifikacijskih tekem slovenskih reprezentanc

Gledalca **B. B.** je vznemljilo, ker si 17. oktobra na TV SLO 2 ni mogel ogledati kvalifikacijske tekme slovenske reprezentance za evropsko prvenstvo v nogometu :

»Ali res ne morete prenašati slovenskih reprezentanc? Za javni zavod bi to moralo biti samoumevno!«

Odgovorni urednik Športnega programa TV Slovenija **Gregor Peternel**

Tekme nismo prenašali, ker nimamo pravic za kvalifikacijske tekme slovenske reprezentance. Pravice je pridobila druga televizija, ki je zanje ponudila več, kot smo v skladu s svojimi finančnimi zmogljivostmi ponudili mi. Smo pa pridobili pravice za evropsko prvenstvo 2024. Držimo pesti, da se Slovenija danes uvrsti nanj in bomo njene tekme prenašali na TV Slovenija.

ODGOVOR VARUHINJE

Pojasnilo je podobno še nekaterim pojasnilom v zadnjih letih, ko so se razmere pri nakupih TV pravic močno spremenile. Zaradi vstopa velikih komercialnih družb, ki kupujejo pravice za več držav skupaj, ostajajo javne televizije v mnogih primerih v zelo slabem položaju.

Ne glede na to sem že lani poleti, ko se je ta problem pojavil prvič v izrazitejši obliki, predlagala, da RTV Slovenija naredi vse, kar je v njeni moči, da bi slovenski gledalci lahko gledali vse najpomembnejše tekme slovenskih državnih reprezentanc v vseh pomembnih športih na javni RTV Slovenija. RTV Slovenija je od poletja lani naredila v tej smeri kar nekaj korakov, nekaj jih je na pobudo RTV Slovenija tudi država z delno prilagoditvijo zakonodaje in s sprejemom seznama pomembnih tekmovanj.

Na te težave sem septembra letos opozorila tudi direktorja Agencije za komunikacijska omrežja in storitve ter predstavnico Evropske komisije, ki je pripravljala poročilo o prenosu Direktive (EU) 2018/1808 o spremembi Direktive o avdiovizualnih medijskih storitvah (AVMSD) v nacionalno zakonodajo. /.../

4.1.3.2 Pripombe na komentiranje

FEBRUAR, str. 15: Moteče komentiranje prenosa smučarskih skokov iz Planice

Trije gledalci so se "pritožili" nad motečim komentiranjem prenosa smučarskih skokov iz Planice.

APRIL, str. 21: Mnenje o komentatorjih evropskega prvenstva v športni gimnastiki

»Zelo vesel sem, da ste na RTV prenašali EP v športni gimnastiki. Je pa izredno moteče, da sta komentatorja kar tekmovala med seboj, kdo bo povedal večjo nepomembnost ter neumnost in to med čisto vsakim nastopom. Glede vsebine komentarjev lahko ima vsak svoje mnenje, menim pa, da so si tekmovalci in gledalci zaslužili vsaj med izvedbo vaje njuno tišino.« (T. Č.)

ODGOVOR VARUHINJE

Hvala za poslano mnenje. Brez vaših osebnih podatkov sem ga posredovala odgovornemu uredniku Športnega programa TV Slovenija.

AVGUST, str. 15: Pobuda: Sprejem internega akta, ki prepoveduje smrkanje v mikrofون

»Spoštovani, pozivam vam, da predlagate nujni sprejem internega akta, ki prepoveduje smrkanje v mikrofون ob športnih prenosih. /.../ Prenosi atletike in smučarskih skokov so s pripadajočim zvokom na TVS2 absolutno negledljivi.« (A. Z. G.)

ODGOVOR VARUHINJE

Zahvaljujem se vam za vaš dopis. Brez vaših osebnih podatkov sem ga posredovala odgovornemu uredniku Športnega programa TV Slovenija.

Pobudo pa bom povzela na seji pristojne komisije Sveta RTV Slovenija, ki je pristojen, da naloži upravi pripravo in sprejem akta o primernem obnašanju. /.../

4.1.3.3 Prekinjanje prenosov z oglasi, oglasi namesto himne

APRIL, str. 20: Natančno določena čas in dolžina prekinitve prenosa z oglasi

»/.../ Po zaključku serije skokov napovedovalec g. Stare prekine prenos in napove oglase. Tako ne vidimo izpisanega vrstnega reda tekmovalcev in njihovih točk - razlike. Stare sicer to hitro pove za prve, vendar si ne zapomnim, zanimajo pa me tudi ostali. Tako pridobi na času slabo minuto. Vse televizije (Eurosport ...) to pokažejo, kljub reklamam. Menim, da to ni ustrezen odnos do gledalcev, je pa res, da lahko preklopimo na tujo televizijo.« (M. G.)

Odgovorni urednik Športnega programa TV Slovenija Gregor Peternel

T. i. Commercial break je točno določen, kdaj je na sporedu in kako dolga je ta prekinitve, namenjena oglasom. Če se oglasi ne začnejo predvajati pravočasno, zamudimo naslednjega tekmovalca. To pa bi dejansko bila programska škoda. Se je tudi že zgodilo in se še kdaj tudi bo. Ne samo na TV SLO, ampak na vseh programih po celem svetu.

DECEMBER, str. 15: Zakaj ste prekinili prenos moškega smuka?

»Danes spremljam vaš program na TV SLO 2. Prenos moškega smuka ste prekinili pri številki 26 ob 12:53, čeprav naj bi po shemi in TV-sporedu prenos trajal do 13:05, ko naj bi se pričel prenos ženskega veleslaloma. Ja, naj bi se, pa se ni. Prenos ženskega veleslaloma ste namreč pričeli ob 13:16, že po začetku drugega teka. Torej je prva tekmovalka startala, ne da bi to videli. No, jaz sem, a na Eurosportu! Zakaj se ni prenos začel, kot je bilo predvideno? Kajti v vmesnem času, torej med 12:53 in 13:16, ste neprekinjeno vrteli TV-prodajo in oglase./.../« (M. H.)

ODGOVOR VARUHINJE

Pisali ste meni in odgovornemu uredniku Športnega programa TV Slovenija **Gregorju Peternelu**. Prosila sem ga, da tudi meni pojasni razlog za prekinitvev prenosa. Odgovoril je: »Program se je podrl s padcem in daljšo prekinitvijo smuka. Spored ni bil načrtovan tako, kot je bil realiziran.« Dodal je še: »Po dogodku sem ukrepal in imel sestanek z marketingom in predvajanjem, kasneje pa tudi z direktorico TV Slovenija in smo poiskali rešitve, da se nam kaj takega v prihodnje več ne pripeti.«

DECEMBER, str. 16: Namesto himne pred tekmo oglasi

»V soboto roket SP - tekma Slovenija: Angola. Na Areni Sport1 predvajana himna, na SLO2 pa reklame pred tekmo? Nekdo bi moral odgovarjati! /.../« (R. V.)

Odgovorni urednik Športnega programa TV Slovenija **Gregor Peternel**

Spored prenosov je bil pripravljen tako, da se z biatlona pravočasno preselimo na roket. Oglasov ne načrtuje športno uredništvo.

ODGOVOR VARUHINJE Z MNENJEM

Upam, da bo v prihodnje himna na TV Slovenija vedno brezhibno predvajana. Če se slučajno kdaj pripeti, da ne bo, me prosim takoj obvestite. Javna RTV je še toliko bolj kot zasebni mediji zavezana, da na začetku športnega prenosa predvaja himno. Himna je pomemben simbol državnosti in dejavnik povezovanja državljanov.

4.1.3.4 Vrstni red prispevkov

JANUAR, str. 30: Kdo določa vrstni red prispevkov in po katerih merilih

»Večkrat sem že zasledila, po prispevku dne 7. 1. 2023 pri oddaji Šport pa sem se odločila, da vam pišem. Vrstni red prispevkov v oddaji je bil sledeč: smučanje ženske - Zlata lisica (Ana Bucik 8. mesto), smučanje moški (Žan Kranjec 5. mesto), smučarski skoki ženske (Ema Klinec 2. mesto). Zanima me, kdo določa vrstni red prispevkov in po katerih merilih. Po mojem osebnem mnenju je namreč od zgoraj navedenih prispevkov za slovenski šport najpomembnejši tisti, ki navaja 2. mesto Eme Klinec, saj gre za odličen uspeh slovenske športnice. Zakaj je torej omenjen šele kot 3. po vrsti, ne 1.?« (M. V.)

Urednik dnevnoinformativnih oddaj Športnega programa TV Slovenija Boštjan Ogris

Vrstni red določa dnevni urednik. Pri sestavi vrstnega reda se sooča s številnimi dilemami. Dejstvo je, da je po vrednosti na prvem mestu drugo mesto Eme Klinec. Po drugi strani pa je Zlata lisica domače tekmovanje z dolgoletno tradicijo. V soboto se je dnevni urednik odločil, da alpsko smučanje uvrsti na prvo mesto. Določeno vlogo je igrala tudi časovna komponenta. Ženski skoki so se namreč končali dovolj zgodaj, da smo o njih poročali že v poročilih ob 13.00, o ženskem veleslalomu pa ne. Ko se je odločil za ženski veleslalom na prvem mestu, je razmišljal o tem, da v oddajah sorodne vsebine običajno uvrščamo skupaj, zato je domači tekmi pridružil še veleslalom v Adelbodnu, ženski skoki pa so bili objavljeni na tretjem mestu.

MNENJE VARUHNJE

Menim, da je urednik podrobno pojasnil razloge za takšno razvrstitev športov, ki je bila, kot je dejal sam, odmik od razvrstitve po kriteriju uvrstitve slovenskih tekmovalcev in tekmovalk, ki je poleg pomembnosti tekmovanja eno od glavnih meril razvrščanja prispevkov. Dejavnikov, ki jih je potrebno upoštevati pri razvrščanju prispevkov, je veliko, zato so tudi kombinacije razvrstitve različne. Na splošno dajejo uredniki temu še mnogo večjo težo kot gledalci, kar je tudi prav, saj tako ohranjajo predvidljivo hierarhijo in strukturo oddaj. Včasih pa so konkretne kombinacije takšne, da se v enem dnevu zgostijo dogodki enakega pomena in s podobnimi uvrstitvami. V takšnih primerih dobimo gledalke in gledalci zlahka vtis, da je bila enemu športu storjena krivica.

4.1.3.5 (Ne)cenzuriranje izjav Mateja Mohoriča

JULIJ, str. 15: Je TV Slovenija res cenzurirala izjavo Mateja Mohoriča

»Zakaj je TVS cenzurirala izjavo zmagovalca ene od etap Tour-a g. Mateja Mohoriča in iz njegove izjave izrezala, kar je izjavil v zvezi z Bogom? /.../« (A. R.)

Urednica Uredništva športnih oddaj v Športnem programu TV Slovenija Marjeta Hočevar

V Športnem programu TV Slovenija ne izvajamo nikakršne cenzure, kar nam očitata. Spodaj vam prilagam povezave do objavljenih pogovorov z Matejem Mohoričem. Naš novinar je na terenu na Dirki po Franciji po zmagi opravil dva pogovora z Matejem Mohoričem in oba sta bila v celoti objavljena, neskrajšana, necenzurirana – v prenosu in v studijskem delu na 2. programu TV SLO. Pogovor z Matejem Mohoričem takoj po etapni zmagi:

<https://365.rtv slo.si/arhiv/kolesarska-dirka-po-franciji/174973333>

Pogovor z Matejem Mohoričem po podelitvi po etapni zmagi:

<https://365.rtv slo.si/arhiv/kolesarska-dirka-po-franciji/174973339>

Objavili smo tudi pogovor, ki so ga z Matejem Mohoričem v angleščini opravili organizatorji dirke in je bil del mednarodnega prenosa – na 2:07:28:

<https://365.rtv slo.si/arhiv/kolesarska-dirka-po-franciji/174973336>

Tudi v poročanju v dnevno-informativnih oddajah, v katerih smo pogosto zaradi časovne omejitve prisiljeni izbrati le izseke izjav (ne cenzurirati!), nismo izrezali stavka, v katerem je Matej Mohorič pojasnil, da je vse prepustil v božje roke (na cca 1:35):

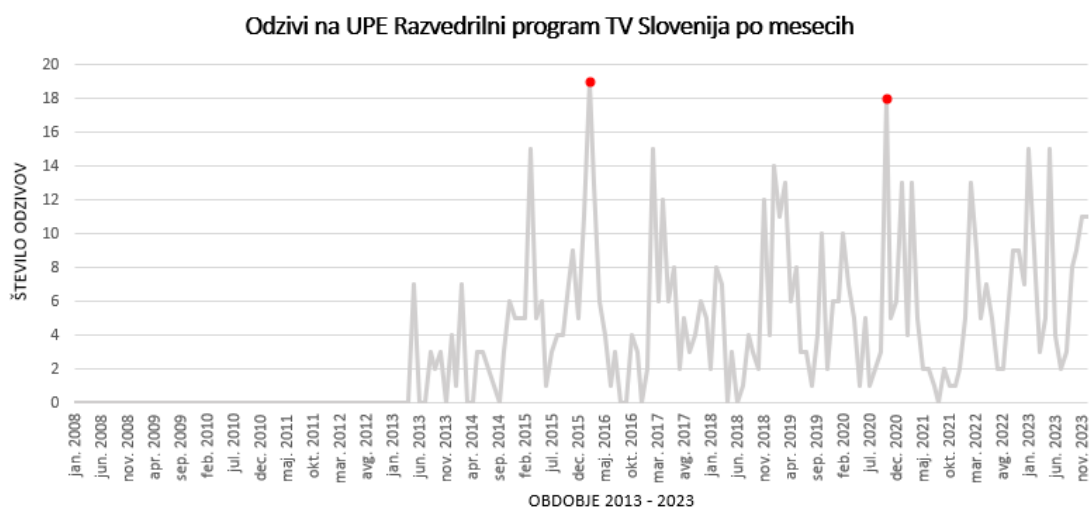
<https://365.rtv slo.si/arhiv/sport/174973378> /.../

ODGOVOR VARUHNJE

Nikjer se vaše navedbe niso pokazale kot pravilne. Mohoričeva izjava »Na koncu sem samo vrgel kolo in ostalo položil v Božje roke – in bilo je dovolj za zmago« je bila objavljena na obeh kanalih, na TV Slovenija in na MMC-ju. Na MMC-ju izjave o Bogu niso cenzurirali, temveč so jo v celoti objavili, prav tako na TV Slovenija (<https://365.rtv slo.si/arhiv/sport/174973378>), izjava na cca 1.35), kjer so objavili tudi prispevek, objavljen na Eurosportu. /.../ Nikogar torej ni bilo, ki bi naročil cenzuro, saj tudi cenzure ni bilo.

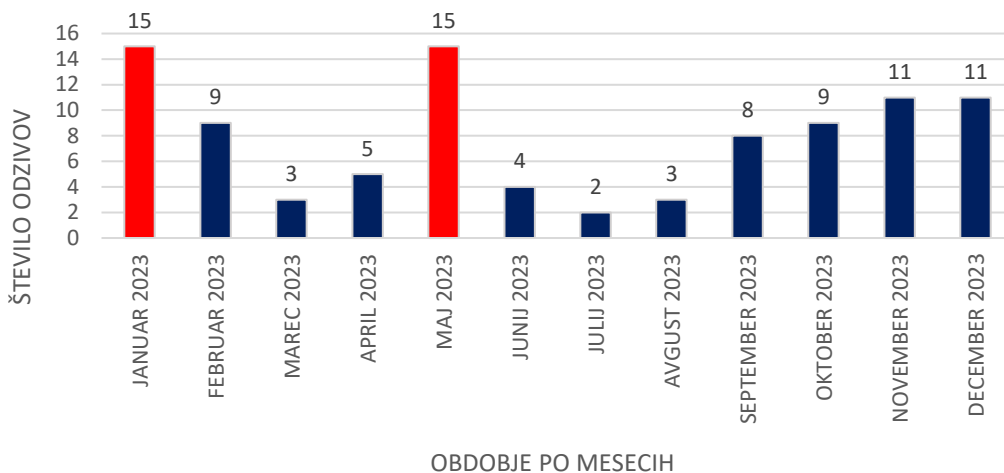
4.1.4 RAZVEDRILNI PROGRAM

Odzivov na Razvedrilni program je bilo **95**, kar je 17 odzivov oziroma 21,8 % več kot leto prej, ko jih je bilo 78. Vendar moramo opozoriti, da so do sredine leta 2022 nekatere oddaje Razvedrilnega programa (Dobro jutro) spadale v Program plus in so bili odzivi nanje beleženi posebej. Podatki od maja 2013 dalje kažejo, da je število odzivov v Razvedrilnem programu TV Slovenija večinoma nižje v primerjavi z ostalimi uredniško producerskimi enotami znotraj TV Slovenija. Največji odziv javnosti je zabeležen [februarja 2016](#) in [oktobra 2020](#).

Največ odzivov na Razvedrilni program v letu 2023 je bilo januarja in maja (oba meseca po 15). Januarski odzivi so se nanašali na silvestrski program in na večkratne ponovitve koncerta Prifarcev, večino (13) majskih odzivov pa so sprožili neprimerni komentarji Andreja Hoferja med prenosom Pesmi Evrovizije. Novembra in decembra je prispelo več pobud za ohranitev oddaje V petek zvečer. Najmanj odzivov na Razvedrilni program je prišlo julija, samo 2.

Število odzivov 2023: UPE Razvedrilni program TV Slovenija

4.1.4.1 Neprimerni komentarji med prenosom Pesmi Evrovizije

[MAJ, str. 23: Odzivi na prenos Pesmi Evrovizije, 13. 5.: neprimerni komentarji Andreja Hoferja](#)

»Rad bi izpostavil komentatorja med predvajanjem Evrovizije v obeh predizborih in finalu. To težavo pri g. Hoferju opažam že kar nekaj let ... Morda je večini ljudi to le "glasbeni festival", drugim pa predstavlja kaj več - predstavitev novih ali že uveljavljenih glasbenikov, predstavitev države, hkrati pa sklepno dejanje vsaj šestih mesecev trdega dela. Takšni nizkotni, na čase celo seksistični, v vsakem primeru pa neprimerni komentarji za RTV Slovenija, gledalce in tudi nastopajoče, pa tak lep festival popolnoma razvrednotijo. /.../ « (Ž. R.)

»Voditelj Hofer je bil spet ciničen in seksističen. Neprimerne opazke o izgledu nastopajočih je bilo res težko poslušati. Popolnoma nič nismo izvedeli o pesmih, o nastopajočih in drugih zanimivostih. Resnično dolgočasno in neprimerno vodenje./.../«(T. H.)

»RTV Slovenija je javna televizija in temu primerno naj se komentatorji obnašajo in komentirajo profesionalno. Včerajšnji komentarji uradnega komentatorja so bili vsebinsko zelo osebni /.../ Predlagam, da javna RTV ohrani profesionalnost in se distancira od osebnega razmišljanja posameznikov. /.../« (U. M.)

Odgovorni urednik Razvedrilnega programa TV Slovenija Vanja Vardjan

Pesem Evrovizije Andrej Hofer komentira že 15 let, od leta 1998 kot novinar, med letoma 2003 in 2007 je bil projektni vodja ESC na TV SLO, od leta 2008 pa je v vlogi komentatorja vseh treh prenosov (Beograd, Moskva, Düsseldorf, Baku, Malmö, Kopenhagen – na prizorišču), Dunaj, Stockholm, Kijev, Lizbona, Tel Aviv, Hilversum (covid), Rotterdam (Mojca Mavec), Torino, Liverpool (iz ljubljanskega studia). Delo komentatorja, kot ga vidimo tako v RP TVS kot na drugih javnih televizijah, je orisati izvajalca, skladbo, državo, ki sodeluje, v času 30 do 40 sekund, ki ne omogoča poglobljene faktografije ali napovedi izvajalca. Pesem Evrovizije je družabni dogodek, ki si ga ogleda 170 milijonov ljudi po vsem svetu. Cinizem, sarkazem, humor na lasten račun, reakcije ob nastopih, ocenjevanje, analiza ter namigovanja so dejstva, ki panevropski glasbeni

dogodek delajo zanimiv že 67 let. Festival se enako kot glasbi posveča dogajanju, zakulisju, intrigam, zabavam, ugibanjem, stavam, organiziranim ogledom, prejudiciranju o zmagovalcu, k čemur se v svojem avtorskem slogu pridruži komentator. Oddaja po umetniški vrednosti ceni visoke produkcijske standarde in vizualizacijo ter povezovanje, dodaja pa humorne vložke, dovtype, komentarje voditeljev, ki so v sozvočju s poslanstvom emitiranja, ki je zabava. Tako stališče zavzemajo številni komentatorji po drugih evropskih tv hišah, z 20 ali 30-letnim stažem: Peter Urban (NDR), Andreas Knoll (ORF), Duško Čurlič (HRT), Graham Norton (BBC), Marty Whelan (RTÉ) ... Tak je tudi pristop Andreja Hoferja, ki pa je letos pri nekaj tekmovalnih skladbah vseeno šel v pretiran sarkazem, na kar je bil po prenosu opozorjen. Ker gre za živo oddajo, se taki zdrsi lahko zgodijo, in tega, da je šel nekje morda predaleč, se zaveda g. Hofer. Prihodnje leto bomo pred odločitvijo o komentiranju tega največjega glasbenega festivala na svetu poskrbeli, da do takih zdrsov ne pride.

MNENJE IN PRIPOROČILO VARUHNJE (POUDAREK)

Kot Varuhinja menim, da kljub opisanim posebnostim prenosa evrovizijskega tekmovanja **komentator svojega dela ni opravil skladno s Poklicnimi merili in načeli novinarske etike v programih RTV Slovenija. Kršil je zlasti točko 10.1 Poklicnih meril**, ki v poglavju o spoštovanju vrednot poslušalcev in gledalcev govori o dobrem okusu:

»Programi RTV Slovenija morajo spoštovati in izražati splošno sprejete vrednote v slovenski družbi in upoštevati omejitve, ki se nanašajo na dober okus, nespodobnost, cenenost ali spolno izzivanje.

Občinstvo, ki spremlja program, je sestavljeno iz različnih skupin, ki imajo tudi zelo različna stališča o dobrem okusu. RTV Slovenija zato ne more pričakovati, da bodo poslušalci in gledalci v celoti sprejeli enako svobodo izražanja v radijskih in televizijskih prispevkih, kot jo sprejemajo v knjigah, gledališču ali filmu, pri katerih imajo bralci in gledalci v skladu s svojo vestjo široko možnost izbire.«

Iz odzivov gledalk in gledalcev je jasno razbrati, da **komentator ni upošteval različnih pričakovanj občinstva, niti meja okusa, nespodobnosti, cenenosti in spolnega izzivanja. Izrekel je več posmehljivih opazk na račun nastopajočih in več neprimernih opazk o ženskah; brez konteksta in na neprimeren, celo ponižujoč način izpostavljal (zgolj) njihove spolne atribute.**

Med pesmimi res ni na voljo veliko časa, a prav zato mora biti komentator dobro pripravljen, da ga res najbolje možno izkoristi, da gledalke in gledalce na zabaven, duhovit in inovativen način popelje v ozadje evrovizijskega šova. Tako pa se je dejstvo, ki ga je komentator pred vodenjem izpostavil kot svojo močno plat ali posebnost (da se na komentiranje ne pripravi posebej), izkazalo kot šibka točka in posledično kot profesionalni zdrs, ki se na javni televiziji ne bi smel zgoditi.

Dolgoletne izkušnje pri komentiranju te prireditve pa so pri presoji teže poklicnega zdrsa le še oteževalna in ne olajševalna okoliščina. Če bi imela TV Slovenija težave s kadri, primernimi za komentiranje prenosa in bi zato za to delo angažirala začetnika, bi mu tudi občinstvo lažje spregledalo pomanjkljivosti. **Od izkušenih komentatorjev pa upravičeno pričakuje res vrhunsko komentiranje, tudi pri zabavnih in lahkotnih vsebinah.**

Odgovorni urednik je zapisal, da je na nekatere neprimernosti komentatorja opozoril, kar je bilo primerno. Poleg tega uredništvu priporočam, da pred naslednjim prenosom tekmovanja za Pesem Evrovizije ponovno preučijo smernice za komentiranje takšnih prireditev in dobro razmislijo, komu bodo zaupali komentiranje. Tudi pri zabavnih vsebinah mora biti RTV Slovenija zgled kakovosti, vrhunskosti, razgledanosti, dobrega okusa, spoštljivosti do izvajalcev in seveda tudi do gledalcev.

4.1.4.2 Kršenje varstva osebnih podatkov

SEPTEMBER, str. 19: Kršenje varstva osebnih podatkov v rubriki Skrita kamera

»Pišem vam v zvezi s kršenjem varstva osebnih podatkov na oddaji Skrita kamera. Posneli so me 2. 8. 2023 med 15.30 in 16.00 pri parkirišču zraven Križank, v centru Ljubljane. Na nobeni točki me snemalna ekipa ali g. Kek niso vprašali, če lahko moj posnetek uporabijo v oddaji, prav tako nisem podpisala nobenega obrazca, kjer bi se strinjala za delitev mojih osebnih podatkov. Kljub temu pa je v epizodi skrite kamere (v oddaji Nedeljsko popoldne) uporabljen moj posnetek. Enak posnetek je bil deljen tudi na Facebook strani RTV SLO, prav tako je moja slika uporabljena v thumbnailu za video na Facebooku. Z objavo in delitvijo teh posnetkov, za katere nisem podala dovoljenja, je RTV SLO kršila Pravila o poklicnih standardih, objavljena na <https://www.rtv slo.si/rtv/kdo-smo/zakoni-predpisi-in-dokumenti/pravilnik-o-poklicnih-standardih/475078>, kjer navajate: "... Ankete s skrito kamero so dopustne v zabavnih in podobnih programih, če njihovi udeleženci privolijo v javno objavo takih anket." /.../ Na podlagi zgoraj naštetega zahtevam, da se moj posnetek nemudoma odstrani z vseh socialnih omrežij ter iz oddaje Nedeljsko popoldne.« (E. O.)

Odgovorni urednik Razvedrilnega programa TV Slovenija Vanja Vardjan

Rubriko Skrita kamera s Francijem Kekom snema zunanja produkcija (na ključ), ki s predajo programskega materiala RTV SLO jamči in odgovarja, da je posnet programski material skladen s predpisi, ki urejajo medije in avdiovizualne medijske storitve in tudi s tem, da so vsi udeleženci obveščeni o snemanju in so privolili v objavo. Po zagotovilih produkcije je privolitev sodelujočih podana z ustno izjavo v času snemanja in je ta tudi posneta, zato pisnih izjav ne pridobivajo. Kljub navedenemu bomo upoštevali željo gledalke in njen posnetek umaknili iz vseh ponovitev oddaje, spletnega arhiva in s socialnih omrežij.

ODGOVOR VARUJINJE Z MNENJEM IN PRIPOROČILOM (POUDAREK)

Menim, da se je odgovorni urednik primerno odzval. Njegov odgovor kaže, da so se z ustvarjalci dogovorili za primeren način podajanja soglasja pri skriti kameri (posnet ustni dogovor po mojem mnenju zadošča), očitno pa v praksi to ne deluje povsem. Zato bom uredništvu priporočila, da se z zunanjo produkcijo še enkrat pogovori o doslednem spoštovanju privolitve vsakega posameznega udeleženca v snemanju.

NOVEMBER, str. 13: V petek zvečer: Pohvale in pobude za ohranitev oddaje

»Z žalostjo spremljam objave na družabnih omrežjih, ki napovedujejo ukinitve oddaje V petek zvečer. Odgovorne osebe, ki postavljajo programski načrt vabim oz. pozivam k ponovnemu razmisleku o smotrnosti te nerazumne poteze. Oddaja V petek zvečer je ponudila številne glasbene presežke, kot jih doslej še nismo videli oz. poznali. Nešteto različnih glasbenih točk, zapetih v živo, s toliko različnimi izvajalci, kot tudi kombinacijami izvajalcev, izvrsten band v studiu, ki je spremljal vse nastope. V sedmih sezonah so se na odru zvrstili številni glasbeniki, pravzaprav je bil to praznik slovenske glasbe. Take oddaje na slovenskih televizijah še ni bilo in je predstavljala velik korak naprej v primerjavi z bolj ali manj negledljivimi njenimi predhodnicami. /.../ To je bila oddaja z res veliko glasbe, ki je lahko zadovoljila različne glasbene okuse. Nenazadnje je pred ekrane privabila tudi mlajše gledalce, kar je dokazovala starost publike na tribunah v studiu. Tudi sam sem imel privilegij spremljati več oddaj na snemanjih in moram priznati, da je bila to nepozabna izkušnja. Še posebej bi rad izpostavil snemanje lanske novoletne oddaje, ki je bila s toliko nastopajočimi in snemanji na toliko lokacijah svojevrsten presežek v novoletnem programu in bo to težko ponoviti. Ob koncu bi rad čestital in se zahvalil vsem ustvarjalcem oddaje V petek zvečer in upam, da se še gledamo na TV SLO1.« (M. Z.)

»Slišala sem, da ukinjate oddajo, ki je na sporedu ob petkih ob 20.00 na TV SLO 1. To se mi zdi veliko siromašenje vašega programa. Še malo, pa na vaši televiziji ne bo ničesar za gledati. Ta oddaja marsikomu polepša petkov večer. Prosim, da o tem razmislite.« (A. B.)

»Žalosti me, da oddaje V petek zvečer ne bo /.../. V njej je zelo veliko plesne glasbe, gledava slovenske mlade pevce, ponosna sva, ko jih gledava ... Odlična oddaja je. Če bodo to naredili, res ne razumem, zakaj. /.../« (T. M.)

Iz odgovora urednice oddaje Ane Benkovič

Oddaja, ki je vsak petek na 1. programu RTV Slovenija postregla z dobro uro živih glasbenih izvedb in avtorskega humorja, se po novem letu umika s programa.

Ekipa ustvarjalcev pod vodstvom avtorjev oddaje Jureta Karasa in Blaža Švaba se je odločila, da si bo po treh res intenzivnih letih, v katerih je ekipa izjemnih glasbenikov pod vodstvom Mihe Goršeta in Martina Juharta ter producentkim vodstvom Matjaža Vlašiča ustvarila več kot 600 izvernih posnetkov slovenskih skladb, v sodelovanju z najširšim naborom vrhunskih izvajalcev slovenske glasbene scene, privoščila predah.

V petek zvečer je v treh letih postala referenčna oddaja v slovenskem medijskem prostoru - tako kar se tiče kvalitete glasbenih izvedb kot tudi zvočne obdelave.

Glasbene izvedbe iz oddaje na družbenih omrežjih dosegajo vrhunska števila ogledov - samo Youtube kanal oddaje V petek zvečer je lani presegel skupno število 100 milijonov ogledov.

Ekipa humoristov je vsak teden postregla s humorističnimi skeči - mnogi izmed njih so zaživeli lastno življenje na družbenih omrežjih in postali samostojne spletne senzacije.

V petek zvečer je v treh letih postal prostor, kjer so slovenski glasbeniki lahko predstavili sebe in svoje delo in ustvarjalci upajo, da bo tovrstna platforma ostala stalnica RTV-programa, v kakršnikoli obliki že.

Odgovorni urednik Razvedrilnega programa **Vanja Vardjan** željo ekipe po predahu razume, spoštuje: *»Smo pa v RP TVS ponosni, da je oddaja kot plod skupnega dela zunanje ekipe in urednice Ane Benkovič ter celotne izvedbene ekipe TV Slovenija tako uspešno promovirala vse zvrsti slovenske glasbe in naše odlične glasbenike. Načrt uredništva je, da že prihodnje leto začnemo s pripravami na novo razvedrilno glasbeno oddajo, ki bo luč televizijskega sveta ugledala leta 2025, ko naj bi se uredilo tudi primerno financiranje razvedrila na TVS.«*

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Iskreno se vam zahvaljujem za pohvalo oddaje V petek zvečer in pobudo za njeno ohranitev. Menim, da je odlično izpolnjevala več poslanstev javnega zavoda: zabavala je zelo širok krog občinstva, saj je združevala več zvrsti glasbe, kar v zabavnoglasbenih oddajah ni pogosto, niti to ni lahka naloga. Obenem je dajala prostor slovenskim glasbenim ustvarjalcem in poustvarjalcem, da so predstavljali svoje avtorske izdelke, s čimer je tudi spodbujala glasbeno ustvarjalnost. Poleg tega je razbijala predsodke o posameznih glasbenih žanrih med ljubitelji drugih žanrov in s tem prispevala k strpnosti v družbi, četudi na način in na področju, na katerem tega ne bi pričakovali. Oddaja se torej poslavlja. Skupaj z vami upam, da se res ob letu osorej vrne podobna oddaja, primerna poslanstvu javne televizije.

DECEMBER, str. 13: V petek zvečer: Odziv gledalke

*»Spoštovana gospa varuhinja, najprej hvala za vaš hiter in razumevajoč odgovor! /.../ Ko boste dobro pogledali včerajšnjo, zadnjo oddajo "V petek zvečer", boste videli, kako ni slišati, da je ukinitvev želja ustvarjalcev oddaje. Slišati je, da jim je bilo v teh treh letih neizmerno lepo, da so ustvarjali nekaj res lepega zanje same in za gledalce in da upajo, da bodo v drugi obliki spet lahko delali. Nič o tem, da so se odločili, da je dovolj! Nekdo drug se je odločil, da je dovolj. In to ni prav! Ukinja se namreč **oddaja s slovensko glasbo**, nobene druge enake nimamo na TV SLO. Nobene! In to bi morali načrtovalci programa vedeti. No, prepričana sem, da vejo, pa /.../. Verjetno tudi vam kot varuhinji ni enostavno vse tole ukinjanje. In bojim se, da vas slišijo prav toliko, kot nas, gledalce /.../« (H. K.)*

4.1.4.4 Pohvale

JUNIJ, str. 16: Pohvala oddaji Poletni večer, 65 let televizije

»Odzivam se na omenjeno oddajo (op. a.: Poletni večer, 65 let televizije), odlično, da je kar osemdelna serija, ki je natanko to, kar od nacionalke pričakujemo: plemenitost, poglobljenost, visoka jezikovna kultura, modri, cenjeni gostje, intelekt, topla bližina gledalcu, profesionalnost, ščepec humorja ter izobraževalnosti - globok priklon avtorjem in ustvarjalcem ter velika HVALA! Z velikim veseljem pričakujem nadaljevanja.« (P. H.)

ODGOVOR VARUHINJE

Zahvaljujem se vam za poslano mnenje. Tudi kot Varuhinja menim, da so bile te oddaje primerna in zanimiva predstavitev ozadja nastajanja televizijskih (in deloma tudi radijskih) vsebin RTV Slovenija ter oseb, povezanih z njimi.

JULIJ, str. 15: Pohvala gala koncertu Poletna noč in njegovim ustvarjalcem

»Prireditev Poletna noč ohranja kulturno - glasbeno dediščino Slovencev, da ne utone v pozabo. Slovenske popevke so neločljivo povezane z RTVS. So eno tistih poslanstev javne RTVS, na katerega je lahko RTVS z razlogom zelo ponosna. Brez RTVS tudi mnogih čudovitih popevk ne bi bilo. Močan argument v prid javne RTVS je to! Enako velja za narodno zabavno glasbo, ki jo je promoviral Radio Ljubljana in urednik Vilko Ovsenik.« (K. E.)

SEPTEMBER, str. 22: Pohvali oddaji Dobro jutro

»Pohvalila bi oddajo Dobro jutro, ko je šla Špela Močnik na Triglav. To je res pohvalno. Dobro jutro nasploh rada gledam, ker so razni nasveti in marsikaj zanimivega. Jaz na Triglavu še nisem bila in verjetno tudi ne bom, in mi je bilo prav lepo, ko sem to gledala. Res hvala.« (M. K.)

»Pohvalil bi rad voditeljico in tiste, ki so zaslužni za ta pogovor na TV Koper (op. a.: Dobro jutro, 15. 9., pogovor z dr. Leonido Zalokar). Bravo za pogum!« (K. E.)

4.1.4.5 Kritike in pohvale oddaji Na silvestrovo 2022

JANUAR, str. 27: Na Silvestrovo 2022: kritike in pohvale

Varuhinja je prejela 3 kritične odzive in 4 pohvale glede oddaje Na Silvestrovo 2022.

Primer kritik

»Kdo je sestavljal novoletno zabavo? To je bila katastrofa. Cel večer sučete neke narodnjake, kot da v Sloveniji nimamo drugih zvrsti, za katere imamo bistveno boljše izvajalce. /.../« (P. S.)

Primer pohval

»Prisrčna hvala izvajalcem božične in silvestrske TV oddaje. Če uporabim izjave mojih vnukinj: "Super 1A!"« (M. N. P.)

»Vse pohvale ustvarjalcem, realizatorjem, režiserju - skratka vsem, ki so idejo spremenili v pravo slovensko praznovanje z dobro narodno in zabavno glasbo slovenskih izvajalcev. Pohvale niso le najine z ženo, ampak, ko smo se pogovarjali z več znanci - so tudi pohvalili program. Še enkrat pohvala in tako naprej.« (V. Š.)

4.1.5 TV KOPER IN TV MARIBOR

V tem poglavju niso zajeti odzivi na programe za narodni skupnosti, ki nastajajo v okviru koprskega in mariborskega RTV-centra, niti vsebine, ki so pripravljene neposredno za oddaje na

TV SLO 1 (Slovenska kronika, Dnevnik ipd.) temveč samo odzivi na oddaje, ki so v celoti pripravljene v obeh regionalnih RTV-centrih. Izjemoma navajamo tu tudi odziv, ki združuje mnenje o TV Maribor in TV Koper s pobudo za prevod vsebin za italijansko narodno skupnost.

V letu 2023 so prišli na regionalne vsebine TV Koper 3 odzivi, na vsebine TV Maribor pa 11. Razlog za večje število odzivov na TV Maribor je 7 pripomb gledalk, zakaj TV Maribor 1. aprila ni prenašala prireditve Bob leta.

4.1.5.1 Zakaj ni prenosa prireditve Bob leta

[MAREC, str. 54: Zakaj ni bilo prenosa prireditve Bob leta, 1. 4.?](#)

»Zelo me moti, da niste predvajali Boba leta; je čudovita oddaja.« (A. Š.)

ODGOVOR VARUHINJE

Odzive sem posredovala v. d. direktorja TV Slovenija Urošu Urbaniji, vendar ni odgovoril. Zato pošiljam odgovor vodstva RTV Slovenija s seje Programskega sveta RTV Slovenija, 6. 3. 2023, na vprašanje člana Programskega sveta Gregorja Drnovška: »Zanima me razlog za odločitev o prekinitvi 16-letne tradicije prireditve Bob leta. Lani je bil dobro gledan, delež 19-odstoten, rating 9,9. Zakaj po 16 letih odločitev, da prireditev, ki se je dobro prijela med gledalci, ukinjamo?«

Odgovor v. d. generalnega direktorja RTV Slovenija Andreja Graha Whatmougha:

»Če boste pogledal lanski PPN, je bil ta projekt že lani označen z zvezdico, kar pomeni, da smo to dali v PPN pogojno, pod pogojem, da z organizatorjem sklenemo tudi ustrezno finančno pogodbo. To smo lani storili in je bil ta projekt izveden, letos pa tega projekta žal v predlogu PPN-ja, ki ga je ta Programski svet sprejel, ni. Se pravi niti pogojno niti kako drugače.«

V. d. direktorja TV Slovenija Uroš Urbanija:

»Kar se komercialnih prireditev tujih medijskih ali drugih medijskih hiš v Sloveniji tiče - načelno smo seveda odprti, ampak to pomeni, da če velja prenos za enega pod enakimi komercialnimi pogoji, velja seveda tudi za drugega. Tako da je to mogoče vredno širše razprave. Vsekakor pa ne moremo, da za nekoga omogočamo, za drugega pa ne. Še tako kot ste prej lepo povedali, naj bojo levi, desni, črni, rdeči, modri, rumeni, za vse morajo veljati v tej hiši enaka pravila. In pravzaprav se čudim, kaj se je dogajalo, kot ste rekli, zadnjih 10 let, da se je nekega komercialnega partnerja privilegiralo v odnosu do drugih. Skoraj vsaka medijska hiša ima svoje dogodke in po moje si vsaka medijska hiša želi v »prime time« nacionalne RTV imeti uro in pol ali eno uro reklam. Tako da to je načelno vprašanje, načelno stališče, ki mogoče bi ga bilo vredno tukaj tudi razpravljati, ampak vsekakor kot direktor ne morem dopuščati, da za eno komercialno medijsko hišo veljajo ena pravila, za druge pa druga. /.../.«

4.1.5.2 Program na TV Koper/Capodistria v italijanščini in slovenščini

[FEBRUAR, str. 23: TV Koper in TV Maribor \(podnapisi v slovenščini\)](#)

»Lep program ima TV Maribor. Tudi TV Koper ima zanimiv program, vendar samo v italijanščini. Lahko bi imeli podnapise v slovenščini.« (S. K.)

POJASNILO VARUHNJE S PRIPOROČILOM

TV Koper-Capodistria ima vsak dan eno uro programa v slovenščini (od 18. do 19. ure). Od ponedeljka do sobote je v tem pasu ob 18.40 na sporedu Primorska kronika, dnevnoinformativna oddaja s poudarjenimi temami s Primorske, ob 18. uri pa se izmenjujejo tematske oddaje: ob ponedeljkih Športel o zamejskem športu, ob torkih oddaja o zamejcih Rojaki, ob sredah Alpe-Donava-Jadran ali Slovenski magazin, ob četrtek S-prehodi, ob petkih različne oddaje, ki večinoma nastajajo v sodelovanju z RTV-centrom Koper-Capodistria, ob sobotah oddaja O živalih in ljudeh in ob nedeljah kmetijska oddaja Ljudje in zemlja.

Glede podnapisov v slovenščini pa je najprej poudarjam, da je program TV Koper-Capodistria namenjen predvsem italijanski narodni skupnosti v Sloveniji in je zato seveda v italijanščini (razen že omenjene ene ure programa dnevno v slovenščini). S tem RTV Slovenija izpolnjuje ustavno in zakonsko opredeljene pravice italijanske narodne skupnosti v Sloveniji. Ker pa sodelavci TV Koper v italijanskem jeziku ustvarijo veliko zanimivega programa, ki bi si ga z veseljem ogledali tudi slovensko govoreči gledalci, sem že v Priporočilih za PPN 2023 predlagala razmislek o možnosti, da bi del njihovega programa prevedli in podnaslovili v slovenščini. Tako bi ga lahko predvajali tudi na TV SLO 1 ali TV SLO 2, kjer bi bil dostopen vsem gledalkam in gledalcem. /.../ in bom vodstvu Regionalnega RTV-centra Koper-Capodistria in RTV Slovenija ponovno priporočila razmislek o prevodu dela vsebin, ki nastanejo na TV Koper-Capodistria.

4.1.5.3 Pobuda oddaji O živalih in ljudeh za redno rubriko o živalih iz zavetišč

[APRIL, str. 43: Pobuda oddaji O živalih in ljudeh na TV Maribor](#)

»Lepo prosim, da posredujete mojo željo ustvarjalcem oddaje O živalih in ljudeh. Vljudno prosim, da v vsaki oddaji namenijo vsaj nekaj minut živalim iz zavetišč in s tem pomagajo, da hitreje najdejo dom in ljubeče gospodarje. Menim, da si v tej lepi oddaji zaslužijo nekaj minut.« (V. N.)

Urednica oddaje O živalih in ljudeh Mojca Recek

Zahvaljujem se za predlog. Res je, da v oddaji nimamo redne tedenske rubrike, v kateri bi predstavljali živali, ki v slovenskih zavetiščih čakajo na nove skrbnike in ljubeč dom. Trudimo pa se, da predstavljamo delovanje in prizadevanja društev za zaščito živali in tudi zavetišč. To je vse od začetkov in vseh 30 let tudi poslanstvo oddaje O živalih in ljudeh. Tako smo v zadnjem mesecu kar nekaj minut namenili društvu Hrtji svet, kjer so z našo pomočjo poskrbeli za dom sicer zdravstveno zahtevnega hrta. Predstavljali smo tudi starejše mačke iz Zavetišča za živali Maribor, ki sicer težje najdejo nov dom. Kot rečeno, predlog je odličen, poskusili bomo uvesti redno rubriko. Tudi mi si želimo, da bi čim manj živali ostajalo v zavetiščih. Hvala, da vam je mar in da nas spremljate.

4.1.6 TELEVIZIJA SPLOŠNO

Na več enot TV Slovenija, programske sheme, zamujanje oddaj in program TV Slovenija nasploh, je Varuhinja v letu 2023 prejela **101** odziv. To je pol manj kot leto prej (215), manj kot v letih

2021 (123) in 2020 (163) in najmanjše število po letu 2018. Padec teh odzivov v letu 2023 kaže tudi spodnji prikaz mesečnega števila odzivov v šestmesečnih obdobjih.

V vsoti 1608 odzivov na TV Slovenija v letu 2023 se je delež odzivov na skupne in splošne vsebine posledično zmanjšal, na **6,28 %**, vendar je zmanjšanje deleža majhno, saj je leto prej znašal 7,09 %. Razlog za to je prepolovitev vseh odzivov na TV Slovenija, zato je ob prepolovitvi odzivov na TV splošno ostal delež skoraj nespremenjen.

Na mesečni ravni je izstopal marec s 17 odzivi, največ zaradi mnenj o več oddajah hkrati (največkrat so se pohvale nanašale na neposredni prenos shoda upokojencev, obenem pa so gledalci pohvalili še druge oddaje). Februarja so bili odzivi zelo razpršeni, junija pa so k povečanemu številu največ prispevali protestni odzivi zaradi neposrednega prenosa ustanovne seje Sveta RTV Slovenija, zaradi česar na sporedu TV Slovenija ni bilo predvidenega programa.

4.1.6.1 Razvrščanje različnih vsebin v program

FEBRUAR, str. 19: Uvrščanje vsebin različnih žanrov v dnevne sporede

»/.../ Nikakor mi ni jasno, kdo in kako se odloča o konceptu uvrščanja oddaj različnih žanrov v vaše dnevne sporede. Kakšen teden ali 14 dni nazaj se mi je zgodilo, da sem zvečer nekaj ur zapored na prvem in drugem programu lahko gledal samo dokumentarce. In bi vas glede tega prosil za pojasnilo, zakaj oz. ali ste primorani na tak način uvrščati dokumentarce v spored ter predvsem, kako mislite, naj človek naenkrat gleda dva ali več dokumentarcev. Sicer je pohvalno, da imate tudi zadostno število dokumentarcev, pogrešam pa v zadnjem času druge kulturne zvrsti (filmi, glasba, nadaljevanke), ki ste jih po mojem mnenju s športom, politiko in dokumentarci popolnoma zanemarili in izpustili. Ne morem se znebiti občutka, da nimate uravnoveženega načrta, temveč bolj na silo umeščate določene žanre v program. Pripomnil bi še, da obstaja veliko zvrsti glasbe, ne samo domača harmonika, ki bi jo po mojem mnenju morali kot nacionalna televizija uravnoveženo zastopati (jazz, blues, itd.), kar je bilo včasih bistveno bolje zastopano kot sedaj. V upanju, da boste našli koncept raznovrstnosti in smiselnega urnika, ki ga gledalci lahko ponotranjijo in temu primerno planirajo svoj prosti čas, vas lepo pozdravljam.« (M. P.)

Vodje Službe za programski kontroling Barbara Zemljič

Pošiljam deleže predvajanega programa pa UPE enotah za obdobje januar – marec 2023 in primerjalno januar – marec 2022, ter podatke o deležih predvajanega programa po zvrsteh v okviru KUP-a za obdobje januar – marec 2023.

UPE	jan - mar 2022	jan - mar 2023
KULTURNI IN UMETNIŠKI ROGRAM	31,9%	31,9%
RAZVEDRILNI PROGRAM	31,1%	33,8%
REGIONALNI TV PROGRAM	5,8%	6,5%
ŠPORTNI PROGRAM	17,7%	14,8%
TV PROG.ZA MADŽ.NAROD.SKUP.	0,9%	0,9%
INFORMATIVNI PROGRAM	12,6%	12,1%
Skupaj	100,0%	100,0%

zvrsti KUP	jan - mar 2023
Dnevno informativne oddaje	2,2%
Dokumentarne oddaje in serije	28,0%
Druga glasba in glasbene oddaje	1,4%
Druge glasbene vsebine	0,2%
Druge izobraževalne vsebine	0,1%
Druge programske vsebine	0,1%
Druge verske vsebine	2,3%
Gledališke predstave in adaptacije	0,1%

Informativne oddaje	3,8%
Izobraževalne oddaje	8,9%
Kinematografski film	17,5%
Kratki filmi	7,7%
Ljudska glasba (tradicion., etno, narodna)	0,1%
Nadaljevanke in nanizanke	19,6%
Opere, operete, musicali	0,1%
Ostale igrane oddaje	0,1%
Plesi	0,8%
Razvedrilne vsebine	1,5%
Resna glasba	2,9%
TV drame	0,3%
TV filmi	1,0%
Verske vsebine	1,3%
Skupaj	100,0%

Vir: Evidenca predvajanega programa TV Slovenija januar – marec 2022 in januar – marec 2023

Urednica Uredništva tujih oddaj TV Slovenija Neli Vozelj Aberšek

Program Kulturno-umetniškega uredništva načrtujemo za daljše časovno obdobje in je zapisan v vsakoletnem Programsko-produkcijskem načrtu. Kadar se zgodijo nepredvideni dogodki, sledijo spremembe v predvajanju vseh vsebin, ne le tistih, ki sodijo v naš program. Takšno obdobje je bil denimo čas korona krize, shemo smo prilagajali tudi ob začetku vojne v Ukrajini. Spremembe prinesejo tudi manjši dogodki in nenačrtovani prenosi, bodisi gre za športne ali aktualno družbene dogodke.

V obdobju, ki ga omenjate, je bila TV zaradi zamika začetka veljavnosti novega načrta v še posebej zahtevni fazi. Nove oddaje (na primer Globus) še niso bile uvrščene v program, obstoječih (denimo nadaljevanke Vse, o čemer smo vedno molčali) pa - zaradi prenosa proslave 7. 2. pred kulturnim praznikom - nismo uvrstili na spored, kot je bilo načrtovano, saj bi to pomenilo 2-tedenski razmak med prvim in drugim delom nadaljevanke. Tako smo zaplet reševali z dokumentarno oddajo, skušali pa smo izbrati dve zelo različni oddaji. Opisano je le delček vsakodnevnih izzivov sestavljanja in prilagajanja programske sheme. Obenem smo pri načrtovanju programa vezani na iztekanje licenc. Delno je torej morebiten občutek večjega deleža dokumentarnih filmov mogoče pripisati koncentraciji v prvih dveh mesecih letošnjega leta tudi zaradi odpadlih dokumentarnih oddaj v predvolilnem in predreferendumskem času konec lanskega leta.

Preverjanje podatkov iz prejšnjih let pokaže, da letošnja programska shema od prejšnjih ne odstopa bistveno. Drugačno in bolj strateško razporejanje vsebin bi nam omogočila uvedba tematskih kanalov po zgledu tujih televizij, z višjimi sredstvi bi lahko dosegli pestrejšo ponudbo vsebin in zadovoljili več interesov gledalcev, itd. Nekaj možnosti prilagajanja oddaj posameznemu okusu in času pa kljub vsemu ponuja možnost ogleda vsebin s časovnim zamikom in dostopanje do oddaj prek naše spletne videoteke www.365.rtvsl.si, ki jo vsakodnevno dopolnjujemo z novimi vsebinami.

▣ DODATNO POJASNILO VARUHINJE

Odgovori v kar dobršni meri potrjujejo vaša opažanja, obenem pa tudi pojasnjujejo, da so bila nekoliko porušena razmerja med dokumentarnimi in drugimi oddajami plod naključij in poudarjenih vsebin z drugih področij. Kot Varuhinja sem že v Priporočilih za leto 2023 zapisala, da bi bilo smiselno pretresti razmerja med posameznimi programi in zvrstmi, tako presejana pa čim bolj ustaliti, do odstopanj bi smelo prihajati res samo ob nepredvidenih dogodkih. Poleg tega sem že nekajkrat na sejah pristojnih komisij opozorila, da bi bila potrebna temeljita analiza o tem, kdo so gledalke in gledalci, ki gledajo TV Slovenija v realnem času, in programsko shemo načrtovati predvsem z mislimi nanje. Stabilna programska shema je tisto, na kar velikokrat opozarjam.

Glede glasbe je v Programsko-produkcijskem načrtu predvidena nova glasbena oddaja v sobotnem večernem terminu, ki bo namenjena več glasbenim zvrstem, med katerimi ne bo narodno-zabavne. Njen začetek je predviden ob koncu poletja.

4.1.6.2 Okrnjen TV-program v poletnem času

Gledalci Z. H. L., J. N. in Z. T. si tudi poleti želijo več rednega programa, več filmov in oddaj.

AVGUST, str. 16: »Televizija brez poročil ni televizija«

»Zanimajo me dopoldanska poročila v poletnem času. Televizija brez poročil ni televizija. Ste javni medij in to drag. /.../ Upam, da boste začeli delati, kot se spodobi za javni medij.« (L. Č. G.)

Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija **Jadranka Rebernik**

Že nekaj let je praksa enaka, ob koncu sezone oddaje Dobro jutro zaključimo tudi z Jutranjimi poročili in tudi vrnemo se skupaj v jesenski shemi. Tako je predvideno tudi v PPN. Če bo odločitev za prihodnje leto drugačna, se bomo temu prilagodili.

V času poplav pa smo imeli nekaj izrednih informativnih oddaj v jutranjem času.

Producentka dnevnoinformativnega programa TV Slovenija

Jutranja Poročila smo zaključili 23. 6., ponovno bomo z njimi začeli 1. 9. 2023.

▣ ODGOVOR VARUHINJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Menim, da je poleti program TV Slovenija preveč okrnjen, tako informativni kot tudi razvedrilni in na drugih področjih. To velja tudi za dopoldanska poročila. Veliko oddaj zaključijo sezono v juniju in se ponovno vrne septembra. To je sicer tudi praksa na mnogih drugih televizijah, vendar ne na vseh v tolikšni meri. Predvsem pa bi se morala RTV Slovenija pri odločanju o tem, katere in koliko oddaj poleti ne predvaja, osredotočiti na izvajanje svojih zakonsko določenih nalog, kot izhajajo iz [Zakona o RTV Slovenija](#), zlasti člena 4.:/.../

V poletnih mesecih je izvajanje teh nalog na TV Slovenija močno okrnjeno, saj med drugim ni na sporedu jutranjih poročil, oddaje Dobro jutro (na sporedu so le povzetki iz starih oddaj),

oddaje Tarča, lastnih izobraževalnih oddaj, monotematskih oddaj s področja kulture, razvedrilnih oddaj in še mnogih drugih.

/.../ menim, da mora TV Slovenija tudi v poletnih mesecih zagotavljati primeren obseg lastnega premiernega programa, vključno z dopoldanskimi poročili.

4.1.6.3 Nenadna sprememba programske sheme

JUNIJ, str. 21: Sprememba programske sheme zaradi prenosa seje Sveta RTV Slovenija

Pet gledalcev je izrazilo nejevoljo, ker zaradi prenosa seje Sveta RTV Slovenija v ponedeljek, 5. 6. 2023, niso mogli gledati napovedanih oddaj. Primer odziva:

»Danes, 5. 6. 2023, ob 20.00 naj bi bila oddaja Odpotovanja. Ob 20.30 se še vedno predvaja seja RTV-ja, ki traja že od 18.00 in nikogar ne zanima, vsaj ne gledalcev dokumentarcev. A lahko prosim to prekinete in predstavite na 3. program, če bi to dolgovezenje kdo želel gledati. Oprostite, ampak to res ne spada na 2. program /.../.« (P. K.)

Odgovorni urednik 2. programa in parlamentarnega programa TV Slovenija Rajko Gerič

Za dodatni program, prenose določenih dogodkov, ki so za javnost zanimivi, se odgovorni uredniki po posvetovanju z direktorjem TV odločamo popolnoma samostojno in v skladu z neodvisno uredniško politiko.

Prenos seje novoustanovljenega Sveta RTVS je zaradi odmevnosti in interesa javnosti, ki je spremljala uveljavitev novega zakona o RTV Slovenija, zagotovo utemeljen. To kažejo tudi solidne gledanosti, ki so presegle običajno gledanost 2. programa v tem terminu. Prav tako je pomembno, da javni zavod goji odprtost svojega dela do javnosti, zato je prav, da seja Sveta prenašamo tudi v programih TVS, kadar nam to omogočajo produkcijske zmogljivosti in ko zaradi tega ne trpi premierni program. Umestitev sej Sveta v program smo opravili tako, da program v ničemer ni bil osiromašen, saj v tem pasu običajno predvajamo ponovitve in ni premiernega programa.

ODGOVOR VARUHINJE

Večkrat sem že zapisala priporočilo vodstvu TV Slovenija, da se programska shema spreminja samo ob izrednih dogodkih.

4.1.6.4 Zamujanje in prekrivanje oddaj

MAREC, str. 36: »Oddaje TV Slovenija redno zamujajo«; MAJ, str. 29: Zamujanje in prekrivanje oddaj

»Moti me redno zamujanje oddaj /.../ tudi do 5 minut. To je pa res preveč. Če je lahko Dnevnik na sekundo, bi tudi ostale oddaje predvajali na objavljen termin. /.../.« (R. P.)

»Mene in tudi druge, s katerimi se pogovarjam, zelo moti urnik TV-oddaj. Začetek Dnevnika ob 18.57 in ne ob 19.00. Odmevi so vse manjkrat točno ob 22.00. /.../.« (Z. Š.)

Vodja Službe za Programsko načrtovanje, koordinacijo in predvajanje TV-programov **Mihaela Vrbec**

Edina oddaja na TV SLO, ki je objavljena do minute natančno, je osrednji TV Dnevnik. Ostale oddaje objavljamo na zaokroženih 5 minut. Že vrsto let. Podobna praksa je tudi na drugih televizijah.

MNENJE VARUHINJE

Takšno zamujanje je utemeljeno samo ob nepredvidenih dogodkih, zato bom o tem opozorila na pristojnih komisijah.

4.1.6.5 Poseg v oddajo pred njenim zaključkom

MAREC, str. 35: Zakaj predčasno prekinjanje zaključne špice filma tedna

»Ne vem, komu pride na misel, da takoj, ko se konča film, še preden dobro steče špica, nadleguje z napovedjo neke druge oddaje. Govorim o sredinem filmu Flaubert. Ne gledam več vaše televizije, a ta film me je pritegnil. Sprašujem se, ali so vaši uredniki ali nadrejeni kdaj bili v kinu in opazili, kako ljudje po filmu obsedijo na sedežih. Morda jih zanima špica, morda pa preprosto potrebujejo kako minuto, da občutki, čustva, misli, vtisi ... ob filmu malo izzvenijo. /.../« (N. T.)

Odgovorni urednik Kulturnega in umetniškega programa TV Slovenija **Andraž Pöschl**

Hvala za tale zapis. Z gledalko se strinjam. Zaključna špica je del avtorskega dela in ni prav, da se posega na ta način. Hkrati gre za cross promocijo, ki si jo vodstvo želi, in na ta način peljati pozornost gledalcev naprej po programu oziroma oddajah, ki sledijo.

Vodja Službe za Programsko načrtovanje, koordinacijo in predvajanje TV-programov **Mihaela Vrbec**

Omenjeno je v pristojnosti vodstva TV Slovenija, konkretno sklepa programskega kolegija, na katerem smo se strinjali, da vpeljemo dodaten promocijski element, s katerim gledalca ob koncu oddaje prijazno povabimo k ogledu naslednje programske vsebine.

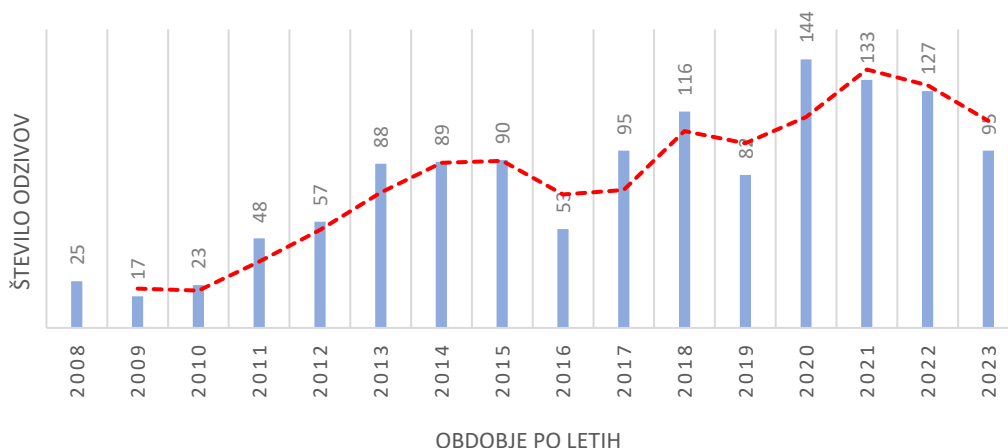
MNENJE IN POJASNILO VARUHINJE

Dodajam, da so na enem od kolegijev preverjali, katere od navedenih načinov promocije oddaj ohraniti, katere pa spremeniti ali ukiniti. Nekaj sprememb na tem področju sem zaznala. Kot Varuhinja pravic gledalcev menim, da morajo biti posegi v oddaje pred njihovimi zaključki zelo premišljeni in utemeljeni, kar še zlasti velja za filme, ki so zaokroženo avtorsko delo.

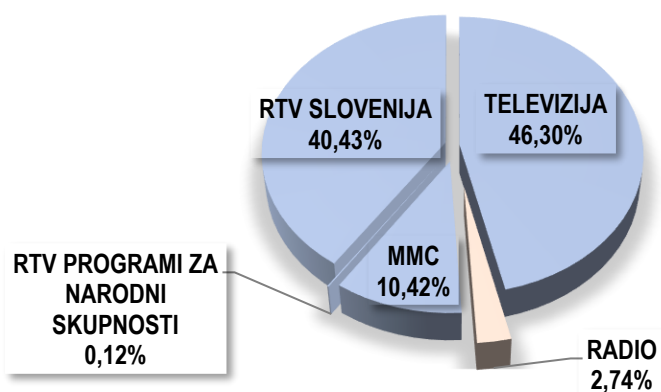
4.2 PPE RADIO SLOVENIJA

Število odzivov na radijske vsebine je po izrazitem skoku v covidnem letu nato tri leta padalo in se leta 2023 ustavilo na številki **95 odzivov**. To pomeni četrtnino odzivov manj kot leto prej, ko jih je bilo 127. Prav zaradi visokih števil v zadnjih treh letih pa ta padec dejansko pomeni le vrnitev na povprečno število odzivov.

2008 - 2023: PPE RA SLOVENIJA

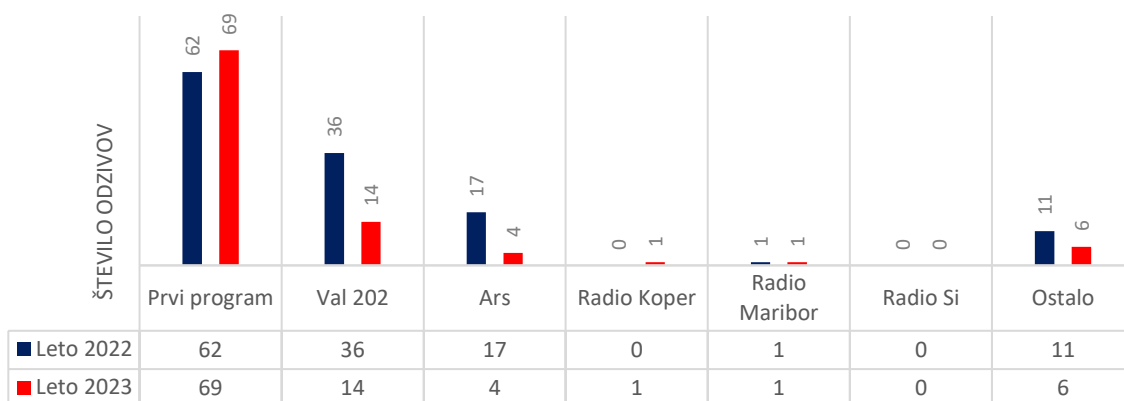
Ker je bilo leta 2023 vseh odzivov za četrtnino manj kot leto prej, se je delež odzivov na radijske programe celo rahlo povečal, z 2,67 % v letu 2022 na **2,74 %** v letu 2023. Tudi ta delež pa je zelo skromen. Leta 2021, ko je bilo število vseh odzivov še manjše, je znašal delež odzivov na radijske vsebine 5,74 %. Razlog za manjši delež odzivov na radio je predvsem povečanje števila odzivov na televizijo, pa tudi odzivanje občinstva na več enot skupaj (televizijo, radio in MMC). Med njimi je precej odzivov, ki se nanašajo tudi na radio, vendar so statistično in vsebinsko zabeleženi v poglavju RTV splošno, na str. 202. V letu 2023 je bilo takih kar veliko, med drugim nekaj odzivov glede (ne)poročanja o shodu upokojujencev in kar 112 odzivov na namige o morebitni ukinitvi Radia Si, Radia Maribor in Radia Koper. Če bi k radijskim odzivom prišteli še te, bi se njihov delež med vsemi odzivi podvojil in bi znašal skoraj šest odstotkov.

Število odzivov po posameznih radijskih programih je v letu 2023 ostalo v večini podobno kot leto prej, z izjemo Vala 202 in programa Ars, ki sta zabeležila izrazita padca števila odzivov. Prvi program Radia Slovenija je število odzivov rahlo povečal – z 62 v letu 2022 na 69 v letu 2023. Vendar to število ni izstopajoče, saj je manjše kot leta 2021, ko jih je bilo 75.

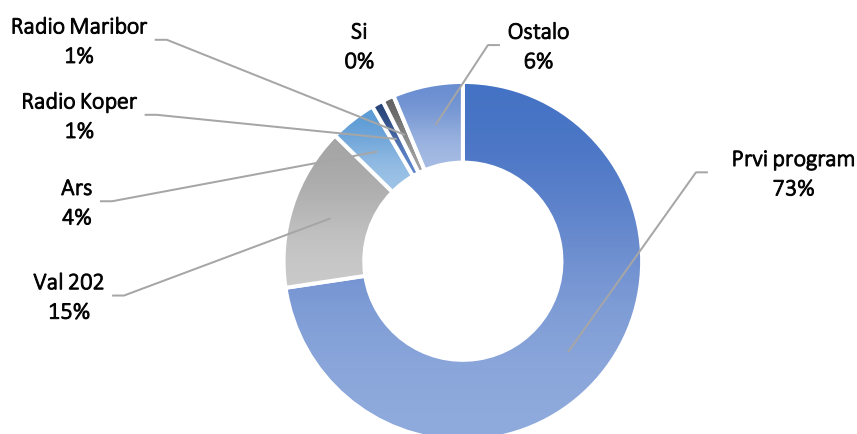
Na Val 202 je prišlo 14 odzivov (leto prej 36), na program Ars pa samo 4 (leto prej 16). Radio Koper in Radio Maribor sta prejela po 1 odziv, Radio Si 0 odzivov, kot tudi ne leto pred tem. Z 11 na 6 se je zmanjšalo tudi število odzivov na radio, ki niso vezani na vsebino (podkasti, radijska produkcija ipd.).

2022 - 2023: PPE RA SLOVENIJA

Kljub razmeroma majhnim spremembam v številu odzivov na posamezne radijske programe so se deleži med njimi precej spremenili, prav zaradi sprememb pri Valu 202 in programu Ars. Od leta 2022 do 2023 se je delež odzivov na Val 202 zmanjšal z 28,25 % na 15 %, na Ars pa s 13,39 % na 4 %. Na drugi strani se je povečal delež odzivov na Prvi program, z 48,82 % na 73 %. Te spremembe pa ne kažejo odstopanj, temveč le vračanje v večletne običajne deleže odzivov po posameznih radijskih programih.

LETO 2023: PPE RA Slovenija

Na vseh radijskih programih so krepko prevladovali odzivi na govorne vsebine. Poslušalke in poslušalci so se največkrat pritožili nad oddajami ali prispevki, ki po njihovem mnenju niso

izražali nepristranskosti in širine, bodisi zaradi zasnove, bodisi zaradi izbora gostov. Na Valu 202 so se ponovili očitki, ki se vlečejo že več let, da novinar ali novinarka izraža mnenje v programskem pasu, ki ni označen kot komentatorski in tako poslušalci niso jasno obveščeni, da gre za novinarjevo mnenje. Precej negativno so se poslušalci odzvali na premik oddaje Svetovalni servis na 9. uro.

Med odzivi o glasbi je bil spet v ospredju jutranji in dopoldanski čas, za katerega so poslušalke in poslušalci izrazili željo, da bi v njem vrteli še več slovenske glasbe, predvsem narodno-zabavno, ljudsko, versko, zborovsko in glasbo pihalnih orkestrov. V več odzivih so pohvalili vrhunsko govorno kulturo na vseh radijskih programih, kar precej pozornosti so bili v letu 2023 deležni podkasti.

Za celovitejšo sliko pa velja tudi tukaj omeniti, da je v poglavju RTV splošno, kjer obravnavamo odzive na več enot skupaj, v letu 2023 zabeleženih kar **83** odzivov v podporo Radia Si, **12** v podporo Radia in TV Koper-Capodistria in **17** v podporo Radia in TV Maribor. Če bi jih prišteli k radijski statistiki, bi se številke in deleži močno spremenili, saj bi se po številu in deležu na prvo mesto povzpел Radio Si, na drugo Radio Maribor, Radio Koper pa tik ob Val 202. Vsekakor pa ti odzivi nakazujejo, da poslušalci obeh regionalnih radijev in radia za tujo javnost med letom nimajo večjih pripomb na njihove vsebine ali glasbo, ko so se razširila ugibanja o njihovi morebitni ukinitvi, pa so se kar množično oglasili s pismi podpore in željami za njihovo ohranitev.

4.2.1 PRVI

UPE Prvi program Radia Slovenija je imel v letu 2023 skupaj **69** odzivov, kar je 7 več kot leta 2022, vendar manj kot dve leti pred tem. Čeprav je nekoliko manj poslušan kot Val 202, je glede odzivov poslušalcev že več let v ospredju pozornosti. Razlogov za to je več, med njimi sta ključna dva. Prvi je velik poudarek informativnim oddajam, ki jih poslušalci zaradi pomena in vpliva na družbeno dogajanje spremljajo zelo pozorno. Drugi razlog je usmerjenost k najširšemu občinstvu, ki se mu skuša Prvi približati tudi z zelo širokim naborom različnih glasbenih zvrsti, a se ravno zato pogosto oglašajo ljubitelji te ali one glasbe, ki se čutijo prikrajšani za dovoljšnjo zastopanost določene glasbene zvrsti, najpogosteje slovenske glasbe.

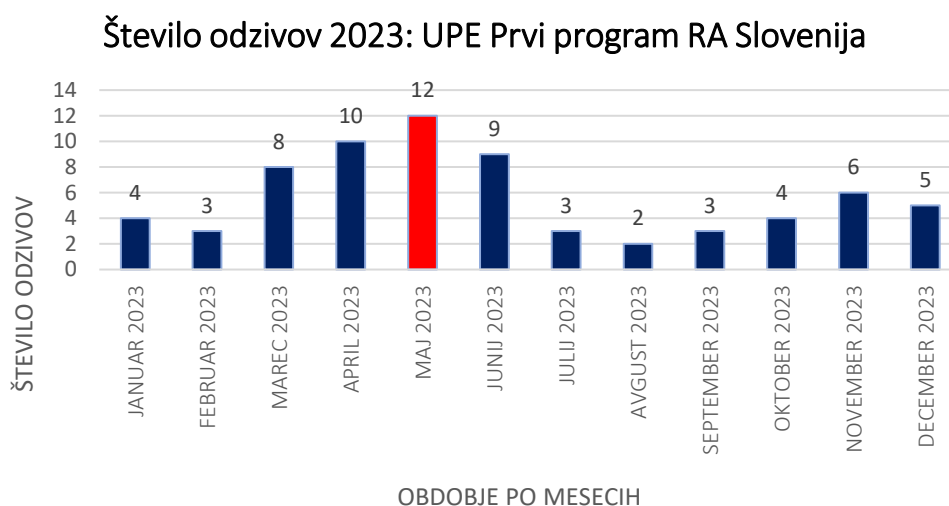
Tako je bilo tudi v letu 2023, ko so med odzivi na glasbo spet prevladovali poslušalci, ki si želijo več domače glasbe, zlasti narodno-zabavne, pa tudi zborovske, ljudske in verske, še posebej v jutranjem in dopoldanskem času ter ob nedeljah zvečer.

V letu 2023 je poslušalce Prvega precej zmotil premik oddaje Svetovalni servis z 8. na 9. uro. Čeprav so radijci spremembo napovedali in utemeljili, se poslušalci z njimi niso strinjali. Maja se je na to odzvalo 5 poslušalcev, kar je prispevalo k temu, da je bil maj po številu odzivov rekorden mesec. A tudi kasneje je tu in tam še prišlo na Svetovalni servis kakšno negodovanje, tudi zaradi dolžine oddaje, v kateri kdaj zmanjka časa za vse odgovore.

Na spoštovanje programskih standardov in poklicnih meril je bilo v letu 2023 manj odzivov kot leto prej, zaznani odmiki od standardov in meril tudi niso bili veliki. Med večjimi velja omeniti

intervju s Svetlano Makarovič v oddaji Prvaki tedna. Intervju sam po sebi sploh ne bi bil sporen, če ne bi bil umeščen v zelo razburkano in polemično obdobje pred slovenskim kulturnim praznikom, ko se je javnost izrazito razdelila ob vprašanju, ali naj pesnici ob prazniku ponovno izročijo pred leti zavrnjeno Prešernovo nagrado ali ne. Žanr intervju za razjasnitev polemičnega dogajanja ni primeren, saj da besedo samo eni strani.

Manjši zdrs pri spoštovanju poklicnih meril se je zgodil v oddaji Blazno resno o HPV 5. septembra. V njej so o koristih cepljenja proti HPV govorili kompetentni strokovnjaki, o tem, da cepljenje »dokazano ne povzroča nobenih posledic«, pa tudi pisateljica Desa Muck, ki za takšna vprašanja ni primerna gostja. Kot primerna pa se je izkazala izbira žanra in gostov v oddaji Studio ob 17.00 25. julija o tem, kako ustaviti invazivne tujerodnice. Poslušalec je v njej pogrešal (laične) zagovornike tujerodnih vrst, vendar so o strokovnih temah govorili primerni strokovni sogovorniki. Nekaj pripomb o spregledu vsebin ali o pristranskosti je obravnavanih v poglavju RTV splošno na str. 202, ker se nanašajo na vse medije. Gre predvsem za odzive na skromno počeanje o shodu upokoencev in o srečanju mladih v Stični.

4.2.1.1 Sprememba programske sheme: premik Svetovalnega servisa

[MAJ, str. 32: Odzivi na premik Svetovalnega servisa na Prvem](#)

Na premik Svetovalnega servisa z 8. na 9. uro v začetku maja se je odzvalo pet poslušalcev, ena poslušalka pa še junija. Navajamo primer:

»/.../Ni vsaka odločitev za vse primerna. Ljudje, ki prisluhnejo nasvetom, ob 9. uri že delajo, niso več pri radiu. Pozimi morda, zdaj pa ne. Res je, da ima Radio Ognjišče ob isti uri, ob osmih, podobno oddajo. Jaz sem do sedaj preskakovala med Prvim in Ognjiščem, da sem slišala, kaj bo tema, in če sta me zanimali obe, sem eno poslušala neposredno, drugo kasneje z zamikom. Tudi če sta dve podobni oddaji istočasno - to je edini čas, ko imaš prižgan radio. Kasneje ga nimaš več.« (V. F.)

Odgovorni urednik Prvega Danijel Poslek je Varuhinji že pred spremembo poslal pisno pojasnilo z razlogi za spremembo, s katerim je sproti seznanjala poslušalce:

POJASNILO odgovornega urednika Prvega Danijela Posleka pred spremembami na Prvem 9. 5.

V torek, 9. 5., bomo na Prvem izvedli v PPN napovedano spremembo programske sheme v jutranjem programskem pasu. Ker bo pri poslušalcih verjetno povzročila kak odziv, bi želel že vnaprej podati nekaj pojasnil okoli tega, zakaj smo se odločili za spremembe. Vse te redno komuniciramo tudi skozi eter, družabna omrežja in tik pred spremembami tudi v informativnih oddajah.

O tem, da jutranji pas nekoliko okrepimo z informativno vsebino, smo se na Prvem intenzivno pogovarjali nekaj manj kot leto dni. Tako smo oblikovali odločitev, da poslušalkam in poslušalcem zjutraj ponudimo močno, analitično, komentatorsko oddajo, ki bo pomenila nadgradnjo sicer slišane v naših informativnih oddajah. Gre torej za oddajo, ki v petnajstih minutah ponudi analizo najbolj odmevnega dogodka prejšnjega dneva/popoldneva/večera ali prihajajočega dne. S tem ne delamo nič (s tujimi informativnimi programi primerljivo) novega, saj smo opravili tudi analizo tujih praks in domala vsi resni informativni programi (npr. BBC 4, Radio France, Český rozhlas, Hrvatski radio 1, švedski radio (P1)) poznajo tovrstno jutranjo vsebino.

Oddaja »Ob osmih« bo imela za zdaj peterico stalnih voditeljev, na sporedu bo od torika do petka.

Oddaja prinaša tudi nekaj drugih sprememb programske sheme, ki so popisane spodaj.

Spreminja se programska shema med 8. in 10. uro. To pomeni, da Svetovalni servis premaknemo za eno uro, na 9.00, dnevni programski pas pa se bo začel ob 9.30. Poročila ob 9.00 ostanejo, ne bo pa poročil ob 8.00. Vse skupaj v skladu s potrjenim programsko-produkcijskim načrtom.

Odločitev, da premaknemo Svetovalni servis z več desetletij uveljavljenega termina, je težka, a utemeljena. Navade poslušalcev se spreminjajo, ponudba takšnih in drugačnih svetovalnih vsebin je ogromna, tako na televizijah, radijskih postajah in na spletu. V posameznih oddajah smo zaznavali tudi občutno manj vprašanj od pričakovanega/želenega, večkrat se oglašajo eni in isti poslušalci ipd.

Zato tudi nov termin Svetovalnega servisa zagovarjamo iz več razlogov.

Prvi je ta, da bo z novo vsebino smiselno zaključen jutranji programski pas, hkrati se bodo govorne vsebine nekoliko lepše porazdelile in razbremenile posamezno uro programa. Številke (FM doseg) kažejo, da je termin ob 8.00 v preteklem letu zabeležil padec poslušanosti, hkrati pa gre za 'prime time' termin, kjer želimo uveljaviti informativno vsebino, ki bo tudi nadomestila poročila. S programsko spremembo tudi pričakujemo, da bomo pritegnili nove poslušalce, zavedamo pa se, da bodo poslušalci Svetovalnega servisa potrebovali nekaj časa, da se na spremembo navadijo.

ODGOVOR VARUHINJE

Vsa mnenja sem v anonimizirani obliki poslala odgovornemu uredniku Prvega Danijelu Posleku. Mnenja poslušalk in poslušalcev so namreč eno od meril pri odločanju o spremembi programske sheme, pa tudi ob preverjanju takšnih sprememb.

Pozorna bom na spremljanje učinka spremembe programske sheme in bom po potrebi opozorila na preišljenost pri uvajanju sprememb. Programski delavci bi morali pri tem upoštevati tako navade poslušalk in poslušalcev kot tudi vlogo javnega medija, ne samo pri obveščanju javnosti o vseh pomembnih družbenih temah, temveč tudi pri blaženju negativnih posledic razcepljenosti družbe v pocovidnem času.

4.2.1.2 Zasnova oddaj, izbira žanra in gostov: S. Makarovič v Prvakih tedna, D. Muck o HPV

V Letnem poročilu objavljamo samo nekatere odzive na oddaje in prispevke, ki so jim poslušalci očitali pristranskost, necelovitost, napačno izbiro sogovornika ali druge odmike od poklicnih meril. Pri nekaterih odzivih objavljamo samo bistvene poudarke, v celoti so objavljeni v Mesečnih poročilih, ki so dostopna na priloženi povezavi ob vsakem primeru posebej.

[FEBRUAR, str. 25: Prvaki tedna, 6. 2.: Protest zaradi izbora Svetlane Makarovič](#)

Šest svetnikov Programskega sveta RTV Slovenija je na vodstvo Radia Slovenija in na Varuhinjo naslovilo protest glede izbora Svetlane Makarovič za gostjo oddaje Prvaki tedna.

»V ponedeljek, 6. februarja 2023, je prvi program RS predvajal 40-minutni pogovor s Svetlano Makarovič kot »prvakinjo tedna«. Podpisani svetniki zahtevamo, da se vodstvo radia opraviči demokratičnim poslušalcem, da so za glavno osebo tedna razglasili gospo, ki je na proslavi kulturnega praznika proti vsem demokratičnim pravilom in protokolom državniške proslave zlorabila protokol. Razen tega je z Jašo Jenullom in Borisom A. Novakom nasilno vdrla na oder in samovoljno prevzela besedo. Razen tega je gospa v pogovoru žalila demokrate. Podpisani svetniki zahtevamo opravičilo vodstva RS zaradi poveličevanja osebe, ki spodkopava temelje demokratičnega reda in žali drugače misleče. V tem žaljivem duhu je bil žal tudi daljši komentar na Prvem 9. 2. 2023 ob 15.30. Podaljšanje prenosa na RTV za promocijo teh zlorab pa je še dodaten problem RTV Slovenija.«

V. d. direktorja Radia Slovenija Mirko Štular

/.../ Oddaja Prvaki tedna kljub svojemu naslovu ni namenjena temu, da bi v njej razglašali glavne osebe tedna, ampak v njej gostimo predvsem sogovornike, ki tako ali drugače zaznamujejo aktualno domače dogajanje tistega trenutka in ki v jutranjem pogovoru odstirajo svoj pogled na družbeno aktualna vprašanja. V tej smeri je bil izpeljan tudi pogovor s Svetlano Makarovič.

Vaš glavni očitok v poslanem pismu je, da smo gostili osebo, ki je na državni proslavi zlorabila protokol in nasilno vdrla na oder. Predmetna oddaja Prvaki tedna je bila predvajana dan in pol pred državno proslavo ob kulturnem prazniku, zato je ta povezava neustrezna oz. kritika na ta račun ne more zdržati. Dodajmo še, da dogodka, ki ga opisujete, nismo prenašali, v našem etru ga torej ni bilo, saj smo državno proslavo prenašali po ustaljenem protokolu, skladno s scenarijem in predvidenim zaključkom. Za ravnanja gostov zunaj naših programov pa ne moremo prevzemati odgovornosti.

Kar se žaljivosti tiče, ocenjujemo, da je bil jutranji pogovor s Svetlano Makarovič izpeljan skladno z novinarskimi standardi in z zadostno mero kritične distance novinarja do sogovornice, ki se je,

mimogrede, kritično opredelila tudi do različnih vladnih garnitur in različnih pojavov v kulturi in družbi zdaj in v preteklosti. Pogovor je bil resda neposreden, tudi kritičen, mestoma na robu, menimo pa, da vendarle ne čez rob.

O žalitvah govori tudi vaša pripomba, ki se nanaša na komentar v Dogodkih in odmevih 9. 2. Ta dan v tej oddaji sicer ni bilo objavljenega komentarja, bil pa je na državni praznik dan prej. Tudi v tistem zapisu, menimo, ni žaljivosti do kogarkoli, če bi ga kakorkoli ocenili za žaljivega, bi ga uredniško zavrnilo pred objavo, torej ne objavili.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Bistveno vprašanje glede primernosti oddaje Prvaki tedna, ki je bila na sporedu 6. 2. 2023, ni v tem, ali je bila njena gostja primerna glede na njeno siceršnje obnašanje in izražanje do drugače mislečih. Načeloma velja, da za intervjuje na RTV Slovenija ni prepovedanih gostov. Izbrani pa morajo biti uredniško skrbno, tako, da se v daljšem časovnem obdobju zvrstijo gostje s širokim obsegom področij, tematik in mnenj in da RTV Slovenija z njimi prispeva k razčiščevanju aktualnih družbenih tem na strpen in spoštljiv način.

Glede na izjemno razburkano in polemično dogajanje ob javno izraženem pričakovanju Svetlane Makarovič, da ji na državni proslavi ob slovenskem kulturnem prazniku izročijo Prešernovo nagrado, ki jo je leta 2000 zavrnila, in ob stališču Upravnega odbora Prešernovega sklada, da tega ne bodo storili, ker za to ni pravne podlage, je **bistveno vprašanje, ali je bil intervju v tistih dneh sploh pravi žanr za razjasnitev tega polemičnega dogajanja. Odgovor je negativen, saj intervju ne omogoča soočenja več oseb z različnimi stališči, kar je bilo takrat v javnem interesu.** O komentarju naslednji dan v oddaji Dogodki in odmevi pa velja izpostaviti: mnenja so v komentarju dovoljena, mora pa biti prispevek poslušalcem jasno predstavljen kot komentar. To je bil. Ker subjektivna mnenja velikokrat temeljijo tudi na parcialnih dejstvih, pa morajo uredništva zagotoviti, da so zasnove in vsebine komentarjev čim bolj pluralne. Ali v primeru tega komentarja to drži, je možno presoditi samo v daljšem časovnem obdobju z analizo večjega števila komentarjev.

[JULIJ, str. 19: Studio ob 17.00, 25. 7. : Kako ustaviti invazivne tujerodnice? – enostranski pogled?](#)

»Poslušal sem oddajo z naslovom Kako ustaviti invazivne tujerodnice?, ki je bila na sporedu Radia Slovenija Prvi program dne 25. 7. 2023 v okviru sklopa oddaj Studio ob 17.00. Oddaja me je presenetila v negativnem smislu, saj je bila zelo enostranska. Prikazovala je samo en pogled na tujerodne rastline in sicer tisti, ki je proti njim. /.../ V bodoče predlagam, da so takšne oddaje nepristranske, objektivne in da se vanjo vabijo predstavniki obeh polov, torej tistih, ki so za in tisti, ki so proti. Še posebej je pomembno, da je voditelj nepristranski in objektivni.« (V. B.)

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM (POUDAREK)

V oddaji je novinarka Aljana Jocif gostila tri strokovnjake oziroma pristojne s področja tujerodnih invazivnih vrst: dr. Branko Tavzes iz Sektorja za biotsko raznovrstnost Direktorata za naravo na Ministrstvu za naravne vire in prostor, Ano Dolenc, naravovarstveno svetovalko na

kranjski območni enoti Zavoda za varstvo narave, in Simona Zidarja z Gozdarskega inštituta Slovenije.

Tema oddaje ni bila (ne)škodljivost tujerodnih vrst, temveč »Kako ustaviti invazivne tujerodnice?« Tudi prva tema bi lahko bila izhodišče radijske ali druge oddaje in v tem primeru bi bila takšna sestava gostov neprimerna. Toda za to temo bi moral obstajati upravičen javni interes, pereče razhajanje stroke ali drugih delov javnosti glede škodljivosti tujerodnih vrst ali nek drug razlog, ki bi upravičil umestitev takšne vsebine v program. Vendar ničesar takšnega, razen deloma tematike nutrij, trenutno v slovenski javnosti ni. /.../

Tema oddaje in njena vsebinska zasnova sta bili torej primerni. Primerna je bila tudi izbira žanra oziroma formata oddaje.

Vsebinski zasnovi je ustrezala tudi sestava sogovornikov, saj so bili poznavalci stroke s tega področja, stanja na terenu, pa tudi pravnih podlag, političnih in strateških usmeritev in drugih povezanih tem. Oddaja je bila tudi primerno vodena.

Zato ji v ničemer ni mogoče očitati kršitev Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija.

JUNIJ, str. 25: Shod upokoјencev v dnevnoinformativnih oddajah, 31. 5.: premalo/nič o shodu

Trije poslušalci so se pritožili glede poročanja o 5. shodu upokoјencev, 31. maja. Primer:

»/.../ Protestniki so se 31. maja zbrani že ob 15. uri pred sedežem RTVSLO in po pohodu skozi mesto nadaljevali ob 16.05 na Trgu republike. V Dogodkih in odmevih ob 15.30 pa o tem niti besede – kot da niso videli oz. slišali dogodka. Za njega so lahko tudi že pred tem izvedeli, zato ni opravičila, da je protest trajal še v času oddaje.

V osrednjem radijskem dnevniku ob 18.30 in Zrcalu dneva ob 22. pa le o nekem incidentu, ki naj bi se zgodil v bližini medijske hiše. In nič o vsebini oz. glavnih sporočilih protesta! /.../ Povsem je torej izostalo poročanje o vsebini protesta. To kaže na neprofesionalnost in/ali celo politično instrumentaliziranost poročanja. /.../ Kot vsi demokrati in pristaši pravne države tudi sam obsojam napade na novinarje in jih ne ločujem po barvi. /.../ In če smo že pri preteklih protestih. Javna hiša se tudi ni kritično distancirala od neprijavljenih protestov kolesarjev in to, da ni bila zagotovljena redarska služba. To slednje ima (in je dejansko tudi imela) vrsto negativnih posledic – tako na javni mir in red, imetje meščanov in njihovo varnost.« (A. M.)

Odgovorni urednik Radia Prvi Danijel Poslek

Sprva želim poudariti, da je odločitev o tem, katere dogodke (in kako) novinarsko zabeležimo, stvar avtonomne uredniške presoje. Tako smo v informativnem programu Radia Slovenija sprejeli odločitev, da protest upokoјencev pokrijemo tudi glede na jasen kriterij morebitnih novih elementov pri vsebinski vrednosti. Ne glede na to pa poudarjam, da protestom upokoјencev v preteklih mesecih ni bila namenjena nič manjša pozornost kot podobnim protestom pred časom. O protestu, vsebini, udeležencih in sporočilih smo tako poročali:

- 1. 2. Radijski dnevnik; povzetek dogajanja
- 1. 3. Radijski dnevnik; povzetek dogajanja
- 1. 3. Zrcalo dneva; povzetek dogajanja

- 31. 3. Radijski dnevnik; povzetek dogajanja
- 24. 4. Dogodki in odmevi; poročilo o zbiranju podpisov pod novelo zakona
- 26. 4. Radijski dnevnik; o zbiranju podpisov
- 3. 5. Druga jutranja kronika; napoved protestnega shoda
- 3. 5. Radijski dnevnik; povzetek dogajanja na protestu
- 3. 5. Zrcalo dneva; povzetek dogajanja na protestu
- 31. 5. Radijski dnevnik; o verbalnih napadih na novinarje
- 1. 6. Dogodki in odmevi; odziv P. Ruparja na incident

Iz zapisanega lahko sklenem, da je bila protestom namenjena zadostna pozornost, nikakor manjša od pozornosti preteklim protestom.

Še enkrat pa poudarjam, da je uredniška odločitev za vse proteste jasna in v skladu z njo sočasno s trajanjem protestov zmanjšujemo količino poročanja o njih. Še vedno pa proteste spremljamo in v primeru novih, drugačnih sporočil, ki so v javnem interesu, o njih tudi poročamo.

Ker več pritožnikov omenja kolesarske proteste izpred dveh let, naj dodam, da smo povsem enako politiko zasledovali tudi takrat. Skupaj s trajanjem protestov smo zniževali poročanje o njih, razen, če bi dogodek sam narekoval drugače. V primeru teh protestov se to praviloma ni zgodilo in tako smo zabeležili večmesečno obdobje, ko o teh protestih sploh nismo poročali.

ODGOVOR VARUHINJE

Pojasnilu odgovornega urednika Prvega dodajam, da kljub incidentom ti v poročanju ne bi smeli zasenčiti vsebine protesta. Poklicna merila in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija namreč v točki 1.8 med drugim pravijo:

»Nobeno poročilo ali programska vsebina nista poštena, če:

- a. ne vsebujeta vseh poglobitvenih dejstev;*
- b. vsebujeta nepomembne podatke na račun najpomembnejših dejstev;*
- c. nevede ali vede zavajata gledalce in poslušalce;*
- d. poročevalec uporablja besede ali prijeme, ki kažejo na njegovo pristranskost.«*

Zoženje poročanja na incident torej pomeni, da Pravilnik o poklicnih merilih ni bil dosledno spoštovan.

[SEPTEMBER, str. 23: Blazno resno o HPV, 5. 9.: »12 minutni reklamni oglas za cepljenje proti HPV«?](#)

»V minulem tednu (natančneje 5. 9. 2023) ste na valovih Radia Prvi pripravili povsem neobjektiven in nestrokovno prispevek Blazno resno o HPV, ki je bolj kot ne 12 minut dolg reklamni oglas za cepljenje proti HPV. /.../ Tudi v Sloveniji imamo kar nekaj težkih primerov, o katerih ne govori nihče ... Na žalost pa tisti, ki si upajo spregovoriti, /.../ dokazujejo, da je dikcija gospe Muck "popolnoma varno, brez neželenih učinkov" neodgovorno, populistično, celo zelo nevarno sporočanje. /.../ Cepivo proti HPV je eno od bolj kontroverznih cepiv, ker povzroča izjemno težke neželene učinke. /.../ Vljudno prosim Varuhinjo gledalčevih/poslušalčevih pravic, da resno razmisli o objektivnosti, odgovornosti in nenazadnje strokovnosti tovrstnih vsebin, ki ne smejo in ne morejo biti prepuščene humorističnim "insertom" HPV ikone Dese Muck.« (E. V.)

V . d. odgovornega urednika Radia Prvi **Danijel Poslek**

Prispevek, ki ga navaja poslušalka, nikakor ni »12 minutni reklamni oglas za cepljenje proti HPV«. Prispevek sprva osvetljuje ozadje nastanka knjige, v njej pa avtorica nagovarja starše k odgovornemu ravnanju. Stališča glede cepljenja pa v prispevku temeljijo na argumentih stroke, tudi zato nastopa zdravnica specialistka javnega zdravja in vodja programa ZORA. Omenjena sogovornica ima v prispevku bistveno večjo vlogo kot prej omenjena avtorica knjige, tako da smo v oddaji dali prostor predvsem stroki, ki se ukvarja s tematiko HPV.

Vse skupaj pomeni, da je bil prispevek pripravljen v skladu s poklicnimi merili in ni nobenega razloga, da bi popravljali napake, ki jih ni bilo.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

12-minutna oddaja Blazno resno o HPV v okviru Aktualne teme na Prvem je imela štiri goste, poleg pisateljice Dese Muck še Urško Ivanuša, zdravnico specialistko javnega zdravja, vodjo programa Zora in predsednico Zveze slovenskih društev za boj proti raku, Nadjo Šinkovec Zorko z Nacionalnega inštituta za javno zdravje in pediatra Denisa Baša. Povod za oddajo je bil, kot je razbrati iz vsebine oddaje, predstavitev brezplačne publikacije o cepljenju proti HPV za starše šestošolcev, razlog zanjo pa upad cepljenja proti HPV med epidemijo in po njej.

Tema oddaje je bila brez dvoma primerna in v javnem interesu, saj so bolezni, ki jih povzročajo človeški papiloma virusi, zelo številne in prizadenejo različne dele telesa moških in žensk. Cepljenje proti HPV prepreči okužbe z več sevi teh virusov in zmanjša bolezni, med katerimi so mnoge hude, nekatere tudi smrtne, zato je **informiranje javnosti o koristih cepljenja vsekakor v javnem interesu in naloga javnega medija**.

Kljub temu pa mora javni medij tudi o cepljenju obveščati celovito in ob znanstveno dokazanih koristih cepljenja opozoriti tudi na stranske učinke, pa tudi na pomisleke tistih, ki v cepljenje dvomijo ali mu nasprotujejo. Ob odsotnosti teh navedb lahko dobijo poslušalke in poslušalci najmanj vtis o pristranskosti ali neobjektivnosti oddaje.

Nepriemerna je bila tudi vključitev izjave pisateljice, da »to cepljenje ne škoduje; dokazano je, da ne povzroča nobenih posledic«. Od javnega medija javnost pričakuje, da izjave o (ne)škodljivosti cepljenja podajajo strokovnjaki, ne pa laiki. V oddaji so jih sicer podali trije kompetentni strokovnjaki. Zato oddaji v celoti nikakor ne moremo očitati nestrokovnosti ali neodgovornosti.

4.2.1.3 Preverjanje dejstev, natančnost: netočno ime Letališča Jožeta Pučnika

MAREC, str. 37: Napačno poimenovanje Letališča Jožeta Pučnika Ljubljana

Poslušalca **K. E.** je zanimalo, zakaj v poročilih, 24. 3., na Radiu Prvi napovedovalec ni navedel slovenskega imena letališča na Brniku:

»Imam pritožbo in vas prosim za pojasnilo. Danes, 24. 3., ob cca 11.05 so bila na Radiu Prvi poročila. Ena izmed vesti je bila, da je podjetje Fraport, ki upravlja ljubljansko letališče, objavilo nov vozni red. Zanima me, zakaj so navedli angleško ime "Aeroport Ljubljana" in ne ime "Letališče Jožeta Pučnika Ljubljana", kakor se imenuje naše letališče na Brniku? V čem je težava

pri navajanju polnega, slovenskega, imena letališča? Ali je skrb za pravilen govorni slovenski jezik še med poslanstvi nacionalnega radia?»

Odgovorni urednik Radia Prvi Danijel Poslek

Pridobil sem informacije o tem, zakaj je bila novica prebrana na način, ki je zmotil poslušalca. Poudarjam, da je bila izvirna vest napisana pravilno, torej: »Na letališču Jožeta Pučnika ...«, v etru pa je bilo drugače prebrano. Za pojasnilo sem prosil kolega napovedovalca, ki je bral novice. Moje stališče je, da sprememba vesti ni bila posledica uredniške ali novinarske odločitve. Hkrati poudarjam, da se mi tovrstno spreminjanje besedil ne zdi utemeljeno in ga označujem za povsem nepotrebno.

Uradno ime letališča je namreč znano, jasen je tudi dogovor, da se ga dosledno uporablja. Na to sem opozoril tudi napovedovalca.

Napovedovalec Dejan Kaloper

/.../ Kot res dolgoletni voditelj, napovedovalec, bralec in s tem interpret besedil ali zapisov vseh vrst si, to je menda povsem normalen del mojega poklica, moram in smem pridržati pravico do tega, da vse našteto, ko je to ali smiselno ali zaželeno ali celo dobrodošlo, izvedem po svoji presoji. To se je že vse doslej ničkolikokrat tudi že dokazalo. K sreči.

Iz tega izhaja, da sem se popolnoma sam in v nekem trenutku konkretno novico zgolj odločil nekoliko dopolniti ali morda in na nek način ozaljšati s poimenovanjem Aerodrom Ljubljana - namesto z Letališčem Jožeta Pučnika, kar pa sicer vedno in dosledno prebiram ob vsakem pregledu vremenskih podatkov, kar pa je tudi vedno preverljivo!

In to je vse. Povsem enostavno, brez nekih, upam, ugibanj kaj, kako, zakaj in podobno. V končnem - upravljalec Letališča Jožeta Pučnika (zdaj Fraport) je Aerodrom Ljubljana, kar še enkrat dokaže, da ne gre v nobenem primeru za kakršnokoli napako, morda omalovaževanje ali celo kaj tretjega, na kar želi kdorkoli namigovati in iz tega celo delati docela nepotreben zaplet in nevšečnosti. Seveda mi, ob koncu, ni potrebno poudarjati, da mi je žal za "napako", ki pa nima v ozadju nobene agende in ničesar zlonamernega! /.../

MNENJE VARUHINJE (POUDAREK)

Odgovorni urednik je primerno pojasnil, da **ni šlo za uredniško ali novinarsko napako, temveč za neutemeljeno in nepotrebno spremembo, ki jo je izvedel napovedovalec**. Urednik je tudi zapisal, da ima Prvi glede rabe imena letališča Jožeta Pučnika jasen dogovor in da je na to opozoril napovedovalca.

Napovedovalec v odgovoru priznava, da je spremenil pravo ime letališča v napačnega, ne priznava pa tega kot napako. Ob tem napako še opravičuje oziroma utemeljuje z napačnimi dejstvi. Seveda **napovedovalci in voditelji oddaj smejo spreminjati oziroma prilagajati napisana besedila tako, da so ob prebiranju lažje izgovorljiva in tudi lažje razumljiva za poslušalstvo**. To je smiselno, zaželeno in dobrodošlo, v tem se z napovedovalcem strinjam. **Nikakor pa ob tem ne sme prihajati do poslabšanja besedila ali celo do napak**. V primeru spremembe imena **»letališče Jožeta Pučnika« v »Aerodrom Ljubljana« pa se je zgodilo oboje: napaka in poslabšanje besedila**. »Aerodrom Ljubljana« sploh ne obstaja, tudi upravljalec Letališča Jožeta Pučnika ni

družba Aerodrom Ljubljana, temveč družba Fraport Slovenija. Če bi želel napovedovalec dopolniti ime ali ga ob drugem navajanju imenovati drugače, bi ga lahko spremenil v »Letališče Ljubljana«, vse drugo je v primeru te novice nepravilno in nesprejemljivo.

4.2.1.4 Sprememba zvočnih označevalcev: pripomba na krajšo kukavico

APRIL, str. 29: Se kukavica res vse redkeje sliši pred napovedjo časa?

Poslušalec A. C. je v odzivu zapisal, da naj bi se na radiu vse pogosteje opuščal glas kukavice:

»Že kar nekaj časa opažam, da se na radiu pogosto opušča glas kukavice, ki je simbol Radia Slovenije. Menim da je to odvisno od tonskega mojstra, kateri je določen dan v službi. Redno vsak dan poslušam na radiu ob 7h zjutraj jutranjo kroniko in kukavico se čedalje manjkrat sliši pred napovedjo časa. Morda le spomnite tonskega mojstra (mojstre), naj na kukavico ne pozabi, saj je to edinstven glas Radia Slovenija, ki ga poslušalci želimo še v bodoče slišati.«

Odgovorni urednik Radia Prvi Danijel Poslek

Kukavica vsekakor ostaja naš zaščitni znak pred večino informativnih oddaj in je umeščena tako kot pred spremembami informativnega programa spomladi 2021. Drži sicer, da je trajanje te kukavice nekoliko krajše, a jo lahko slišite vedno v enaki obliki in to ni odvisno od tonskega mojstra.

ODGOVOR VARUHINJE

Strinjam se z vami, da je kukavica edinstven glas in tudi zaščitni znak Radia Slovenija ter dolgoletna vez med radijskimi informativnimi oddajami in poslušalci. Zato sem vesela, da so jo tudi ob prenovi radijskega informativnega programa ohranili, četudi sedaj »zakuka« manjkrat in četudi jo spremljajo sodobni zvočni elementi. Prenove in posodobitve so seveda nujne, obenem pa elementi, ki se obdržijo v daljšem časovnem obdobju, ohranjajo pri poslušalcih varnost in zaupanje, da bodo dobili pričakovano vsebino. To, da poslušalci želite še naprej slišati tudi kukavico, me navdaja z upanjem, da po njej pričakujete profesionalna poročila, pripravljena po najvišjih novinarskih standardih.

4.2.1.5 Glasbeni izbor: želje za jutranji program, nedeljske večere, Veliko noč

APRIL, str. 30: Očitki o izboru glasbe na velikonočno nedeljo

Poslušalec D. V. se je odzval na praznični izbor glasbe na Prvem programu s številnimi očitki:

»Odprite si povezavo <https://prvi.rtv slo.si/sos>, SOS predvajana glasba na Prvem programu Radia Slovenija na današnjo velikonočno nedeljo. Prelistajte od 5. ure do zdaj ob 21 uri. /.../ Napravite specifikacijo, koliko skladb je angleških in drugih tujih izvajalcev in koliko je verskih velikonočnih na največji krščanski praznik (dve ali tri). Zamislite se, kje mi živimo /.../ Velikonočna nedelja, druge navadne nedelje pa preprosto nič za vse nas drugorazredne izbrisane poslušalke in poslušalce, ki se prištevamo k Slovencem in kristjanom.«

Glasba na Prvem programu Radia Slovenija je v vsakem programskem pasu skrbno izbrana. Posebej to velja za praznične dni in nič drugače ni bilo na letošnjo Veliko noč. Uredniška usmeritev in odločitve je (bila) jasna: glasba mora odsevati praznično vsebino. In ob pregledu glasbenih oprem lahko samo zavrnem očitke o neustrezni glasbi. V izogib nesporazumom in napačnim interpretacijam je urednica glasbenega uredništva Simona Moličnik pripravila natančen popis glasbene opreme v jutranjem in dopoldanskem programskem pasu, iz katerega jasno izhaja, da je ocena o »dveh ali treh« velikonočnih skladbah preprosto neresnična. Na Prvem smo tako na Veliko nedeljo v konkretnih terminih predvajali naslednje skladbe s tematiko velikonočnega sporočila:

- ob 3.55 Hallelujah / skladatelj: Leonard Cohen, izvajalec: Pentatonix
- ob 4.10 Čudna noč / skladatelj: Tomaž Kozlevčar, besedilo: Daniel Levski, izvajalec: Perpetuum Jazzile
- do 5.00 so bile vse skladbe premišljeno izbrane tako, da so se besedilno nanašale na etična, skrivnostna občečloveška sporočila
- ob 5.05 Jutranja pesem za mešani zbor in trobilni kvintet z zvonovi / skladatelj: Uroš Krek, besedilo: Adam Bohorič
- ob 5.08 Kristus je vstal za mešani zbor / skladatelj Stanko Premrl, besedilo: Filip Terčelj
- ob 5.20 Pričujem / avtorja Nada in Dečo Žgur
- ob 5.25 Pritrkovalci iz Šentvida pri Stični
- ob 5.26 Danica svetila / skladatelj: Stanko Premrl, besedilo: Jože Marešič, izvaja: Komorni zbor Ave, orgle: Tone Potočnik, dirigent: Andraž Hauptman
- ob 5.50 Veliko noč praznujmo / skladatelj: Stanko Premrl, izvajalec: Komorni zbor Ave, orgle: Tone Potočnik, dirigent: Andraž Hauptman
- ob 5.57 Halleluyah /avtorji in izvajalci: The Kelly Family
- ob 6.40 Aleluja / skladatelj: Leonard Cohen, izvajalec Michael Brown
- ob 9.30 Velikonočni oratorij / skladatelj: Johann Sebastian Bach, izvajalec: Komorni orkester iz Stuttgarta, dirigent: Karel Münchinger
- ob 9.40 Današnji žarki zarje mile / skladatelj: Gregor Rihar, izvajalec: Slovenski komorni zbor, dirigent: Mirko Cuderman
- ob 9.50 Missa ad imitationem Pater noster / skladatelj: Iacobus Gallus, izvajalec: Komorni zbor RTV Slovenija, baročni ansambel: Les favorites, dirigent: Sebastjan Vrhovnik
- ob 9.57 Skalovje groba / skladatelj: Leopold Cvek, izvajalec: Slovenski komorni zbor, dirigent: Mirko Cuderman
- od 10.00 do 11.15 prenos mašnega bogoslužja

Ves preostanek dneva je bila glasba skrbno izbrana, besedila so se nanašala na etična, občečloveška sporočila, ritmi in priredbe so bili v smislu šansona in drugih sodobnih popularnih glasbenih zvrsti. Na Cvetno nedeljo je bilo mogoče slišati postne pesmi in celotno kantato Johanna Sebastiana Bacha, ki jo je napisal prav za Cvetno nedeljo leta 1714: Dobrodošel, kralj nebeški. Kantata je sestavljena iz osmih stavkov, ki opisujejo Jezusov vhod v Jeruzalem in s tem začetek velikega tedna. Motivika kantate je veliko pričakovanje, a že nakazuje tudi prve znake

Gospodovega trpljenja. Besedilo je biblijsko. Predvajali smo posnetek izvedbe Amsterdamskega baročnega orkestra in zbora s solisti, ki jih vodi Ton Koopman. Ves postni čas so bile v različnih terminih predvajane tudi postne pesmi, na primer zjutraj ob 6.25 in ob torkih od 20.00 do 21.00. Na prvo nedeljo po Veliki noči pa je bila predvajana kantata Johanna Sebastiana Bacha Spominjaj se Jezusa Kristusa, izvajal jo je prav tako Amsterdamski baročni orkester, zbor in solisti, ki jih je vodil Ton Koopman.

Za celotnim glasbenim izborom trdno stojimo in verjamemo, da je odrazil sporočilo prazničnih dni.

[APRIL, str. 29: Pohvala glasbenemu izboru v nedeljo, 2. 4.](#)

»Prosim, da prepošljete moje pisanje glasbenemu uredniku/urednici, ki je danes, v nedeljo, 2. 4. 2023, izbiral/a glasbo v zgodnjih jutranjih urah. Pravzaprav sem komaj verjela svojim ušesom, da res poslušam 1. radijski program. Vsebinsko bogata, umirjena in sodobno koncipirana glasba pretežno slovenskega izvora, tudi priredbe narodnih napevov. Hvala, prosim nadaljujte v tej smeri. Tudi glasbeni okus se da privzgojiti. Do sedaj sem raje in pogosto poslušala radio Agora, slovenski program ORF iz Celovca. Zamejski Slovenci naše skupno glasbeno izročilo, pogosto v sodobnih priredbah, zelo cenijo in emitirajo. Vesela bom, če bo podoben trend obveljal tudi na radijskih valovih RTV.« (V. D. K.)

[MAJ, str. 34: Mnenje o glasbi ob nedeljah zvečer](#)

»»V nedeljo zvečer ob 20.00 je bil nekoč Marjan Kralj, je bilo krasno poslušat. Zdaj pa vsako nedeljo zvečer škripa glasba – Brane Rončel z jazzom. Ali Anja Rupel z južnoameriško ali ne vem kakšno glasbo. V nedeljo zvečer bi si poslušalci zaslužili prijetno slovensko glasbo. Naj bo tudi jazz, a naj bo ponoči, ko so pokonci ljudje, ki to radi poslušajo. V nedeljo zvečer pa naj bo oddaja za širok krog. Sicer rada poslušam radio, TV sploh nimam. Pri radiu mi je všeč, ker lahko zraven kaj delam. A ob nedeljah zvečer preklopim na radio /.../, ki ima več slovenske glasbe.« (M. B.)

[NOVEMBER, str. 15: Pobuda poslušalca za jutranji program: »Več domače glasbe, tudi kakšno zborovsko pesem ...«](#)

»Rad poslušam jutranji program na vašem radiu. Ta radio poslušamo tudi starejši z različnimi okusi. Želim si, da bi predvajali več domače glasbe, tudi kakšno zborovsko pesem, narodnozabavno, godbo na pihala. Včasih je bilo tega več. To bi popestrilo jutranjik, ustvarilo slovensko vzdušje. /.../ Zjutraj je preveč tuje glasbe.« (D. P.)

V . d. odgovornega urednika Radia Prvi Danijel Poslek

Na Prvem se trudimo, da bi v vseh programskih pasovih ponudili čim bolj raznoliko glasbeno ponudbo.

Tudi zato, da bi bila domača pesem ali pa narodnozabavne skladbe stalnica v našem jutranjem programu, smo uvedli rubriko Pristrčnica, v kateri vsako jutri vrtimo ravno glasbo, ki jo omenja poslušalec.

Glede deleža slovenske glasbe v jutranje pasu pa poudarjam, da se ta povečuje in tako smo recimo oktobra (zbranih podatkov za november še ni) predvajali več kot 56 % slovenske glasbe.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Zahvaljujem se vam za poslane pripombe in za spremljanje Prvega programa Radia Slovenija. Za ilustracijo navajam predvajano glasbo za dva dneva v decembru:

V torek, 5. decembra, je bilo med 4. in 10. uro po seznamu Glasbeni SOS predvajanih 43 skladb, od tega 26 slovenskih in 17 tujih. Je pa ta delež različen po posameznih urah: najmanj slovenskih skladb je bilo predvajanih med 6. in 7. uro (2 slovenski, 5 tujih), enak delež med 7. in 8. uro (4 slovenske, 4 tuje), v ostalih urah je bilo slovenskih skladb precej več kot tujih.

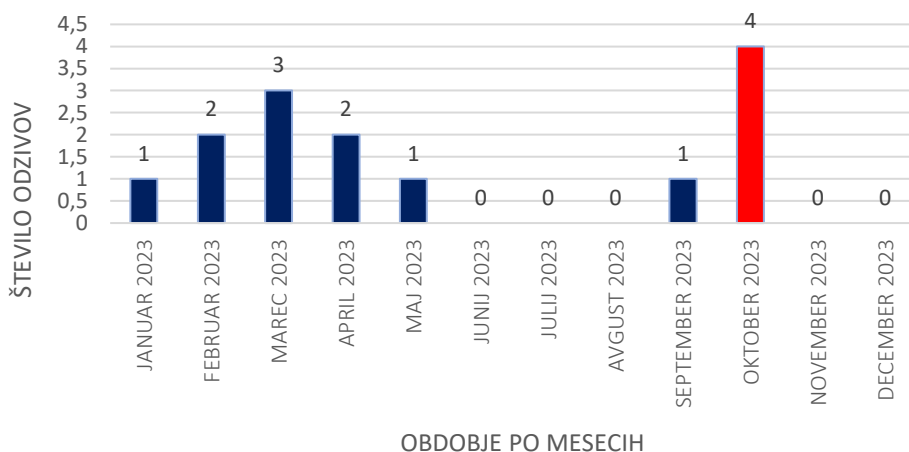
V sredo, 6. decembra, je bilo med 6. in 10. uro predvajanih 28 skladb, od tega 17 slovenskih in 11 tujih.

Po seznamu sodeč je slovenskih skladb precej več kot tujih. Razumem pa vašo pobudo, ki tudi ni osamljena. Med pripombami na glasbeni izbor Prvega sem v zadnjih dveh letih prejela največ pobud prav za več slovenske glasbe v jutranjem programskem pasu, nekaj še za nedeljo zvečer.

4.2.2 VAL 202

Na vsebine Vala 202 je v letu 202 prišlo samo 14 odzivov, kar je skoraj dve tretjini manj kot leto prej, vendar je bilo tisto leto rekordno, leto 2023 pa razmeroma povprečno. Med letom pa je število odzivov precej nihalo: oktobra so prišli štirje, marca trije, kar pet mesecev pa je minilo brez odzivov.

Število odzivov 2023: UPE Drugi program (Val 202)
RA Slovenija

Največ je bilo pritožb, da so voditelji programa v programskih pasovih, ki niso označeni kot komentarji, izražali svoja mnenja o perečih temah, ki so ravno takrat izrazito delila javnost. Taka je bila pohvala aktivistki Sari Štiglic za pogum, da je populila zastavice v spomin nerojenim

otrokom. V neprimernem pasu je bila izrečena kritika voditelja zasebne TV postaje Borisa Tomašiča, avtor oddaje Arena in urednik Panorame na TV SLO 2 pa sta novinarki očitala, da je izrazila mnenje v oddaji, ki ni komentar ter da je novinarje žalila, ne da bi jim omogočila obrambo. Na glasbeni izbor Vala 202 v letu 2023 ni bilo pripomb.

4.2.2.1 Obseg mnenj, izbor gostov: Vroči mikrofon o pomoči pri končanju življenja

APRIL, str. 32: Je bila oddaja Vroči mikrofon, 19. 4., res pristranska?

»Oddaja me je vznemirila zaradi pristranskosti, ki je sicer stalnica informativnih oddaj nacionalnega radia in TV, a tema je preveč občutljiva, da bi jo obravnavali na tak način. Moteče je bilo že to, da sta bila v studiu dva (2) predstavnika Srebrne niti in sta komentirala posnete (!) izjave predsednika Komisije za medicinsko etiko dr. Božidarja Voljča. Voditeljica (Jana Vidic) se bo brez dvoma strinjala, da bi bilo enako pristransko, če bi bila v studiu dva (2) predstavnika KME, ki bi komentirala posnete izjave snovalca zakona ddr. Andreja Pleterskega. Splošni končni vtis bi bil povsem drugačen. Voditeljica je dvakrat! - sredi pogovora in ob zaključku - poudarila, da se vse več ljudi ("že tričetrt"!) zavzema za zakon. Enako res je, da so zdravniki v velikanski večini (ne le tričetrt) proti takšnemu zakonu, zanj pa se zavzema le nekaj izjem. Če se novinarji nacionalke - tako radia kot TV - sklicujejo na svojo strokovnost, bi morali vedeti, da je strokovnost v tem, da iščejo resnico - ki je ena sama, jih ni več, kot nas skušajo prepričati nekateri - je pa več pogledov nanjo kot tudi na dejstva, zato jih je treba predstavljati uravnoteženo - in nepristransko.« (A. H. F.)

Odgovorni urednik Vala 202 Nejc Jemec

Novinarka Jana Vidic je v oddaji Vroči mikrofon na Valu 202 v sredo, 19. 4. 2023, s sogovornikom, dr. Brigito Skela Savič in ddr. prof. Andrejem Pleterskim, predstavila predlog Zakona o pomoči pri prostovoljnem končanju življenja, za katerega je združenje Srebrna nit 24. 4. 2023 začelo zbiranje podpisov, potrebnih za začetek parlamentarne zakonodajne obravnave. Šlo je torej za predstavitev zakonskega predloga, za katerega združenje v javnosti išče podporo. V uredništvu smo pridobili mnenje Komisije za medicinsko etiko pri Ministrstvu za zdravje. Ker je ta mnenje sprejela šele 18. 4., smo, da bi poslušalci vendarle slišali tudi mnenje članov komisije, termin oddaje s to tematiko prestavili za teden dni. Predsednika komisije dr. Božidarja Voljča smo povabili tudi v studio, a so se pri komisiji odločili za vnaprejšnje snemanje izjave. Podatek o podpori predlogu zakona, ki ga navaja poslušalka, je izsledek več javnomnenjskih raziskav, kar je novinarka v oddaji tudi navedla. Ker gre, kot ugotavlja tudi poslušalka, za občutljivo temo, jo bomo na Valu 202 v prihodnje spremljali in problematiko osvetlili z različnih zornih kotov.

ODGOVOR VARUJINJE Z MNENJEM

Menim, da je urednik primerno pojasnil ozadje nastajanja oddaje in tudi napovedal, da bodo o tej res zelo občutljivi tematiki še poročali in soočali mnenja in stališča. Nadejam se, da bodo pri tem upoštevali tudi vaše pripombe.

Najlepša hvala za pozorno poslušanje in skrb za kakovostno, nepristransko in celovito obveščanje javnosti, še posebej o temah, ki terjajo res veliko razmisleka.

4.2.2.2 Spoštovanje poklicnih meril: nepristranskost, neodvisnost, pravičnost

MAREC, str. 40: Pritožbi na prispevek novinarka Nataše Štefe, 21. 3.

Varuhinja je prejela pritožbo avtorja oddaje Arena Igorja Pirkoviča na prispevek novinarka Nataše Štefe na Valu 202. Pritožba je bila Varuhinji najprej poslana v vednost, nato pa kot prijava za presojo kršenja Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija. K presoji istega prispevka je Varuhinjo pozval tudi v. d. direktorja Radia Slovenija Mirko Štular, zatem še odgovorni urednik 2. programa in parlamentarnega programa TV Slovenija Rajko Gerič.

Igor Pirkovič: Zahteva za opravičilo Vala 202

»/.../ na Valu 202 so se danes okoli 10.15 zlagali in napadli mojo avtoriteto. Ker je bilo izrečeno na mediju, ki ima visoko poslušanost, zahtevam javno opravičilo, sicer bom zadevo predal odvetniku in vas bom tožil!

Nataša Štefe je med drugim (ob 10. 15) povedala: »... nekaj podobnega lahko spremljamo v Areni, kjer se tudi trga novinarstvo in se iz konteksta komentirajo izjave. Če so stare kako leto dni, pa tudi ni ovira. Brezsramna manipulacija, ne pa novinarstvo. In zakaj? Zato, ker lahko. Ker ni nezakonito. Ker ima podporo tistih, ki se nezakonitosti posmehujejo in ker se posmehujejo vsem nam, ki plačujemo RTV naročnino«.

Na javnem radiu me je obtožila brezsrarne manipulacije, kar je huda obtožba na radiu, ki je bojda najbolj poslušan v državi. Očitno je problem izjava, ki ni iztrgana iz konteksta, ki jo je izrekel Milan Kučan, izrečena je bila lani in tudi to je bilo povedano. Mimogrede, ali ima Nataša Štefe pravico tako grobo obtožbo izreči v eter? Gre za njeno osebno mnenje, ki ga je predstavila kot dejstvo, ob tem pa grobo zlorabila radijski mikrofona.

Če boste poslušali še pet minut prej, boste videli, kako obračuna tudi z novimi sodelavci, z Valentinom Arehom in sodelavci iz Panorame. To, da obračuna tudi z vodstvom, je vzeto v zakup. Kako lahko še profesionalno delam oddaje, če sem prepuščen tveganju, da me na Valu 202 vsakič javno napadejo? Kako boste ukrepali? To je dovolj in čez rob.«

Odgovorni urednik Vala 202 Nejc Jemec

Po slišanjem v programu in zdaj prebranem v vašem dopisu ocenjujem, da opravičilo ni potrebno.

Trdite, da se je kolegica »zlagala in napadla vašo avtoriteto« in da vas je »obtožila brezsrarne manipulacije«. Dejstvo je, da kolegica vas z imenom sploh ni omenila. Povedano se torej lahko nanaša tudi na izjavljanje gostov v oddaji.

Že včeraj sem se s kolegico Štefe pogovoril glede dela programskega pasu, ki smo ga namenili dogajanju na RTV Slovenija. Izpostavil sem tudi programske standarde in profesionalna merila, strinjala sva se, da bi lahko bil ta sklop bolje koncipiran in izveden, tudi bolj precizen. Sam pa menim, da bi lahko bil tudi bolj konkretiziran in oster. Pogovor in s tem zaključena zadeva služi tudi kot osnova za boljšo izvedbo programa v prihodnje. Lahko smo namreč boljši.

Moje uredniško mnenje je, da je vloga novinarstva, ki je v službi javnosti, da izpostavlja profesionalno in/ali pravno sporna ravnanja v pomembnih javnih institucijah, kar RTV Slovenija vsekakor je. Menim, da takšne prakse moramo obravnavati, četudi smo sami del taiste hiše. Če bi molčali, bi javnost to utegnila kaznovati z dodatnim nezaupanjem v ustanovo. /.../

Odziv Igorja Pirkoviča:

»/.../Besede "brezsramna manipulacija, ne pa novinarstvo" (v trdilni obliki) se (upam, da se vsaj v tem strinjamo) niso nanašale na Ernesta Petriča, Janeza Janšo ali Bogomila Ferfila, kar je jasno (razen, če menite, da so Janša, Ferfila ali Petrič v oddaji nastopali v novinarski vlogi). Ampak prepustimo to razlago tistim, ki jim bomo morali verjeti vsi. Gre za čisto sprenevedanje, moje mnenje je, da je Val 202 pogosto izrazito levičarsko aktivističen in enostranski. Ampak to je moje zasebno mnenje, vi pa ste mnenje o meni izražali na način, da ste to naredili v živo v programu. /.../ sem prepričan, da ste grobo kršili programska načela in da bi morali problematizirano ravnanje sankcionirati. /.../«

V. d. direktorja Radia Slovenija Mirko Štular

/.../ Najprej moram napisati nekaj splošnih opažanj. To je še ena epizoda o spoštovanju profesionalnih standardov na RTV Slovenija, ki pa si jih veliko sodelavcev vsakokrat razlaga malo po svoje, kakor mu pride prav in glede na to, kako in kje bo najlažje uveljavil svoj prav, svoj interes in za to dobil zaslombo.

Naslednje je vprašanje doslednosti, bolje rečeno nedoslednosti, vtis je namreč, da gre samo za to, čigav prav je bolj pravilen, interes pa močnejši, ne pa za dejansko prizadevanje po profesionalnosti in profesionalizaciji. Ko pride vprašanje pred komisije, Programski svet ..., se zgodba ponovi.

Sankcije se zahtevajo enoznačno, proti enim da, proti drugim ne. Celotako ne, ko Varuhinja ugotovi in popiše kršitve. To ne pomeni nič drugega, kot da se programske standarde zahteva selektivno, od enim da, od drugih ne. In v takšnih okoliščinah gredo programski standardi samo navzdol, zaupanje javnosti pa z njimi.

Ob vsaki takšni epizodi pristanemo vsak pri svoji resnici, ki se jo dokazuje po različnih poteh in prek organov, ki niso garant profesionalizma, ter z udrihanjem na Twitterju oz. omrežjih, kjer je dopuščeno vse, sicer pa je o slabostih in težavah javnega RTV treba molčati. S kolegom Jemcem se strinjam, da je RTV Slovenija kot javni zavod preveč pomemben, da bi o pomembnih temah v njem molčali, tudi pri tem pa moramo spoštovati profesionalne standarde.

Moje mnenje je, da bi v tem primeru in nasploh vsem prišlo zelo prav več samokritičnosti, torej kritičnosti najprej do lastnih vsebin, aktivnosti in lastnega nastopanja, potem pa kritiziranje drugih.

Kot že večkrat povedano, tudi napisano, na Radiu Slovenija pred lastnimi napakami ne mižimo, iz pisanja kolega Jemca je jasno, da tudi ob tokratni vsebini niso, nismo zgolj zamahnili z roko. Se pa sprašujem, zakaj nekateri v tem zavodu napak prav nikoli ne ugotovijo pri sebi, redno pa pri drugih. Ne ozrejo se na lastne oddaje, eter, zaslon ali pač Twitter račun. To, da družbena omrežja niso eter, povsem drži, je pa to slaba, a zelo ilustrativna tolažba. Prav tako namreč drži, da cele serije objav na omrežjih pomenijo kršitev profesionalnih in etičnih standardov javnega

medija, no, bi pomenile, če bi to področje pri nas imeli interno formalno regulirano. A, žal, ni tako. Ker pravzaprav nikomur ni zares v interesu, da bi imeli ta pravila uveljavljena (še inštrukcijskih Smernic za nastopanje na družbenih omrežjih, pri katerih pripravi sem bil sam aktivno vključen, nimamo sprejetih). So pa sicer dovolj trije kliki do *BBC Social Media Editorial Guidelines* in je slika povsem jasna.

Gospod Pirkovič, ker ste me nagovorili neposredno, vam v tem delu tudi odgovorim neposredno. Svoje stališče o predmetni zadevi ste tudi tokrat objavili najprej na Twitterju, še preden sem prejel vaš mail, in do tega seveda imate pravico, je pa zgovorno. Še bolj pomenljivo je, da je lani dvakratna pobuda odgovornega urednika Vala 202 po srečanju z vami naletela na gluha ušesa. Jaz jo razumem kot željo in poskus internega reševanja zadev, tudi v izogib vašim občutkom, ki jih zdaj opisujete. To bi bil po mojem mnenju več kot ustrezen poskus 'specialne prevencije za naprej', kot ste se izrazili.

Ali imamo interne varovalke, kontrolne mehanizme, uporabljamo postopke za spoštovanje standardov? Na Radiu Slovenija imamo niz primerov, ki to dokazujejo.

Dober primer je naveden v zadnjem mailu, ki sem ga prejel na to temo: predvajana skladba na Valu 202, z delnim citatom besedila. Veseli me, da je omenjen, gre namreč za šolski primer, ko je bil celoten interni postopek ugotavljanja kršitve programskih standardov izpeljan in skomuniciran do pike natančno, vključno s sprejetim sistemskim ukrepom ter ugotovljeno in prevzeto odgovornostjo in epilgom, sankcijo, če želite.

Če bi se vse napake oz. kršitve standardov na RTV obravnavale na tak način, tega dopisovanja zdaj, sem prepričan, ne bi imeli. /.../

Odziv Igorja Pirkoviča:

»Spoštovani g. Štular, samo izvedeti sem želel, ali res menite, da ni jasno, da se trditev "Brezsramna manipulacija, ne pa novinarstvo" nanaša name ali morda na goste. Pa niste odgovorili. Zakaj me zanima? Ker je urednik Vala 202 napisal, da ne izhaja iz izrečenega, da se nanaša name. In to je vse ...«

Rajko Gerič: Prijava kršitev kodeksa novinarske etike

»Opozorjen sem bil na ravnanje naše kolegice z radia, ki je po mojem mnenju medij, na katerem je zaposlena, zlorabila za obračunavanje in žaljenje sodelavcev, ki se na njeno ravnanje žal ne morejo ustrezno odzvati in se braniti. /.../

Kolegica, ki v živo prek radijskega programa obračunava s konkretnimi sodelavci in konkretnimi imeni, omenja tudi njihovo nepoznavanje novinarskega kodeksa in novinarske etike.

Edini Kodeks novinarske etike, ki trenutno v javnem zavodu RTV Slovenija velja, je bil sprejet že leta 2000. Ker sem pri sprejemanju tega kodeksa osebno sodeloval, sem prepričan, da je prav novinarka s svojim nedostojnim in žaljivim vedenjem v radijskem programu, ki je šel v živo, kršila kar nekaj določil našega kodeksa.

Njeno kršenje kodeksa se začne na 10.14 in naprej ... <https://val202.rtvlo.si/>

Tole pravi naš Kodeks novinarske etike iz leta 2000 in še vedno velja /.../

Res si želim, da bi se VSI ustvarjalci naših programov zavedali, da RTV ni njihov zasebni medij in da so odgovorni tako javnosti, kot notranji javnosti in sodelavcem za izrečene besede. Prosim za vaš odziv in ukrepe, ki jih nameravate sprejeti, da se te zadeve uredijo.»

Odgovorni urednik Vala 202 Nejc Jemec

Ključna izhodišča za izjavljanje avtorice v programu Vala 202 so bila odločitev sodišča o nezakonitosti imenovanja generalnega direktorja RTV Slovenija, odločitev sodišča o nezakonitosti razrešitve nekdanje direktorice Televizije Slovenija ter poteza televizijskega novinarja, ki je v prispevku o razmerah na vzhodu Ukrajine imitiral pristnost poročanja, dejansko pa uporabljal arhivske posnetke iz drugih delov države, o čemer gledalcev ni obvestil. Avtor je obenem uporabil nazorna slikovna gradiva, upodabljajoča žrtve vojne; po mojem mnenju tako ni le kršil osnovnih postulatov novinarstva, temveč je tudi zlorabil mrtve. Presoja kolegice o izpostavitvi takšnih praks v našem programu je zato pravilna, menim tudi, da je to vloga novinarstva, ki je v službi javnosti, RTV Slovenija pa je preveč pomembna javna institucija, da bi jo ignorirali, četudi smo sami del te ustanove.

V popoldnevu po izvedbi sem se s kolegico pogovoril glede dela programskega pasu, ki smo ga namenili dogajanju na RTV Slovenija. Izpostavil sem programske standarde in profesionalna merila. Strinjala sva se, da bi lahko bil ta sklop bolj koncipiran in izveden, tudi bolj precizen. Ugotavljam, da je bil programski pas po obsegu in kompleksnosti strukture bližje komentarju kot mnenjski intervenciji, tj. tradicionalnemu in ustaljenemu krajšemu voditeljskemu formatu v programu Vala 202. Zato bi vsebina v tej obliki bolj sodila v Petkovo centrifugo, to je tedensko komentatorsko oddajo, ali pa bi morali programski pas poslušalcem predstaviti kot komentar. Zavaljo ustreznega tolmačenja točke 5.7 Poklicnih meril smo že nagovorili sodelavce po uredništvih, znotraj uredniške ekipe pa opravili več debat o profesionalnih standardih, da do takšnih primerov v prihodnje ne bo prihajalo.

Ostale očitke pa moram zavrniti.

Kolegica sodelavcev RTV Slovenija nikakor ni žalila. Povedano bi lahko, tudi zaradi jasnosti, kvečjemu podkrepila s konkretnimi primeri. Izrečeno se namreč ne nanaša na vse sodelavce (programa ali uredništva) Televizije, tega kolegica ni rekla. So pa vsi omenjeni tudi osebnosti z vplivom in določeno močjo, ki nastopajo v javnem prostoru, zato so vsekakor lahko tudi del javnega diskurza.

Kolegica ni podajala lažnih ali prikrojenih informacij. Izrečeno bi, kot dokaz tezi, občasno resda veljalo podkrepiti še s kakšnim primerom, kar bi nenazadnje tudi popestrilo radijsko upovedovanje, obenem pa bi kolegici omogočilo več ostrine, kar bi si nekateri vidiki obravnavanega vsekakor zaslužili. Kot odgovorni urednik nisem prejel niti enega očitka s pojasnilom, kateri del programskega pasu konkretno naj ne bi bil resničen in kakšna so nasprotna dejstva, niti nisem prejel zahtevka za popravek.

Menim, da poslušalci zaradi aktivnosti kolegice na področju sindikalnega organiziranja niso dobili občutka, da je pristranska ali neprofesionalna. Kolegica – izkušena, prepoznavna, razgledana, dosledno kritična, spoštovana in priljubljena radijska voditeljica – ni poročala o poteku sindikalnih pogajanj na RTV Slovenija, niti se ni o tem vprašanju opredeljevala. Če pa kolegica zaradi svojega položaja ne bi smela govoriti o dogajanju na RTV Slovenija, potem si

težko predstavljam, da bi lahko o dogajanju na RTV Slovenija poročal ali se izrekal katerikoli novinar te hiše, saj je, če drugega ne, generalni direktor nadrejen vsem zaposlenim, kar bi lahko kdo nemara interpretiral kot razmerje, ki zbuja sum konflikta interesov, lahko tudi nekritičnost. Nekritična tišina bi bila, po mojem prepričanju, glede na pomen RTV v širšem slovenskem prostoru, najslabša izbira za vse.

Naj si ob koncu dovolim dodati, da na Valu 202 od napak ne bežimo. Lahko smo še boljši. Ob ustvarjanju živega programa, ki večkrat terja ažurnost, odzivnost in posledično številne hitre odločitve, rezultat ni vedno najboljši. Glede na zahtevnost in obsežnost živega programa ter radijske produkcije nasploh, pa napak ni veliko, kar dokazujejo tudi deli poročil Varuhinje, nanašajoči se na Val 202 v zadnjih treh letih, ko se je obseg pritožb na RTV Slovenija sicer izjemno povečal. Ko se napake pripetijo, jih naslovimo, po potrebi prilagodimo procese dela in izboljšamo sistem uredniških varovalk. Pri tem sodelavcem ne grozimo z odpovedmi, temveč jih skušamo v sistemu javnega sektorja s profesionalnim pristopom, začeni z argumentirano kritiko in usmeritvami k izboljšanju, opolnomočiti za profesionalno rast. Slednje se odraža tudi na naši poslušanosti. Pozdravljam pa odprtje debate o standardih širše na RTV Slovenija, ne le na Radiu. V razpravi bom z veseljem angažirano sodeloval.

ODGOVOR VARUHINJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Odgovornega urednika Vala 202 Nejca Jemca sem prosila, da v odzivu podrobneje pojasni prispevek Nataše Štefe, 21. 3. 2023, ob 10.08, na Valu 202, zlasti z vidika spoštovanja Poklicnih meril in načel novinarske etike v točki 1.5, ki govori o preprečevanju širjenja lažnih ali prikrojenih informacij, točki 1.8, ki pravi *»osebam, ki so bile v naših programih osebno napadene ali kritizirane, je treba v najkrajšem možnem času oz. v naslednji oddaji omogočiti odgovor«*, ter točkah 1.1 (natančnost), 1.2 (nepriustranost) in 1.3 (preverjanje dejstev), nanašajoč se zlasti na povedano o oddaji Arena, sodelavce Panorame in delo Valentina Areha, ter točke 1.7, nanašajoč se na v. d. generalnega direktorja RTV Slovenija in angažma novinarke v novinarski stavki na RTV Slovenija.

Poleg tega sem prosila še za pojasnilo o žanrski opredelitvi prispevka oziroma programskega pasu. Glede na to, da je imel prispevek vse značilnosti komentarja, sem ga prosila še za pojasnilo, ali in kako so (bili) o tem obveščeni poslušalci.

Odgovorni urednik je v odgovoru primerno pojasnil in zavrnil večino očitkov o kršenju točk 1.1, 1.3, 1.5 in 1.8, pri čemer je dodal, da bi veljalo izrečena mnenja podkrepiti še s kakšnim primerom. Za točke 1.1, 1.3 in 1.5 nisem ugotovila kršitev.

Glede točke 1.8, ki govori o pravičnosti, ugotavljam, da **je avtorica kršila del točke 1.8, ki pravi: »Novinarji in uredniki RTV Slovenija morajo pri poročanju spoštovati osebno integriteto posameznikov in njihovo pravico do zasebnosti. Osebam, ki so bile v naših programih osebno napadene ali kritizirane, je treba v najkrajšem možnem času oz. v naslednji oddaji omogočiti odgovor«**. V prispevku so bili osebno napadeni »novinarji na drugem sporedu z malo ali zelo vodljivimi izkušnjami« ter »od zunaj pripeljani vodljivi uredniki, ki so slišali za marsikaj, za novinarsko etiko, kodeks ali morda celo načela poklicne etike in programskih standardov pa ne ravno«, niso pa dobili možnosti za odgovor.

Glede točk 1.2 in 1.7 velja odgovoru odgovornega urednika dodati še nekaj dilem poročanja o dogajanju na RTV Slovenija. V svetu ni običajno, da bi novinarji in novinarke poročali o dogajanju v svoji medijski hiši ali kritično vrednotili delo svojih novinarskih kolegov iz istega medija ali iste medijske hiše. RTV Slovenija pa ima v tem pogledu poseben status. **Kot javni medij z zakonsko določenimi nalogami v javnem interesu, ki ga z RTV-prispevkom večinsko plačujejo državljani, RTV Slovenija mora poskrbeti tudi za transparentno obveščanje javnosti o dogajanju v zavodu, ki lahko vpliva na izvajanje nalog javnega pomena. To je zelo zahtevna naloga, saj potiska novinarje in urednike v dvojno vlogo: po eni strani se morajo čim bolj izogibati konfliktu interesov in se izogibati poročanju o dogajanju, v katerega so vpeti, hkrati pa so k temu poročanju zavezani.**

Umeščanje vsebin o RTV Slovenija v programe RTV Slovenija je torej pravilno in v javnem interesu. Vsakič znova pa so novinarji in uredniki postavljeni pred vprašanje, ali je ta vsebina res v javnem interesu (in ne samo interne delovne narave) ter kako se čim bolj izogniti možnemu konfliktu interesov ali ustvarjanju videza konflikta interesov. Odgovore na vsa tri vprašanja dajejo prav Poklicna merila in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija, četudi bi bilo potrebno prav za poročanje o RTV Slovenija ta merila še podrobneje opredeliti in posodobiti, med drugim z jasnejšimi opredelitvami (novih) novinarskih žanrov, formatov oddaj in programskih pasov.

Že sedaj pa je v točki 5.7 Poklicnih meril razmeroma dobro opredeljen žanr komentar. V njej je tudi določeno: »Kadar se odločimo za objavo osebnih mnenj novinarja, je treba zelo jasno opozoriti, da gre za komentar.« **To pravilo je bilo kršeno. Prispevek Nataše Štefe, 21. 3. 2023, ob 10.08, na Valu 202 je imel precej značilnosti komentarja in nekaj elementov drugih komentatorskih žanrov, ni pa bil jasno označen kot komentar, kot zahteva točka 5.7: »Kadar se odločimo za objavo osebnih mnenj novinarja, je treba zelo jasno opozoriti, da gre za komentar.«** Tudi programski pas v tem terminu Vala 202 nikjer ni označen kot komentatorski ali mnenjski. **Odgovorni urednik je v odgovoru primerno ugotovil, da je imel prispevek značilnosti komentarja in da kot komentar ni bil primerno označen:** »Ugotavljam, da je bil programski pas po obsegu in kompleksnosti strukture bliže komentarju kot mnenjski intervenci, tj. tradicionalnemu in ustaljenemu krajšemu voditeljskemu formatu v programu Vala 202. Zato bi vsebina v tej obliki bolj sodila v Petkovo centrifugo, to je tedensko komentatorsko oddajo, ali pa bi morali programski pas poslušalcem predstaviti kot komentar.«

V primeru takšnih ugotovitev kršitve Programskih standardov uredništvu praviloma **priporočim razpravo o poklicnih merilih. Iz odgovora odgovornega urednika pa je razvidno, da so v uredništvu to že opravili**, saj je urednik zapisal: »Zavoljo ustreznega tolmačenja točke 5.7 Poklicnih meril smo že nagovorili sodelavce po uredništvih, znotraj uredniške ekipe pa opravili več debat o profesionalnih standardih, da do takšnih primerov v prihodnje ne bo prihajalo.« Takojšnjo in ustrezno vsebinsko razpravo uredništva vsekakor pozdravljam in ocenjujem kot primeren in zgleden ukrep.

Vodstvu RTV Slovenija priporočam **prenovo Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija**, pri čemer naj se jasneje opredeli tudi vse dileme poročanja in drugih oblik sporočanja programskih vsebin, ki se nanašajo na RTV Slovenija in njene zaposlene.

PRIPOROČILO VARUHNJE UREDNIŠTVU (POUDAREK)

Uredništvu Vala 202 priporočam **razmislek o morebitni jasnejši opredelitvi in označitvi vodenih programskih pasov, ki nimajo formata oddaje.**

4.2.2.3 *Izražanje mnenj v oddajah, ki niso komentar*

FEBRUAR, str. 28: Mnenje

Poslušalca **T. A.** je zmotilo komentiranje voditeljev v jutranjih oddajah na Valu 202:

»/.../ Naj omenim dva dogodka, ki sta me zmotila pri javni RTV SLO. Gost oddaje Intervju je bil g. Tomašič. Z njim se lahko strinjaš, ali pa si kritičen do njegovega delovanja. Vsi pač ne mislimo enako. Zmotilo pa me je, dan ali dva po oddaji, da voditelj jutranje oddaje komentira, kdo je bil v oddaji. S tem meni, da je uravnotežen. V resnici ni, je navijaški. /.../ Podoben komentar se je pojavil dan po demonstraciji upokojencev pretekli teden. Zopet tisti, ki je zadolžen, da v jutranji oddaji zabava poslušalce, komentira, da policija ni nastopila s solzivcem, da ni odvažala tistih, ki berejo ustavo, in še nekaj cvetk. Če želite biti res javni medij, je potrebno takšne voditelje opomniti in jim povedati, kaj je njihovo delo. Še posebej povedati, kaj ni in ne sme biti njihovo delo. /.../«

OKTOBER, str. 21: »Verjamem, da kot nacionalni medij lahko veliko pripomorete k strpnejšemu in bolj konstruktivnemu načinu razmišljanja državljanov«

Poslušalca **A. Š.** so zmotile besede voditeljice Vala 202, ko je 6. oktobra popoldne pohvalila ravnanje Sare Štiglic z besedami: *»Dobrodošli v poznem popoldnevu petka, tedna, ki vzbuja upanje, saj mladi niso aktivisti le na papirju. Ni jih strah konfliktov, imajo stališča in znajo stati za njimi. Morda ne vsi, Sara Štiglic pa gotovo. In to brez lepodušniške drže predsednice, ki ne razume, da nasilnega vsiljevanja ne ustavi leporečenje praznega dialoga ...«* S tem je po njegovem mnenju kršila poslanstvo javnega medija, da priznava različne načine razmišljanja in spodbuja k strpnemu dialogu vseh državljanek in državljanov:

»Pričakujem opravičilo voditeljice vašega 2. programa, Vala 202, ko je komentirala ravnanje Sare Štiglic (6. oktober ob 16:10). Obenem jo obveščam, da ste slovenska nacionalna radijska postaja, zato bi morala ravnati tako, da priznava tudi drugačen način razmišljanja, kot ga ima omenjena gospodična. Predvsem pa pričakujem, da ne spodbuja k sovražnim ravnanjem. Hkrati bo opravičilo dokazalo tudi korak k depolitizaciji medija, o kateri zadnje mesece precej poslušam.«

Odgovorni urednik Vala 202 Nejc Jemec

V povedanem s strani voditeljice Nataše Štefe ne zaznavam sovražnega govora, niti ne spodbujanja »sovražnih ravnanj«.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Strinjam se z mnenjem odgovornega urednika, da v povedanem ni zaznati spodbujanja k sovražnim ravnanjem. Lahko pa v **besedah voditeljice razberemo podporo aktivistki in mladim**, ki so odstranili zastavice civilne iniciative Pohoda za življenje v opomin na izgubljena življenja otrok.

4.2.3 ARS

Na tretji program Radia Slovenija, program ARS, je Varuhinja leta 2023 prejela samo **4** odzive. To je le četrtnina odzivov v letu 2022 (17 odzivov), vendar je bilo tisto leto izjema, saj je bilo v preteklosti kar nekaj let brez odzivov na ta program. En odziv se je nanašal na domnevno kršenje poklicnih meril, vendar se ni izkazal za upravičenega. Drugi odziv pa je čestitka programu Ars ob 60-letnici, ki jo je obeležil v letu 2023. Vsekakor pa tu velja spomniti še na odzive na Programsko-produkcijski načrt za leto 2024, ki jih obravnavamo v poglavju RTV splošno na str. 202. Med njimi jih je bilo največ, 9 (od skupno 17) prav na napovedano krčenje sredstev programa Ars. Poslušalci in strokovna javnost so v njih opozarjali na zelo pomembno vlogo, ki jo opravlja program Ars v slovenskem javnem prostoru, zlasti na področju kulture in umetnosti.

4.2.3.1 Spoštovanje načela pravičnosti, omogočiti odgovor napadenim

APRIL, str. 34: Je v oddaji *Ars humana*, 3. 4., gostja izražala nestrpnost?

Predsednik Sindikata kulturnih in umetniških ustvarjalcev (SKUU) RTV Slovenija **P. K.** se je odzval na oddajo *Ars humana: Socialni dialog na Radioteleviziji Slovenija*, ki je bila na sporedu 3. aprila: »3. 4. 2023 me je po telefonu poklical Marko Golja, urednik oddaje *ARS humana*, in me vprašal, ali bi bil pripravljen dati izjavo na temo *Socialni dialog v RTV S*. To sem po ponovnem klicu tudi storil. Po oddaji me je poklical sodelavec in me vprašal, ali vem, kaj vse je bilo izrečeno v oddaji, tudi in predvsem na moj račun. Po poslušanju oddaje na podkastu sem bil ogorčen nad izrečenimi očitki v studiu prisotnih Helene Milinković in Roberta Pajka glede Aneksa št. 14 (*odpravnine – zlata padala ...*) h KP JZ RTV S in na očitek, da kot upokojenec vodim enega od sindikatov RTV. Ocenjujem, da je bila oddaja zlorabljena za napad na mene kot sindikalnega aktivista, prav tako pa je bila izražena nestrpnost do drugačnih (moja starost). V oddajo nisem bil povabljen, niti nisem vedel, kdo bo v oddaji sodeloval. Tako nisem imel priložnosti, da odgovorim na zlonamerne in lažne trditve ter blatenje mojega imena.«

Odgovorna urednica programa Ars Ingrid Kovač Brus

Oddaja *Ars humana* z naslovom *Socialni dialog na Radioteleviziji Slovenija* je bila v radijskem etru predvajana 3. 4. 2023, dan pred stavko, ki jo je organizirala Koordinacija novinarskih sindikatov. Ker se konceptualno oddaja ni osredotočala na predstavitev sodelovanja med različnimi sindikati na RTV Slovenija, temveč je želela predstaviti odnos med Koordinacijo

novinarskih sindikatov, ki je napovedala zaostritev stavke, in vodstvom, ki je bilo vabljen v oddajo, avtor oddaje v studio ni vabil gospoda P. K., predsednika SKUU-ja, ampak ga je prosil zgolj za izjavo, prek katere je poskušal nakazati številne dimenzije socialnega dialoga.

Oddaja je potekala v živo, razen dveh krajših izjav, tudi izjave g. K., ki sta bili posneti v naprej. Novinar, ki je oddajo vodil, ni bil v nobeni izmed svojih izjav žaljiv. Menim tudi, da to, da naj bi bila v oddaji v izjavi gostje, gospe Helene Milinković, izražena nestrpnost do starejših oz. upokojenih, iz oddaje ni razvidno. Dobesedno citiram go. Milinković: *»Jaz toliko sindikalnih izkušenj, kot jih imata ta dva kolega, glede na to, da je predsednik SKUU-ja že približno deset let upokojen, Tom Zalaznik pa predsednik SDRS-ja že od kar sem jaz na televiziji, torej že skoraj 24 let, absolutno nimam tega pogleda v potek socialnega dialoga v preteklosti, sem pa kot honorarna sodelavka, ker sem zaposlena šele 5 let, stavkala že večkrat.«*

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Menim, da je odgovorna urednica primerno pojasnila koncept oddaje, v oddaji tudi nisem zaznala blatenja, ki bi terjalo intervencijo voditelja.

4.2.3.2 Jubilej programa Ars

[SEPTEMBER, str. 25: Čestitka ob 60-letnici programa Ars](#)

»Čestitke programu ARS za 60. obletnico in za odličen program, ki na mojo srečo še kar vztraja!«
(V. P.)

4.2.4 RADIO KOPER

Na Radio Koper je v letu 2023 prispel **1** odziv (leto prej ni bilo nobenega). Lahko pa bi sem prišteli še **12** odzivov v podporo regionalnemu radijskemu in TV-programu v Kopru, ki jih obravnavamo v poglavju RTV splošno, na str. 202, ker se nanašajo na več enot skupaj. Vsi odzivi so izražali podporo ohranitvi regionalnega programa in izpostavljali njegov pomen za obveščanje in za vzpostavljanje družbenih razmerij na Primorskem.

[AVGUST, str. 19: Kdo izbira glasbo v oddaji Glasba po željah](#)

Poslušalec **M. Ž.** je v odzivu izrazil mnenje, da v oddaji Glasba po željah na Radiu Koper glasbe ne izbirajo več poslušalci, ampak uredništvo:

»Na Radiu Koper je ena najstarejših in najbolj priljubljenih oddaj Glasba po željah, ki je na sporedu ob sobotah in nedeljah ob 13h. Naša družinska tradicija je bila, da smo ob kosilu poslušali to oddajo. Oddaja je sicer ohranila ime in termin, a to ni več oddaja, kjer poslušalci sami izbiramo vsebino - soustvarjamo program. Ves čas se samo vrti glasba po izboru uredništva. Verjamem, da je do spremembe prišlo zaradi političnega pritiska prejšnje vlade, saj so poslušalci zelo pogosto izbirali partizanske pesmi. Prosim, da poskrbite, da se to politično nasilje oz. cenzura konča in lahko poslušalci ponovno soustvarjamo nam ljubi program.«

Odgovorni urednik Radia Koper **Andrej Šavko**

Poslušalec nima prav. Glasbo v dotični oddaji izbirajo zgolj in samo poslušalci, včasih pa napišejo tudi zgolj voščilo s pripisom, naj glasbo izbere uredništvo. V nedeljski oddaji je sicer vedno še posnet kratek intervju z glasbenikom, ki predstavi svojo zadnjo pesem. To pa naredimo zato, da poslušalcem predstavimo nove pesmi, ki si jih lahko potem tudi zaželjijo, z željo, da bi bila oddaja čim bolj pestra in da se ne bi vrtele zgolj ene in iste pesmi vsak teden.

DODATNO POJASNILO VARUHINJE

Pojasnilu odgovornega urednika dodajam, da sem v spletnem arhivu Radia Koper poslušala nekaj oddaj Glasba po željah. Ugotovila sem, da v oddaji še vedno objavljajo čestitke poslušalcev in vrtijo glasbo po željah poslušalcev.

4.2.5 RADIO MARIBOR

Tudi na Radio Maribor je v letu 2023 prišel samo 1 odziv, nanašal se je na prehitro govor napovedovalke. Tudi pri tem regionalnem programu pa moramo dodati odzive, ki jih obravnavamo v poglavju RTV splošno, na str. 202. Novembra in decembra jih je bilo **17**, vsi so izražali podporo regionalni radijski postaji in naštevali njene pomene za Štajersko.

AVGUST, str. 20: Prehitra napovedovalka

»Ogorčen sem nad napovedovalko Radia Maribor, ki tako hitro bere poročila, četudi so kratka, da človek ne uspe slediti. /.../ Je celo dobila nek kristalni pokal (op. a.: kristalni mikrofoni) za odlično napovedovalko. Je edina na Radiu Maribor, ki dobesedno pozabi, da tako hitro bere. Osebno sem jo že poklical in ji to povedal, sprejela je moje mnenje, a ni imelo učinka. Vsekakor bi bilo prav, da upošteva nas starejše, ki smo že malo naglušni in počasneje razumemo, kar preberejo po radiu.« (I. G.)

ODGOVOR VARUHINJE

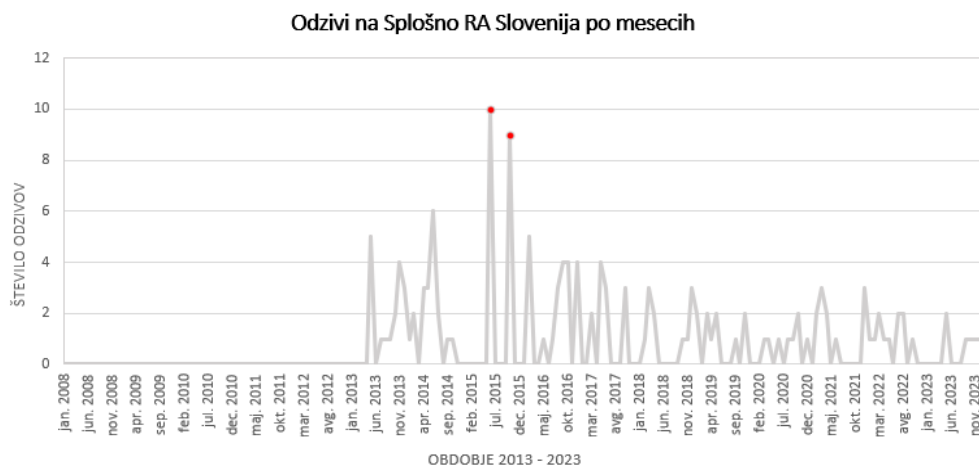
Zahvaljujem se vam za pripombo. V vednost sem jo poslala odgovornemu uredniku Radia Maribor - predvsem kot opomnik, da ima radio tudi veliko starejših poslušalk in poslušalcev, ki težje sledite hitremu branju in govoru. V vse bolj starajoči se družbi z vse več informacijami z zelo različnih področij imajo radijski govorke in govorci kar zahtevno nalogo, da vsebine na primeren način prenesejo poslušalkam in poslušalcem. Ob tem morajo iskati tudi pri hitrosti govora pravo mero, da jim ne »zbežijo« mlajši, ki so navajeni hitrejšega sprejemanja informacij, in da jih obenem razumejo tudi starejši.

4.2.6 RADIO SI

Na vsebine Radia Si tudi v letu 2023 ni bilo nobenega odziva, tako kot že več let ne. Tudi tu pa velja opozoriti na odzive, ki jih obravnavamo v poglavju RTV splošno, na str. 202, ker so na naslov Varuhinje prispeli po namigih o morebitnem ukinjanju več enot RTV Slovenija v novembru in decembru. Med njimi je bilo kar **83** odzivov v podporo Radiu Si, posamezniki in ustanove so izpostavljali zlasti njegov pomen za tujce, ki začasno ali stalno živijo v Sloveniji, za 24-urno obveščanje o prometu, pa tudi pozornost okoljskim temam in glasbi.

4.2.7 RADIO SPLOŠNO

Splošnih odzivov na radijsko ponudbo je bilo **6**, kar je manj kot leto prej. Sicer pa število teh odzivov upada že deset let, kar kaže tudi spodnji graf. Iz njega je razvidno, da je bilo leto z najbolj množičnim odzivanjem leto 2015, ko je prišlo v enem mesecu več odzivov kot lani v vsem letu: [junija 2015](#) 10, [oktobra 2015](#) pa 9.

Izpostavljamo pobudo za izboljšanje poslušalske izkušnje podkastov in mnenje o vsebinah dveh radijskih programov.

4.2.7.1 Pobuda za podkaste in mnenja o radijskih oddajah

[MAJ, str. 35: Pohvale oddajam Radia Slovenija in predlog aplikaciji podkastov](#)

»/.../ Moj način poslušanja oddaj Radia Slovenija je sledeč: posamezne oddaje prenesem na telefon v aplikaciji za podkaste, kjer jih uredim (večinoma samo časovno, včasih pa me kakšna novejša posebej zanima in ji dam prednost), potem pa se predvajajo ena za drugo avtomatsko. Pri tem me zmoti, da se nekatere oddaje (recimo posamezne epizode oddaje Vroči mikrofon, Aktualno na Valu 202, Ocene na Ars in še katera verjetno) začnejo in/ali končajo brez uvodne špice/značilne glasbene melodije itd. Kar se zgodi, je, da se takoj po zadnjem stavku ene oddaje sliši prvi stavek nove. To je včasih zelo moteče. Nedavno sem poslušala Vroči mikrofon o možnosti sprejetja zakona o samousmrtitvi bolnikov z neozdravljivimi boleznimi, kar je zelo

resna tema, neposredno po zadnji izrečeni besedi pa se je recimo slišalo »Kiti s svojimi iztrebki ...«, ker se je začela ocena filma Kiti, varuhi planeta, ki je bila naslednja v moji vrsti za predvajanje. Moj predlog oziroma prošnja je torej, da vse oddaje, ki jih naložite v aplikacije za podkaste, opremite vsaj z minimalnim glasbenim uvodom in zaključkom, tudi če morda v živo na radiu tega ni (ne vem, ker radia v živo ne poslušam). Mnoge oddaje to imajo, tudi kratke (Štajerski argo, Kiks, Sobotno branje, Zapisi iz močvirja, Jezikanje). Nekaj sekund na začetku in na koncu res pomaga pri prehodu z ene teme na drugo, hkrati pa deluje bolj profesionalno kot le izsek samega govora brez uvoda in zaključka.« (T. B.)

Pomočnik v. d. direktorja Radia Slovenija za multimedijo in razvoj Matej Praprotnik

Zelo veseli smo odziva, ki nudi vpogled v poslušalske navade v aplikaciji za podkaste. Tudi zato, ker so vsebine, ki jih ustvarjamo, za poslušalko relevantne. Zelo dobro razumemo tudi predlog, v katerem opisuje uporabniško izkušnjo, ko ena vsebina prehaja v drugo. Drži, da imajo nekatere oddaje bolj izrazite uvodne špice kot druge, pa tudi, da navodila ustvarjalcem glede tega niso zelo stroga. Vprašanju uvodov in zaključkov oddaj bomo zato namenili dodatno pozornost, rešitev pa bo upoštevala tudi odziv poslušalke.

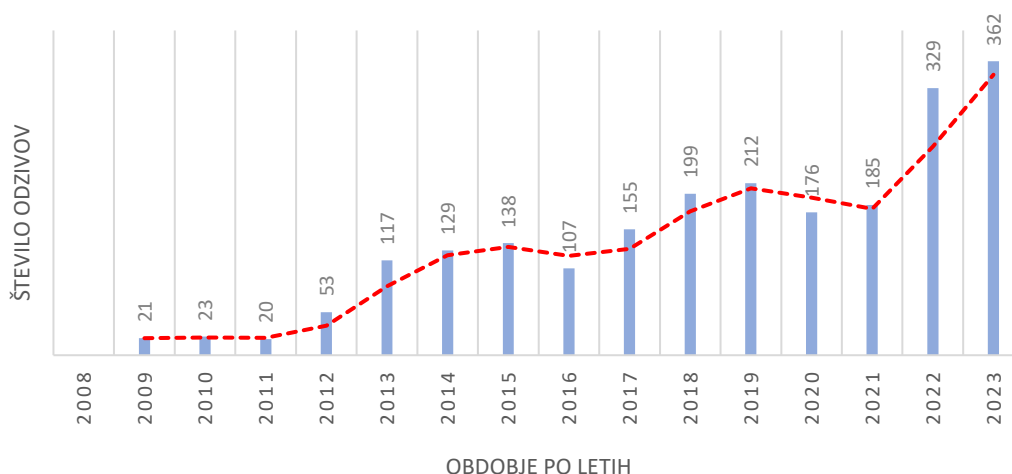
MAJ, str. 36: Mnenje: Preveč športa na Valu 202 in pohvala prenovi programa na Prvem

»Ob vikendih je na Valu 202 v popoldanskih dneh preveč športa. Kdor spremlja šport, ga gleda v živo (za slabovidne je tudi na TV solidno komentiran in radio ni potreben). Kdo v teh časih šport sploh spremlja po radiu, kdo si tega želi, ter kako to vpliva na poslušanost? Po mojem mnenju poslušalce s tem predvsem odganjate. Radi bi več glasbe, da se človek umiri in pripravi na nov teden. Sobotni intervju je dobra stvar, potem kakšne poglobljene oddaje, sanjam o kvalitetnih poglobljenih inteligentnih oddajah, kot jih je pripravljala Silvo Teršek pred desetletji, to je bilo užitek poslušati ... tole noro navijanje in sprotno javljanje z vsake nogometne tekme, tega je preveč, je preagresivno in dela program neposlušljiv, tako da Vala 202 v naši družini med vikendi ne poslušamo. Je pa na srečo Prvi program postal solidna alternativa, moram na splošno pohvaliti prenovi programa na tem kanalu, ki ste ga približali tudi mlajšim generacijam ter poznavalcem glasbe, sheme so inteligentne in premišljene, tako nas ob vikendih pomirjate in razvijate z reggaejem, dubom, jazzom - perfektno! /.../« (B. L.)

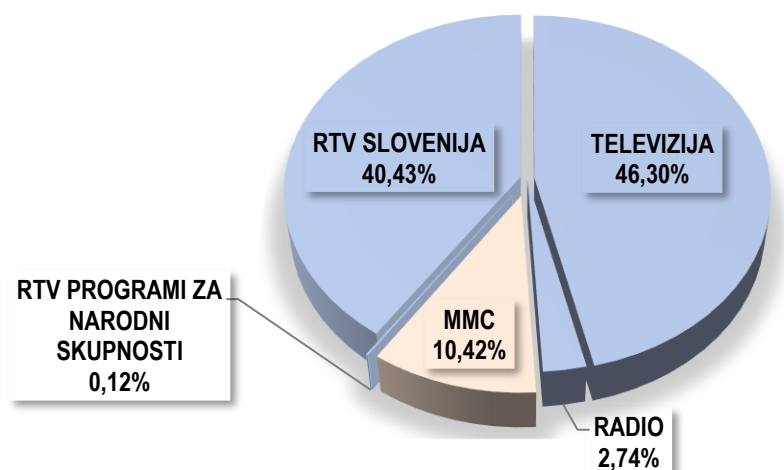
4.3 PPE MMC

Tudi v letu 2023 je število odzivov na PPE MMC nadaljevalo rast, ki jo, z izjemo manjših vmesnih nihanj, beleži od leta 2009. Kljub velikemu skoku v letu 2022 je MMC v letu 2023 zabeležil še za desetino več odzivov, skupaj kar **362**.

2008 - 2023: PPE MMC

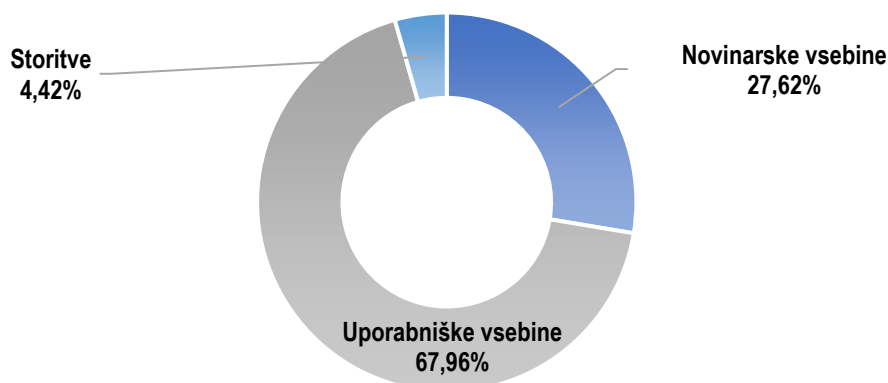

Povečano število odzivov na MMC je povečalo tudi njihov delež med vsemi odzivi. Leta 2023 je znašal **10,42 %**, leto prej 6,93 %, dve leti prej 9 %. Tako je še utrdil tretje mesto po deležu vseh odzivov.

Varuhinja statistično ločuje odzive na PPE MMC na tri sklope. Največ, tj. več kot dve tretjini odzivov, so v letu 2023 predstavljali odzivi na uporabniške vsebine (odzivi, povezani s komentiranjem na spletni strani rtslo.si); teh je bilo kar 246. Malo manj kot tretjina odzivov (100) se je nanašala na novinarske vsebine, 4,42 % oziroma 16 odzivov pa so predstavljali odzivi na storitve (arhiv RTV 365 itd.).

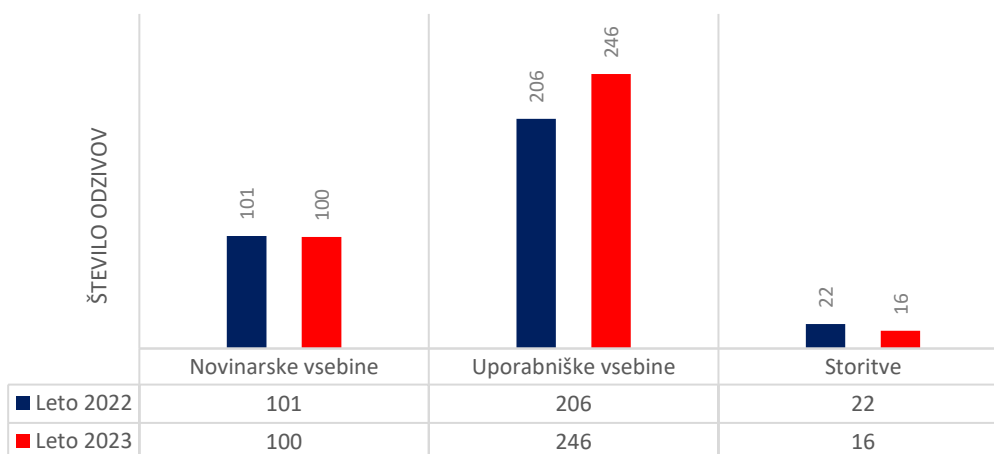
LETO 2023: PPE MMC

V primerjavi z letom 2022 so največji skok zabeležili odzivi na uporabniške vsebine, in sicer z 206 v letu 2022 na 246 v letu 2023. Število odzivov na novinarske vsebine je ostalo na skoraj enaki ravni 100 odzivov (v letu 2022 101 odziv). Število odzivov na storitve pa se je nekoliko zmanjšalo – na 16 odzivov, kar je 6 manj kot leto prej.

Kot je navedeno že v Letnem poročilu Varuhinje za leto 2022, je primerjava s preteklimi leti nekoliko težja, saj je Varuhinja začela ločeno beležiti odzive na novinarske in uporabniške vsebine šele leta 2022. Iz dosedanjih statistik pa je razvidno, da je skupno število odzivov na novinarske in uporabniške vsebine leta 2023 preseglo vsa prejšnja leta, tudi leto 2022 – slednjega za skoraj 13 %.

2022 - 2023: PPE MMC

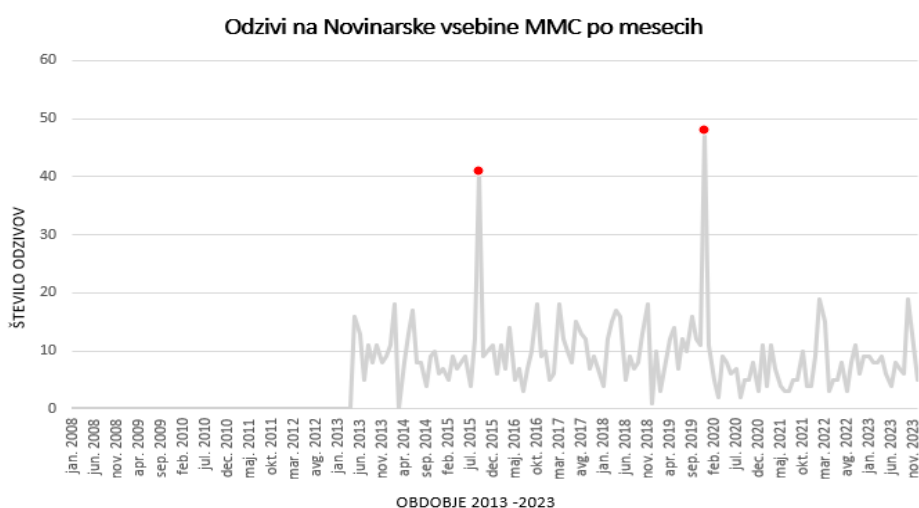

Odzivi na novinarske vsebine MMC se nanašajo na novinarske članke na portalu rvslo.si in na teletekstu, saj tudi slednji nastanejo pod okriljem Uredništva za nove medije, medtem ko se odzivi na uporabniške vsebine nanašajo na komentarje pod članki.

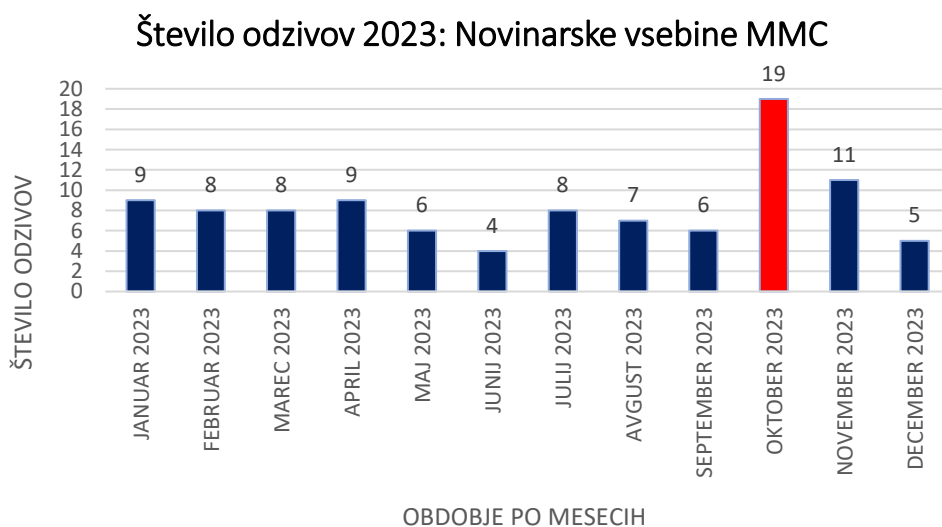
Odzivi na podnaslavljanje televizijskih oddaj, ki se izvaja v Službi za podnaslavljanje v okviru enote MMC, so obravnavani v ločenem poglavju Dostopnost, na str. 174, saj gre za del skupne storitve RTV Slovenija za gluhe in naglušne osebe.

4.3.1 NOVINARSKÉ VSEBINE

Na novinarske vsebine je leta 2023 prispelo **100** odzivov, kar je v primerjavi z letom prej le 1 odziv manj. Kljub rastočemu pomenu MMC in številu odzivov vanj pa število odzivov na novinarske vsebine od leta 2013 celo rahlo upada. V letu 2013 tudi ni bilo tako izstopajočih mesečnih števil kot [decembra 2019](#) z 48 odzivi ali [septembra 2015](#) z 41 odzivi.

V letu 2023 je največ odzivov prišlo oktobra, 19, najmanj pa junija, 4.

4.3.1.1 Vsebinska zasnova: Kakšne vrste oddaja je STOPkast

[APRIL](#), str. 37: STOPkast, 3. 4.: »Pristransko in navijaško«

»Na prvi strani MMC je že 14 dni (objava 3. 4., danes je 17. 4) gledam (očitno uredniško) favorizirani članek z naslovom "Golob: Verjel sem, da se da RTV depolitizirati na civilen način." Gre pravzaprav za kombinacijo besedilnega članka z video oddajo, poimenovano STOPkast. Pritožba se nanaša na obe vsebini, saj sem prepričan, da je tematika, ki je pomembna,

predstavljena izrazito enostransko, zasnova, kar izhaja že iz uvoda pripovedovalke, pa izrazito navijaška in v času, ko o zakonu odloča ustavno sodišče, služi k večjemu javnemu "pritisku" na sodnike oziroma sodišče, obenem pa želi oprati ime predsednika vlade, predvsem očitka, da ni storil dovolj pri zamenjavi vodstva in sveta RTV. Ker si ne znam predstavljati, kako takšen pristranski (ker govori o sami sebi brez razkritja tega pomembnega dejstva in ker sodeluje le ena stran, ki je udeležena v postopku pred ustavnim sodiščem brez obrazložitve, zakaj le ena stran) članek ali oddaja sploh ugledata luč sveta in prideta skozi uredniško sito RTV (mimogrede, nikjer ni navedenega urednika oddaje, še manj odgovornega urednika, kar je vaša zakonska dolžnost), sem želel preveriti, za kakšne vrste oddajo pravzaprav gre. Ali gre mogoče za parodijo, razvedrilo? Žal v na spletu objavljenem programsko-produkcijskem načrtu RTV za leto 2023 nisem našel oddaje STOPkast.

Menim, da imate problem z osnovnim bistvom vašega obstoja in poklicem, ki naj bi ga opravljali:

1. ker oddaje ni v vašem letnem načrtu dela, delate nezakonito,
2. ker vsebine prikazujete izrazito enostransko, delate nezakonito (4. in 5. člen ZRTVS-1) in v nasprotju s svojimi novinarskimi poklicnimi merili, da o standardih, ki jih že davno več ni na RTV, niti ne začnemo,
3. ne zavedate se, da s takimi objavami največ škode naredite novinarskemu poklicu, ne le RTV, vse prevečkrat pa se izkaže, da je taka vsebinska uslužnost avtorjev politiki medvedja usluga, saj se vam kot bumerang vrne.

Na RTV se še vedno ne zavedate, da ljudje, ki vas spremljamo, nismo neumni in da bomo kot odjemalci vaših storitev vedno bolj in ne manj zahtevni. Zaenkrat zahtevamo pošteno poročanje, torej pošten prikaz vseh dejstev v zadevi, pri tem pa poskušajte vsaj navzven delovati zakonito. Nasprotno lahko vodi le v ukinitve RTV, ker, kot se nekatere novinarke RTV rade javno izrazijo, RTV ne opravlja več svojega poslanstva.« (C. J.)

Avtorica podkasta Špela Kožar

Podkast je bil 35-minutna oddaja. O RTV. V njej smo tako po zadržanju novele na ustavnem sodišču gostili premierja na temo RTV-ja, ker je vlada vložila novi zakon, v strokovnem delu pa sem govorila predvsem o intervenciji, zato sem gostila soavtorico intervencije in nekdanjega ustavnega sodnika, da bolje pojasnimo, kaj se trenutno dogaja na ustavnem sodišču, kako vpliva intervencija na to itn.

Podkast ni polemična oddaja, kot vemo, je pogovorna.

MNENJE IN PRIPOROČILO VARUHNJE (POUDAREK)

Na spletni strani MMC-ja je STOPkast opredeljen kot »podkast o politični kulturi«. Poleg STOPkasta o RTV Sloveniji, ki je bil objavljen 3. 4. 2023, je na MMC še en STOPkast, o muzeju in osamosvojitvi, objavljen 9. 5. 2023. V njem ista avtorica gosti prvega predsednika Slovenije Milana Kučana, generalmajorja Ladislava Lipiča in v. d. direktorice Muzeja novejšje in sodobne zgodovine Natašo Robežnik.

Iz teh dveh objav ni razvidna vsebinska zasnova avdiovideopodkasta, niti periodika izhajanja. Tudi ni razvidno, ali je to morda »razlagalni video«, kot ga za MMC predvideva Programsko-produkcijski načrt za leto 2023 na str. 75: »nadaljevanje dejavnega in podrobnega spremljanja

dogodkov, vezanih na aktualno dogajanje. Nadaljevanje projektov predstavljanja aktualnih tem skozi t. i. razlagalne videe.«

Glede na skopo opredelitev STOPkasta je težko presojati, ali je videopodcast kršil Poklicna merila in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija. Opredelitev avtorice, da ne gre za polemično, temveč za pogovorno oddajo, ne pomeni, da v njej ni potrebno spoštovati zahtev iz Poklicnih meril po nepristranskosti (točka 1.2), neodvisnosti (točka 1.7), pravičnosti (točka 1.8) in obsega mnenj oziroma celovitosti (točka 2.2.), saj gre v tem primeru za pogovorno oddajo z več sogovorniki, v kateri je celovitost možno zagotoviti.

Zato bom Uredništvu za nove medije priporočila, da jasneje opredeli vsebinsko zasnovo in periodiko izhajanja STOPkasta, produkcijsko enoto, v kateri nastaja, ter razmislek o podpisu vseh avtorjev, tudi slike in zvoka.

4.3.1.2 Razpon tem: o (ne)spregledanih odbojkaricah, nič o hitri železnici v Avstriji

SEPTEMBER, str. 27: So bile slovenske odbojkarice spregledane?

»Rada bi opozorila na zapostavljenost slovenskih ženskih športnic pri poročanju na portalu MMC. V ponedeljek, 18. 9. 2023, ni bilo mogoče zaslediti rezultata ženske odbojcarske tekme med Slovenijo in Italijo na kvalifikacijah za OI 2024. Res je ženska reprezentanca manj uspešna od moške, vendar mislim, da bi si kljub temu zaslužila kratko novico na vašem portalu. In to je le eden od primerov neenake zastopanosti v medijih, ko gre za ženske športe. S tem dajemo zelo izkrivljeno sliko mladim, kar je velika škoda, poleg tega pa imajo ženske športnice zaradi manjše medijske izpostavljenosti tudi manjše možnosti za večjo finančno podporo. Kot portal nacionalne televizije bi lahko veliko naredili za izboljšanje položaja žensk (ne le v športu) in žalosti me, da tega ne izkoristite.« (B. O.)

Uredništvo Športa na MMC-ju

Novica je bila objavljena 18. 9. ob 7.50.

<https://www.rtv slo.si/sport/odbojka/slovenske-odbojkarice-brez-moznosti-tudi-proti-italijankam/681734>.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Kot izhaja iz priložene povezave, ste na srečo poročilo o tekmi le spregledali. MMC je v ponedeljek objavil ne samo rezultate tekme med Slovenijo in Italijo, temveč tudi poročilo o poteku tekme in celo dve izjavi slovenskih udeleženk. Zato menim, da je MMC primerno opravil svojo nalogo.

DECEMBER, str. 18: »Zakaj nikjer ne najdem prispevka iz Dnevnika o hitri železnici v Avstriji?«

»Zakaj nikjer ne najdem prispevka iz Dnevnika (op. a.: 30. 12. 2023) o hitri železnici v Avstriji, ki bi lahko komentiralo veliko bralcev?« (B. O.)

V. d. urednice Uredništva za nove medije Ksenja Tratnik

Vseh novic, ki so v Dnevniku, ne naredimo tudi kot tekstovnih novic, odvisno od količine dela in vsebine novice.

Avstrijo sicer pokrivamo v zelo veliki meri, saj gre za našo sosedo.

V primeru objavljenega prispevka 30. decembra je bil dejavnik tudi manjše število sodelavcev v redakciji, bila je sobota popoldne, ko je zaradi pomanjkanja delovne sile delalo manj novinarjev.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Menim, da je urednica primerno pojasnila razlog, zakaj MMC ni povzel prispevka o novi železnici v Avstriji. Samostojni prispevek je sicer na ogled v arhivu RTV 365 na [povezavi](#), Dnevnik, 30. 12. 2023, pa [tukaj](#).

4.3.1.3 Obseg mnenj: objava stereotipov o moških

[SEPTEMBER](#), str. 25: Ali članek na MMC-ju res vsebuje elemente sovražnega govora do moških?

»V prispevku, objavljenem na portalu MMC (<https://www.rtv slo.si/kultura/oder/zadnji-hamlet-z-druzino-se-vse-zacne-tudi-patriarhat-se-je/681449>), se pojavlja žal vedno bolj tipičen primer sovražnega govora do moških. V citatu norveškega študenta so izraženi močni stereotipi o moških, ki vsebujejo tudi totalitarne vzgibe (izjave o tem, kaj bi morali biti prisiljeni početi vsi moški). Portal MMC neprestano krši pravico državljanov do ideološke uravnovešenosti in pogosto prehaja meje okusnega ter stopa v območje sovražnega govora. Ne gre za moje nerazumevanje: na portalu so objavljeni tudi moji prispevki, sem Stritarjev nagradenec. Srčno upam, da bo to možno urediti.« (M. S.)

Uredništvo kulture na MMC-ju

Bralec se referira na citat iz gledališkega lista, ki spremlja razstavo Zadnji Hamlet v Stari mestni elektrarni, o kateri smo na MMC-ju poročali. V uredništvu se ne strinjamo, da navedene besede izražajo sovražni govor do moških, temveč, da citat opozarja na škodljive enoznačne predstave, kaj bi moškost morala pomeniti. Avtor zapisa Adam Manthey Steen zato meni, da lahko z različnimi načini uprizarjanja Hamleta dekonstruiramo prevladujoče mnenje o tem, kaj moškost je oz. kaj bi morala biti. Glede očitkov, da »portal MMC neprestano krši pravico državljanov do ideološke uravnovešenosti in pogosto prehaja meje okusnega ter stopa v območje sovražnega govora«, se zahvaljujemo za mnenje, vendar pa se brez navedbe konkretnih primerov na to težko natančneje opredelimo, vsekakor pa se z očitki ne strinjamo. Na portalu MMC-ja si prizadevamo ravno nasprotno, težimo k preprečevanju širjenja sovražnega govora, kar je tudi eden od ciljev moderiranja komentarjev bralcev.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Menim, da so v uredništvu primerno pojasnili objavo citata, pa tudi pristop uredništva do objavljanja različnih mnenj. Članek sem tudi sama prebrala in menim, da je iz njega jasno razvidno, da gre za mnenje. Sama ne zaznavam, da bi s tem besedilo vsebovalo elemente

sovražnega govora. Mnoga mnenja vsebujejo tudi stereotipe. A prav z objavljanim različnih mnenj se ti stereotipi tudi rušijo. Z objavo stereotipa nas nihče ne sili, da stereotip sprejemamo kot dejstvo. Zato menim, da je prav, da MMC ostaja odprt za objavljane različnih mnenj. Je pa tudi prav, da bralci opozarjate na morebitne odklone ali pretirano favoriziranje nekaterih mnenj pred drugimi.

4.3.1.4 Poklicna merila: hitrost poročanja, preverjanje dejstev in številk

JUNIJ, str. 31: O ažurnosti poročanja MMC-ja o pohodu skupine Wagner proti Moskvi

»Danes ponoči (s 23. na 24. junij) smo lahko na družbenih omrežjih in v tujih medijih tako rekoč v živo spremljali razburljivo, zgodovinsko dogajanje v Rusiji, vezano na pohod skupine Wagner proti Moskvi. Tudi nacionalne RTV-hiše sosednjih držav so o tem ažurno poročale. Na MMC pa dopoldne o tem nisem zasledil še nič. Ali ni naloga javne RTVS ažurno obveščati Slovence? Se vam zdi odzivni čas portala MMC primeren za leto 2023, ko lahko informacije dobimo tako rekoč v živo? /.../ Mislim, da imamo plačniki RTVS naročnine pravico do ažurnega poročanja in obveščnosti.« (K. E.)

Uredništvo MMC RTV SLO

Navedbe bralca ne držijo. Novico s prvimi izjavami Jevgenija Prigožina smo imeli objavljeno v petek pred zaključkom redakcije, torej ob 23.21: <https://www.rtv slo.si/svet/vojna-v-ukrajini/prigozin-obtozil-rusko-vojsko-za-napad-na-skupino-wagner-kremelj-navedbe-zavraca/672813>.

Svežo novico z vsem nočnim dogajanjem, ki smo jo čez dan dejavno spremljali, celo z aplikacijo MMC v živo, pa smo v soboto, 24. 6., objavili ob 7.43.

<https://www.rtv slo.si/svet/evropa/akcija-wagnerja-tako-naglo-koncana-kot-se-je-zacela-prigozin-se-po-dogovoru-seli-v-belorusijo/672907>.

Čez dan smo objavili tudi več člankov z mnenji analitikov, tako da je bil poskus upora »pokrit« z različnih vidikov. Na MMC-ju nimamo nočnih dežurstev, redakcija deluje od 6.00 do 24.00.

ODGOVOR VARUJINJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Iz odgovora uredništva in iz objav na MMC je razvidno, da so se v uredništvu MMC-ja primerno – in skladno s kadrovskega zmožnostmi – odzvali na dogajanje v Rusiji. Na njihove objave so se množično odzivali tudi bralci, saj se je pod člankom (z več dodanimi članki), ki so vam ga na [povezavi](#) dodali v odgovor, 24. 6. od 8. ure zjutraj do zvečer zbralo več kot 1300 komentarjev uporabnikov. V zbirnem članku na MMC so tudi izseki dnevnoinformativnih oddaj TV Slovenija (Prvi dnevnik, Dnevnik), v katerih so tudi prispevki in javljanja v živo dopisnice Vlaste Jeseničnik iz Moskve. Tudi TV Slovenija se je na pohod Wagnerjeve skupine proti Moskvi odzvala primerno, saj je temu prilagodila vse dnevnoinformativne oddaje tako, da je podaljšala čas za poročanje in podrobnejšo osvetlitev dogajanja v Rusiji. Med drugim tudi z neposrednim javljanjem dopisnikov iz Moskve, Ukrajine in Washingtona. **Zato menim, da je vaša ocena o tem, da je bila RTV Slovenija glede dogajanja v Rusiji neažurna, neutemeljena.**

SEPTEMBER, str. 26: Zakaj v besedilu ni navedena ustanova, ki je kršila delovno zakonodajo?

»Ob prebiranju novice <https://www.rtvlo.si/slovenija/preberite-tudi/drzavna-ustanova-z-vprasanjem-o-druzini-diskriminirala-iskalko-zaposlitve/681229> sem dobil občutek, da večjo težo in vrednost pripisujete "dobremu imenu" kot javnem interesu do informiranosti. Mislim, da ima javnost vso pravico vedeti, katera državna ustanova krši delovno zakonodajo, da se ji lahko bodoči potencialni iskalci zaposlitve pravočasno ognejo, da sami ne postanejo žrtve protizakonitih potez vodstva te ustanove.« (V. V.)

V. d. urednice Uredništva za nove medije Ksenja Tratnik

Informacijo so posredovali iz Urada Zagovornika načela enakosti, pri čemer niso navedli imena javne ustanove, tudi zaradi varovanja podatkov omenjene osebe. To je tudi razlog, da ni navedena.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Menim, da je urednica natančno pojasnila, zakaj v besedilu ni navedena ustanova, ki je kršila delovno zakonodajo. Iz zapisanega je razvidno, da uredništvo ni »prikrilo« imena zato, da bi ohranilo »dobro ime«, temveč zato, ker teh informacij ni imelo. Zato v tem primeru ni prišlo do kršitve Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija, ki med drugim v točki 1.8 o pravičnosti navajajo, da morajo novinarska besedila navajati vsa pomembna dejstva in da ne smejo zavajati bralcev. Besedilo je navajalo informacije, ki jih je imelo, skladno z že omenjenimi Poklicnimi merili pa morajo informativna besedila RTV Slovenija spoštovati tudi načela natančnosti (točka 1.1: »Sporočilo mora ustrezati dejstvom in ne sme biti zavajajoče ali neresnično ...«) in preverjanja dejstev (točka 1.3: »Novinarji in uredniki RTV Slovenija morajo spoštovati temeljno profesionalno pravilo, da je treba vse podatke pred objavo preveriti. Če to ni mogoče, je nujno navesti vir. Ko gre za uredništvu znan in verodostojen vir, ki pa ne želi biti imenovan, se je mogoče zateči k uporabi besednih zvez: iz zanesljivega vira, naš preverjeni vir, iz dobro obveščениh virov, iz diplomatskih virov, iz virov, ki so blizu ..., in podobnim. V programih RTV Slovenija praviloma ne uporabljamo besednih zvez, kot so: govori se, pravijo, da; slišati je, naj bi.«

V javnem interesu je, da je javnost seznanjena s kršitvami javnih ustanov. V določenih primerih je seveda možno in primerno objaviti tudi ime javne ustanove. Vsekakor pa glavni razlog za objavo imena ne bi smel biti v tem, da bi se državljani po objavi izogibali zaposlitvi v takšni ustanovi, saj ni naloga državljanov, da se sami varujejo pred nezakolitostmi, temveč morajo za to poskrbeti inšpekcije in drugi pristojni. Njihova naloga je, da zavarujejo državljane pred zlorabami.

OKTOBER, str. 22: Intervju s pisateljico Ireno Svetek: Naslov »sugerira, da so ženske v večji meri žrtve umorov«

»Ana Jurc na portalu MMC nadaljuje s svojim zavajanjem in širjenjem sovraštva do moških. Naslov intervjuja z Ireno Svetek (kje so, mimogrede, intervjuji moškimi?) sugerira, da so ženske v večji meri žrtve umorov. 78 odstotkov žrtev umorov na svetu so moški:

https://en.m.wikipedia.org/wiki/Homicide_statistics_by_gender. Avtorica navede podatek, ki si ga je izmislila, da je 90 procentov žrtev žensk - tudi v Sloveniji je več žrtev moških kot žensk. Novinarka niti trenila ni, da bi preverila podatek. Vse skupaj gre resnično predaleč.« (M. S.)

V. d. urednice Uredništva za nove medije Ksenja Tratnik

Sogovornica v intervjuju eksplicitno navede, da govori o žrtvah umorov, o kakršnih sama piše. Vsak, ki bere njena dela, ve, da gre za žrtve družinskega nasilja in zločinov iz strasti.

Statistike, raziskave ter izkušnje vladnih in nevladnih organizacij sinhrono potrjujejo, da so nasilju v družini mnogo pogostejše izpostavljene ženske kot moški. Raziskave kažejo, da je v 90 do 97 odstotkih primerov nasilja v družini povzročitelj nasilja moški nad žensko.

vir: <https://www.prepoznajnasilje.si/nasilje-v-druzini>

Torej njen podatek ni napačen.

Očitek, kje so intervjuji z moškimi, je seveda povsem pavšalen in se nam zdi neprimeren. Lahko pa pošljemo povezave na intervjuje z moškimi ustvarjalci, ki smo jih imeli v zadnjih mesecih.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM (POUDAREK)

/.../ Kot je razvidno iz konteksta, se odstotek (90 %) nanaša na stopnjo izpostavljenosti ne samo umorom, temveč tudi vsem drugim oblikam nasilja v družini, kar podatki potrjujejo. Vi navajate številke za vse umore in uboje, ki zajemajo tudi umore in uboje zaradi obračunov med kriminalnimi združbami, preprodaje drog, dolžniških razmerij in drugih razlogov med osebami, ki so zgolj v »poslovnih« razmerjih, kjer je delež moških žrtev večji.

V vsem intervjuju pa je jasno razvidno, da tema pogovora in pisanja avtorice niso vsi umori in uboji, temveč umori znotraj družine, partnerskih in podobnih razmerij, povezani s čustvi, travmami in z zasebnim življenjem storilcev.

Iz članka na N1, objavljenega na povezavi

<https://n1info.si/novice/slovenija/polovica-vseh-letosnjih-umorov-v-druzinskem-krogu/>

/.../ je razvidno, da je bilo v obdobju 2016-2021 v Sloveniji med žrtvami ubojev 11 moških in 19 žensk, med žrtvami umorov pa 5 moških in kar 26 žensk. **V obeh kategorijah skupaj je bilo torej med žrtvami 16 moških in 45 žensk.**

Ti podatki so bistveno drugačni od vaših in pritrjujejo navedbam novinarki in pisateljice, da je med žrtvami tako umorov in ubojev znotraj družine kot med žrtvami družinskega nasilja precej več žensk kot moških.

Zato ugotavljam, da v intervjuju ni šlo za zavajanje in širjenja sovraštva do moških, temveč za navajanje preverljivih dejstev. Intervju je bil torej skladen s Poklicnimi merili in načeli novinarske etike v programih RTV Slovenija.

4.3.1.5 Natančnost: napake v člankih

JUNIJ, str. 29: Nenamerna napaka v članku o ukrajinski evakuaciji na reki Dneper

»Imam pritožbo v zvezi s strokovnostjo poročanja o vojni v Ukrajini. Tokrat na portalu MMC (<https://www.rtvlo.si/svet/vojna-v-ukrajini/v-ukrajini-po-razstrelitvi-dela-jezu-nova-kahovka-zaradi-poplav-odredili-evakuacijo/670784>). Avtor članka ne loči, kaj je levi in kaj desni breg reke

in ne pozna slovenskega imena za reko, o kateri piše. Iz te zmede tudi izhaja, da avtor ne ve, kateri breg kontrolira ruska in kateri breg ukrajinska vojska. Z levega brega reke zagotovo ne bodo evakuirali ljudi v mesto Kherson, ker je most porušen. Prosim za pojasnilo, zakaj javna RTVS dopušča, da ne dovolj izobraženi in strokovno podkovani "novinarji" pišejo članke za portal MMC.» (K. E.)

Uredništvo MMC RTV SLO

Pošiljamo pojasnilo glede pritožbe bralca o prispevku: <https://www.rtv slo.si/svet/vojna-v-ukrajini/v-ukrajini-po-razstrelitvi-dela-jezu-nova-kahovka-zaradi-poplav-odredili-evakuacijo/670784>. V prispevku je res prišlo do nenamerne napake, ki smo jo odpravili in dodali pojasnilo: »V prvotni objavi na Instagramu, vključeni v novico, smo navedli podatek, da poteka ukrajinska evakuacija na "levem bregu reke Dneper", kar je napačno, saj Ukrajina nadzoruje desni breg reke Dneper. Napako smo popravili in se zanjo opravičujemo.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM IN PRIPOROČILOM

Zahvaljujem se vam za opozorilo, ki je prispevalo k odpravi napake. Ob tem dodajam, da se napake dogajajo tudi najbolj izobraženim in strokovno podkovanim novinarjem. Da v tem primeru ni šlo za nestrokovnost, kažejo ostale pravilne navedbe v prispevku, napaka se je namreč zgodila samo v objavi na Instagramu. Zato je vaša obtožba, da »javna RTVS dopušča, da ne dovolj izobraženi in strokovno podkovani "novinarji" pišejo članke za portal MMC,« neutemeljena. Uredništvo je na napako tudi ustrezno opozorilo – z ločenim opozorilom na koncu prispevka – in se zanjo primerno opravičilo. Bom pa uredništvu priporočila, da ob objavah navede tudi čas spremembe objave, s čimer bodo spremembe še bolj transparentne.

[JUNIJ, str. 30: »Nedopustna amerikanizacija« v članku o izginuli podmornici](#)

»V članku "Izginila turistična podmornica, namenjena ogledom razbitin Titanika", je takoj v podnaslovu navedeno: "Pogrešana podmornica je velikosti tovornjaka". To je povsem ameriški pristop v izogib uporabi merskih enot, ki na slovenskem in širše po Evropi nima kaj iskati; še zlasti, ker Američani pojem "tovornjak" uporabljajo za povsem drug tip vozil, kot so tovornjaki po Evropi. Standard (evropski in mednarodni), je metrični in zahtevam, da se tega tudi držite, sicer lahko za enote začnemo uporabljati tudi banane, ali pa Miley Cyrus in vse drugo, kar nam zapaše.« (V. V.)

Uredništvo MMC RTV SLO

Zapis se ne nanaša na mersko enoto, ampak gre za primerjavo velikosti. Primerjava s tovornjakom je namenjena zgolj temu, da si laik lahko lažje predstavlja, kolikšna je podmornica.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Menim, da je uredništvo primerno pojasnilo, zakaj je velikost podmornice primerjalo z velikostjo tovornjaka in ne zapisalo v metrih. V publicistični zvrsti jezika so takšne primerjave dovoljene, seveda v primerih, ko ni pomembna točna velikost, izražena v metrih ali drugih merskih enotah, temveč ko želi uredništvo s primerjavo s splošno znanim predmetom le ponazoriti velikost tako,

da bo ta razumljiva najširšemu krogu bralcev. Tako denimo večkrat zasledimo, da neko velikost primerjajo z velikostjo nogometnega stadiona. Ali pri odpiranju nove sončne ali vetrne elektrarne namesto (ali poleg) moči v megavatih zapišejo ali povedo še, za oskrbo koliko gospodinjev zadošča. Publicistični jezik ni znanstveni ali strokovni jezik, ki je namenjen strokovni javnosti. Publicistična zvrst jezika je namenjena zelo široki in raznoliki javnosti, zato je nujno težje razumljive pojme ponazoriti z vsem razumljivimi primerjavami. V primeru podmornice bi sicer lahko navedli tudi, da je dolga sedem metrov, kot je zapisal eden od slovenskih medijev. V tem primeru bi bilo to boljše kot primerjava s tovornjakom.

NOVEMBER, str. 17: »Dan reformacije ni državni praznik, ampak dela prost dan.«

»V poslanici predsednice DZ ob dnevu reformacije se je zgodila napaka: dan reformacije kljub svojemu izjemnemu pomenu v RS ni državni praznik, ampak dela prost dan. Če že v kabinetu predsednice niso opazili napake, bi jo moral vsaj javni medij, kar naj bi RTV SLO bil!

Ni toliko problem vsebina napake, te se pač zgodijo (čeprav se na določenih funkcijah in pozicijah takšne enostavno ne bi smele), ampak način reagiranja RTV SLO, ki poraja dvom v svobodo medija in demokracijo. Namesto, da bi nekdo zadevo preveril in popravil, je komentar z dne 31. 10. 2023 pod člankom na portalu po prijavi napake izbrisal. Komentar je ponovno objavljen 3. 11. 2023 ob 7.05, napaka ponovno prijavljena in me prav zanima, kaj bo sledilo. /.../« (N. J.)

V. d. urednice Uredništva za nove medije Ksenja Tratnik

Kolegi na kulturi so že popravili napako.

Iz urada predsednice države so poslali napačno informacijo, ki so jo kolegi spregledali.

ODGOVOR VARUHINJE

Zahvaljujem se vam za opozorilo o napaki na spletni strani rtslo.si. v [članku ob dnevu reformacije](#). Strinjam se z vašim mnenjem, da ni toliko problematična napaka, saj se temu žal ni možno povsem izogniti. Problem je, če avtorji napake ne priznajo in je ne odpravijo. A na MMC-ju so jo odpravili takoj, ko sem jim posredovala vaš dopis.

Če sem vas prav razumela, ste na napako v besedilu opozorili v komentarju. Pravila komentiranja na rtslo.si, ki so objavljena [tukaj](#), ne predvidevajo, da na napake v besedilih opozarjate v komentarju. Točka 18 pravi:

»18. Komentarji novic niso namenjeni opozarjanju na slovnične napake ali tehnične težave pri uporabi storitev, zato bodo odstranjeni. Uporabnik v ta namen lahko uporabi ustrezne povezave (npr. »Prijavi napako« na koncu vsakega prispevka, kontakti uredništev ...).«

Vaš komentar je bil umaknjen prav na podlagi tega pravila. Verjetno bi bilo smiselno v ta člen dodati še vsebinske napake, da bi bilo to jasno vsem uporabnikom. Ob morebitni dopolnitvi Pravil bom to vsekakor predlagala, že sedaj pa bom predlagala administratorjem, da to pojasnijo v razdelku Pogosta vprašanja in odgovori.

Uporabniki lahko pošljete opozorilo o napaki v besedilu prek gumba »prijava napake«. Iz vašega dopisa ni povsem razvidno, ali ste napako prijavili kot komentar ali kot prijavo napake. Če ste jo po drugi poti, bi morali uredniki vaše opozorilo prejeti in napako popraviti.

Kot je na moje dodatno poizvedovanje odgovorila v. d. urednice Uredništva za nove medije, v poplavi elektronske pošte redaktor oziroma novinar kakšno pošto kdaj tudi spregleda, a to je izjemno redko. Za te redke primere je na voljo še pot prek Varuhinje.

4.3.1.6 Pristransko navajanje virov

NOVEMBER, str. 18: »Hamasova propaganda na RTV SLO«

»Že dlje časa vidim, da operira RTV SLO s Hamasovimi številkami brez opozoril. Npr. danes: <https://www.rtvsllo.si/svet/bliznji-vzhod/od-sedmega-oktobra-v-gazi-vsakih-deset-minut-ubit-palestinski-otrok/688847> Izrael po masakrih 7. oktobra še vedno šteje svoje žrtve, ker so nekatere neprepoznavne ali pogrešane in se ne ve, če so jih ugrabili v Gazo. Po drugi strani pa je Hamasu in zdravstvenim organizacijam pod njegovo kontrolo vse takoj jasno, čeprav so izgubili nadzor nad teritorijem. Dejstvo je, da iz Gaze neodvisnih podatkov ni in jih tudi ne more biti v teh kaotičnih razmerah, kar pa pride ven, pa je derivat Hamasovih izmišljenih števil, kot smo dobro videli na primeru bombardiranja parkirišča pri bolnici Al-Ahli. Poleg tega Hamas ne loči med svojimi mrtvimi teroristi in civilisti, meja med civilisti in teroristi je tam tudi maksimalno zabrisana, otroke že od malih nog indoktrinirajo in trenirajo /.../. Oboroženi otroci tako niso redkost. Prav tako Hamas ne upošteva žrtev že prek 1000 lastnih raket, ki so bile namenjene pobijanju izraelskih civilistov in terorju nad njimi, a so zaradi napak padle dol že prej v Gazi. /.../ je tudi sklicevanje na propagandni kanal - Al Jazeera, kar spet pomeni Hamas. Neprofesionalno je, da vaš novinar ne omeni, da je Al Jazeera v lasti katarskega emirata, ki je poleg iranske teokracije glavni sponzor Hamasovega terorističnega režima. V Katarju se tudi skriva Hamasov vodja Ismail Haniyeh. Skratka, neprofesionalno je, da se vaši novinarji sklicujejo na Hamasovo in katarsko propagando, ne da to navedejo. Novinarski standardi sicer zahtevajo, da bi povprašali za komentar tudi izraelsko stran, kar pa na RTV SLO praviloma ni praksa.« (S. M.)

V. d. urednice Uredništva za nove medije Ksenja Tratnik

Al Džazira je katarska televizija. Mogoče bralec ne ve, da je Katar posrednik v pogajanjih med Izraelom in Hamasom. Če bi Izrael ocenjeval, da je Katar sovražen, verjetno ne bi pristal na njegovo posredniško vlogo.

ODGOVOR VARUHINJE Z MNENJEM

Hvala za vaše pripombe. V članku, ki ste ga priložili na povezavi, je res poudarek na dogajanju v Gazi in na tamkajšnjih virih. Kot je v njem navedeno, je težišče (razmeroma kratkega) poročila stanje otrok v Gazi, povod zanj pa svetovni dan otroka, ki ga praznujemo 20. novembra. Strinjam se z vami, da je v spopadih med izraelsko vojsko in Hamasom na območju Gaze zelo malo neodvisnih virov informacij in zelo veliko dezinformacij. Vse današnje vojne so tudi informacijske vojne, ki se bijejo ne samo na vojnih bojiščih, temveč po vsem svetu, kjer skušata ena in druga stran vplivati na poročanje o spopadih in stanju na terenu in s tem na javno mnenje. Tehtanje, kateri viri so bolj kredibilni in kateri manj, je v takih razmerah izjemno težavno. Pomembno pa je, da novinarji pri poročanju navajajo, na katere vire so oprli besedilo, saj imajo tako bralci ob informaciji pred seboj tudi že kontekst vira ter njegovo morebitno

pristranost v eno ali drugo stran. V besedilu, ki ga navajate, je MMC povzel poročanje Al Džazire, Sklada Združenih narodov za otroke (Unicef), ki je navajal izjave direktorja bolnišnice v Kan Junisu na jugu Gaze, in poročanje novinarka Špele Novak za Radio Slovenija.

Da MMC o spopadih v Gazi kar dosledno navaja vire, kar je bralcem v veliko pomoč, kaže tudi članek, ki sem ga naključno izbrala iz objav na MMC-ju. Dva dni pred člankom, ki vas je zmotil, 18. 11., je MMC objavil članek [Izraelske sile napadle šolo ZN-a v Džabaliji. Izrael krepi napade tudi na jugu Gaze](#). V njem navaja več različnih virov: o stanju v bolnišnici v Gazi francosko tiskovno agencijo AFP, izjavo svetovalca izraelskega premierja Netanjahuja za ameriško televizijo MSNBC, izjavo nekdanjega izraelskega premierja Ehuda Olmerta, poročanje Al Džazire o obkolitvi bolnišnice Al Šifa in izjavo izraelske vojske, ki to zanika, poročanje Al Džazire o rušenju zidov v bolnišnici Al Šifa in izjavo izraelskega premierja Netanjahuja za ameriški javni radio NPR, da to ne drži. V nadaljevanju kot vire navaja še organizacijo Zdravniki brez meja, Urad Združenih narodov za koordinacijo humanitarnih zadev, Rdeči polmesec in nemško tiskovno agencijo DPA. Kot je zapisano na začetku besedila, je to nastalo s povzemanjem Radia Slovenija ter tiskovnih agencij Reuters in STA.

Menim torej, da so v obeh besedilih o Gazi na MMC-ju dokaj podrobno navedeni viri, kar pomaga pri vaši končni oceni, ali napisano drži ali ne. Upam, da je tako tudi pri drugih besedilih o Gazi in da izbira virov ni namenoma pristranska.

4.3.1.7 Podpisovanje fotografij

[FEBRUAR, str. 28: Pomanjkljivo podpisovanje fotografij v članku na MMC RTV SLO](#)

»Spet se vam oglašam s pritožbo zaradi pomanjkljivega in zavajajočega podpisovanja fotografij v člankih MMC RTVS. Tokrat gre za podpis pod edino, nosilno fotografijo kratkega članka Janka Petrovca o suši v severni Italiji: [Severno Italijo in reko Pad znova pesti suša. Foto: AP](#).

Ta podpis je absolutno zavajajoč. Najmanj, kar mu manjka, je pripis, da je fotografija arhivska oziroma simbolična. Prepričan sem, da bi spodobno uredništvo, ki spoštuje svoje (javno) poslanstvo, svoje bralstvo in poklicne standarde, pod to fotografijo seveda objavilo vsaj ustrezen povzetek pojasnila, ki ga ob objavljeni fotografiji ponuja agencija AP. Gre namreč za posnetek merjenja slanosti vode v ustju Pada - julija lani! (Rodolfo Laurenti, Deputy Director of the Remediation Consortium of the Po River, checks the salinity of the river, at a desalination barrier in Porto Tolle, Italy, on the Delta river, Friday, July 29, 2022. The amount of water entering the delta from the Po River is at an all-time low. (AP Photo/Luca Bruno) /.../« (B. P.)

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Kot ste verjetno že sami ugotovili, je vaša pripomba padla na plodna tla, saj so v uredništvu MMC kmalu po prejemu vašega odziva podpis pod fotografijo primerno dopolnili s pripisom: »Fotografija na reki Pad je bila posneta julija lani.«

Uredništvo se je torej na vašo pripombo odzvalo primerno. Menim tudi, da fotografija ni zavajajoča, čeprav je bila posneta v drugem letnem času. Primerno namreč ilustrira naslov (V severni Italiji huda suša – stanje vodostajev skoraj takšno kot sredi poletja) in vsebino besedila. Dejstvo, da je bila fotografija posneta v drugem letnem času, v tem primeru ni bistveno.

Besedilo govori o nizkem vodostaju in pri izboru fotografije zadošča, da ilustrira to dejstvo. Namen fotografije je prikazati, skupaj z naslovom, vsebino besedila in povabiti k njegovemu branju. Podrobnosti dobi bralec v besedilu in v prispevku.

Bralec se je na odgovor Varuhinje odzval:

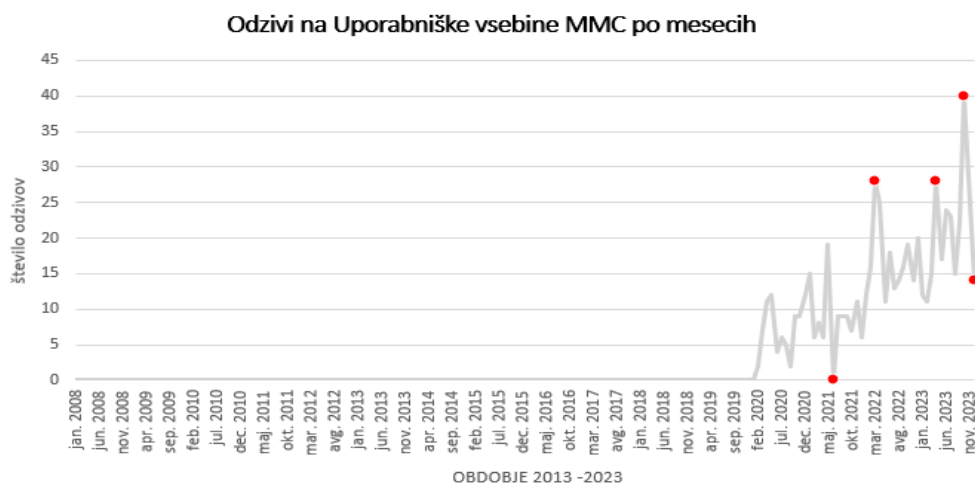
»Hvala za odgovor in pojasnilo. Popravljen podpis sem že opazil, kot tudi to, da se uredništvo MMC na moje pritožbe včasih odzove, včasih pa jih ignorira. Žal se z vašo ugotovitvijo, da podpis ni bil zavajajoč, ne morem strinjati. Moj pogled na fotografije, ki ilustrirajo članke, in na njih podpisovanje, je zelo ortodoksen. Nekako se sklada s starimi navadami dobrih fotografskih agencij in vedno redkejših tiskanih in spletnih medijev, ki objavljene fotografije opremljajo s pojasnjevalnimi podpisi. Nikakor se ne morem privaditi novodobnim razvadam ustvarjanja informativnih vsebin za spletne strani, pri katerih so fotografije vedno bolj "simbolične", podpisi – če sploh so – pa so po vsebini del besedila in ne podpisi pod fotografijo. Zavedam se, da se časi in mediji spreminjajo, zato od MMC ne pričakujem, da bo vsak članek opremljal z aktualnimi poročevalskimi fotografijami. Pričakujem pa, da se bodo v uredništvu držali nekaj osnovnih načel: da se arhivske in simbolične fotografije ustrezno označuje redno in ne po trenutnem navdihu. /.../ Poleg tega gre v primerih podpisovanja fotografij, nad katerimi se pogosto pritožujem uredništvu MMC, za kršitve Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTVS o uporabi gradiva iz dokumentacije (točka 9.6), označevanju arhivskega gradiva (9.10.1) in zlorabi arhivskega gradiva (9.10.2).«

■ DODATNI ODGOVOR VARUHINJE

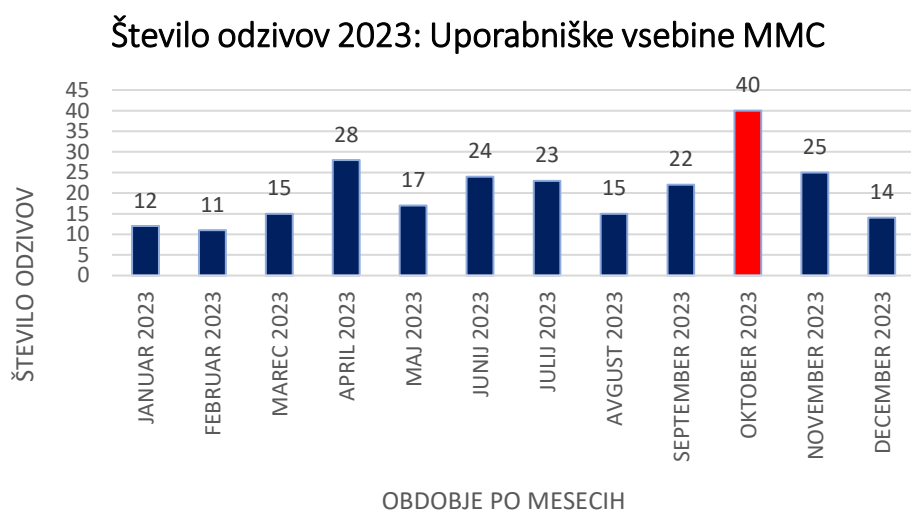
Hvala za vztrajanja pri »stari šoli« odnosa do fotografskega gradiva v novinarskih besedilih. V hitri »instant produkciji« spletnih vsebin, v katero mnoge novinarje in druge pisce silijo tudi razmere, saj se od medijev pričakuje, da ustvarjajo vedno več vsebin s čedalje nižjimi stroški, je časa in denarja za kakovostno novinarsko ali reportažno fotografijo vse manj. A vsaj javni mediji bi morali ohraniti čim višje standarde tudi na tem področju. Včasih se sicer sprašujejo, ali je to sploh vredno. Ali to sploh kdo opazi? Zato so odzivi, kot je vaš, dragocen dokaz, da kdo to vendarle opazi in da je vredno. Kot Varuhinja pravic uporabnikov spletne strani RTV Slovenija se bom zato zavzela za ohranitev teh standardov.

4.3.2 UPORABNIŠKE VSEBINE

V to skupino Varuhinja uvršča odzive piscev in bralcev komentarjev pod besedili na spletni strani rtslo.si. Število teh odzivov se je v letu 2023 povečalo, in sicer na kar **246**, kar je v primerjavi z letom 2022, ko jih je bilo 206, za dobrih 19 % več. V primerjavi z letom 2021, ko jih je bilo 105, pa se je število več kot podvojilo. Izrazit trend naraščanja teh odzivov kaže tudi spodnji graf, v katerem so opazni tudi mesečni rekordi: 40 [oktobra 2023](#) (40) in po 28 [marca 2022](#) in [aprila 2023](#).

V letu 2023 so odzivi na uporabniške vsebine predstavljali več kot dve tretjini vseh odzivov na PPE MMC. Po mesecih so nihali, največ jih je bilo oktobra, 40, najmanj pa februarja, 11.

Največ (28) je bilo odzivov piscev komentarjev, ki so se pritoževali, zakaj je bil njihov komentar pod članki na spletni strani rvtvsi.si umaknjen. Varuhinja jih je v večini primerov najprej napotila na moderatorje, ki so uporabnikom dolžni pojasniti, zakaj so določen komentar umaknili. V nekaj primerih je vodjo moderatorjev prosila za dodatna pojasnila in jih posredovala uporabnikom. Kljub temu je nekaj pritožnikov vztrajalo, da je njihov komentar primeren.

Nekaj uporabnikov je predlagalo, da se komentiranje na spletni strani rvtvsi.si ukine, drugi so izpostavili problem komentiranja pod članki z občutljivimi vsebinami. Tretji so Varuhinjo opozarjali na neprimernost komentarjev drugih uporabnikov. Te je napotila, da neprimerne komentarje prijavijo administratorjem.

V večini primerov je s pojasnjevanjem pravil in posameznih primerov dosegla pri uporabnikih razumevanje za utemeljenost moderiranja. Nekaj komentatorjev se je odzvalo tudi s pohvalo.

MAREC, str. 51: Komentarji na rtvslo.si so namenjeni najširši javnosti

Uporabnik R. Č. je zapisal:

»Pošiljam vam korespondenco z administratorjem MMC. Ne vem, kaj naj si mislim. Zaradi nepojmljive cenzure že nekaj mesecev nisem podal komentarja pod članki, no, včeraj sem enega, ki seveda ni bil objavljen. /.../ Prosim za vaše stališče.«

Povzemamo korespondenco uporabnika z administratorjem:

»Uporabnik: »Komentiral sem novico. Administrator komentarja ni objavil. Zahtevam pojasnilo za odločitev, ker je vsebina komentarja skladna z vašimi pravili, ni žaljiva in ni nestrpna.«

Administrator: »Komentar v novici: [Netanjahu po množičnih protestih začasno ustavil sprejemanje pravosodne reforme](#)

'Bravo Izraelci. Tako se upira avtokratom. Če bi bil še vedno kovid, bi v Izraelu zmanjkalo koles...' se zdi, kot da je nedokončan. Prosim vas, da bolj predstavite svoje mnenje in ostale uporabnike seznanite s svojimi stališči. Administrator«

 ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Vodja administratorjev je o umiku vašega komentarja odgovoril:

»Ni razvidno, zakaj uporabnik v temo o Izraelu vključuje tematiko covid-a. Takšni komentarji namreč hitro preusmerijo debato. Zato smo ga pozvali, naj bo v svojem stališču bolj jasen.«

Čeprav se zdi, da v tem primeru administratorji nekoliko pretiravajo v strogosti in da bi morali razumeti ironijo ali druge podtone vašega komentarja, pri odločanju o umiku komentarja to ni in ne sme biti pomembno.

Komentarji na rtvslo.si so namreč objavljeni na spletni strani, ki je namenjena najširši, zelo heterogeni javnosti. Zato morajo biti vsem tudi razumljivi. Ironija in podobne nadgradnje so sicer zelo všeč jezikovnim sladokuscem, vendar rtvslo.si ni medij za jezikovne sladokusce. Zato administratorji ob presojanju, ali nek komentar umaknejo ali ne, ne tehtajo, ali ga razumejo oni, ampak, ali ga razume povprečen bralec MMC-ja. Pri svojem delu morajo imeti podobna merila kot uredniki in novinarji, ki morajo pri splošnem mediju, kot je RTV SLO, upoštevati, da je namenjen najširši javnosti. V določenih oddajah ali drugih medijih, ki imajo posebno občinstvo, so merila lahko drugačna.

OKTOBER, str. 26: »Napisala sem BRAVO in je bilo cenzurirano«

»Napisala sem BRAVO in je bilo cenzurirano. Kaj /.../ se dogaja?« (N. N.)

 ODGOVOR VARUHNJE

Vaš komentar je bil izbrisan zato, ker je bil zapisan z velikimi tiskanimi črkami. Teh se v komentarjih ne uporablja, ker pomenijo kričanje.

OKTOBER, str. 26: Je moderator res neupravičeno odstranil komentarje uporabnika?

Komentator J. G. je Varuhinjo prosil za presojo upravičenosti umika komentarjev in pojasnil administratorja:

1. Pojasnilo administratorja

»Komentarjev kot sta

Novica: V Beogradu odprli muzej nekdanjega četniškega vodje Mihailovića, ki je dobil tudi spomenik

Iz držav, ki orgazmirajo ob zgodovini, se je treba izseliti, ker so brez prihodnosti.

Novica: V napadu na bolnišnico v Gazi ubitih najmanj 500 ljudi. Izrael odgovornost zanika.

Judje so iz največje žrtve v sodobni zgodovini mutirali v izvajalce državnega terorja. Žrtev v zločinca. Tragično in brezupno.

ne bomo objavili, saj sta neprimerna. Prosim vas, da komentirate vsebinsko in argumentirano, v nasprotnem bodo vaši komentarji dodani v predmoderacijo.

Hvala za razumevanje.«

2. Iz odgovora komentatorja na pojasnilo administratorja

»Zahvaljujem se za hiter odgovor, hkrati pa sem dobesedno zgrožen zaradi vaše argumentacije. Imate pravico, da se z mano ne strinjate, ne strinjam pa se z vašo presojo, da sta komentarja neprimerna, nevsebinska in neargumentirana. Prav za vsebino gre, med drugim so to javna stališča avtorjev v Delu in Mladini, o tem je govoril Žižek v Frankfurtu itd. Očitno sploh ne razumete svojega poslanstva, saj delo moderatorja zamenjujete s cenzuro. Če komu vsebina ni všeč in ta vsebina ni izražena z žaljivim besednjakom, ne gre za sovražni govor. Gre za odrekanje moje osnovne pravice, da imam o stvareh svoje mnenje. Očitno imam pravico po vaše govoriti samo stvari, ki so vam všeč. Prosim za natančnejše pojasnilo, ker tudi opažam, da kontrola ni dosledna. Kot da so določena imena vnaprej blokirana, drugje pa komentarji res presegajo dober okus.«

ODGOVOR VARUHINJE Z MNENJEM

Pregledala sem vaš komentar, pritožbo administratorju in njegov odgovor. Menim, da odgovor administratorja ni cenzura, saj ni umaknil vašega komentarja zato, ker se ne bi strinjal z njegovo vsebino oziroma ker bi bila vaša vsebine »napačna«, temveč zato, ker ni spoštoval točke 3 [priporočil](#) komentiranja na rtvslo.si. Ta točka navaja:

3. Ostro kritiko ali nestrinjanje s posameznimi mnenji bom izražal brez osebnih napadov in žalitev. Kritike organizacij, institucij, skupnosti ali strank bom argumentiral in izrazil na vljuden način.

Podčrtala sem del, ki ga niste spoštovali: kritike, ki je sicer legitimna, niste utemeljili. Uporabili ste tudi dve zelo nevljudni besedi: »orgazmirajo« in »mutirali«.

Administrator vas je v odgovoru opomnil, da morate spoštovati ta pravila, sicer bodo ukrepali skladno s točko 19.

Verjetno ste od registracije računa ta pravila že pozabili. Predlagam vam, da jih podrobno preberete in oblikujete vaše komentarje skladno z njimi. Prepričana sem, da boste zlahka izrazili

svoje misli, mnenje in tudi kritike na argumentiran in spoštljiv način, ki bo skladen z vsemi priporočili.

4.3.2.2 Neprimerni komentarji drugih uporabnikov

DECEMBER, str. 19: »Ukrepate šele, ko prejmete e-mail«

»Kako je lahko komentar, ki poziva k širjenju nasilja in izgonu iz domovine, dopusten: »Izraelci bi morali zbombardirati sam mejni prehod in ograjo z Egiptom, da se bodo Palestinci lahko umaknili v Egipt. Sedaj imajo Egipčani zaprt prehod, tako da Palestinci ne morejo na jug.« Medtem ko moj komentar, v katerem opozarjam na nesorazmerno število žrtev med otroki, ni primeren za objavo!?» (V. V.)

Administrator MMC RTV SLO

Kot verjetno veste, lahko neprimerne komentarje ostalih uporabnikov prijavite kot neprimerno vsebino. Omenjeni komentar drugega uporabnika je bil izbrisan.

Komentarja, v katerem bi vi opozarjali na število žrtev med otroci, niti med izbrisanimi niti med objavljenimi vašimi ne najdemo, je pa bilo v zadnjih dneh izbranih nekaj komentarjev z žaljivo vsebino.

DECEMBER, str. 19: Neprimerni komentarji pod moderirano novico

»Moja pritožba se nanaša na članek [S Kinodvora strgali mavrično zastavo in jo zažgali](#), ki je bil na MMC-ju objavljen v soboto, 9. decembra, ob 21.32.

Čeprav naj bi bili komentarji pod novico predhodno moderirani, so v nedeljo zjutraj med objavljenimi zapisi močno prevladovali takšni s sovražno, nestrpno in žaljivo vsebino. Te sem večkrat prijavil, a se ni zgodilo nič, zato sem okoli poldneva kontaktiral administratorja. Odgovor sem prejel šele v ponedeljek zjutraj, ko je bila novica že umaknjena z naslovnice in posledično "nevidna".

Takrat so res odstranili dve tretjini objavljenih komentarjev (od 150 jih je ostalo manj kot 50), še vedno se pa sprašujem, kako je možno, da so ti sploh šli skozi predhodno moderatorsko sito in zakaj se je kljub večkratnim prijavam ukrepalo tako pozno?

Situacija je še toliko bolj nelogična, ker vem, s kakšno naglico in zavzetostjo se ob nedeljah brišejo trivialni komentarji pod kulinaričnimi članki, medtem ko je pri prispevku s tako občutljivo tematiko poslanstvo moderatorjev popolnoma odpovedalo. /.../« (K. Č.)

Vodja administratorjev MMC RTV SLO v odgovoru Varuhinji

Nekaj neprimernih komentarjev se je izmuznilo in smo jih umaknili veliko prej kot trdi gospod. Zato smo ga tudi pozvali, naj uporablja prijavo za neprimerne vsebine, saj prijave redno spremljamo. Od nas je tudi prejel odgovor prek elektronske pošte.

Večina uporabnikov je pod omenjeno novico komentirala v skladu s pravili sodelovanja in korektno, med njimi so bili tudi odgovori na neprimerne vsebine in te smo naknadno umaknili. Čeprav so odgovori napisani povsem primerno, jih praviloma umaknemo, če gre za odgovore na predhodno umaknjeno vsebino.

O tem je več zapisanega tudi v [Pogostih vprašanjih in odgovorih](#):

13. Menim, da moj komentar ni kršil pravil komuniciranja. Zakaj je bil umaknjen?

Morda pravil ni kršil vaš komentar, lahko pa ste citirali ali neposredno odgovarjali na neprimeren komentar, ki je bil pred tem umaknjen. Čeprav ste le navajali vsebino drugega komentarja in jo morda tudi izpodbijali, vseeno ne moremo dopustiti ponovne objave pred tem umaknjene neprimerne vsebine.

Znotraj pregledovalnika namreč ne vidimo, ali gre za odgovor na predhodno umaknjen komentar, zato je treba za vsakega posebej preveriti. To smo naredili v ponedeljek, 11. 12., zjutraj. Torej, naknadno so bili umaknjeni še nekateri komentarji, v glavnem pa je šlo za odgovore na te komentarje ali komentarje izven teme.

Navedene komentarje uporabnika smo prav tako vzeli na znanje in so bili preposlani vsem sodelavcem. Razumljivo je, da je občasno veliko za pregledat, vseeno pa se poskušamo izogniti možnosti takšnih objav. Predvsem pa poskušamo reagirati v najkrajšem času na prijave neprimernih vsebin.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Čeprav ste v pritožbi napisali, da se nanaša na članek, je iz nadaljevanja razvidno, da se nanaša na komentarje pod njim oziroma na moderiranje komentarjev.

Glede tega mi je vodja administratorjev poslal v vednost odgovor, iz katerega izhaja, da je odgovor na vašo pritožbo poslal tudi vam (odgovor je zgoraj).

Dodatno sem vodjo administratorjev vprašala, ali je bila za komentarje pod tem člankom vklopljena predmoderacija. Odgovoril je:

»Bila je vklopljena predmoderacija oz. je bila vklopljena naknadno po objavi prispevka, saj tudi opazujemo odzive uporabnikov«.

Glede na pojasnila menim, da je bilo ravnanje administratorjev primerno. /.../

Kot je pojasnil vodja administratorjev, so se za predhodno moderiranje v primeru članka, o katerem pišete, odločili naknadno, glede na odziv komentatorjev, in vse neprimerne komentarje umaknili. Pojasnil je tudi časovni potek odzivanja administratorjev. Ob tem je potrebno dodati, da je zaradi finančnih razmer kadrovska ekipa administratorjev šibka. V primeru predmoderacije prihaja ob velikem številu komentarjev do časovnega zamika objave primernih komentarjev, kar prav tako ni všeč komentatorjem.

4.3.2.3 Kako zajeziti sovražni govor v komentarjih

[JULIJ](#), str. 23: **Sovražni govor pod zapisi na MMC-ju**

»Pod članki rtslo.si je prisoten sovražni govor, včasih ga ni, včasih pa predstavlja večino komentarjev. Ne morete ga več zajeziti. Trend družbe se giblje proti vojni. Razen, če menite, da sovražni govor ni simptom realnosti. Ampak jaz opažam, da se komentarji in mnenja ljudi na ulici precej pokrivajo. Kaj boste naredili? Verjetno boste morali vreči puško v koruzo. /.../«(U. P.)

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Zaradi naraščajočega sovražnega govora uredništvo MMC-ja že preizkuša avtomatsko prepoznavo sovražnega govora, ki bi lahko bila prvo sito komentarjev. Prvi preizkusi se niso najbolje obnesli, vendar bodo delo nadaljevali, saj želijo na MMC-ju prestreči del komentarjev s sovražnim govorom s pomočjo tehnologije. Tako bi administratorji opravljali le popravke avtomatsko zaznanih napak, saj je ob naraščajočem številu komentarjev in komentarjev s sovražnim govorom sprotno pregledovanje vseh komentarjev čedalje težje.

MMC torej ni vrgel puške v koruzo, temveč dela na tem, da bo učinkovitejši pri odstranjevanju komentarjev s sovražnim govorom. Kot Varuhinja jih pri tem podpiram. **Ne zagovarjam ukinitve komentiranja, temveč moderirano komentiranje, torej komentiranje, v katerem bodo vsi lahko izrazili mnenje na spoštljiv način.**

SEPTEMBER, str. 31: Vse več neprimernega izražanja in sovražnega govora v komentarjih

»Že zelo zelo dolgo opažam nepravično in pristransko delo vaših administratorjev. Blokirajo vse nas, ki izražamo mnenja v obliki komentarjev pod različnimi vašimi prispevki, ki so kulturna, ne pa nujno tudi po njihovi ideološki pripadnosti. Še posebej se to kaže pri politični tematiki, cerkvenih tematikah, covidu in sedaj še pri športnih prispevkih.

Iz tega razloga bi bilo nujno, da se na RTV po zgledu Siola ukine možnost komentiranja, saj boste le tako preprečili sovražni govor, ki mu vaši administratorji niso več kos. Veliko tistega, kar bi morali, ne blokirajo in ne doživljajo kot sovražni govor, če je komentar pisan po njihovi ideološki usmeritvi. A ni ravno javna RTV namenjena različnim mnenjem in pogledom na stvari, ki se dogajajo ?

V prilogi vam pošiljam le enega izmed neštetihih današnjih komentarjev na temo dirke po Španiji, ki sem ga prijavil kot sovražni in neprimeren govor in se ni zgodilo nič. Komentar je še vedno viden vsej javnosti.« (I.)

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Vaša prijava neprimernega komentarja je bila uspešna in vaš predlog za izbris komentarja tudi pri administratorjih prepoznan kot primeren, saj komentarja, ki ste ga prijavili, ob 22.51 ni več. Tudi sicer število odstranjenih komentarjev narašča prav zaradi naraščajočega neprimernega izražanja.

Pripomb o arbitrarnem brisanju komentarjev niste podprli s primeri, da bi te navedbe lahko preverila. Na splošno pa vam lahko odgovorim, da kot Varuhinja pravic gledalcev podpiram možnost komentiranja, saj lahko na ta način bralci in uporabniki rtvslo.si izražajo svoja mnenja, stališča in tudi informacije. S tem se mnenjski prostor širi, kar nedvomno je poslanstvo javnega medija. Res je moderiranje komentarjev zahtevno in obsežno delo, ker je komentarjev zelo veliko, administratorjev pa malo. Na MMC-ju zato že preskušajo avtomatsko (strojno) prepoznavo sovražnega govora, ki bi odstranil ali izločil v »ročni« pregled vsaj najhujše oblike neprimerne govora.

Glede ukinitve komentarjev so na MMC-ju pred leti opravili tudi anketo med uporabniki, v kateri pa se je večina uporabnikov izrekla za ohranitev komentiranja.

Varuhinja se redno sestajam z vodjem administratorjev, uporabnike pa napotujem, da za vsak umaknjen komentar zahtevajo pojasnilo. V primeru, da ga ne dobijo, posredujem sama.

4.3.2.4 Merila zapiranja komentarjev pod občutljivimi vsebinami

APRIL, str. 41: »Komentiranje pod novicami iz črne kronike naj se onemogoči«

»Že nekajkrat sem predlagala, naj se komentiranje vesti iz črne kronike onemogoči. Primer današnje vesti: [Zakonca, obtožena poskusa umora nekdanjega ženinega partnerja, zavrnila trditve tožilstva](#). Mnogi se v majhni Sloveniji poznamo, udeleženi, oziroma prizadeti so tudi otroci in vsaj do njih bi lahko premogli več sočutja.« (K. T.)

Vodja administratorjev MMC RTV SLO

Med Pogostimi vprašanji in odgovori je navedeno:

»Da bi se izognili možnostim zlorab, so novice, ki obravnavajo družinske tragedije, težke in usodne prometne nesreče, različne druge dogodke s smrtnim izidom, nasilna dejanja ter se neposredno nanašajo na socialno okolje, ki mu pripadamo, za komentiranje zaprte.

Prav tako so za komentiranje zaprti sporočila za javnost, sponzorirane in oglaševalske vsebine ter vse druge vsebine, ki se samodejno generirajo,« tako da so tovrstne novice že zaprte za komentiranje. Pri omenjeni novici je verjetno prišlo do pomote pri izbiri med "komentarji v predmoderaciji" in "komentiranje se onemogoči".

Tudi če pogledamo ostale novice črne kronike, je razvidno, da novice, ki obravnavajo takšne in podobne dogodke, nimajo omogočenih komentarjev.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Komentiranje pod vsemi besedili o družinskem nasilju in drugimi vsebinami z občutljivo tematiko je onemogočeno. Če prav razumem odgovor in vaš dopis, so bili včeraj nekaj časa komentarji možni oziroma pomotoma objavljeni do moderiranja.

Sicer pa so merila glede onemogočanja komentiranja primerna. Tudi če pogledamo zadnjih devet besedil na strani Črna kronika, so samo pod tremi možni komentarji. Nobeno od teh besedil nima občutljive tematike. Če morda opazite kakšno takšno, pa kar opozorite. Sicer ni prav, da se dogajajo napake, vendar so napake možne. In prej ko nekdo opozori nanjo, prej jo lahko pristojni odpravijo.

Bralka se je odzvala:

»Hvala za vaš trud in tako hiter in obširen odgovor. Na omenjeni članek je bilo komentiranje mogoče, poslala sem podobno mnenje kot vam, ki ni bilo objavljeno, komentiranje pa še kar možno. To sem storila že nekajkrat. K temu me je spodbudil prispevek pred časom o zločinu prav blizu. Vsakdo, ki ga je prebral, je lahko prepoznal udeležene. Žal so bili vmes otroci. Seveda, napake se dogajajo nam vsem, želimo si, da bi jih bilo čim manj. Želim vam uspešno delo in veliko zadovoljstva ob njem! Lepo, da vas imamo.«

DECEMBER, str. 22: »Zakaj ste v tem primeru sploh dovolili komentiranje?«

»Na Vas se obračam zaradi po mojem mnenju neprimernega moderiranja komentarjev pod člankom [Rohan Dennis obtožen v zvezi s smrtjo svoje žene](#).

Kot je navedeno v samem članku, podrobnosti smrti nekdanje kolesarke še niso popolnoma znane in poteka preiskava. Gre za tragičen dogodek (nesrečo, kot navaja članek), ki vsaj za mene spada v rubriko črna kronika. Praviloma se komentiranje takih člankov sploh ne dovoljuje.

RTV Slovenija se je očitno odločila za moderiranje komentarjev pod člankom. Pod člankom sta zapisana dva komentarja, ki sta očitno šla skozi kontrolo moderatorjev: /.../

Zanima me naslednje:

1. Zakaj ste v tem primeru, ko podrobnosti tragičnega dogodka sploh še niso znane, sploh dovolili komentiranje?
2. Prosim za uradno pojasnilo odgovorne osebe, zakaj sta bila ta dva komentarja objavljena po predhodni moderaciji, kljub temu, da nista v skladu s pravili komuniciranja?
3. Prepričana sem namreč, da oba komentarja kršita standarde in pravila komuniciranja na MMC, in sicer najmanj v 2. členu, ki pravi: »2. Različna mnenja in njihovo primerjanje so bistvo vsake spletne razprave, zato ne bom osebno besedno napadal, grozil, žalil in blatil souporabnikov, avtorjev in drugih ljudi.« Ker oba komentarja osebno žalita Rohana Dennisa. Prosim za Vašo oceno primernosti komentarjev v luči veljavnih pravil komuniciranja.
4. Še splošno vprašanje: Ali so moderatorji tako kot novinarji dolžni spoštovati poklicne standarde RTV Slovenija in novinarsko etiko?« (U. P.)

Vodja administratorjev MMC RTV SLO

Sem preveril in komentarja nista več objavljena, tako da sta morala biti umaknjena že na dan objave novice.

Komentarja sta mejna, gre pa za tragičen dogodek in ljudje odreagirajo v šoku.

Verjetno sta komentarja v večjem delu reakcija na navedbe:

Dennisa naj bi po poročanju lokalnih medijev policisti aretirali in obtožili smrti "zaradi nevarne vožnje, vožnje brez ustrezne previdnosti in ogrožanja življenja". Ta naj bi bil po plačilu varščine že na prostosti, pred sodnika pa bo stopil marca prihodnje leto.

Sta pa oba komentarja pokazala empatijo do žrtev in izrazila sožalje, kar je pomembno.

Kot sem navedel, komentarja smo umaknili kmalu po objavi prispevka, tako da smo očitno upoštevali standarde in so vprašanja gospoda brezpredmetna.

Treba je upoštevati, da se tudi predmoderirane vsebine lahko prijavi (tako imajo urejeno vsi mediji, npr. NYT, Guardian, itd.), saj ni vedno enostavno sprejeti odločitev, dogajajo pa se tudi napake. Šele v primeru, da prijave ne upoštevamo, je relevantno zastaviti vprašanje o skladnosti s pravili. Gospod ni navedel, da nas je predhodno opozoril. Enako so novice pred objavo lektorirane, vseeno pa je na voljo povezava za Prijavo napake, saj gre za varovalke, ki uporabnikom omogočajo, da tudi sami sodelujejo pri izboljšavah vsebin.

Članki z občutljivo vsebino so predmoderirani, več o tem si gospod lahko prebere v Pogostih vprašanjih in odgovorih.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Menim, da je pojasnilo vodje moderatorjev primerno, primeren je bil tudi odziv moderatorjev. Na splošno ima spletni portal rtvslo.si kar stroga merila zapiranja komentarjev pod občutljivimi vsebinami. Onemogočanje komentiranja je vedno tehtanje med pravico do svobode izražanja in pravico do zasebnosti ter preprečevanjem sovražnega govora. Pogled na to mejo je pogosto zelo subjektiven, odvisen predvsem od tega, na kateri strani je kdo. Komentatorji najpogosteje želijo absolutno pravico do izražanja mnenj, vi ste glede tega svetla izjema, saj se zavedate nepopravljive škode, ki jo lahko povzročijo vnaprejšnje pavšalne sodbe in druge podobne objave. Moderatorji iščejo primerno ravnovesje, zato včasih uvedejo predmoderacijo šele po določenem številu odzivov.

SEPTEMBER, str. 28: Komentiranje pod zapisi z občutljivo tematiko

Dva uporabnika sta izpostavila problem komentiranja pod članki z občutljivimi vsebinami:

»Kot že poleti pri ljubljanskih incidentih, je tudi pri včerajšnjem mariborskem, ko so nasilneži brutalno pretepali geje, MMC zopet škodoželjno odprl komentarje pri tej novici, da so se lahko izživljali homofobi vseh vrst. Zopet smo kot najbolj všečkana in 'priporočena' lahko brali 'mnenja' a la 'sami provocirajo', 'sami so krivi', 'saj nimam nič proti takim, vendar pa ...' itd. itd. Skrajno depresivno, v kakšni državi živimo. Znancem v tujini sem razposlal url, naj si s pomočjo Google Translate sami ustvarijo mnenje, kakšne komentarje v Sloveniji 'priporoča' nacionalni medij. Nič ne gremo po poljski in madžarski poti. Glede na politiko nacionalnega medija pri sodelovanju razpihanja nestrpnosti, pod svetohlinstvom pravice do svojega mnenja, smo že nekaj časa tam.« (P. A.)

»Kot varuhu se vam očitno odurni komentarji pod tem člankom (<https://www.rtvlo.si/crna-kronika/skupina-neznancev-po-paradi-ponosa-pretepla-aktivista-nasilje-obsodilo-vec-politicnih-predstavnikov/681663>) zdijo povsem spodobni, medtem ko je njih kritika nesprejemljiva? Tako pravijo moderatorji/administratorji namreč. Dotični komentar je še zmeraj online. Hvala, da omogočate svobodo govora (za nekatere) in podpihujete sovraštvo.« (N. V.)

Vodja administratorjev MMC RTV SLO

Novica je bila včeraj še enkrat pregledana in komentarji, ki so kršili pravila sodelovanja, so bili umaknjeni. Nekaj kršitev je bilo nenamerno objavljenih z naše strani, saj je bila tema zelo aktualna in komentirana. Prav tako sem sodelavcem poslal še dodatna navodila glede pristopanja k takšnim tematikam.

Zavedamo se tudi, da ni vedno najlažje presoditi, da se najdemo tudi v sivem območju, kjer se zdi, da nekdo na eni strani obsoja nasilje, na drugi pa do neke mere "razume" reakcije, usmerjene proti udeležencem povorke.

Primer komentarja

"Sem proti vsakemu nasilju in nestrpnosti. Ampak se pa strinjam, da so te parade ponosa v veliki meri izzivanje in ne opozarjanje na diskriminacijo, katere so deležni. Izzivanje mislim bolj v smeri, da se protestniki neokusno oblečejo in "uredijo" ter zraven še vzamejo kakega otroka in recimo fantka naličijo in podobne stvari... ne vem no, take stvari pač izzovejo reakcijo. Poleg tega pa je

strpnost dvosmerna cesta... če nekdo zagovarja tradicionalne vrednote, si prav tako ne zasluži žaljenja, iztegnjenih sredincev in podobnih nestrpnih potez tistih, ki so proti diskriminaciji. Mene te parade ne motijo, vsak ima pravico, da se je udeleži, ampak dvomim pa, do dosežejo kakšen učinek, kvečjemu bolj sproža neke nestrpne razprave in reakcije obeh strani."

bi se dalo brati na oba načina, vseeno pa smo ga pustili objavljenega, saj uporabnik eksplicitno izrazi nestrinjanje z nasiljem, ne nasprotuje paradam, o "reakcijah" obeh strani govori na splošni ravni (nestrpne razprave itd.), ne opravičuje pa konkretnih dejanj, povezanih s tem dogodkom. Prav tako zgornji komentar ponudi izhodišča za nadaljnjo razpravo in odgovore drugih uporabnikov:

*"Nikakor se ne morem strinjati s tem, da so parade izzivanje, saj bi se potem moral strinjati, da vsakdo, ki kupi drag avto, izziva, da ga nekdo okrade in da ženska, ki se uredi, izziva spolno nasilje. Seveda si nekdo, ki zagovarja tradicionalne vrednote, ne zasluži žaljenja, vprašanje pa je, kaj je zate zagovarjanje tradicionalnih vrednot? Če nekdo želi ostalim kršiti pravice ostalih, ker se ne strinja z njihovim slogom življenja in se npr. zavzema za prepoved istospolnih porok, mislim, da je razumljivo, da mu ljudje pokažejo svoje nestrinjanje. Iztegnjen sredinec sicer ni ravno vljudno izkazovanje nestrinjanja z nekom, ampak če bi moral izbirati med kršenjem svojih pravic ali pa da mi nekdo pokaže sredinec, mislim, da je jasno, kaj bi izbral. **Odgovor na: [16192515](#)**"*

Pogosto komentar, ki je "na meji", ponudi dobra izhodišča in odgovore ostalih uporabnikov, ki poskušajo bolj razjasniti problematične dele posameznih mnenj in stališč v družbi (parade so "izzivanje" itd.), kar šele omogoči nadaljnjo razpravo.

Gospodu, ki nas je naslovil, se zahvaljujemo za obvestilo, prav tako nas na neprimerne vsebine lahko opozori prek povezave "[Prijavi neprimerno vsebino](#)" ali nas neposredno kontaktira na mmc-forum@rtvslo.si.«

ODGOVOR VARUHIJNE Z MNENJEM

Varuhinja sem samo ena oseba, zato seveda nikakor ne zmorem prebirati vseh komentarjev na rtvslo.si. Za to ima enota MMC administratorje, ki pregledujejo komentarje in odstranjujejo neprimerne. Predlog za odstranitev komentarja lahko da vsak uporabnik s klikom na »prijavi neprimerno vsebino«. Za pojasnila o svojih izbranih komentarjih pa lahko neposredno pišete administratorjem s klikom na »pošlji sporočilo administratorju«. Šele če odgovora ne dobite, se lahko obrnete name. Ob tem dodajam pojasnilo, da administratorji od 23. do 6. ure ne delajo. V tem času se pod članki, ki nimajo predmoderacije komentarjev, lahko znajdejo tudi neprimerni komentarji, saj jih administratorji pregledajo šele zjutraj.

Menim, da je vodja administratorjev zelo temeljito pojasnil, kako skrbno pregledujejo komentarje in da so temu posvetili dodatno pozornost.

Oba primera, ki ju je navedel, sta tudi po mojem mnenju primerna za objavo, saj spodbujata spoštljivo in strpno razmišljanje na to temo, tudi o pomislekih, ki v družbi vsekakor so. Omogočanje takšnih komentarjev (seveda pa ne nestrpnih) pomaga k blažitvi pomislekov o paradi in s tem k večji strpnosti v tistem delu družbe, ki bi brez tega lahko le povečevala nestrpnost. Zato menim, da administratorjem za odločitev, da omogočijo komentiranje, ne

moremo pripisati »škodoželjnosti«, temveč prej obratno: naložili so si odgovorno in zahtevno delo pregledovanja ogromne količine komentarjev. Lažje bi jim bilo komentiranje zapreti. Ker pa so bili komentarji možni, so administratorji s tem omogočili mehčanje stališč tistih s spoštljivo izraženimi pomisleki; tistim, ki so jim komentarje umaknili, pa dali misliti, da njihov način komuniciranja ali vsebina nista bila prava.

Uporabnik N. V. se je na odgovor odzval:

»Prijetno sem presenečen nad prejetjem vašega odziva. Me veseli, da spremljate tovrstno dogajanje in se nanj ažurno odzivате. Se strinjam, da so stvari pri takih temah občutljive in se zaradi razgretih glav kojci sprevržejo v prekomerno uporabo težkih besed (tudi mea culpa). Želel sem zgolj opozoriti na selektivnost dopuščanja določenih komentarjev in onemogočanja odzivov na njih. Verjamem, da ne vam ne ekipi adminov ni lahko krmariti med temi Scilami in Karibdami. Zato je vaš odgovor toliko bolj dragocen. Vso srečo na tej plovbi in hvala Vam.«

4.3.2.5 Komentiranje v predmoderirani novici in spoštljivo komuniciranje

NOVEMBER, str. 19: O komentiranju v predmoderirani novici in spoštljivem komuniciranju

»Prosim varuhinjo, da zahteva odgovore v mojem imenu! Zakaj sem bil na listi? Konkretno, kaj sem napisal, da sem tam pristal? Kdaj je predmoderirani čas novic?« (A. D.)

ODGOVOR VARUHINJE

Administrator vam je odgovoril, da niste bili na »črni listi«, temveč ste napisali komentar pod člankom, pod katerim so komentarji moderirani. Predlagam vam, da na spletni povezavi <https://www.rtv slo.si/rtv/kontakti-in-informacije/pogosta-vprasanja/vprasanja-o-komentiranju-clankov/487653> preberete podrobnosti o moderiranju, predmoderaciji posameznih uporabnikov, ki večkrat kršijo pravila, in druge podrobnosti komentiranja. Tu navajam točko o predmoderiranih besedilih: [5. Pod člankom je obvestilo, da so komentarji pred objavo moderirani. Kaj to pomeni? /.../](#)

Uporabnik se je odzval:

»Napisal je, da ne obstaja lista, kar je laž! Že sami ste mi nekaj časa nazaj napisali, da obstaja in te po določenem času odstranijo, prav tako mi je administrator, ni nujno da isti, ker ostajajo anonimni, tudi že nekaj časa nazaj povedal isto! /.../«

ODGOVOR VARUHINJE (POUDAREK)

Nikakršne laži ni bilo. Ni »črne liste« uporabnikov iz neznanih razlogov ali brez razlogov. Obstaja pa, kot vam je pravilno pojasnil že administrator, pravilo v Standardih komuniciranja, ki pravi:

»15. Uporabnike, ki resno ali večkrat kršijo navedena pravila portala ali jih namerno prezirajo, administratorji lahko opozorijo, jih dodajo pod nadzor ali jim blokirajo uporabniško ime.«

Poleg predmoderacije vseh komentarjev pod članki z občutljivo tematiko torej administratorji pred objavo pregledajo tudi komentarje tistih uporabnikov, ki so zaradi večkratnih kršitev postavljeni pod nadzor. Ta nadzor ni trajen, temveč traja nekaj časa in potem lahko uporabnik normalno objavlja komentarje v realnem času. Sama temu nikakor ne bi rekla črna lista. V spletnem slovarju Fran je »črna lista« frazem, ki pomeni: »seznam osumljenih, nezaželenih oseb, stvari, prekrškov, nesreč«.

V tem primeru ne gre za **(trajen) seznam** nezaželenih oseb, temveč za to, da administratorji **začasno** predhodno prebirajo komentarje tistih, ki kljub večkratnim opozorilom ponavljajo iste kršitve. S tem preprečujejo nespoštljivo komentiranje, komentiranje izven vsebine, kričanje ..., ki na spletnem mestu javnega medija ni primerno.

Ob tem vas prosim, da tudi v komuniciranju z administratorji in mano komunicirate spoštljivo: da vse vikate in primerno pozdravite.

Odziv uporabnika:

»Nihče nima pravice zahtevati in nikjer ne piše, da moram koga vikati! Vas sem do sedaj, varuhinja, če bom še naprej, pa bomo videli. Vikam tistega, ki ga spoštujem! Ki si to spoštovanje pridobi!«

ODGOVOR VARUHINJE

Glede vikanja vam odgovarjam kot Varuhinja pravic gledalcev, bralcev in uporabnikov vsebin RTV Slovenija, katere naloga je tudi biti mediatorica med uporabniki in ustvarjalci. V tej vlogi vam seveda ne morem, niti ne želim od vas zahtevati, koga bi morali vikati. Sem pa dolžna razlagati pravila obnašanja na spletni strani rtslo.si in spomniti tako vas uporabnike na eni strani kot tudi programske ustvarjalce RTV Slovenija na drugi strani na primeren način komuniciranja.

V evropski in slovenski družbi je vikanje sestavni del primernega komuniciranja med osebami, ki se osebno ali službeno ne poznajo. Predvidevam, da izhaja iz etičnih predpostavk evropske družbe, da je vsak človek vreden temeljnega spoštovanja brez dodatnih zahtev. To je tudi predpostavka spoštovanja človekovih pravic. Nikomur se torej ni potrebno posebej truditi za osnovno spoštovanje, nikomur ni potrebno tega posebej izkazovati. Lahko pa vsak človek svoje osnovno spoštovanje in dostojanstvo, ki je osnova spoštovanja, izgubi, če ne ravna v skladu z etičnimi načeli. Spoštovanje torej vsak človek lahko izgubi (in seveda tudi krepí, če ravna zelo etično).

Poleg tega terja vikanje tudi pravilo slovenskega jezika, da v javnem govoru ali pisanju sogovornike, ki jih osebno ali službeno ne poznamo, praviloma vikamo. In komentarji na portalu rtslo.si so oblika javnega pisnega komuniciranja.

4.3.2.6 Nadzor nad komentiranjem in avtomatizirano obvestilo o uvedbi nadzora

[MAJ, str. 39: »Zakaj o uvedbi sankcije nadzora uporabniškega imena nisem bila obveščena?«](#)

Uporabnica I. K. se je Varuhinji zahvalila za posredovanje pri vodji administratorjev in odgovor glede (ne)objave komentarjev ter umik nadzora nad njenim uporabniškim imenom. Zapisala je še:

» /.../ Vendar pa v Vašem odgovoru nisem zasledila odgovora na mojo prijavo "zaradi uvedbe nadzora mojega uporabniškega imena brez moje vednosti". Gre za neupoštevanje internih procesov RTV SLO s strani tima administratorjev, ki so uvedli nadzor nad mojim uporabniškim imenom in me o tem niso obvestili. Torej je bila moja aktivnost nadzorovana brez moje vednosti. In smatram, da gre pri tem za hujšo kršitev s strani administratorskega tima. /.../ Poleg tega imate tudi sami v vaših pojasnilih na spletni strani RTV SLO pod [Vprašanja o komentiranju člankov - RTV SLO](#) na to temo zapisano naslednje:

4. »Uporabniku, ki večkrat ali huje prekrši pravila sodelovanja, moderator vklopi nadzor uporabniškega imena. Ob vkloplitvi nadzora uporabnik prejme avtomatizirano zasebno sporočilo.«

Pričakujem torej pojasnilo, zakaj o uvedbi sankcije nadzora uporabniškega imena nisem bila obveščena. Zakaj nisem prejela sporočila, kot je predvideno v takem primeru? /.../«

ODGOVOR VARUHINJE Z MNENJEM IN PRIPOROČILOM (POUDAREK)

Hvala za dodatna vprašanja. **Vodja administratorjev** je odgovoril:

»Zasebna sporočila, prek katerih so prihajala ta obvestila, so bila del starega portala rtslo.si, z ukinitvijo se je ukinila tudi ta storitev obveščanja. Smo pa dodali povezave do obrazca pod vsako novico, na profil itd., da nas uporabniki kontaktirajo. Bo pa potrebno ažurirati del pojasnila o avtomatiziranem prejemanju sporočil, v primeru, da se storitev ponovno ne uvede.«

Na moje dodatno vprašanje, ali torej sedaj uporabniki, nad katerimi je uveden nadzor, ne dobijo o tem (avtomatsko) obvestila, temveč ga prejmejo samo, če administratorje o tem izrecno vprašajo, je odgovoril pritrdilno:

»Tako je. Ali pa jih obvestimo prek maila, preden nas kontaktirajo. Je bil pa prejšnji način bolj učinkovit.«

Ker tak sistem ne varuje dovolj vas uporabnikov, sem vodji administratorjev odgovorila z **MNENJEM IN PRIPOROČILOM**:

»Kot Varuhinja pravic uporabnikov menim, da je prav, da je vsak uporabnik, nad katerim je uveden nadzor, o tem obveščen sočasno z uvedbo nadzora. Tudi z vidika racionalne izrabe časa administratorjev pa je priporočljivo najti avtomatiziran sistem, ki administratorjev ne bi dodatno obremenjeval.«

Prosila sem ga še, da me obvesti, ko bo avtomatiziran sistem spet možen. /.../

Vodja administratorjev MMC RTV SLO (septembra)

Sporočam vam, da je sistem obveščanja uporabnika o **vklučitvi in izključitvi nadzora** nad uporabniškim imenom aktiviran. Vsak uporabnik tako prejme avtomatizirano sporočilo na elektronski naslov, ki ga je uporabil pri registraciji uporabniškega računa.

AVGUST, str. 24: »Sem na "cenzurni listi", s tem mi je kršena pravica izražanja«

»Že dlje časa sem na tako imenovani cenzurni listi, tako da mi je onemogočeno komentiranje na prispevke. Kljub temu, da sem opozoril cenzorje. S tem mi je kršena pravica izražanja. Prosim, če se lahko to uredi, ali pa naj prenehajo pošiljati prisiljen prispevek!« (A. D.)

POJASNILO VARUHIJNE

Pravica do izražanja mnenj je res ustavna pravica, vendar ne neomejena. Ko ste na rtvlo.si odprli uporabniški račun, ste se strinjali s Pogoji komentiranja, ki so objavljeni [tukaj](#). S tem ste se zavezali, da boste spoštovali vse tam navedeno in da v primeru kršitev teh pravil administratorji lahko začasno dajo vaš uporabniški račun v predmoderacijo, kar pomeni, da pregledajo vsak vaš komentar pred objavo. S tem varujejo ostale uporabnike pred neprimernimi, nevsebinskimi, hujskaškimi ... komentarji. Kot tudi vas pred podobnimi komentarji drugih uporabnikov.

Če nekaj časa pravil ne kršite, predmoderacija preneha; če kršenje pravil nadaljujete ali stopnjujete, pa vam administratorji lahko tudi trajno blokirajo račun. Da so takšna (omejevalna) pravila primerna oblika varovanja pravic uporabnikov, je na pritožbo enega od uporabnikov že pred nekaj leti ugotovil tudi Varuh človekovih pravic.

Plačilo RTV-prispevka pa ni odvisno od tega, koliko in katere programe plačnik uporablja. Državni zbor je to predvidel kot obliko dajatve za vse, ki imajo možnost dostopa do vsebin RTV Slovenija, ne glede na to, katero napravo pri tem uporabljajo.

Komentiranje vam bo spet prosto omogočeno, ko boste nekaj časa pisali komentarje, ki ne kršijo zgoraj navedenih pravil.

Uporabnik se je na odgovor Varuhinje odzval:

»Vem, da obstaja predmoderacija, ne vem pa, zakaj. Naj mi cenzor potem pove, kaj sem tako strašnega napisal. Glede na to, kakšne komentarje berem, bi jih moralo biti ogromno na listi. Se lahko prosim pozanimam in naj mi cenzor potem javi, kateri komentar je bil tako strašen. Napisali ste, da če nekaj časa ne kršim, da naj bi prenehala. Zanimivo, ker so me ravno zaradi te liste odgnali in vsaj leto nisem komentiral, pa sem še vedno na listi.«

DODATNO POJASNILO VARUHIJNE

Za razlog, zakaj so vaši komentarji v predmoderaciji oziroma pod nadzorom, morate vprašati administratorje (pojasnijo vam tudi za vsak komentar posebej, v čem ni ustrezal priporočilom). Precej časa je delovalo samodejno obveščanje uporabnikov o uvedbi nadzora, nato so zaradi drugih posodobitev spletnega portala rtvlo.si pri samodejnem obveščanju nastale težave. Na avgustovskem delovnem sestanku z vodjo administratorjev sem izrazila priporočilo, da bi vsi uporabniki, ki so pod nadzorom, ob uvedbi-tega samodejno prejeli o tem obvestilo.

Vodja administratorjev je čez nekaj dni odgovoril:

»Obveščam vas, da je po odgovoru tehnične službe sistem avtomatskega obveščanja uporabnikov v razvoju. Pokrival bo širše območje (naročnine na sekcije, oddaje itd.), med drugim tudi vključitev predmoderacije (nadzora).«

4.3.2.7 »Kreiranje« javnega mnenja z dodajanjem zvezdic komentarjem?

AVGUST, str. 22: »Moderator na MMC-ju sam dodaja in odvzema zvezdice pri komentarjih«

»V četrtek, 12. 7. 23, sem prvič doslej opazil, da moderator (ali druga višja sila z dostopom) sam dodaja in odvzema zvezdice pri komentarjih uporabnikov na forumu MMC. Konkretno gre za komentarje pod tem člankom <https://www.rtv slo.si/svet/evropa/podmladek-afd-ja-v-nemski-dezeli-brandenburg-uradno-oznacjen-kot-ekstremisticna-organizacija/674906>. /.../ To je /.../ nedostojno osrednjega javnega medija v državi, kjer naj bi se spoštovala neka osnovna poklicna merila in načela novinarske etike. /.../ In ne, ni tehnična napaka - zvezdice letijo točno določenim komentarjem, ki določene agende podpirajo; zvezdice komentarjem, ki so temu nasprotni, se odvzema; razlagati, da so to tehnične napake, bi bilo smešno in neodgovorno, ko pa je evidentno, da gre za lažiranje in zavajanje z nekim prav posebnim namenom s strani neke osebe./.../« (B. F.)

Vodja administratorjev MMC RTV SLO

Za pojasnilo sem prosil tehnično službo, saj sam nimam vpogleda v sistem priporočanja komentarjev s strani uporabnikov.

Projektni inženir MMC RTV SLO

Po razgovoru z razvijalcem aplikacije komentarjev na rtv slo.si in sistemskim inženirjem, ki skrbi za brezhibno delovanje spletnih strani na naših strežnikih, ugotavljam:

- Na rtv slo.si nimamo nobenega spletnega orodja, s katerim bi lahko spreminjali število zvezdic komentarjem.
- Komentarjem lahko po 1 zvezdico /komentar /uporabnika doda izključno le uporabnik, ki je prijavljen v portal. To naredi tako, da klikne na zvezdico ob komentarju.
- To dano zvezdico lahko prijavljen uporabnik tudi odvzame, s klikom na zvezdico ob komentarju kadarkoli, če si je premislil in se odločil, da komentar ne zasluži zvezdice. Drugih zvezdic ne more odvzemati nihče.
- Dostop do produkcijskih podatkovnih baz ima izključno le sistemski inženir pri zunanjem podjetju /.../, ki se je zavezal k varovanju podatkov. /.../
- Skratka, zaključujem, da moderator ne more poljubno spreminjati in s tem vplivati na število zvezdic pri komentarjih. Posledica spreminjanja števila zvezdic, zabeležena na screenshotih članka uporabnika, je posledica sprememb zvezdic posameznih uporabnikov.

ODGOVOR VARUHI NJE Z MNENJEM

Menim, da je pojasnilo zelo podrobno, jasno in verodostojno. Menim tudi, da pojasnilo jasno zanika vaše navedbe, da »nekdo skuša kreirati javno mnenje«, saj je iz odgovora jasno, da to tehnično ni izvedljivo.

4.3.2.8 Ukinjanje komentiranja

APRIL, str. 39: »Ste že razmišljali, da bi ukinili komentiranje pod članki in zakaj ne?«

»Ste že razmišljali, da bi ukinili komentiranje pod članki in zakaj ne?« (M. L.)

Vodja MMC RTV SLO Anže Ančimer

Vse to je bilo že na razpravi Programskega sveta, ki je takrat sprejel odločitev, da se komentarji ne ukinejo, temveč se skrijejo. Upoštevali smo tudi mnenje takratne Varuhinje pravic bralcev in uporabnikov (da mora biti uredniška vsebina v ospredju, ter da se komentarji »nekoliko skrijejo«). Za to je poskrbljeno in si uporabnik, če želi brati in sodelovati v komentiranju, sam razkrije komentarje. Lahko si komentarje odpre in jih ima stalno odprte – to je prepuščeno uporabniku, ki se zavestno odloči, kakšno možnost bo izkoristil.

Menim pa, da je naše moderiranje komentarjev na najvišjem možnem nivoju v celotni državi, saj smo edini, ki skrbimo za moderacijo tako na spletni strani in tudi na družbenih omrežjih. Za to imamo najete zunanje sodelavce in vodjo, ki koordinira, planira in aktivno sodeluje pri izboljšavah orodja za komentiranje. V tem trenutku je v zaključni fazi avtomatska zaznava sovražnega komentiranja, ki bo tiste najtežje kršitve takoj zaznala in jih umaknila v predmoderacijo. Vodja moderatorjev pa lahko pojasni, na kaj vse pazimo in koliko časa so komentarji odprti, kdaj so zaprti, koliko časa, na katerih sekcijah, komu je omogočeno komentiranje, prav tako ne dopuščamo novim uporabnikom takojšnjega komentiranja ... Skratka, komentiranje je na zelo visokem nivoju in nič ne kaže, da bi drugi konkurenčni portali ta del opuščali.

Če komentiranje opustimo, zmanjšamo interaktivnost in posledično zmanjšamo branost portala. Imamo več kot 639 tisoč mesečnih bralcev in uporabnikov naših storitev.

Vodja administratorjev MMC RTV SLO

Leta 2020 smo bralce pozvali, da sodelujejo v anketi in nam posredujejo svoje mnenje o uporabniških vsebinah. Odzvalo se je približno 60 uporabnikov, njihovi odgovori so bili relativno obsežni, saj smo jih prosili, da na vprašanja odgovorijo kritično in argumentirano.

Na vprašanje, ali podpirajo ukinitve komentiranja, se jih je okvirno 70 % odzvalo negativno oz. smatrajo, da naj ta storitev ostane, približno 15 % jih je bilo za ukinitve, ostalih 15 % je bilo neopredeljenih in so predlagali različne modifikacije (neanonimno, preverjanje prek sms-a itd.). Rezultate smo takrat predstavili tudi Programskemu svetu, ki je podprl, da ta storitev ostane na voljo uporabnikom in bralcem portala.

Pri tem vsako leto uvajamo novosti, tehnično izpopolnjujemo storitev, verjetno bomo prvi v Sloveniji pričeli tudi z uporabo umetne inteligence na tem področju, ki se v tujini že s pridom uporablja (New York Times, Washington Post, Wall Street Journal itd).

Uporabniške vsebine oz. možnost komentiranja ponujajo tudi primerljivi mediji in javne radiotelevizije:

BBC: <https://www.bbc.com/news/business-65240749>

ORF: <https://debatte.orf.at/>

ZDF: <https://www.zdf.de/nachrichten/zdfheute-live/geheimdokumente-usa-ukraine-video-100.html> itd.

Drugi mediji:

NYT: <https://www.nytimes.com/2023/04/11/world/asia/south-korea-leaked-pentagon-documents.html>

El País: <https://elpais.com/internacional/2023-04-11/italia-decreta-el-estado-de-emergencia-migratorio-durante-seis-meses.html>

The Washington Post: <https://www.washingtonpost.com/national-security/2023/04/10/leaked-documents-ukraine-counteroffensive/>

The Guardian: <https://www.theguardian.com/tv-and-radio/2023/apr/11/succession-connor-wedding-logan-most-important-episode>

Frankfurter Allgemeine Zeitung: <https://www.faz.net/aktuell/rhein-main/graefenhausen-deutsche-spediteure-froh-ueber-fernfahrerstreik-18814203.html> itd.

Trenutno smo blizu 16 milijonov objavljenih uporabniških vsebin (pred leti smo ponujali tudi platformo za pisanje blogov), po vseh odzivih smo v slovenskem medijskem prostoru in glede na število aktivnih uporabnikov na vrhu po kvaliteti storitev. Vsekakor vedno ostaja prostor za izboljšave, izzivi so del vsakdana in delo ni nikoli dokončano, predvsem pa cenimo vsak odziv, ki je kritičen in konstruktiven.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Kot Varuhinja pravic uporabnikov **podpiram ohranitev možnosti komentiranja, ker je to zelo demokratična oblika izražanja in izmenjevanja mnenj. Podpiram pa moderirano komentiranje, pri čemer moderatorji (administratorji) pri komentarjih preverjajo spoštovanje Priporočil za komentiranje. Moderiranje je zaradi velikega števila komentarjev sicer zelo obsežno in zahtevno, vendar menim, da je za javni medij primerno, da temu nameni določene kadrovske in denarne vire, saj se tem omogoča vsebinsko in strpno izmenjavo mnenj in stališč in zelo zmanjša možnosti zlorab.**

4.3.3 STORITVE

Varuhinja je v letu 2023 prejela **16** odzivov na storitve MMC-ja, kar je za 6 manj kot v letu 2022 in manj kot v nekaterih letih v preteklosti, ko je več odzivov prišlo v enem mesecu, največ v [aprilu 2018](#) (11) in v [juniju 2020](#) (10).

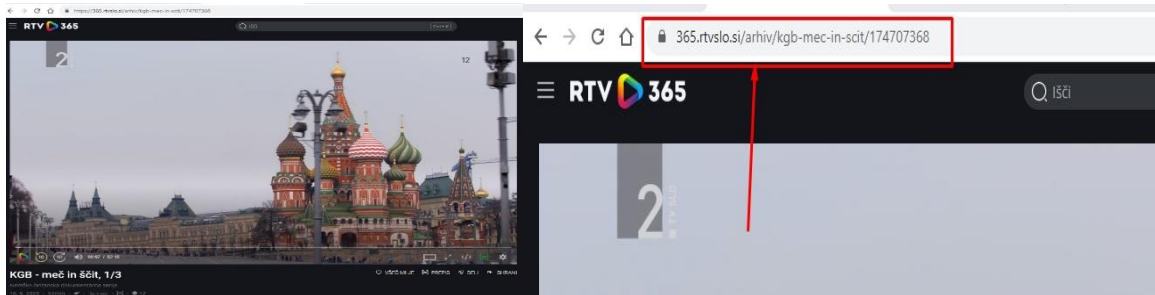
V letu 2023 je največ odzivov na storitve prišlo januarja in marca, po 4, medtem ko maja, junija, avgusta in decembra ni bilo nobenega. Večinoma so se nanašali na iskanje določenih vsebin v spletnem arhivu RTV 365, tehnične težave s predvajalnikom ter na dostopanje in spremljanje vsebin RTV Slovenija v tujini.

4.3.3.1 *Iskanje in dostop do vsebin na spletu*

SEPTEMBER, str. 32 *Iskanje in dostop do vsebin na spletu*

Gledalec **M. Z.** se je obrnil na Varuhinjo z vprašanjem, kje oziroma kako lahko najde dokumentarno serijo KGB, saj mu nikakor ni uspelo najti prvega in drugega dela serije:

»Spoštovani. Dne 11. 9. 2023 sem v dopoldanskem času zasledil v rubriki Tuji dokumentarci (<https://www.rtv slo.si/tv/oddaja/tujidokumentarnifilmiinoddaje/173250864>) dokumentarec z naslovom: KGB - meč in ščit, 3/3. Zvečer sem na isti spletni strani iskal podatek, kdaj sta bila prvi in drugi del omenjenega dokumentarca. Pa ju nisem našel. Tokrat ni bilo med "Tuji dokumentarci" niti tretjega dela. Našel sem ju šele, ko sem iskal v iskalniku in očitno so prestavljeni v "arhiv". Zanima me, zakaj.«

ODGOVOR VARUHINJE

Hvala za spremljanje RTV Slovenija in za opozorilo o neprijaznem iskanju dokumentarca o KGB. Z MMC-ja sem prejela odgovor:

»Vse serije, tudi dokumentarne, ki imajo 2 ali več delov, imajo svojo oddajo (Show).«

Upam, da ste s pojasnilom zadovoljni; sicer se ponovno oglasite.

Gledalec se je na pojasnilo ponovno odzval:

»Hvala za odgovor. Iščem po spletni strani RTV in vseeno ne najdem tega dokumentarca na običajen način, ko "klikneš" na recimo zavihek "oddaje" in se pokaže. Ne razumem, kaj pomeni, da če imajo dva ali več delov, so "Show" (kje to najdem). V zavihku "tuji dokumentarci" so prav tako oddaje z dvema ali več deli, pa jih lahko najdem na tem mestu. Prosim vas samo, če mi lahko poveste zaporedje, kje naj omenjeni dokumentarec iščem, da bom vedel za v naprej.«

POJASNILO VARUHINJE

Greste na RTV-oddaje (lahko kar neposredno vtipkate v iskalnik in se pokaže spletna stran <https://www.rtv slo.si/tv/oddaje/>). Na vrhu imate abecedo, kliknete na začetnico imena oddaje (torej K, ker je ime dokumentarcu KGB) in se vam odpre <https://www.rtv slo.si/tv/oddaje/k> stran, kjer so zložene oddaje, ki se začenjajo na K, po abecedi. KGB je 7. v vrsti, kliknete na njo in dobite vse.

Se pa strinjam, da je neobičajno in nesmiselno, da povezave do tega ni tudi prek strani tuji dokumentarci, zato bom na to opozorila pristojne.

Urednica oddaj na spletu (MMC) Barbara B. Stegeman

KGB je dokumentarna serija, ne dokumentarec. Razlika je v številu epizod: dokumentarec ima samo 1 epizodo, serija pa 2 ali več.

Uporabnik lahko do dokumentarne serije KGB dostopa tudi prek podstrani Dokumentarci na TV portalu <https://www.rtv slo.si/tv/dokumentarni> in sicer, če klikne ime tretje rubrike »Tuje dokumentarne oddaje in serije«, ima KGB na 2. strani, kjer je seznam vseh tujih dokumentarnih

oddaj in serij https://www.rtv slo.si/tv/dokumentarni/arhiv/filter?c_mod=news&sec_n=tuje-dokumentarne-oddaje-in-serije&WPId=327&op=archive&page=1.

Še pojasnilo uporabniku: vse dokumentarne serije, ki imajo več delov, so na voljo v abecednem razdelku na podstrani Oddaje <https://www.rtv slo.si/tv/oddaja/173251625>, medtem ko so vsi tuji dokumentarci, ki imajo samo 1 del, na voljo pod Tuji dokumentarci <https://www.rtv slo.si/tv/oddaja/173250864>.

V seznam Tujih dokumentarcev sem zdaj dodala opis <https://www.rtv slo.si/tv/oddaja/173250864>. Upam, da je uporabnikom zdaj bolj prijazno.

4.3.3.2 Dostopanje do vsebin RTV Slovenija v tujini

FEBRUAR, str. 30: Spremljanje geoblokiranega programa v tujini je možno v državah članicah EU

»Slovenija 1. program spremljam prek interneta v Švici in zanima me, zakaj si ne morem v živo (zaradi avtorskih pravic) ogledati serije Primeri inšpektorja Vrenka.« (M. S.)

Vodja MMC RTV SLO Anže Ančimer

Aktiviranje uporabniškega računa za ogled v tujini omogoča spremljanje geoblokiranega programa v tujini v državah članicah EU. Švica ni država EU.

Več v obrazložitvi na [tej spletni strani](#).

MAREC, str. 52: Okrnjene pravice do dostopa vsebin RTV Slovenija iz tujine

»Z družino (žena je plačnica RTV-prispevka) živim v tujini, natančneje v Belgiji. Do nedavnega smo lahko na našem televizorju nemoteno spremljali radijske in televizijske kanale RTV Slovenija, in sicer prek aplikacije RTV SLO, v katero se je bilo mogoče prijaviti s pomočjo kode, ki se je izpisala na istoimenski telefonski aplikaciji in smo jo vpisali v ustrezno polje na aplikaciji na televizorju. Odkar je bila aplikacija RTV S nadomeščena z aplikacijo RTV 365, se v slednjo na televizorju ni mogoče več prijaviti, ker za razliko od telefonske aplikacije RTV 365 v njej ni tozadevne ikone za prijavo oz. vpis, zaradi česar ne moremo več neovirano spremljati vaših radijskih in televizijskih kanalov (saj je pretežen del programa zaščiten z avtorskimi pravicami), kar je naša pravica kot plačnikov RTV-prispevka.« (T. M.)

ODGOVOR VARUHINJE Z MNENJEM

Najlepša hvala za opozorilo in vprašanje. Odgovor vam zagotovo ne bo všeč, ker kaže, da bodo vaše pravice do dostopa vsebin RTV Slovenija nekaj časa okrnjene, za kar se vam v imenu RTV Slovenija opravičujem.

V. d. vodje Multimedijskega centra **Anže Ančimer** je namreč odgovoril:

»Ob naslednji večji nadgradnji bomo dodali tudi to možnost. Žal je bilo staro aplikacijo treba posodobiti. Prijava uporabnika s pomočjo kode je namreč omogočala spremljanje geoblokiranih vsebin iz tujine, če ima uporabnik povezan račun z naročniško številko.

Se opravičujemo za nastalo nevšečnost, funkcionalnost bomo kmalu dodali.«

Na moje dodatno vprašanje, kdaj predvidoma bo ta dostop spet mogoč, saj imate plačniki RTV-vsebin do njega pravico, pa so na MMC odgovorili:

»Nekje do konca aprila.«

To ni kratko obdobje in za dostopnost do RTV-vsebin iz tujine za plačnike RTV-prispevka tudi ne dobro. Upam, da bodo po vašem sporočilu nadgradnjo čim bolj pospešili. Za ta čas vas lahko prosim le za potrpljenje ter usmerim na Službo za obračun RTV-prispevka rtv.prispevki@rtvslo.si, da vas za ta čas vsaj oprostí plačila.

4.3.3.3 Filмотeka ZKP RTV SLO

OKTOBER, str. 27: »Film je v moji filмотeki, ampak je blokada. Zakaj?«

Na telefonski odzivnik Varuhinje je poklical uporabnik P. P. iz avstrijske Koroške in povedal, da je v Filмотeki ZKP RTV SLO naročil film, vendar ga zaradi geoblokade ne more gledati:

»V ZKP knjižnici sem naročil en film, plačal zanj, vendar ga noče predvajati zaradi avtorskih pravic. Film je v moji filмотeki, ampak je blokada. Zakaj?«

Vodja ZKP RTV SLO Mojca Menart

Filmski producenti in distributerji, s katerimi za možnost vključitve njihovih filmov v Filмотeko podpišemo licenčne pogodbe, zahtevajo vključitev t. i. geoblokade, omejitve distribucije na Slovenijo, saj imajo tako opredeljene avtorske in distribucijske pravice z ostalimi partnerji ali distributerji v drugih državah.

Vodja ZKP je še povedala, da bodo uporabniku denar vrnili. Varuhinja je nato uporabniku pojasnila, zakaj si zelenega filma ne more ogledati. Ko ji je izrecno podal soglasje, je njegov kontakt posredovala vodji ZKP RTV Slovenija, kjer so uredili vračilo denarja.

4.4 RTV PROGRAMI ZA NARODNI SKUPNOSTI

Odzivov na programe za italijansko in madžarsko narodno skupnost je bilo malo, podobno kot večino let v preteklosti. Na programe za madžarsko narodno skupnost, ki jih pripravljata TV in radijski program v Studiu Lendava, v letu 2023 ni bilo nobenega odziva, na programe za italijansko narodno skupnost, ki jih pripravljata radijski in TV program v Regionalnem RTV-centru Koper-Capodistria, pa so prispeli 4 odzivi.

4.4.1.1 Pobuda za podnaslavljanje TV-programov s slovenskimi podnapisi

AVGUST, str. 20: Pobuda: Podnaslavljanje programa TV Capodistria

»Moja pripomba je na italijanski program TV Koper. Na TV Maribor (sem s Štajerske) imamo ves program za madžarsko narodno skupnost podnaslovljen s slovenskimi podnapisi. Na TV Koper - Capodistria pa tega ni, je samo v italijanskem jeziku. Zakaj ni v slovenščini? Imajo veliko zanimivih vsebin iz Istre in od drugod, ki jih ne razumemo, bi jih pa z veseljem pogledali.« (P. R.)

4.4.1.2 Premalo, preveč ...

MAREC, str. 56: Radio Capodistria: o agencijskih novicah in cerkvenih vsebinah

»Pritožujem se nad ogromno količino agencijskih novic iz Italije, ki so tudi površno pripravljene, kot je razvidno na: <https://www.rtv slo.si/capodistria/radio-capodistria/notizie/slovenia/il-governo-in-aula-prima-del-consiglio-europeo/662157> - novica v kategoriji Slovenija, vsebina pa zadeva Italijanski parlament. Poleg tega menim, da je premalo novic iz slovenskega prostora, sploh iz Istre, tako slovenskega kot hrvaškega dela.« (A. A.)

Odgovorni urednik UPE Radijski program za italijansko narodno skupnost Aljoša Curavić

Uporabljamo tudi agencijske novice, vendar ne pretežno, kot vse medijske hiše. Novinarji v glavnem hodijo na teren, delajo intervjuje itd. Navedeno novico smo napačno umestili pod rubriko Slovenija, vendar je korektna in premišljena. Dejstvo, da smo jo pomotoma umestili v rubriko na spletni strani, ne spreminja njene vsebine. Ni res, da imamo premalo novic iz Slovenije in Hrvaške. Imamo tedenske oddaje, ki so namenjene tako slovenski kot manjšinski politiki, in prav tako oddaje, ki pokrivajo hrvaško Istro. Imamo štiri radijske dnevnikarje na dan in devet kratkih poročil na dan, plus vsak dan tematske novinarske oddaje, tako da praktično pokrivamo ves ta naš lokalni, regionalni in čezmejni prostor.

»Menim, da je absolutno preveč vsebin, povezanih s katoliško cerkvijo, primer prispevek: <https://www.rtv slo.si/capodistria/radio-capodistria/notizie/friuli-venezia-giulia/don-enrico-trevisi-e-il-nuovo-vescovo-di-trieste/662755>. Ali je za pripadnike italijanske narodne skupnosti v slovenskem delu Istre res relevantno, kdo je škof v Trstu? Tovrstno informacijo lahko dobimo drugje. Novinarjem iz italijanske redakcije plačujemo dodatek za dvojezičnost, velika večina pa ne pozna slovenskega jezika, torej nagrajujemo neznanje.« (A. A.)

Hvala za poslano. Sam menim, da je prispevek narejen korektno. Novinar je opravil delo, ki mu je bilo dodeljeno s strani nadrejenega. Kar se tiče teze, da ima naš program preveč vsebin, navezanih na katoliško cerkev, absolutno ne drži. Menim, da bi jih lahko imeli več. V preteklosti smo imeli nedeljsko oddajo, namenjeno duhovnosti, vendar je žal nimamo več zaradi kadrovske stiske. Upam, da bomo takšne oddaje, in oddaje, ki so nasploh namenjene vsem verskim skupnostim, ki so prisotne v Sloveniji, še imeli.

Ali je relevantno vedeti, kdo je škof v Trstu, mislim, da je ta informacija pomembna za vso populacijo, ki gravitira okoli tako pomembnega mesta, kot je Trst, pomembnega za Italijane, ki tam živijo, za slovensko manjšino, za italijansko manjšino v Sloveniji in nasploh za vso populacijo, ki se prepleta s Trstom. Vedeti več, z več strani, je bolje kot ne vedeti.

Kar se tiče dodatka za dvojezičnost, bi rad spomnil, da je to dodatek, ki pripada tistim javnim uslužbencem, ki delajo na območjih občin, v katerih živi italijanska ali madžarska skupnost, kjer je manjšinski jezik tudi uradni jezik, če je znanje jezika narodne skupnosti pogoj za opravljanje dela. Torej je dodatek, namenjen za znanje manjšinskega jezika; in absolutno ne drži, da velika večina sodelavcev našega programa ne pozna slovenskega jezika.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Prebrala sem poročilo o novem škofu v Trstu na spletni strani Radia Koper-Capodistria, ki ste mi jo posredovali, poslušala sem tudi poročila ob 12.30 na italijanskem programu radia Koper-Capodistria. V 15-minutnih poročilih je bil tudi prispevek o novem tržaškem škofu. V napovedniku oddaje je bil naveden na četrtem mestu med petimi napovedanimi vsebinami, kar je ustrezno. Primerno je bil tudi umeščen v zadnji del oddaje, novinarsko pripravljen v ustreznem žanru (poročilu) in primerne dolžine.

Ali je vsebin s katoliško vsebino v programih Radia Koper-Capodistria preveč, iz enih poročil ne morem presojati, za to bi bila potrebna analiza daljšega obdobja.

Umestitev poročila o novem tržaškem škofu v opoldanska 15-minutna poročila pa je bila z vidika izvajanja nalog javnega interesa vsekakor primerna. K obveščanju o verskih vsebinah RTV Slovenija in torej tudi Radio Koper-Capodistria zavezuje Zakon o RTV Slovenija. Zakon v 3. členu navaja, da javno službo poleg dveh nacionalnih TV-programov, treh nacionalnih radijskih programov, radijskih in TV-programov v RC Koper in Maribor izvajata tudi po en radijski in televizijski program za avtohtono italijansko in madžarsko narodno skupnost. V 4. členu pa zakon med vsebinami javne službe navaja tudi, da v prej naštetih programih RTV Slovenija *»posebno pozornost posveča položaju in delovanju registriranih verskih skupnosti«*.

Sklicevanje na to, da lahko prebivalci slovenske Istre dobijo informacijo o novem tržaškem škofu drugje, je napačno. Smisel javnega medija za pripadnike narodne skupnosti je prav v tem, da zagotavlja pripadnikom narodne skupnosti vse pomembne informacije iz svojega okolja in širše. Dodatek za dvojezičnost prejemajo tudi sodelavci slovenskih programov Radia Koper in TV Koper-Capodistria, saj je z zakonom določeno, da morajo znati tudi jezik narodne skupnosti.

MAJ, str. 41: Kdo odloča o umiku komentarjev na Facebook straneh RTV Slovenija

Uporabnik S. D. se je obrnil na Varuhinjo, ker ni bil zadovoljen s pojasnilom skrbnika Fb strani Radia Capodistria o umiku njegovega komentarja. Med drugim je v odzivu Varuhinji napisal:

»/.../ Če je komentar neresničen ali žaljiv, želim, da me prijavijo, ne pa, da me cenzurirajo. /.../ Odgovorni urednik Radia Capodistria Curavić mi je svetoval, naj se obrnem na vas.«

Varuhinja mu je odgovorila, da se mora za pojasnilo, zakaj je bila njegov komentar na Fb strani Radia Capodistria umaknjen oziroma blokiran, najprej obrniti pisno na skrbnika strani, gr.capodistria@rtvslo.si, kjer mu morajo pojasniti razloge za umik. To je uporabnik storil in prejel odgovor uredništva.

Uredništvo Radia Capodistria

S komentarji na družbenih omrežjih avtonomno upravljajo novinarji uredništva informativnih oddaj. Praviloma brišejo žaljive komentarje in komentarje, ki kršijo pravila. Med slednjimi so tudi vsi komentarji, ki izpostavljajo družinske člane in sorodnike.

ODGOVOR VARUHINJE Z MNENJEM

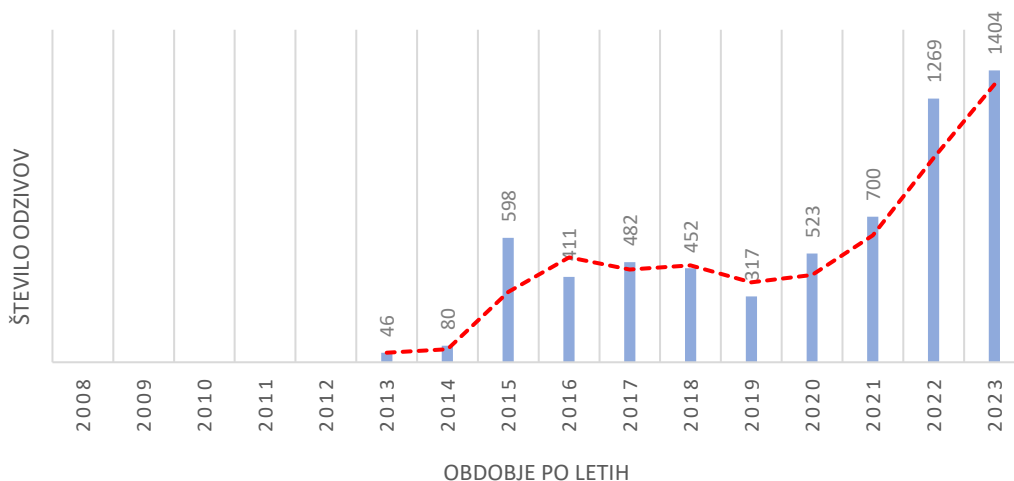
Iz odgovora skrbnika Fb profila je razvidno, da so vam primerno odgovorili in pojasnili, zakaj so vaš komentar umaknili.

Kot Varuhinja pravic gledalcev in uporabnikov vsebin RTV Slovenija zagovarjam moderiranje komentarjev na vseh platformah. Tudi ob pritožbah komentatorjev na rtvslo.si poudarjam, da svoboda izražanje ne pomeni prostega žaljenja in obremenjevanja spletne strani s praznimi in nevsebinskimi komentarji. Moderiranje komentarjev (na rtvslo.si in na Fb profilih) je vsebinsko zahtevno delo, ki uporabnikom omogoča, da izražate in prebirate mnenja v spoštljivem okolju.

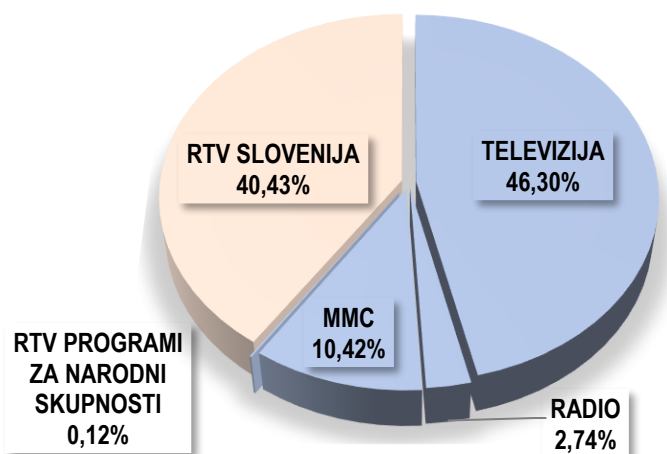
4.5 RTV SLOVENIJA

Odzivi, povezani z organizacijsko strukturo in dejavnostjo RTV SLO za vse programsko-produkcijske enote (dostopnost, oglaševanje, tehnične zadeve, financiranje, RTV-prispevek, oglaševanje, jezikovna kultura) od leta 2013, ko jih je bilo 46, beležijo trend rasti. Rast je še posebej izrazita v zadnjih dveh letih. V letu 2023 jih je bilo kar 1404, kar je za deset odstotkov več kot leto prej, ko jih je bilo kar dvakrat več kot v prejšnjih letih.

2008 - 2023: RTV SLOVENIJA

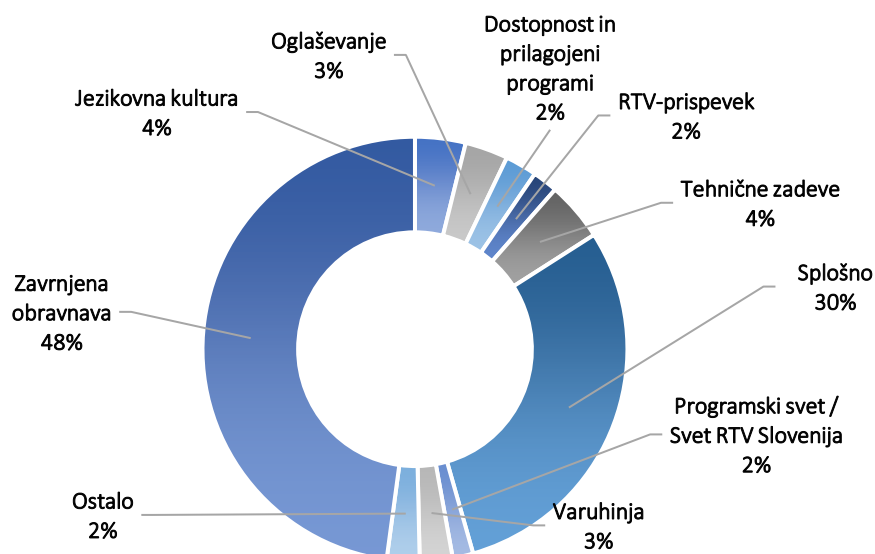
Povečal se je tudi delež teh odzivov med vsemi odzivi na RTV Slovenija. V letu 2023 je znašal kar 40,43 %, leto prej 26,72 %, dve leti prej 25 %.

Razloga za povečanje deleža teh odzivov sta dva. Prvi je ohranitev velikega števila zavrženih odzivov, drugi pa povečanje odzivov na več enot. Ob zmanjšanju vseh je število zavrženih v letu 2023 ostalo skoraj enako visoko. Leta 2023 jih je bilo **672**, leto prej 698. V deležu odzivov na RTV splošno pa je delež zavrženih odzivov padel s 55 % v letu 2022 na **48 %** v letu 2023. Glavni razlog za te spremembe je povečanje števila odzivov na več enot skupaj, ki se vodijo v skupini »Splošno«. Teh je bilo v letu 2022 le 16,78 %, v letu 2023 pa kar **30 %**. Dvig z 213 odzivov v letu

2022 na kar **416** v letu 2023 so povzročili predvsem odzivi na novice o morebitnem ukinjanju nekaterih enot RTV Slovenija, saj je bilo teh kar 219.

LETO 2023: RTV SLOVENIJA

Številke in deleži ostalih skupin odzivov ostajajo primerljivi s prejšnjimi leti. Odzivov na jezikovno in govorno kulturo je bilo 54, kar je nekoliko manj kot leto prej (61), njihov delež se je rahlo zmanjšal, na 4 %. Podobno kot v prejšnjih letih so odpirali zelo zanimive jezikovne dileme, nekaj je bilo pritožb zaradi uporabe tujega jezika, še več na slabo govorno kulturo na TV Slovenija.

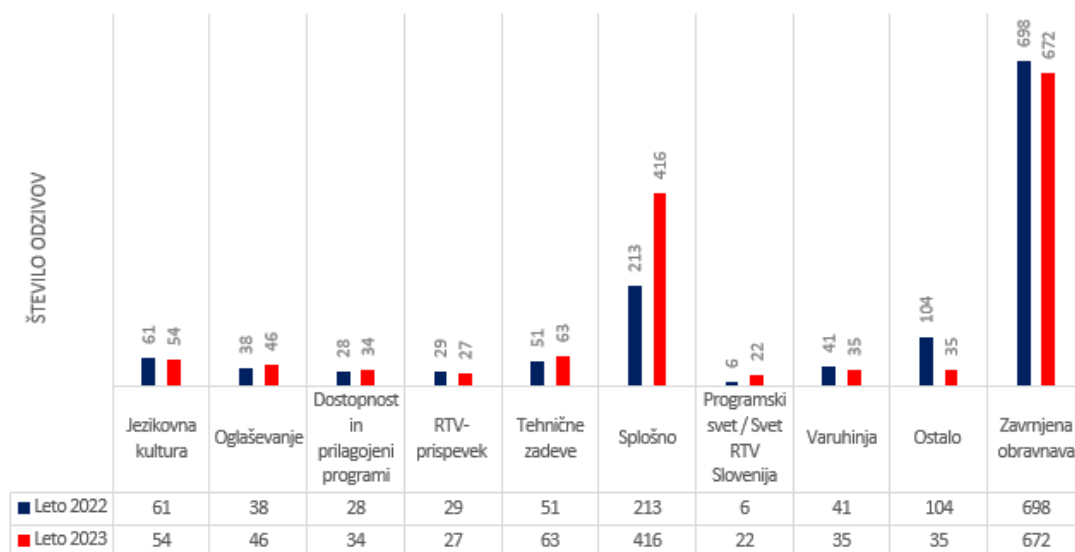
Število odzivov na tehnične zadeve se je rahlo povečalo, z 51 na 63, njihov delež je ostal na 4 %. Glavni razlog za več odzivov so bile pritožbe zaradi izpada prenosa nedeljskega bogoslužja dve nedelji v oktobru zaradi tehničnih težav.

Povečalo se je tudi število odzivov na oglaševanje, z 38 v letu 2022 na 46 v letu 2023, delež pa se je le rahlo dvignil. Največ je bilo pritožb, da je oglasov preveč, pa tudi na vsebine posameznih oglasov.

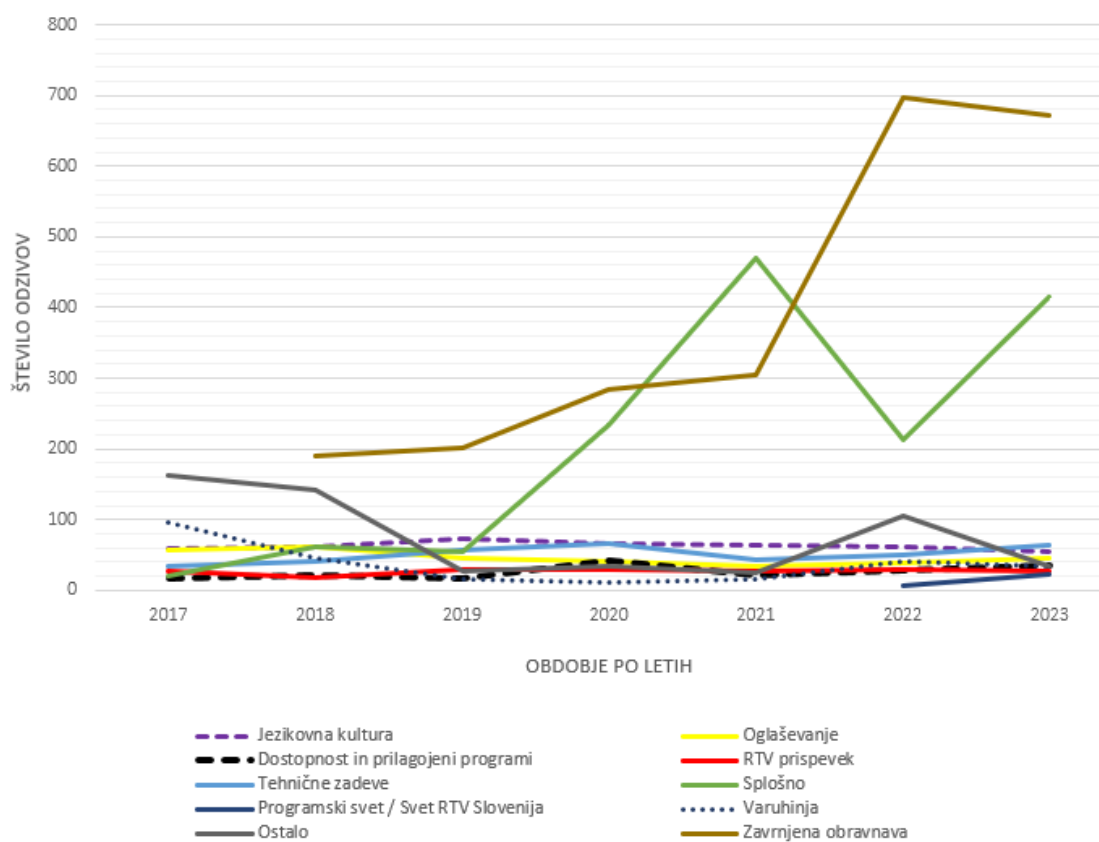
Število odzivov na dostopnost programov se je rahlo povečalo, z 28 na 34, bili so mešani kot večino prejšnjih let – tako na podnapise za slepe in slabovidne kot na zvočne podnapise za slepe in slabovidne.

Odzivov na Varuhinjo, Programski svet in Svet RTV Slovenija ni bilo veliko, večinoma so bili mnenjski.

2022 - 2023: RTV SLOVENIJA

V spodnjem grafu, ki prikazuje gibanje števila odzivov po posameznih področjih skupine RTV splošno, je razviden dvig zavrnjenih odzivov v zadnjih dveh letih, nihanje števila odzivov na odzive, ki se nanašajo na več enot in na splošne zadeve, in nizke številke odzivov na ostale kategorije.

4.5.1 JEZIKOVNA IN GOVORNA KULTURA

Leta 2023 je bilo **54** odzivov občinstva na jezikovno in govorno kulturo, kar je 7 manj kot leto prej in najmanj v zadnjih sedmih letih, čeprav se vedno znova izkazuje izjemna občutljivost tako gledalcev kot tudi poslušalcev in bralcev do rabe jezika v vseh oblikah, ki so prisotne na RTV Slovenija. Tudi v letu 2023 so bili odzivi na jezikovne teme zelo različni, od neprimerne in nepotrebne rabe tujega jezika namesto slovenščine do nepravilnega naglaševanja besed, pa tudi o mnogih spremembah jezika v prilagajanju na nove razmere.

4.5.1.1 Uporaba tujega jezika v Sloveniji

JANUAR, str. 37: Kdaj sme novinar uporabiti tuj jezik tudi na območju Slovenije?

»Dne 5. 1. 2023 je v prispevku v TV Dnevniku, ki je govoril o nakupih Hrvatov v Sloveniji po uvedbi evra na Hrvaškem, avtorica prispevka, ga. Irena Ulčar, opravila intervju z nakupovalcema iz Hrvaške. Pri tem vprašanj ni postavljala v slovenskem, temveč v hrvaškem jeziku. Ta praksa novinarjev, ki jo ugotavljam vse pogosteje, resno preseda in postaja vse bolj moteča.« (T. W.)

Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija Jadranka Rebernik

Pošiljam pojasnilo novinarke. Dodajam, da je razumljivo, da novinarji uporabijo jezik, ki ga različni sogovorniki v različnih primerih razumejo, naj bo to hrvaški, srbski, angleški, nemški ... jezik, saj le tako dobijo razumljive in zanimive izjave.

Avtorica prispevka Irena Ulčar Cvelbar

V anketi, ki sem jo snemala za potrebe prispevka, sem izbirala izključno kupce, ki so v Slovenijo prišli iz Hrvaške. V njihovem jeziku sem jih nagovorila zato, da bi takoj jasno razumeli vprašanja in podali kar najbolj povedne in vsebinske odgovore.

DODATNO POJASNILO VARUHI NJE Z MNENJEM

Menim, da sta tako novinarica kot tudi odgovorna urednica primerno pojasnili, zakaj je primerno uporabljati tuj jezik tudi na območju Slovenije, kjer je uradni jezik slovenščina (poleg madžarščine in italijanščine na območju obeh narodnih manjšin). V novinarskih prispevkih večkrat nastopijo tujci, ki slovenskega jezika ne razumejo (denimo turisti iz Avstrije, Italije, ZDA, Kitajske ...; gostje mednarodnih konferenc ...) in seveda jim morajo slovenski novinarji postaviti vprašanja v njihovem jeziku ali v jeziku, ki ga razumejo.

Ker je v Sloveniji uradni jezik slovenščina, pa je za javno RTV Slovenija pomembno, da za vse izjave v tujih jezikih zagotovi prevod. To je avtorica prispevka tudi storila.

MAJ, str. 37: Dirka po Sloveniji: zakaj so vsi napisi v angleškem jeziku?

»TV-prenosi dirke po Sloveniji so vse boljši in primerljivi s tujimi dirkami tega nivoja. A čemu se ustvarjalci prenosa sramujejo slovenščine?! Vsi opisi so v angleščini - to pomeni, da je tistim, ki

je ne obvladajo, TV-prenos 'kr neki'. Škoda in kar sram me je tega zanikanja slovenščine - in to v javni rabi na javni televiziji!» (A. Z.)

Na vprašanje, naj natančneje pojasni, kaj je bilo v angleščini, je gledalec odgovoril:

»Kar me je najbolj zmotilo, so bili napisi znamenitosti, posnetih iz helikopterja, npr. CELJE OLD CASTLE, CHURCH OF SAINT MARY OF ASSUMPTION ... Prav tako so bili uradni zapisi o dirki strogo le angleški: EARLIER TODAY, OFFICIAL START, LEADER, HEAD OF THE RACE ... in seveda RESULTS, kar ste opazili že sami. Razumem, da dirko prenaša Eurosport, a vseeno bi se zlahka napisalo npr.: ČELO DIRKE/head of the race.«

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Vaše pripombe sem brez vaših osebnih podatkov posredovala odgovornemu uredniku Športnega programa TV Slovenija **Gregorju Peternelu**, ki je odgovoril:

»To je mednarodni prenos, ki ga ne pripravljamo samo za slovenske gledalce. Tako kot ko produciramo in prenašamo tekme svetovnega pokala v skokih iz Planice, smučanja iz Kranjske Gore, mednarodne nogometne tekme, je vedno zahteva po grafiki v angleškem jeziku.«

Na moje dodatno vprašanje, ali ni možno/smiselno/zakonsko predpisano za predvajanje v Sloveniji dodati slovenskih prevodov oziroma napisov v slovenščini, je odgovoril:

»To bi pomenilo dodatne kapacitete. 90 % našega programa je z grafiko v angleščini, to so mednarodni prenosi, ki imajo določene predpise.«

Kot Varuhinja pravic gledalcev pa **menim, da bi morali imeti gledalci v Sloveniji dostop do vseh napisov s tekmovanj v Sloveniji v slovenskem jeziku**. Zato bom pravila, pa tudi tujo prakso v takih primerih, podrobneje preučila.

Varuhinja je pripombo gledalca poslala tudi jezikovnim svetovalcem/lektorjem, ki so se odzvali.

Lektorska koordinacija RTV Slovenija

Vsekakor lektorji pritrjujemo gledalcu, da bi moral RTV zagotoviti čim več grafik tudi v slovenskem jeziku. Sami smo o problematiki angleških zapisov v oglasnem oz. promocijskem gradivu že večkrat govorili tudi s sodelavci z oddelka za trženje oz. odnose z javnostmi in dosegli vsaj to, da se slovenski zapis ali prevod zlasti športnih prireditev (npr. Poletne olimpijske igre v Tokiu, 2020 nam. Tokyo 2020 Summer Olympics) uporablja v podnapisih, saj obstajajo močne težnje po poenotenju na angleško ime prireditev. Več o tem lahko povedo kolegi športni lektorji in lektorji z MMC-ja, saj se tam objavi največ pasic in logotipov. Seveda se primerov lotevamo posamezno, upošteva različne okoliščine rabe, težimo pa vendar k prevajanju, sploh bi moralo biti to samoumevno za občnopomenski del napisov, kot so omenjeni Results itd. Idealno bi bilo, če bi bilo mogoče pripraviti vzporedno grafično podobo, da bi slovenske napise prikazovali v Sloveniji, tujim odjemalcem vsebin pa zagotovili grafike v angleščini.

PRIPOROČILO VARUHNJE UREDNIŠTVU

Na podlagi teh ugotovitev Lektorske koordinacije, Zakona o RTV Slovenija in Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija, ki na javni RTV Slovenija poudarjajo pomen slovenskega jezika, **priporočam** Uredništvu športnega programa TV Slovenija, Službi za trženje

in Službi za komuniciranje RTV Slovenija, da upoštevajo priporočila Lektorske koordinacije in poskušajo tudi pri sporočanju o mednarodnih dogodkih čim več besed in besedil v grafikah in drugih oblikah posloveniti.

OKTOBER, str. 28: Glasbena oddaja 33/45, 21. 10.: Zakaj pogovor z Marino Martensson ni bil podnaslovljen?

»Kratko in jedrnato vprašanje: glasbena oddaja 33/45, na sporedu v soboto, 21. oktobra, ob 22.10 na TV Slovenija 2. Zakaj pogovor/intervju z glasbenico Marino Martensson ni bil podnaslovljen ali preveden v slovenski jezik s strani voditeljice oddaje? Gostujoča glasbenica je na vprašanja voditeljice (v slovenskem jeziku) odgovarjala pretežno v angleškem jeziku. Oddaja naj bi bila vnaprej posneta, zakaj torej ni bilo predhodno poskrbljeno za prevod? Z morebitnim odgovorom, da oddaji sledijo pretežno mlajši gledalci, ki naj z razumevanjem angleščine ne bi imeli težav (tudi sam tekoče obvladam angleški jezik) ne bom zadovoljen. Javna RTV-hiša mora prva poskrbeti za pravilno rabo slovenskega jezika.« (M. J.)

Odgovorni urednik Razvedrilnega programa TV Slovenija Vanja Vardjan

Strinjam se z navedbami. A oddaja je bila posneta v petek popoldne in se je predvajala v soboto, v tako kratkem času pa zaradi produkcijskih in kadrovskih omejitev ni mogoče izvesti podnaslavljanja. Odgovor pošiljam sočasno tudi uredniku oddaje, s priporočilom, da v oddaji gostijo le v nujnih primerih glasbenike, ki ne znajo dobro slovensko. Pred tem me bodo o razlogih za tako gostovanje v prihodnje tudi obvestili.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Hvala za poslano pripombo oziroma vprašanje. To, komu je oddaja namenjena, seveda ne more in ne sme biti izgovor za odstopanje od temeljnega pravila RTV Slovenija, da morajo biti vse vsebine dostopne v slovenskem jeziku (v pisnem ali govornem jeziku). Zato sem po vašem odzivu preverila jezik gostje Martensson. Res je, kar nekaj odgovorov je deloma ali v celoti povedala v angleščini. Vendar je vse (ene bolj natančno in celovito, druge manj natančno in ne z vsemi podrobnostmi) ob koncu vsakega odgovora prevedla voditeljica. Podoben način prevajanja večkrat uporabijo športni novinarji pri javljanju v živo. Vendar situaciji nista primerljivi, ker pri javljanju v živo ni možnosti za podnaslavljanje, pri vnaprej posneti oddaji te možnosti seveda so.

Kot izhaja iz odgovora, pa se odgovorni urednik zaveda, da mora javna TV spoštovati najvišje jezikovne standarde, zato bodo v prihodnje glede tega skrbnejši. Menim, da je njegov odziv primeren in do podobnih zdrsov ne bo več prihajalo.

4.5.1.2 Ohranjanje pristnih slovenskih besed

FEBRUAR, str. 30: Soli ne žanjejo, ampak jo pobirajo, grabijo ali pospravljajo

»V torek, 7. februarja, sem si na TV SLO 2 z zanimanjem ogledala oddajo Za sosedovo mizo o solinah na francoskem otoku Il de Re. In sem v prevodu prebrala, da tam sol žanjejo, in tudi da

imajo žetev soli. Večkrat je bilo to napisano. Prevajalka je Klementina Logar. O žetvi soli se pri nas, ki bolj ali manj živimo v bližini Sečoveljskih solin, in smo ali smo bili bolj ali manj povezani s solinami, večkrat pogovarjamo. Pa ne ravno o pobiranju oz. grabljenju soli temveč o neprimernem izrazu: žetev soli. Moram malo v preteklost, morda 20 let nazaj. Na občini Piran so v izbrani komisiji obravnavali državni, ljubljanski dokument o solinah. Slučajno sem prebrala cvetko s tega sestanka, da so se predstavniki italijanske skupnosti (!) uprli poimenovanju pobiranja soli kot ŽETEV SOLI (v slovenščini). Drugih kot da to ni motilo. Razlog: domačini vedno mislimo, da kar pride iz Ljubljane, je čisto zlato, ostali nedomačini pa razumejo žetev kot splošno poimenovanje za pobiranje pridelkov. Narobe: pri nas je splošni izraz za pobiranje pridelkov LETINA (letna), kvečjemu včasih bendima. Nikoli žetev. Zato vzamemo izraz ŽETEV za dobesedno žetev žita. Da ne bom predolga in zapletena, ŽETEV za pobiranje oz. grabljenje soli dopustimo samo kot redki pesniški izraz za pobiranje soli. (Pavček). Večkrat ugotavljam, da pri prevodih v slovenščino ni težava v nepoznavanju tujega jezika, temveč v nepoznavanju slovenščine in njenih fines. To sem vam morala napisati, ker kot pri zaledju Istre tudi pri žetvi soli v Istri občutimo nasilje oddaljenih jezikovnih odločevalcev. Želim si, da se vaši sodelavci seznanijo s Sečoveljskimi solinami in poleti pridejo pomagat grabiti sol, kar zna biti kar težaško.« (N. B.)

V imenu Lektorske koordinacije Rok Dovjak

Zahvaljujemo se za odziv gledalke, saj bomo tako nabor možnosti za nadomestitev izraza »žetev soli« povečali z besednimi zvezami iz živega jezika (**grabljenje, pobiranje soli**). Že pravopis namreč »žetev soli« obravnava kot žargonizem (glede na gledalkin zapis bi bilo ustrezneje govoriti o publicizmu), priporoča *pospravljanje soli*, iz česar lahko izpeljemo tudi zvezo *pravilo soli*.

ODGOVOR VARUHINJE

Z dopisom ste ne samo opozorili na manj primeren izraz v že objavljenem prevodu, temveč tudi prispevali še en kamenček v ohranjanju pristnih slovenskih besed in vse uporabnike jezika spodbudili, da na področjih, kjer ima slovenščina zelo podrobne, točne in lepe besede, uporabljamo te, ne pa splošnih in zato siromašnih izrazov.

4.5.1.3 O pomenu besed oziroma besednih zvez

MAREC, str. 58: Enakost ali enakopravnost spolov?

»Danes, 8. marca, smo v informativnih oddajah TVS Dnevnik ob 19h in Odmevi ob 22h poslušali prazniku primerni temi o vlogi žensk v družbi. Pri tem se pojavljata izraza "enakost spolov" in "enakopravnost spolov". Vloga javne RTVS je tudi skrb za pravo rabo jezika, saj ste v nekem smislu merilo za pravilno rabo pogovorne slovenščine. Po mojem mnenju je izraz "enakost spolov" nesmisel. Zanima me pomenska razlika obeh izrazov. V prispevkih se oba izraza nedosledno uporabljata in mešata. Tako na primer voditelj Dnevnika Saša Krajnc vpraša novinarko o enakosti spolov, dopisnica pa mu odgovarja o enakopravnosti spolov.« (K. E.)

Takšna izmenjava izrazov je res lahko moteča in bi jo odsvetovali, ker besedi v splošni javnosti nista dojeti kot enakovredni – nasprotno, kažeta na pomenski odtenek, o katerem pa javnost ni soglasna, ker ga del nje razume dobesedno, v smislu videza, mišljenja in čustvovanja, del pa preneseno, v smislu pravne zaščite, pravic in dolžnosti. Vendarle pa je takšno izmenjevanje v dialogu smiselno, če sta novinarja tako želela gledalce ozavestiti o pomenski bližini obeh pojmov. Po Pravnem terminološkem slovarju sta izraza »načelo enakosti« in »načelo enakopravnosti« dopustni dvojnici, v rabi pa se v nekaterih položajih uveljavlja beseda enakost, npr. v imenu urada Zagovornik načela enakosti (<https://zagovornik.si/>). Enakost pred zakonom kot stalno zvezo izpričuje že SSKJ, kot tudi še nekaj drugih primerov, o čemer smo pisali v odgovoru 6. 5. 2022. Iz njega je razvidno, da so ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter nevladne ustanove, kot je Mirovni inštitut, naklonjeni pomenskemu razločevanju med enakopravnostjo in enakostjo. Obstaja sicer možnost, da se je beseda enakost razširila pod vplivom angleščine (in je kot taka oporečna), saj *equality* prevajamo kot enakopravnost, enakovrednost in enakost. Po drugi strani angleščina pozna izraz *gender* (družbeni spol), a tudi *enakost družbenih spolov* bi bilo mogoče razumeti v smislu fizične podobnosti. Hkrati je tudi kalkiranost izraza glede na veliko razširjenost šibek argument za njegovo popolno nadomestitev.

DODATNO POJASNILO VARUHINJE

Izraz »enakost spolov« torej ne pomeni zanikanja razlik med moškimi in ženskami, temveč, kot navaja Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, da: *»morajo biti ženske in moški ne le zakonsko, ampak tudi v praksi enako prepoznavni, razpolagati morajo z enako družbeno močjo, biti enako udeleženi na vseh področjih javnega in zasebnega življenja ter imeti enako korist od rezultatov družbenega napredka. Nikakor pa enakost žensk in moških ne pomeni istosti in ne pomeni zanikanja razlik med ženskami in moškimi.«*

Res pa je, kot opozarjate, da mnogi novinarji in novinarke izraza »enakost spolov« in »enakopravnost spolov« kar enačijo tudi v primerih, ko ne opisujeta iste vsebine. Takšno rabo zato odsvetujejo tudi lektorji RTV Slovenija (pojasnilo iz maja 2023). In v tem smislu tudi pritrjujejo vašemu pomisleku.

[MAJ, str. 42: Vlak "iztiri" ali "se iztiri"?](#)

»Nocoj sem v Dnevniku (op. a.: 11. 5. 2023) gledal in seveda tudi poslušal novico, da "se" je iztiril vlak na relaciji Ljubljana Litija. Ko sem hodil v srednjo šolo med letoma 1960 in 1964, nam je profesor za slovenščino večkrat povedal, da "se" vlak ni iztiril, ampak, da je vlak iztiril. Morda je sedaj to izrazoslovje v slovenščini drugačno, pa vendar.« (S. S.)

V imenu Lektorske koordinacije Rok Dovjak

Zveza vlak se iztiri je v slovenščini prisotna že dlje časa, kot primernejšo od vlak iztiri jo navaja že Slovenski pravopis 1950 in to označuje s križcem (izseček iz digitalizirane izdaje na dLibu spodaj).

iztíriti -im se: voz se iztíri; vlak se je iztíril je skočil s tira (+vlak je iztiril), iztírjenje -a s, iztírítev -tve ž

Poleg izročila zvezo v knjižnem jeziku utemeljuje tudi sistem: glagoli s končajem -iti so načeloma prehodni, ob sebi torej potrebujejo dopolnilo v tožilniku, npr. izbrusil si je čevlje na dolgi poti; led v sodu je izbuhnil dno; izbuljiti oči od groze; izcediti sok iz limone; izgovoriti ime; izgubiti denarnico; dolgočasiti poslušalce (primeri iz Slovenskega pravopisa 2001). Takšni glagoli postanejo neprehodni, če se jim doda besedica »se« (nekateri ob tem spremenijo pomen), primerjajte z zgornjimi primeri: kosa se je izbrusila; zid se je izbuhnil; v grozi so se ji izbuljile oči; iz pomaranče se je izcedil ves sok; izgovoril se je, da ne utegne; otrok se je izgubil v gozdu; dolgočasil se je na plesu (primeri iz Slovenskega pravopisa 2001). Tudi glagol iztiriti se ravna po teh zgledih: vlak so iztirili saboterji – vlak se je iztiril zaradi prevelike hitrosti.

Ker se besedica »se« pojavlja tudi kot sestavina glagolov s povratnim pomenom (umiti se, preobleči se, urediti se ...), bi sicer res lahko razumeli, da je vlak to storil sam, vendar nam to preprečuje razumevanje položaja – vlak ni živ in nima lastne volje, zato v tem primeru ne gre za povratni glagol, ampak za neprehodno izvedenko iz prehodnega glagola. Podobno je pri stavku Dojenček se kopa vsak dan – ker dojenček še nima uzaveščenega mišljenja, torej ne gre za povratno rabo glagola kopati.

Nasprotno z ustaljenim predpisom slovarjev in lektorskim napotkom v medijih se raba res nagiba k zvezi Vlak je iztiril. V Jezikovni svetovalnici je spraševalec navedel še nekaj podobnih primerov, npr. avto je zdrsnil (in ne se je zdrsnil) in letalo je strmoglavilo (in ne se je strmoglavilo). Gre za primera, za katera se zdi, da odstopata od gornjega pravila o prehodnih in neprehodnih glagolih, vendar je glagol zdrsniti neprehoden (gre le za dovršni par glagola drseti), glagol strmoglaviti pa je v prehodni rabi zaznamovan (strmoglaviti tirana). Gre za že uslovarjena glagola, zato menimo, da ne zmanjšujeta primernosti zveze vlak se iztiri.

ODGOVOR VARUHINJE

Zahvaljujem se vam za poslano pripombo o rabi besedne zveze "iztiriti se", saj sem vedno vesela pozornosti, ki jo gledalke in gledalci namenjate jeziku na RTV Slovenija. Verjamem, da ste z zanimanjem prebrali pojasnilo lektorjev.

MAJ, str. 44: Kdo umre, človek ali oseba?

»Očitno je še vedno govora o nespoštovanju drugih na vaši TV, saj se nadaljuje pojavljanje besede človek ob slabih novicah, nesrečah, napadih ipd.. V Odmevih 18. 5. 2023 je Bergant (čas 28.27) povedal, da naj bi ob napadu umrl en človek. Ali res ne premorete malo več pietete do umrlega-ubitega? Ker je o umrlih "vse najlepše", je od vaših novinarjev skrajno grdo, ko govorijo, da je umrl en človek. Če se ničesar več ne da povedati o tem živem bitju, je zelo pietetno primerno omeniti umrlega kot osebo. /.../ Namreč, nisem še slišal, da bi razglasili človeka leta, ampak se navadno razglašča osebnost leta. Tudi na mednarodnem parketu ... ne poznam 'human of the year', se pa da zaslediti 'person of the year'. /.../« (D. K.)

Slovarsko sta samostalnika *človek* in *oseba* res pogosto zamenljiva, zato raba *Umrl je en človek* (*nam. oseba*) iz slovarjev ni lahko razvidna. Najti je ni niti v lektorskih brusih. Ni pa res, da beseda *človek* deluje manj pietetno – za nekatere primere velja ravno narobe, saj je *človek* naravnejši izraz kot pravniška *oseba*, znana iz zakonov in zapisnikov. Prav pogosta pojavnost besede *oseba* v uradovanih besedilih marsikomu da občutek, da je lepša, uglajenejša in pomensko ustrežnejša, a jezikovni presojevalci poročevalskih besedil so takšen vnos uradovanih besed na račun živih vselej kritizirali. Pri rabi *Umrl je en človek* gre torej za star uredniški dogovor (v nekaterih medijih se dandanes morda opušča), ki posega po naravnejši izbiri, nekakšni odslikavi prostega govora, kot ga rabimo v občevanju s sosedom ali prijateljem – bi rekli Pet ljudi se je poškodovalo v gorah ali Pet oseb se je poškodovalo v gorah? Za okus časa, ko se je sprejemala odločitev o rabi besed *človek* in *oseba* v poročevalskih besedilih, je druga delovala bolj razosebljajoče in oddaljeno, papirnato, neživo. Dodaten argument proti rabi besede *oseba* je ta, da se (morda pod vplivom stalnih zvez *fizična, pravna, tretja oseba*) pojavlja v zvezah *moška oseba, ljubljena oseba* nam. krajših *moški, ljublj(en)i/(ljubljen)a*, neskrčena raba pa je v tisku nezaželena zaradi varčevanja s prostorom, v slovarju pa označena kot publicistična. Utemeljitev, da je *človek* slabša izbira, ker obstaja nagrada *osebnost leta*, pa na tem mestu ni smiselna, saj ima beseda *osebnost* drugačen pomenski obseg in se na RTV Slovenija v naštetih okoliščinah tudi uporablja.

MAJ, str. 44: Izgubiti nadzor ali oblast nad vozilom?

Bralec P. M. je na uredništvo MMC-ja, lektorje in Varuhinjo naslovil mnenje o domnevno nepravilni rabi besede nadzor na spletišču rtslo.si v besedilu. <https://www.rtslo.si/svet/vojna-v-ukrajini/v-tretjem-napadu-na-kijev-v-24-urah-umrl-najmanj-en-clovek-o-napadu-porocajo-tudi-iz-moskve/669953>:

»V SSKJ 2 piše nadzòr-ôra m (ò ó), skrb za pravilno ravnanje, vedenje, delo koga

1. sistematično pregledovanje, spremljanje poteka ali razvoja česa, zlasti določene dejavnosti:
//opazovanje, pregledovanje zaradi ugotavljanja položaja, stanja česa:

2. prizadevanje; nadzorstvo:

Naj vas spomnim 1). Razložil sem vam, da se poročilo o vozniku avtomobila, ki je včeraj na ovinku izgubil nadzor nad vozilom, ne ujema z resničnimi okoliščinami dogodka. Voznik je imel le dovoljenje za vožnjo v javnem cestnem prometu (vozniško dovoljenje), ni pa imel dovoljenja za nadzor prometa, saj je za to delo pooblaščen le policija. Torej, če namesto predpisov uporabimo le logiko: ne moreš izgubiti nekaj, česar nimaš. Podobno je s poročanjem o letalskih nesrečah: letalo je strmoglavilo zato, ker je pilot izgubil nadzor nad letalom. Pilot letalo krmari, upravlja, pilotira, leti, nadzor pa opravljata npr. učitelj letenja in vodja letalske šole, ko opazujeta let učenca na njegovem prvem samostojnem šolskem krogu, v civilnem potniškem zračnem prometu pa nadzor izvaja (pri nas) Kontrola zračnega prometa Slovenije (oni so namesto besede nadzor uporabili besedo kontrola).

Veliko več od običajne pozornosti pri branju SSKJ razlage o besedi nadzor ne potrebujemo za ugotovitev, da v SSKJ ta beseda pomeni le opazovanje nečesa, ob tem pa ne predvideva nobenega ukrepa ali delovnih postopkov s tistim, kar nadzoruje.

V članku napisano: »... napadlo osem letalnikov. Tri so z elektronskimi sredstvi prisilili, da so izgubili nadzor in zašli z načrtane smeri ...« je, tako kot trije letalniki, tudi ono zgrešilo svoj cilj. Trem so z elektronskimi sredstvi (signalni) pokvarili, spremenili ali celo uničili program njihovega krmiljenja in so zato ... bi bilo primernejša razlaga neuspešnosti njihovega napada.

Beseda nadzor, takrat, ko je prevedena iz angleške besede controll, ni vedno primerna za uporabo.«

Lektorska koordinacija RTV Slovenija

Zvezi *imeti nadzor nad vozilom* in *imeti oblast nad vozilom* res kažeta precejšnjo sinonimnost ter sta tudi obe izkazani v rabi, ob čemer nastopata kot splošnejša oz. evfemistična izbira namesto natančnejših glagolskih izrazov (*kdo zapelje kam, kdo trči kam/v kaj, kdo zadene kam/v kaj, vozilo zdrsne kam ...*). Glede na slovarske pomene samostalnikov *nadzor* in *oblast* pa lektorji RTV Slovenija kljub omenjenim kolokacijam v korpusu dajemo prednost zvezi *imeti nadzor nad vozilom*, saj se beseda *oblast* močno povezuje s hierarhičnim razmerjem med ljudmi (*imeti oblast nad kom, oblast nad deželo* je zgolj posledica metonimičnega prenosa dežela = prebivalci dežele). Po drugi strani je nedvoumno, da je prvotnejši pomen besede *nadzor* splošnejši pomen spremljanja, usmerjanja in uravnavanja, medtem ko je pomen ugotavljanja skladnosti s predpisi že njegova specializirana izvedenka, ki se uveljavi z vzpostavitvijo sodobne državne uprave, zato kljub oznaki prvega slovarskega pomena ni smiselno izhodišče pri razbiranju pomena v zadevni besedni zvezi.

SEPTEMBER, str. 37: Teletekst: prebežnik, migrant ali begunec

»Pri prebiranju novic na ttx sem zasledil novico o ilegalnih migrantih na Lampeduzi. Avtorju je uspelo v parih stavkih petkrat ponoviti besedno skovanko, ki je nihče ne razume, in sicer "prebežniki". /.../ je strokovno neutemeljena, ker je vsem kristalno jasno, da ti ljudje ne bežijo pred verskim ali vojnim nasiljem, marveč jih je daleč največji delež ekonomskih migrantov. Predlagam, da se uporabijo besede, ki bodo manj zavajajoče, npr. za nezakonite migrante se naj uporabi izraz nezakoniti migranti, kot ga uporablja slovenska policija in tudi večina uglednih novinarskih hiš po svetu.« (A. V.)

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Glede rabe besede prebežnik vam pošiljam mnenje Terminološke svetovalnice, ki deluje pod okriljem Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. Na vprašanje, zastavljeno 1. 6. 2015, so odgovorili: /.../

(op. a.: povezava: <https://isjfr.zrc-sazu.si/sl/terminologisce/svetovanje/prebeznik>).

Podrobna stališča do rabe besede prebežnik ima tudi lektorska služba na MMC-ju, ki skrbi tudi za jezik na teletekstu.

Iz razlage je med drugim razvidno razlikovanje med pomenom besede migrant in begunec. Med ljudmi, ki prihajajo v Slovenijo, so – glede na zgoraj opisano – tako begunci kot migranti in brez

natančnega poznavanja njihovega izvora in razloga odhoda od doma ne moremo vedeti, v katero skupino spadajo. Zato je dejansko izraz prebežnik, kot navajajo v terminološki svetovalnici, primerno »krovno poimenovanje za migrante, ki iz različnih vzrokov (ekonomski, politični, verski itd.) zapustijo svojo državo, zlasti če v drugo državo vstopijo ilegalno«.

V tem primeru je bil torej uporabljen primerno. Ker pa to ni pravni pojem, vlada na tem področju precejšnja zmeda.

4.5.1.4 Živost, razvoj jezika: sredin ali sredni večer?

NOVEMBER, str. 25: Se bo raba pridevnika sredin/sredni spremenila ali bo ostala enaka?

Lektorji na MMC-ju in Varuhinja so ponovno prejeli odziv bralca **D. B.**, ki ga je septembra lani zmotil zapis v članku na MMC-ju »sredni obračun med Francijo in Italijo«. Kot je takrat pojasnila dežurna lektorica MMC RTV SLO ima »samostalnik sreda res svojilni pridevnik sredin, ampak tu je treba uporabiti vrstni pridevnik, in ta se konča na -i. Sredni večer, sredna tekma, sredni časopis«. Priložila je izpis iz Pravopisa in ob koncu zapisala še: »Sredin večer se uporablja - pogosto, ampak v bistvu raba ni pravilna.« Odziv bralca in celoten odgovor sta objavljena v [Poročilu varuhinje za september](#), na straneh 51 - 53. Bralec je zdaj pridobil mnenje Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, ki kot pogostejšo (in posledično zaradi splošne razumljivosti primernejšo) navaja uporabo oblike sredin namesto sredni. Mnenje je objavljeno na [spletišču Jezikovne svetovalnice](#). Na mnenje so se odzvali tako Jezikovni svetovalci RTV Slovenija kot tudi Varuhinja.

V imenu lektorske koordinacije Rok Dovjak

Za zdaj sprememb glede rabe oblike sredni ne pričakujemo, saj poskušamo vzdrževati raven knjižnega jezika, kakršna je kodificirana v pravopisu, argument rabe pa pomeni privolitev v še druge nalikovne oblike. Komur se oblika *sredni* zaradi razhajanja z rabo zdi prisiljena, se lahko odloči za predložno zvezo v *sredo*. Argumentacija Jezikovne svetovalnice je zanimiva in utemeljena, vendar je smiselno, da se spremembe v jezikovni politiki zavoda uvajajo enotno. Zato problem lahko obravnavamo na naslednji seji lektorske koordinacije.

ODGOVOR VARUHINJE Z MNENJEM

Najlepša hvala za podrobno razlago rabe besede sredin in sredni. Razlaga Inštituta za slovenski jezik je vsekakor zanimiva, saj pojasnjuje tudi živost jezika in spreminjanje jezikovne prakse (in pravil). Za odziv na razlago, pa tudi o tem, ali se bo praksa rabe sredin/sredni na MMC-ju spremenila ali bo ostala enaka, sem prosila lektorje na MMC-ju. Odgovor ni povsem tak, kot si verjetno želite, bodo pa, kot je razvidno iz odgovora, temo obravnavali na naslednji lektorski koordinaciji.

Vsekakor se vam zahvaljujem za vztrajnost, saj smo tako izvedeli marsikaj zanimivega o zelo različni rabi pridevnikov.

4.5.1.5 Uporaba krajšave pr. n. št. in pr. Kr.

OKTOBER, str. 29: Serija Čudesa Evrope: »448 pred našim štetjem« namesto »448 pred Kristusom«

»Dne 28. septembra 2023 sem si ogledala oddajo Čudesa Evrope: Akropola, Periklejeva mojstrovina na TV SLO1. Dokumentarec je bil zelo zanimiv, novejši, datiran 2022. Jezika sta bila angleščina in francoščina. Podnapisov ni bilo, prevod je bil govorjen. Oddaja je obravnavala precej novejših dognanj iz petega stoletja pred Kristusom. Precej ključnih letnic (npr. 448, 429, 421 ...) je bilo poudarjenih grafično: »448 Year Before Christ«. Naš govorec pa »448 pred našim štetjem«, namesto pred Kristusom! /.../ Od nacionalke /.../ pričakujem korekten prevod!« (N. L. F.)

Vodja Službe za prevajanje, lektoriranje in podnaslavljanje na TV Slovenija Barbara Müller

Pri krajšavah pr. n. št. in pr. Kr. ne gre za vprašanje jezikovne pravilnosti, pač pa verjetno za nazorsko izbiro ali izbiro bolj uveljavljene različice. Pravilni sta namreč obe.

Pravopis tako vključuje obe možnosti in nobeni ne daje prednosti:

pr. n. št. okrajš. pred našim štetjem

Slovenski pravopis, www.fran.si

pr. Kr. okrajš. pred Kristusom

Slovenski pravopis, www.fran.si

Lektorji RTV ravnamo v skladu s pravopisnimi priročniki. Hiter pregled splošne rabe v slovenskih besedilih pokaže, da je veliko bolj uveljavljena krajšava »pr. n. št.«, ki je tudi nevtralnija izbira. Ker gre za dokumentarni film o antični umetnici, se nam je zdela izbira »pred našim štetjem« povsem na mestu. Če bi šlo za film s krščansko tematiko, pa bi bilo smiselno izbrati zvezo »pred Kristusom«.

Pri dokumentarnih filmih je najpomembneje, da gledalcu prenesemo natančno informacijo, kar pa dosežemo z uporabo katerekoli od omenjenih možnosti.

DODATEN ODGOVOR VARUHIJNE

Ker pri rabi obeh krajšav ne gre samo za jezikovno vprašanje in ker vas ta tematika očitno zanima, lahko prisluhnete zanimivemu pogovoru novinarja programa Ars Gorana Tenzeta z arheologom dr. Petrom Turkom 1. 11. 2019. Na sporedu je bil v okviru oddaje Ars humana z naslovom *Pr. Kr. ali pr. n. št. - dileme oslove sence?* in je dostopen tukaj: <https://ars.rtvlo.si/podkast/ars-humana/15104106/174648076>. V pogovoru je veliko zanimivih podrobnosti in razlag o širših družbenih dimenzijah rabe obeh krajšav.

4.5.1.6 Naslavljanje gostov

MAREC, str. 63: Moteče tikanje in naslavljanje gostov

»Moti me, ker nekateri voditelji-ice (na radiu veliko več) najprej začnejo razlagati, da se z gostom poznata in se bosta tikala. Mene osebno ne zanima, kaj sta zasebno, na nacionalni TV pa človek pričakuje, da ste profesionalni.« (A.)

ODGOVOR VARUHINJE

Zahvaljujem se vam za pripombo glede tikanja. Nanjo bom opozorila pristojne urednike in na seji pristojne komisije. Verjetno ste imeli v mislih predvsem informativne oddaje, saj je tikanje moteče predvsem v teh.

4.5.1.7 Jezikovna in govorna kultura na Televiziji Slovenija

SEPTEMBER, str. 34: O jezikovni in govorni kulturi na Televiziji Slovenija

»/.../ da mnogi voditelji televizijskih informativnih oddaj ne upoštevajo pravil stavčne fonetike, včasih tudi besedne. Naglašajo breznaglasnice (ga, je, se ...), pri branju ne upoštevajo pravil stavčne fonetike: napačno poudarjajo, delajo odmore, kjer jih ne sme biti, ne obvladajo intonacije, tempa govora ... Skratka, ne znajo brati. Kršijo pravila branja, ki se jih večina ljudi nauči upoštevati že v osnovni šoli. Vsem se nam sicer dogaja, da nam pri branju zmanjka sape in prekinemo stavek tam, kjer ga ne bi smeli, da včasih kaj narobe poudarimo ... To se pri poklicnih bralcih seveda ne sme dogajati, vsaj pogosto ne. Na TV pa še posebej ne, saj gre za nacionalno ustanovo, ki uči knjižnega jezika ves narod, je tako rekoč oblikovalka knjižne zborne izreke. Ima torej nenadomestljivo nalogo na področju jezikovne kulture in s tem narodne identitete. Torej bi pričakovali, da bodo odločilni pri nacionalnem mediju skrajno pozorni na to, kako berejo njihovi voditelji. Pa se to ne dogaja. Ravno nasprotno. /.../ Kot kaže, sploh nimajo fonetične lekture oz. šole (kakršno imajo npr. njihovi kolegi na Radiu Slovenija), ampak berejo kar tako - po posluhu. A to bi še bilo nekako sprejemljivo, če bi pred mikrofonsko spuščili samo tiste, ki imajo posluh. Prav obratno se dogaja. V zadnjem mesecu npr. največkrat bere najbolj gledano informativno oddajo Dnevnik voditelj, ki je v branju najslabši, ki ne prebere skoraj nobenega stavka, ne da bi v njem zagrešil grobe stavčnofonetične napake. Ali narobe naglasi besedo ali napačno poudari stavek ali naredi premor, ko ga ne bi smel (kjer mu pač zmanjka sape), si privoščijo rastočo intonacijo, kjer mora biti padajoča ... Za nameček pa se še čisto neprimerno spakuje. Ko prebere žalostno novico, se mu obraz raztegne v čuden nasmešek ... In tak bralec oblikuje normo slovenski zborni izreki. Problem TV SLO ni samo v njeni premajhni pluralnosti in politizaciji, ki se, kot kaže, v zadnjem času stopnjuje, ampak še bolj v premajhni strokovnosti novinarjev. Tako v pomanjkanju jezikovnega znanja kot v obvladovanju in razlikovanju med subjektivnimi (komentar) in objektivnimi (poročila) besedilnimi oz. novinarskimi žanri. Vse gornje kritične sodbe sem pripravljn komurkoli na TV utemeljiti, ilustrirati s konkretnimi primeri. Če boste hoteli narediti na TV res kak napredek, boste morali ugrizniti tudi v problem jezika, in to s pomočjo ljudi, ki se strokovno ukvarjajo z zvočno podobo jezika. /.../«(J. K.)

ODGOVOR VARUHINJE Z MNENJEM

Najlepša hvala za poslana mnenja in pripombe o jezikovni in govorni kulturi na TV Slovenija. Kot Varuhinja menim, da je jezik izjemno pomemben del RTV Slovenija, zato je bila prav na mojo

pobudo spomladi letos sklicana tematska seja Programskega sveta RTV Slovenija o jezikovni in govorni kulturi. Na njej sem opozorila na mnoge pomanjkljivosti govorne besede, zlasti na TV Slovenija, kjer so jezikovni standardi nižji kot na Radiu Slovenija. Glede na to, da je, zlasti pri govornem jeziku, RTV Slovenija izjemno pomembna, saj vsak dan sproti uvaja mnoge novosti in s svojo govorno kulturo postavlja normo slovenski govorni kulturi, bi morala tudi TV Slovenija postavljati pri govoru enako visoke standarde, kot jih postavlja Radio Slovenija. Tam opravijo novinarji enoletno govorno izobraževanje, napovedovalci pa se izobražujejo kar leto in pol. Na TV Slovenija so ta izobraževanja mnogo krajša. Že res, da so na televiziji pomembni tudi elementi obnašanja pred kamero, videz in drugi dejavniki, vendar to v ničemer ne zmanjšuje pomena govornega jezika.

Vabim vas, da dopis dopolnite s konkretnimi pripombami na posamezne jezikovne zdrse ali napake, saj je na konkretnih napakah tudi ukrepanje učinkovitejše.

Gledalec se je na odgovor Varuhinje odzval:

»Kakor sem obljubil, dopolnjujem svoj dopis iz prejšnjega tedna s konkretnimi primeri neupoštevanja pravil stavčne fonetike. Izbral sem dve oddaji TV Dnevnika 8. 9. 23 in 11. 9. 23, jih na hitro preposlušal in zapisal, kar se mi zdi narobe. Vse prilagam v priponki. Obe oddaji je vodil isti voditelj. Predstavljam si, da bi morali predvsem z mladimi spikerji na TV tako kritično pregledati ogromno oddaj oz. (svojih) nastopov, da bi se naučili prav brati /.../.

V imenu Lektorske koordinacije Rok Dovjak

Najprej se gospodu zahvaljujemo za natančno spremljanje oddaj in popis govornih zdrsov in pomanjkljivosti, saj gre za pogosto prezrto plat jezika. Načelno se z gospodom strinjam – nekateri voditelji bi potrebovali več vaje zlasti pri obvladovanju intonacije in stavčnem poudarjanju. Glede poudarjanja klitik pa je treba reči, da so se mnogi novinarji ob mentorjih za govor precej izboljšali – morda se ne zdi tako, a lahko potrdim iz lastne izkušnje, saj jih spremljam že nekaj časa. Kot je pojasnila že ga. Marica Uršič Zupan, je govorno izobraževanje na televiziji organizirano drugače kot na radiu; bistvena razlika je po mojem mnenju to, da poteka vzporedno z rednim novinarskim delom, zato obiskovalci izobraževanja predanega znanja ne ponotranjijo tako celovito. Televizijski lektorji so, čeprav so po pogodbi usmerjeni v pisno lekturo, vedno pripravljene svetovati glede izgovora, a delo s posameznikom terja čas, zaradi novinarskih obveznosti pa je razdrobljeno in neučinkovito. Žal je vodstvo izkazalo le malo poslušnosti za slušni vidik slovenske besede, saj izobraževanja na televiziji niso vzpostavljena po radijskem vzoru ipd., zato je skrb za stavčno fonetiko bolj kot ne prepuščena angažmaju posameznikov.

ODGOVOR VARUHINJE S PRIPOROČILOM (POUDAREK)

Najlepša hvala za res izčrpen popis primerov neprimerne ali manj primerne izgovorjave, naglaševanja in ostalih jezikovnih pomanjkljivosti.

Iz odgovora lektorske koordinacije lahko razberemo, da se lektorji zavedajo pomanjkljivosti in zdrsov v govorni izvedbi na Televiziji Slovenija in da je še zelo veliko možnosti za njeno

izboljšavo. Zato bom vodstvu TV Slovenija in odgovornim urednikom na TV Slovenija priporočila razmislek in razpravo o tem, kako na TV Slovenija izboljšati kulturo govora.

Do podobnega zaključka sem prišla tudi na srečanju z uredniki, ki ga je 14. septembra, pred začetkom nove sezone govornih in jezikovnih izobraževanj za novinarje in voditelje TV Slovenija, pripravila Akademija RTV Slovenija. Zato sem na srečanju obljubila, da bom Upravi RTV Slovenija in vodstvu TV Slovenija priporočila razmislek o tem, da bi, podobno kot na Radiu Slovenija, tudi na TV Slovenija napovedovalci in novinarji pred začetkom svojega dela opravili govorni preizkus in usposabljanje, vsaj deloma primerljiva radijskim. Drugo priporočilo upravi in vodstvu TV Slovenija pa je razmislek o tem, da bi napovedovalcem in novinarjem, ki v preteklosti teh usposabljanj niso mogli opraviti ali so bila krajša, omogočili osvežitvena govorna usposabljanja.

4.5.1.8 Napačna izgovorjava besed: Gepide, QR koda

APRIL, str. 45: Langobardi, Alboin v Romanžu: Napačna izgovorjava besede Gepide

»Ne vem, če ste prava oseba, ampak moram vam napisati – ob ogledu dokumentarca o Langobardih – da bi se morali malo pozanimati, če sami ne veste, da se pleme Gepidov v slovenščini izgovarja točno tako, kot je zapisano in ne “Dépidi”, kot izgovarja slovenski pripovedovalec. Očitno prevajalec še nikdar ni slišal za Gepide in uporabil italijansko izgovorjavo – lahko bi se pa kje prej pozanimal, saj gre za javno RTV, ne kak lokalni TV portal, ki bi jim to še oprostil. Slovenski zgodovinarji za “Dépide” še nismo slišali!« (G. B.)

Urednica Uredništva tujih oddaj TV Slovenija Neli Vozelj Aberšek

Preverili smo vašo navedbo in ugotovili, da imate seveda prav, bralec teksta je naredil napako, o kateri govorite. Ponovno bomo prebrali celoten film, popravili napačno izreko in ob naslednjem predvajanju predvajali korigirano verzijo. Še enkrat sem vam najlepše zahvaljujem, da ste nas opozorili na zdrs.

✓ POHVALA VARUHNJE UREDNIŠTVU

V imenu gledalk in gledalcev se zahvaljujem za popravljeno izreko v filmu. Napake se dogajajo, temu se ne da izogniti, prav pa je, da jih RTV Slovenija prizna in če se le da, odpravi. Upam, da ta trud cenijo tudi gledalke in gledalci.

JULIJ, str. 24: Pravilna izgovorjava besede QR KODA

Gledalec R. M. je Varuhinjo opozoril na prizadevanja, da bi na TV Slovenija izgovarjali besedo QR koda v skladu s slovenskim pravorečjem:

»V času TDF praktično vsak dan slišimo komentatorja, ki nas poziva, da naj sodelujemo na povezavi, si jo dobimo s skeniranjem “ku ar” kode, pri čemer ima v mislih QR kodo. “KU AR” ni nič! Ni niti angleško, niti slovensko. Če odmislim, da je poslanstvo nacionalnega medija mdr. tudi ta, da “izobražuje, svetuje in razvija jezikovno kulturo ...” /.../ Na napačno izgovorjavo sem takoj ob začetku TDF 02. 07. 2023 opozoril odgovornega urednika Gregorja Peternela: »Dajte prosim komentatorjem, ki komentirajo tdf2023, povedat, da QR koda ni “ku ar koda, ampak “ku ER

koda", ker TVS žal ni BBC in novinarji na nacionalki tudi niso Angleži. SSKJ pravi, da se črka R v slovenščini izgovarja kot ÈR ali RƏ, nikoli pa kot AR. Da ne bomo zdaj 3 tedne poslušali /.../ kuar, kuar /.../« In naslednji dan sem nazaj dobil /.../ (op. a.: odgovor odgovornega urednika Športnega programa TV Slovenija Gregorja Peternela):

»Res je, v slovenščini tudi tuje kratice praviloma izgovarjamo v skladu s slovenskim črkovanjem. So pa izjeme, npr. nekatere kratice, prevzete iz angleščine, izgovorimo tudi angleško, kar je lahko edini izgovor (FBI [èfbiáj], BBC [bibisí] – bi vi izgovorili [be be ce]/[bə bə cə]?) ali dvojnica (PC [písí] ali [pàcà]).

Opozorili ste nas na zelo zanimiv primer, ki pa ga slovenski slovarji še ne obravnavajo. Gre za nekakšen hibrid: [ku] – po slovensko, [ar] – po angleško. A tudi to ni tako nenavadno, pomislite na primer hi-fi [háj fí], slovenščina in angleščina se mešata tudi pri branju e-naslova gmail.com, pri ChatGPT [čét gépété] ...

Deloma podomačen izgovor [ku ar] je uveljavljen, ne nazadnje QR-koda živi že skoraj 30 let. Bomo pa o primeru s sodelavci zagotovo (še) razpravljali.«

Gledalec se je z odgovorom odgovornega urednika in svojim mnenjem obrnil na Varuhinjo:

»Hibrid? Udomačen? "Udomačili" so ga kar oni sami in zdaj nameravajo še nas "udomačiti". In tako je ostalo po njihovem. Par dni je komentator sicer govoril o "kodi hitrega odziva", kar je meni čisto OK, včeraj pa spet. Popolna ignoranca. /.../ In tako bomo očitno do konca TDF in še naprej do nezavesti poslušali kuar, kuar, kuar... enako, kot med korono, ko ste novinarji k temu vsakodnevno 100x na dan dodajali še pisiar, pisiar, pisiar (PCR). /.../«

V imenu Lektorske koordinacije Rok Dovjak

Odgovoru, ki ga je spisal Gregor Peternel skupaj z lektorico športnega uredništva, težko kaj dodamo. Spodbujanje rabe jezikovnih različic, potem ko se je neka oblika že ustalila, ima pogosto sila omejen uspeh, kar dokazujejo vedno enaki, že klasični lektorski popravki, pa čeprav so utemeljeni celo s slovarjem. V primeru kode QR je raba sicer izkazala težnjo po slovenjenju, a se je v delu še vedno naslanjala na izvorni izgovor in tudi že udomačeni PR [piar]; priporočilo Inštituta Frana Ramovša za slovenski jezik o knjižnem izgovoru se je pojavilo šele julija letos. Da je včasih hibridna oblika vendarle mogoča, pa nas napeljujejo primeri gmail in ChatGPT, pri slednjem se je tudi Jezikovna svetovalnica zavzela za slovenski izgovor kratice, s čimer bi zvezo prav tako lahko obravnavali kot angleško-slovensko. Velja pa vendar poskusiti z okrožnico, da se ta pravorečni problem čim bolj uzavesti. Lektorska koordinacija bo imela v kratkem sestanek in razmišljali bomo, kako knjižni izgovor predstaviti ustvarjalcem programa.

[SEPTEMBER, str. 36: Monakovo namesto Münchna v sagi o življenju Ludvika II. Bavarskega](#)

»Predvajate italijansko sinhronizirano različico Viscontijevega filma Ludvik. Po italijansko se glavnemu mestu Bavarske reče Monaco. To vi prevajate Monakovo. Gre seveda za Munchen. Je pa res, da smo Slovenci v do prve polovice 20. stoletja Munchnu rekli Monakovo.

Naj se o tem opredelijo slovenisti. Po moje bi morali prevesti v Munchen (s preglasom na u, se razume), čeprav se zgodba dogaja v času, ko smo Munchnu rekli Monakovo.« (T. P.)

Vodja Službe za prevajanje, lektoriranje in podnaslavljanje na TV Slovenija Barbara Müller

Hvala za vaš odziv. Starinsko slovensko ime za München (ki bi bilo v sodobnem kontekstu neprimerno) je prevajalka izbrala premišljeno, da je z jezikovnimi sredstvi, ki jih je imela na voljo, izpostavila zgodovinski kontekst in besedilu dodala pridih 19. stoletja. Podobno lahko v zgodovinskem kontekstu s starinskim imenom poimenujemo npr. solnograške nadškofe.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM IN POHVALO (POUDAREK)

Zahvaljujem se vam za pripombo, ki je zelo zanimiva. Menim, da je vodja lektorske in prevajalske službe pojasnila utemeljenost uporabe tega neobičajnega in pri mnogih gledalkah in gledalcih neznanega imena za bavarsko prestolnico. Ker je iz konteksta filma jasno, za katero mesto gre, je uporaba te stare različice seveda povsem primerna in odraža ne samo strokovnost prevajalke, temveč tudi njeno izjemno širino in poglobitev v tematiko, ki jo je prevajala. Zato si **za premišljeno uporabo jezikovnih sredstev vsekakor zasluži pohvalo**. Vaše vprašanje in odgovor pa z veseljem objavljam, saj bosta še marsikomu zanimiva in poučna.

4.5.2 DOSTOPNOST

Na dostopnost vsebin za senzorno ovirano občinstvo, predvsem za gluhe in naglušne ter slepe in slabovidne, je na naslov Varuhinje leta 2023 prispelo **34** odzivov, kar je šest več kot leto prej, a še vedno manj od leta 2020, ko so zlasti težave pri obveščanju o epidemiji sprožile rekordnih 41 odzivov o dostopnosti vsebin. Večje število odzivov v letu 2023 ne odraža poslabšanja stanja v dostopnosti vsebin za osebe z invalidnostmi, temveč predvsem večje odzivanje na posamezne napake in željo po dodatnem izboljšanju dostopnosti vseh vsebin tudi ljudem z oviranostmi.

Odzivov na tolmačenje z znakovnim jezikom in na vsebine v lahkem branju ni bilo, tudi vprašanj o različnih tehnikah dostopanja, ki jih je bilo še dve leti nazaj precej, v letu 2023 ni bilo več. Prav tako ni bilo več odzivov zaradi dostopanja do podnapisov prek teleteksta.

Dobro tretjino odzivov so tako predstavljali odzivi gluhih in naglušnih o podnapisih za konkretne oddaje, predvsem o tem, zakaj nimata podnapisov oddaji Panorama in Tednik. Opozorili so tudi na težave v sprožanju podnapisov pri eni od nadaljevank Primeri inšpektorja Vrenka. Še nekoliko več je bilo odzivov slepih in slabovidnih o zvočnih podnapisih, zlasti ob občasnih izpadih ali napakah v zanimivih dokumentarnih ali informativnih oddajah. Komentirali so tudi zvočne opise božično-novoletnih oddaj, ki so se jim zdeli nepotrebni, saj se zavzemajo za sinhronizacijo oziroma žive govorce. Dve gledalki pa sta prvotno pritožbo po pojasnilu spremenili v pohvalo. Prva se je pritožila nad »slabim« jezikom podnapisov ob avgustovskih poplavah. Po pojasnilu, da so s samodejnim podnaslavljanjem množice tiskovnih konferenc in drugih dogodkov omogočili sprotno obveščanje gluhih, je razumela, da »strojno podnaslavljanje« še ne pozna slovenščine tako dobro kot podnaslavljalke RTV Slovenija. Drugo gledalko pa so zmotili podrobni opisi fotografij, ker je spregledala, da je članek o avtizmu brala na portalu Dostopno.si, kjer so ga s takšnimi opisi fotografij prilagodili osebam z okvarami vida.

MAJ, str. 48: Nepodnaslovljen prispevek v Panorami, 19. 5.

»Želim se pritožiti, ker odlomek oddaje o osebni asistenci za invalide na MMC (arhiv rtv slo.si) en dan po predvajanju na TV SLO 2 ni podnaslovljen, niti ne morem ugotoviti, kateri oddaji pripada, da bi lahko poiskal na www.dostopno.si (niti ni neposredne povezave do www.dostopno.si) - tole z dostopnostjo je narejeno na način, da skrajno oteži izkušnjo gledanja oddaj <https://365.rtv slo.si/arhiv/panorama/174958706?fbclid=IwAR0dIGux2h qahS9dZkf9MzA7jXLc OqnDkb4HLYuD3vJXN5bAeQ42AzgyBl>.« (S. L.)

Simona Blatnik iz Službe za podnaslavljanje MMC RTV SLO

Oddaje Panorama na našem oddelku ne podnaslavljamo za gluhe in naglušne, zato tudi prispevek ni podnaslovljen.

ODGOVOR VARUHNJE S PRIPOROČILOM (POUDAREK)

Oddaja Panorama je ena redkih informativnih oddaj TV Slovenija, ki nima podnapisov za gluhe in naglušne. Pobudo, da bi se to uvedlo tudi zanjo, sem podala že pred časom, na predlog gledalk in gledalcev. Takrat uvedba podnapisov za Panoramo ni bila možna, ker je bila predvajana sočasno z informativnim blokom na TV SLO 1. Vsekakor bom ponovno predlagala, da se podnapise za gluhe in naglušne uvede tudi za Panoramo. Je pa gospa Simona Blatnik na moje dodatno vprašanje, ali ne bi bilo smiselno podnasloviti vsaj prispevka, ki bi zanimal osebe z invalidnostmi, odgovorila, da o tem prispevku niso bili obveščeni in da ga lahko naknadno podnaslovijo.

Zato sem **priporočila, naj uredništvo Panorame prosijo, da jih v prihodnje obvešča o vsebinah, ki bi še posebej zanimale osebe z invalidnostmi oziroma uporabnike strani dostopno.si.** Odgovorili so, da bodo moj predlog upoštevali. Zato upam, da boste ta prispevek kmalu lahko prebrali tudi s podnapisi (na spletni strani dostopno.si in v arhivu MMC oziroma rtv slo.si). Dostopanje do vsebin s podnapisi je sicer enostavno – dostopne so tako na RTV 365 kot tudi na MMC in spletni strani dostopno.si. Problem pa je, da vse oddaje nimajo podnapisov. Njihovo število se sicer povečuje.

DODATEN ODGOVOR VARUHNJE

Prejšnjemu odgovoru dodajam še obvestilo gospe **Simone Blatnik**, da prispevek o osebni asistenci, na katerega ste opozorili, že opremljajo s podnapisi in bo na spletni strani dostopno.si s podnapisi dostopen že danes (op. a.: 24. 5.).

Vodja Službe za dostopnost **Mateja Vodeb** pa je dodala: »Podobne primere dodatnih podnaslovov prispevkov smo že imeli, na primer nedavno pogovor o naglušnosti v oddaji *Dobro jutro in oddajo na Radiu*, kjer so govorili o sluhu. Kolegice podnaslavljalke so izjemno prizadevne in se vedno odzovejo na takšne predloge. Zato bo tudi ta prispevek dostopen s podnapisi in ga bomo dali še na Dostopno.si.«

Varuhinja je še isti dan, tj. 24. 5., gledalcu posredovala [povezavo do podnaslovljenega prispevka](#).

✓ POHVALA VARUHINJE Z MNENJEM

V imenu gluhih in naglušnih gledalk in gledalcev se zahvaljujem za trud sodelavk za izdelavo podnapisov vsebin, ki so zanimive ali pomembne za gluhe in naglušne, a so objavljene v oddajah, ki teh podnapisov nimajo in bi zato ostale nedostopne gluhim in naglušnim osebam. Zato menim, da je takšno dodatno podnaslavljanje posameznih vsebin in njihovo objavljanje na spletni strani dostopno.si zelo primerno.

[NOVEMBER, str. 27: Zakaj oddaja Tednik ni opremljena s podnapisi?](#)

»Glede redne tedenske oddaje Tednik me zanima, zakaj ni podnaslovljena, glede na to, da je posneta že predhodno. Ravno včeraj je bila uvodna točka invalidnost in celotna oddaja spet ni bila podnaslovljena s podnapisi, kljub dejstvu, da ni bila v živo.« (B. H.)

Vodja Službe za dostopnost programov Mateja Vodeb

Oddaja Tednik je dokončana ob ponedeljkih popoldan in ni dovolj časa, da bi jo kolegice v podnaslavljanju lahko opremile s podnapisi do premiernega predvajanja. Zato bo po uvedbi nove tehnologije oddaja Tednik (in verjetno še nekatere druge, tudi v naprej posnete tik pred predvajanjem) nastajala po enakem postopku kot oddaje v živo.

Gledalec se je odzval:

»Se res opravičujem za zoprno nadlegovanje, ampak: povsem razumem, da ni možno vse, kar si recimo sam kot neposredni uporabnik želim glede direktne dostopnosti, vendar moram vztrajati na tem, da je dostopnost z zamikom ali naslednji dan drugorazredna dostopnost, ker je dejstvo, da gledanost aktualne oddaje pri naši populaciji drastično pade, če ni direktno podnaslovljena, kar zagotovo potrjujem tako sam kot tudi uporabniki. Taka so pač dejstva.«

❖ DODATNO VPRAŠANJE VARUHINJE VODJI SLUŽBE ZA DOSTOPNOST PROGRAMOV

V povezavi z vašim odgovorom me dodatno zanima, ali je morda že znano, kdaj je predvidena uvedba nove tehnologije.

Vodja Službe za dostopnost programov Mateja Vodeb

Kot je meni znano, bo na voljo ob zagotovitvi primerne financiranja za zagon storitve.

MNENJE IN PRIPOROČILO VARUHINJE (POUDAREK)

V Priporočilih za pripravo Programsko-produkcijskega načrta za leto 2024 sem glede dostopnosti vsebin zapisala, naj Služba za dostopnost zagotovi podnapise za gluhe in naglušne tudi za domače dokumentarce že za premierno predvajanje. Temu dodajam **priporočilo, da se čim prej zagotovi podnapise za gluhe in naglušne za vse oddaje Informativnega programa, ki ne potekajo v živo**. Ker je to očitno povezano samo s finančnimi sredstvi, bom na to opozorila tudi Programski odbor za problematiko programskih vsebin za invalide in Svet RTV Slovenija, zapisala

v novembrskem mesečnem poročilu in v Letnem poročilu za leto 2023 ter na to ob vsaki priložnosti opozarjala javnost in odločevalce.

4.5.2.2 Podnapisi za gluhe in naglušne: napake pri nadaljevanju o inšpektorju Vrenku

FEBRUAR, str. 33: Primeri inšpektorja Vrenka, 12. 2.: avtomatika in človeška napaka prikrajšali za podnapise

»Žal moram ponovno kritizirati predvajanje podnapisov. Sinoči, 12. 2., sem si pozno želela ogledati Inšpektorja Vrenka za nazaj, ker sem prej zamudila. Vse je bilo v redu, tudi podnapisi so tekli normalno do zadnje reklame pred koncem. Med reklamo so tekli kar naprej in se po nadaljevanju filma vrteli do konca čisto nepovezano. Tako sem zadnjih 15 minut gledala samo "slike" brez pravega besedila. Protestiram proti taki nemarnosti. Ne vem, ali se je to dogajalo tudi v živo in če se je, kako, da v studiu tega niso opazili, saj verjetno imajo vklopljene podnapise in bi morali takoj reagirati. Take "malenkosti" človeku jemljejo voljo do spremljanja tv programov.« (F. P.)

Simona Blatnik iz Službe za podnaslavljanje MMC RTV SLO

Pri podnaslavljanju nadaljevanke v nedeljo, 12. 2. 2023, se je zataknilo pri avtomatiki, kar pomeni, da se podnapisi niso sprožili avtomatsko. O tem sem bila tudi obveščena naslednji dan. Ker je sodelavka nova, z nami je dva meseca, ni opazila, da so vmes reklame, zato so podnapisi tekli naprej. Tako da je delno zatajila avtomatika, delno človeška napaka, za kar se iskreno opravičujem. Vse sodelavke so obveščene, da bodo še bolj pozorne.

MNENJE VARUHNJE

Menim, da so v Službi za podnaslavljanje ustrezno pojasnili razloge za napako, zaradi katere si niste mogli nemoteno ogledati celotne nadaljevanke. Za napako so se tudi primerno opravičili in opozorili na ukrepe, ki so jih sprejeli, da do takšnih napak ne bi več prihajalo oziroma da bi do njih prihajalo čim redkeje.

Dejstvo pa je, da v nobenem sistemu in pri nobenem delu ne moremo pričakovati, da se nikoli ne bo zgodila nobena človeška ali tehnična napaka. Te so v zanemarljivo majhnem odstotku običajne in sprejemljive. Zato upam, da boste pojasnilo in opravičilo sprejeli z razumevanjem in spet pridobili veselje z gledanjem programov TV Slovenija.

4.5.2.3 Samodejno podnaslavljanje za gluhe in naglušne med poplavami

AVGUST, str. 30: »Gledam podnaslovljene oddaje in se čudim podnapisom«

Gledalka Š. L. se je odzvala na "čudne" podnapise v oddajah, ki so se pojavili v času avgustovskih poplav, na koncu pa se zanje zahvalila, saj so bili plod samodejnega strojnega podnaslavljanja, ki je v izrednih razmerah ob poplavah zagotovil sprotno obveščanje gluhih in naglušnih, četudi ne v zgledni slovenščini:

»Gledam podnaslovljene oddaje in se čudim podnapisom. Nemalokrat so stavki brez repa in glave, pa tudi z besedami, ki nimajo pomena. Zanima me, če kdo od odgovornih kdaj poskuša utišati zvok in brati, kar je napisano. Verjetno ne, ker bi se sicer kvaliteta podnapisov iz dneva v dan izboljševala in ne obratno. Hvaležna sem, da podnapisi so, pa čeprav slabi.«

Tehnična urednica v Službi za podnaslavljanje na MMC-ju Aida Ljubijankić

V zadnjih dneh teče poleg naših podnapisov še samodejno podnaslavljanje (ob novinarskih konferencah, dnevnoinformativnih oddajah), saj nam je v tem kriznem času vsem cilj, da so naši gledalci v največji meri o vsem obveščeni, tako da pri teh oddajah v živo res prihaja tudi do napak, a smo na to že vnaprej opozorili.

Za kvaliteto predpripravljenih oddaj stojim trdno za tem, da imajo rep in glavo. Iz dneva v dan stremimo k temu, da se naša storitev izboljšuje in se standardi višajo.

Res pa je, da npr. pri mojem operaterju podnapisi zamujajo, za kar pa nismo odgovorni mi. Žal.

Gledalka se je odzvala:

»Zahvaljujem se za hiter odgovor. Vesela sem, da podnapisi sploh so, saj drugače ne morem spremljati slovenskih oddaj. Gospe se opravičujem in ji želim še veliko uspeha pri humanem delu. Operaterji pa so v tem delu poglavje zase. Eno leto sem se borila, da imam spet podnapise. /.../«

Varuhinja je gledalki dan po prejemu njenega odziva posredovala še obširnejše pojasnilo tehnične urednice:

Tehnična urednica v Službi za podnaslavljanje na MMC-ju Aida Ljubijankić

Hvala za vašo pripombo. Na RTV Slovenija vsak dan podnaslovimo veliko večino vnaprej pripravljenih oddaj, kjer je časovna stiska manjša in so podnapisi pripravljene zelo kakovostno, hkrati pa iz dneva v dan stremimo k vse višjim standardom. Seveda zagotavljamo podnapise tudi pri dnevno-informativnih oddajah, kjer smo za tekste prispevkov in napovedi odvisni od novinarjev, tu je časovna stiska sicer večja, a se vseeno trudimo zadovoljiti vsem standardom, da so podnapisi berljivi in imajo smisel.

Zaradi izredne situacije, v povezavi z ujmo, pa smo se v petek izjemoma odločili, da vključimo testni sistem za avtomatsko podnaslavljanje s pomočjo razpoznave govora, kljub pomanjkljivostim, in na tak način zagotovimo podnapise v živih oddajah vsem našim gledalcem, čeprav nekoliko slabše kakovosti. V oddajah o ujmi je namreč ogromno živih javljanj s terena, potekajo prenosi novinarskih konferenc v živo, v studiu v živo gostimo vrsto pomembnih oseb, ki podajajo sveže informacije s terena. Brez vključitve sistema bi bile vse naštetje oddaje ob premiernem predvajanju skoraj povsem brez podnapisov. Glede uporabe avtomatskega podnaslavljanja s pomočjo razpoznave govora in možnostjo napak smo javnost opozarjali na naši spletni strani: <https://www.rtv slo.si/dostopno/napovedi/oddaje-ob-izrednih-vremenskih-razmerah-s-tolmacem-in-podnapisi/677070>. Tudi v tujini se pri živem podnaslavljanju pojavljajo napake, kljub dovršenim sistemom za podnaslavljanje. Časa za popravo napak v živih oddajah pod velikim časovnim pritiskom enostavno ni.

Sistem za avtomatsko podnaslavljanje oddaj v živo in živih javljanj s terena v oddaje pa je še v razvoju. Za slovenski jezik so namreč šele pred kratkim razvili dovolj kakovostno aplikacijo za avtomatsko razpoznavo govora, kot ga v tujini v nekaterih državah že imajo in ga uporabljajo za podnapise. Prav tako je potrebno razviti vse podporne tehnološke sisteme in računalniške programe, da so podnapisi ažurni, oblikovno korektni in tehnološko prilagojeni različnim načinom distribucije prek operaterjev. Kot rečeno, je sistem z avtomatsko razpoznavo govora in generiranje podnapisov pri nas še v razvojni in testni fazi.

Iskrena hvala, ker ste nam sporočili tudi, da ste, navkljub slabši kakovosti, hvaležni za podnapise. Kolegi, ki skrbijo za podnapise, so se v zadnjih kaotičnih dneh izjemno trudili zagotavljati podnapise od jutra do poznega večera. Menimo, da je bilo, kljub napakam, iz podnapisov moč razbrati koncept vsebine in pridobiti vse ključne informacije. Za ponovitve oddaj in shranitev na spletu so kolegice napake v podnapisih odpravile. Če si želite oddaje ogledati znova, jih najdete na naši spletni strani www.rtv slo.si oziroma v spletnem arhivu na <https://365.rtv slo.si/raziskuj?c=show&l=SLO&d=1>. Za napake se vam iskreno opravičujemo in vas prosimo za razumevanje.

Gledalka se je na obrazložitev odzvala z **zahvalo**:

»Vam in gospe Ljubijankić se iskreno zahvaljujem za pojasnila. Verjamem, da je podnaslavljanje oddaj v živo velik problem, saj imamo v Sloveniji veliko narečij, ki so v pogovornem jeziku prisotna. Že sama sem posumila, da je prevajano s programom. Če lahko pripomnim, je bilo najbolj moteče to, da so nekateri odlomki napisov tako hitro izginili, da je bilo malo težje slediti vsebini, čeprav hitro berem. Zelo sem vesela, da obstaja upanje, da bom lahko gledala več slovenskih oddaj in da se lahko obrnem na vas s kakšno prošnjo, pohvalo. Zelo so mi všeč oddaje, ki so podnaslovljene v dveh barvah, tako da lahko spremljam sogovornika tudi v trenutkih, ko ta ni viden. Če je sogovornik obrnjen proti gledalcu, lahko naglušni veliko razberemo tudi z branjem z ustnic. Še enkrat hvala za prijaznost in pojasnila. To mi je veliko pomenilo. Želim vam lep dan in veliko uspehov pri delu.«

✓ **POHVALA VARUHI NJE SLUŽBI ZA PODNASLAVLJANJE**

Varuhinja pravic gledalcev se zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem na MMC-ju za hitro prilagoditev podnaslavljanja v času vremenske ujme. Tako RTV Slovenija izpolnjuje svoje poslanstvo – dostopnost vseh pomembnih informacij tudi osebam z invalidnostmi, četudi ne v takšni kakovosti, kot bi bila zanje primerna. Prav danes sem to pomembno vlogo RTV Slovenija izpostavila tudi sodelavkam in sodelavcem Zagovornika načel enakosti, ko sem jim predstavila Letno poročilo 2022. Zato je vaša služba na RTV Slovenija zelo pomembna. Vse dobro želim.

4.5.2.4 *Neposredni prenosi mednarodnih športnih tekem: gluhi so bili prikrajšani*

DECEMBER, str. 29: SP v biatlonu, 10. 12: Namesto naših tekmovalk posnetek vodilnih

»Tokrat se ne pritožujem zaradi pomanjkanja podnapisov pri današnjem direktnem prenosu tekme za Svetovni pokal v biatlonu za ženske, ampak zaradi dejstva, ki je vsaj mene osebno in

verjetno tudi vse ostale osebe z izgubo sluha še dodatno diskriminiralo. Povsem razumem, da to ni krivda RTV, ampak bi vas vseeno prosil, če lahko urgirate pri tistih, ki takšne prenose realizirajo.

Osnovni problem je namreč v tem, da smo v neposrednem prenosu videli vodilne tekmovalke pri streljanju; ko so prišle na vrsto naše tekmovalke, ki so nastopile takoj za vodilnimi, pa se je prenos streljanja prekinil s posnetki vodilnih, ki bi jih lahko predvajali kasneje, ne pa takrat, ko naše tekmovalke še streljajo, ker smo s tem izgubili še tisto edino možnost razumevanja aktualnega dogajanja.

Način prenosa me je vsekakor negativno presenetil, ker to včasih ni bila praksa, ampak se je vsaj na ekranu videlo, kako strelja večina tekmovalk in ne samo vodilne.

Vsem slišočim gledalcem je verjetno komentator povedal, kako in kaj, medtem ko smo vsi mi ostali brez osnovnih informacij in tak način prenosa tekem na taki ravni zagotovo ni v duhu dostopnosti za vse.« (B. H.)

Odgovorni urednik Športnega programa TV Slovenija Gregor Peternel

Govorimo o mednarodnem prenosu, pri katerem TV Slovenija produkcijsko ni sodelovala, pač pa samo sprejela televizijski signal prek satelita in ga predvajala na TV SLO 2.

Načeloma televizijski signal pripravlja televizija iz države gostiteljice. Smernice izvedbe produkcije se postavijo pred začetkom sezone z namenom, da so prenosi, ki jih pripravljajo različne televizijske hiše, čim bolj enoviti. Sledijo najboljšim tekmovalcem na tekmi in v sezoni. Scenarij natančno predpisuje tudi, kdaj se vključuje počasne posnetke, ki jih omenja gledalec in zaradi katerih v primerih, kot je bil ta, ne vidimo slovenskih in tudi drugih tekmovalcev, ki so v tistem trenutku na strelišču.

Vsak režiser želi v prenosu pokazati čim več tekmovalcev, a ker se na progi občasno na različnih koncih dogaja več zanimivi stvari, vseh vedno ne uspejo vključiti v prenos. Počasni posnetki pa so del mednarodnega scenarija, ki sledi najboljšim, in na katerega v tovrstnih primerih ne moremo vplivati. Namenjen je gledalcem po vsem svetu in ne samo v Sloveniji.

4.5.2.5 Zvočni podnapisi: praznični program za slepe in slabovidne

JANUAR, str. 43: Odzivi slepih in slabovidnih gledalcev glede prazničnega programa

Gledalec S. P. je Varuhinji posredoval zbrane odzive slepih in slabovidnih gledalcev na praznični božično-n potem ko jih je Služba za dostopnost programov obvestil:

»Tudi letos pripravljamo pester praznični program. Z zvočnim opisom boste lahko spremljali tako oddajo na božično noč kot na silvestrovo. Vabljeni v družbo TV Slovenija!

<https://www.rtv slo.si/dostopno/napovedi/bozicna-noc-z-zvocnim-opisom-in-s-tolmacem-v-soboto-24-decembra-ob-20-uri/651902>.

Zvočno pa bomo seveda opisali tudi državno proslavo ob dnevu samostojnosti in enotnosti.

<https://www.rtv slo.si/dostopno/napovedi/dan-samostojnosti-in-enotnosti-drzavna-proslava-s-tolmacem-in-zvocnim-opisom-23-12-ob-20-uri/651518>««

Primeri odzivov:

»Hvala za tole obvestilo. Hkrati pa vedite, da je sicer »fajn«, če kdo opisuje dogajanje na proslavah, na športnih in drugih prireditvah, ne more pa biti zagotavljanje dostopnosti tovrstnih vsebin v tehnikah za slepe in slabovidne gledalce prioriteta! Predvsem ne zato, ker so finančna sredstva za zagotavljanje dostopnosti zelo omejena! Prioriteto, tudi po ZIMI – zakonu o izenačevanju možnosti invalidov, imajo informativni, izobraževalni, dokumentarni ter kulturno umetniški programi ali filmi tuje produkcije, tudi domače, če se pojavljajo tujejezični govorniki, saj je Televizija dolžna pretvarjati slovenske podnapise v zvočne ali brane podnapise ter zagotavljati zvočne ali brane opise slike.« (P. S.)

»/.../ V prvi vrsti nam je potrebno zagotoviti normalno dostopnost z zvočnimi podnapisi ali branjem podnapisov. Če pogledate vse tuje programe, tudi v deželah bivše Jugoslavije, boste videli, da smo mi z zvočnimi podnapisi le še otoček sredi morja slepim in slabovidnim prilagojenih programov. /.../ Nič narobe, če je hotela biti naša nacionalna tv prva, ki je skušala dostopnost zagotoviti s pomočjo tako imenovanega E-bralca, čeprav imamo sedaj že mnogo bolj dovršene glasove in govorne programe, kot je ta, ki ga TV SLO še vedno uporablja. Narobe pa je to, da ravno zaradi tega, ker ste dostopnost uredili z zvočnimi podnapisi, bi moralo biti zagotavljanje dostopnih vsebin dosti večje kot je, v prvi vrsti pa za slepe tehnično bolj dostopno. Slep si na televizorju sam vzporednega zvočnega kanala ne more vzpostaviti, kar pomeni skoraj toliko, kot da mu je popolnoma onemogočeno. /.../« (K. S.)

»Pri obeh oddajah sem bil nad zvočnim opisovanjem zelo razočaran. Zvočno opisovanje ni predstavljalo nikakršne dodane vrednosti za slepe in slabovidne, ravno obratno, bilo je celo moteče. /.../ Ko je npr. Neža Maurer na božični oddaji brala svojo pesem, je med njenim branjem opisovalka povedala, da je na ekranu besedilo pesmi, ki jo Neža Maurer bere in s tem je onemogočila poslušanje branja pesmi. Poseg opisovalke je bil popolnoma odveč. Ali pa primer iz novoletne oddaje. Medtem ko sta moderatorja napovedovala naslednjo točko, je opisovalka povedala isto, kot sta govorila moderatorja. Tako nisem mogel poslušati moderatorjev, ampak zvočno opisovalko. /.../ Celotnima oddajama bi lahko zadovoljivo sledil brez dodatnega zvočnega opisovanja.

Na zvočno opisovanje teh dveh oddaj se verjetno ne bi odzval, če ne bi bilo na božični večer na TV SLO 2 zanimive oddaje o Vatikanu, ki pa ni bila opremljena niti z zvočnimi podnapisi, niti z zvočnim opisovanjem. Te oddaje tako nisem mogel spremljati, kar trdim, da je bilo diskriminatorno do slepih in slabovidnih. /.../ Poraba denarja za zvočno opisovanje božične in silvestrske oddaje je bila popolnoma odveč, veliko bolj smiselno bi bilo, če bi se denar porabil za zvočne podnapise in zvočno opisovanje oddaje o Vatikanu.

Naj dodam še naslednjo pripombo./.../ Služba (op. a.: za dostopnost) bi morala sodelovati in se povezati z Zvezo društev slepih in slabovidnih Slovenije, ki je reprezentativna invalidska organizacija za slepe in Slabovidne v Sloveniji.

Zanima me še, kaj odgovarjate na izpolnjevanje obveznosti iz 8. člena Zakona o izenačevanju možnosti invalidov, po katerem bi morala biti zagotovljena dostopnost TV programov za slepe in slabovidne v roku pet let po uveljavitvi zakona, torej do konca leta 2015.« (B. B.)

Vodja Službe za dostopnost programov Mateja Vodeb

Zvočni opis za božično in silvestrsko oddajo smo na podoben način pripravili že tretje leto, saj smo za pretekli dve leti dobili zelo pozitivne odzive s strani uporabnikov, prav tako za zvočne opise prenosov proslav in drugih vsebin. Trudimo se, da bi omogočili čim večjo dostopnost in upoštevali različne želje in okuse in žal nam je, da vam zvočni opis ni bil všeč. Zvočne opise in zvočne podnapise širimo tudi na druge oddaje z namenom, da bi dosegli čim večji delež dostopnih vsebin. Prav tako smo z zvočnimi podnapisi opremili oddajo o Vatikanu, pa se žal zaradi tehnične napake ni aktiviralo avtomatsko predvajanje.

V preteklosti smo že imeli delovne sestanke z Zvezo slepih in slabovidnih, v kratkem je načrtovan še en delovni sestanek. Prav tako tudi upoštevamo priporočila predstavnika Zveze društev slepih in slabovidnih, ki je član Programskega odbora za problematiko programskih vsebin za invalide RTV Slovenija in redno sodeluje na sejah. Posebno pozornost namenjamo izpolnjevanju zavez veljavne zakonodaje, v zadnjem času predvsem nedavno implementiranih evropskih direktiv v slovenski pravni red.

4.5.2.6 Zvočni podnapisi informativnih oddaj

[FEBRUAR, str. 35: Kdo odloča o tem, katere informativne oddaje so podnaslovljene in katere ne?](#)

»Sprašujemo se, kdo in po kakšnih kriterijih odloča o tem, katere oddaje Informativnega programa TV SLO bodo namenjene samo tistim gledalcem TV SLO, ki vidijo brati podnapise in katere oddaje tudi gledalcem, ki ne vidijo ali ne morejo brati podnapisov. Slednjih je več kot 40.000 z manjšimi in večjimi okvarami vida ter z motnjami branja, za katere je RTV SLO po ZRTV-1 ter po ZIMI, dolžna poskrbeti s primernimi tehnikami dostopnosti (z zvočnimi podnapisi ali branjem tistega, kar govorijo tuji govorniki)! Namreč, že dolgo se dogaja, da pri oddajah, kot so bile npr. predvajane januarja 2023 ob torkih, o: vzponu Sovjetske zveze, Mussoliniju in, nazadnje, 24. 1. 2023, oddaja Vojna v Evropi, ki jo je pripravila Manica Janežič, ni bilo poskrbljeno za glasovne ali zvočne prevode tujih govorcev. Ali to pomeni, da se vodstvu RTV SLO ter odgovornim urednikom TV ne zdi potrebno ali vredno obveščati vseh državljanov RS o izredno perečih, tako rekoč kriznih vsebinah in dogodkih, o katerih moramo biti informirani, da bomo vedeli, kaj se okoli nas dogaja in v kaj smo vpleteni? Takšna delitev gledalcev na večino in manjšino, na tiste, ki so lahko polno informirani ali obveščeni z AV vsebinami ter na manjšino, ki lahko živi v nevednosti zaradi svoje osebne okoliščine, ki jo večina gledalcev, ki vidijo brati podnapise, nima, se nam zdi skrajno problematična, nezaslišana in tudi ustavno sporna, saj 14. člen Ustave RS ne dovoljuje diskriminacije na osnovi osebne okoliščine, ki je v tem primeru invalidnost. Slepimi in slabovidni gledalci od javne RTV SLO, ki opravlja javno službo, pričakujemo, da boste nemudoma odpravili zgoraj opisano diskriminacijo gledalcev, upoštevali 14. člen ustave ter ZUNEO – zakon o prepovedi diskriminacije. /.../« (S. P.)

Vodja Službe za dostopnost programov Mateja Vodeb

S sistemom za zagotavljanje zvočnih podnapisov imamo težave, saj sistem ni enak za vse oddaje in avtomatiziran, temveč zahteva različne vrste predhodne tehnične obdelave za posamezno

oddajo. Vrsta tehnične obdelave pa je odvisna od načina realizacije posamezne oddaje (studijska oddaja; oddaja, obdelana v sinhro studiu, finalizacija v režiji ...). Pri različnih načinih obdelave je prišlo do nedelovanja zaradi tehnične ali manipulativne napake pri označevanju ali dostavi ustreznih datotek v predvajalni sistem, zato se zvočni podnapisi v nekaterih oddajah niso prožili.

Zato smo se odločili za predhodno kontrolo prav vsake posamezne oddaje, z namenom preverbe pravilnosti vseh izvedenih postopkov in pravočasnega detektiranja možnih nepredvidenih napak. Izpadov trenutno skoraj ni in upam, da bomo v bodoče uspeli zagotavljati kakovostno in zanesljivo storitev. Obenem pa si tudi prizadevamo kontinuirano povečevati delež oddaj z zvočnimi podnapisi predvsem pri oddajah tuje produkcije.

Za nedelovanje zvočnih podnapisov pri nekaterih oddajah se gledalcem opravičujemo!

DODATNO POJASNILO VARUHNJE Z MNENJEM

Iz odgovora izhaja, da je šlo za vrsto tehničnih težav, ki pa so skoraj v celoti odpravljene. Vsekakor menim, da morajo biti oddaje, ki ste jih našli, v celoti dostopne tudi slepim in slabovidnim. Strinjam se z vami, da morajo imeti informativne oddaje prednost pred razvedrilnimi, čeprav menim, da bi morali imeti čim prej dostopnih čim več oddaj, poleg informativnih tudi izobraževalne, kulturne, športne, razvedrilne ...

4.5.2.7 Zvočni podnapisi: pohvale in kritika, zamik pri dokumentarcu o Amazoniji

APRIL, str. 49: Pohvala delovanju zvočnih podnapisom in graja, ker jih pri enem filmu ni bilo

»Pohvaliti moram dostopnost dokumentarnega filma o razširjenosti mafijske narko mreže in narko kartelov v Mehiki, ki je bila na sporedu v torek, 4. 4. 2023, po 20. uri. Zvočni podnapisi na vzporednem zvočnem kanalu so tokrat tekli v realnem času, skupaj s podnapisi in niso prekrivali povezovalnega govorca. Žal pa kvaliteta e-bralca (sinteze govora), ki bere podnapise, ne more biti v ponos javnemu zavodu RTV SLO. Svoje nezadovoljstvo pa vam moram sporočiti nad tem, da dokumentarec z naslovom Uničenje naroda ni bil dostopen nam gledalcem, ki ne vidimo ali ne moremo brati podnapisov. Ker je obravnaval izredno perečo temo v Ukrajini, kjer poteka vojna in smo mi zaradi nje vsakodnevno, psihično in materialno, že več kot eno leto prizadeti, je to nezaslišano! /.../« (S. P.)

Vodja Službe za dostopnost programov Mateja Vodeb

V zadnjih tednih je bila na sporedu vrsta dokumentarnih filmov tuje produkcije z zvočnimi podnapisi. Izpad se je zgodil zgolj pri dokumentarnem filmu o Ukrajini – Uničenje naroda, ker je bil omenjeni film umeščen pozneje v spored kot nadomestna oddaja namesto prvotno planirane oddaje. Posledično nam je žal ni uspelo dokončno tehnično pripraviti za predvajanje z zvočnimi podnapisi. Vzrok za menjavo oddaje, ki je bila na sporedu dne 4. 4., je bila prilagoditev programske sheme zaradi stavke na RTV Slovenija. Oddajo pa si je bilo z zvočnimi podnapisi mogoče ogledati ob ponovnem predvajanju dne 6. 4. ob 12.25. uri na TV SLO 1.

Strinjam se s pritožnikom, da bi bila novejša in bolj naravna sinteza govora za slovenski jezik bolj primerna. Ves čas sledimo razvoju in preizkušamo različne sinteze. Sinteze z bolj naravnim

zvokom sicer obstajajo, vendar pa generirajo več napak pri točnosti »prebranih« besed, števil, kratic, sklanjatev in podobno. Takoj, ko bomo lahko pridobili bolj kakovostno sintezo, bomo z njo nadomestili trenutno.

[DECEMBER, str. 28: Starodavni graditelji Amazonije, 10. 12.: »Brani podnapisi so delovali, a z ogromnim zamikom«](#)

»Sinoči, v nedeljo, 10. 12. 2023, sem po 20. uri na TV SLO 2. program odkril čudovit dokumentarec o Amazoniji. Ne vem, kako se je imenoval, ker to tekom predvajanja ni bilo nikjer omenjeno, na koncu pa tudi zaključna špica tega ni povedala.

Brani podnapisi so sicer delovali, a z ogromnim zamikom, tako da so v več primerih prekrili branje Maje Šumej, ki je brala vezni tekst s prečudovitim, razločnim in profesionalnim glasom. Tega seveda za sintetičnega E-bralca nikakor ni mogoče reči, saj je izredno popačen in povsem nekvaliteten. /.../« (S. P.)

Vodja Službe za dostopnost programov Mateja Vodeb

Do zamika je najverjetneje prišlo zaradi neusklajenosti kodiranja proženja zvočnih podnapisov, za kar se gledalcem opravičujemo.

Žal bolj kakovostne sinteze govora za slovenski jezik nimamo. Ves čas sledimo razvoju in ponudbi sintetičnih bralcev in vemo, da obstajajo sinteze govora za slovenščino tujih proizvajalcev, ki so veliko bolj naravne in zelo podobne človeškemu glasu. Vendar pri »branju« slovenščine prihaja do veliko napak. Predvsem se pojavljajo napake pri branju števil, kratic, napačnem sklanjanju in podobno. Takšne napake pa povzročijo slabše razumevanje oziroma okrnitev kakovostnega spremljanja podnapisov, zlasti pri dnevnoinformativnih oddajah. Če poznate sintezo govora, ki je bolj naravna in je glede točnosti branja najmanj primerljiva z E-bralcem, bomo informacije veseli. Upam, da bo razvoj novih informacijsko komunikacijskih tehnologij pripomogel k razvoju govornih tehnologij tudi za slovenski jezik.

ODGOVOR VARUHINJE

Seveda se strinjam z vami, da govorne sinteze niti od daleč ne moremo primerjati z branjem izjemno profesionalne Maje Šumej.

Vsekakor bom z vašimi pripombami opozorila tudi vodstvo RTV Slovenija, tako v mesečnem poročilu kot na naslednji seji Programskega odbora za problematiko programskih vsebin za invalide. Glede na to, da je pri pripravi Programsko-produkcijskega načrta za leto 2024 Uprava sledila mojim priporočilom, da tudi ob morebitnem krčenju denarnih sredstev to ne sme vplivati na dostopnost vsebin za ljudi z invalidnostmi, zapisala sem tudi, da se mora obseg vsebin za slepe in slabovidne ter gluhe in naglušne povečevati (kar je tudi bilo upoštevano in je zapisano v potrjenem PPN 2024), lahko pričakujemo izboljšanje dostopnosti. Vendar trend žal ne gre v smeri povečevanja živega govora, temveč strojnih oblik branja.

Vsekakor se bom še naprej trudila za zmanjševanje vaše diskriminacije.

APRIL, str. 35: »Neprimerni podpisi pod fotografijami na spletnem portalu MMC«

Branka se je pritožila podpisi pod fotografijami v članku <https://www.rtv slo.si/dostopno/kar-ucimo-otroke-z-avtizmom-bi-morali-uciti-tudi-vse-druge/663266>. Spregledala pa je, da ni bil objavljen na osnovni spletni strani rtv slo.si, temveč na podstrani <https://www.rtv slo.si/dostopno>, ki je namenjena lažjemu dostopanju do vsebin osebam z različnimi oviranostmi:

»Zanima me, kdo da /.../ neprimerne in podcenjujoče podpise pod fotografijami, ki jih objavljate na MMC-ju. /.../ Kot bi mi ne videli, da "Na fotografiji je Branka D. Jurišić. Sedi na stopnicah in z rokami objema kolena. Oblečeno ima rdečo bluzo in črne hlače ter se smeji". Zakaj nas imate tako zelo za norca, da ob naslednjo fotografijo napišete: "Na fotografiji je otroška roka, ki s čopičem ustvarja podobo vulkana na belem listu. V ozadju je zelena trava in drevo." Če je to namenjeno slepim, ki ne vidijo, da je trava zelena in vulkan na belem listu ... zakaj tega ne zapišete v brajici? Pravico imam torej vedeti, zamisel katerega /.../ urednika so ti in taki podpisi k fotografijam.« (J. T.)

Strokovna sodelavka Službe za dostopnost programov Veronika Rot

Intervju z dr. Branko Jurišić je bil pripravljen ob svetovnem dnevu zavedanja o avtizmu, dr. Jurišić je namreč vodilna strokovnjakinja za področje avtizma pri nas. Namen svetovnega dneva avtizma je ozaveščanje javnosti o potrebah in pravicah oseb, ki še vedno v družbo niso vključene v tolikšni meri, kot bi morale biti. Prav to je tudi namen tematsko specializiranega portala Dostopno.si, ki nastaja v okviru MMC RTV Slovenija. Dostopno.si je namenjen obravnavi tem s področja pravic, življenja in potreb oseb z invalidnostmi. V ta namen na portalu objavljamo članke s strokovnjaki, osebne zgodbe, novice iz sveta športa invalidov, opozarjamo na pomanjkljivosti zakonodaje, na dobre in manj dobre prakse vključevanja oseb z oviranostmi v vse plasti družbe. Obenem je portal Dostopno.si tudi zbirnik oddaj in prispevkov (radijskih in televizijskih), ki tematsko obravnavajo to področje, ter tudi oddaj, ki so prilagojene z določeno tehniko dostopnosti, ki jih nekateri naši gledalci in gledalke potrebujejo, da lahko spremljajo naš program. Tehnike dostopnosti so: tolmačenje v slovenski znakovni jezik za gluhe, podnapisi za gluhe in naglušne ter zvočni opisi in zvočni podnapisi za slepe in slabovidne.

Portal Dostopno.si je narejen po standardih dostopnosti, se pravi: večje črke, večji razmik med vrsticami, leva poravnava besedila, močnejši kontrasti in še drugi principi, ki jih je pri dostopnosti spletnih strani potrebno upoštevati. Mednje spadajo tudi opisi fotografij.

Opisi fotografij so namenjeni osebam z okvaro vida, ki imajo prav tako pravico vedeti, kaj fotografija prikazuje. Brajica je posebna pisava za slepe in slabovidne, vsak znak oz. črka sestoji iz različnih zaporedij šestih izbočenih pik. Brajica je tipna pisava, slepi in slabovidni jo berejo tako, da s prsti drsijo po njej. Opise fotografij bi torej težko pripravili v brajici, saj bi se na zaslonu videlo zgolj zaporedje pikic, ki jih pa slepi in slabovidni ne bi mogli zatipati. Osebe z okvaro vida pa pri branju uporabljajo brajevo vrstico, ki jim zapise pretvori v brajico.

Spletni portal Dostopno.si si s svojo celostno zasnovo prizadeva krepiti zavedanje o pomenu vključujoče družbe. Svoje poslanstvo poskušamo izpolnjevati vestno, verodostojno in etično.

ODGOVOR VARUHINJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Besedilo, ki vas je zmotilo, je bilo objavljeno na spletni strani dostopno.si. Menim, da je strokovna sodelavka za dostopnost programov primerno pojasnila in utemeljila, da je opisovanje oblačil in drugih podrobnosti na fotografiji namenjeno osebam z okvaro vida. Razumem pa, da uporabnik spletne strani rtvslo.si med prebiranjem različnih vsebin niti ne opazi, da je med prehajanjem strani prišel na podstran dostopno.si in ga takšen podnapis pod fotografijo upravičeno vznejevolji. V hipermedijski družbi se je temu težko izogniti. Tudi ne vem, ali je to sploh potrebno. Je pa potrebnega več osveščanja širše javnosti o ljudeh s posebnimi potrebami. Zato sem Službi za dostopnost programov napisala, da razmislijo, ali bi bilo morda smiselno ta (in podobne) intervju(je) v enaki ali prilagojeni obliki objaviti tudi na portalu MMC, ki je namenjen najširši javnosti. Odgovorili so:

»Večje intervjuje vedno izpostavimo tudi na MMC portalu. Ta praksa že nekaj časa deluje in z uredniki MMC-ja smo stalno v stiku. Povezava na intervju je na MMC portalu bila objavljena, prav na 2. april - dan zavedanja o avtizmu - in je še vedno v rubriki Izpostavljeno.«

Menim sicer, da bi bilo primerno razmisliti o prilagoditvi intervjujev z dostopno.si za objavo na MMC ali pa občasno senzibilizirati občinstvo za razlike. Zato bom o tem še govorila s Službo za dostopnost, pa tudi na Komisiji za informativne vsebine.

Bralka se je odzvala:

»Hvala za izčrpen in hiter odgovor. Strinjam se z vami, da so osebe s posebnimi potrebami odrinjene in bi bilo treba javnost pogosteje ozaveščati o tem, kakšne so njihove posebnosti. /.../«

4.5.2.9 Čestitka portalu Dostopno.si, ki je bil nagrajen kot primer odlične prakse

[OKTOBER](#), str. 33: Čestitka portalu Dostopno.si za Informacijsko jagodo

Članica Sveta RTV Slovenija, ki jo je v Svet imenoval Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije (NSIOS), mag. Andreja Trtnik, je Varuhinji posredovala čestitko in pohvalo ustvarjalcem portala Dostopno.si, ki so na mednarodni konferenci Informacijska družba 2023 prejeli nagrado Informacijska jagoda za najboljši dosežek na področju informacijske družbe:

»Zaposlenim na RTV pohvala in iskrene čestitke za nagrado Informacijska jagoda za portal Dostopno.«

ODGOVOR VARUHINJE Z MNENJEM, POHVALO IN PRIPOROČILOM (POUDAREK)

Zahvaljujem se vam za poslano pohvalo in čestitke. Menim namreč, da je pomembno nenehno sporočati javnosti tudi o dosežkih in trudu RTV Slovenija, še posebej seveda na področjih, ki skrbijo za manjšine, osebe z različnimi oviranostmi, socialno šibke ...

Kot Varuhinja pravic gledalcev dodajam pohvalo Službi za dostopnost programov, ki skrbi za portal Dostopno.si in za različne načine dostopanja do programov RTV Slovenija. Zelo hitro in

konstruktivno se odziva na vse pripombe občinstva, ki jim jih posredujem. Marsikatero težavo tako rešimo že v enem dnevu, tudi med vikendom. Odzivni pa so tudi za predloge. Ker je redno odpravljanje težav, predvsem pa širitev dostopnih vsebin in tehnik dostopnosti možno samo ob zadostni kadrovski, tehnični in finančni podpori, bom to zapisala tudi v Priporočila za pripravo PPN za leto 2024 in na to opozarjala na sejah Sveta in pristojnih komisij. Nadejam se, da bo temu prisluhnil tudi Svet RTV Slovenija.

Odziv svetnice mag. Andreje Trtnik:

»Podpiram tudi kadrovske okrepitve službe za dostopnost ter portalov dostopno in enostavno. Našemu svetu so v pomoč tudi vaša sprotne mesečna poročila. Vsebinska in konkretna spoznanja so najpomembnejša za kvaliteto za naprej. Najlepša hvala za vse napore!«

4.5.3 TEHNIČNE ZADEVE

Odzivov, povezanih s tehničnimi težavami občinstva pri spremljanju programov ali uporabi storitev, je bilo leta 2023 skupaj **63**, kar je 12 več kot leto prej (51). Največ odzivov je bilo oktobra, kar 21, nanašali so se predvsem na odsotnost prenosa bogoslužja, 29. oktobra. V drugih mesecih je bilo odzivov mnogo manj, do sedem, julija ni bilo niti enega.

Večina odzivov se je nanašala na zadeve, za katere so pristojni v enotah TV produkcija, Radijska produkcija ter Oddajniki in zveze. Odzivi so bili zelo različni, navajamo nekaj najpomembnejših primerov:

4.5.3.1 Kakovost zvoka in slike v TV-oddajah

[JANUAR](#), str. 41: Tarča, 26. 1., in Studio ob 17h, 17. 1.: Nerazumljivost govorca

»Nov primer nesprejemljive kakovosti. Tokrat oddaja Tarča, 26. 1. 2023. Razumljivost govora gosta, ki ni bil v studiu, je bilo slaba. Ali prosim omogočite gostom tehnično ustrezno vključitev, ali izberite ustreznega gosta, kjer to lahko zagotovite. V primeru oddaje Studio ob 17h je bil sogovornik, ki ni bil v studiu, slabo razumljiv, podobno tudi posnetek sogovornice, predvajan ob koncu. Menim, da morate sogovornikom postaviti določene standarde glede opreme pri vključevanju v oddajo z lastno opremo.« (S. Ž.)

ODGOVOR VARUHINJE

Ob ponovnem ogledu oddaje se mi prvi vklopi govorca z Nizozemske niso zdeli zelo problematični, kar pa ne velja za zadnji vklop, ki je bil skoraj povsem nerazumljiv in zato za javno TV nesprejemljiv.

Vodja skupine za zvok Leon Kolenc

Sem si pogledal in ne morem reči drugega kot to, da je šlo za Skype vklop in kar precej hitrega govorca na drugi strani. Meni se, tako kot Varuhinji, ni zdelo posebej problematično, glede na to, da gre za Skype. Moje mnenje je, da je Skype precej slaba in neprofesionalna izbira vklopa, je pa to odločitev uredništva. Zadnji vklop je govorca še posebej prekinjalo, tako da tu na žalost tonski mojstri ne moremo kaj dosti pomagati.

DODATNO POJASNILO VARUHINJE Z MNENJEM

Kot je razvidno iz odgovora, je bila odločitev za vklop prek skypa odločitev uredništva. Tonski mojstri takim načinom načeloma niso naklonjeni, a ko v uredništvu ocenijo, da je prisotnost določenega gosta v oddaji pomembnejša od kakovosti zvoka, se temu podredijo. Vsekakor je na mestu razmislek – in dejansko je to uredniški razmislek – kakšno vsebino in katerega sogovornika ponudijo gledalcem. Odločitev ni enostavna, saj je po svetu veliko zanimivih sogovornikov, ki lahko prispevajo k določenim oddajam zanimivo vsebino, ki je ne more zagotoviti nihče drug iz Slovenije ali v živo v studiu. Uredništvu bom posredovala vaš pomislek in verjamem, da se bodo o njem pogovorili.

Iz odziva gledalca na pojasnilo Varuhinje:

»Žal, tole s kakovostjo zvoka postaja farsa. Prosim, poslušajte prispevek o ruskih vohunih, kjer je vključena izjava g. Miklavčiča v nocojšnjih Odmevih (op. a.: 30. 1.). Ne pomaga kaj dosti, če tehnična ekipa ve, da takšna kakovost ni ustrezna. Potrebno je to razumevanje pojasniti tudi urednikom in v tem vidim vašo vlogo in vpliv.«

IZ ODGOVORA VARUHINJE

Strinjam se z vašim opozorilom, zato bom na to posebej opozorila tudi na sejah pristojnih komisij Programskega sveta, na katerih sodelujejo tudi vsi pristojni odgovorni uredniki.

[FEBRUAR, str. 32: Nacionalna TV mora skrbeti za nemoteno spremljanje vsebine v slovenskem jeziku](#)

»A to je sedaj novi standard kakovosti, kjer mislim na prispevek gosta g. Jirija Peha? Zelo moteče za poslušanje - neprestano prekinjanje in tudi zvočno porazen posnetek. Ton in slika nepovezana, slika obup. Tak prispevek ni vreden nacionalne televizije. Boste to znotraj organizacije končno uspeli rešiti, ali pač ne? Izgovori in pojasnila tega ne rešujejo.« (S. Ž.)

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Pogledala sem pogovor voditelja Odmevov Igorja E. Berganta z gostom Jirijem Pehom. Zvok je bil nekakovosten, zelo pogosto prekinjen. Poslušanje je bilo zato kar oteženo. Toda šlo je za govor v tujem jeziku, ki je bil podnaslovljen s slovenskimi podnapisi, zato so vsi gledalci lahko vsebino nemoteno spremljali. Nacionalna TV mora skrbeti za nemoteno spremljanje vsebine v slovenskem jeziku.

Seveda je idealno, da so vsi gostje v oddajah, kot so Odmevi, na katere se pritožujete, slikovno in zvokovno ustrezni. Kot je v enem od prejšnjih odgovorov že pojasnil vodja TV produkcije, pa je poleg tehnične plati pomembna tudi uredniška odločitev, ki tehta vsebino. Večkrat se uredništva odločijo, da zaradi vsebinskega pomena vključijo v oddajo vsebino, čeprav je tehnično razmeroma slaba. V tem primeru je bila ta odločitev primerna. V Odmevih so na temo volitev na Češkem gostili češkega analitika, dobrega poznavalca tamkajšnjih razmer in si pri tem pomagali s sodobno tehniko (skypom). Tehnično je bil posnetek razmeroma slab, vendar za gledalce ne zelo moteč. Šlo je za govorca v tujem jeziku, ki bi bil v vsakem primeru podnaslovljen s slovenskim prevodom, zato gledalci vsebino spremljajo z branjem, ne s poslušanjem. Tudi pomen slike v tem primeru ni velik, saj je pomembna predvsem za identifikacijo gosta, ne prinaša pa dodane vsebine oddaji (kot bi npr. slika v primeru prometne nesreče, naravne ujme ...). Zato je tehnična plat v tem primeru mnogo manj pomembna in moteča kot v primerih, ko gre za govorca v slovenskem jeziku in mora biti zato posnetek na mnogo višji ravni.

[FEBRUAR, str. 33: Moteče tresenje slike med prenosom bogoslužja 19. februarja](#)

»Pogosto gledamo Nedeljsko bogoslužje ob 10.30 na prvem programu SLO 1. To nedeljo se je žal slika pogosto tresla in po daljšem času je to moteče./.../ Vljudno prosimo, če lahko to kako uredite, saj je še posebej starejšim moteče spremljati govor, če se slika preveč trese ./.../.« (S. K.)

Urednik Uredništva verskih oddaj TV Slovenija Vid Stanovnik

Na TV Slovenija smo se zelo potrudili in v zahtevnih razmerah zagotovili tedenske prenose nedeljskih bogoslužij. Prenose maš zagotavljamo z zunanji izvjalci. Med prenosom v nedeljo, 19. 2. 2023, se je izkazalo, da praktikabel, ki ga je priskrbel TV SLO, ni stabilen. Zaradi velike razdalje in zoomiranja se je pojavilo neprijetno tresenje slike.

Napako smo 23. 2. 2023 odpravili z namestitvijo drugega, bolj stabilnega praktikabla. Tako smo odpravili napako, na katero so gledalci upravičeno opozorili.

[MAJ, str. 46: "Negledljivo" Nedeljsko bogoslužje, 14. 5.](#)

»V nedeljo, 14. 5., smo želeli gledati nedeljsko bogoslužje ob 10:30 na prvem TV programu, vendar je že po nekaj minutah postalo vse skupaj na žalost zelo negledljivo. Po uvodnem lepem posnetku iz zraka je sledilo kar nekaj živčnih kratkih kadrov, meglena slika, nato očitno zelo nekontrolirano premikanja slike ... Ko se končno zadeva malo umiri, je pa slika zelo svetla, pogosto meglena, tresoča, vsak izrez druge barve, cerkev oziroma širok kader ves čas visi kot /.../, nesinhronizirana slika in zvok ... Prosim, pojasnite, kako lahko ta TV-prenos produkcijsko izpolnjuje vaše kriterije in naj bi bil na nivoju naše nacionalne televizije /.../« (S. K.)

Odgovorni urednik Kulturnega in umetniškega programa TV Slovenija Andraž Pöschl

Žal so ugotovitve gledalca točne. Gre sicer za izvajalca, ki je bil izbran prek razpisa, ki ga je objavila naša TV produkcija. Ta je izbranemu zunanjemu izvajalcu poslala popis tehničnih pomanjkljivosti. Napake so odpravili, vendar žal šele skozi naslednje tri prenose. Na podlagi teh izkušenj so bili pogoji pri naslednjem razpisu zaostreni. Ekipa, ki je pripravljala prenose iz Trebnjega, pa se na naslednji razpis ni več prijavila in je bil izbran drug prijavitelj.

DODATNO POJASNILO VARUHINJE

Glede prenosov bogoslužij je bilo letos kar nekaj tehničnih težav, saj so bili v letu 2023 prenosi bogoslužja prvič na sporedu vsako nedeljo (v prejšnjih letih samo eno nedeljo v mesecu in ob večjih verskih praznikih). Za TV Slovenija, ki se je v letu 2023 soočala z zmanjšanjem števila tehničnih kadrov, je bilo nemogoče izvesti vse dodatne prenose z lastnimi tehničnimi ekipami. Zato je objavila več razpisov za zunanje izvajalce. Pri tem je seveda zavezana k izbiri najcenejšega ponudnika, kar seveda lahko pomeni tudi slabšo izvedbo. Kot je pojasnil že odgovorni urednik, so v Uredništvu verskega programa napake sproti spremljali in bili pri naslednjih razpisih natančnejši. Zato upam, da so prenosi sedaj boljši. Strinjam se namreč z vami, da mora javna RTV zagotoviti za vse vsebine prenos na dovolj kakovostni ravni.

[MAJ, str. 47: Slab video in zvočni posnetek javljanja ministra Hana iz Münchna](#)

»Poglejte si prosim kakovost video in zvočnega posnetka javljanja ministra Hana s sejma v Münchnu. Ne verjamem, da je edina tehnična možnost kamera in mikrofoni v prenosniku. Sam sebi se zdim tečen, ko opozarjam znova in znova na osnove radiodifuzije - kakovost zvoka in slike. Verjamem, da se da narediti boljše.« (S. Ž.)

ODGOVOR VARUHINJE

Zahvaljujem se vam za poslano pripombo. S sejma v Münchnu je najcenejša in najhitrejša možnost vklopa ministra prenosnik s kamero in mikrofonom. Večkrat je to tudi edini način, da pripravljavci oddaje sploh dobijo izjavo. Se pa strinjam z vami, da bi smeli tehnično tako slabi posnetki priti na zaslon TV Slovenija samo izjemoma, ob nujnih primerih. Na to sem tudi opozorila na eni zadnjih sej Komisije za tehnična vprašanja in Komisije za informativni program, kjer sem predlagala, da pred snemanjem izjave s pomočjo skypa ali druge platforme s pomočjo prenosnika preverijo, kakšen mikrofoni ima prenosnik in morda vprašajo sogovornika, ali ima na

voljo boljši mikrofoni. Nekateri prenosniki imajo namreč slabše mikrofone od mikrofonov prenosnih telefonov. Vsekakor bom na to še opozarjala.

4.5.3.2 Težave pri branju podnapisov

JANUAR, str. 42: (Ne)ustrezni podnapisi na TV Slovenija

»Na temo podnapisov na TV SLO je bilo že veliko povedano in napisano. Mene vedno jezi, ko gledam HRT, kjer so podnapisi na črni podlagi, kjer se odlično vidi in lahko bere. /.../« (F. V.)

Vodja Službe za prevajanje, lektoriranje in podnaslavljanje Barbara Müller

TV Slovenija upošteva priporočila za podnaslavljanje, ki so na nacionalni ravni opisana v Smernicah za podnaslavljanje, ki so bile sprejete in potrjene v okviru stroke na podlagi znanstvenih in empiričnih dognanj:

<http://www.dsftp.si/p/smerniceguidelines.html>

<https://drive.google.com/file/d/1He0wrXo93ScAllZt-pRXqCHXrpcyswVQ/view>

Obstoječo grafično podobo podnapisov je TV Slovenija izbrala pred več kot 10 leti in takrat so pristojni temeljito preverili berljivost različnih fontov. Z mislijo na gledalce so se odločili za sorazmerno velike in črno obrobljene črke, večje kot na marsikaterem drugem televizijskem kanalu.

Kadar je v spodnji tretjini zaslona kakšen napis, zaradi katerega bi bil podnapis teže berljiv ali neberljiv, tam podnapise praviloma podložimo s temnejšo/osenčeno podlago.

Zavedamo se, da imajo gledalci kljub našemu trudu včasih težave pri branju podnapisov, zato sodelavci v razvoju iščejo tudi alternativne tehnološke rešitve, s katerimi bi gledalcem olajšali spremljanje naših programov.

4.5.3.3 Preglasna glasbena podlaga

JANUAR, str. 42: Mnenje

»Zmotilo me je v Utripu, 15. 1., Jožeta Možine. Sem komaj slišal, kaj je govoril, ker je bila glasba preglasna. Tudi sicer me moti preglasna glasba v informativnih oddajah. Glasba, če je, mora biti prisotna samo toliko, da ni moteča, da se je ob koncu oddaje ne spomnimo, ne pa, da je glavni spomin na oddajo moteča glasba.« (D. Z.)

APRIL, str. 48: Mnenja o preglasni glasbeni podlagi v oddajah

»/.../ Slabo slišim, zato imam slušalke. Slušalke glasbo pojačajo, govor pa utišajo in ga skoraj ne slišim. Moram spraševati ženo, kaj govori.« (F. K.)

4.5.3.4 Odsotnost prenosa bogoslužja 15. in 29. oktobra

OKTOBER, str. 30: Zakaj 15. oktobra ni bilo prenosa bogoslužja?

»Zakaj ni bilo prenosa nedeljske maše z Brezj (op. a.: 15. 10.)? Sem ogorčena. Imam staro mamo in teto, obe sta starejši in sta obe žalostni in razočarani. Prenos maše jima veliko pomeni.« (A.)

»/.../ Prvi program TV SLO za nedeljo, 15. 10., je bilo v napovedniku ob 10.30h »nedeljsko bogoslužje«. Ko sem vključil TV-sprejemnik, je bil ob tem času predvajan drug program - ljudski plesi. Celo na spodnjem delu TV-ekrana je bil v času predvajanja napis: 10.30 »nedeljsko bogoslužje« vrtel pa se je popolnoma drug program. /.../« (M. G.)

Urednik Uredništva verskih oddaj TV Slovenija Vid Stanovnik

Včeraj (op. a.: 15. 10. 2023) zaradi tehničnih težav na zvezah ni bil predvajan prenos nedeljskega bogoslužja. Med programom smo nekajkrat predvajali pasico z opravičilom in pojasnilom, da je prišlo do tehničnih težav.

Televizijska ekipa je bogoslužje z Brezj posnela, posnetek je na ogled na povezavi: <https://365.rtv slo.si/arhiv/n/174993961>.

Vsem gledalcem se iskreno opravičujemo.

Služba za Programsko načrtovanje, koordinacijo in predvajanje TV-programov

Gledalke in gledalci so bili obveščeni s pasico crawl, in sicer ob 10.30, 10.35 in 10.40 z naslednjim besedilom:

»Nedeljskega bogoslužja iz slovenskega narodnega svetišča Marija Pomagaj na Brezjah zaradi tehničnih težav ne bo na sporedu. Hvala za razumevanje.«

Prenos bogoslužja je bil na sporedu planiran ob 10.30, že ob 10. uri so bili osveženi sporedi s spremembo programa na MMC/spored in TTX:

NEDELJA, 15. 10. 2023, I. spored TVS

10.30 Pleši, poj, oder je tvoj: Folklorna skupina Emona, ponovitev

OKTOBER, str. 31: Odsotnost prenosa bogoslužja tudi 29. oktobra

Zaradi (ponovne) odsotnosti prenosa nedeljskega bogoslužja z Brezj, ki bi moral biti 29. oktobra ob 10.30 na TV SLO 1, je Varuhinja prejela 18 odzivov. Gledalke in gledalci so se odzvali s kritiko in razočaranjem, še posebej zato, ker je prenos odpadel že drugič v dveh tednih. Nekaj odzivov:

»Zelo, zelo smo razočarani, ker ima RTV največ tehničnih težav ravno ob nedeljah, ko naj bi prenašali Sveto mašo. Za veliko starejših je to res veliko razočaranje, saj komaj čakajo ta prenos. /.../« (M. in M. P.)

»Dne 15. in 29. 10. 2023 na programu TV Slovenija ni bilo dopoldanskega neposrednega prenosa maše iz bazilike Marije Pomagaj na Brezjah. Znova naj bi bile krive tehnične težave, čemur seveda ni možno več verjeti. Gre za grobo diskriminacijo nas gledalcev./.../« (A. N.)

»Zaradi mame kličem, ker ni bilo maše. Moja mama je v postelji in na invalidskem vozičku, ima 91 let. Maša ji zelo zelo veliko pomeni, vsako nedeljo jo nestrpnost čaka. 14 dni nazaj se je zgodilo isto. /.../« (N. K.)

Vodja Službe za Programsko načrtovanje, koordinacijo in predvajanje TV-programov Mihaela Vrbec

Televizija Slovenija ob nedeljah redno predvaja prenose bogoslužij iz katoliških cerkva.

V nedeljo, 29. oktobra 2023, ob 10.30 na TV SLO 1, je bilo planirano nedeljsko bogoslužje iz slovenskega narodnega svetišča Marija Pomagaj na Brezjah, vendar zaradi tehničnih težav bogoslužja ni bilo mogoče predvajati. Razlog je tehnični zaplet v prehodu s poletnega na zimski čas in posledično premika ure v noči s sobote, 28. oktobra, na nedeljo, 29. oktobra. Programska oprema, produkcijski sistem in sistem za predvajanje se samodejno niso posodobili in povezali, zato je bila potrebna dodatna konfiguracija, administratorski poseg sistema. Kljub posnetemu bogoslužju in trudu vseh sodelavcev posnetka nedeljskega bogoslužja žal nismo uspeli predvajati, za kar se gledalcem iskreno opravičujemo.

Gledalce smo o tehničnih težavah obvestili v terminu rednega predvajanja nedeljskega bogoslužja in se jim zahvalili razumevanje.

Televizijska ekipa je nedeljsko bogoslužje z Brezij posnela, posnetek je na ogled na povezavi: <https://365.rtv slo.si/arhiv/prenos-bogosluzij/174997329>.

V skladu z veljavnim Programsko-produkcijskim načrtom za leto 2023 so nedeljska bogoslužja na Televiziji Slovenija na sporedu vsako nedeljo ob 10.30. Programska in produkcijska ekipa je zavezana k temu, da program realizira v skladu z načrtom predvajanja, vendar ob neposrednem prenosu občasno pride do nepredvidenih tehničnih zapletov in nepravilnosti pri predvajanju. V zadnjem času žal nismo predvajali nedeljskega bogoslužja dvakrat, in sicer v nedeljo, 15. oktobra, in v nedeljo, 29. oktobra. Tehnični težavi med seboj nista povezani, prvo bogoslužje ni bilo predvajano zaradi nepravilnosti pri zunanjem izvajalcu, drugo zaradi nepovezanosti sistemov ob urnem prehodu s poletnega na zimski čas.

Programski in produkcijski sodelavci Televizije Slovenija se bomo še naprej trudili, da do tehničnih težav ne bo prihajalo oziroma da bodo v čim manjši meri vplivale na programske vsebine.

Gledalcem se ponovno opravičujemo in jih prosimo za razumevanje.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM IN PRIPOROČILOM (POUDAREK)

Gledalke in gledalci se upravičeno pritožujete, ker v nedeljo, 29. oktobra, že drugič v tem mesecu TV Slovenija 1 v neposrednem prenosu ni prenašala nedeljskega bogoslužja z Brezij. Tako kot 15. oktobra je bilo bogoslužje tudi tokrat posneto in na spletni strani RTV Slovenija <https://www.rtv slo.si/tv/oddaja/238> dostopno še isti dan, 29. oktobra. V predvidenem dopoldanskem terminu pa na TV-zaslone ni prišlo zaradi neusklajenosti produkcijskega sistema in sistema za predvajanje po premiku ure na zimski čas.

Vodja pristojne službe je to podrobno in primerno pojasnila. Med nadomestnim programom v času predvidenega predvajanja bogoslužja so gledalce večkrat z napisom primerno obvestili, da prenosa ni zaradi tehničnih težav.

Upam, da boste v prihodnje nedeljskim bogoslužjem sledili brez težav tudi na televizijskih zaslonih v neposrednem prenosu ob nedeljah dopoldne.

Naj ob tem dodam še, da sem 24. oktobra pripravljavcem Programsko-produkcijskega načrta za leto 2024 (PPN) poslala **Priporočila**, med katerimi sem zapisala tudi: »**Ohraniti prenose bogoslužja vsako nedeljo, pomembni so za starejše, bolne in invalide.**« S priporočili bom seznanila tudi Svet RTV Slovenija, ko bo obravnaval PPN 2024.

4.5.3.5 Pohvala za izboljšavo signala DAB+ omrežja

SEPTEMBER, str. 40:»DAB+ omrežje se končno normalno sliši tudi pri meni doma«

Poslušalec **V. P.** iz Izole, ki je pisal že prejšnji Varuhinji glede izboljšave signala DAB+ omrežja, je v tokratnem odzivu sporočil, da je z vsem zadovoljen:

»Sporočam vam, da se DAB+ omrežje končno normalno sliši tudi pri meni doma. Sprejemnika sta ostala ista, njuna postavitve tudi. Sklepam, da ste ojačali moči oddajnikov, morda postavili nove ... Skratka, kakorkoli že, poročilo o slišnosti DAB+ signala je tokrat pozitivno.«

Upravljanje omrežja in dostopa OE Oddajniki in zveze RTV SLO (del odgovora)

Seznam oddajnikov RTV SLO, ki oddajajo digitalni DAB signal na področju Slovenije. /.../

Sprejem v zadnjem letu se je v Izoli izboljšal predvsem zaradi prizadevanj Oddajnikov in zvez k odpravi motilnih signalov na DAB+ omrežju s sosednje države Italije.

ODGOVOR VARUHINJE

Zelo sem bila vesela vašega odziva, saj le redko prejmem naknadno pohvalo na izboljšanje stanja. Vesela sem, da so pristojni primerno ukrepali, verjetno tudi na podlagi vaših opažanj in pripomb. Dober sprejem vseh programov RTV Slovenija vam želim.

4.5.4 OGLAŠEVANJE IN FINANCIRANJE RTV SLOVENIJA

Število pritožb na oglaševanje je bilo v letu 2023 nekoliko višje kot leto prej, in sicer se je z 38 povzpelo na **46**. Številka sledi povprečju zadnjih šestih let, ko se je število odzivov na oglaševanje gibalo med 35 in 62 na leto.

Večina odzivov se je nanašala na (pre)velik delež oglasov na prvem in drugem programu Televizije Slovenija, še posebej moteča se je gledalkam in gledalcem zdela TV-prodaja.

Številni gledalke in gledalci so ob nezadovoljstvu s preveč oglasi in TV-prodajo spraševali, čemu morajo biti na RTV Slovenija oglasi, če pa zanjo plačujejo RTV-prispevek. Zato je Varuhinja vsem pojasnjevala zakonsko določeno financiranje RTV Slovenija. Odzivov, ki so se nanašali samo na RTV-prispevek, je bilo **27**, kar je 2 manj kot leto prej in na ravni povprečja zadnjih šestih let. Nekaj gledalcev je na Varuhinjo naslovilo vprašanje, kako lahko odpovejo RTV-prispevek, če ga ne želijo več plačevati. Varuhinja jim je odgovorila, da je plačilo RTV-prispevka zakonsko predpisano in ga zato Služba za obračun RTV-prispevka mora izterjati od vseh, razen od tistih, ki so upravičeni do oprostitve.

JANUAR, str. 39: Prekinjanje oddaje Tarča z oglasi

»Gledam oddajo Tarča in bi najraje skočila do stropa, ker se dogajajo take neumnosti. Zakaj mora gospa Žnidaršič govornika prekiniti sredi besede, da spustite vmes reklame? Ali jih ne bi mogli uvrstiti kam drugam, v kakšen drug termin? Oddaja je tako in tako prekratka, da bi lahko sogovorniki oblikovali svoje mnenje, pri tem pa ogromno časa poberejo še reklame.« (O. R.)

IZ ODGOVORA VARUHINJE Z MNENJEM

Podobna mnenja dobim večkrat, tudi lani sem jih, zato sem v Priporočilih za Programsko-produkcijski načrt za leto 2023 izpostavila: »Skoraj ni meseca brez pripomb gledalcev, da je preveč oglasov; motijo jih zlasti znotraj ene oddaje, veliko pritožb je na TV-prodajo.«

Žal je to priporočilo namenjeno predvsem ustanoviteljici RTV Slovenija, državi, ki prek parlamenta in Zakona o RTV Slovenija odloča tudi o obveznostih in financiranju RTV Slovenija. Glede prekinjanja oddaje Tarča in podobnih oddaj sem že septembra 2022 v Priporočilih Varuhinje zapisala Priporočilo Uredništvu informativnega programa, naj oddaje z več gosti, kjer se razvije razprava, ne prekinjajo z oglasnimi bloki ali da jih, če že morajo, prekinjajo smiselno, ko gostje zaključijo misel. To priporočilo sem povzela tudi v letnem poročilu Varuhinje. Vaše mnenje sem v anonimizirani obliki posredovala tudi odgovorni urednici Informativnega programa TV Slovenija in direktorju TV Slovenija, ki lahko predlagata podaljšanje oddaje.

APRIL, str. 46: Mnenji o motečih oglasih med oddajama Tednik in Arena

»Tednik včeraj, 3. 4., na koncu vsakega prispevka so bile reklame. In to za iste živilske trgovine: iste reklame. Gledalca mine, da bi gledal. Ni čudno, da vam gledanost pada.« (M. J.)

»V oddaji Arena navedenega datuma (op. a.: 17. 4.) je voditeljica ga. Petrovič že po dobri minuti (!) oddaje najavila oglase, ki so nato trajali slabih pet minut. To pa res že presega potrpežljivost nas, gledalcev, ki že sicer trpimo zaradi naraščanja časa, posvečenega oglasom na TV SLO.« (M. B.)

ODGOVOR VARUHINJE Z MNENJEM

Strinjam se z vašo pripombo, da je prekinitev tako hitro po začetku oddaje še posebej moteča. Pripombe na preveliko količino oglasov in na prekinjanje pogovornih oddaj zaradi oglasov sem prejela tudi lani. Zato sem na to opozorila tudi v Priporočilih za Programsko-produkcijski načrt za leto 2023, na pripombe o prekinjanju pogovornih oddaj z oglasi (Tarča ipd.) pa sem dala priporočilo, naj zlasti pri pogovornih oddajah voditelji prekinjajo oddaje za oglase tako, da lahko gostje zaključijo svojo misel. V primeru, ki ga navajate, gre za nekoliko drugačen problem: da so gledalci soočeni z oglasi še pred vsebino oddaje. Zato bom opozorilo ustvarjalcem ponovila. O tem, kdaj umestijo v oddajo oglasni blok, lahko deloma soodločajo.

Ne more pa RTV Slovenija žal odločati o tem, ali oglase sploh predvajati ali ne in koliko jih predvajati. To je v pristojnosti države oziroma Državnega zbora, ki je z Zakonom o RTV Slovenija poleg nalog, ki jih mora izvajati RTV Slovenija, določil tudi način financiranja. Ta poleg RTV-

prispevka vključuje tudi prihodke iz oglaševanja. Drugi zakon, Zakon o avdiovizualnih medijskih storitvah, pa določa podrobnosti oglaševanja v elektronskih medijih. Med drugim določa, da skupni obseg televizijskega oglaševanja in televizijske prodaje v posameznem TV-programu ne sme preseči 20 % časa med 6. in 24. uro, na TV Slovenija pa v tem času ne sme preseči 15 % programskega časa. Ker mora RTV Slovenija poslovati pozitivno, poskuša ob nespremenjenem RTV-prispevku vsaj ohraniti prihodke od oglaševanja, ker bi sicer poslovala z izgubo oziroma bi zmanjkalo denarja za program. Zato seveda poskuša izkoristiti vseh dovoljenih 15 % programskega časa za oglase.

A to vam navajam samo v vednost. Kot Varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev nisem zagovornica tolikšnega deleža oglasov, saj zmanjšujejo dostopnost občinstva do informativnih, kulturnih, športnih, izobraževalnih in drugih vsebin. Če RTV Slovenija predvaja oglase, v istem času ne more predvajati programa. Kot Varuhinja sem zagovornica zmanjševanja obsega oglasov in TV-prodaje na RTV Slovenija, to bom poudarila tudi ob morebitnih predlogih sprememb obeh zakonov, ki urejajo oglaševanje na RTV Slovenija. Odločanje o tem pa je zunaj mojih pristojnosti in je v glavnem v rokah parlamenta.

4.5.4.2 Moteča TV-prodaja; primer tujega oglasa s slovenskimi podnapisi

Tri gledalke so se pritožile nad motečo TV-prodajo. Primer:

»V pričakovanju prenosa iz Planice smo imeli v soboto, 25. 2. okoli 16h televizijo na 2. programu RTV SLO. Skoraj neverjetno, pa vendar res, se je v tem času predvajala vsaj 15-minutna reklama podjetja, ki se ukvarja s prodajo CBD kapljic. /.../« (L. B.)

ODGOVOR STROKOVNE SODELAVKE VARUHINJE

Razumemo vašo nejevoljo in niste edini, ki se pritožujete nad motečimi oglasi, vendar je način financiranja RTV Slovenija, ki vključuje tudi prihodke iz oglasov, določil zakonodajalec, Državni zbor RS. Pravila TV-prodaje opredeljuje Zakon o avdiovizualnih medijskih storitvah, prihodki od TV-prodaje pa so za Televizijo Slovenija eden od virov financiranja. RTV Slovenija približno desetino vseh sredstev za delovanje in produkcijo programskih vsebin in storitev tako pridobiva s prodajo oglasnega prostora. Brez teh sredstev mnogih vsebin, tudi denimo športnih prenosov, sploh ne bi bilo.

V letu 2022 je Varuhinja prejela veliko pripomb gledalk in gledalcev, da jih oglasi motijo. Na to je opozorila tudi vodstvo RTV Slovenija in ta problem izpostavila Programskemu svetu RTV Slovenija ob pripravi Programsko-produkcijskega načrta (PPN) za leto 2023. /.../ Ob koncu leta je sicer direktor TV Slovenija povedal, da bodo nekatere programske pasove TV-prodaje nekoliko zmanjšali, vendar je to komaj opazno.

Dejstvo je, da se RTV Slovenija po Zakonu o RTV Slovenija financira tudi iz oglasov, da ima RTV Slovenija zakonsko določeno maksimalno dovoljeni čas predvajanja oglasnega prostora in TV-prodaje, ne more pa vplivati na vsebino oglasov in TV-prodaje, razen v primerih, ko bi vsebina kršila zakon ali Pravilnik o poklicnih merilih in načelih novinarske etike. Teh kršitev ni.

Vsekakor upamo, da bo v prihodnje država kot ustanoviteljica RTV Slovenija dala državljanom, stroki in odločevalcem priložnost za razmislek o tem, kako financirati RTV Slovenija in ali je to možno brez ali z manj oglasi.

MAREC, str. 68: Oglas za sekljalnik v hrvaškem jeziku

»Zelo me je zmotila reklama za ribežen - vsestranski sekljalnik: sodeč po ustih sem sklepal, da ni Hrvat, ker govori v hrvaščini ali srbsčini, napisi pa so v slovenščini (prevod), sem telefoniral na podjetje in so mi povedali, da je izdelek kitajski. TV Slovenija predvaja reklamo v hrvaščini za kitajski izdelek. In moramo brati besedilo. To je nesprejemljivo.« (M. R.)

Služba za trženje TV-programov in oddaj

Zakon o javni rabi slovenščine v 23. členu določa naslednje:

23. člen (oglaševanje)

(1) Javno oglaševanje izdelkov in storitev, predstavitev dejavnosti ter druge oblike obveščanja javnosti so skladno s področnim zakonom v slovenščini oziroma v potrošniku na območju Republike Slovenije zlahka razumljivem jeziku. Kadarkoli se slovenščina pojavlja skupaj s tujim jezikom, ker gre za oglaševanje, predstavitev dejavnosti ter druge oblike obveščanja, ki je namenjeno tudi tujcem, različica v slovenščini ne sme biti manj poudarjena.

(2) Spletno predstavljanje in oglaševanje slovenskih pravnih oseb in fizičnih oseb z registrirano dejavnostjo mora biti v slovenščini, dodatno pa lahko tudi v tujih jezikih.

(3) V novinarskih, oglaševalskih in poslovnih besedilih, ki omenjajo kraje in druge zemljepisne danosti z območij sosednjih držav, kjer avtohtono prebiva slovenska narodna manjšina, je obvezna slovenska ali dvojezična raba krajevnih in drugih zemljepisnih lastnih imen.

1. del 7. člena zakona o varstvu potrošnikov pa:

7. člen (uporaba jezika)

(1) Podjetje s potrošniki posluje v slovenskem jeziku, na območjih, kjer avtohtono živita italijanska ali madžarska narodna skupnost, pa tudi v jeziku narodne skupnosti. Pri tem mora v pisnih sporočilih uporabljati celotno ime svoje firme in sedež.

(2) Pri označevanju blaga, storitve in digitalne vsebine podjetje potrošniku posreduje potrebne informacije glede značilnosti, prodajnih pogojev, uporabe in namembnosti blaga, storitve in digitalne vsebine. Te informacije so v jeziku, ki je potrošnikom na območju Republike Slovenije lahko razumljiv. Namesto besednega jezika lahko podjetje pri označevanju blaga ali digitalne vsebine uporablja tudi splošno razumljive simbole in slike.

S prevodom omenjenega oglasa v podnapisih naročnik zadosti zakonskim določilom.

DODATNO POJASNILO VARUHNJE Z MNENJEM

Služba za trženje TV-programov in oddaj na RTV Slovenija torej ni ugotovila, da oglas ne bi zadoščal zakonskim merilom. Poleg zakonov mora Služba za trženje spoštovati tudi Pravilnik o poklicnih standardih, ki o oglaševanju govori v točki 19 Oglaševanje, promocija in sponzoriranje

v programih RTV Slovenija. Tam poleg etičnih meril (da morajo biti sporočila resnična ipd.) v podtočki 19.2 navaja tudi 30 primerov, ko mora Služba za trženje oglas zavrniti, med drugim tudi:

»Služba za trženje programov RTV Slovenija mora zavrniti izvedbo naročila v teh primerih:

- če oglasno sporočilo ni v slovenskem jeziku oziroma če televizijski oglas ni sinhroniziran ali opremljen s podnapisi...«

V primeru, ki ga navajate, je oglas opremljen s slovenskimi podnapisi, zato ga Služba za trženje ni mogla zavrniti. V točki 19.2 Pravilnika o poklicnih merilih namreč piše tudi:

»Izvedbe naročila objave oglasnega sporočila, ki je skladno z vsemi merili, ne sme nihče preprečiti.«

Glede na zapisano je TV-prodaja zakonskim in pravilniškim določilom torej zadostila. Kot Varuhinja pravic gledalcev pa se sprašujem, ali ta določila res dovolj ščitijo gledalke in gledalce. Sinhronizacija v hrvaščini je tako močna, da marsikdo niti ni dovolj pozoren na slovenske podnapise, še posebej zato, ker so na zaslonu poleg podnapisov še drugi napisi in so zato podnapisi razmeroma slabše opazni. Zato bom ob predstavitvi Letnega poročila 2022 na Ministrstvu za kulturo opozorila tudi na te jezikovne dileme.

4.5.4.3 Termin predvajanja oglasov z vsebino, namenjeno starejšim gledalcem

AVGUST, str. 27: »Prosim, da oglas takoj umaknete iz predvajanja v času SP v atletiki.«

»Moja otroka iz nižjih razredov osnovne šole te dni gledata svetovno prvenstvo v atletiki, vsak večer do konca. V drugem delu prvenstva je RTV Slovenija predvajala oglas za tablete Enlarge plus, ki naj bi dvigovale moški libido. Odločno protestiram, da se tovrsten oglas /.../ vrti med takim prenosom, ki ga gledajo tudi otroci in mladi. Predvajajte ga med kakšnimi filmi. Danes se je najprej predvajal oglas za Mercator z nekimi živalicami za zbiranje, nato pa takoj ta oglas z nakazanimi posteljnimi aktivnostmi, spolnimi odnosi in moškimi semenčicami. /.../ Prosim, da oglas takoj umaknete iz predvajanja v času svetovnega prvenstva v atletiki.« (M.)

Služba za trženje TV-programov in oddaj

Naj v pojasnilo najprej povemo, da smo predvajali tri spote s podobno tematiko. Spota za Libidor in Enlarge plus smo predvajali brez omejitev, spot za Potencial pa smo zaradi slikovnega dela spota predvajali po 21.30. V Službi za trženje smo predhodno presodili, da spota za Libidor in Enlarge plus nista eksplicitna in ne prikazujeta ničesar, kar bi bilo lahko podlaga za kasnejše predvajanje oziroma za zavrnitev predvajanja. Po pritožbi te gledalke smo sicer (takoj naslednji dan nam jo je poslal odgovorni urednik Športnega programa) vse tri spote začeli predvajati po 21.30.

Pri presoji uporabljamo vsa pravila in zakonodajo, ki se nanaša na vsebino oglasov, še posebej pa 19.2 točko Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV.

Morda se lahko strinjamo, da je bil oglas za Enlarge plus res nekoliko nesrečno umeščen takoj za oglas za Mercator nalepke, ki jih zbirajo predvsem otroci. Zavedamo se, da kateri od oglasov kdaj ni povšeči gledalcem, a atletika je bila na sporedu v (pozno)večernih urah, ko gre pričakovati tudi vsebine, ki so sicer namenjene nekoliko starejšim gledalcem, ne otrokom.

Objavljanje vsebin, ki bi lahko škodovalе telesnemu, duševnemu ali moralnemu razvoju otrok, podrobneje določa več zakonov, podzakonskih aktov in smernic:

1. **Zakon o avdiovizualnih medijskih storitvah**, ki je dostopen [tukaj](#), v 14. členu med drugim določa:

(1) Programske vsebine, ki bi lahko škodovalе telesnemu, duševnemu ali moralnemu razvoju otrok, se razvrstijo v eno od naslednjih kategorij:

- *primerno za vse otroke z vodstvom staršev;*
- *neprimerno za otroke do 12. leta;*
- *neprimerno za otroke do 15. leta;*
- *neprimerno za otroke do 18. leta in*
- *vsebine za odrasle, med katere spadajo najbolj škodljive programske vsebine, zlasti neupravičeno nasilje in pornografija. /.../*

(4) Programske vsebine iz prvih dveh alinej prvega odstavka tega člena se lahko predvajajo časovno neomejeno in brez tehnične zaščite.

(5) Programske vsebine iz prvega odstavka tega člena, ki niso primerne za otroke do 15. leta, se lahko na linearnih avdiovizualnih medijskih storitvah predvajajo po 20. uri in najpozneje do 5. ure, na nelinearnih avdiovizualnih medijskih storitvah pa so lahko dostopne časovno neomejeno in brez tehnične zaščite.

2. Kako se razvrščajo vsebine, (ne)primerne za posamezne starostne skupine, podrobneje ureja **Splošni akt o zaščiti otrok v avdiovizualnih medijskih storitvah**, ki je začel veljati julija 2022. Dostopen je [tukaj](#).

Ta akt podrobneje opredeljuje:

- programske vsebine, primerne za otroke,
- vsebine, primerne za otroke z vodstvom staršev,
- vsebine, ki niso primerne za otroke do 12. leta,
- vsebine, ki niso primerne za otroke do 15. leta,
- vsebine, ki niso primerne za otroke do 18. leta in
- vsebine za odrasle.

Glede na večerni čas oglasa, o katerem ste pisali, torej pravne podlage med 20. in 5. uro zjutraj dovoljuje tudi objavo vsebin, ki niso primerne za otroke do 15. leta in vključujejo »*prizore spolnosti, ki jasno prikazujejo spolno aktivnost, ki so lahko pogosti, dolgi ali pa so poudarjeni z vizualnimi ali zvočnimi učinki (npr. dolgi, počasni ali bližnji posnetki, gibanje kamere ob telesih, glasba ipd.), vendar so brez nazornega prikazovanja podrobnosti, razen če so predvajani z namenom obveščanja oziroma izobraževanja o človeški spolnosti ali zdravju*«.

Starši, ki želijo svoje otroke še dodatno zaščititi pred neprimernimi vsebinami, lahko otrokom po 20. uri ne dovolijo ogleda ali pa določene vsebine gledajo skupaj z njimi.

3. RTV Slovenija je pripravila, vendar žal še ne sprejela, podrobnejše **Smernice za zaščito otrok v programih RTV Slovenija**. V teh je med drugim dodana posebna skrb za čas, ko je lahko pred zasloni več otrok in mladostnikov:

»RTV Slovenija mora pazljivo načrtovati tudi televizijski in radijski program po 20. uri, posebej v času šolskih počitnic, vikendov, državnih praznikov oz. dela prostih dni, ko se pričakuje, da programske vsebine spremlja več otrok, tudi v poznejših urah. Zlasti v teh obdobjih se po 20. uri oz. po 23. uri odsvetuje nenaden prehod na vsebine, primerne za starejše starostne skupine.«

Te smernice tudi jasno določajo, da »za predvajanje oglasov v programih RTV Slovenija veljajo vsa pravila in priporočila glede primernosti ali škodljivosti za otroke, opredeljena v teh Smernicah, razen pravil o označevanju«.

Iz zapisanega menim, da je pristojna služba ravnala primerno, ko je predvajanje domnevno spornih oglasov premaknila v večerni čas. Pri tem se je lahko oprla le na zakonske podlage in Poklicna merila in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija, ki so dostopna [tukaj](#). Slednja so glede podrobnejših meril o razvrščanju vsebin, škodljivih za razvoj otrok, skopa, zato bom vodstvu RTV Slovenija priporočila, da pospeši sprejem Smernic za zaščito otrok v programih RTV Slovenija.

Ob tem dodajam, da smo za to, katerim vsebinam so izpostavljeni otroci v poznem večernem času, odgovorni tudi starši.

4.5.4.4 *Financiranje RTV Slovenija: Namesto oglasov višji RTV-prispevek*

[MAREC](#), str. 66: Namesto oglasov višji RTV-prispevek

»Z veseljem bi plačeval višjo RTV-naročnino, pod pogojem, da ukinete reklame. Upam, da veste, koliko nervoze povzročate s tem, posebno pri starejših gledalcih.« (J.)

»Povem vam, da bom v kratkem prekinil gledanje - včasih moje – televizije, saj to, kar ste naredili iz javne televizije, ki jo plačujemo (jaz predlagam večjo naročnino pod pogojem, da bo brez reklam /.../« (F. L.)

ODGOVOR VARUHINJE

Sprememba višine RTV-prispevka ni v moji pristojnosti. Niti v pristojnosti RTV Slovenija, kjer bi lahko dala predlog. Določanje višine RTV-prispevka je v pristojnosti Vlade RS in Državnega zbora. RTV Slovenija je, kot mi je znano, v zadnjih letih poslala na Vlado RS več predlogov za zvišanje RTV-prispevka, a predvsem do višine, ki bi zagotavljala ohranitev dotedanje ravni (ob povišanih plač v javnem sektorju, ipd.). Vendar noben predlog ni naletel na pozitiven odgovor, zato je RTV-prispevek enak že več kot desetletje, kar pomeni, da je realno vsako leto nižji. 15 evrov bi v tem trenutku pomenilo le sledenje inflaciji. Da bi se RTV Slovenija lahko odrekla tudi oglasom (in izvajala enak obseg programov kot doslej), bi moral biti RTV-prispevek višji.

Vsekakor sem kot Varuhinja pravic gledalcev zagovornica manjšega obsega oglasov na javni RTV Slovenija in to tudi povem in zapišem.

4.5.4.5 *RTV-prispevek: Posebnost stavkovnega dne*

[APRIL](#), str. 52: Zakaj se v primeru okrnjenega programa RTV-prispevek ustrezno ne zniža?

»Včeraj, 4. 4. 2023, je bil okrnjen program RTV, zato upravičeno pričakujemo zmanjšan strošek na položnici za ta mesec (kar se pri zadnjih stavkah ni upoštevalo). Svoj zahtevek utemeljujem s tem, da so nam za vsak dan zamude s plačilom zaračunane zamudne obresti. Mislim, da mora biti doslednost upoštevana pri vsem. Ker ste varuh tudi uporabnikov, pričakujem vaše mnenje in odgovor.« (J. S.)

IZ POJASNILA VARUHNJE

Najprej naj pojasnim, da je RTV-prispevek zakonska obveznost, neke vrste davek. Na njegovo višino RTV Slovenija nima vpliva, saj jo določi država. RTV Slovenija prispevek pobira, da z njim lahko zagotovi zakonsko (od države) določen program. Ta program je bil 4. 4. 2023 sicer deloma okrnjen zaradi stavke, ki je ustavna pravica vseh zaposlenih. Vsebine so bile zato prilagojene, v posameznih enotah (TV Slovenija, MMC, Radio Prvi, Val 202, Program Ars, radijski in TV-programi regionalnih centrov Maribor in Koper-Capodistria) so program izvajali zelo različno: ponekod so se odločili za popolno stavko, drugod so objavili samo stavkovne zahteve, tretji stavkovne zahteve in večino običajnega programa; v eni enoti so bile vsebine le deloma okrnjene, na radijskih programih je bil enourni stavkovni pas brez novinarskih vsebin.

Gledalec se je na pojasnilo Varuhinje odzval:

»/.../ Vprašanje je bilo glede meril: RTV za zamudo takoj zaračuna zamudne obresti, tudi za en dan; vi pa zagovarjate nekaj, kar uporabnikov ne zanima. Iz Vaših odgovorov sklepam, da lahko RTV-jevci krnijo program, torej dajejo "nepopoln" izdelek, varuh pa to zagovarja. Nihče ne misli, da bi morali vplivati na uredniško politiko; mislim, da bi se morali posvetiti predvsem neenakopravnemu delovanju institucije proti šibkemu členu - gledalcu. Tega občutka žal iz odgovora nisem dobil. Torej: seveda imajo RTV-jevci pravico stavkati, a mene in vseh, ki plačujemo, bi za popoln izdelek - program, njihov odnos znotraj hise RTV ne zanima. Zanimivo bi bilo primerjati ravnanje ORF in RTV. Mogoče bi takrat dobil odgovor, ki bi dajal upanje«.

DODATNO POJASNILO VARUHNJE S PRIPOROČILOM (POUDAREK)

Nikakor ne zagovarjam tega, da dobivate gledalci okrnjen izdelek. Samo pojasnila sem, da je stavkovni dan poseben. Tudi za šolstvo in zdravstvo plačujemo davke in prispevke, a so v primeru stavke šolnikov in zdravstvenega osebja te storitve okrnjene. Če bi za RTV-vsebine plačevali naročnino in bi to bilo pogodbeno razmerje, bi lahko zahtevali zmanjšanje plačila za čas okrnjene storitve. Ker pa gre pri RTV-prispevku za zakonsko predpisano dajatev, po obveznosti plačila podobno prispevkom za pokojninsko in zdravstveno blagajno, te možnosti ni. RTV Slovenija je RTV-prispevek dolžna pobirati (vključno z zamudnimi obrestmi), je pa z zakonom zavezana tudi k izvajanju predpisanega programa. Niso pa v zakonu zapisane pravice gledalcev za primer, ko RTV Slovenija tega programa ne izvaja v celoti. Zato bom na to opozorila v mesečnem poročilu za april in tudi na pristojnih komisijah. Vendar je rešitev tega zunaj RTV Slovenija, pri zakonodajalcu, torej Državnemu zboru.

Svetu RTV Slovenija pa bom poslala **priporočilo, da bi se predstavniki novinarskega sindikata, zaposlenih, aktivov novinarjev in vodstva dogovorili, kako med izvajanjem novinarske stavke ohraniti program čim bolj neokrnjen.**

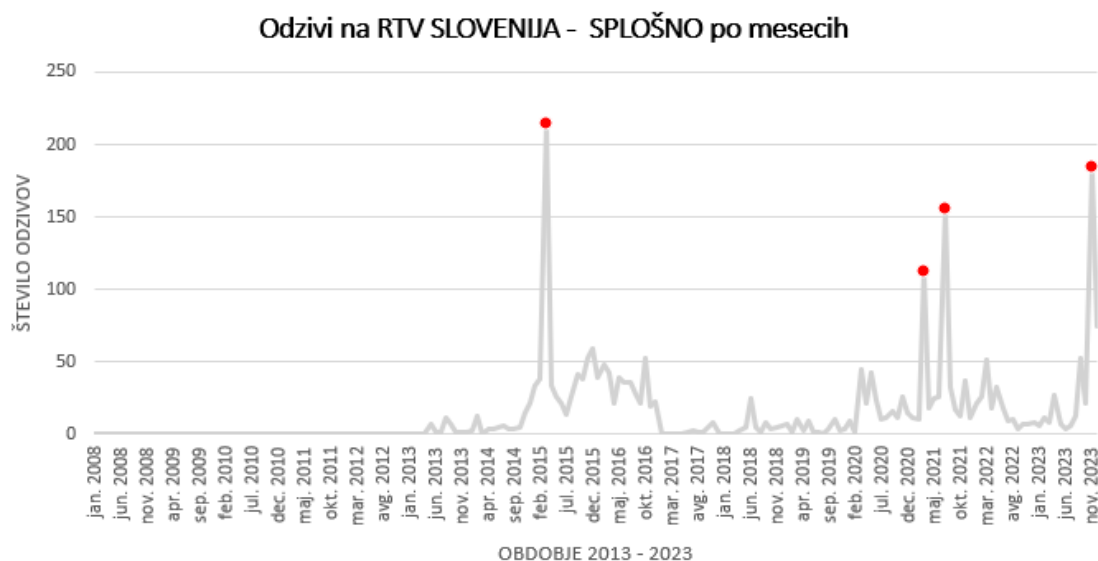
Gledalec se je ponovno odzval:

»Slednji odgovor je zajel bistvo, zato se Vam zahvaljujem. Veseli me pobuda za posredovanja še enega pogleda na krnitev programa; saj si nihče ne more razlagati/prilagajati in izvajati zakonsko predpisanega programa kot njegov prav na račun drugega. V takem primeru ne moremo govoriti o demokraciji, ampak o sistemu, ki je preživet in sodi vsekakor v kakšne druge čase. In tega se moramo/morajo zavedati vsi deležniki, tudi v šolstvu. In dobro mi je znano, da učitelji morajo čas zamujenega pridobivanja znanja nadoknaditi z učenci, ki pomoč potrebujejo oz. z vsemi, ki bi se čutili prikrajšani na dodatnih/dopolnilnih urah in z individualnim delom z učenci. In v Avstriji: za čas okrnjenega programa se ne plača prispevek. Kar lahko preverite. Vsekakor to v predpisih na RTV ni natančno dorečeno, zato je že skrajni čas, da se miselnost preteklega časa spremeni in na prvo mesto postavi gledalca. Če Vam bo uspelo s pobudami, hvala. In želim veliko poguma.«

4.5.5 RTV SPLOŠNO: TO IN ONO O JAVNEM MEDIJU

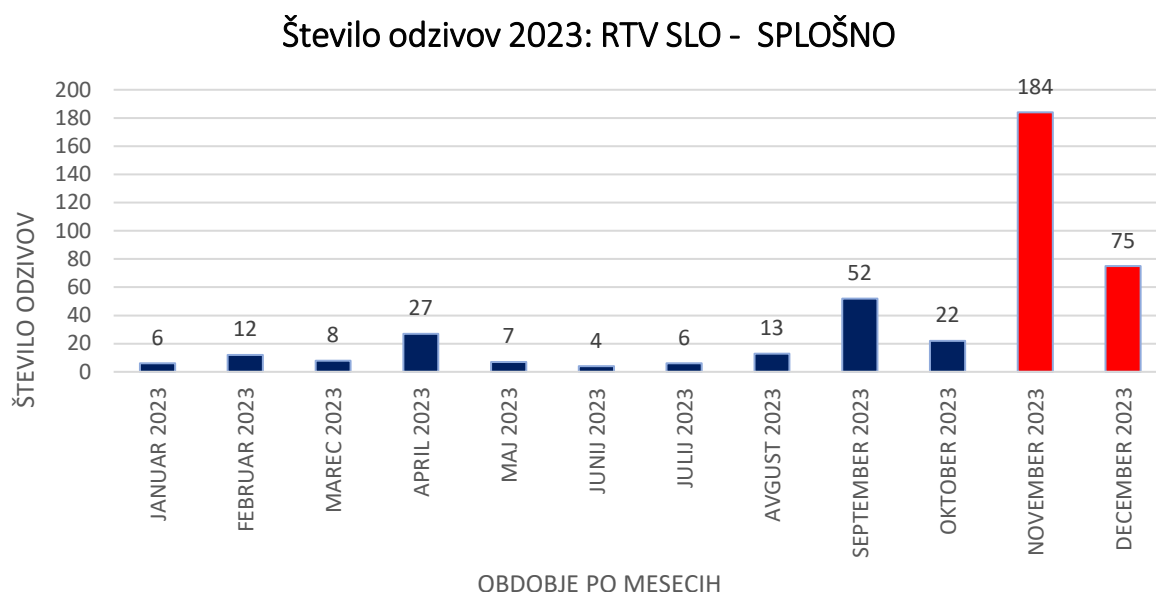
V to skupino Varuhinja uvršča odzive, ki se nanašajo na več medijev javnega zavoda skupaj (hkrati na TV, radio in MMC), na več enot zavoda, odzive o domnevnem konfliktu interesov zaposlenih zaradi neprimerne nastopanja v oglasih ali na družbenih omrežjih in druge odzive, ki se nanašajo na javni zavod in jih ni možno uvrstiti v eno od zgornjih kategorij.

V letu 2023 je bilo takšnih **416** odzivov, kar je skoraj podvojitve števila iz leta prej, ko jih je bilo 213, a manj kot leta 2021, ko jih je bilo 469, predvsem zaradi dveh izstopajočih mesecev: [julija 2021](#) (156) in [marca 2021](#) (112). Kot kaže spodnji graf, je bilo zelo veliko odzivov tudi leta 2015, ko je bil dosežen tudi mesečni rekord [marca](#) (215). V ostalih letih so bile številke nizke.

V letu 2023 so k visoki številki v tej kategoriji kar polovico prispevali odzivi na objave o morebitni ukinitvi nekaterih enot RTV Slovenija. Teh odzivov, prišli so novembra in decembra, je bilo 219.

Večje število odzivov, 17, je prišlo decembra še na napovedano krčenje Programsko-produkcijskega načrta RTV Slovenija za leto 2024. To se je seveda odrazilo tudi v izstopajoče visokih številkah odzivov v obeh mesecih.

Tretji večji sklop je 22 odzivov občinstva vseh treh medijev RTV Slovenija ob več množičnih shodih. Gledalci TV Slovenija, poslušalci Radija Slovenija in bralci MMC-ja so se ob skoraj vsakem shodu upokojevcev ali drugih skupin civilne družbe v letu 2023 odzvali s kritikami, da je RTV o shodu poročala premalo ali nič.

V to poglavje je uvrščenih tudi 27 pritožb občinstva zaradi neporočanja o srečanju mladih v Stični. Izkazalo se je, da TV Slovenija o dogodku res ni poročala, sta pa poročala radio in MMC.

Splošnih mnenj o poročanju RTV Slovenija je bilo v letu 2023 nekoliko manj, ker je bilo več mnenj samo na TV Slovenija, radio ali na druge konkretne vsebine in so zato uvrščena po posameznih uredništvih ali enotah.

Mnogih odzivov, ki so bili v tej kategoriji prejšnja leta, pa v letu 2023 praktično ni bilo. Zelo malo je bilo tudi odzivov na delovanje zaposlenih na družbenih omrežjih, verjetno tudi zato, ker je Varuhinja že prejšnja leta pojasnjevala, da za to ni pristojna in da za obstoječe smernice za nastopanje na družbenih omrežjih novinarski sindikati na RTV Slovenija v še trajajoči stavki zahtevajo umik, zato je njihova veljavnost vprašljiva. Zanimljivo malo je bilo odzivov o konfliktu interesov zaposlenih zaradi vodenja javnih prireditev, udeležbe na družbenih omrežjih in drugih oblik udejstvovanja zunaj RTV Slovenija. Večletni pozivi Varuhinje, da RTV Slovenija v prenovljenih Poklicnih merilih in načelih novinarske etike to podrobneje uredi, so se začeli uresničevati konec leta 2023, ko se je prenova teh pravil začela.

[NOVEMBER](#), str. 29: Odzivi na namige o morebitni ukinitvi nekaterih enot RTV Slovenija
[DECEMBER](#), str. 30: Decembrski odzivi na namige o morebitni ukinitvi nekaterih enot RTV Slovenija

Svet RTV SLO je na seji 22. novembra Upravi RTV SLO naložil, da pripravi in predloži izračune finančnih in kadrovskih učinkov morebitne ukinitve Glasbene produkcije, Rada Si, regionalnih radijskih in TV-programov v Kopru in Mariboru, Mediateke, ZKP ... Čeprav so člani sveta ob tem izrecno poudarili, da upravi nalagajo samo izračune in da to nikakor ne pomeni predloga za ukinitve enot, je javnost sklep razumela kot razmišljanje o možni ukinitvi teh enot. Novica je sprožila številne odzive proti ukinjanju teh enot in poglobljena pisma z utemeljitvami, kaj vse omenjene enote prispevajo k javnemu interesu na posameznih področjih. Novembra in decembra je Varuhinja prejela skupno **219** odzivov na to temo, največ v podporo Radiu Si in Glasbeni produkciji, veliko tudi v podporo regionalnim radijskim in TV-programom v Kopru in Mariboru, dva pa za ohranitev ZKP.

Nekaj primerov odzivov:

»V medijih sem zasledila informacijo o nameri ukinitve nekaterih enot RTV Slovenija, kot so Glasbena produkcija, oba regionalna centra (Koper in Maribor), Mediateka. Kot poslušalka in gledalka vaših programov temu močno nasprotujem. Želim si, da vodstvo zavoda RTV najde drugačno oziroma boljšo rešitev za čim boljše programe in ne za ukinjanje enot, ki so že dolgo časa eden največjih promotorjev slovenske kulture.« (T. K.)

»Rada bi poudarila, kako katastrofalna je ideja ukinitve simfonikov! Simfoniki so res daleč najboljši in najbolj vsestranski slovenski orkester. So skoraj narodni simbol.« (K. H.)

»Glasbena produkcija RTV SLO je hkrati identiteta in hrana našega kulturnega prostora! Je tu za rast, okus in zgodbo slehernega na drugi strani frekvenc. Tu naj tudi ostane! Ne silite nas nazaj na še vroča in podmazana kolesa!« (M. G., Sindikat Glosa, Orkester Slovenske filharmonije)

»Pišem Vam, da izrazim svojo podporo Radiu Si, Radiu Maribor ter TV Maribor in srčno upam, da ne ukinete ne njih in ne koprskih kolegov.« (V. K.)

»Sem iz Maribora in se mi zdi kakršnokoli ukinjanje Rada Maribor, Rada Si ali TV Maribor popolnoma nesmiselno in v popolnem nasprotju, kar so zagovorniki RTV ob zadnjem referendumu zagovarjali (ob informativnem programu tudi obstoj regionalnih centrov, pa arhiv, radiodifuzijo in tudi Big band). Na našem koncu vsi trije podpirajo lokalno okolje v najširšem pomenu besede.« (U. Ž.)

»Nad informacijo, da RTV SLO ukinja Radio Si, sem zgrožena. Da vodstvo RTV odreže najboljšo radijsko postajo, ki jo poslušam že 30 let, doma, v službi. To je edini radio, ki nudi vse informacije v vseh jezikih, odlično glasbo, odlične oddaje, prispevke in vrhunske moderatorje. S tem bi nastala nepopravljiva škoda.« (M. S.)

Odzivi imajo že veliko nastavkov javne razprave o pomenu RTV Slovenija in njenih enot, njenemu in njihovemu spreminjanju skozi čas, prilagajanju na nove potrebe in izzive družbe. Taka javna razprava bi bila vsekakor nujna vsakih nekaj let, v času finančne krize, v kateri se je RTV znašla sedaj, pa še toliko bolj, v takšni situaciji seveda nujno z vsemi ključnimi odločevalci na najvišji državni ravni. Vendar bi morala takšna javna razprava potekati po predhodni celoviti finančni, vsebinski in organizacijski analizi vseh delov RTV Slovenija, skupaj z razmislekom o zakonskih okvirih delovanja RTV Slovenija, s temeljitimi strokovnimi izhodišči in po možnosti tudi s primerno javnomnenjsko raziskavo o pričakovanih občinstva in različnih javnosti.

Brez teh celovitih osnovnih podatkov in izhodišč lahko vsi izražamo samo parcialna mnenja in izpostavimo samo nekatere vidike enot, o katerih je Svet RTV Slovenija želel stroškovne kazalnike. Kljub temu že ti vidiki prikazujejo množstvo raznolikih in nenadomestljivih učinkov, ki jih imajo navedene enote na domala nešteto vidikov delovanja slovenske družbe – od umetnosti in kulture do regionalnega razvoja, turizma, gospodarstva in društvenega delovanja, povezovanja čez državno mejo in vzpostavljanja manjših, tesnejših in močnejših identitet znotraj posamezne regije, glasbene skupnosti, skupin tujcev v Sloveniji /.../

Zakon o RTV Slovenija in Programski standardi navajajo naloge javne službe in vrednote, katerih izvajanje oziroma uresničevanje bi bilo brez OE Glasbena produkcija, Mediateke, ZKP, Radia Si ter regionalnih radijskih in televizijskih programov v Kopru in Mariboru okrnjeno. Brez prvih treh bi izginiли zlasti mnogi vidiki umetniškega ustvarjanja in poustvarjanja, njunega arhiviranja in zapisovanja ter mednarodnega sodelovanja, brez Radia Si pa obveščanje tujejezične javnosti o razmerah in dogajanju v Sloveniji. Ukinitve regionalnih radijskih in televizijskih programov pa bi pomenila ukinitve regijske uredniške in produkcijske avtonomije in s tem izgubo pluralnosti na vseh področjih.

Zato menim, da je vaša podpora ohranitvi vseh regionalnih programov v RC Maribor in RC Koper, Radia Si, Glasbene produkcije, Mediateke in ZKP utemeljena.

Svetu RTV Slovenija pa priporočam, da pred razmisleki o morebitnih ukinitvah posameznih enot ali njihovi reorganizaciji pripravi temeljite in celovite finančne, kadrovske, vsebinske in druge analize, kontekstualizirane s finančnimi, kadrovskimi, programskimi in organizacijskimi učinki.

Celotno poročilo o odzivih občinstva ter mnenje in priporočilo Varuhinje so objavljeni v posebnem [POROČILU](#) o odzivih na namige o morebitni ukinitvi nekaterih enot RTV Slovenija.

4.5.5.2 O skromnejšem PPN za leto 2024

[DECEMBER](#), str. 30: Odzivi na sprejet Programsko-produkcijski načrt za leto 2024

Svet RTV Slovenija je 21. decembra 2023 potrdil Programsko-produkcijski načrt (v nadaljevanju PPN) in Finančni načrt za leto 2024. Predvideno krčenje vsebin je sprožilo 17 odzivov posameznikov in javnih ustanov. Največ se jih je odzvalo na napovedano krčenje sredstev programa Ars; nekaj na premik oddaje Kultura v kasnejši večerni termin, nekaj na krčenje drugih oddaj in vsebin. Primera odzivov:

»Zgrožena sem nad informacijo o krajšanju oddaj o kulturi in premikanju termina. Kam gremo?«
(C. B. R.)

»Ukinjajo oddaje, ki jih imam rada. Ne razumem, da od 2012 niso dvignili RTV-prispevka. Sem razočarana, da se grejo na RTV politiko, saj nekaj je dobrih novinarjev, ki si upajo. Ni prav, da ne bo Popevke, festivalov ... Pa po novem letu bo preveč ponovitev.« (V. K.)

Odzivi na napovedano krčenje sredstev programa Ars

»Ohranjanje programa Ars, kulturno-umetniškega programa Radia Slovenija, pomeni tudi ohranjanje in razvoj igralske umetnosti, pomembnega in močno razvitega segmenta kulture. Brez prisotnosti dramske in literarne umetnosti v javnem radijskem mediju, ki je in ostaja pozitivna sila, ki prispeva h kulturni, socialni in ekonomski blaginji družbe, ni zagotovila, da se tradicije, zgodbe in umetniške prakse skupnosti prenašajo na prihodnje generacije, kar prispeva k občutku kontinuitete in identitete. /.../ Umetniški sektor je pomemben sestavni del raznolikega in dinamičnega gospodarstva, ki prispeva k ustvarjanju delovnih mest, razvoju in kulturni diplomaciji. /.../

Združenje dramatik Slovenije zato ostro nasprotuje načrtovanim rezom, ki pomenijo omejevanje svobode izražanja. Upad umetniške produkcije je politična cenzura. Je omejitev ustvarjalne svobode, ki vzpostavlja okolje strahu.

Dušenje umetniških glasov prispeva k pomanjkanju raznolikosti v vsakodnevnem izražanju in s tem propad kulture.« (predsednik Združenja dramatik ddr. B. M.)

»Stvari so v resnici zelo preproste: kdor posluša Ars, sliši in razume marsikaj, kar se v politično razklanem medijskem prostoru bipolarno siromaši na eno ali drugo naklonjenost. Kdor posluša Ars, si oddahne in se spočije, ker njegovih vsebin ne obremenjujejo agresivni komercialni interesi. Kdor posluša Ars, posluša strokovnjake in umetnike, ki jim v besedo ne skačejo senzacionalistično prenapeti voditelji. Zato poslušamo program Ars.

Stvari so v resnici še bolj preproste: RTV-prispevek je brez dvoma edina stvar v tej državi, ki se v dvanajstih letih ni podražila niti za cent. Ni težko uganiti, zakaj: ker o vrednosti nacionalne medijske in kulturne hiše odloča politika. /.../

Program Ars je nekaj posebnega, je en sam, unikaten in po kakovosti svetovno primerljiv. Krčenje sredstev na tako imenovani variabili ne pomeni nič drugega kot znova žrtvovati neodvisne, samostojne, samozaposlene – z drugimi besedami, prekarne sodelavce programa Ars. Ne spomnimo se, da bi vladajoča politika kaj takega napovedovala v predvolilnem času. Nismo pa pozabili, da smo filmski ustvarjalci glasno podprli referendum o novem Zakonu o RTV. Takšno poseganje v program Ars nikakor ni v skladu z referendumsko voljo slovenskih volivcev. Najsi bo novo vodstvo RTV še tako novo, treba je jasno povedati, da s takšno ekonomsko politiko zgolj nadaljuje dolgotrajno, politično kratkovidno medijsko lobotomijo, ki ogroža našo nacionalno in kulturno suverenost. /.../« (Društvo slovenskih režiserjev in režiserk)

»/.../ Program ARS z vsemi uredništvi, ter OE Glasbena produkcija, Glasbeni arhiv in založba ZKP niso le vitalni deli RTV Slovenija, pač pa vitalni organi slovenske kulture in družbe. V našem prostoru nimajo alternative. Nihče drug ne bo namesto Slovencev samih skrbel za spodbujanje,

snemanje in promocijo slovenske umetniške ustvarjalnosti, niti znanstvenemu in umetniškemu kritičnemu umu omogočal, da bogatita in kakovostno zračita slovenski kulturni prostor. Z načrtovanimi finančni rezi ne bosta hudo prizadeti le slovenska umetniška beseda in glasba v državi, pač pa tudi njuno predstavljanje in promocija v mednarodnem prostoru.

Modra država ne spodnaša platforme za predstavljanje umetnosti in znanosti, ker se zaveda pomena kritične refleksije, saj je ta bistveni dejavnik kakovostnega razvoja.

Modra država ne varčuje pri ustvarjalnosti, pač pa jo neguje in spodbuja, saj gre za dejavnik, ki omogoča vsestranski napredek družbe.

Država, ki zase trdi, da je utemeljena na kulturi, mora omogočati svoji kulturi promocijo in predstavljanje navzven, saj je ta eden od temeljnih elementov njene identitete, ugleda in kredibilnosti v mednarodni skupnosti. /.../

Pozivamo ustanovitelja RTV Slovenija, da najde sistemsko rešitev in s tem omogoči celotni nacionalni RTV normalno delovanje!» (Občni zbor Društva slovenskih skladateljev)

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM IN PRIPOMBAMI (POUDAREK)

Zahvaljujem se vam za poslano mnenje o napovedanem ukinjanju oddaj. Tudi na podlagi vaše pripombe, pripomb gledalcev in poslušalcev ter strokovnih in stanovskih združenj, ki so se v decembru odzvali na napovedano krčenje oddaj, sem 21. decembra na seji Sveta RTV Slovenija, na kateri so obravnavali Programsko-produkcijski načrt (PPN) 2024, podala na PPN 2024 naslednje pripombe:

»Za Programsko-produkcijski načrt 2024 sem dala pripravljavcem 50 priporočil. Predzadnja ali zadnja verzija PPN (tista, ki sem jo prejela nazadnje) je nekaj priporočil upoštevala, med njimi dve zelo pomembni. Prvo je, da kljub manjšemu proračunu PPN 2024 ni posegel v dostopnost vsebin za invalide in v programe za italijansko in madžarsko narodno skupnost. Drugo je, da RTV Slovenija zagotavlja v letu 2024 prenose olimpijskih iger in evropskega prvenstva v nogometu, kar je bilo moje priporočilo in želja mnogih gledalcev (dostop do najpomembnejših tekem nacionalnih reprezentanc).

Pri večini uredništev se tudi pozna trud, da bi z manj denarja naredili več. Vendar je tudi očitno, da vsa uredništva pri tem niso v enakem položaju, ker niso vsa enako odvisna od variabilnih stroškov.

In tu se kažejo težave, ki pomenijo tudi kršenje pravic gledalcev in poslušalcev, to je, da jim javna RTV nudi **zakonsko predpisane informativne, kulturne, izobraževalne, razvedrilne in druge vsebine**. V tem PPN-ju so ostale v skoraj enakem obsegu informativne vsebine (ki so se verjetno celo povečale, če sem uvrstimo še novo oddajo Športnega programa TV Slovenija, ki po vsebini sodi v Informativni program), zelo pa so se zmanjšale vsebine drugih treh področij. Najbolj usodno pri radijskem programu Ars, ki je bil očitno primoran za tretjino ali celo polovico zmanjšati najbolj ustvarjalne avtorske vsebine: literarne oddaje, premierne radijske igre, literarne večere, duhovno misel, umetnostno kritiko. Vse to še posebej skrbi iz dveh razlogov: ker se je število teh oddaj in vsebin že zelo zmanjšalo v prejšnjih letih in ker so to žanri, formati in oblike ustvarjalnosti, ki jih ne goji skoraj noben drug medij v Sloveniji in je zato z javnega in nacionalnega vidika še toliko pomembnejše, da obstanejo vsaj na javni RTV.

Podobno velja za Kulturni in umetniški program na TV Slovenija. Ta PPN gledalkam in gledalcem jemlje tisto, kar največkrat pohvalijo, kar jim vliva zaupanje v javno TV in ohranja gledanost: domače in tuje dokumentarne oddaje. Dokumentarnih filmov je za pol manj, lastnih izobraževalno-dokumentarnih oddaj za tretjino oziroma kar 13 manj, pri tujem programu je manj vseh kakovostnih filmov in v povprečju za pol manj vseh zvrsti dokumentarnih oddaj.

Podobno ta PPN slabi tudi Otroški in mladinski ter Izobraževalni program: manj kakovostnih risank in manj tujih serij za mlade pomeni, da bodo otroci in mladi, torej naša prihodnost, izpostavljeni drugim, manj kakovostnim vsebinam, pa tudi morda za vedno izgubljeni gledalci.

Če preskočim na drugi konec starostne lestvice, k starejšim, skrbi še en rez: zmanjšanje števila oddaj Ah, ta leta!, še ene avtorske oddaje TV Slovenija, ki je izjemno dobro sprejeta. V PPN-ju je 9 oddaj manj, skupno jih ostaja samo 30. To pomeni le dobro polovico vseh tednov v letu. Že doslej so se gledalci TV Slovenija pritoževali, da so poleti, julija in avgusta, na sporedu skoraj samo ponovitve oddaj. S tem PPN-jem se poletno obdobje brez premiernih oddaj podaljšuje z dveh na tri mesece; mnogih oddaj, med njimi veliko razvedrilnih, ki so prav tako med gledalci zelo dobro sprejete, ne bo na sporedu kar štiri mesece. To bo najbolj prizadelo najbolj ranljive skupine in najbolj zvesto občinstvo: starejše, bolne, invalide, osamljene, socialno šibke.

Zato menim, da ta PPN ne sledi interesom javnosti.

V zadnjih tednih sem prejela na predvideno krčenje vsebin veliko odzivov, od posameznikov in od pomembnih javnih ustanov. Opozarjali so na mnoge naloge javne RTV, ki jih ne opravlja nihče drug ali pa jih opravljajo vse slabše – od informiranja, kjer zaradi koncentracije medijev javnost dobiva vse manj in vse slabše informacije, do kulture, manjših športov, regionalnih vsebin, narodnih skupnosti, vseh manjšin ... To je seveda tema za ustanovitelja RTV in za celotno družbo, ki se mora odločiti, kakšno prihodnost želi, na meni in na vas pa je, da jih na to opozorimo.«

Pripombe, kot tudi Priporočila za PPN 2024, so objavljeni na spletni strani [Varuhinje](#), predlog PPN pa [tukaj](#). PPN 2024 je bil, kot ste najbrž spremljali, kljub mnogim pripombam (tudi članov Sveta RTV Slovenija), 21. 12. 2023 sprejet, vendar v letu 2024 pričakujemo njegovo spremembo v smeri, da v drugi polovici leta program ne bo tako okrnjen, kot je sedaj. Tako je na seji tudi obljubila Uprava RTV Slovenija.

V dobro vseh gledalk in gledalcev, poslušalk in poslušalcev ter uporabnikov spletnih strani in drugih storitev RTV Slovenija upam, da bodo kulturne, izobraževalne, dokumentarne in druge oddaje v letu 2024 izpeljane vsaj v enakem obsegu kot leta 2023.

4.5.5.3 Okrnjen TV-program v poletnih mesecih

[JULIJ, str. 26: Ponovitve, ponovitve ...; JULIJ, str. 27: Osiromašen program v poletnem času](#)

»/.../Od junija do septembra se vse oddaje ponavljajo. Ampak vse! Predstavljajte si, da ste bolnik v postelji in je televizija vaš edini prijatelj v sobi. Če nimaš kableskega operaterja, gledaš vsak dan isto, vse si že videl. Gledam druge programe, hrvaške, srbske, Črna Gora, Avstrija itd., vsi imajo zjutraj program v živo! /.../« (M. M.)

»Moja pritožba se nanaša na vsebino in obseg programa na TV Slovenija v poletnem času. RTV Slovenija namreč v tem času redno zmanjšuje obseg in vsebino programov. Predvsem kot gledalec pogrešam jutranji program in novice v dopoldanskem času. Ob navedeni opustitvi dopoldanskega programa je dejansko bistveno zmanjšan tudi obseg pogovornih oddaj v preostalem terminu. Moteče so tudi stalne ponovitve prek vsega programskega časa, ki bi lahko bile oziroma so na MMC. Poletna opustitev dopoldanskega programa po lastnem poizvedovanju prizadene predvsem upokoјence, ki v poletnem času niso v tolikšnem številu kot ostali na dopustu. Prav tako v poletnem času niso na dopustu vsi prebivalci Slovenije ves čas, praviloma koristijo največ 14 dni, tako ne vidim nobenega smiselnega razloga za tako veliko zmanjšanje obsega programa. Smiselno bi bilo edino povečanje obsega otroškega programa v dopoldanskem času, saj velja tudi za otroke, da so na dopustu enak čas kot starši, doma pa so ves preostali poletni čas. /.../« (S. K.)

ODGOVOR VARUHINJE

Glede velikega števila ponovitev v poletnem času delim z vami upravičeno nejevoljo. Kot Varuhinja sem že lani v Priporočila za Programsko-produkcijski načrt za leto 2023 zapisala, da je poleti na sporedu preveč ponovitev in premalo premiernih oddaj. Na to pripombo je bilo dodanih nekaj oddaj Razvedrilnega programa in dve oddaji Informativnega programa, sicer pa so poleti umanjale številne oddaje, od jutranjih poročil do oddaje Dobro jutro. Že lani sem zapisala, da je to nesprejemljivo, še posebej, ker so zaradi tega prikrajšani najbolj ranljivi: bolniki, invalidi, socialno šibki, upokoјenci – torej tisti, ki poletja ne preživljajo na dopustu, temveč doma. Zato pričakujejo, da jim bo RTV Slovenija ponudila primeren program, vendar tega ne dobijo. Na to bom ponovno opozorila in upam, da bo prihodnje poletje na TV Slovenija na sporedu več premiernih oddaj. /.../

4.5.5.4 (Ne)poročanje o shodu upokoјencev

FEBRUAR, str. 37: O shodu upokoјencev

»Danes je protest upokoјencev. Vaši sodelavci /.../ zopet nič ne poročajo. /.../« (J. L.)

ODGOVOR VARUHINJE

Morda ste zapis poslali prehitro, še preden se je v Dnevniku pojavilo poročilo o shodu. V Dnevniku TV Slovenija 1. 2. je bil približno 5 minut po začetku objavljen kar obsežen prispevek o protestu upokoјencev: skupaj z napovedjo je trajal 1 minuto in 46 sekund, pripravil ga je novinar Gašper Petovar, vključeval je več izjav udeležencev in pobudnikov shoda. TV Slovenija je o protestu v Ljubljani pripravila isti dan še nekoliko daljši prispevek tudi v Odmevih. O protestu sta poročala tudi Radio Prvi in MMC RTV Slovenija.

SEPTEMBER, str. 41: Poročanje o shodu upokoјencev, 6. 9.

6 gledalcev se je odzvalo z nezadovoljstvom in jezo, ker po njihovem mnenju TV Slovenija in MMC nista poročala o shodu upokoјencev, ki je potekal 6. septembra v Ljubljani. Iz odzivov:

»Ne morem razumeti novega vodstva RTV Slovenija. Današnji shod slovenskih upokojencev je bil dogodek, ki zanima večino gledalcev. A vodstvo ga ni dovolilo prenašat. Niti poročat o njem. Kam to pelje?« (T. N.)

»V sredo, 6. 9.2023, je bil v Ljubljani protestni shod upokojencev. O protestu niste poročali niti v Dnevniku niti v Odmevih. Vaše informiranje ni celovito o vseh dogodkih, ampak samo selektivno glede na mnenje vlade./.../« (M. M.)

Urednica Dnevnika, 6. 9., Tadeja Anžlovar

V Poročilih ob 17. uri smo imeli vklop v živo z izjavami, v Dnevniku pa novico, ker smo se strinjali, da obsežneje poročamo le, če bo »kaj posebnega«. O obliki in obsegu poročanja sva se sproti dogovarjala z novinarjem, ki je dogodek spremljal. Ker je bil shod končan v dobri uri in je bilo na njem manj ljudi kot običajno, sem menila, da je v Dnevniku dovolj novica o tem, tudi zaradi množice drugih (za širšo javnost pomembnejših) dogodkov. Planirane smo imeli tudi izjave, pa smo se jim morali zaradi dolžine odpovedati.

V. d. urednice Uredništva za nove medije Ksenja Tratnik

Dogodek smo pokrili na terenu, prispevek je bil objavljen ob 16.50, vanj je bil potem naknadno dodan tudi video prispevek TV Slovenija.

<https://www.rtv slo.si/slovenija/institut-1-oktober- napovedal-vlozitev-predloga-zakona-za-izplacilo-izrednih-dodatkov-upokojencem/680503>

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Zapisano in pregled oddaj Poročila ob petih, Dnevnik in Odmevi vašim trditvam pritrjuje le deloma. V Odmevih o protestu res ni bilo poročila ali vesti, so pa o shodu poročali v Poročilih ob petih in v osrednji dnevnoinformativni oddaji, Dnevniku. Glede na to, da ni šlo za prvi shod, temveč za že sedmi shod letos, je bilo poročanje – tudi glede na okoliščine, ki jih je pojasnila dnevna urednica Dnevnika – primerno. Obseg in količino poročanja namreč določa več dejavnikov: poleg pomena, vsebine, posebnosti, aktualnosti, števila in pomembnosti udeležencev in drugih vidikov samega dogodka tudi število in pomen drugih dogodkov istega dne, čas dogodka in še mnogi drugi dejavniki. Med drugim mediji posvetijo več pozornosti prvim shodom neke skupine ali na neko temo, ko se ti ponavljajo, pa zanimanje javnosti in medijev zanje ter obseg poročanja postopoma usihata.

TV Slovenija je o shodu poročala v prvih poročilih po dogodku, kar je primerno, in v osrednji dnevnoinformativni oddaji. Urednica je tudi primerno pojasnila, zakaj je bila v Dnevniku objavljena samo vest brez izjav. O shodu je poročal tudi MMC. Zato menim, da je bilo poročanje TV Slovenija in MMC o shodu primerno.

OKTOBER, str. 35: Očitki na poročanje RTV Slovenija o shodu upokojencev, 18. oktobra

Varuhinja je prejela 13 odzivov na poročanje RTV Slovenija o 8. shodu upokojencev, 18. oktobra 2023. Po številu so med njimi prevladovali odzivi na TV Slovenija, kjer je gledalke in gledalce zmotilo predvsem navajanje števila udeležencev shoda. Nekaj jih je izrazilo nejevoljo, ker ni bilo

prenosa shoda, večina pa je menila, da so bili TV-prispevki preskopi in da gre za dvojna merila pri poročanju z različnih shodov. Eden od poslušalcev je Radiu Prvi očital celo »medijsko blokado informacij javnega pomena«. Nekaj odzivov:

»/.../ O praktično totalni blokadi pa lahko govorimo glede poročanja o shodu Inštituta 1. oktober to sredo, 18. oktobra 2023, čeprav se ga je udeležilo zopet veliko število državljanov, okroglo 20.000 udeležencev. /.../

Edino v drugem Dnevniku je bil kratka informacija o protestu, ki se ga je udeležilo »nekaj sto udeležencev«. Dolžina prispevka, ki je bil umeščen ob koncu oddaje: 14 sekund. Takega prispevka bolje, da ni bilo, saj je bil prej namenjen diskreditaciji (št. udeležencev!) kot informaciji. Npr.: Niti besede o ustanavljanju stranke upokojencev /.../

Kot drugo pa v odboru DEM ugotavljamo, da prihaja do zelo različne obravnave shodov. Neprijavljen shodi s strani Skupščine ljudstva, ki so potekali že pred desetimi leti (najprej v Mariboru in nato v Ljubljani) je bila namenjena velika publiciteta. Podobno ob znanih "kolesarskih" protestih in nevladnikov s strani 8. marca ter drugih asociacij. Zato se ni čuditi opazki, da je bila RTV SLO njihova oglasna deska. /.../

Seveda je to stvar presoje urednikov, upoštevanje teže dogodka ter vprašanje spoštovanja prioritete, nedopustno pa je, da se uporabljajo različni standardi oz. dvojna merila. S tem pa se ruši temeljni postulat demokracije: enakopravnost.« (A. M.)

»/.../ Glede na bližino včerajšnjega protesta upokojencev popoldne v organizaciji Inštituta 1. oktober sem pričakoval nekajminutno vsebinsko in slikovno reportažo: zakaj protest, proti komu, ali je potekal mirno in kulturno. Glede na poročanja privatnih TV postaj ni bilo par 100 ljudi, temveč par tisoč in rabimo korektne informacije, primerljive s poročanjem, ko protestira Inštitut 8. marec z 10 - 20 udeleženci.« (F. Z.)

»Zanima me, zakaj je bilo danes, 19. 10., v poročilih ob petih na TVS1 namenjeno zborovanju "nekaj deset ljudi" v podporo Palestincem več ali enako pozornosti, kot zborovanju upokojencev z več kot 10.000 udeleženci v Dnevniku dan prej? Se vam zdi tak pristop do prioritete pri poročanju in obveščanju v skladu z Zakonom o RTVS glede informiranja?« (E. K.)

V. d. odgovorne urednice Informativnega programa TV Slovenija Polona Fijavž (na več odzivov)

Skladno z dogovorom jutranje uredniške ekipe, sta z obeh shodov poročala novinarja s terena. Pri shodu upokojencev je oceno števila udeležencev dal novinar s terena, sicer je v takih primerih najbolj relevantna ocena policije, ki pa je običajno dostopna šele po samem dogodku, zato je v dnevno poročanje ne moremo vključiti. Drugi shod je v času naših informativnih oddaj še trajal, zato se je novinar vklopil v Dnevnik. Pri shodu upokojencev je šlo za 8. shod po vrsti, tudi zaradi velikega števila aktualnih dogodkov je bila objavljena vest. Pri protestu v podporo Palestini je šlo za prvi protest po začetku nove vojne na Bližnjem vzhodu. Ta protest je bil pod drobnogledom javnosti tudi zaradi varnostnega vidika, tako kot podobni dogodki v tujini. Ker so bili prikazani posnetki s samega začetka protesta, je na podlagi tega težko razbrati število udeležencev protesta. Tudi tu bi bila najbolj relevantna ocena števila protestnikov s strani policije, ki pa takrat ni bila dostopna.

V . d. odgovornega urednika Radia Prvi **Danijel Poslek** (na odziv A. M.)

Poudarjam, da ne gre za nobeno medijsko blokado. To potrjujejo tudi naše siceršnje objave o protestu upokoјencev, naj naštejem le tiste, ki smo jih v preteklih mesecih imeli v osrednjih informativnih oddajah:

- 1. 2. Radijski dnevnik; povzetek dogajanja
- 1. 3. Radijski dnevnik; povzetek dogajanja
- 1. 3. Zrcalo dneva; povzetek dogajanja
- 31. 3. Radijski dnevnik; povzetek dogajanja
- 24. 4. Dogodki in odmevi; poročilo o zbiranju podpisov pod novelo zakona
- 26. 4. Radijski dnevnik; o zbiranju podpisov
- 3. 5. Druga jutranja kronika; napoved protestnega shoda
- 3. 5. Radijski dnevnik; povzetek dogajanja na protestu
- 3. 5. Zrcalo dneva; povzetek dogajanja na protestu
- 31. 5. Radijski dnevnik; o verbalnih napadih na novinarje
- 1. 6. Dogodki in odmevi; odziv P. Rutarja na incident

Tako, kot je veljalo za podobne proteste v preteklosti, pa se uredništvo samostojno odloča ali bo vsakega v seriji zaporednih pokrilo ali ne. Dozdajšnja praksa je bila (tudi pri omenjenih kolesarskih protestih), da ne, povsem enako smo ravnali v tem primeru. Hkrati pa poudarjam, da se o pokritju posameznih dogodkov vsakič znova odločamo tudi po kriteriju pomembnosti in relevantnosti dogodka za širšo javnost.

IZ ODGOVORA VARUHNJE Z MNENJEM

Glede očitka, da se je na RTV Slovenija zgodila »totalna blokada« poročanja o shodu upokoјencev 18. 10. ugotavljam, da to ne drži.

Spletni portal MMC je objavil o shodu podrobno poročilo v obsegu 3313 znakov s presledki, kar spada med daljša novinarska poročila. Opremil jih je s sedmimi poročevalskimi in reportažnimi fotografijami fotografske agencije BoBo. Poročilo je na spletnem mestu rtslo.si dostopno [tukaj](#). TV Slovenija je o shodu objavila 14 sekund dolgo vest v Dnevniku, osrednji informativni oddaji. Dejstvo je, da je bilo poročanje vseh treh medijev različno. Na to, kako in koliko poroča kateri medij, vpliva veliko dejavnikov. Prvi je že narava in obseg (časovni in/ali prostorski) medija: spletni portal MMC ima na voljo skoraj neomejen prostor in če o dogodku poroča Slovenska tiskovna agencija, katere naročnik je, je izpolnjen še drugi pogoj za poročanje. Potem se uredniki za objavo odločajo še po ostalih merilih: pomembnost dogodka v danem trenutku za širšo družbo, vsebina dogodka, pomembnost oseb, ki so na njem zbrane, posebnost in nenavadnost dogodka, novost, pa tudi čas in kraj dogodka ter količina drugih podobno pomembnih dogodkov na isti dan. Na dan shoda upokoјencev je bilo pomembnih in aktualnih dogodkov doma in po svetu veliko, zato je to ožilo razpoložljivi čas za poročanje o shodu.

Radio bi mu lahko namenil kratko vest v Radijskem dnevniku ob 18.30 ali v večerni oddaji Zrcalo dneva, medtem ko v osrednji informativni oddaji Dogodki in odmevi to ni bilo možno - razen z vklopom v živo, za kar pa dogodek ni bil dovolj pomemben.

Glede na število udeležencev, ki jih je bilo, sodeč po fotografijah na MMC, precej več kot le »nekaj sto«, so ti poročilo pričakovali. Vendar pa je število udeležencev le eno od meril poročanja.

Če sklenem: shod bi si, če bi v prid temu govorili tudi drugi dejavniki, zaslužil na TV Slovenija in Radiu Slovenija kakšno sekundo več, nikakor pa ne moremo govoriti o »totalni medijski blokadi« shoda.

Navedba števila udeležencev v TV Dnevniku »nekaj sto« pa je bila podcenjena. To je bilo razvidno iz videoposnetkov in iz fotografij; če točno število ni znano, je bolje številko izpustiti in v vesti, četudi kratki, število udeležencev prikazati s primernim (širokim) kadrom.

4.5.5.5 Premalo poročanja o srečanju mladih in o rekordu

[SEPTEMBER, str. 42: Srečanje katoliške mladine v Stični, 16. 9.: Kritike zaradi \(ne\)poročanja](#)

27 gledalk in gledalcev je v pisnih odzivih protestiralo, ker naj TV Slovenija ne bi poročala o tradicionalnem festivalu v Stični, na katerem se je zbralo več tisoč mladih. Primer odziva:

»V soboto je bilo srečanje mladih v Stični. Bilo je 4000 udeležencev. Zakaj o dogodku niste poročali? Za primer naj navedem Parado ponosa v Mariboru, kjer je bilo 300 udeležencev. O tem pa ste poročali. Kakšne kriterije za poročanje imate na RTV?« (U. J.)

Urednica Dnevnika , 16. 9., Valentina Plaskan

Dogodka v Stični letos žal nismo uspeli pokriti, ker nam kadrovske kapacitete tisti konec tedna tega niso dopuščale.

Stična spada pod dopisniški teren, sama pa sem imela v Ljubljani zgolj enega dežurnega novinarja. Dopisnika za tisti konec tedna nismo imeli na razpolago. Prispevek o dogodku »Stična mladih« je bil 24. 9. 2023 predvajan v oddaji Obzorja duha. Prav tako moram pojasniti, da parade ponosa nismo pokrivali, smo se pa naslednji dan odzvali na poročanje o nasilju in izgredih, ki so se dan pred tem zgodili na Paradi ponosa v Mariboru. Posnetki, ki so bili uporabljeni v prispevku, so bili last druge televizijske hiše. Če bi se podoben dogodek zgodil v Stični, bi se nanj naslednji dan zagotovo odzvali.

Vsem, ki jih je (ne)poročanje z dogodka Stična mladih morebiti prizadelo, se v imenu ekipe iskreno opravičujem.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Urednica je primerno pojasnila, zakaj v Dnevniku niso poročali o dogodku v Stični, pa tudi, da prav tako niso poročali o Paradi ponosa v Mariboru. Zato v teh dveh primerih nikakor ne moremo govoriti o neuravnoteženem ali pristranskem poročanju, saj so bila merila do obeh dogodkih enaka.

Drži, da je eno od meril uredniške presoje o uvrstitvi dogodka v oddajo tudi posebnost dogajanja, kot je bil incident na Paradi ponosa, o katerem je TV Slovenija na kratko poročala naslednji dan. V javnem interesu je, da mediji poročajo o odklonih in negativnih pojavih v družbi,

med katere spadajo tudi javno izražanje nestrpnosti do različnih manjšin ali drugih družbenih skupin. /.../

Poleg Dnevnika ima TV Slovenija tudi vrsto drugih oddaj in tako je bila srečanju mladih v Stični namenjena skoraj 4 minute dolga oddaja Obzorja duha 24. septembra. Ogledate si jo lahko v arhivu RTV Slovenija oziroma na povezavi: <https://365.rtvlo.si/arhiv/obzorja-duha/174989032>.

Že na dan srečanja v Stični, 16. 9., pa so o dogajanju med drugim poročali tudi drugi mediji RTV Slovenija:

- spletni portal MMC: <https://www.rtvlo.si/slovenija/na-tradicionalnem-festivalu-v-sticni-se-je-zbralo-vec-tisoc-mladih-katolicanov/681601>;

- program Ars: <https://ars.rtvlo.si/podkast/sledi-vecnosti/173250414/174985159> in

- Prvi program Radia Slovenija v osrednji informativni oddaji Dogodki in odmevi: <https://365.rtvlo.si/arhiv/dogodki-in-odmevi/174987012> (poročilo o tem začne na času 18.55).

4.5.5.6 Odzivnost RTV ustvarjalcev programskih vsebin v času izrednih razmer

AVGUST, str. 34: Obveščanje RTV Slovenija o izrednih razmerah, 4. 8.

Trije odzivi 4. avgusta med 7. in 9. uro so izražali razočaranje, ker da RTV Slovenija ni ažurno in zadostno poročala o izrednih razmerah zaradi poplav v Sloveniji. Navajamo dva primera:

»Protestiram, ker na RTV v tem času kar ponavljate oddaje. V Sloveniji je zaradi neurij izredno stanje, vaših TV ekip pa ni nikjer, da bi prikazali stanje na terenu. Ali ste sploh sposobni kot javna TV delovati v takih razmerah? Kot državljan sem zelo razočaran nad vašo neaktivnostjo.« (F. O.)

»Ne vem, kaj dela množica novinarjev na MMC. Običajno najprej preberem ravno MMC, pa sem vedno bolj razočarana. Danes zjutraj (op. a.: 4. 8.), recimo, še ni bilo nič novic o posledicah močnega dežja. Nato sem primerjala poročanje 24ur in ugotovila, da so ti 8 minut pred MMC objavili podatke o stanju in neprevoznosti cest. /.../« (M. R.)

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM

Hvala za poslano in za pričakovanje, da se RTV Slovenija hitro in profesionalno odziva na izredne razmere.

Najprej vam pošiljam pojasnilo **Uredništva MMC**:

»Prva novica o neurjih je bila objavljena ob 6.18., in to pred 24ur. Zadnji update včeraj je bil ob 23.45. Novic je vsako minuto več, vsi delamo po razpoložljivih močeh. Nočnih dežurstev nam kadrovske kapacitete ne omogočajo.«

Temu odgovoru dodajam, da lahko na MMC od 6.18 dalje spremljate veliko informacij o neurju, prva tako je bilo veliko novic na Prvem programu Radia Slovenija in na Valu 202.

Tudi TV Slovenija je poslala ekipe na teren že zjutraj, saj je ob 10. uri pripravila Izredna poročila ob poplavah, s posnetki s terena in tremi oglašnji novinarjev v živo s terena: iz Begunj na Gorenjskem (Marjeta Klemenc), Komende (Rok Šuligoj), Šmartnega ob Paki (Duška Lah). Vsa oglašanja so spremljali tudi sveži posnetki.

Ob 11. uri bo TV SLO 3 prenašala novinarsko konferenco (z znakovnim jezikom) o izrednih razmerah.

Zato menim, da se je javna RTV tokrat primerno odzvala.

4.5.5.7 Mnenja o stavki na RTV Slovenija

APRIL, str. 57: O stavki zaposlenih na RTV Slovenija, 4.4.

Na aprilsko stavko zaposlenih na RTV Slovenija je Varuhinja prejela 14 odzivov. Bili so mešani, v podporo in nasprotovanja stavgajočim. Primeri:

»Če je danes stavka na javni RTV, potem lahko stavgajo za vedno, nihče jih ne pogreša.« (D. H.)

»Stavke ne podpiram, ker je Zakon o RTV ustavilo US. Sodniki naj v miru razmislijo, kako bo vsaka naslednja oblast upravljala z RTV. Zadeve bi morale biti uravnotežene. /.../Medijski prostor mora biti pluralen. Vsem želim zdravo konkurenco, na nas gledalcih je, da opozarjamo na nepravilnosti in da plačujemo RTV.« (M. D.)

»Izražam podporo novinarjem, ki se borijo za spremembe na našem javnem zavodu. Informativnega programa na TV SLO 1 ne gledam več, ker je vsaj del poročil precej drugačen kot pred leti. V času stavke sem poslušala radio. Ni primerjave s TV. Tudi radio veliko poslušam, zvečer, v avtomobilu.« (Z. J.)

»Prosim, da prenesete moje besede podpore stavgajočim. /.../« (S. S.)

4.5.5.8 Novinarji v (lažnih) promocijskih profilih na družbenih omrežjih

NOVEMBER, str. 32: Kršitev Poklicnih meril ali kraja identitete?

Uporabnik **A. Š.** je na Facebook profilu opazil oglas za včlanitev v klub modne znamke, v katerem naj bi nastopala ena od zaposlenih na RTV Slovenija.

Odgovorna urednica TV-programa za italijansko narodno skupnost v Regionalnem RTV-centru Koper - Capodistria **Monika Bertok**

Priložena vsebina ni verodostojna.

Nastopajoča v domnevnem oglasu je odgovorila:

»Prvič vidim, da oglašujem včlanitev v klub. Sama tega oglasa ne najdem, na uradni strani znamke ga ni. Morda je šlo za oglas na Facebooku, a ga žal ne vidim.

Soočala sem se že s tovrstnimi težavami. Določene primere sem seveda tudi sama prijavila ... Če se je v preteklosti že zgodilo s tabletami za hujšanje, se je letos ponovilo s tabletami za ledvice, modo, kozmetiko in celo finančnim svetovanjem.

Naj dodam, da imamo v Sloveniji kar nekaj tovrstnih primerov, tudi na RTV, nisem edina.«

ODGOVOR VARUHINJE

Očitno gre za še en lažni profil, ki zlorablja javno znana imena. Ni prvič, da se je to zgodilo enemu od zaposlenih na RTV Slovenija. Na podobno zlorabo sem opozorila v [Poročilu varuhinje za avgust](#), na str. 35 -36, v primeru zlorabe FB profila voditeljice oddaje Odmevi Rosvite Pesek.

4.5.5.9 Pobuda

[APRIL](#), str. 56: Poziv Društva psihologov Slovenije k umiku posnetka medvrstniškega nasilja v Celju

»V Društvu psihologov Slovenije, še posebej pa znotraj njegove Komisije za etična vprašanja in Sekcije psihologov v vzgoji in izobraževanju, se odzivamo na neustrezno in neprimerno objavo posnetkov medvrstniškega nasilja v Celju.

Menimo, da je posnetke treba takoj odstraniti, saj z vsemi prepoznanimi identitetami niso v korist niti žrtvi niti povzročiteljem medvrstniškega nasilja kot tudi ne gledalcem, ki te vsebine delijo naprej po svojih družbenih omrežjih. Problematična je možnost posnemanja takega vedenja v prihodnosti. Na osnovi strokovnih argumentov opozarjamo, naj se te vsebine na tak način v medijih ne objavlja, saj so take objave škodljive za družbo, socialne odnose in duševno zdravje vključenih oseb. Predlagamo, da sporne vsebine (fotografije, posnetke, aktivne povezave) takoj izbrišete s svojih portalov in s tem prispevate k preprečevanju njihovih nadaljnjih širjenj.

Pomembno je, da strokovno naslavljamo pomen teme medvrstniškega nasilja (in drugih oblik nasilja), njegovega preprečevanja in tudi ukrepanja. Stroka se zavzema tako na preventivni kot kurativni ravni, da se o tem govori, to podpiramo. Nikakor pa k ustrezni obravnavi teme medvrstniškega nasilja ne spada objava fotografij in posnetkov žrtev in sodelujočih v izvedenem nasilnem dejanju. Kodeks poklicne etike psihologov Slovenije nas zavezuje, da opozorimo na neustreznost objave takih posnetkov in se v primeru, da se objave ne umakne, tudi ustrezno odzovemo s prijavo relevantnim organom in z drugimi aktivnostmi.«

ODGOVOR VARUHINJE

Iz sonaslovnikov vidim, da ste ga poslali tudi vsem pristojnim na TV Slovenija, med drugim odgovorni urednici Informativnega programa TV Slovenija in vodji MMC.

Kot Varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev se vam zahvaljujem za hiter odziv, ki je bil vsem programskih ustvarjalcem v pomoč. V časih, ko se medvrstniško nasilje zelo povečuje, so mediji, javna RTV Slovenija pa še toliko bolj, vsekakor poklicani in dolžni o tem seznanjati javnost.

Pri tem pa se srečujejo z vprašanjem, kako o tem poročati in osveščati javnost, da ne bi še dodatno negativno vplivali na žrtev ter da ne bi še spodbujali podobnih negativnih pojavov, temveč da bi prispevali k iskanju in razreševanju razlogov, ki do tega privedejo, ter s tem k zmanjšanju negativnih posledic. Pomoč in napotki strokovnjakov, tudi z vašega področja, o tem, kako o tem poročati, so zato vsekakor zelo dobrodošli in dragoceni, zato se vam zanje zahvaljujem.

Glede na to, da je pojavov nasilnega vrstniškega vedenja vse več, bi bilo morda smiselno pripraviti tudi posebno delovno srečanje med novinarji, uredniki in predstavniki vaše (in drugih) strok z izmenjavo stališč glede poročanja o nasilju. Če se boste za to odločili, sem pripravljena sodelovati in pomagati pri pripravi srečanja.

Društvo psihologov Slovenije je v naslednjih mesecih pripravilo psihološke smernice za poročanje po nasilnih dogodkih in jih s posredovanjem Varuhinje novembra predstavilo novinarjem in urednikom na RTV Slovenija. Nekaj dodatnih informacij o tem je poglavju 7 o delovanju Varuhinje na str. 230.

4.5.5.10 Pohvala

[OKTOBER](#), str. 20: Festival slovenskega šansona 2023: pohvala organizatorjem in ustvarjalcem

Poslušalka in gledalka **M. P.** je pohvalila [Festival slovenskega šansona 2023](#), ki je potekal na Dan RTV Slovenija, 28. oktobra ob 20. uri v Rogaški Slatini, poslušalci in gledalci pa so ga lahko spremljali v neposrednem prenosu na Radiu Prvi, Radiih Koper in Maribor ter na TV SLO 1:

»Z možem bi rada pohvalila oddajo Festival slovenskega šansona 2023. Spremljala sem ga že pred leti in tudi tokrat je bil super. Vsi šansoni in tudi vmesne točke so me navdušile. /.../«

Glasbena urednica na Radiu Prvi **Simona Moličnik**

Hvala lepa! Lepo je prebrati. Veliko, zelo veliko truda, energije in entuziazma je v tem projektu. Sem vesela, da smo ustvarili zadovoljstvo.

ODGOVOR VARUHINJE S POHVALO (POUDAREK)

Zahvaljujem se vam za zapisane pohvale oddaji Slovenski šanson 2023. Kot Varuhinja gledalcev in poslušalcev dodajam zadovoljstvo, da Glasbeno uredništvo Prvega programa Radia Slovenija na zelo visoki ravni skrbi ne samo za izbor glasbe, temveč tudi **za spodbujanje slovenske glasbene ustvarjalnosti in še zlasti manj komercialnih zvrsti, ki so sicer deležne manj pozornosti javnosti in komercialnih medijev.** To je RTV Slovenija dokazala prav s Festivalom slovenskega šansona, pri katerem **sta združili moči dva medija RTV Slovenija - radio in televizija.** Z njim sta spodbudila nastanek novih avtorskih skladb, besedil in interpretacij, ki jih je najširše občinstvo spoznalo v kakovostni in gledljivi oddaji.

5 PREGLED PO VSEBINI

Za lažji in hitrejši vpogled v najpomembnejše in najpogostejše odzive občinstva navajamo v nadaljevanju zgoščen pregled odzivov po posameznih enotah, ki so podrobneje predstavljeni v poglavju 4.

5.1 Kako se je leto 2023 zrcalilo v odzivih občinstva?

- Bistveno povečan obseg odzivov (manj kot leto prej, a več od letnega povprečja)
- Več odzivov na MMC, manj na televizijo (ki pa ostaja prva po številu odzivov), skromno odzivanje na radijske vsebine
- Kritike: preveč oglasov, še posebej TV-prodaje
- Kritike: preveč ponovitev na TV Slovenija v poletnih mesecih
- Rekordno število odzivov na eno oddajo (535 odzivov na Utrip Igorja Pirkoviča)
- Velika občutljivost za izbiro sogovornikov v intervjujih, polemičnih in mnenjskih oddajah, še posebej, ko odpirajo teme, ki delijo družbo
- Velika občutljivost za celovitost oddaj in (ne)pristranskost novinarjev
- Deljena mnenja o prenosih javnih shodov in o poročanju o shodih
- Pričakovanja, da RTV Slovenija prenaša vsa pomembna športna tekmovanja
- Visoka pričakovanja glede jezikovne in govorne kulture
- Pričakovanja, da javna RTV hitreje izboljšuje dostopnost vsebin ljudem z oviranostmi
- Pohvale mnogim dokumentarnim in izobraževalnim oddajam o slovenski kulturni dediščini in osebnostih, oddajam za starostnike
- Pohvale in kritike mnogim informativnim oddajam, neredko oboje na isto oddajo
- Pohvale in kritike voditeljem in avtorjem oddaj ter prispevkov

5.2 PPE TV Slovenija

INFORMATIVNI PROGRAM

- Rekordnih 535 odzivov na eno oddajo: Utrip Igorja Pirkoviča
- Odzivi na neposredne prenose shodov: kritike prenosom in kritike, ko prenosov ni bilo
- Preveč, premalo, spregled dogodka: kritike poročanju o shodih, kritike o Utripu
- Izbira žanra: Intervju z dr. Sano Dobnik Čoderl (168 odzivov)
- Očitki o pristranskem poročanju: o odpovedi službe, nutrijah, zastavicah, molitvi
- Izbor gostov: očitki o enakomislečih gostih v Odmevih in Tarči
- Očitki o izboru gostov in razponu mnenj: oddaje Arena o hrani, o kmetih, o izstopu iz SZO, o RTV; Odmevi o javni molitvi in o trku ustavnih pravic
- Intervju: očitki o izboru gosta Borisa Tomašiča
- Začasni umik intervjuja z dr. Matjažem Gamsom
- Očitki o neverodostojnem poročanju iz Ukrajine

- Poročanje po nasilnih dogodkih: očitki o prikazu nazornih posnetkov
- Napake v Odmevih: brez posnetega pogovora, premik napovedi o smrti S. Hribarja
- Neprimerno obnašanje voditeljev

KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM

- Odzivi na podaljšan prenos proslave ob slovenskem kulturnem prazniku
- Odzivi na oddajo Sveto in svet o evtanaziji
- Pohvale oddajam Ah, ta leta!, Spomini, Pričevalci ...
- Pohvale dokumentarnima filmoma Zven stoletij in Kje so tiste stezice
- Pohvale izboru tujih dokumentarnih filmov

RAZVEDRILNI PROGRAM

- Neprimerni komentarji med prenosom Pesmi Evrovizije
- Kršenje zasebnosti v rubriki oddaje Nedeljsko popoldne - Skrita kamera
- Pobude za ohranitev oddaje V petek zvečer
- Pohvale oddajam Poletni večer, 65 let televizije, gala koncertu Poletna noč in njegovim ustvarjalcem, Dobro jutro
- Pohvale in kritike silvestrski oddaji

ŠPORTNI PROGRAM

- Očitki TV Slovenija, ker ni prenašala tekem slovenskih reprezentanc (v odbojki, košarki, nogometu, hokeju na ledu)
- Pripombe na komentiranje prenosov in opazke komentatorjev
- Pripombe na prekinjanje športnih prenosov z oglasi; na predvajanje oglasov namesto himne pred rokometno tekmo z Angolo
- Vrstni red prispevkov v dnevnoinformativnih oddajah
- Očitki o cenzuri izjav zmagovalca etapne Dirke po Franciji Mateja Mohoriča

TV KOPER in TV MARIBOR

- Zakaj ni bilo prenosa prireditve Bob leta
- Pobuda oddaji O živalih in ljudeh za rubriko o živalih iz zavetišč

TV SPLOŠNO

- Preveč ponovitev v poletnih mesecih
- Očitki o spremembi programske sheme: prenos seje Sveta RTV namesto predvidenega filma
- Očitki o zamujanju oddaj
- Odzivi o neposrednem prenosu shodov

PRVI PROGRAM RADIA SLOVENIJA

- Pripombe na spremembo programske sheme: premik Svetovalnega servisa
- Preveč, premalo: očitki o poročanju o shodu upokojencev
- Očitek o izbiri žanra: intervju s Svetlano Makarovič o aktualni temi, ki deli javnost
- Obseg mnenj: izbor gostov o HPV, izbor strokovnjakov o tujerodnicah
- Se kukavica pred poročili oglašča drugače?
- Želje za več slovenske glasbe v jutranjem času in ob nedeljah zvečer

VAL 202

- Očitki o izražanju mnenj v oddaji, ki ni komentar (jutranji, dopoldanski program)
- Očitek o nespoštovanju poklicnih meril, ker napadenim v prispevku niso omogočili, da se branijo
- Obseg mnenj, izbor gostov: Vroči mikrofona o pomoči pri prostovoljnem končanju življenja

ARS

- Pohvala programu Ars ob 60-letnici

RADIO KOPER

- Pripomba na izbor glasbe v oddaji Glasba po željah

RADIO MARIBOR

- Pripomba na prehitro napovedovalko

NOVINARSKÉ VSEBINE

- Očitki pristranskosti in vprašljive vsebinske zasnove STOPkastu
- Očitek, da članek izraža sovražni govor do moških
- Opozorila na napake v člankih
- Dosledno navajanje sprememb člankov virov
- Neprimerno podpisovanje fotografij iz arhiva

UPORABNIŠKE VSEBINE

- Nestrinjanje z umikom komentarja, prošnja za utemeljitev umika (komentiranje izven teme, raba velikih tiskanih črk)
- Opozorila na neprimerne komentarje drugih uporabnikov

- Pripombe o prepozni in preblagi moderaciji komentarjev pri predmoderaciji
- Podpora zapiranju komentiranja pod članki z občutljivo tematiko
- Pripombe o domnevni pristranskosti moderatorjev pri umikanju komentarjev
- Nestrinjanje z uvedbo začasnega nadzora uporabnika
- Pritožbe zaradi (začasnega) nedelovanja obveščanje uporabnikov o uvedbi začasnega nadzora
- Ali MMC razmišlja o ukinitvi komentiranja?

STORITVE

- Iskanje v arhivu RTV 365: razlike v iskanju dokumentarca in dokumentarne serije
- Dostopanje do vsebin RTV Slovenija v Belgiji, geoblokirane vsebine v Švici
- Težave s predvajalnikom
- Pripomba iz Avstrije: zaradi geoblokade onemogočen ogled filma iz Filmoteke ZKP

5.4 Programi za narodni skupnosti

- Pobuda za prevajanje izbranih vsebin TV Koper-Capodistria iz italijanščine v slovenščino
- Pripomba o programu Radia Capodistria, da ima preveč agencijskih in verskih vsebin
- Pripombe nad moderiranjem Facebook strani Radia Capodistria

5.5 RTV Slovenija

JEZIK

- Pritožbe nad rabo tujega jezika v Sloveniji (napisi med športnimi prenosi)
- Pripombe nad siromašenjem slovenščine: soli ne žanjejo, temveč jo pobirajo ali grabijo
- Jezikovne in družbene dileme: enakost ali enakopravnost spolov
- Vlaka ne iztira, ampak se iztira
- Pritožba nad samovoljnim prevodom »448 pred Kristusom« v »448 pred našim štetjem«
- Pripombe na slabo govorno kulturo na TV Slovenija

DOSTOPNOST

- Pritožbe, ker ni podnapisov za vse informativne oddaje (Panorama in Tednik)
- Težave v sprožanju podnapisov pri eni od nadaljevanj Primeri inšpektorja Vrenka.
- Samodejni zvočni podnapisi ob avgustovskih poplavih: slabi, a mnogo bolje kot brez
- Pripombe na zvočne opise med prazničnim programom: slepi in slabovidni bi raje imeli sinhronizacijo ali vlaganja v druge izboljšave

TEHNIČNE ZADEVE

- Kakovost zvoka in slike v TV-oddajah (težave pri vklopih prek skyga, težave zunanjih izvajalcev pri prenosih maš)

- Pripombe na podnapise, ker nimajo (razen izjemoma) temne podlage
- Glasbena podlaga, ki preglasi govor
- Odsotnost prenosa bogoslužja 15. in 29. oktobra zaradi tehničnih težav
- Pohvala za izboljšavo signala DAB+ omrežja

OGLAŠEVANJE IN FINANCIRANJE

- Moteče prekinjanje pogovornih oddaj z oglasi
- Moteča TV-prodaja (tuj oglas s sinhronizacijo v tujem jeziku in slovenskimi podnapisi)
- O terminu predvajanja oglasov z vsebino za starejše gledalce
- Namesto oglasov bi nekateri gledalci raje plačevali višji RTV-prispevek
- Oprostitev plačila RTV-prispevka na stavkovni dan

SPLOŠNO

- 219 odzivov na objave o morebitni ukinitvi nekaterih enot RTV Slovenija
- 19 odzivov na Programsko-produkcijski načrt za leto 2024 (zlasti na kulturo)
- Neporočanje ali skromno poročanje o shodih upokojencev
- Veliko ponovitev in malo premiernih oddaj januarja in poleti
- Neporočanje ali skromno poročanje o srečanju mladih v Stični
- Podpore in kritike stavkajočim na RTV Slovenija na stavkovni dan, 4. aprila
- Splošna mnenja o mediju in medijskih vsebinah – pohvale in kritike na več vsebin

6 VODNIK PO PRIPOROČILIH

6.1 Priporočila varuhinje vodstvu in uredništvom RTV Slovenija

To je zbir najpomembnejših Varuhinje priporočil posameznim uredništvom, enotam in vodstvu RTV Slovenija. Pri vseh je dodana povezava na mesečna poročila leta 2023, v katerem so podrobneje predstavljena in umeščena pod odziv, na katerega se nanašajo.

VODSTVU RTV, VEČ PPE ALI VEČ UREDNIŠTVOM

- ✍ Uredništvu IP TV SLO, vodstvu RTV in Svetu RTV: razmislite o prenovi Poklicnih meril in načel novinarske etike tudi v smeri, da bodo v njih jasneje določena pravila o neposrednih prenosih shodov, protestov in drugih javnih dogodkov, vključno z merili, kakšni prenosi so, če sploh kateri, v javnem interesu. (MAJ, str. 12: Odzivi na neposredna prenosa shodov).
- ✍ Vodstvu RTV Slovenija: prenovo Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija, pri čemer naj se jasneje opredeli tudi vse dileme poročanja in drugih oblik

sporočanja programskih vsebin, ki se nanašajo na RTV Slovenija in njene zaposlene. ([MAREC, str. 40: Pritožbi na prispevek novinarka Nataše Štefe, 21. 3.](#)).

- ✎ Uredništvu Športnega programa TV Slovenija, Službi za trženje in Službi za komuniciranje RTV Slovenija: da upoštevajo priporočila Lektorske koordinacije in poskušajo tudi pri sporočanju o mednarodnih dogodkih čim več besed in besedil v grafikah in drugih oblikah posloveniti. ([JUNIJ, str. 37: Dirka po Sloveniji: zakaj so vsi napisi v angleškem jeziku?](#)).
- ✎ Vodstvu TV Slovenija in odgovornim urednikom na TV Slovenija: razmislek in razpravo o tem, da bi, podobno kot na Radiu Slovenija, tudi na TV Slovenija napovedovalci in novinarji pred začetkom svojega dela opravili govorni preizkus in usposabljanje, vsaj deloma primerljiva radijskim; napovedovalcem in novinarjem, ki v preteklosti teh usposabljanj niso mogli opraviti ali so bila krajša, pa omogočili osvežitvena govorna usposabljanja. ([SEPTEMBER, str. 34: O jezikovni in govorni kulturi na Televiziji Slovenija in NOVEMBER, str. 22: Govorno izobraževanje na RTV Slovenija](#))
- ✎ Vodstvu RTV Slovenija, da pospeši sprejem Smernic za zaščito otrok v programih RTV Slovenija. ([AVGUST, str. 27: »Prosim, da oglas takoj umaknete iz predvajanja v času SP v atletiki.«](#))

VODSTVU TV SLOVENIJA

- ✎ Da uskladi programske sheme TV SLO 1 in TV SLO 2 tako, da se vsebinsko podobne oddaje ne prekrivajo. ([MAJ, str. 29: Zamujanje in prekrivanje oddaj](#))
- ✎ Da v poletnih mesecih zagotavlja primeren obseg lastnega premiernega programa, vključno z dopoldanskimi poročili. ([AVGUST, str. 16: »Televizija brez poročil ni televizija«](#))
- ✎ Da ohrani prenose bogoslužja vsako nedeljo, ker so pomembni za starejše, bolne in invalide.« ([OKTOBER, str. 31: Odsotnost prenosa bogoslužja tudi 29. oktobra](#))
- ✎ Da se oddaje začenejo točno po predvidenih urnikih in da se programska shema spreminja samo ob res izrednih dogodkih. ([JUNIJ, str. 22: Pripombe na program Televizije Slovenija](#))
- ✎ Da v vseh primerih, ko je to mogoče, poskrbi za čim širši nabor različnih posnetkov, da se tako izognejo ponavljanju istih prizorov. To je odvisno tudi od sodelovanja snemalnih ekip, ki spadajo v enoto TV produkcija, zato priporočam skupni pogovor vodij obeh enot na to temo. Po potrebi se v to lahko vključi tudi vodstvo TV Slovenija. ([MAJ, str. 4: Prvi dnevnik, Poročila ob petih in Dnevnik, 29. 4.: isti posnetki o pripravah na kresovanje](#))

VSEM UREDNIŠTVOM PPE TV SLOVENIJA

- ✎ Urednikom, naj prosijo novinarje in druge ustvarjalce, da v iNews odlagajo natančnejša besedila, saj bi to olajšalo in časovno skrajšalo podnaslavljanje za gluhe in naglušne ter tako ob istem obsegu kadrov verjetno lahko povečalo ([JUNIJ, str. 32: Panorama: zakaj ni podnapisov za gluhe in naglušne](#)).

✎ Ustvarjalcem TV Slovenija, da poskušajo oblikovati program TV Slovenija tako, da bo tudi v poletnem času na sporedu več sveže produkcije in manj ponovitev kot v preteklih letih ([SEPTEMBER, str. 34: Ponovitve v začetku jesenske sheme](#)).

✎ Ustvarjalcem TV Slovenija, da poskušajo v program TV Slovenija uvrstiti kontaktne oddaje.

INFORMATIVNEMU PROGRAMU TV SLOVENIJA

✎ Pospešitev sprejema prenovljenih Poklicnih meril in načel novinarske etike, podrobnejšo opredelitev točke 21 Poklicnih meril in načel novinarske etike oz. pripravo jasnih navodil o javnem delovanju zaposlenih, tudi na družbenih omrežjih. ([JANUAR, str.11: Intervju, 22. 1.: izbor gosta Borisa Tomašiča](#))

✎ Razpravo o skrbnejšem načrtovanju pogovornih oddaj na način, da bodo samostojno ali v nizu oddaj, ki so časovno dovolj blizu, zagotovile verodostojno, celovito in odgovorno obveščanje javnosti ([FEBRUAR, str. 6: Arena, 20. 2.: Ali naj Slovenija izstopi iz Svetovne zdravstvene organizacije?](#))

✎ Pogovor z avtorjem (prispevki iz Ukrajine) glede doslednega spoštovanja Poklicnih meril in načel novinarske etike, zlasti v delih, ki podrobneje opredeljujejo križanje aktualnih posnetkov in javljanj s terena ter uporabe starejšega gradiva iz dokumentacije ([MAREC, str. 5: Pritožba Aktiva novinarjev IP TV SLO glede poročanja Valentina Areha iz Ukrajine](#))

✎ Še kakšno oddajo na temo psihoterapije, da RTV Slovenija predstavi čim več argumentov o tej pereči tematiki, na način, ki bo šel v smeri konstruktivnega zблиževanja stališč in iskanja skupnih rešitev. ([SEPTEMBER, str. 9: Odzivi na oddajo Intervju, 3. 9.: dr. Sana Dobnik Čoderl](#))

✎ Notranjo razpravo o tem, kako zlasti pri vprašanih, ki zelo razdvajajo javnost, zagotoviti res najširši obseg mnenj, kot določa točka 2.3 Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija. ([OKTOBER, str. 5: Odmevi, 5. 10.: »Enakomisleči gostje v Odmevih«](#))

✎ Ko je pogovor s pomembnim sogovornikom na aktualno temo možen samo z eno kamero in na način, da pri gledalcih lahko sproži dvome v pristnost intervjuja, priporočam uredništvu razmislek o izbiri drugih žanrov, ki lahko v takšnih primerih vključujejo pogovor s pomembnim sogovornikom, ne da bi to pri gledalcih vzbujalo dvom v verodostojnost pogovora. ([DECEMBER, str. 6: Odmevi, 15. 12.: Pogovor s predsednikom Vlade RS Robertom Golobom](#))

KULTURNEMU PROGRAMU TV SLOVENIJA

✎ Nadgrajevati zlasti tiste vsebine, ki so zapisane v Zakonu o RTV in so pomembne za ohranjanje slovenske samobitnosti, kulture, jezika in drugih prvin narodne identitete. ([APRIL, str. 18: Oddaja Kje so tiste stezice: »Še si želim takšnih oddaj.«](#))

RAZVEDRILNEMU PROGRAMU TV SLOVENIJA

- ✎ Da pred naslednjim prenosom tekmovanja za pesem Evrovizije ponovno preuči smernice za komentiranje takšnih prireditev in dobro razmisli, komu bodo zaupali komentiranje. Tudi pri zabavnih vsebinah mora biti RTV Slovenija zgled kakovosti, vrhunskosti, razgledanosti, dobrega okusa, spoštljivosti do izvajalcev in seveda tudi do gledalcev. ([MAJ, str. 23: Odzivi na prenos Pesmi Evrovizije, 13. 5.: Neprimerni komentarji Andreja Hoferja](#))
- ✎ Da se z zunanjo produkcijo še enkrat pogovori o doslednem spoštovanju privolitve vsakega posameznega udeleženca v snemanje. ([SEPTEMBER, str. 19: Kršenje varstva osebnih podatkov v rubriki Skrita kamera](#))

RTV-PROGRAMI ZA NARODNI SKUPNOSTI

- ✎ Razmislek o možnosti, da bi del programa, ki nastaja na TV Koper v italijanskem jeziku, prevedli in podnaslovili v slovenščino. Tako bi ga lahko predvajali tudi na TV SLO 1 ali TV SLO 2, kjer bi bil dostopen vsem gledalkam in gledalcem. ([FEBRUAR, str. 23: Pobuda](#))

VALU 202

- ✎ Razmislek o jasnejši opredelitvi in označitvi vodenih programskih pasov, ki nimajo formata oddaje. ([MAREC, str. 40: Pritožbi na prispevek novinarke Nataše Štefe, 21. 3.](#))

UREDNIŠTVU ZA NOVE MEDIJE

- ✎ Jasnejšo opredelitev vsebinske zasnove in periodike izhajanja STOPkasta, produkcijsko enoto, v kateri nastaja, ter razmislek o podpisu vseh avtorjev, tudi slike in zvoka. ([APRIL, str. 37: STOPkast, 3. 4.: »Pistransko in navijaško«](#))
- ✎ Da ob spremembi objave navede tudi čas spremembe objave, da so spremembe še bolj transparentne. ([JUNIJ, str. 29: Nenamerna napaka v članku o ukrajinski evakuaciji na reki Dneper](#))
- ✎ Da administratorji vzpostavijo sistem takojšnjega obveščanja uporabnikov o uvedbi nadzora. ([MAJ, str. 39: »Zakaj o uvedbi sankcije nadzora uporabniškega imena nisem bila obveščena?«](#))

SLUŽBI ZA DOSTOPNOST PROGRAMOV

- ✎ Naj uredništvo Panorame prosijo, da jih v prihodnje obvešča o vsebinah, ki bi še posebej zanimale osebe z invalidnostmi oziroma uporabnike strani dostopno.si. ([MAJ, str. 48: Nepodnaslovljen prispevek v Panorami, 19. 5.](#))
- ✎ Priporočilo, da se čim prej zagotovi podnapise za gluhe in naglušne za vse oddaje Informativnega programa, ki ne potekajo v živo. ([NOVEMBER, str. 27: Zakaj oddaja Tednik ni opremljena s podnapisi?](#))

6.2 Predlogi Programskemu svetu/Svetu RTV Slovenija

- ✎ Programski svet je na seji 23. 1. 2023 v točki Pobude in predlogi Varuhinje sprejel sklep: »Programski svet na pobudo Varuhinje pravic gledalcev in poslušalcev predlaga uredništvom informativnih programov Radia Slovenija, Televizije Slovenija in MMC-ja, da do naslednje redne seje Programskega sveta pripravijo analizo težav, ki jih RTV Slovenija povzroča trenutna zakonodaja o predvolilni kampanji ter analizo volilnih in referendumskih oddaj v letu 2022, upošteva pri tem tudi priporočila Varuhinje. Programski svet priporoča, da se v analizo vključi vse člane uredništev. Poročilo naj se priloži kot gradivo za sejo.«
- ✎ Pobuda Programskemu svetu za tematsko sejo ali za posebno točko na redni seji, posvečeno jezikovni in govorni kulturi na RTV Slovenija
- ✎ Varuhinja je na seji Programskega sveta, 23. 5. 2023, v točki Jezikovna kultura in kultura govora na podlagi Izhodišč za razpravo o jeziku, ki jih je v pisni obliki pripravila kot gradivo za sejo, navedla šest težav, glede katerih bi bilo priporočljivo ukrepanje:
- Skupina za jezikovne smernice je bila ustanovljena z namenom stalnega dopolnjevanja, a usahne z mandatom Varuhinje oziroma njene strokovne sodelavke, smiselno bi ji bilo določiti trajnejše mesto in skrbnika (lahko je Varuh)
 - Okrepitev govornega usposabljanja na TV Slovenija: da bi tudi TV Slovenija imela svojo fonetično službo, podobno kot radio (sistematično izobraževanje)
 - Na TV Koper urediti lektorsko službo za slovenski jezik
 - Regionalni RTV-center Koper – programi v italijanščini: urediti lektorja-fonetika za italijanski jezik podobno, kot je že urejeno za madžarski jezik v Lendavi
 - Pohvala usposabljanju ustvarjalcev medijskih vsebin v zamejstvu (nadaljevati)
 - Okrepiti in utrditi vlogo jezikovnih svetovalcev in fonetikov znotraj RTV Slovenija
- Programski svet je po razpravi sprejel Sklep: »Programski svet se je seznanil z ureditvijo na področju jezikovne in govorne kulture na RTV Slovenija. Varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenija naj pripravi smernice za ureditev tega področja na način, ki bo naslavljal izpostavljene in predstavljene izzive.«
- ✎ Programskemu svetu RTV Slovenija bom poslala priporočilo, da bi spodbudili dogovor med vodstvom RTV Slovenija, predstavniki novinarskega sindikata, zaposlenih in aktivov novinarjev o tem, kako med izvajanjem novinarske stavke ohraniti program čim bolj neokrnjen. (APRIL, str. 52: Zakaj se v primeru okrnjenega programa RTV-prispevek ustrezno ne zniža?)
- ✎ Svetu RTV Slovenija priporočam, da pred razmisleki o morebitnih ukinitvah posameznih enot ali njihovi reorganizaciji pripravi temeljite in celovite finančne, kadrovske, vsebinske in druge analize, kontekstualizirane s finančnimi, kadrovskimi, programskimi in organizacijskimi učinki. (NOVEMBER, str. 29: Odzivi na namige o morebitni ukinitvi nekaterih enot RTV Slovenija)

6.3 Priporočila Varuhinje pravic gledalcev in poslušalcev za PPN za leto 2024

Na podlagi odzivov gledalcev, poslušalcev, bralcev in uporabnikov vsebin RTV Slovenija v obdobju od januarja do oktobra 2023 ter lastnih opažanj je Varuhinja 24. oktobra 2023 poslala priporočila pripravljavcem PPN za leto 2024.

Vse PPE (TV, RA, MMC)

- ✎ Občinstvo, ki je **starostno, mnenjsko, izobrazbeno, interesno, socialno ... zelo heterogeno**, pričakuje, da RTV Slovenija načrtuje programe tako, da se nobena skupina ne bo počutila prikrajšana ali pozabljena.
- ✎ Morebitno **krčenje sredstev za leto 2024 se ne bi smelo poznati** na treh posebej občutljivih delih RTV Slovenija: **pri skrbi za ljudi z invalidnostmi in dostopnosti vsebin zanje, pri vsebinah za Slovence v zamejstvu in po svetu ter pri programih za italijansko in madžarsko narodno skupnost.**
- ✎ Morebitno krčenje programov ali vsebin naj se izvede tako, da **imajo pri ohranitvi prednost vsebine, ki so zapisane v Zakonu o RTV Slovenija in so pomembne za ohranjanje slovenske samobitnosti, kulture, jezika in drugih prvin narodne identitete.**
- ✎ Načrtovati vse programe na TV, radiu in MMC tako, da bodo še bolj kot doslej vključevali vsebine o osebah z invalidnostmi in zanje: npr. šport invalidov, delovni invalidi, v reportažah npr. omeniti dostopnost z vozički, dostopnost vsebin za gluhe in za slepe.
- ✎ Načrtovati vse programe na TV, radiu in MMC (informativne, razvedrilne, kulturno-umetniške, izobraževalne, športne, mladinske ...) tako, da bodo kot doslej ali še več vključevale vsebine o Slovencih v zamejstvu in po svetu.
- ✎ V več TV in radijskih oddaj (in v spletno klepetalnico) v večji meri vključiti občinstvo: gledalci in poslušalci pogrešajo **kontaktne oddaje**, zlasti svetovalne in izobraževalne, najbolj na TV Slovenija.
- ✎ Ob morebitnih spremembah programske sheme upoštevati želje poslušalcev in gledalcev, da si **ob koncu tedna želijo lahkotnejših vsebin.**
- ✎ Pri načrtovanju PPN 2024 upoštevati, da se je po epidemiji, vojnah v svetu, porastu nasilja in nestrpnosti v družbi duševno stanje mnogih državljanek in državljanov poslabšalo, zato usmeriti načrtovane **vsebine v preventivno delovanje za izboljšanje odnosov v družbi in duševnega stanja posameznikov.**
- ✎ Moteči oglasi, še posebej ponavljajoča se TV-prodaja: smiselno razporejati TV-prodajo; ta pripomba je sicer bolj namenjena zunanjim odločevalcem o RTV Slovenija.
- ✎ Evropske volitve in morebitni referendumski: načrtovati oddaje in vsebine skladno z analizo volilnih in referendumskih oddaj in s priporočili Varuhinje v Letnem poročilu Varuhinje 2022; med drugim **pravočasno in jasno določiti status strank za parlamentarne in**

neparlamentarne; zagotoviti nepristransko vodenje oddaj, pluralno sestavo zunanjih komentatorjev; zagotoviti nepristranskost že v času pred uradno kampanjo.

Radio

- ✎ Jasneje opredeliti žanr/format programskih pasov, ki niso oddaje, zlasti v luči jasnih ločnic med informativnimi in presojevalnimi (komentatorskimi) vsebinami. Zlasti na Valu 202, kjer je bilo pripomb poslušalcev na to temo največ, deloma tudi na Prvem.
- ✎ Jasneje določiti ločnice med glasbenim profilom Prvega, Vala 202 in programa Ars, zlasti Prvega, pri katerem poslušalke in poslušalci predvsem v jutranjem času želijo več narodnozabavne in slovenske glasbe, ob nedeljah in verskih praznikih pa več verske glasbe.

TV SLO 1, 2, 3

- ✎ Načrtovati oddaje tako, da bo **programska shema trdna in predvidljiva**, nekaj osrednjih informativnih in drugih oddaj (Dobro jutro, Prvi Dnevnik, Poročila ob petih, Dnevnik, Odmevi) vsak dan ob isti uri, premik res le izjemoma, ob nepredvidljivih dogodkih.
- ✎ Pri načrtovanju programske sheme razmišljati predvsem o gledalcih, ki so pred zasloni takrat, v realnem času, manj o tistih, ki gledajo oddaje z zamikom ali kasneje na spletu.
- ✎ Razmislek o premiku zelo kakovostnih oddaj lastne produkcije KUP in zanimivih tujih dokumentarcev z zelo pozne večerne (že skoraj nočne) ure (22.50) na čas, primernejši za občinstvo teh vsebin.
- ✎ Razmislek o smiselnosti skoraj 4-urnega informativnega programskega pasu ob ponedeljkih in morebitni drugačni razporeditvi informativnih in drugih vsebin po dnevih v osrednjem programskem pasu.
- ✎ Načrtovati letno produkcijo oddaj tako, da bo **poleti manj ponovitev in več premiernega programa**. Takrat so pred zasloni zlasti socialno šibkejši, bolni, invalidi, upokojenci; za mnoge je TV Slovenija edini informator in družabnik. K temu lahko prispeva več sinergije med programi, predvajanje starejših filmov in otroškega programa izpred nekaj let, stroškovno manj zahtevne oddaje (npr. niz oddaj ob 65-letnici TV je bil dobro sprejet), pa tudi lastne oddaje Informativnega in Razvedrilnega programa, ki jih poleti več tednov ni (nekaterih oddaj ni več kot 10 tednov).
- ✎ Ohraniti dopoldanska poročila tudi poleti.
- ✎ Načrtovati programsko shemo TV SLO 1 in TV SLO 2 tako, da na sporedu ne bodo istočasno predvajane podobne vsebine (ki zanimajo isto ciljno skupino).
- ✎ Ohraniti vsebine za madžarsko narodno skupnost na TV SLO 1, vključevanje na TV SLO 1 in/ali TV SLO 2 tudi izbranih vsebin za italijansko narodno skupnost (kar lahko prispeva tudi k večji ponudbi lastnih oddaj julija in avgusta).
- ✎ Posodobitev podobe oddaj.

- ✎ **Izboljšati govorno kulturo** (gledalke in gledalci pričakujejo enako raven govorne kulture kot na radiu, ne samo v informativnih oddajah, temveč - formatu in žanru primerno - tudi v razvedrilnih oddajah).

Informativni program TV SLO

- ✎ **Premišljeno ukinjanje in uvajanje novih oddaj, upošteva vsestransko raznolikost občinstva**; gledalci so tudi še v letu 2023 izražali željo po vrnitvi oddaje Studio City.
- ✎ Oddaje načrtovati tako, da bodo lahko izpolnjevale zahteve žanrske skladnosti in aktualnosti: **načrtovati zadosten obseg aktualnih polemičnih oddaj, v katerih se lahko izrazijo različna stališča o vsebinah, ki delijo javnost**. Ob pomanjkanju takšnih oddaj se polemične vsebine odpirajo v intervjujih in komentatorskih oddajah, kar ni primerno.
- ✎ Načrtovati prispevke in oddaje tako, da bodo zagotavljale **nepristranskost, mnenjsko in vsebinsko raznolikost ter enakomerno pokritost Slovenije** in sorazmerno tudi tujine.
- ✎ **Polemičnim oddajam z več gosti** in dodatnimi vložki (npr. Tarča, Arena) **zagotoviti dovolj dolgo minutažo**, da vsi gostje lahko izrazijo svoja mnenja.
- ✎ Vsaka oddaja naj ima **jasno začrtano vsebinsko zasnovo in žanrske značilnosti**.
- ✎ Ob načrtovanju oddaj vsaj okvirno predvideti njihove avtorje tako, da za vsako oddajo skrbijo **najbolj kompetentni avtorji**; zaupanje občinstva v RTV Slovenija je povezano z zaupanjem v določene avtorje (omogočiti večjo specializacijo avtorjev).
- ✎ **Vremenska napoved naj se posodobi in sezonsko tematizira**: gledalci pričakujejo temeljito napoved pred Dnevnikom, sezonsko obogateno s posebnostmi (poleti o morju, tudi na Jadranu, pozimi o snegu ...)

Kulturni in umetniški program

- ✎ **Ohraniti odlične dokumentarne filme**, vsaj nekaterim zagotoviti **primernejšo uro predvajanja** (ne pozno zvečer).
- ✎ **Ohraniti produkcijo lastnih dokumentarnih in podobnih oddaj** o pomembnih osebnostih, zgodovinskih dogodkih, etnološki in naravni dediščini, družbenih problemih.
- ✎ **Ohraniti prenose bogoslužja vsako nedeljo**, pomembni so za starejše, bolne in invalide.
- ✎ **Ohraniti oddajo Spomini in Pričevalci** – imata krog zvestega občinstva.
- ✎ **Ponovno predvajanje starih slovenskih in tujih filmskih uspešnic**.
- ✎ **Ohraniti prenose vrhunskih glasbenih dogodkov**.

Razvedrilni program

- ✎ Upoštevati **raznolikost gledalskega občinstva glede glasbe in drugih področij**.
- ✎ **Razmislek o spremembah ali osvežitvah nedeljske popoldanske razvedrilne oddaje**.

- ✍ Načrtovati Emo in prenos Evrovizije na visoki profesionalni ravni, vključno s profesionalnim komentiranjem.

Športni program

- ✍ Zagotoviti **prenos najpomembnejših tekem državnih reprezentanc**: državljani od javne TV upravičeno pričakujejo prenos vseh pomembnih tekem vseh državnih reprezentanc v vseh pomembnih športih.
- ✍ Ohraniti ali povečati **pozornost tržno manj zanimivim športom in športu invalidov**.
- ✍ Načrtovati prenose športnih dogodkov tako, da jih komentirajo **strokovno dobro podkovani komentatorji z dobro govorno kulturo**.

MMC

Novinarske vsebine

- ✍ Jasnejša **opredelitev vsebinske zasnove in periodike izhajanja Stopkasta in podobnih podkastov/video vsebin**.
- ✍ Pri načrtovanju objav **kolumn zagotoviti mnenjsko in vsebinsko širino**.
- ✍ Ohraniti ali povečati **število, obseg in ažurnost novic na teletekstu z vseh področij** (teletekst je še vedno mnogim vir informacij, zlasti starejšim, ki počasneje berejo).

Storitve

- ✍ **Arhiv**: uporabniki pohvalijo dostopnost oddaj v arhivu, možnost prilagojenega iskanja, včasih pogrešajo **enostavnejši način iskanja** in dostopnost filmov za daljše obdobje (slednje je sicer praviloma vezano na kupljene pravice).
- ✍ Za **prenose v živo na spletu in drugih platformah jasno določiti uredniška merila**, kaj se prenaša.

Dostopnost, vsebine o ljudeh z invalidnostmi

- ✍ Omogočiti **podnapise za gluhe in naglušne tudi za domače dokumentarce** že za premierno predvajanje (v letu 2023 niso bili za vse).
- ✍ **Povečati količino vsebin v tehniki lahkega branja**.

Radijski in TV programi za narodni skupnosti

- ✍ **Prevodi najzanimivejših oddaj (reportaž, intervjujev, dokumentarnih ... oddaj) TV Koper - Capodistria v slovenščino za predvajanje na TV SLO 1 ali/in TV SLO 2** – s tem bi lahko zapolnili del programske praznine v juliju in avgustu in nadomestili del lastnih/kupljenih oddaj na TV SLO, obenem pa približali življenje in delo italijanske narodne skupnosti širši javnosti.
- ✍ Ohraniti vsebine za madžarsko narodno skupnost na TV SLO 1.

7 DELOVANJE VARUHIINJE

Leto 2023 je bilo drugo leto delovanja Varuhinje **Marice Uršič Zupan**. Po precej napornem in stresnem letu 2022, ki so ga zaznamovali podvojeno število odzivov, burno dogajanje na RTV Slovenija in razgibano dogajanje ob treh volitvah in trojnem referendumu, je bilo leto 2023 bolj običajno, čeprav še vedno pod pritiskom močno povečanega števila odzivov. Sredi leta se je spremenilo vodstvo RTV Slovenija (programski svet, uprava in posledično nekaj direktorjev in odgovornih urednikov), vendar te spremembe na delo Varuhinje niso bistveno vplivale.

7.1 Glavni izziv leta 2023: obvladovanje množice odzivov

V letu 2023 je tempo in vsebino delovanja instituta Varuha pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenija najbolj zaznamovalo močno povečano število odzivov občinstva. 3473 jih je bilo, kar je dvakratnik večletnega povprečja. Ob tem je na odgovor Varuhinje čakalo še veliko nakopičenih odzivov iz leta 2022, ko jih je bilo kar 4757, Varuhinja pa ob podvojenem delu z eno sodelavko manj. V dveh letih je tako Varuhinja obravnavala več kot 8000 odzivov oziroma za pet povprečnih let. Prednostna naloga njenega dela v letu 2023 je bila zato čim bolj sprotno odgovarjanje občinstvu. Kljub ogromnemu številu je uspela odgovoriti prav vsem (seveda z izjemo tistih, ki jih je upravičeno zavrnila; pa še med temi je mnogim zavrnitev utemeljila). Zmanjševanje zaostankov in zamud pri odgovorih občinstvu in objavi mesečnih poročil je onemogočilo izvedbo mnogih načrtov, ki tako ostajajo za leto 2024: bolj sistematično sodelovanja s programskimi ustvarjalci, odzivi programskim ustvarjalcem na lastno pobudo, pogostejše medijske predstavitve odzivov občinstva in dela Varuhinje, posodobitev in nadgradnja spletne strani Varuhinje, nadgradnja instituta Varuhinje ...

V teh razmerah so delo Varuhinje in dveh strokovnih sodelavk sestavljali predvsem:

- prebiranje pisem in e-sporočil gledalcev, poslušalcev, bralcev in uporabnikov RTV-vsebin
- telefonski pogovori z občinstvom
- obravnava pritožb
- pridobivanje odzivov pristojnih in pisanje odgovorov občinstvu
- pregledovanje in presojanje oddaj, prispevkov in drugih vsebin RTV Slovenija
- pisanje mnenj in priporočil
- pripravljanje in objavljanje mesečnih poročil
- predstavljanje mesečnih poročil na sejah komisij in odborov Programskega sveta/Sveta RTV Slovenija
- priprava predlogov za Programski svet/Svet RTV Slovenija in sodelovanje na sejah
- osebna predstavitev Letnega poročila 2022 zunanji strokovni javnosti
- predstavitev Letnega poročila 2022 javnosti prek medijev RTV Slovenija
- spremljanje sej Sveta delavcev
- medijski nastopi v programih RTV Slovenija
- sodelovanje v programu MiPi

7.1.1 Pisarna Varuhinje, delovni pogoji

Glavna težava pisarne Varuhinje, kadrovska podhranjenost, je bila v letu 2023 odpravljena. Samostojni strokovni sodelavki Varuhinje **Katji Karlin Musulin** se je konec leta 2022 pridružila samostojna strokovna sodelavka **Mirjana Bijelić**, ki je po začetnem uvajanju v posebnosti dela pri Varuhinji postopoma prevzela nekatera dela, zlasti vnašanje odzivov v register, vnos in obdelavo mesečnih, letnih in večletnih statističnih podatkov in pripravo osnutka letnega poročila. Kljub povečanemu obsegu dela zaradi povečanega števila odzivov, ki bi v običajnih razmerah terjal dodatno kadrovske okrepitve, je Varuhinja zaradi slabega finančnega stanja RTV Slovenija misel na to opustila in problem rešila skupaj s sodelavkama tako, da je izvedla več reorganizacij in racionalizacij postopkov dela.

Ostali pogoji dela so bili, tako kot že nekaj let prej, Varuhinji in strokovnima sodelavkama zagotovljeni. Delovne prostore sestavljata dve povezani pisarni, ena za Varuhinjo in ena za strokovni sodelavki. Prostori so primerno opremljeni in veliki, tudi za delovna srečanja Varuhinje z enim ali nekaj sogovorniki. Zagotovljena je tudi primerna hramba podatkov, ki morajo biti varovani. Tehnična in tehnološka oprema pisarne je primerna.

Pisarna Varuhinje je morala v letu 2023 znižati variabilne stroške za 2 %, kar pa ni predstavljalo večje težave, saj zaradi preobremenjenosti z odzivi občinstva ni imela časa za izobraževanja in druge dodatne dejavnosti za nadgradnjo Instituta Varuha, pri katerih bi nastali večji variabilni stroški. Zato so bili realizirani variabilni stroški (1.656 evrov) ob koncu leta celo precej manjši od načrtovanih (3.249 evrov). Med realiziranimi variabilnimi stroški predstavljajo največje vsote stroški za tisk Letnega poročila 2022, naročnina za Klicni center za sprejem telefonskih klicev občinstva in mobilni telefon za vračanje telefonskih klicev, manjši izdatki pa so bili naročnine na časopise in revije, pisarniški material, službene poti in reprezentanca.

2017 realizacija	2018 realizacija	2019 realizacija	2020 realizacija	2021 realizacija	2022 načrtovani stroški	2022 realizacija	2023 načrtovani stroški	2023 realizacija
3.807 €	3.996 €	4.268 €	3.046 €	1.422 €	3.354 €	1.490 €	<u>3.249 €</u>	<u>1.656 €</u>

7.2 Stiki z občinstvom: dostopnost, zaupnost in javnost delovanja

Dostopnost, ki je zapisana tudi v Pravilniku o delu Varuha, je Varuhinja zagotavljala na vse štiri načine: s klasično pošto, elektronsko pošto, z obrazcem na spletni strani in po telefonu. Vsem je odgovorila, s klicatelji po telefonu se je pogovorila osebno, razen v primerih, ko so med njeno odsotnostjo pustili sporočilo na odzivniku klicnega centra. V vseh primerih, ko so jo v sporočilu prosili, da jim vrne klic, je to storila. S spoštljivo komunikacijo je vsem klicateljem in piscem tudi dala vedeti, da so njihovi odzivi dobrodošli in slišani ali prebrani, četudi so kritični. Vztrajno pa je vse spodbujala k spoštljivi komunikaciji. V pisnih in telefonskih stikih je veliko pozornosti posvetila pojasnjevanju ustroja delovanja RTV Slovenija, zakonodajnega okvira, pristojnosti

posameznih organov, pa tudi postopke dela, priprave posamezne oddaje ali prispevka, posebnosti radijskega, televizijskega ali spletnega sporočanja. Pogosto je s hitrimi odgovori razblinjala mite in teorije zarote, največkrat sprožene na družbenih omrežjih, tudi zaradi slabe komunikacije s strani RTV Slovenija. Zato je programske ustvarjalce spodbujala k pravočasnemu obveščanju občinstva o vseh programskih spremembah.

Javnost delovanja je Varuhinja zagotavljala na več načinov. Med najpomembnejšimi so bili objave mesečnih poročil in drugih sporočil na spletni strani Varuhinje. V mesečnih poročilih je poleg anonimiziranih odzivov občinstva objavila vse svoje odgovore, mnenja in priporočila, v 12 mesečnih poročilih se je vseh nabralo več kot tisoč. V drugi polovici leta je začela v mesečna poročila postopoma vnašati tudi spletne povezave na oddajo ali vsebino, na katero se je nanašal posamezen odziv, s čimer so bralci dobili na enem mestu vse za celovito razumevanje odziva.

Na spletni strani je objavila tudi poročila o obiskih pomembnih zunanjih ustanov, gostovanjih v medijih in drugih dogodkih.

V medijih je delo Varuhinje predstavila sedemkrat, največkrat v povezavi z Letnim poročilom za leto 2021: aprila v Odmevih na TV Slovenija, v Svetovalnem servisu na Prvem, v Radijski tribuni na Radiu Maribor, avgusta na Radiu Koper. V vseh treh radijskih gostovanjih je odgovarjala tudi na telefonska in pisna vprašanja poslušalcev. O tem, kako vodstvo RTV Slovenija in programski ustvarjalci upoštevajo odzive javnosti, je spregovorila avgusta v oddaji Razgledi in razmisleki na programu Ars. Ob koncu leta je gostovala še v Kopru, novembra je v oddaji TV Koper-Capodistria za italijansko narodno skupnost Tuttooggi Attualita izpostavila premajhno skrb za italijanski jezik v tem programu, decembra pa v Primorski kroniki pomen regionalnih programov.

Posnetki vseh Varuhinjinih medijskih nastopov so javno dostopni na spletni strani. Nastopov je bilo sicer manj, kot bi jih posamezna uredništva morala zagotavljati skladno s Pravilnikom. Izostala je predvsem predstavitev njenega dela na spletni strani rtvslo.si, čeprav je Varuhinja na to uredništvo MMC večkrat opozorila.

7.3 Sodelovanje s strokovnimi javnostmi

V letu 2023 je Varuhinja nadaljevala z vsemi ustaljenimi oblikami sodelovanja s strokovnimi javnostmi in z ustanovami s podobnimi področji dela.

Dejavno je sodelovala v projektu **Medijska in informacijska pismenost (MiPi)**, katerega nosilka je Agencija za komunikacijska omrežja in storitve RS (AKOS), Varuh pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenija pa v njem sodeluje kot partner. Po delovnem srečanju partnerjev v aprilu 2023, ki je bilo posvečeno dobrim praksam pri doseganju ciljnega občinstva, je projekt MiPi nekoliko zastal zaradi menjave vodstva agencije. Znova so se partnerji projekta srečali decembra.

Ob nadaljevanju ustaljene prakse predstavitev letnega poročila je s sogovorniki izmenjala informacije in stališča z najpomembnejših stičnih področij dela. Z Varuhom človekovih pravic **Petrom Svetino** sta se osredotočila na volilno zakonodajo, povezano z mediji, zlasti v luči

dostopnosti državljanov do vsestranske in poglobljene obveščenosti o volilnih in referendumskih vsebinah, na nestrpnost v javnem govoru, označevanje vsebin, ki niso primerne za otroke, ter dostopnost RTV-vsebin gluhih in naglušnim ter slepim in slabovidnim osebam. Te teme so bile tudi v središču pogovora s sodelavci Zagovornika načel enakosti, kjer je Varuhinja kot zelo koristno izpostavila delovanje Programskega odbora za invalide, v katerem predstavniki oseb z invalidnostmi in sodelavci RTV Slovenija izmenjujejo težave in jih rešujejo, tudi na podlagi odzivov, ki jih prejema.

Ob predstavitvi Letnega poročila 2022 na Ministrstvu za kulturo so bile teme pogovora z generalnim direktorjem Direktorata za medije **Blažem Mazijem** in svetovalcem za medije v kabinetu ministrice **Lenartom J. Kučičem** moderiranje komentarjev na spletni strani rtv slo.si in zapiranje komentarjev pod občutljivimi vsebinami, nenadomestljiva vloga RTV Slovenija pri razširjanju in razvoju slovenščine na najvišji ravni, še posebej govorjene, pa tudi volilni in medijski zakoni, ki RTV Slovenija v času volitev po eni strani zavezujejo k predstavitvi vseh kandidatov, strank in udeležencev kampanje, a ob tem ohranjajo nejasne opredelitve parlamentarnih in neparlamentarnih strank, po drugi strani pa ji s tem omejujejo uredniško avtonomijo in potiskajo v neenakopraven položaj z drugimi mediji.

Tudi na srečanju s predsednico Društva novinarjev Slovenije **Petro Lesjak Tušek**, generalno sekretarko društva **Špelo Stare** in predsednico Novinarskega častnega razsodišča **Tatjano Pirc** je beseda tekla o volilnih in referendumskih oddajah in besedilih na RTV Slovenija, o transparentnem označevanju sprememb v spletnih vsebinah, pa tudi o oddajah o RTV Slovenija ter o širokem polju različnih konfliktov interesov, v katerih se znajdejo novinarji z udeleževanjem zunaj svojega dela na RTV Slovenija.

V začetku septembra se je Varuhinja odzvala povabilu Ele Omersa, ki je v okviru raziskovalne skupine za Evropsko komisijo (DG CNECT) pripravljala študijo o prenosu Direktive EU 2018/1808 o spremembi Direktive o avdiovizualnih medijskih storitvah (AVMSD) v nacionalno zakonodajo. Raziskovalna skupina je po opravljeni temeljiti pravni analizi nacionalnega prenosa Direktive (EU) 2018/1808 o spremembi Direktive o avdiovizualnih medijskih storitvah v Sloveniji svoje ugotovitve dopolnila z izkušnjami izbranih sogovornikov o prenosu Direktive in njenim praktičnim izvajanjem. V daljšem strukturiranem intervjuju je predstavila svoje izkušnje in poglede na prenos Direktive v slovenski pravni red.

Z Društvom psihologov Slovenije je Varuhinja decembra pripravila predstavitev Smernic za poročanje po nasilnih dogodkih za zaposlene na RTV SLO. Sodelovanje z društvom se je začelo, ko je društvo na podlagi mnenja Komisije za etična vprašanja in Sekcije psihologov v vzgoji in izobraževanju aprila predlagalo RTV Slovenija umik videoposnetkov medvrstniškega nasilja v Celju. Ker se medvrstniško in drugo nasilje v družbi povečuje, je Varuhinja društvu predlagala, da bi novinarjem in drugim programskim ustvarjalcem predstavili strokovna priporočila za poročanje o nasilnih dogodkih na način, da bodo ustrezno seznanili in osveščali javnost, obenem pa ne spodbujali podobnih negativnih pojavov. Društvo psihologov Slovenije je jeseni pripravilo Smernice za poročanje po nasilnih dogodkih, ki so od tedaj dostopne tudi na spletni strani Varuhinje [tukaj](#).

7.4 Sodelovanje s programskimi ustvarjalci

Sodelovanja z neposrednimi ustvarjalci vsebin RTV Slovenija je bilo zaradi prezasedenosti Varuhinje manj od načrtovanih. Neuresničene so tako ostale namere Varuhinje za srečanja s posameznimi uredništvi in novinarskimi aktivni. Na konkretna vprašanja posameznih programskih ustvarjalcev glede strokovnih ali etičnih dilem pa je Varuhinja odgovarjala ali jih napotila na ustrezne smernice ali druge podlage. 12. maja je sodelovala na sestanku vseh urednikov Informativnega programa (IP) TV SLO o volilnih in referendumskih oddajah, junija na izobraževanju novinarjev IP TV SLO o vnašanju besedil v iNews za hitrejšo oblikovanje podnapisov za gluhe in naglušne, 8. decembra je organizirala predstavitev Smernic za poročanje po nasilnih dogodkih za vse zainteresirane programske ustvarjalce na RTV SLO. Redno je spremljala seje Sveta delavcev, kar ji je pomagalo pri razumevanju razmer, v katerih delajo. Udeležila se je tudi podelitve priznanj RTV Slovenija.

Novembra je bila Varuhinja imenovana v delovno skupino za prenovu **Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija**. Do konca leta se je skupina sestala na dveh delovnih srečanjih, Varuhinja je na obeh aktivno sodelovala.

Sodelovanje z uredniki in odgovornimi uredniki je teklo utečeno. Glede na dogovore z odgovornimi uredniki je odzive občinstva, ki so se nanašali na posamezna uredništva, posredovala v anonimizirani obliki odgovornim urednikom, v nekaterih primerih tudi resornim urednikom in urednikom oddaj, v posameznih primerih tudi neposredno novinarjem ali drugim programskim ustvarjalcem. Z vsemi odgovornimi uredniki in resornimi uredniki, ki so bili na novo imenovani v letu 2023, se je na krajših sestankih ali pisno dogovorila za način posredovanja odzivov, ki jim najbolj ustreza. Do sprememb je prišlo predvsem v Informativnem programu (IP) TV Slovenija, kjer je odgovorno urednico **Jadranko Rebernik** po njenem odstopu poleti zamenjala **Polona Fijavž**. V IP TV Slovenija so se med letom zamenjali tudi uredniki uredništev notranjepolitičnih in gospodarskih oddaj, dnevnoinformativni oddaj in zunanjepolitičnih oddaj. Do spremembe je prišlo tudi v uredništvu MMC, kjer v. d. urednika uredništva **Igorja Pirkoviča** zamenjala **Ksenja Tratnik**, ki je ob koncu leta, ko je prišlo tudi do statusne spremembe uredništva, postala odgovorna urednica Uredništva za nove medije. V začetku leta se je na rednem letnem srečanju sestala tudi z vodjem administratorjev na MMC.

Sodelovanje z vsemi odgovornimi uredniki in uredniki je bilo dobro. Na posredovane odzive je Varuhinja večinoma prejela primerne vsebinske odgovore, praviloma v roku petih delovnih dni, kot predvideva Pravilnik o delovanju Varuha. Rok je bil nekajkrat prekoračen, večinoma zaradi utemeljenih razlogov; primerov, ko programski delavci na dopis Varuhinje niso odgovorili, je bilo izjemno malo. Ti primeri so v poročilu večinoma tudi navedeni. V nobenem primeru pa ni šlo za tako pomembno zadevo, da bi prosila za posredovanje vodstvo.

Dobro je bilo tudi sodelovanje z vodji enot Oddajniki in zveze, Televizijske produkcije in Radijske produkcije ter z vodji posameznih služb: Službe za dostopnost programov, Službe za

podnaslavljanje na MMC, Službe za trženje TV-programov in oddaj, Službe za programsko načrtovanje, koordinacijo in predvajanje TV-programov in Službe za programski kontroling.

Veliko poglobljenih odgovorov je Varuhinji pripravila neformalna Lektorska koordinacija. S predstavniki lektorjev, mentorjev in svetovalcev za govor je 5. januarja pripravila delovno srečanje in na podlagi ugotovitev srečanja predlagala obravnavo te problematike na majski seji Programskega sveta. Za sejo je tudi pripravila analizo stanja in težav jezikovne in govorne kulture na RTV Slovenija (govornih izobraževanj, Lektorske koordinacije, Skupine za jezikovne smernice, Službe za prevajanje, lektoriranje in podnaslavljanje na TV Slovenija, jezikovne in govorne kulture obeh narodnih skupnosti, senzorno oviranih oseb, Slovencev v zamejstvu in v regionalnih RTV centrih).

Brez težav je potekalo tudi sodelovanje z direktorji PPE, kljub nekaterim menjavam med letom. Na mestu direktorja TV Slovenija je med letom **Uroša Urbanijo** za kratek čas **nadomeščal Vanja Vardjan**, nato za nekaj časa zamenjal **Andraž Pöschl**, jeseni je bila za direktorica imenovana **Ksenija Horvat**. Na čelu MMC je vodjo **Anžeta Ančimerja** zamenjala **Kaja Jakopič**, po statusni spremembi MMC v samostojno PPE kot direktorica Digitalnih vsebin.

Ne glede na spremembe so vsi, ki so zasedali posamezna mesta, Varuhinji odgovarjali pravočasno, večinoma tudi dovolj natančno. Odzivanje in sodelovanje vodstva, vodij, urednikov in programskih ustvarjalcev zato ocenjujem kot primerno.

Med letom se je udeležila vseh pomembnejših dogodkov RTV Slovenija, zlasti tistih, za katere je ocenila, da je s prisotnostjo na njih poudarila tudi njihov pomen za širšo javnost. Med drugim se je tako udeležila slovesnosti ob 60-letnici programa Ars v Cankarjevem domu in prireditve Kristalni mikrofon 2023.

Odnosi z vodstvom RTV Slovenija so bili dobri, pri čemer velja posebej izpostaviti, da je vodstvo ohranjalo neodvisnost instituta Varuhinje in ni z ničimer poskušalo vplivati na njeno delovanje. To velja tako za nekdanjega generalnega direktorja **Andreja Graha Whatmougha**, ki je to funkcijo opravljal v prvi polovici leta, kot tudi za novo upravo, ki je nastopila mandat v drugi polovici leta. Po nastopu nove uprave se je Varuhinja 11. novembra sestala s predsednikom uprave **Zvezdanom Martićem** in ga seznanila s stanjem Pisarne Varuhinje. Odzivov občinstva, ki bi terjali odgovor ali pojasnilo generalnega direktorja ali Uprave RTV Slovenija, je bilo v letu 2023 zelo malo.

Generalnemu direktorju je v začetku leta poslala Letno poročilo 2022. Skupaj z direktorji in odgovornimi uredniki je pripravil Odzivno poročilo.

Varuhinja je vsa mesečna poročila pošiljala generalnemu direktorju in v drugi polovici leta Upravi RTV Slovenija, vsem direktorjem in odgovornim urednikom ter vsem zaposlenim na RTV Slovenija, ki so za to izrazili željo. Vsak mesec je tako poslala mesečno poročilo 187 prejemnikom.

7.5 Sodelovanje s Programskim svetom/Svetom, njegovimi komisijami in odbori

Sodelovanje z najvišjim organom upravljanja RTV Slovenija je sredi leta 2023 nekoliko zastalo zaradi uveljavitve novele Zakona o RTV Slovenija. Do začetka junija je Varuhinja sodelovala s Programskim svetom (PS), ki je na njeno pobudo (navedene so v poglavju 6.2 Predlogi Programskemu svetu) obravnaval več vsebinskih zadev z njenega področja in sprejel nekaj sklepov: januarja za analizo volilnih in referendumskih oddaj in težav, ki jih glede njihove izvedbe povzroča zakonodaja o predvolilni kampanji, maja pa za izboljšanje jezikovne in govorne kulture na RTV Slovenija.

Letno poročilo Varuhinje za leto 2022 je PS obravnaval 6. 3., Odzivno poročilo vodstva nanj pa 17. 4., ko je na podlagi izpostavljenih težav vodstvu naložil, da do naslednje redne seje pisno poroča, v kateri fazi je sprememba Pravilnika o poklicnih merilih in načelih novinarske etike v programih RTV Slovenija. Na predlog Komisije za tehnična vprašanja (na kateri je Varuhinja predstavila odzive občinstva o preglasni glasbeni podlagi in o težavah oseb s slušnimi aparati) je PS priporočil vodstvu, da skupaj s Službo za dostopnost programov RTV Slovenija izvede testiranje glasbene podlage in govora za različne skupine uporabnikov slušnih aparatov.

O umeščanju točk na dnevni red sej PS in komisij se je Varuhinja dogovarjala s tajnico sveta **Nastjo Zajc**, ki je bila v stikih s predsednikom PS **Petrom Gregorčičem**. Težišče sodelovanja Varuhinje in PS je bilo sicer v sedmih komisijah PS, ki so bile oblikovane za posamezna vsebinska področja RTV Slovenija: za informativne programe, za razvedrilne in športne programe, za kulturne in umetniške programe, za glasbo, za regionalne vsebine, za multimedijske vsebine in za tehniko. Varuhinja je na mesečnih sejah poročala o odzivih občinstva s posameznih področij.

Po nastopu novega Sveta RTV Slovenija v začetku junija se je Varuhinja sestala s predsednikom **Goranom Forbicijem**. Svet je imel prve mesece veliko dela z vzpostavljanjem delovanja sveta, njegovih delovnih teles in nove uprave RTV Slovenija, zato je sodelovanje z Varuhinjo nekoliko zastalo. Komisije so se organizirale na drugačen način, z različnim številom članov in po drugačnih vsebinskih področjih. Varuhinjo sta do konca leta na seje in k predstavitvi odzivov občinstva povabili komisija za PPN in komisija za programske standarde. Kako bo steklo sodelovanje s komisijo za Slovence v zamejstvu in po svetu in morda tudi z drugimi, še ni znano.

Bolj nemoteno je teklo sodelovanje z vsemi tremi programskimi odbori, tako s programskima odboroma za italijanski narodnostni program in za madžarski narodnostni program kot tudi s Programskim odborom za problematiko programskih vsebin za invalide. Varuhinjo so redno vabili na seje odbori v stari in novi sestavi. Redno jim je poročala o odzivih na njihove vsebine, skrbno pa prisluhnila tudi njihovim drugim razpravam in problematiko vključila v priporočila za pripravo PPN. To še zlasti velja za PO za problematiko vsebin za invalide, saj je bilo težav in odzivov občinstva s tega področja več. Največ se jih je nanašalo na dostopnost programov s podnapisi za gluhe in naglušne in z zvočnimi podnapisi za slepe in slabovidne, kjer je Varuhinja redno posredovala med občinstvom in programskimi ustvarjalci, seje PO, na katerih je bilo redno prisotno tudi vodstvo RTV Slovenija, pa so bile priložnost za iskanje sistemskih izboljšav.

8 ZAKLJUČEK IN POGLED NAPREJ

V središču Varuhinjinine pozornosti bodo tudi v prihodnje gledalci, poslušalci, bralci in uporabniki vsebin RTV Slovenija. Ker so nakopičeni zaostanki v letu 2023 večinoma rešeni, lahko vsi pričakujejo hitrejša in sprotnejša odgovora, pojasnila in presoje na vsako vprašanje, pomislek, kritiko, pohvalo ali pritožbo. Hitreje kot v preteklih mesecih bodo na spletni strani objavljena tudi vsa mesečna poročila, praviloma v prvi polovici meseca za pretekli mesec.

Da bodo odgovori vsebinski in poglobljeni, bo Varuhinja drugo prednostno področje delovanja usmerila v programske delavce. V letu 2024 bo poskušala okrepiti razprave o perečih temah s posameznimi skupinami znotraj RTV Slovenija, za katere je v letih 2022 in 2023 zmanjkalo časa.

Dejavno bo sodelovala tudi pri prenovi Poklicnih meril in načel novinarske etike, za katere je oblikovana posebna delovna skupina, ki je z delom začela novembra 2023, zaključila pa ga bo predvidoma do konca aprila 2024. Ta »temelj« presoj delovanja programskih ustvarjalcev bo stopil v veljavo predvidoma do poletja 2024, zaživel pa naj bi jeseni, ko so predvidene tudi predstavitve prenovljenih poklicnih in etičnih meril programskim ustvarjalcem. Tudi pri tem bo varuhinja po potrebi sodelovala.

Tretje področje delovanja pa bo posvečeno nadgradnji in statusu instituta Varuha pravic gledalcev in poslušalcev. Ta je z uveljavitvijo novele Zakona o RTV Slovenija v letu 2023 dobil zakonsko podlago. V letu 2024 načrtuje Svet RTV Slovenija temeljitejšo novelacijo Statuta RTV Slovenija, v katerem se bo morda kaj spremenila ali podrobneje dorekla tudi vloga Varuha. Varuhinja bo pri tem sodelovala z razmisleki na podlagi dosedanjih izkušenj in svojih pogledov.

Da bi ji ostalo še več časa za poglobljeno delo z občinstvom in za nadgradnjo delovanja instituta Varuha, bo tudi v letu 2024 skupaj s sodelavkama opravila še nekaj optimizacij delovnih postopkov. Več časa bo posvetila tudi sodelovanju z občinstvom v vseh medijih RTV Slovenija. Nadaljevala bo vse dosedanje sodelovanje z zunanjimi strokovnimi javnostmi in po potrebi dodala še nove.

Z ohranjanjem strokovne in neodvisne držbe bo Varuhinja še naprej krepila zaupanje občinstva, programskih delavcev in zunanje strokovne javnosti. To je po njenem mnenju temelj, ki omogoča konstruktivno sodelovanje in reševanje vseh težav, napak in zdrsov. V leto 2024 je RTV Slovenija vstopila z grožnjo hudih finančnih težav, ki brez dvoma ogrožajo tudi kakovostno izvajanje njenih zakonsko določenih javnih nalog. Zato bo potrebnega še več truda in strpnosti vseh udeležencev, da se bo to čim manj poznalo. Varuhinja bo tudi tu delovala izrazito mediatorsko in pojasnjevalno, v imenu občinstva pa se bo pridružila tudi pozivom ustanovitelju, da primerno reši financiranje javnega zavoda, saj je to pogoj za kakovostno izvajanje javnih nalog v službi državljanek in državljanov.